

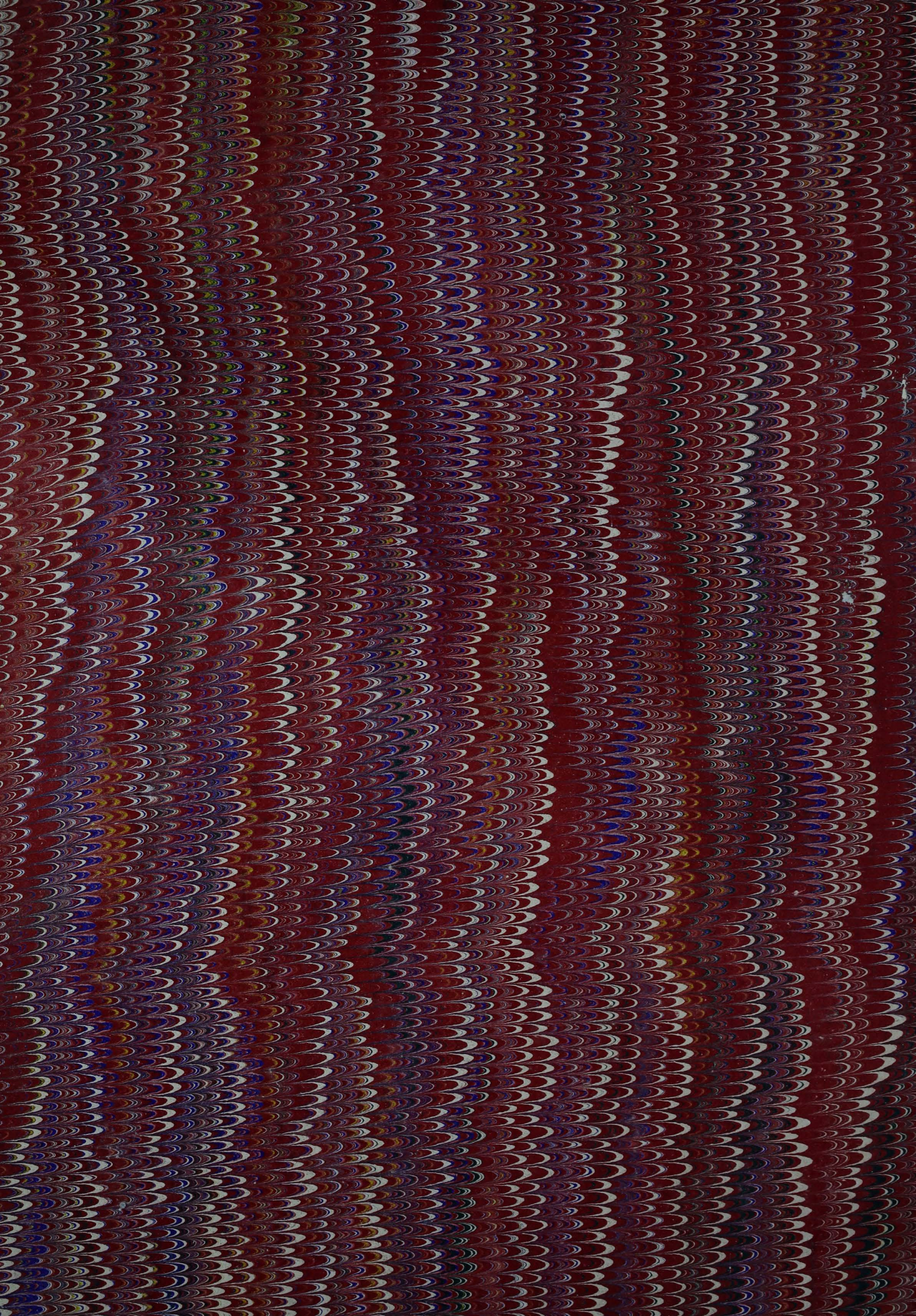

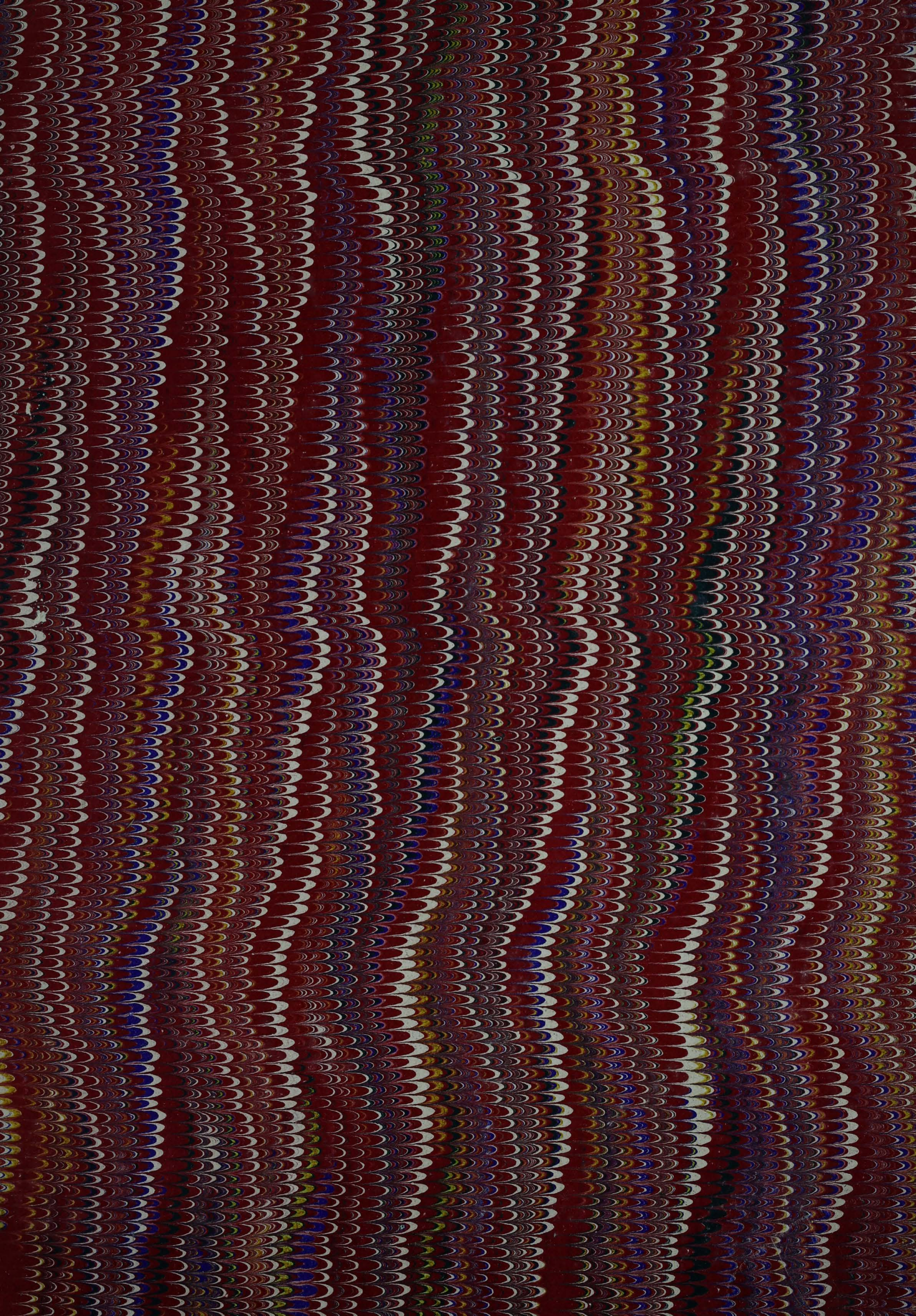
Az
Erdő-
törvény-
javaslat
tergyalása

1879.

Q. h. 132.

Az erdőtörvényjavaslat tárgyalása.

— Május 7. 1879. —

Elnök: Következik az erdőtörvényjavaslat tárgyalása. A törvényjavaslatot úgy hiszem felolvasottnak méltóztatnak venni, az általános vitát megnyitom.

B. Perényi Zsigmond előadó: T. ház! Jelen törvényjavaslat törvénykezésünkben a specialis törvények terén egy nagy és általánosan érzett hézagnak pótlására van hivatva, és annak fontosságát tagadni nem lehet. A ki tudja, hogy hazánkban az erdővédek mily nagy kincset repraesentálnak még ma is és hogy ennek következtében azoknak gondozása nemzetgazdaságilag mennyire fontos, és a ki figyelmére méltatta a többi cultur államoknak e téren működését; a ki ismeri az e téren általánosságban elfogadott elveket, hol nemcsak a theoria, hanem a gyakorlat útmutatása szerint is ma határozott kifejezést nyert az a nézet, hogy az erdőségek fenntartása és gondozása általános közgazdasági és közegészségi tekintetből szükséges: az igazat fog adni állításomnak a jelen tárgyalás fontosságát illetőleg és hivatása egész kötelességérzetéből kifolyó figyelemmel fogja annak menetét kísérni. *(Helyeslés.)*

Hazánkban az ötvenes évek óta feltűnt újabb korszak, a közlekedési eszközök szaporodása, a nagyobb és eddig ismeretlen emelkedést öltött kereskedelem és üzérkedés, az egyeseknél termésszerszerűleg előidézett nagyobb szükséglet korlátok hiányában az erdőségekben rejlő és könnyen hozzáférhető tőke gondatlan és meg nem engedhető fogyasztására vezetett.

Magasabb állami tekintetek is kell, hogy e káros jelenségre, mely a futólagos figyelő előtt is feltűnhetett, felhívják a törvényhozás figyelmét és intézkedéseket követeljenek. Azon aggasztó, rendellenes légmérsékleti tünetek, melyek

évek óta jelentkezve, már majdnem megszokottakká váltak, s melyekről az ezelőtti generáció ismerettel alig birt; a legközelebbi években és legújabbban dúló árvizek, melyek már nemcsak vidéki, de országos csapásként jelentkeznek, szintén kell, hogy bizonyos tekintetben az erdőségek gondozására hívják fel a törvényhozás figyelmét. Mert nem lehet tagadni, hogy egy ország- és vidék erdőségi állagának nagyobb-mérvű átváltoztatása mily határozott befolyást gyakorol a légmérsékleti viszonyokra; hogy például egy vidék felett összegyűlt felhők lecsapódásából származó vízfolyás annál lassabb menetű lesz, minél nagyobb azon terület beerdősített része, és minél sűrűbb állagot képez ily területeken a fák növényzete, valamint hogy a víz lemosásának jobban kitett pusztá talaj egyéb káros és figyelmen kívül nem hagyható következmények mellett, ha lassan is, a folyó vizek medrének feltöltésére vezet.

Indokolt tehát e törvényjavaslat fontossága, mint mondtam, az erdőségekben rejlő értéket véve, nemzetgazdasági szempontból; ezenkívül általános állam- és közgazdasági tekinteteből is.

Őseink igen helyes tapintattal és törvényhozói bölcsességgel fogták fel az erdőségeinkben rejlő kérdés fontosságát és ennek megoldásáról hogy gondoskodtak, mutatják azon számtalan intézkedések, melyek régibb törvényeinkben fellelhetők, melyek azonban ma legnagyobb részben nem felelnek meg a jelenlegi viszonyok követelményeinek. A törvényhozás az újabb korban belátta egy erdőtörvény szükségességét és fontosságát, és hogy egy ily javaslat évek előtt törvényerőre nem emelkedett, ennek oka csakis a parlament idejének sürgős és fontosabb teendők által absorbeálásában keresendő.

A bizottság, melynek előadója lehetni szerencsés vagyok, a t. ház által hozzáutasított törvényjavaslatot lelkiismeretes tanulmány tárgyává tette. És ha az jelen beterjesztett alakjában lényeges módosítást nem szenvedett, oka, hogy a bizottság elfogadván és magáévá tevén a törvényjavaslatban kifejezett főbb principiumokat, nagyon természetes, hogy változtatásai és módosításai lényegesek nem lehettek, de nem is lehetnek egy oly javaslattal szemben, mely évek hosszú során szakszerűleg előkészítettén, annyi retortán ment keresztül, és a mult országgyűlés végén egy a ház által kiküldött bizottság által gondosan áttanulmányozva és átdolgozva már akkor tárgyalásra éretten nyújtatott be a házhoz.

A bizottság jelentésében kiemeli azon fontosabb momentumokat, melyek e törvényjavaslatban kifejezést nyertek, és így ezek ismétlése nem lehet feladatom, csakis azt kívánom hangsúlyozni, hogy a bizottság nyugodt lelkiismerettel terjeszti a t. ház bölcs megbírálása alá e törvényjavaslatot, mert e javaslatnak törvényerőre emeltetése által egy ma általánosan érzett hiányt lát pótolva, s abban egyrészt kifejezve látja az e téren általában elfogadott elveket, más részből feltalálni véli benne azon dicséretes törekvést, hogy ezen elvek, a mi, e téren is különleges viszonyaink, és e viszonyok követelményeinek megfelelőleg nyerjenek alkalmazást.

Tiszt. ház! Nézetem szerint előadói tisztem csakis az lehet, hogy a tárgyalás alá bocsátott kérdést mintegy általánosságban megvilágítsam, és így formailag a tárgyalást megindítsam. Az általános vita végén, ha szükségét látnám, és a részleteknél igyekezni fogok a netán felmerülő aggályokat eloszlatni és a törvényjavaslat egyes intézkedéseinél a bizottság álláspontját megvilágítani. Ezek előre bocsátása után kérem a tiszt. házat, kegyeskedjék a törvényjavaslatot a bizottság szövegezése szerint általánosságban elfogadni. *(Helyeslés jobbfelől.)*

Szederkényi Nándor: T. ház! Teljesen elfogadom az előadó urnak nyilvánított nézetét a törvényjavaslat fontosságáról, mert megszoktuk évek hosszú során át hallani a panaszt a jó erdőügyi törvény hiányáról, megszoktuk egyszersmind hallani azt, hogy most készül az erdőügyi törvényjavaslat, hogy már tárgyalás alá fog kerülni. Ezen két téma variációja okozta körülbelül talán azt, hogy az erdőügyekben Magyarországon általában úgy a hatóságoknál, mint az egyeseknél bizonyos stagnatio állott be, bizonyos rendetlenség rendszeresült, hogy úgy fejezzem ki magamat, melynek sem az egyesek, sem a hatóságok, sem a kormány ellenállani képes nem volt, vagy talán nem is igyekezett. Magyarországon az erdőügyi viszonyok mindig kiváló figyelme

tárgyát képezték a törvényhozásnak. Jól mutatott rá a t. előadó ur, hogy törvényeink miként tanuskodnak erről. Kétségtől az, kik a legújabb időben a panaszokat hallják az erdőügyi törvények hiányairól, azt képzelik, hogy Magyarországon valami tabula rasa van, hogy sem intézkedés, sem törvény nem létezik az erdőügyekben; holott törvénykönyveinket felütve, ott találunk az akkori idő viszonyainak igenis megfelelő, talán túlságosan is szigorú és conservatív törvényeket, mi okozta részben azt, hogy a későbbi időkben azok alkalmazása majdnem kiszorított a körülmények által. Ott van az 1807: XX. és XXI. törvénycikk; az erdészeti hatóságokról az 1840: IX. és X. törvénycikk. Igen beható, s az erdők conserválása tekintetében, valamint közgazdaságilag is igen kitűnő törvények azok. Megfeleltek az 1848. előtti állapotoknak Magyarországon. Azonban következett az 1848. utáni idő, következett utána a hosszas Bach-rendszer, következett ismét a provisorium. Ezen időről, melyben a külföldről behozott törvények és végrehajtó közegekkel rendelkeztek, teljesen ignorálóan a magyar törvényhozás által teremtett törvényeket, ignorálóan a meglevő viszonyokat, valóban el lehet mondani, hogy könnyelműséggel elhanyagoltatott az erdők ügye Magyarországon és előidéztetett az, hogy Magyarországon mindenki ura lévén az akkori időben saját erdejének, kiki minden törvény ellenére gazdálkodott és garázdálkodott erdejében. Midőn 1867-ben helyreállott az alkotmányos idő, midőn törvényeink ismét alkotmányos közegek ellenőrzése alatt állottak, akkor már a megyék, törvényhatóságok, melyek hivatva voltak eljárni, egy rendkívüli állapotot találtak, melylyel szemben bármily szigorú akartak is érvényesíteni, nagy nehézségekbe ütköztek, hogy a végrehajtásnál a legnagyobb óvatossággal kellett eljárniok. Innen van az, hogy a kik az akkori megyei életben jártasok, tudni fogják, hogy mennyi panasz fordult elő e tekintetben; és mennyire sürgettetett az intézkedés. De lehetett-e akkor azon törvényeket azon viszonyok között, melyeket a hosszas provisorium, a hosszas Bach-rendszer teremtett, kellő szigorral végrehajtani? Egyes törvényhatóságok, egyes megyék azon törvények hiányát, melyet az újabb viszonyok idéztek elő, szabályrendeletekkel igyekeztek pótolni. Több megye készített szabályrendeleteket az erdők kezeléséről, több megye pedig a tekintetbeni sürgetésére azon megnyugtatót nyerte, hogy már készül az erdőügyi törvény, a mint valóban 1868. óta mindig készül. A törvényhatóságok tehát vártak a készítenő törvényre és így van, hogy sok helyen e várakozás okozta, hogy egyáltalában tényleges tabula-rasa jött létre az erdőügyek viszonyaiban. Ez történt az erdőügyi gazdaságban Magyarországon.

Most a hosszas várakozás munkája itt van a t. ház asztalán tárgyalás alatt. És valóban ideje is már, hogy e törvény elkészüljön, hogy hosszas várakozás után egyesek mint törvényhatóságok megnyerjék a magok eljárásának cinosuráját; igénylik azt a közigazgatási viszonyok, igénylik a hatóságok, igénylik a magánosok érdekei is.

Azonban sajnálattal kell megjegyeznem e törvényjavaslatra, hogy meglátszik rajta a hosszú évek munkája, meglátszik, hogy minden évben más más kezek vették munka alá. Valószínű, hogy minden év férfainak meg voltak saját egyes kedvencz ideái; ha nem találták benne, beleszurták, ha valami olyat találtak benne, a mely az ő ideájoknak meg nem felelt, kitörölték, egyszóval meglátszik a sok kéz munkája rajta és így meglátszik, hogy a törvényjavaslatban nincs meg a szolid következetesség úgy az administratív részében, mint a gazdaságra vonatkozó intézkedéseiben; egy szóval oly munkálatnak tűnik fel, hogy valóban a törvényhozás hivatva van, sőt én ki is kérem a törvényhozás figyelmét, hogy mindezekre a legnagyobb gondot fordítson és kiigazítva öntse törvénybe.

Hogy ezen általános megjegyzésemet indokoljam, pl. mindjárt rámutatok a törvény azon intézkedésére, hogy míg a véderdők meghatározásánál csupán csak a közigazgatási bizottságot hallgatja meg, a törvényhatóság pedig mindig mellőzve van következetesen minden irányban; addig pl. ott, a hol a fausztatásról szól, hogy miként szállíttassék le a fa az erdőből, a mi nem is oly nagy fontosságú, ott már a 182. §-ban előírja hogy a törvényhatóság meghallgatása után történik intézkedés.

Midőn a törvényhatóság, a megye, teljesen ignorálva, teljesen kiszorítva van ezen törvényjavaslatban, hogy nemcsak tanácsát, hanem még meghallgatását sem igénylik: hogy akkor éppen ezen pontnál egyszerre a törvényhatóságot, veszik elő, a törvényhatóságot, a melynek jóformán az egész törvényhez semmi köze, semmi joga nincs, a mely az ügyet többé nem tanulmányozza, a mely többé asztalán elő nem kerül, hogy ily ügyekben ő adjon tanácsot és véleményt, ez azt hiszem, következetlenség. Vagy minden kérdésben meghallgatandó a törvényhatóság, mert ezt hozza magával a következetes adminisztráció, vagy ha minden kérdésben nem, akkor egyáltalában sehol sem. (*Helyeslés a szélső balfelől.*)

Én részemről e törvényjavaslat adminisztratív részében azt találom, hogy az erdőügy utoljára sem olyan állami érdekű ügy, mely egyformán érdekelné az ország egyik részén lakót, mint a másik részén lakót, s ha közvetve állami érdekű is, közvetlenül mindig harmadik személyt érde-

kel, tehát ez ügynél ezen elvénél fogva az önkormányzat érvényesítendő, mely nálunk a megyék és törvényhatóságokban van képviselve. Én ez oknál fogva e törvényjavaslat alaphibájának tartom azt, hogy benne a törvényhatóságok egyáltalában mellőzve, ignorálva vannak. Az önkormányzat, ha egyébre nem is, de ily dolgok vitelére már a helyi érdeknél fogva jogosult. Másodszor alaphibának tartom azt, hogy az egész ügy centralisálva van a ministerium kezében.

Mert én alig bírom magamnak elképzelni, hogy például mindjárt az 1-ső §. végrehajtásánál, hol a véderdők meghatározása forog szóban, melynek meghatározása a földművelés és kereskedelmi ministerium körében történik, mikép hajtja végre a ministerium e szakaszt. Kétségtől nem tehet mást, mint hogy átutazó ügynököket küld ki, felvéteti az egész országban mindazon részeket, melyek véderdőkül szükségeltetnek, munkálatokat dolgoztat ki, azokat aztán megküldi a közigazgatási bizottságoknak az egyes helyekre, hogy nyilatkozzanak felette; azok nyilatkozván, ismét magához veszi a ministerium és végleg határoz. Méltóztassanak elképzelni, hogy ha mindez a ministerium kebelében történik, micsoda munka lesz ez? Én nem tudom, tett-e a t. kereskedelmi minister ur a költségre nézve számítást ez iránt? Vagy képzele-e, hogy ezen nagy terjedelmű munka s egyéb teendők mellett, melyek a ministerium kezében összepontosulnak, képes lesz a jelenlegi ministeri apparatussal a dolgokat elvégezni?

Ha azt hiszi, hogy képes lesz, akkor a törvényjavaslat végrehajtásából nem lesz semmi, ha pedig végre akarja hajtani, akkor az apparatust meg kell bővíteni, és ez tetemes költségbe fog kerülni. Én már ezeknél fogva, e törvényjavaslat adminisztratív részét helytelennek tartom. A törvényhatóság minden egyes vidéknek legilletékesebb közege a helyi érdekre nézve s éppen azért ezt tartom megbizandónak, hogy ily dolgokban legelső sorban intézkedjék.

Nem mondom, hogy feltétlenül; hiszen a ministeriumnak meglesz végrehajtási joga e kérdésben is, mint minden másban. De ez által meg lesznek óva először a helyi érdekek a centrális befolyás túlkapásaitól; és meg lesz óva az ország azon költségtől, melyet az ily centralis kezelés okvetetlen maga után fog vonni. (*Élénk helyeslés a szélső balon.*)

Az adminisztratív intézkedéseknél nem fogadhatom el a törvényjavaslat azon intézkedését, hogy ezen fontos kérdésben a közigazgatási bizottságot jelöli ki azon közegül, mely esetleg véleményt ad és jelentést tesz, s esetleg határoz. A közigazgatási bizottság sem maga határoz,

hanem a maga kebeléből három tagot küld ki, s ezek határoznak.

A törvényjavaslat szerint, hogy ha netalán a törvényhatóság kérelmez a ministeriumnál, megengedheti neki, hogy a maga kebeléből küldjön ki néhány ahhoz értő tagot, a kikből azután a közigazgatási bizottság az erdőügyi dolgokat kezelő hatóságot megalakítja. Engedelmet kérek, nem bírom belátni, hogy a törvényhatóság miért ne küldhesse ki egyenesen azon közeget, mely ez ügyben eljárni hivatva lenne. A törvényhatóság választja a közigazgatási bizottságot és ez választja azon három tagot a maga kebeléből, mely ez ügyben a hatóságot képezi. Nem vagyok tehát képes felfogni, mely indokok vezérlik a kormányt a törvényhatóságok iránt azon bizalmatlanságra, mely szülő oka az itt czélzott intézkedésnek. Mert, már a kormány megengedi azt, hogy a törvényhatóságok képesítve legyenek a magok kebeléből ahhoz értő tagokat kiküldeni; ha megengedi azt, hogy azon közigazgatási bizottság, melyet a megye választ, képes ezen ügy kezelésére három ahhoz értő tagot kiküldeni: nem vagyok képes felfogni miért nem akarja ezen ügyet a törvényhatóságra bízni. Csak a bizalmatlanság és szándékos kerülése a törvényhatóságnak, a megyének, lehet itt az indok.

Pedig a törvényhatóságok, a megyék nagy kincset képeznek a kormányra nézve. Ime a t. pénzügyminister ur csak néhány nappal ez előtt dicsekedett a házban azzal, hogy az adók a mult évihez képest mily többletet képeznek. S minek lehet ezt tulajdonítani? Annak, hogy a legutóbbi intézkedések olyanok, hogy a végrehajtásnak, az adók beszedésének feladata a törvényhatóságok, a városok választott közegeinek kezeibe van letéve.

Nem értem tehát, hogy miért úzi a kormány egész következetességgel azon bizalmatlansági politikát, mely a megyék, a törvényhatóságok szétrobbantására fog vezetni, azon közegek szétrobbantására, melyekre a jövőben is nagy szüksége lesz az országnak. Milliókat takarít meg a törvényhatóság az országnak. Ma már azok is, kik legnagyobb ellenségei voltak a törvényhatóságoknak, a fölött gondolkoznak, hogy miként lehetne azokat oly államügyek intézésével is megbízni, melyeket eddig nem mertek volna a törvényhatóságok kezébe letenni.

Nem értem tehát, hogy a kormány miért törekszik a törvényhatóságok megsemmisítésére. Azt mondják, hogy nincs érdekelttség a törvényhatóságokban. Ugyan hogyan legyen érdekelttség, ha az érdekelttség tárgyát napról-napra elvonják kezéből? Eszembe jutott ez eset, mely a Bach-korszakban történt, midőn egy városban az akkori rendőrök nem voltak képesek a mulatságokat megszüntetni, daczára annak, hogy meg

parancsolták, hogy 10 órakor széjjel kell oszolni, és azontúl be volt tiltva minden mulatság a fiatalság mégis mulatott és tetemes bajokkal járt annak szétoszlata. Végre egy okos férfi arra a gondolatra jött, hogy a zenészeket minden ünnepnapon el kell zárni; nem kellett többé tilalmat kibocsátani, megszűntek a mulatságok. Körülbelül így jár el a kormány ma a törvényhatóságokkal. Elvonja mindazt, a mi még érdekelt kelthet, azután tánczolhatnak a t. törvényhatósági urak és mulathatnak az üres tanácstermekben.

A mi a törvényjavaslat közgazdasági irányát illeti, azt én nem tartom megfelelő intézkedésnek. Noha helyeslem a véderdők felállításáról és megállapításáról szóló részt, a mint megjegyeztem, a közigazgatási kivitelét a leg-helytelenebbnek tartom. A mi pedig a gazdasági üzemtervekről szóló részt illeti, arra nézve, megvallom, talán majd a t. kormány felvilágosítása más irányban fogja majd a dolgot előttem feltüntetni; de eddig azon meggyőződésben vagyok, hogy ezen intézkedés vagy czéltalan, helytelen, vagy tárgytalan. A második fejezet megállapítja, hogy a gazdasági üzemtervek, mely erdőkben állapítandók meg: az állami, törvényhatósági, községi, egyházi birtok, alapítványok, hitbizományok és közbirtokosságok erdeiben.

Hát ha az áll, hogy az alapítványi és egyházi birtokban lévő erdőkre nézve ily sürgős és kivételes intézkedések kívántatnak meg, megvallom, hogy ebben a jelen kormány erdőkezelésére nézve súlyos és sujtó kritikát látok. A kormány a saját kezében lévő és felügyelete alatt álló erdőkre tartja szükségesnek, hogy a czeglédi, vagy körösi ember adójából fizetett erdőfelügyelők örködjének arra, hogy az üzemterv megtartassék. Ezt én nem értem; mert akkor nem szabad az intézkedés legfőbb forumát ugyanazon kormány kezében hagyni, mely ma azt állítja, hogy ily intézkedés valóban szükséges. Mert feltételezi, hogy a gazdaszat ezen erdők-nél jelenleg rendetlen, és épen ezen erdők azok, melyek Magyarországon a legnagyobb, a legcompactabb területet képezik; tehát a legnagyobb felügyelet is tulajdonkép ezen nagy mennyiségű compact erdőkre kívántatik meg, melyet nem képes a ministerium helyes gazdaszati üzemterv szerint kezelni. Nincs jogom feltételezni, hogy az állami, alapítványi, vagy ezen erdőkben rendetlen kezelés legyen, de megvallom őszintén, hogy ily indítvány azt az aggodalmat ébreszti fel bennem, hogy ott valóban nem olyan a kezelés, a milyennek lenni kellene! (*Ugy van! a szélső baloldalon.*) Hallottam egyes dolgokból, hogy bizon ép azon erdőkben, melyek állami felügyelet alatt vannak, nagy irtások történtek; és most ezen, az államnak talán közvetlen tudo-

másával történő irtások fognak talán megakadályoztatni, hisz a legfelsőbb elhatározás mindig a kormány kezébe lesz letéve, hol itt a biztosíték? És miért fizessük mi a felügyelő közveket, kiknek talán sem viszonyuk, sem távolságuk nem olyan, hogy bizonyos érdek kötné azon erdőkhöz.

A mi a törvényhatóságok, községek, a közbirtokosságok erdeiről szóló törvényjavaslatot illeti, én nem tudom, hogy a t. kereskedelmi minister ur összegyűjtötte-e a statisztikai adatokat annak kimutatására, hogy Magyarországon pl. a községi erdőviszonyok miként állnak? Van-e erről tanulmánya? Mert ez meg fogja győzni a t. minister urat, hogy ily eljárás czél-talan. Igen bajos is volna azt végrehajtani. A magyar községi erdőviszonyok sajátoszerű korszakon mentek keresztül s nagyon nehéz azokat most már erős vágásokkal megszüntetni; ott tapintatos, a helyi viszonyoknak és körülményeknek nagyon megfelelő intézkedés kell, de nem általános reform, mert attól lehet tartani, hogy a ministerium általi gazdasági intézkedéssel, míg egy-két száz hold erdő megvédtetik, elvesz egy egész vidék marhatenyésztése.

Míg ezen intézkedéseket teszi az általam elősorolt erdőkre nézve e törvényjavaslat, a magánerdőkre nézve egyáltalában igen szabad-
elvű intézkedést tartalmaz, s a teljes szabadságot meghagyja. A magános tehet erdejével, a mi tetszik; itt már nem állittatik fel az állam érdekeinek ellenőrzése, csak a 4. §-nál azon esetben, ha pl. oly erdőrészek irtása történnék, melyek vizmosásokat, vagy más eféle károkat idézhetnének fel, vagy azon talaj csak erdőre és más gazdasági művelésre nem alkalmas. Ez intézkedést teljesnek tartom magam részéről, de ismét hiányosnak passive megengedni azt, hogy mindenki tehesse azt, a mi neki tetszik, s bizonyos feltételeket csak nagyjából odaállítani, veszedelmes eljárás.

Vegyük azt pl., hogy valaki erdejében most belátása szerint irtást akar eszközölni, pl. akár szőlőművelés, akár szántóföld alá, azt ő itt maga ítéli meg, s nagyon természetesen végre is hajtja, hozzá fog a végrehajtáshoz. No de, miután ő azt saját tekintélyével, saját hatalmával, saját törvényes hatalmával hajtotta végre, a szomszédok vagy talán az erdőfelügyelő jónak látja ezen eljárást egy kissé megakasztani. Könnyen találunk okot arra, hogy vagy veszélyes az irtás, vagy hogy azon talaj nem alkalmas arra, hogy ő oda szőlőt ültessen, vagy azt szántóföldnek használja. Már most hol van a biztosíték arra nézve, hogy a tulajdonos ki ne legyen téve az ilyen vexatorius eljárásnak, vagy a peres eseteknek; és ki lesz az, a ki az ily eseteknél elbírálja az ügyeket? Mi lesz azon intézkedés, a

mely a tulajdonost biztosítsa a további peres eljárástól, így tehát a hiány okvetlenül pótlendő lesz. A mi erdőrendészeti hatóság megállapításáról szóló részét illeti a törvényjavaslatnak, én részemről ezt is hiányosnak és helytelennek tartom. Már előbb említettem, hogy én egyáltalában csak a törvényhatóságot, a megyét tartom annak, a mely az ily helyi érdekű és természetű ügyekben eljárni első fokban hivatva van. Igaz, hogy ezen §-ban ilyen forumul a közigazgatási bizottság állittatik fel. Már előbb ismertettem ezen forumot. Előadtam indokaimat, hogy miért tartom ezt helytelennek. Azt itt ismételni feleslegesnek tartom; de hogy királyi felügyelők, erdőtisztek, erdőőrök rendszeresítsenek, ezek alkalmazása kényszerrel mondassék ki némely helyeken, ezt egyáltalában nem tartom sem az állam, sem a magánosak érdekében állónak. A királyi erdőfelügyelők felállítása előttem indokolatlan. Mi lenne annak a teendője? Ellenőrzése annak, hogy a törvények végrehajtassanak. Megengedem, hogy ha sok pénzzel rendelkezünk, hogy ha kiadásainkra bőven volnának anyagok és pénzünk nem volna annyira igénybe véve minden oldalról, még az ilyen luxus-cikk, — mert utóvégre is csak annak mondható ez, — nem csinálna oly nagy nehézséget; de most, midőn ezen czélt, melyet el akarunk érni, más módon is elérhetjük, hogy kiadásainkat pár száz-ezer frttal megszorítsuk, ezt én részemről indokolatlannak, helytelennek tartom. (*Helyeslés a szélső balon.*) A törvényjavaslat azt tartalmazza, hogy természetesen ezen erdőfelügyelők kedvéért az ország újabb erdőterületekre fog felosztani. A helyes administráció érdekében ez ismét káros, mi sem károsabb, mint ez az administrációra. Hisz már eddig is van külön adó — külön katonai — külön törvényszéki, külön politikai felosztás. Most már külön erdőfelosztás is lesz. Már kérem, ha mi valamit adunk a jó administrációra, csak ezt kerüljük és én csodálkozom, hogy a ministerium minden új előterjesztésénél mindig ragaszkodik ezen kedvencz témájához.

Természetesen törnie kell itt a fejét újabb erdőbeosztásról, mert különben az erdőfelügyelők alkalmazását nem képes indokolni; mert minden megyére csak nem fog egy erdőfelügyelőt küldeni. Hát megengedem, hogy 20 részre fog majd felosztani az ország, 20 királyi erdőfelügyelő kerületre. Nem tudom, hogy a minister ur számított-e már e tekintetben; az indokolásban néztem, de ott nem találtam, mert mindenestre érdekes az országnak tudni azt is, hogy ezen új intézkedéssel mily terhek fognak ismét vállaira nehezedni. Csak úgy hallomásból tudom, hogy a ministerium 75—100,000 frtról beszélt ezen erdőfelügyelők felállítására nézve. De már engedelmet kérek, azt már előre is jól tudom, hogy

nem 75—100,000 forint fog az lenni. Megengedem, hogy az első pillanatban, a törvény első lépésénél csak ennél marad meg a kormány; de a ki a meredélyre lépett, annak nehéz megállani; a ki az „á“-t kimondta, az a „b“-t is kimondja. Mindjárt a másik esztendő igazolni fogja, hogy azon nagy teendőkben, melyek a ministerium kezében vannak összpontosítva, az erdők körüli teendők végrehajtására a ministerium — ha nem is mondja, de valószínűleg — ezen erdőfelügyelőket akarja alkalmazni, tervek készítésére s egyéb eljárásra; akkor ki fog tűnni, hogy a kerületek nagyok, az erdőfelügyelők kevesek, meg kell őket szaporítani, mert különben az erdőtörvényből nem lesz semmi. Mindenesetre kíváncsian várom a t. minister urnak felvilágosítását arra nézve, hogy milyen számítást tett ezen erdőfelügyelői intézmény felállítására nézve, hogy a költségekről is halljunk valamit, mert mondom, az indokolásban egy árva szó sincs erről, a mi pedig igen lényeges dolog.

A mi az erdőkihágási forumokat illeti, itt, mint a törvényjavaslat indokolása is mondja, a gyors eljárást tartották irányadónak, a mit nagyon helyeslek; és már itt érvényesült az, a mit beszédem elején mondtam, hogy utoljára is rá fognak jönni azok, a kik a törvényhatóságoknak és közegeinek legnagyobb ellenségei voltak, arra, hogy végre is, ha gyorsan akarunk valamit elintéztetni, mégis csak azokhoz a sokat kárhoztatott törvényhatósági közegekhez kell folyamodni. A régi magyar törvények az erdőkihágásokat, mint tudjuk, a bíróságok által intéztették el. Most ezen törvényjavaslat már a szolgabírákat veszi elő s ezen teendőket rájuk ruházza. Szívesen elfogadom ezt, mert tudom, hogy gyorsan lesz elintézve és minden költség-szorítás nélkül, mert e célból sem új közegek, sem újabb állomások nem szükségesek.

Hanem már a mi a gyors eljárást illeti, azon résznél, a mely a második forumról szól, s a szolgabíráktól az apellátát a közigazgatási bizottsághoz viszi, nem értem, hogy a ministerium, vagy a törvényjavaslat szerkesztője miért mellőzi a törvénykönyvünkben úgyis elfogadott azon általános eljárást, gyakorlatot, hogy a szolgabírótól mindig az alispánhoz történik az apellata. Ezen eljárás sokkal gyorsabb, mintha a felelkezés a közigazgatási bizottságokhoz történik, mert tudjuk, hogy a közigazgatási bizottságok csak havonként tartanak üléseket, az alispán pedig állandó közeget képez. Minthogy pedig az erdőkihágásoknál sokszor igen gyors eljárás szükségeltetik, azon nézetben vagyok, hogy ez az intézkedés helytelen és kiigazítandó.

A mi a törvényjavaslatnak azt a részét illeti, a mely a kopár területek beerdősítését tárgyalja, a mely célból állami segély helyez-

tett kilátásba, a melynek végrehajtása állami közegek útján történne, megvallom, hogy mint olyat, a mely nem közvetlenül állami érdekű ügy, hanem tisztán egyesek vagy harmadik személyek érdeke, nem tartom elintézhetőnek az itt foglalt eljárási módon, mert az mindig helyi érdekű és mint ilyen, csakis a helyi kormányzat közegei által intézhető el első sorban czélszerűen. A hol pedig állami segélyről van szó, ott én nem vagyok meglegedve, ha a kormányt illeti a végelhatározás, mert ha az állam adja hozzá a pénzt, szükséges, hogy az országgyűlés kellő tudomással birjon, hogy az hova fordított. (*Helyeslés balfelől.*) A mi végre az utolsó pontot illeti, a melyben a fennálló törvényeknek hatályon kívül helyezéséről van szó, megjegyzem, hogy a ministerium vagy pedig annak szövegezője elfelejtette, hogy az 1807: XX. t. cz. is létezik, a mely oly területek befásításáról intézkedik, a melyeken futó homok van. Ez a törvény is intézkedik a futó homok által veszélyeztetett területek beerdősítéséről, az itt leirt és általam ismertetett, de nem helyeselt módon. Az 1807: XX. t. cz. szintén intézkedik az ily területek befásításáról az ott leirt módon, mely szerint az eljárással az alispán bizatik meg. Minthogy pedig ez a törvény a szönyegen lévő törvényjavaslattal nincs hatályon kívül helyezve és így e törvény tényleg fennáll, kétféle eljárás lesz a végrehajtásnál irányadó, és pedig azért, mert kétféle törvény van érvényben. Ebből illetékességi összeütközések fognak felmerülni, a melyek, hogy miként fognak a kormány által megoldatni, belátni nem tudom.

Az elmondottak alapján, t. ház, én részemről a törvényjavaslatot, habár ezt minél előbb óhajtom tárgyalni, mert annyira hiányos, s meg nem felelőnek tartom Magyarország közigazgatási viszonyaira és administratív elveire nézve: annak az elmondottak alapján újból átdolgozását tartom mindenekelőtt szükségesnek. (*Helyeslés a szélső baloldalon.*) Ennélfogva részemről a következő ellenindítványt fogom bemutatni és kérem a t. házat, méltóztassék ennek alapján a törvényjavaslatot átdolgozás végett az erdőügyi bizottsághoz visszautasítani.

Ellenindítványom következőleg hangzik (*olvassa*):

„Ellenindítvány a 107. számú erdőtörvényjavaslathoz:

Tekintve, hogy a törvényjavaslat I. fejezetében a véderdők s használási módjának általános megállapítása szükséges és helyes intézkedést tartalmaz ugyan, részletes kivitele s adminisztrációja azonban annyiban hiányos s helytelen, mert önkormányzati intézményünkben a helyi érdeknél fogva is első sorban érdekelt, hivatott forumot, a törvényhatóságot mellőzi, sőt még csak meghallgatását is nélkülözi; s administratív elveink

ellenére s kétségkívül ennek folytán magának az ügynek is hátrányára, az elhatározási jogot a minster kezébe teszi le s összpontosítja, a mi a dolog természeténél fogva is, költségessé s bonyolodottá teszi az eljárást;

tekintve a 4. §-nak a magán erdőbirtokok, esetleg irtási határozatlan feltételeit, mely a vitás esetek s elintézési módjáról sem itt, sem később nem intézkedik, s az erdőbirtokos jó hiszeme az által a legkellemetlenebb pörös kérdéseknek van kitéve, esetleg zaklatásoknak is: a mi feltétlenül pozitív intézkedéssel mellőzendő;

tekintve a II. fejezetben előirt azon intézkedést, hogy gazdasági rendszeres üzemterv készítése költséges apparatusával s különleges adminisztratív intézkedésével oly erdőbirtokokra is megrendeltetik, mint a törvényhatósági, községi, közbirtokossági erdők, melyek köztudomás szerint legtöbb esetben kisebb terjedelmüknél fogva is a helyi viszonyok szerint kezelendők s kezelhetők, a közbirtokossági erdőkre pedig oly költséges eljárás alkalmazása volna, mely sem a birtokosoknak, sem az államnak érdekében nem áll, az állami, egyházi s alapítványi erdők pedig úgy is közvetlen az illető ministeriumok felügyelete alatt állanak, s így a 17. és 18. szakaszban előirt intézkedés részben tárgytalan, részben czéltalan;

tekintve az erdőrendészeti hatóságokról szóló részt, mely kir. erdőfelügyelők, erdőtisztek, erdőőrök rendszeresítését, az országnak a fennálló közigazgatási beosztása mellőzésével külön erdőkerületekre beosztását tartalmazza, tetemes czéltalan költséget s az ügyek complicatióját involválja: holott organicus önkormányzatunk keretében s közegei alkalmazásával minden költség-szaporítás nélkül vagy csak igen csekély költséggel keresztülvihető s viendő;

tekintve, hogy az erdőkihágási forumok, különösen a 2-od forumra vonatkozó intézkedés nem felel meg a gyors eljárás kívánalmának s a közigazgatási bizottság helyett az alispán alkalmazandó s az erdőkihágások sorozatába felvett lopás, a büntető fogalmak rovására foglal itt helyet;

tekintve e kopár területek stb. beerdősítéséről szóló részt, mely közvetlen helyi érdekű ügyet intéz állami közegekkel, s esetleg államsegélylyel, mint helyi érdekű s harmadik személy érdekében álló, kizárólag első sorban az önkormányzat intézkedési jogkörébe utalandó s csak ott, hol állami segély kérdése forog fenn, vonandó a kormány, illetőleg az országgyűlés elintézése körébe;

tekintve általában adminisztratív intézkedéseit, melyek fennálló institutióknak s önkormányzatunkat mellőzik, az eljárást bonyolulttá teszik, tetemes költséget igényelnek;

tekintve végre, hogy az 1807:XX. t. cz. érintetlen hagyásával, mely szintén beerdősítési esetekről szól, s ezekre külön eljárást rendel, két oldalú intézkedés esete marad fenn, mely bonyodalmakra s illetékességi összeütközésre nyit tért:

tisztelettel indítványozzuk mindezen elősoroltak alapján: a jelen törvényjavaslat újabb átdolgozás végett utasittassék vissza az erdőügyi bizottsághoz. Beadják: Szederkényi Nándor, Turgonyi Lajos, Mocsáry Lajos, Hevessy Benedek, Sembery István, Mende Bódog, gr. Somssich Iván, Verhovay Gyula, Orbán Balázs, Kiss Albert, Csánády Sándor.

Van szerencsém, a tisztelt ház figyelmébe ajánlani.

Elnök: Az indítványt az indítványozó képviselő ur felolvasván, felolvasásának ismétlését a t. ház, úgy hiszem, nem kívánja. *(Helyeslés.)*

Szajbély Gyula: Tisztelt ház! Noha a törvényjavaslathoz mellékelt indokolásban és a t. előadó ur előterjesztésében nagy része foglaltatik azon érveknek és indokoknak, melyek ezen törvényjavaslat mellett felhozhatók; mindennek daczára indittatva érzem magamat ezen tárgy fontosságánál fogva egynémelyekre a t. ház becses figyelmét és türelmét rövid időre igénybe venni.

Midőn ezen törvényjavaslat általános tárgyalásánál felszólalok, nem lehet feladatom annak egyes intézkedéseit felszólalásom tárgyává tenni; hanem csak általánosságban ezen törvény szükségességét és az abban foglalt egyes elvi jelentőségű intézkedések helyességét feltüntetni vagy az ellenkezőt kimutatni.

Alig van egy amúvelt európai államok törvényhozásai közt, mely az államhatalomnak az erdőkezelés és rendezés tekintetében érvényesítendő befolyását külön erdőtörvény által ne szabályozta volna, és azért mi, midőn a mai napon az erdőtörvényjavaslat tárgyalásába bocsátkozunk csakis azon kötelességünket teljesítjük, melynek teljesítésére az ország gazdasági viszonyainak hanyatlása és ezzel kapcsolatban nemzetünk anyagi erejének sülyedése, elég érthetőleg és elég hangosan int. Mindnyájan tudjuk, mily nagy tőkeértéket képvisel 12 millió holdra terjedő erdőterületünk, mely érték napról napra közlekedési eszközeink és utaink szaporításával növekedik; és, ha csak az utolsó lefolyt évtizedet tekintjük, örömmel kell constataálnunk azon tényt, hogy évenként milliókra menő faértéket szállítunk a külföldre, és még milliókra terjedő faérték rejlik azon erdeinkben, melyeknek terményei közlekedési utak hiányából jelenleg még nem értékesíthetők. De másrészt fájdalommal kellett a gazdasági emelkedés ezen korszakában azt is tapasztalunk, hogy az erdőpusztítás nagy

mérveket öltött oly annyira, hogy én részemről nagy mulasztásnak tartanám, ha a törvényhozás nem iparkodnék addig is, míg a gazdasági viszonyok jobbra nem fordulnak, — okulva a mult tapasztalatain, — a nemzet ezen kincsének a jövő nemzedékek részére leendő megtartására és megmentésére szolgáló és szükséges rendszabályokat minél előbb életbe léptetni és én meg vagyok győződve, hogy a jövő nemzedékek hálával és elismeréssel fognak megemlékezni a törvényhozás ezen actusáról.

De eltekintve az erdőknek ezen számokban kifejezhető becsétől és értékétől, általánosan el van ismervé úgy a tudomány részéről, valamint a gyakorlatban is azon nagy befolyás, melyet az erdőségek egyes vidékek valamint az egész ország égálji viszonyaira gyakorolnak, minél fogva az erdők az összes európai törvényhozás körében, mint az ország általános culturalis érdekeinek szolgáló egyik legfontosabb nemzetgazdasági tényezői szerepelnek; és csak a legközelebbi multban láttuk, hogy olyan szakférfiak, mint gr. Lónyai Menyhért és Obers németalföldi vízepítész, a Tiszaszabályozásra vonatkozó közléseikben, a magyarországi folyók áradásait némi részben ezen folyók mentében eszközölt nagy mérvű erdőpusztításoknak hajlandók tulajdonítani.

Ezen kiváló fontos indokok vezérelték az európai törvényhozásokat is, midőn igyekeztek ezen gazdasági ágat jelentőségéhez mért rendszabályok által az államigazgatás különös oltalma alá helyezni. Ezen oltalmazás szükségét beismerték azon összes törvényhozások, és csak annak mértékére találunk eltérő felfogásra az egyes törvényhozások körében. Általánosan el van ismervé azon elv, hogy az erdők nem pusztán az általuk nyújtott faanyag kedvéért léteznek, hanem hogy azok, azon befolyásnál fogva, melyet az ország égálji és egyéb nemzetgazdasági viszonyaira gyakorolnak, egyszerűs mind országos érdeknek is szolgálnak. De midőn ezen országos érdeknek érvényesítése eszközöltetik, elkerülhetlen, hogy ez egyesek érdekeivel, kik kénytelenek saját maguk érdekeit az országos érdeknek alárendelni, összeütközésbe ne jöjjön; ezen látszólagos ellenérdekek jogos és méltányos kiegyenlítésétől függ, nézetem szerint, az illető törvény sikere is és azért tartom én a törvényjavaslat ezen részét, mely annyi magánérdeket érint és némileg sért és melynek megállapításánál az ország kellő ismerete és számbavétele mulhatlan szükséges, az egész törvényjavaslat egyik leglényegesebb és legnehezebben megoldható részének. (*Igaz! Ugy van!*)

Az európai törvényhozások legnagyobb része az államigazgatásnak a magánerdők kezelése és használata tekintetében érvényesítendő befolyás

és beavatkozásra valamint ennek jogosultságára nézve azon elvet állította fel, hogy a magán-erdők kezelése és használata akadálytalanul folytathatik mindaddig, míg az egy harmadik személynek, vagy az összesség kárára nem eszközöltetik. Ezen elvet találjuk a magyar erdőtörvényjavaslatban is alkalmazva, és pedig a mi a harmadik személyek jogait illeti, a véd-erdőkre vonatkozó határozataiban, a mi pedig az összességérdekeit illeti, a futóhomok kérdésében, valamint az erdőterület irtási tilalmában; csak-hogy nézetem szerint a magyar erdőtörvényjavaslat a tulajdonjog megszorításában kelleténél tovább ment, és azt minden szükség nélkül megtámadta az által, hogy az államtól nyert adó-elengedésen kívül a véderdőtulajdonosnak tulajdonjogának megszorításáért semminemű kárpótlást nem nyújt, valamint az által, hogy a harmadik személyeknek a véderdők kijelölését és meghatározása tekintetében érvényesítendő érdekeit, mint országos érdeket hivatalból az illető állami közegek által képviselteti és érvényesítetteti, mely szükségtelen tulajdonjogi megszorításokkal szemben fenntartom magamnak módosító javaslatomat a részletes tárgyalás alkalmával megtenni. A mi erdőtörvényjavaslatunk a magánerdőkre vonatkozó intézkedéseiben az újabbi erdőtörvényekkel szemben a középutat követi, mert míg az 1875. évi július 8-ki porosz erdőtörvény a tulajdonjogot annyira respectálja, hogy az erdő kihasználásának minden néven nevezendő megszorításáért kárpótlást nyújt és előir, az 1878. évi osztrák erdőtörvényjavaslat azon elvből indul ki, hogy az összes erdőterületet mint erdőt fenntartani kell, mely felfogásnak természetszerű következménye az általános erdőirtási tilalom, valamint az újra beerdősítés kötelezettségének kimondása. Én a tulajdonjognak ezen utóbbi megszorítását a mi viszonyaink között szükségesnek nem tartom, és pedig három okból, t. i. 1. mert nálunk az erdőknek — a többi művelési ágak által elfoglalt területekhez aránya — igen kedvező, 2. mert az irtási tilalom olyan talajnál, mely magasabb gazdasági ág művelésére alkalmas, nemzetgazdasági szempontból hátrányos, és 3. különösen azért, mert azon erdők, melyek ezen törvényjavaslat szerint az állam egyenes befolyása alatt állanak, oly nagy területet foglalnak el, melynek fenntartásával nézetem szerint, az országos érdeknek elég van téve, és a magán-erdők fenntartására nézve is elég biztosítékot találok a tiszta erdőtalajnak irtási tilalmában. Mindezeknél fogva én a törvényjavaslatnak a magánerdőkre vonatkozó intézkedéseit elégségeseknek tartom, annál is inkább, mert a magán-erdők kezelésére nézve a községi pótlékfelének elengedésében, különösen a nagyobb erdőbirtokosoknál oly buzdító eszközt látok, mely kar-

öltve, a tiszta erdőtalajnak irtási tilalmával, tökéletesen megfelel nálunk a magánerdők nemzetgazdasági és közgazdasági jelentőségének.

Egészen más szempont alá esnek a községi, egyházi személyek, alapítványok stb. ezen szakaszban foglalt személyek és testületek erdei. Ezek nagyjából nem tekintendők valóságos tulajdonosoknak, hanem csak haszonélvezőknek, és ezekre nézve amúgy is kötelessége az államnak, befolyását a jövő nemzedékek érdekében érvényesíteni, mely felfogásnak megfelelnek a törvényjavaslat erre vonatkozó intézkedései is, kivéve a bánya- és iparvállalatokat, melyekre nézve majd alkalmam lesz a részletes tárgyalás alkalmával nézetemet elmondhatni. Talán sokáig is foglalkoztam ezen elvi megállapodásokkal, de ezek, a mint már előbb is említém, képezik az egész törvényjavaslat sarkkővét, és ezeknek helyes alkalmazásától függ az egész törvényjavaslat sikere.

De nem elég csak törvényt alkotni, hanem szükséges annak végrehajtásáról is gondoskodni, mely szükségnek megfelel a törvényjavaslat a kir. erdőfelügyelői intézménynek felállításával. Nem akarok most azon kérdés vitatásába bocsátkozni, vajjon ezen hivatal kinevezés, vagy választás útján töltsék be, elégségesnek tartom az általános tárgyalás alkalmával arra utalni, hogy a törvényjavaslatban gondoskodva van arról, hogy a törvény betűi írott malaszt ne maradjanak.

De gondoskodva van arról is, hogy ezen új intézmény a fennálló megyei rendszerrel kellő összhangzásba hozatassék, és e részben csak általánosságban megjegyzem, hogy én a közigazgatási bizottság hatáskörének ezen újabb kiterjesztését épen oly szerencsétlen kísérletnek tartom, mint magát ezen intézményt; és ha az ellen jelenleg fel nem szólalok, ennek oka leginkább abban rejlik, hogy attól tartok, miszerint az által azon benső összefüggésnél fogva, mely a jelen törvényjavaslat egyes legfontosabb intézkedései és a közigazgatási bizottságok hatásköre közt létezik, veszélyeztetném magát a törvényt, és azt, hogy minél előbb törvényt válnék, mit sokkal nagyobb veszteségnek és bajnak tartok, mint ezen törvényjavaslat egyes hibás intézkedéseiből netalán eredhető hiányokat. Egyetértek a törvényjavaslatnak az erdei hihágásokra vonatkozó intézkedéseivel, valamint ezekre nézve a közigazgatási közegek hatáskörének megállapításával. Végtelenül sajnálom ugyan, hogy hazánkban az igazságszolgáltatásnak a közigazgatástól való teljes elkülönítése lehetetlen, de midőn látom, hogy ezen elvi vívmányok mostoha pénzügyi viszonyainknál fogva teljes mértékben kivihetetlenek; midőn látom, hogy ezen oknál fogva ezen elvi vívmányok senki előnyére nem szolgálnak; akkor, tiszt. ház, nem lehet nehéz a választás az

elmélet és a gyakorlati élet követelményei közt. Egyébiránt talán lesz még alkalmam ezen kérdéssel bővebben foglalkozhatni, egyelőre csak kívántam e részbeni álláspontomat jelezni.

Üdvösöknek tartom a törvényjavaslatnak a kopár területek beerdősítésére, valamint az erdei alap létesítésére vonatkozó intézkedéseit is, habár őszintén kell bevallanom, hogy én az elsőnek practicus értékét leginkább a kormány anyagi támogatásától tételezem fel, az utóbbira nézve pedig igen szomorú jelenségnek tartom, hogy az erdei célok előmozdítása csakis a befolyandó pénzbüntetésekől válik lehetségessé, de mindannak dacára ezen intézkedéseket, mint kísérletet a nálunk elhanyagolt társulási szellem ébresztésére, valamint az erdei célok előmozdításának lehetővé tétele tekintetéből elfogadom.

Még egy pár szót az erdei termékek szállítására vonatkozó szabályokról, melyekre nézve, azt hiszem, a törvényjavaslat inkább közlekedési eszközeink jövőbeni fejlődését vette kiindulási pontul. Tagadhatlan azonban, hogy ezen intézkedéseknek concret törvény általi szabályozása égető szükségé vált; különösen faüzletünk oly lendületet vett, és ennek következtében mesterséges vízművek és költséges közlekedési utak létesítését szükségessé tette, miért is ezen szabályoknak helye van minden erdőtörvényben.

Mielőtt beszédemet befejezném, legyen szabad még a törvényjavaslat ellen több oldalról hangoztatott azon ellenvetésre reflectálnom, mely szerint a mi törvényjavaslatunk igen terjedelmes, és ez által meg van nehezítve practicus alkalmazása. Igaz, hogy törvényjavaslatunk az osztrák és porosz erdőtörvényekkel szemben terjedelmesebb, de ennek oka abban rejlik, hogy ezen törvények csak az általános főelveket tartalmazzák, és ezeknek gyakorlati alkalmazását és kivitelét az egyes tartományokra bizzák, melyek azután ezen általános törvényt viszonyaikhoz képest specialis törvényekkel bővítik és kiegészítik, holott a mi erdőtörvényjavaslatunk kimeríti az összes erdők kezelése, fenntartása és megvédése tekintetében szükséges intézkedéseket.

Elismerem, hogy vannak ezen törvényjavaslatnak is lényeges hibái, de midőn ezeket bíráljuk, nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy ezen hibák gyakran nem magában ezen törvényben vagy annak szellemében, hanem inkább azon intézményekben rejlenek, melyek ezen törvény egyes intézkedésének megállapítására és alkotására döntő befolyással vannak, mely hátrányok elhárítása leginkább összes közigazgatási szervezetünk újjáalakítása után várható, de nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy jelen törvényjavaslat nagy haladást tanúsít, nemzetgazdasági és közgazdasági érdekeink elhanyagolása és teljes mellőzésével szemben, miért is én

az erdőtvénnyjavaslatot az általános tárgyalás alapjául elfogadom. *(Élénk helyeslés.)*

B. Simonyi Lajos: T. képviselőház! Mindenekelőtt kijelentem, hogy a szőnyegen levő törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadom. Én nem hiszek ugyan azon jóslatokban, melyek azt jövendőlték, hogy, mivel Magyarországon a vizek szabályoztattak és igen sok erdő kivágatott, ennek következtében Magyarországon oly szárazság fog beállni, hogy az ország elpusztul. Nem hiszek ezen jóslatokban azért, mert, a mint a múlt évi és különösen az utóbbi hónapokban nagy kárt okozott esőzések tanúsítják, úgy jártak ezen jóslatok, a mint általában az újabbkori próféták, hogy jóslataik nem teljesültek. Azok jóslata sem teljesült be, a kik 30 évvel ezelőtt azt mondták, hogy az akkori nagy erdővágásoknak az lesz eredménye, hogy Magyarország síkabb vidékein, a rónaságokon a tüzelő-anyag nagyon meg fog drágulni. A tapasztalás az ellenkezőt bizonyítja. A tüzelő-anyag most olcsóbb a rónaságokon, mint ezelőtt 20 esztendővel volt. De azon urak, ragaszkodva előbbi nézetükhöz, azt állítják, hogy ma is túlságosan sok erdő pusztítottatik és ezért olcsó a tüzelő. Ezen nézet azonban nem helyes; mert a tüzelőanyag olcsóságának a rónaságokon a közlekedési eszközök, a vasutak az okai, melyek segítségével most bármely rónavidéken lehet kapni petrozséni kőszén; s okai az olcsóságnak azon faültetések, melyek az újabb időben eszközöltettek, és melyek gyümölcsöző eredménye már ma is észlelhető.

Nem ezen szempontok vezettek engem tehát arra, hogy ezen törvényjavaslatot elfogadjam, hanem az, hogy különösen azon erdőkre nézve, melyek a második fejezetben említettnek, mint az állami, az alapítványi és az egyházak kezén levő erdőkre nézve, az üzemterv megállapítását óhajtom és különösen óhajtom azt, hogy meggátoltassanak azon pusztítások, melyeket több helyen tapasztalunk. A községek erdeire nézve is elfogadom ezen határozatokat, de csak részben és szabatos körvonalokat húzván azon területeknek, melyekre nézve ezen törvény kiterjesztendő volna.

Miután ezen törvényjavaslatnak igen sok része van, melyet helyesnek és jónak tartok, ennek következtében azt, miután javíthatónak

tartom, a mint mondtam, általánosságban elfogadom; ámbár igen sok része van, mely vagy jelenleg keresztül nem vihető, mint pl. a meredekeknek, vizmosásoknak társulatok általi erdő-sítése; vagy pedig, ha úgy állapittatik meg a törvény, a mint itt ajánlva van, akkor egyesek érdekei élénken sértetnének. Csak például hozom fel azt, hogy ha a községek erdeire nézve, oly üzem hozatik be, mely a községeket a legeltetéstől eltiltja, akkor az igen számos községre valóságos országos csapás lesz. De én ezen javításokat megtehetőknak tartom s ismétlem: vannak részei a törvényjavaslatnak, melyek jók, melyeket elfogadok, vannak ismét olyanok, melyeket nem fogadhatok el, mert a mostani viszonyok között alkalmazhatóknak nem tartom.

Én általában ezt a törvényjavaslatot olyan-
nak tekintem, mint egy öltönyt, mely igen jól van szabva és megvarrva, hanem egy huszon-
négy éves ember számára; pedig a rendeltetése az volna, hogy egy nyolcz éves gyermek viselje; és ha azután ez utóbbira ráadják, azt nem viselheti, nem használhatja.

Ezek azon okok, melyek mellett kellő javítással üdvös lehet ez a törvény, s miután azt hiszem, hogy sokkal célszerűbb az általános tárgyalást mennél rövidebb keretbe szorítani s nem bocsátkozni elméleti fejtegetésekbe, hanem ezeket a részletes tárgyalásra hagyni, azon pontoknál, a hol csakugyan javítás eszközölhető; ennél fogva az általános tárgyalásnál ezen részleteket nem akarom felemlíteni. Felszólalásom egyedüli oka az volt, hogy szavazatomat indokoljam s előadjam az okot, melynél fogva én a szőnyegen levő törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadom, és hogy felkérjem a t. házat, hogy a részletes tárgyalás alkalmával netalán teendő módosításaimat kegyes figyelemben részesíteni méltóztassék. *(Helyeslés.)*

Elnök: T. ház! Szólásra senki sem lévén feljegyezve, az általános vitát berekesztem. Szó illeti még az előadó urat és a minister urat. Azonban közel lévén az idő, melyben a ház határozata szerint az interpellatiók szoktak megtétni, mára pedig egy interpellatio lévén bejelentve, azt hiszem, a minister ur és talán az előadó ur is, a mennyiben szólási jogukkal élni akarnak, beszédjeiket a holnapi ülésre fogják halasztani. *(Helyeslés.)*

— Május hó 8-án 1879. —

Elnök: Következik az erdőtvjavaslat tárgyalása. Mindenek előtt van szerencsém bejelenteni, hogy a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter ur képviselőjeként Bedő Albert tanácsos urat rendelte ki, ki a netalán szükséges felvilágosításokat fogja megadni. Az általános vita be lévén rekesztve, szó illeti még a miniszter és az előadó urat.

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter: T. ház! A tegnapi napon az erdőtvjavaslat általánosságban tárgyalás alá vétetvén, az erdőügyi bizottság előadóján kívül Szájbély Gyula és Simonyi Lajos báró képviselő urak szólottak, a kik, ha részben el is tértek a törvényjavaslat felfogásától, miután azt általánosságban a részletes tárgyalás alapjául maguk is elfogadták, ezen eltérésekre jelenleg nem kívánok reflektálni, lesz mód azokra rátérni a részletes tárgyalás alkalmával.

Másképen áll a dolog azokra nézve, a miket Szederkényi Nándor képviselő ur előhozott, ki egész sorzatát adta elő a kisebb-nagyobb hiányoknak, hibáknak, tévedéseknek, ellentéteknek, a melyek szerinte a törvénybe felvételtek és a melyeket megvitatni, melyek felől tisztába jönni okvetlen szükséges mindenkinek, akár elfogadja valaki a törvényjavaslatot általánosságban részletes tárgyalás alapjául, akár nem. Engedje meg a t. ház, hogy ezekre lehetőleg röviden elmondhassam a magam nézetét és felfogását. *(Halljuk!)*

Legelőször is igen nagy vád az, melyet Szederkényi Nándor képviselő ur beszédje folyamán mint első felhozott s ez az, hogy a törvényjavaslatban nincs meg a solid következetesség, nincs meg az egyöntetűség, bizonyos része-

egymással ellentétben vannak s ez szerinte kétségtelenül annak következménye, hogy a törvényjavaslat hosszú időn át sok kézen ment keresztül, míg törvényjavaslat alakjában jelenleg már másodszor tárgyalatik e javaslat e házban. Szerinte egyik módosítás nem volt tekintettel a másokra és így összeütközések állottak elő a törvényjavaslatban. Igen jelentékeny hiba volna, ha ez kimutatható volna; én teljes figyelemmel voltam a képviselő ur argumentációjára; de bizonyítása csak egyetlen pontra vonatkozott, melyet maga is, mondhatnám, példaképen állít fel és ez abból áll, hogy akkor, mikor a véd-erdők megállapítása kérdésében, mint illetékes hatóság van kijelölve: akkor a faszállításhoz vizen történését illetőleg, a megyei bizottságok vannak mint illetékesek kijelölve; a képviselő ur szerint pedig ez ellenmondás.

Szerintem, t. ház, ez nem ellenmondás; egyenesen, határozottan, öntudatosan van benne a törvényjavaslatban és így felfogásom szerint helyes. Mely eljárásra vonatkozik a közigazgatási bizottságnak, mondhatnám, minden fellépése, működése, a mely a jelen törvényjavaslatban contemplálva van?

A közigazgatás tényleges keresztül vitelére. Ez már nem egyes közigazgatási, de naponkint száz meg ezer alakban előforduló kérdés, különösen a viziszállítás kérdése, — belevág a vízjogba és mértföldekre terjedő utra terjedvén, száz meg száz birtokost érdekelhet, mondhatnám elvi fontosságú és ennél fogva a megkülönböztetés, mely a törvényben a közigazgatási bizottság és a megyei bizottság hatáskörére vonatkozólag előfordul, egyenes folyománya, következménye azon törvénynek, mely a közigazgatási bizottság felállítására és hatásköre iránt intézkedett. Én tehát

ezen ellentétet, összeütközést, inconsequentíát a magam részéről el nem fogadhatom; ha más ok nincs, mint ez, annak bizonyítására, hogy a törvényjavaslat visszautasítandó az erdőügyi bizottsághoz újra szövegezés vagy újabb átdolgozás végett, akkor szerintem ez nem ok. És pedig legyen szabad itt meg megjegyezmem, hogy kivévén talán azon egy csekély megjegyzést, mely vonatkozik arra, hogy némely törvények, melyeknek hatályon kívül tétele szükségessé válik az erdőtörvény által, az idézetből elmaradtak, alig van más ok, melyet felhozni lehetne a végből, hogy a törvényjavaslat az erdőügyi bizottsághoz újrászövegezés végett visszautasíttassék. A többi érvek és tételek részben igen nagyfontosságúak — nem mindannyi — de azok határozott elvi álláspontot jeleznek, s azon esetben, ha azok elfogadtatnának, nem újra átdolgozásnak, hanem a törvényjavaslat elvetésének volna helye, és utasítás arra, hogy dolgoztassék ki egy új törvényjavaslat ilyen és ilyen szellemben.

Engedjen meg a t. ház, ha azon megjegyzést teszem, hogy azon felfogás, melylyel Szederkényi t. képviselő ur a törvényjavaslatot bírálja, tulajdonképp municipális szempont és nem az erdőügyi szempont van benne előtérbe állítva. (*Helyeslések.*) Méltóztassanak megkülönböztetni e kettőt és aztán határozni. A t. képviselő ur felszólal az iránt, hogy ne vegyük el a megyéktől ezen ügyet, s hagyjuk meg az önkormányzat számára; a megyék — ugymond — méltók a bizalomra, hagyjuk meg tehát hatáskörükben az erdőügyi kérdések igazgatását. Méltóztassanak elhinni, hogy a kormány a megyei rendszer irányában nem elfogult; méltóztassanak elhinni, hogy én magam, mint saját ősi önzagzatásunk lehető alakjához, a megyei törvényhatóságoknak oly berendezéséhez, mint az jelenleg fennáll, nagy mértékben ragaszkodom.

Én nem látok oly szerfelett nagy panaceát abban, hogy netalán minden hivatalnok a központban neveztesse ki; és nem látok oly nagy veszedelmet abban, ha egyik másik hivatalnok talán nem a kellő tapintattal van megválasztva a megyékben. De mikor a közigazgatásnak az önzagzatásnak focusait megtartani óhajtom a megyében azon alakban, melyben lehetséges: az én teljes ragaszkodásomnak és vonzalmamnak épen akkor adok kifejezést, mikor lemondok arról, hogy oly hatáskört kapjanak a megyék, mely őket a jelen viszonyok közt meg nem illeti, melyet keresztül vinni képtelenek; mondom, épen akkor valódi rokonszenvet tanúsítok a megyei intézmény irányában.

Erős meggyőződése, hogy úgy, mint nagyfontossággal bír a megyei bizottság rendelkezése budget-kérdésekben és politikai kérdésekben, és a mint ezeket bátran a megyei bizottságra lehet

bizni, s nincs más közeg, mely ezeket az ügyeket oly helyesen intézné el, mint a megyei bizottság: addig mindazon kérdések és ügyek, melyek a tényleges adminisztrációnak közvetlen teljesítésére és ellenőrzésére vonatkoznak, nem valók a megyei bizottság elé, hanem ezekre nézve a közigazgatási bizottság van hivatva intézkedni, s ezen bizottság van hivatva arra is, hogy az ügyek vezetését összhangzásba hozza az állami kormány intentióival.

Ezen felfogástól való eltérésen alapszik legnagyobb része azon ellenvetéseknek, melyeket a t. képviselő ur a törvényjavaslat ellen felhozott. Azt mondja a t. képviselő ur, hogy ha a megyékre lenne bízva az erdőügynek intézése, ez könnyen és majdnem pénz nélkül mehetne. Meggyőződése, hogy ha mindazok, a mik a törvényben mint ellenőrzendő és kiviendő vannak a kormány elibe szabva, azon mértékben, a mint azt t. képviselő ur contemplálja, átadatnának a megyéknek, az sem könnyebben, sem költség nélkül nem menne, de egyrésze talán sehogy sem.

Méltóztassanak megengedni, hogy például e tekintetben felhozzam az erdélyi viszonyokat. Erdélyben egy rendes erdőtörvény tényleg gyakorlatban van, de kellő hatása nincs azért, mert nincsenek annak oly nemű közegei, kik specialiter hivatva volnának a kivitelre felügyelni, részben azt maguk alkalmazni.

Ez van tervezve a királyi erdő-felügyelők felállításával. Mert kértem, hogy volnának képesek azon királyi erdőfelügyelők teendőit a szolgabírák eszközölni. A szolgabírákat nem mellőzi ezen törvényjavaslat sem, de csak azon hatáskörben kívánja őket alkalmazni, a melyben működni hivatva vannak, mint tisztán politikai közeget és policiális felügyelő hatóságot, de nem mint szakértőket. Szakértelemmel e tekintetben — nem mondom, hogy kivételesen egyes szolgabírák ne birnának — de, a szakértelmet tőlük megkivánni annyi egyéb képesítés, qualificatio mellett, mennyivel a jó szolgabírának birniok kell, azt hiszem, ez túlságos kívánság volna, és az ily teendők teljesítésére a szolgabírónak sem ideje, sem képessége nem lehet. Nem akarok senkit sem bántani, de azt hiszem, hogy nem is hivatása a szolgabírónak e szakképességet megszerezni oly mértékben, a mint azzal birnia kell annak, a ki aprólékos részleteiben effectuálni fogja azt, a mi a törvényjavaslatban foglaltatik.

Ha külön közegek állíttatnának fel a megyékben, azon esetben a felállítás költségesebb volna, mint a királyi erdőfelügyelő intézmény. Hivatkozott a t. képviselő ur a tegnapi napon, hogy már akkor, midőn e törvényjavaslat benyújtatott, midőn az indokolás beterjesztetett, mért nem mutattatott be egyuttal egy részletes

költségvetés is a lehető és leendő költségeknek előirányzata, a költségeknek párhuzamos egymás mellé állítása által.

Bátor vagyok megjegyezni, hogy ezt lehetett volna ugyan tenni, de ennek alig lett volna pozitív és gyakorlati eredménye, mert az később fog részletesen megállapíthatni. Egyébiránt az erdőügyi bizottság felállítására nézve ilyenmő — hogy úgy mondjam — költségvetési elme-futtatást benyújtottam, de az tűnt ki belőle, hogy a királyi erdőfelügyelők felállítása olcsóbb, mint a megyei szakközegeknek felállítása. Egyébiránt kész vagyok — habár nem kívánom, sőt egyenesen kérem a képviselőházat, ne méltóztassék e szavaimat á-tól b-ig, mint végmegállapodásokat tekinteni — a képviselő ur kívánatára a kiadásokra nézve a mennyiség és minőség iránt felvilágosítással szolgálni.

Ha 12 királyi erdőfelügyelőségre osztatik fel az állam és egy királyi erdőfelügyelőnek és segédjének fizetése együtt 4500 frtban állapittatik meg, az összes kiadás ezen tekintetben 54,000 frtot fog tenni. Azon esetben ha nem 12, hanem 14 lesz, tehát 9000 frttal több, akkor lenne 63,000 frt. Az országban több van 90 törvényhatóságnál; e törvényhatóságok közül azonban 20 és egy pár városi törvényhatóság. Vegyük az egyszerűség kedvéért, hogy valami más egyszerűbb módot lehetne e tekintetben találni, hogy miként alkalmaztassék a törvénynek ellenőrzése és végrehajtása a városi törvényhatóságok által az egyszerűség kedvéért s vegyük, hogy csak 70 törvényhatóságnál lenne szükséges erdőközegek állítása arra, hogy az erdőtörvénynek keresztül vitele lehetővé és gyakorlativá tétessék, és ha ezen 70 közegnek fizetését egyenkint az uti átalánnyal együtt 1200 frttal számítjuk, ez összesen 84,000 frtot tenne, a mi a másik oldalon felszámított 63 frtnál máris 21,000 frttal több. Egyébiránt elismerem, hogy itt nem ez a főszempont, hanem az, hogy az egyöntetűség a gyors eljárásban, a ministeriummal a közvetlen érintkezés meglegyen, a mi a megyei hivataloknál, a mint méltóztatnak tudni, nincs meg, mert az mindig közvetett az alsóbb hivataloknak a felsőbbekkel való érintkezése miatt. Biztos, gyors eljárást, a közvetlenséget lehetőleg életbeléptetni alkalma legyen a ministeriumnak; ez az és nem ezen 21,000 frt meggazdálkodása, a mi ezen törvényjavaslatot ajánlja. Én kérem a t. házat, méltóztassanak elfogadni a királyi erdőfelügyelőség intézményét, mert ez által biztosíttatik mindaz, a mi az erdőkezelés helyessége, üdvös volta, s az erdőviszonyoknak emelésére az országban tehető. *(Helyeslés.)*

A föllebbezéseknél is nehezményezte a tisztelt képviselő ur azt, hogy mikép történik az, hogy azon eljárástól, mely a közigazgatási bi-

zottságokról szóló törvényben megállapittatik a kihágási esetekre nézve, eltérve, itt az első hatóság a szolgabíró, a második a közigazgatási bizottságnak egy küldöttsége, és a harmadik a ministerium. A másik eljárás szerint pedig úgy lenne: a szolgabíró a szolgabírótól az alispán, ettől a közigazgatási bizottság és ha két egyező ítélet nem lenne, a ministerium.

Méltóztassék figyelmezni arra, hogy ezen ügyekben igen sokszor jönnek elő tisztán szakkérdések, melyek iránt, mint legközvetlenebbül a helyszínén eljáró szolgabíró a legjobban lehet értesülve; ez igaz, de a lehetőséget meg kell adni arra, hogy ha ő szakismeret hiánya miatt tévedett, tévedése később helyrehozathassék, s erre lehetőséget nyújt a szakközegekkel is ellátott közigazgatási bizottság ítéletének a ministeriumhoz való fellebbezése.

De méltóztassanak a dolognak a másik oldalát is venni. Az alispánok, különösen némely megyében, jelenleg is túl vannak terhelve némely megyében, de hogy általában véve azoknak valami nagyon kevés teendő jutna osztályrészül, az sehohsem mondható. Már most mi történnék azon alispánnal, a ki százanként kapna, különösen télnek idején, az erdőkihágási ügyekben való kérdéseket? Hiszen azok elintézése valósággal képtelenséggé válnék s csupán e czélból egy külön alispáni hivatalt néhány hivatalnokkal kellene fölállítani, egy külön alispáni forumot, mely kénytelen lenne pusztán ezen kérdésekkel foglalkozni, még pedig, mondom, azokat szakszerűen megbírálni.

Tehát azt, a mint a t. képviselő ur ajánlja, a magam részéről el nem fogadhatom, különösen azon nézetet, a melyet a t. képviselő ur azon erdőkre nézve mond, a melyek specialis felügyelete alá vannak ezen törvényjavaslat szerint utalva az államkormánynak, a ministeriumnak, t. i. a hitbizományi alapítványi, egyházi, községi stb. erdők. Azt mondja ugyanis a t. képviselő ur, hogy ez felesleges, vagy céltalan. Bocsánatot kérek, igen nagy részben nem felesleges és nem céltalan. Ha csak az aerarialis erdőről volna szó, akkor megengedem, hogy elmaradhatna, ámbár semmi különös nem volna abban, hogy ha akkor, mikor törvény alkottatik az erdők szabályozásáról, az erdőügynek rendezéséről egyszersmind kimondatnék, hogy évről évre bemutatandó a legfelsőbb erdőhatóságnak ezen aerarialis erdők kezelése, miután ugy is csak az fogna történni, a mi eddig történt; de egy jelentékeny részénél az erdőknek a dolog nincs így; már a hitbizományi, egyházi erdők olyanok, hogy a magok üzemtervét részletes megbírlás és jóváhagyás végett a kormánynak bemutatni kötelezve eddig nem voltak és azt nem is tették. Hogy mily határig és milyen kivételeket

lehetne itt tenni az egyes községekre nézve, mint br. Simonyi Lajos méltóztatott említeni, ez a részletek kérdése, erről lehet beszélni ott, de azért elvetni a törvényt, hogy ez ok nélkül való intézkedés, azt nem értem.

A t. képviselő ur azt kérdi, hogy mit ér ezen törvény a magánosoknak, hogy ha azoknak üzemterve nem hagyandó jóvá hivatalból. Hogy ha ez benne foglaltatnék a törvényjavaslatban, én magam tiltakoznám ellene és oly megszorítását látnám benne a magánvagyon szabad használatának, a melyet én a t. háznak nem ajánlhatnék. Azt kérdi a t. képviselő ur, hogy mi köze van egy törvényhez az egyes magánosnak, miután neki üzemtervét nem kell bemutatni. Legyen szabad néhány adatot felhoznom azon eljárásra nézve, mely úgy a magánosoknál, mint nem magánosoknál egyforma és ezen adatokat nem tegnapi mára irtam össze, hanem a t. képviselő ur beszéde közben, a melyet figyelemmel hallgattam, és lehet, hogy több ily adatot is felhozhatnék, de nem tartom szükségesnek mind elmondani, a következőkre szorítkozván, pl. a véderdők megállapítása magánosok, vagy nem magánosakra egyenlő; pl. az erdőirtásról szóló intézkedések egyenlőek, akár magánosok, akár nem magánosokra, pl. a fausztatás kérdése egyenlően állapittatik meg, akár magános, akár nem magános birtoka az erdő; azonkívül, a melyek legérdekesebbek, legjelentékenyebbek és talán leggyakorlatiasabb intézkedései ezen törvénynek, a kihágások kérdései egyenlők, akár hitbizomány, akár magánember tulajdona az erdő.

És az, hogy nem rendes perutra, hanem közigazgatási utra, természetes az érdekek kellő megóvása mellett, hogy valakin igazságtalanság, méltánytalanság ne történjék, utasíttatnak ezen kérdések, a mit én a leggyakorlatiasabb, a legéletbevágóbb intézkedései közé számítok ezen törvényjavaslatnak, egyenlők a magánosok, községek, hitbizomány, vagy alapítványi erdők birtokosaira nézve.

Tehát nem lehet azt mondani, hogy ha a törvény azon kivételeket teszi, melyek, gondolom, a harmadik fejezetben vannak téve, hogy az által haszontalanná válik. Nem, hanem azon korlátok közé szorítja, mely kevésbé aprólékosan veszi szemügyre máról holnapra működését az egyesnek, mint az olyan erdőtulajdonnak, mely legalább részben bizonyos felfogás szerint közvagyon. Felhozta a t. képviselő ur azt is, hogy az országnak ezen új beosztása új nehézségeket fog szülni.

Én nem mondom azt, t. képviselő ur, hogy nem volna az kellemes, ha valamely országnak ilyennemű beosztása minden más közigazgatási, sőt talán igazságszolgáltatási beosztással is egybevágná. De ezt majdnem lehetetlenség tökéletesen

keresztül vinni. Olyan kérdésekre nézve, hol az egyes polgároknak ide-oda utaztatása s a czél-szerű közigazgatási kormányzat keresztül vihetősége okvetetlen megköveteli, hogy a beosztások egybevágnak, igyekezni kell azokat egybeváágókká tenni. De vannak oly beosztások is, melyeket alig lehet megyék szerint eszközölni. Legyen szives a t. képviselő ur figyelemmel lenni arra, hogy vannak bányászati kerületek is; és vajjon mit használna az országnak az, hogy ha egy ily bányászati kerület Szolnok körül kerekítették ki? Valjon mi teendője lenne ott a hivatalnokoknak? Vannak lótenyésztési, posta, távirda kerületek, melyeknek sem száma, sem nagysága egymással nem egyezik. Mondom, a szabályosság szempontjából elméletileg igen helyes volna, hogy ha minden beosztási kerület egybevágná, de miután ez nem lehetséges, ne csodálkozzék rajta senki, ha a királyi erdőfelügyelőségek a felvidéken, Krassó, Szörény vármegyében sokkal közelebb fognak egymáshoz esni, mint olyan megyékben, hol az erdőségek nem oly sűrűk. A kormánynak mindenesetre hivatása úgy intézkedni, hogy a királyi erdőfelügyelőknek a közigazgatási bizottságokkal való egyetértése eszközöltessék, tehát, hogy ezen kerületek a politikai hatóságok szerint állapittassanak meg és ne szeljenek keresztül egyes törvényhatóságokat.

A t. képviselő ur által felhozott érvek után, melyek szerint nincs meg a törvényben az egyöntetűség, figyelmetlenül van dolgozva, ellentétek vannak benne, logicailag nem azt az eredményt vártam volna, hogy a t. képviselő ur indítványozza, hogy a javaslat újabb átdolgozás végett utasíttassék vissza az erdőügyi bizottsághoz, hanem inkább azt, hogy miután e törvény szerinte nem érdemli meg, hogy részletes vita alapját képezze, kérje a házat, hogy azt a részletes tárgyalás alapjául ne fogadja el.

Én azonban a t. képviselő ur tételeinek helyességét be nem látom, és azon érvek nyomán, melyeket felhoztam, a t. ház is át fogja látni, hogy azon ellenvetések, melyeket a t. képviselő ur felhozott, nem erdészeti, hanem megyei szempontból hozattak fel, a törvényhatóságok szempontját úgy tüntette fel, mintha a kormány azoktól félne, irántok bizalmatlankodnék. Ismétlem, nem a törvényhatósági intézmény iránti bizalmatlanság, nem a törekvés megsemmisíteni az önkormányzati központokat a vidéken, melyeknek fenntartását nagy mértékben szükségesnek tartom, hanem a dolog practicum, az erdőügyi rendszabályok keresztülvitelének követelménye hozza magával azt, hogy a közigazgatási bizottság, mint első erdőhatóság vétetvén segítségül, a királyi erdőfelügyelők intézményének életbeléptetése mellett hajtassék végre és ellenőriztessék

a törvény, melynek elveit, mint olyanokat, csak egyes kisebb részeiben támadott meg a t. képviselő ur is és melyről tehát feltehetem, hogy azt elveiben ő is helyesnek tartja.

Kérem a t. házat, hogy a mondottak után méltóztassék a törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadni. *(Helyeslés!)*

B. Perényi Zsigmond előadó: T. képviselőház! Azok után, a miket a t. minister úr elmondott, igen rövidre szabhatom felszólalásomat és csakis egynémelyeket kívánok megjegyezni. *(Halljuk!)*

A jelen vita folyamán felszólalt t. képviselő urak mindegyike beismerte a jelen törvényjavaslat fontosságát és szükségét. Beismerte ezt Szederkényi t. képviselő ur is. Bocsásson meg, a t. képviselő ur, de épen azért nem értem álláspontját az általa és társai nevében is beadott indítvány tekintetében. Mert nem hihetem, hogy intentiója az lett volna, a mi pedig ezen indítvány elfogadásának okvetetlen következménye volna — hogy ezen törvényjavaslat törvényerőre való emelése nemcsak ülőszakokra, hanem, meglehet, évek hosszú sorára elodáztatnék, mert kérdéses, vajjon annak idejében az adandó viszonyok között a ház lesz-e azon helyzetben, hogy ezen törvényjavaslatot újra tárgyalhassa, vajjon ideje sürgősebb teendők által nem lesz-e igénybe véve.

A t. képviselő ur által beszédjében felhozottakat, valamint indítványának pontozatait, — ha el is ismerem, hogy azok részben az ezen törvényjavaslatban kifejezést nyert elvekkel ellenkeznek — részemről még sem tarthatom olyanoknak, hogy azokat a részletes tárgyalásnál a t. ház, ha akarja, nem emelhetné érvényre.

Ezen kérdésnél mi nem állunk szemben. Mindannyian elismerjük a törvény szükségét, fontosságát; mindnyájunk célja csak az lehet, hogy ezen törvény minél jobb, minél gyakorlatiabb, viszonyainknak minél inkább megfelelő legyen. Ha valahol, itt van tere a kapacitálásnak. Méltóztassanak meggyőzni bennünket felállított tételeik helyességéről; méltóztassanak kimutatni álláspontunk gyakorlatiatlanságát és kész örömmel meghajlunk az önök nézete előtt. De ne szalasszuk el az alkalmat, mely ma kínálkozik, és ne adjunk okot arra, hogy e törvényjavaslatnak törvényerőre való emelése Isten tudja mikorra elhalasztassék.

Szájbély és b. Simonyi t. képviselő urak felszólalásaikban oly nézeteket szinte jeleztek, melyek e törvényjavaslat elveivel merőben ellenkeznek; és ha ezen nézetek a részletes tárgyalás alkalmával érvényre emelhetők, nem látom át, hogy a Szederkényi t. képviselő ur által felhozottak miért ne volnának hasonlóképp a törvényjavaslat keretében érvényesíthetők. Mert

például, hogy Szederkényi t. képviselő ur mellőzve látja a javaslatban a törvényhatóságokat; hogy például a véderdő meghatározását mi a miniszterre kívánjuk bízni, ő pedig a törvényhatóságokra; hogy ő az irtásokra vonatkozó szabványokat nem látja elegendően praecisirozva; hogy például az erdei kihágási forum nem a közigazgatási bizottság, hanem az alispán legyen; hogy a kopár területek újra beerdősítését nem állami, vagy országos, hanem helyi érdekű kérdésnek tekinti; hogy mellőzve látja önkormányzati institutióinkat a törvényjavaslat szerint, mi pedig a gyakorlati megoldás adott határai között ellenkezőleg vagyunk meggyőződve: valóban ezek nem oly kérdések, melyek szükségessé tennék ezen törvényjavaslatnak, melyet már annyian és annyiszor áttanulmányoztak, újra való áttanulmányozását.

A t. háznak módjában van a részletes tárgyalásnál, ha egyes fontosabb módosítások nyújtatnak be, s a t. ház azokat elfogadni hajlandó, nemcsak egyes fejezeteket, de egész ezímekeket is visszautasítani az erdőügyi bizottsághoz, hogy az áttanulmányozva a kérdést, a módosításoknak megfelelően dolgozza át az illető fejezet, vagy szakaszokat. De azt megvallom, nem tartanám tanácsosnak, hogy visszautasítva e javaslatot, a maga egészében elszalasszuk most az alkalmat, és ne tárgyaljuk le e törvényjavaslatot, midőn arra idő és alkalom kínálkozik. Azért igen kérem a t. házat, kegyeskedjék a beadott indítványokat mellőzve, a beterjesztett törvényjavaslatot általánosságban a részletes vita alapjául elfogadni. *(Helyeslés.)*

Szederkényi Nándor: T. ház! Miután azon álláspont, melyet én és elvtársaim ezen törvényjavaslattal szemben elfoglaltunk, két oldalról lett megtámadva, engedelmet kérek, hogy álláspontom védelmére némelyeket elmondhassak. Azon megjegyzésekre, melyeket az igen t. kereskedelmi minister ur és az előadó ur a részletekre vonatkozólag tett, azt hiszem, lesz még alkalom későbbben visszatérnem. Sem a t. minister ur, sem a t. előadó ur nem értik, hogy miért óhajtom én ezen törvényjavaslatnak visszautasítását az erdőügyi bizottsághoz átdolgozás végett. A t. minister ur úgy állította fel a dolgot, hogy azok után, melyeket tegnap voltam bátor a házban előadni, inkább az következne, hogy a törvényjavaslat ne fogadtassék el a részletes tárgyalás alapjául sem.

Én részemről ezt nem mondtam. Az erdőügyi törvényre annyira szüksége van az országnak, hogy annak létrehozatalát minden módon elősegíteni igyekezem. A törvényjavaslat jelenleg tárgyalás alatt van, azonban én a törvényjavaslatnak oly elvi alaphibáit fedeztem fel, hogy ezeknek kiigazítása a részletes tárgyalás-

nál — ha a törvényjavaslat elfogadtatnék — szerintem több nehézséggel járna, mintha az most egyszerűen visszautasítottatnék azon elvek alapján, melyeket előadni bátor voltam, az erdőügyi bizottsághoz; a bizottság, azoknak értelmében néhány nap alatt kiigazíthatná a szöveget és az a háznak újra bemutatná, akkor a törvényjavaslat megszavazása kétségkívül a legrövidebb idő alatt megtörténhetnék s annak szentesítése és érvényre emelése semmi halasztást nem szenvedne. Az erdőügyi törvényre szüksége van az országnak, de jó törvényre van szüksége és nem rosszra. A tegnapi ülésben előttem szólott t. képviselőtársaim közül is Simonyi Lajos és Szájbély képviselő urak kijelölték azon hibákat, melyeket e törvényjavaslatban felfedeztek, s a részleteknél kétségkívül elő is fogják terjeszteni. Szájbély képviselő ur pl. igen fontos alaphibákat említett fel, melyeket ő szerencsétleneknek talált, azonban ő azt az álláspontot foglalja el, hogy ő nem akarja megmozdítani az alapköveket, mert ha megmozdítja, akkor összeomlik az egész épület; ő tehát építeni akar, ha rosszul is. Én részemről nem akarok rosszul építeni, hanem jó törvényt akarok hozni, mely megfelel úgy az ország, mint az egyesek érdekeinek. (*Helyeslés a szélsőbalon.*) Ezen okok voltak azok, melyek arra birtak, hogy javaslatot terjesszek elő, hogy a törvényjavaslat újabb megvitatás és tárgyalás végett az erdőügyi bizottsághoz visszautasíttassék, ép azért, hogy ez által a törvényjavaslatnak törvényre emelése inkább elősegíttessék.

Ezeket voltam bátor álláspontom védelmére előterjeszteni. (*Helyeslés a szélső baloldalon.*)

Elnök: Fel fog olvastatni az ellenindítvány.

Antal Gyula jegyző: (*olvassa az ellenindítványt*).

Elnök: Felteszem a kérdést. (*Halljuk!*) T. ház! Az erdőügyi törvényjavaslatot az erdőügyi bizottság szövegezése szerint méltóztatik-e általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadni, igen vagy nem? (*Elfogadjuk.*) A kik elfogadják, méltóztatassanak felállani. (*Megtörténik.*) A többség elfogadja. Ez által a Szederkényi Nándor képviselő ur és társai által beadott ellenindítvány elesik.

Következik a részletes tárgyalás.

Antal Gyula jegyző (*olvassa a címet és az 1. fejezet címét*).

Elnök: Észrevétel nem lévén, a cím és az 1. fejezet címe elfogadtatnak.

Antal Gyula jegyző (*olvassa az 1. §-t*).

Elnök: Észrevétel nem lévén, az 1. §. elfogadtatik.

Antal Gyula jegyző (*olvassa a 2. §-t*).

Irányi Dániel: T. képviselőház! Ezen

2. §-ban előszámláltatnak azon okok, a melyeknél fogva valamely erdő véderdőnek nyilvánítható, a melyben annak következtében az irtás és a tarvágot tiltva lesz.

Van azonban egy ok, a mely nem kevésbé fontos, mint a felsoroltak, s a mely ennek dacára az itt elsoroltak között nem található, és ez a közegészségi tekintet.

Az erdőknek úgy az állatok, mint különösen az emberek egészségére való fontossága általában el van ismerve, s annál fogva azt gondolom, t. ház, hogy nemcsak az utak és a talaj termőképessége, hanem a közegészség is kell, hogy szemünk előtt lebegjen, midőn ezen törvényt megalkotjuk. A felső vidéken az erdők nagy terjedelme miatt a levegő tiszta és jobb. Ott annál fogva nem igen lesz alkalom arra, hogy bizonyos erdő e végett véderdőnek nyilváníttassék. Ellenkezőleg az alföldön, a sík rónákon, a hol azonkívül, hogy kevés a fa, kevés az erdő, még más okok is, különösen a mocsárok, a posványok hozzájárulnak ahhoz, hogy a közegészség nem épen kielégítő. Ennélfogva azt indítványozom, hogy azon okok közé, a melyek miatt valamely erdő véderdőnek nyilvánítható, a közegészség is soroztassék, s ily értelemben vagyok bátor beadni módosítványt.

Elnök: A módosítvány fel fog olvastatni.

Molnár Aladár (*olvassa*): A 2. §-hoz a hatodik sorban, ezen szavak után: „vagy közlekedési utak biztonsága“ tétessék: „vagy a közegészség“.

B. Simonyi Lajos: T. ház! A 2. §. azon erdőkről szól, melyek ha kivágatnak, vagy egyáltalán elpusztíttatnak, ez által az alantabb fekvő területek termőképessége, vagy az ott elvonuló utak volnának veszélyeztetve és kimondja, hogy ezeken az irtás és a tarvágot tilalmazva van. Azonban lehetnek az erdőkben fiatalabb fák, de talán a kelleténél ritkábban állanak. Ezeknél a tarvágot alkalmazandó azért, hogy gyökereket hajtván, ezen erdők sűrűbbekké váljanak ennek következtében.

Vagy pedig lehetnek nagy fák azon területeken, a melyek már elkorhadtak és miután ezen erdőrészek okvetetlenül beültetendők, vagy kiváuatos, hogy beültetessenek, ennek következtében azon régi korhadt fáknek kiirtása szükséges, mert különben ezek árnyékában új erdő nem fejlődhetik. Ennek folytán lehetnek oly esetek, a melyekből a tarvágot vagy pedig az irtást nem csak el nem kell tiltani, de sőt ellenkezőleg még azt el is kell rendelni. Én tehát azt, hogy a törvényjavaslat az irtást és tarvágot felétlenül tiltja, nem tartom czélszerűnek, hanem azt óhajtanám, hogy ha előleges engedélyt kér valaki s azután a közigazgatási bizottság vagy azon hatóság, mely e felett itél, azt fogja mon-

dani, hogy csakugyan szükséges az a tarvágat vagy irtás azokon a területeken, akkor az irtás vagy tarvágat meg volna engedendő. Ennek folytán én csak erre vonatkozólag egy igen rövid módosítványt adok be, t. i., hogy a hol az mondatik, hogy az erdők irtása és a tarvágat tiltatik, az ne mondassék ki feltétlenül, hanem foglalja magában azon eszmét, hogy vagy a felsőbb hatóság rendelete következtében, vagy pedig ha az illető erre engedélyt kér, akkor volna az irtás és tarvágat megengedhető. Ennek következtében módosításom így szól: a 2. §. első bekezdésének végszavai közé a nyittatnék szó után tétessenek a szavak „előleges engedély nélkül”. Ha az előleges engedély megadatik, ki lehet azt irtani, de feltétlenül ne mondassék ki a tilalom, mert meglehet, hogy ezzel éppen az ellenkezőt érjük el.

Molnár Aladár jegyző (olvassa b. *Simonyi Lajos* módosítványát).

Szajbély Gyula: T. ház! Már az általános tárgyalásnál jeleztem azon álláspontot, a melyet a törvényjavaslat ezen §-ában foglalt intézkedéseivel szemben elfoglalom. És ezen állásomnak megfelelőleg, van szerencsém a következő módosítványt a t. ház elé terjesztetni: (Olvassa.)

„Módosítvány a 2. §. második bekezdésére nézve. Ezen erdők — a mennyiben kijelöltetésük közérdekben szükséges — hivatalból; ellenkező esetben az illető érdekelteknek, a kir. erdőfelügyelőkhöz intézendő feljelentés alapján — a tulajdonos és a közigazgatási bizottság meghallgatásával — a részleteknél fognak kijelölni, terjedelmük a helyi viszonyokhoz képest meg fog határozni és köztudomásra hozni és ezen időponttól kezdve a közérdekben véderdőknek kijelölt területek teljes adómentességben, vagy a viszonyokhoz képest adókedvezményben; a magánérdekben kijelöltek pedig a teljes adómentesség vagy adókedvezmény arányának megfelelő kártérítésben részesítendőek, mely a megvédett terület tulajdonosát terheli.”

Ezen módosítvány helyességének bebizonyítására bátor vagyok a következőket a t. ház figyelmébe ajánlani. A mint méltóztatnak látni, ezen módosítvány két részből áll, t. i. a mennyiben először a véderdőket köz- és magánvéderdőkre osztja, a szerint, a mint azoknak kijelölése köz- vagy magánérdekben szükséges és ennek megfelelőleg a véderdő kijelölésével járó kártérítés is az államot, illetőleg a kincstárt és egyeseket terheli, és másodszor, a mennyiben a véderdők kijelölésére kiszabott 5 évi határidőnek egészbeni kihagyását czélozza. Praktikus czélja pedig ennek abban áll, hogy minden visszaélés a véderdőknek hivatalból való kijelölésénél meg-

akadályoztassék, valamint, hogy a kincstár egy tehertől megmentessék.

A mi az elsőt illeti, t. ház, ezen törvényjavaslat 2. §-ában oly jogi elv foglaltatik, mely következményeiben felette káros lehet. Ugyanis a törvényjavaslat azon erdőknek felsorolása után, a melyek általában véderdőknek tekintendőek, egyszersmind ezeknek kijelölését hivatalból kizárólag a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterre bizza, nem tévén különbséget a köz- és magán érdekekben megjelölt véderdőkre nézve.

Már engedelmet kérek, t. képviselőház, én az államhatalomnak beavatkozási jogát oly messze terjedhetőnek el nem ismerem. Mert nézetem szerint ezen jog, s ezen kötelezettség kettős irányban nyilvánul; t. i. először közvetlenül, a mennyiben az államot, mint ilyent, érdekli; másodszor közvetve, a mennyiben az állam hivatal van egyeseket, hogy ha azok jogaikban sértve érzik magukat, megvédeni. Tehát az állam hivatal van ezeknek érdekeit képviselni, de felfogásom szerint, csakis a feljelentés folytán. Ez minden erdő-törvényben úgy van, és nem létezik újabb erdő-törvény, a melyben e tekintetben nem tétetnék különbség. Nézetem szerint ezt mellőzni nem is lehet, mert ennek megbirálásánál azon alternatíva előtt állunk, hogy vagy minden véderdő kijelölése közérdekben történik és ekkor természetes, hogy minden magánérdek közérdeknek is tekintendő, vagy pedig e §-ban csakis a közérdek van képviselve és csakis ennek megmentésére szolgál és ekkor a magánérdeket képviselni és megmenteni alig lesz lehetséges. Az elsőre nézve nézetem szerint egyedül csakis azon indok irányadó, hogy a véderdőknel az adóalapot fenn kell tartani. Azonban e tekintetben intézkedik a törvényjavaslat 4. §-a, mely szerint mindenütt tiltatik az erdőirtás, a hol a talaj másnemű művelési ágra nem alkalmas. Én pedig, t. ház, alig képzelhetek véderdőt, a mely nem oly területen állana, a mely e §-nak intézkedése alá esik. Ha gyakorlati szempontból tekintjük a dolgot, a véderdőknek megállapítását másképp nem is lehet gondolni, mint feljelentés folytán; mert én nem képzelhetem azt, hogy az erdőfelügyelők járják be az összes kerületeket és jelöljenek ki minden parcellát, a mely véderdőül szolgál, mivel azok csak akkor fognak hivatalból eljárni, a hol közérdekről van szó, de a hol más érdekek forognak kérdésben, a bejelentést fogják bevárni. Ha tehát ez gyakorlatilag másképp nem érvényesíthető, akkor nézetem szerint ezt a törvénybe is be kell iktatni. E kérdéssel szoros kapcsolatban áll az adó elengedésének, illetőleg leszállításának kérdése is.

Itt is azon téves felfogásból indul ki a törvényjavaslat, hogy általában minden véderdő kijelölése közérdekből történik és ennek következtében, minden ily véderdő kijelölésével járó

kártérítést az államra hárít. Én ugyan részemről legjobban szerettem volna, hogy ha a véderdő-tulajdonosnak járó kártérítés a neki okozott kárnak megfelelőleg állapítottatott volna meg. De nálunk ez nagy nehézséggel járna. És ezenkívül, mint-hogy a véderdő kijelölésével semmi nagyobb költség az illető erdő tulajdonosára nem háromoltatik és a véderdő szakszerű használatának megfelelő a törvényjavaslatban elrendelt úgynevezett szállaló üzem; ennél fogva elfogadom ezen intézkedést, de természetesen azon kikötéssel, a mint felebb jeleztem, hogy t. i. a közérdekben elrendelt véderdők után az állam, illetőleg kincstár, a magánérdekben elrendelt véderdők után pedig egyesek fizessék a kártérítést.

Nem fogadhatom el másodszor a törvényjavaslat e szakaszában kijelölt 5 évi határidőt sem, mert azt tökéletesen helytelennek, szükségtelennek tartom. Ugyanis előadhatja magát 6—8 év múlva az az eset, hogy pl. egy új út, vagy vasut készítették és ennek megvédésére véderdő kijelölése okvetetlenül szükséges, és akkor, nem tudom, vajjon lehetséges-e ezen eljárás fogatosítása, vagy nem; mert a szakasz azt mondja, hogy a véderdők kijelölését 5 év alatt eszközli a kereskedelmi minister.

Nem akarva a t. ház türelmével másodszor visszaélni, van szerencsém egy második módosítványt is előterjeszteni, mely szintén a véderdőkre vonatkozik és következőleg hangzik (olvassa):

„Módosítvány a 2. és 3. §. kiegészítése céljából.

A 2. §-ban felsorolt véderdők elvesztik ezen jellegüket, ha megszűnik azon ok, melyért véderdőknek kijelöltettek. A véderdők ezen felszabadítását az érdekelteknek az erdőfelügyelőhöz intézendő kérelme folytán a közigazgatási bizottság meghallgatásával, a földművelési-, ipar- és kereskedelmi minister határozza meg.“

A törvényjavaslat a véderdő kijelöléséről intézkedik, de nem intézkedik annak megszüntetéséről, pedig tessék tekintetbe venni, hogy előadhatja magát az az eset, hogy egy most fennálló út iránya megváltoztatik, a mi hegyes vidéken, a hol nagyobb faszállítás történik, gyakran gesik; vagy pedig vasut készítették, a hol ily véderdők helyett a pálya megmentésére különös mesterséges védművek állíttatnak fel. Ily esetben természetesen ama véderdők szükséges volta többé fenn nem forog, s azt hiszem, méltányos és szükséges, hogy azon terhet, mely ily véderdők kijelölésével jár, akkor megszüntessük, de egy-szersmind levegyük az erdőről ezen úgynevezett szolgalmat, ha szabad úgy neveznem, ha szüksége nem forog fenn. Én azt hiszem, hogy módosítványaim megfelelnek a szükségnek és méltányosságnak, azért bátor vagyok mindkét módosítványt a t. háznak elfogadás végett ajánlani.

Baross Gábor jegyző (olvassa Szájbély Gyula két módosítványát).

Szederkényi Nándor: T. ház! A most felolvasott módosítványoknak elseje már azon körbe lép, mely körre nézve magam is lényeges és fontos változást előidéző módosítványt óhajtok benyújtani. A véderdők mikénti meghatározása, e meghatározás adminisztrációja forog a 2-ik §. második bekezdésében szóban. E §. szerint a véderdők meghatározásánál azon eljárás fog fogamatba vétetni, hogy a közigazgatási bizottság meghallgatásával a minister határozza meg. Már az általános tárgyalásnál előadtam azon nézetemet, és utaltam különösen e §-ra, minthogy előttem ezen §. végrehajtása majdnem úgy tűnik fel, mint lehetetlenség, ily alakban és terjedelemben, t. i. a mint itt előttünk fekszik. Előttem szólott indítványozó ur már utalt azon nehézségekre, melyek ezen §. végrehajtásánál fel fognak merülni. A mint meg is kell különböztetni, megkülönbözteti már az érdekeket, a köz- és magánérdek között párhuzamot von és erre nézve óhajt intézkedni, de szerintem azon indítvány, melyet beterjesztett, nem felel meg feladatának. Épen a legnehezebb kérdés, mely a közéletben a megoldás csomópontját képezi: a köz- és magánérdek mikénti kezelése, mikénti ellenőrzése, hol van a köz- és magánérdek között a határvonal, a nuanceok megállapítása; e fontos pont az, melyet a magyar adminisztráció igen szerencsésen megoldott. Az előttem szólott képviselő ur utalt arra, hogy a külföldi erdőtörvényekben erre nézve mindenütt intézkedés foglaltatik. Különbség tételük a köz- és magánérdek között, és kell is tenni ott, a hol az önkormányzat nincs úgy életbe léptetve, mint nálunk, mely önkormányzat ezen ügyet, ezen egész kérdést a leghelyesebben képes megoldani.

A t. minister ur az elébb azon észrevételt tette, hogy én tegnap csak a municipiumok szempontjából bíráltam e törvényjavaslatot. Nem a municipiumok, hanem a helyes közigazgatás szempontjából bíráltam. Administratív része szerintem az erdőügyi törvényjavaslatnak épen az, melynél a municipiumoknak a helyes közigazgatás végett tért kell nyitni. A törvényhatóságok ma fontos, ily helyi érdekekkel foglalkoznak. Ott van pl. a vízkérdés, ott van az utak kérdése, ezek mind a municipiumok körében oldatnak meg; nem mondhatom, hogy talán példányszerűleg, mert hiszen nem szabad felednünk, hogy a hosszas Bach-korszak és provisoriumok után a megyei élet még csak 12 éve hogy él és existál, kivéve a 48 előtti időket, melyek más viszonyok és körülmények között folytak le. Az új korszak municipiumai 12 évesek. Lehet, hogy működésök nem tekinthető minden tekintetben kifogás nélkülinek, de a törvényhozás feladata, hogy legbiztosabb és legüdvösebb eredménye legyen műkö-

désöknek és azt az eddigi eredmények is biztosítják.

Én e §. intézkedését, hogy a véderdő megjelölése a miniszterre bízassék, a leghelytelenebbnek tartom, a mint ezt az általános tárgyalásnál ki is fejeztem. A leghelytelenebbnek tartom azért, mert hogy a központból az egész országra vonatkozó véderdő megjelölése intéztethessék, csupán a közigazgatási bizottság tagjainak meghallgatásával: én megvallom őszintén, ezt helytelennek tartom. Hogy centralisticus kezelése ez ügynek mire vezet, azt a jövő fogja mutatni, mert ezt az ügyet a központból megbírálni a miniszter illetéktelen. Én az én álláspontomból jó és szép jövőt az ily kezelésnek nem jósolhatok. Ha jósolhatok valamit ma, az, hogy a centralisticus kezelés túlkapása oly intézkedéseket fog létrehozni az egyes vidékeken, melyeknek azon vidékek érzik meg legnagyobb kárát.

Nem értem, hogy miért vonatnék el a törvényhatóságoktól a befolyás. A törvényhatóságok első sorban vannak hivatva a maguk területén, a maguk vidékének érdekeit megvitatni, esetleg megvédésére intézkedéseket tenni. A törvényhatóság, mely hivatalból az államot képviseli, a mely bizottsági tagjaival képviseli a helyi érdeket, az ott folyó vita folyamában mindig legjobban és leghelyesebben fejt ki nézeteit. Utoljára azt nem mondom és nem állítom, hogy véglegesen intézkedjék, de intézkedjék a törvényhatóság és intézkedésének felterjesztése határozottassék meg a törvényben az ipar- és kereskedelmi miniszteriumhoz.

Ott van péld. az útügyek vezetése. Mi e tekintetben az eljárás? Az utak felvétetnek, a miniszteriumhoz felterjesztetnek, a miniszterium nagyon természetesen az országos szempontok figyelembe vételével, vagy helybenhagyja minden pontjában, vagy bizonyos módosításokat tesz rajta, de újra kihallgattatni kívánja a megyét, hogy ez által mind a helyi, mind az állami érdekek kellőleg kiegyenlítettessenek. Ez az adminisztráció szempontjából a leghelyesebb és a legcélszerűbb eljárás. Így kiegyenlítettetnek mindazon veszélyek, melyek köz- és magánérdekek tekintetében fölmerülhetnek.

Én részemről ezen esetben vagyok bátor ezen 2-ik bekezdéshez következő indítványt nyújtani be. A második bekezdés egészen kihagyatván, helyébe a következő szövegezés teendő: „Ezen erdők (t. i. véderdők) a szükséges előmunkálatok alapján megyénként az illető törvényhatóságok által jelöltetnek ki, mi végből a törvény szentesítése után a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium által az illető törvényhatóságok kellő utasítás mellett fölhivatván, azok a fölhívást követő közgyűlésen a szükséges előmunkálatokra intézkedést tesznek, és lehetőleg egy év alatt a

törvényhatóság területén kijelölik az érdekelt tulajdonosok meghallgatásával a körülményekhez képest előfordulható véderdőket és az összes munkálatokat jóváhagyás végett a fentemlített miniszteriumhoz bemutatják, melynek jóváhagyása napjától kezdve az érdekelt területek teljes adómentességben vagy a viszonyokhoz képest adókedvezményben részesülnek. Az adókedvezmény mily mértékben való alkalmazására az illető törvényhatóságok tesznek elő jelentést. Ha a véderdők bizonyos területének megállapításánál 2 vagy több megye lenne érintkezve, az illető törvényhatóságok kölcsönös érintkezés után egyetértést kísérlenek meg. Sikertelenség esetében az egyes törvényhatóságok az ügyet külön-külön a miniszterium elé terjesztik, és a miniszterium határoz a vitás kérdésben.”

Azt hiszem, t. ház, hogy a magyar adminisztratív elvek alapján az intézkedés csak ezen az uton érhető el legsikeresebben. A mint a t. előadó ur megjegyezte, ez az ügy nem pártkérdés köztünk, lehetetlen is annak lenni. És én úgy hiszem, engem nem érhet azon vád, hogy elbírálásomat ezen törvényjavaslatra nézve nem tisztán szakszerűleg, nem tisztán tárgyilagosan tettem. Engem vezetett azon meggyőződés, azon tapasztalás, melyet eddig az adminisztráció körében szereztem; azon meggyőződés, hogy Magyarországon az adminisztrációt a törvényhatóságok mellőzésével, vagy azok körén kívül célszerűen intézni nem lehet. (*Helyeslés a szélső balon.*) És ezért kérem, t. ház, az, hogy e pontot elfogadni méltóztassék, melyben a megyei közegeknek ismét oly működési kört jelölhetünk meg, mely működési kör épen az alvó félben levő közszellem felébresztésére fog szolgálni.

A t. földművelési miniszter ur igen lelkesen hangoztatta, mennyire barátja a törvényhatóságoknak s mily bizalommal viseltetik a törvényhatóságok iránt. Ha ez így van, igyekezzék a törvényhatóságoknak oly működési kört adni, melyben ők minden kifogáson felül eljárhatnak és eljárni képesek. Hogy ezen ügyben ők a legképesebbek eljárni, az kétségtelű és költség nélkül is járnak el, mert az illető törvényhatóságok bölcsen intézik el ezen ügyeket minden kiadás nélkül, a törvényhatóság bizottságokat küldvén ki ezen dolog elintézésére, megjelölik mindig a bizottság választásánál a szakfériakat, a kik a vidék egyes részeit a legbehatóbban ismerik és legilletékesebben adhatnak indítványt az ilyen véderdő kijelölése iránt. Ha pedig azon aggodalom merülhet fel, hogy a törvényhatóságnál netalán egyes befolyásos érdekek nyerhetnek kifejezést, azért mondom indítványomban, hogy az összes munkálatok a miniszterium elé terjesztendők. De ha valaki a municipiumot, a törvényhatóságot ilyen alapon gyanuba veheti, hiszen a miniszterium-

ban ép oly törékeny egyének ülnek, mint a municipiumokban, és ha ott ilyen kihágások vagy visszaélések történhetnek, nincs kizárva, hogy ilyenek ne történhetnének a ministerium kebelében is. Ez tehát nem elég indok arra, hogy most már a törvényjavaslatban szakítsunk azon közeggel, a mely az ilyen dolgokban eljárni a legilletékesebb. Én ezen indokok alapján ajánlom indítványomat a t. ház becses figyelmébe. (*Helyeslés a szélső balon.*)

Elnök: Fel fog olvastatni a módosítvány.

Baross Gábor jegyző (*olvassa*).

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister: T. ház! A §-t illetőleg 5 különböző módosítvány adatott be.

Csanády Sándor: Az mutatja, hogy milyen rossz!

Kemény Gábor b. földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister: Lehet, hogy épen ezen sokféle megjegyzés a szövegnek nem helytenségét mutatja, hanem azt, hogy azon határozott középút, a melyen az halad, nem ismertetett fel kellően. Egyébiránt méltóztassék a t. ház a felett határozni, mindenesetre igen figyelemre méltó tekintetek is hozattak fel, és olyanok is, a melyek akkor, mikor ezen §. megállapított, is figyelembe vétettek. Megengedem azt is, szívesen, előzetesen, hogy alig van kényesebben szövegezhető §-a valamely erdőtörvénynek, mint épen ezen §.

A legelső módosítványt Irányi t. képviselőtársam nyújtotta be. Ez vonatkozik arra, hogy a véderdők sorába bevétessenek azok is, melyeknek fenntartása egészségügyi szempontból fontos. Ez egyike volt épen azon tételeknek, melyek tüzetesen megvitattak, mikor e §. szövegeztetett. Megmondom az okát, miért hagyatott ki. Azért, mert bár tagadhatatlan, hogy a fáknak különösen nagy tömegben az egészségügyi viszonyokra igen lényeges befolyása van, de a climatographikus, a lecsapodási viszonyokra ezeknek hatását megmondani rendkívül nehéz. Kétséget nem szenved, hogy Franciaországnak egy kopár vizenyős része fákkal beültetvén, a közbeeső részek sokkal termékenyebbeké, s maga az egész vidék egészségesebbé vált. Ismeretes, hogy a Nilus deltája befásítatván, az esős napok száma megsaporodott. De rendkívül nehéz egy erdőség illetén hatásának kiterjedését meghatározni. Köztudomású, hogy csak egy kertben néhány fának egymás mellett léte olyan kellemes árnyékot biztosít, mely igen hasznos és egészséges a körüllevő néhány ház lakóira nézve, de e néhány fát mégis véderdőnek jelölni ki, s ott, hol néhány fa vagy erdő ilyen viszonyok közt fordul elő, kutatásokat eszközölni e tekintetben olyan eljárásra vezethetne, mely épen a kormány részéről, ha teszem fel, visszaélni akarna a törvény e hatá-

rozatával, igen sok kellemetlenséget vonhatna az egyesek részére maga után.

Ennek következtében ezen mindenesetre figyelmet érdemlő tétel nem vétetett fel a szövegbe, annyival kevésbé, mert van egy más szempont is, s ez az, hogy az erdőknek, a fáknak sokasága némely helyen az esőt megsokasítja, s a vidéket a nedvesség miatt egészségtelenné teszi, in specie a váltólázak meghonosítására igen sokat tesz az, hogy a folytonos vizgőz s a fáról csepegő harmat megnedvesíti a levegőt. Így van ez Közép-Afrikában. Egyik túlság sem jó. A kettő közt határvonalat meghúzni nagyon nehéz. Épen azért kérem a t. házat, méltóztassék e módosítványt mellőzni.

A másik indítványt br. Simonyi Lajos képviselő ur nyújtotta be, mely bizonyos esetekben a tarvágást és az irtást is megengedtetni kéri, különösen a faállomány sűrítése, s a gyökereknek a homokos talajon hatalmasabbá tétele végett. Ugy látom, hogy a t. képviselő ur e tekintetben némi tévedésben van, a mennyiben épen a homokos talajra nézve, a miről az indítvány szól, a kivételt megteszi maga a törvény az 5. §-ban, melyben meg van állapítva, hogy homokos talajon lehet tarvágást eszközölni. A nem homokos talajra nézve a véderdőknél nem volna tanácsos a tarvágást vagy az irtást megengedni, ha az illető erdőterületek csakugyan teljesen voltak véderdőkül kijelölve. Kérném tehát ezen módosítványnak is mellőzését.

Szájbély t. képviselő ur két módosítványt adott be. Az egyik vonatkozik arra, hogy az „5 év alatt“ hagyassék ki a szövegből. A szöveg ugyanis így hangzik: „Ezen erdők a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium által a szükséges előmunkálatok alapján, a tulajdonos és a közigazgatási bizottság meghallgatásával, lehetőleg a jelen törvény kihirdetése napjától számítandó 5 év alatt részletenkint ki fognak jelölteni.“ Itt tehát az mondatik, hogy lehetőleg 5 év alatt. Én magam is azt hiszem, hogy a véderdők természete olyan, hogy nem lehet azokat egyszer mindenkorra kijelölni, úgy hogy ez többé változás alá se jöhessen. A 2. §. 1. bekezdésében meg vannak jelölve azon feltételek, melyek mellett bizonyos terület mint véderdő tartandó fenn. Ha egyszer ezen feltételek módosulnak, a szerint valamely már véderdőnek kijelölt terület meg is szűnhetik ezen tulajdonsággal birni, és viszont oly terület, mely addig nem volt véderdő, a véderdők közé vétethetik föl. Pl. ha valamely ut védelmére szolgál a véderdő, ha az ut megszűnik, az erdőterület is megszűnik véderdő lenni. A 2. §. első bekezdése ugyanis azt mondja: „Azon erdőkben vagy erdőrészekben, melyek magasabb hegyek kő-görgetejein, havasok fensíkjain, vagy hegytetőkön és

gerinczeken, meredek hegyoldalakon és ezek lejtőin, hegyomlások, kő- vagy hógörgetegek és vízmosások támadásának és terjedésének megakadályozására szolgálnak, vagy a melyek elpusztulása folytán, alantabb fekvő területek termőképessége vagy közlekedési utak biztonsága veszélyeztetnék, vagy szélvészek rombolásának út nyitnatnék — az irtás és tarvágat tiltatik.“ Az esetben tehát, ha ezen föltételek megszűnnek, az illető terület is megszűnik véderdő lenni.

De hogy visszatérjek magára a módosítványra, mely a szövegből az „öt év alatt“ szókat kihagyni kívánja, én nem látom át annak fontosságát, hogy ezen szavak akár megtartassanak, akár kihagyassanak, minthogy a javaslat szövege tulajdonképp csak azt foglalja magában, hogy a kormány lehetőleg igyekezzék a kijelölhető területeket a véderdők közé fölvenni, s így ösztönző hatással lehet az illető közegekre, s ennek folytán mégis helyesebbnek tartom a szöveg megtartását.

Szederkényi t. képviselő urnak fejtegetései lényegesebben különböznek az én felfogásomtól, mint a többiek. Itt hasonlóan bizonyos ellentétbe teszi a képviselő ur a megyei bizottságok eljárását a közigazgatási bizottságok eljárásával.

Elvi fontosságú kérdésekben, melyek nem az egész közigazgatás menetére vonatkoznak, magam is helyesebbnek tartom a megyei bizottságok véleményét és határozatát kérni ki, mint a közigazgatási bizottságokét. De minden olyan kérdésben, mely inkább a törvény keresztülvitelére vonatkozik, helyesebben a közigazgatási bizottság hatáskörébe tartozik, mint a megyei hatóságéba, annál inkább, mert a közigazgatási bizottság szervezeténél fogva sokkal többféle szakterekkel rendelkezik, mint a minők rendszeresen a megyei bizottságban felfedezhetők. S a végén olyan szerfelett korlátolva a megyei bizottságok beleszólása már csak azért sincs, mert a közigazgatási bizottság jelentését évenként a megyei bizottság elébe terjeszti, s az ott, mint olyan, felülbíráltatik s a megyei bizottság a kellő felterjesztést megteheti. De itt nem egyes helyi szempont, hanem, mint a törvény első alineája mondja — melyet bátor voltam felolvasni — tisztán közérdekű szempontok vannak felhozva. A közelebbi időben nem egyszer hallottuk, hogy panaszkodtak az erdőknek elpusztításáról a Tisza mentén, pedig nem olyan erdőkről volt szó, a melyek a Tisza mentén fekszenek, hanem a felső megyékben. Ily körülmények között nagyon egyoldalúvá válhatik valamely intézkedés, hogy ha a megye önmaga illetékes a véderdőknek megállapítására nézve s nem oly hatóság, mely általán véve hivatva

van arra, hogy kijelölje, mi legyen a véderdő és mi nem.

Azt az ellentétet, melyet lát a t. képviselő ur, a közigazgatási és megyei bizottságok működési körét illetőleg, azt én most sem ismerhetem el. Nem az biztosítja a megyéknek autonómiáját, hogy ha lehetőleg, sokat és oly dolgok, melyek tisztán practikus természetűek, máról holnapra intézendők el, a megyei bizottság körében tárgyalatnak. Ezt az érvet tehát nyomósan nem ismerhetem el. Czélszerűnek látom azonban erdőügyekben a közigazgatási bizottságot ruházni fel hatósággal, de nem úgy, hogy az maga véglegesen intézkedjék, hanem hogy a végelhatározás a ministeriumot illesse, miután a dolog tisztán közérdekű és nem helyi érdekű kérdés.

Miután a szöveg által látom leginkább biztosítva a közügyeknek megfelelő intézkedések létrejövetelét, kérem a t. házat, méltóztassék a beadott módosítások mellőzésével a szöveget elfogadni.

Elnök: Szólásra nem lévén senki sem feljegyezve, szavazásra fognak bocsátatni a beadott módosítások, még pedig a két bekezdéshez beadott módosítások külön-külön.

Az első bekezdéshez van beadva Irányi képviselő ur módosítása, melyben azt kívánja, hogy a 6-ik sorban ezen szavak után: „közlekedési utak biztosítása“ hozzátétessék: „vagy közegészségügyi“.

Azonkívül b. Simonyi Lajos képviselő ur adott be egy módosítást, mely szerint az utolsó sorban az utolsó szó elébe ezt kívánja tételni: „előzetes engedély nélkül“.

Kérem azon képviselő urakat, kik az 1. §. első bekezdését az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadják, felállani. (*Megtörténik. Felkiáltások: Ellenpróbát kérünk!*) Méltóztassanak most azok felállani, a kik az eredeti szöveget nem fogadják el. (*Megtörténik.*) A többség a 2. §. első bekezdését változatlanul elfogadja.

Következik a második bekezdés, melyhez két módosítvány van beterjesztve, az egyik Szájbély Gyula, a másik Szederkényi Nándor képviselő uré.

Baross Gábor előadó (olvassa a módosítványokat).

Elnök: Kérem azon képviselő urakat, a kik a 2. §. második bekezdését a bizottság szövegezése szerint elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*) A többség elfogadja s e szerint a módosítványok elestek. Ez által még nincs kirekesztve azon új bekezdés, melyet Szájbély Gyula képviselő ur indítványozott.

Baross Gábor jegyző (olvassa Szájbély Gyula javaslatát).

Elnök: Kérem azon képviselő urakat, kik

a javaslatba hozott bekezdést elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik*). A többség nem fogadja el.

E szerint a 2. §. a bizottság által javaslatba hozott szövegezés szerint el van fogadva.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 3. §-t).

Elnök: Észrevétel nem lévén, elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 4. §-t).

Báró Perényi Zsigmond előadó: Ezen §. tüzetesebb praecisirozása végett, a következő pótlást vagyok bátor indítványozni.

Baross Gábor jegyző (olvassa): A 4. §-hoz tétessék még: „Az ilyen talajon álló erdők feltétlenül fenntartandók“.

Elnök: Kérem azon képviselő urakat, a kik az előadó ur által javaslatba hozott módosítást elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik*). A többség elfogadja. E szerint a 4. §. a javaslatba hozott pótlással elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző (olvassa az 5—8. §§-t, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak. Olvassa a 9. §-t).

B. Simonyi Lajos: T. ház! Ezen § azt határozza meg, hogy kiknek engedtetik meg az erdőben a tüzcsinálás és itt megemlítettnek a kőfejtők és az erdőörök. Én azt hiszem, hogy az csak feledésből maradhatott ki, hogy ez a pásztoroknak is megengedtetik, a kik a nyájukat legeltetik, mert hogy azok, a kik télen a nyájukat étetik, a tüzeléstől eltiltassanak, valóságos absurdum. Kell tehát, hogy ezek is okvetlenül felvétenessenek a t.-javaslatba. Ha ezen javaslat nem volna olyan casuistikus, akkor erre talán szükség sem volna, miután azonban ez a legkisebb minutiosításokig megy, nehogy ebből később félreértések támadjanak, kérem azt is bevétetni, hogy a nyájukat legeltető pásztoroknak is megengedtetik a tüzelés. (*Helyeslés a baloldalon.*)

Elnök: Fel fog a módosítvány olvastatni.

Baross Gábor jegyző (olvassa): „A 9. §. 1. bekezdésének 5-ik sorában ezen szavak után: a kőfejtők a kőbányákban“, tétessék: „és a nyájukat legeltető pásztorok“.

B. Kemény Gábor miniszter: T. ház! Azt a megjegyzést vagyok bátor tenni, hogy ezen törvényjavaslatnak egy clausulája is van, melybe a pásztorokat is bele lehet érteni. Ez így hangzik: „Az erdőben s azok közelében 100 méternyi távolságon belül csak az erdőégések megakadályozására szükséges óvrendszabályok megtartása s idegeneknek még ezenfelül az erdészeti személyzet megengedése mellett szabad tüzet rakni.“ E szerint tehát még az idegenek is, tehát annál inkább a pásztorok rakhatnak tüzet, ha azt az erdészeti személyzet megengedi. Így tehát még akkor sem történnék méltatlanság, ha az indítványozott szöveg bele

sem iktattatnék. Ezért bátor vagyok azt megjegyezni, hogy a beadott módosítás felesleges.

Elnök: Kérem a t. képviselő urakat, kik a 9. §-t az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik. Felkiáltások: Ellenpróbát!*)

B. Kemény Gábor: Nekem nincs kifogásom különben az ellen sem, ha a módosítvány elfogadtatik. (*Zaj.*)

Elnök: Méltóztassanak felállani azok, kik a módosítás szerint fogadják el a szöveget. (*Megtörténik. Felkiáltások: Többség!*)

A szavazatok meg fognak számláltatni.

Kérem azon képviselő urakat, a kik az eredeti szöveget elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik. A jegyzők összeszámítják a felállókat.*) Most kérem, méltóztassanak felállani azok, a kik nem fogadják el. (*A jegyzők összeszámítják a szavazatokat.*) A ház az eredeti szöveget nem fogadja el. E szerint nem szükséges felkérnem azon képviselő urakat, hogy méltóztassanak felállani, a kik a §-t Simonyi Lajos képviselő ur módosítványával fogadják el, mert ez magától értetik. (*Helyeslés.*) A 9. §. tehát Simonyi Lajos képviselő ur módosítványával fogadtatik el.

Csanády Sándor: Miután nekünk kötelességünk a házszabályokat megtartani, felkérem a t. elnök urat, méltóztassék kijelenteni, hogy a most történt szavazás alkalmával hány képviselő szavazott az eredeti szöveg megtartása mellett, hány pedig ellene.

Elnök: A hozzám intézett kérdés folytán kijelentem, hogy 40 képviselő szavazott az eredeti szöveg mellett, 55 pedig ellene. (*Felkiáltások balról: A ház nem határozatképes!*) Miután pedig a képviselő urak kétkednek abban, hogy a ház határozatképes, a jelenlevő képviselő urak meg fognak számláltatni. (*A jegyzők megszámlálják a teremben levő képviselőket.*)

Konstatálom, hogy 120 képviselő lévén jelen, a ház határozatképes és hogy a törvényjavaslat 9. §-a b. Simonyi Lajos módosításával fogadtatott el.

A t. képviselő urakat pedig felkérem, hogy a tárgyalás folyama alatt a teremben jelen lenni méltóztassanak. (*Élénk helyeslés.*)

Baross Gábor jegyző: (olvassa a 10. §-t mely észrevétel nélkül elfogadtatván, olvassa a 11. §-t).

Molnár Aladár: T. ház! A 11. §-ban gondoskodva van arról, hogy a ki erdőben, vagy annak közelében elhagyott tüzet talál, tartozik azt lehetőleg eloltani, és ha valaki erdőéget vesz észre, tartozik jelentést tenni. Azonban arról, ha valaki oly tüzet talál, a melyet eloltani nem bír, és a mely még nem erdőégés, hogy ekkor mi történjék, nem történik intézkedés. Vagy meg

kell-e várni, míg az erdőégéssé válik és csak azután feljelenteni?

A szakasz tehát nézetem szerint minden-
esetre módosítandó, s módosítványom szerint
a 11. §. szövege ekként hangzanék: „A ki
erdőben, vagy annak közelében elhagyott tüzet
talál, tartozik azt lehetőleg eloltani; ha pedig
azt eloltani már nem bírja, vagy ha erdőéget
vesz észre,” A többi rész marad;
itt tehát a 2. bekezdés első három szava tör-
lendő ki.

Van még egy megjegyzésem, ezt azonban
nem szövegeztem módosítványomban, és inkább
csak az előadó ur figyelmébe ajánlom; vajjon
célszerű lesz-e egyszerűen csak azt mondani a
törvényben, hogy ha valaki tüzet vesz észre-
egyszerűen csak a legközelebbi ház lakóinak
jelenti, ezek aztán tartoznak az erdőbirtokost
vagy az előjáróságot értesíteni, mert ha a szö-
veg így marad, végre eruálhatatlan lesz, hogy
ki teljesítette kötelességét s ki nem. Nem volna-e
célszerű azt mondani, hogy ha valaki észre
veszi a tüzet s azt el nem olthatja, tartozik lehe-
tőleg közvetlenül a hatóságnak jelentést tenni.

Baross Gábor jegyző (olvassa a mó-
dosítást.)

A 12. §. 2. pontja elejéről töröltessenek e
szavak: „a ki pedig” s tétessék az első pont
végére: „ha pedig azt eloltani már nem bírja,
vagy ha —” A többi marad.

Gulner Gyula: T. ház! A törvények szer-
kesztésére nézve általában megjegyzem, hogy
nem szeretek oly törvényt megszavazni, a melyre
nézve azon meggyőződésben vagyok, hogy annak
sanctiót adni a törvényhozás nem bír, s azt
végrehajtani nem képes.

Én nem tudom, miképen fogjuk végrehajtani
a javaslat azon rendelkezését, hogy a ki erdőben,
vagy annak közelében elhagyott tüzet talál, tar-
tozik azt lehetőleg eloltani. Mert ha azt bele
lehet tenni a törvénybe, hogy tartozik a tüzet
mindenki meglátni: akkor lenne értelme ezen
rendelkezésnek, de így legfeljebb csak zaklatá-
sokra vezet. Mert legyen pl. tűz egy erdőben,
valakit, a ki arra utazott, ellensége feljelenthet:
íme itt tűz volt az erdőben, mikor ez az ur arra
utazott, s nem állította meg a kocsiját és nem
oltotta el a tüzet; így aztán végig hurrizolhatják
a bíróságok előtt, és pedig a törvény ezen intéz-
kedése alapján.

Merem állítani, t. ház, hogy ennek vagy rossz
következése, vagy éppen semmi sikere sem lesz,
(Ugy van! a baloldalon) mert, ha a törvényben
nem is lesz benne ez a dispositio, úgy is meg-
teszi minden tisztességes ember azt, hogy ha oly
helyen lát tüzet, hol az kárral fenyeget, ha épület
közelében lát tüzet, azt eloltja s illetőleg be-
jelenti.

Ennélfogva kérem a t. házat, méltóztassék
az első bekezdést kihagyni, s ne méltóztassék oly
dispositiót venni fel a törvénybe, a melyet végre-
hajtani az állam nem képes. Kérem tehát az első
bekezdésnek s a második bekezdés elejéről a
„pedig” szónak kihagyását. (Helyeslés a bal- és a
szélsőbaloldalon.)

Baross Gábor jegyző (olvassa a módosít-
ványt, mely következőleg hangzik: „A 11. §. első
bekezdése hagyassék ki, ennek folytán a második
bekezdéséből e szó „pedig” kihagyandó).

Tisza Kálmán miniszterelnök: Röviden
kivánom ezen §. iránti nézetemet elmondani,
már az időre való tekintetből is. Nézetem az,
hogy leghelyesebb volna a 11. §-t Molnár Ala-
dár t. képviselő ur módosítványával elfogadni,
mely módosítvány a §-ban levő célzatot tisztá-
ban fejezi ki. De hogy az egész pont kihagyas-
sék, azt a magam részéről nem támogathatnám
és pártolhatnám, mert az erdőégéseknek épen
legnagyobb része az elhagyott tűzből, az el nem
oltott tűzből származik, mint a tapasztalásból
tudjuk. Hogy az illetőknek kötelességükké tétes-
sék az oltás megkísérlése, azt én a közérdek
szempontjából szükségesnek tartom. A lopáson
sem lehet mindenkit rajtakapni és mégis bünt-
etni kell a lopást. A lopás gyanúja miatt is
megsekkirózhatja valaki a maga ellenségét, habár
az illető nem lopott s mégis büntetni kell a
lopást. (Helyeslés.) Én tehát a kihagyást nem
tartom helyesnek és kérem a t. házat, méltóz-
tassék a 11. §-t Molnár Aladár képviselő ur
módosítványával elfogadni. (Helyeslés.)

Elnök: A házszabályok szerint először
azon kérdést kell intéznem a t. házhoz, méltóz-
tatik-e a 11. §-t az erdőügyi bizottság által
javasolt szövegben elfogadni? A kik a javas-
latba hozott szöveget úgy, a mint van, elfogad-
ják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) Nem
fogadtatott el. Föl fog olvastatni Molnár Aladár
képviseelő ur módosítványa.

Molnár Aladár jegyző (olvassa a maga
módosítványát).

Elnök: Méltóztassanak felállani azok, a
kik a 11. §-t Molnár Aladár képviselő ur módo-
sítványával elfogadják. (Megtörténik.) Elfogadta-
tott, és ezzel Gulner képviselő ur módosítványa
elesett.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 12., 13.
és 14. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak.
Olvassa a 15. §-t).

B. Perényi Zsigmond előadó: Bátorko-
dom ezen §-hoz egy inkább stylaris módosít-
ványt benyújtani. A második alinea utolsó sorá-
nak utolsó két szava helyébe tétessék: „a
beadott felebbezés felfüggesztő hatással bír”; az
utolsó alinea pedig, mely így szól: „a beadott

főlebbezés felfüggesztő hatással bir“ hagyassék ki.

Molnár Aladár jegyző (olvassa a módosítványt):

„A 15. §. 2. bekezdésének utolsó sorának utolsó két szava helyébe tétessék: „a beadott főlebbezés felfüggesztő hatással bir.“

A 3. bekezdés, mely így szól: „a beadott főlebbezés felfüggesztő hatással bir“ ennek folytán hagyassék ki.“

Baross Gábor: Én megvallom, a t. előadó urnak beadott módosítványát nem tartom szükségesnek, mert a 15. §. eredeti szerkezete két önálló rendelkezést két külön pontba foglal, a mi a szöveg világossága tekintetéből csak czél-szerű. Kérem tehát a t. házat, méltóztassék a világosabb értelem tekintetéből a §-t — úgy, a mint van — elfogadni és az előadó ur módosítványát mellőzni.

B. Perényi Zsigmond előadó: Én az általam beadott módosítványt lényegesnek nem tartom, csak correctebbnek látom kifejezni azt, a mit e szakasz emez alineájában kifejezni akarunk. De különben nem ragaszkodom módosítványomhoz.

Elnök: Szólásra senki sem lévén feljegyezve, következik a szavazás. A 15. §. első bekezdését a t. ház elfogadván, most kérem azokat, kik a 15. §. 2-ik bekezdését az erdőügyi bizottság által javasolt szövegezés szerint fogadják el, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*)

A többség nem fogadta el. Most kérem azokat, a kik a 2-ik bekezdést az előadó ur által javaslatba hozott módosítással fogadják el, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*) A többség a 15. §. 2-ik bekezdését az előadó ur által javasolt módosítással fogadta el.

A 3-ik bekezdés az előadó ur javaslata szerint kihagyandó volna. Kérem azon képviselő urakat, kik a 3-ik bekezdést, úgy a hogy van, elfogadják, méltóztassanak felállni. (*Megtörténik.*) A többség nem fogadja el.

E szerint e kikezdés kimarad.

A többi bekezdés ellen észrevétel nem tétvén, azok elfogadtatnak.

Baross Gábor jegyző: (olvassa a 16. §-t).

Szontagh Pál gömöri: T. ház! Ezen §. voltaképen a községi adóról szól, s így szerintem ezen törvényjavaslatban, mely az erdők fenntartásáról, az erdei kihágásokról, a felügyeletről és hasonló fejezetekről szól, nem való. Szerintem nincs is helyén, hogy az erdőtörvényben módosítsuk a nem rég hozott községi törvénynek egyik lényeges §-át, mert azon kérdések alapos megitélése, vajjon feloldhatók-e ezen erdők az adók alól, voltaképen csak a községi törvényben történhetik, hol egyuttal szükség esetére más adónemmel pótlásáról lehet gondoskodni. De eltekintve

ettől, ezen §-t nem is tartom indokoltnak. A hivatkozás az 1876: V. t. cz.-re nem is kielégítő ok, és az analogia, az abban foglalt havasokról s a községekhez közigazgatásilag csatolt pusztákról általában az erdőkre nagyon is hiányos. Az indok, mely miatt az idézett törvény ezen havasokat és közigazgatásilag a községhez csatolt pusztákat bizonyos adókedvezménynyel látta el, kétségkívül az volt, hogy azok rendszerint távolabb esnek a községektől. Most ezen §. a kivételtől szabályt akar alkotni, úgy okoskodván, hogy miután mégis léteznek olyan havasok és oly puszták, melyek közelébb esnek a községhez, mint némely határbeli erdők, tehát részesítsük a határbeli erdők azon részét is, melyről itt szó van, azon községi adókedvezményben. De ezen okoskodás mellett még nem lehet megállani, mert tudva levő dolog, hogy különösen a felvidéken, igen sok oly hegyi rét, szántóföld és általában birtoktest létezik, mely némely erdőknél még távolabb esik a községtől s általában némely erdőknél még kevesebb hasznót is hajt, — hát azokat micsoda okon fogjuk aztán ezen adókedvezményből kizárni? Ha pedig így haladunk, akkor nemsokára oda fogunk jutni, hogy a községi közigazgatás már eddig is túlterhelt némely községben lehetetlenné lesz téve.

De a távolságon kívül különbség van azon megnevezett puszták és havasok, másrésről a határbeli erdőségek között még annyiban is, hogy amazok, és ezt csakugyan magam is elismerem, kevésbé veszik igénybe a községi közigazgatást. De ezt az erdőkről nem lehet mondani. Hiszen épen most és itt róvtunk a községekre bizonyos esetben, t. i. tűzveszély esetére, igen terhes ingyenes szolgálatokat, azonkívül kihágások esetében igénybe veheti az erdőbirtokos a községi birót. A községek tehát bizonyos esetben igen fontos és nevezetes szolgálatokat tehetnek az erdőbirtokosnak, a miben a puszták birtokosa nem részesül. És így nem tartom méltányosnak, hogy azon szolgálatokért, a melyekért a községek elismerést érdemelnek, jövedelmök egy részétől megfosztassanak. De még egy nagy különbség van a megnevezett havasok s puszták és határbeli erdők közt, t. i., hogy a határbeli erdők birtokosai egyuttal azon község regale-birtokosai is lévén, ugyanazon községből nevezetes jövedelmet húznak, a mi a csak közigazgatásilag odacsatolt puszták birtokosait meg nem illeti. Már pedig a regale jogi alapja a hűbér-ség megszűnt és ma az nem egyéb, mint a község lakosaira vetett italdó, a mi a mostani jogegyenlőség korában többé magános embert meg nem illethet, épen azért általánosan el van ismerve a megváltás szüksége. De addig, míg ezen regale-megváltás ténynye fog válni, a míg a regale birtokosai 1848. óta nagyszerűen emelkedett jövedelmet húznak, addig nem tartanám

helyesnek, őket birtokuk egy másik része után a község iránt eddig viselt tartozásuk egy részétől feloldozni. Hiszen a birtokosoknak épen annyira érdekekben áll a községek jó közigazgatása, és a rend fenntartása, mint a község bármely más tagjának, sőt merem állítani, hogy ez nem is tisztán községi, hanem részben állami érdek, és míg az állam ezen költségek fedezése iránt közvetlenül nem gondoskodik, kétségtelenül azok tartoznak ahoz hozzájárulni, a kik azon határban birtokosok.

Arra nézve, hogy ez állami érdek, bátorodom azon kérdést tenni, hogy vajjon miért késünk annyira a megyei domestica behozatalával? Kétségtelenül azért, mert el van ismerve, hogy a megyei közigazgatás nemcsak tisztán önkormányzati ügy, hanem egyuttal állami érdek is és így igazságtalan volna abban úgy megróni a megyéket, hogy míg az egyik, a nagyobb és gazdagabb 5—6 perczenttel fedezheti kiadásait, addig a kisebb és szegényebb tartozik 25—30 perczentet fizetni. Ha pedig a megyei közigazgatás egyrészt állami érdek, a községnek, mely annak egy kis részét közvetíti, bizonyára van benne része. Már pedig a községeknél a különbség sokkal nagyobb a költségviselés tekintetében, mint a megyéknél, mert míg egy része semmi pótdót nem fizet, addig más községek 50—60 sőt 100 perczent pótlékot viselnek. Tehát ez is megérdemli, hogy gondolkozzunk felette, hogy ezen igazságtalanságon nem lehetne-e valamiképen segíteni? De ha ezen kérdésre ezen §. volna a felelet, az igen szomorú dolog volna. De ezen §. azonfelül nem is felel meg az osztó igazságnak, mert nem minden erdő részesülne egyiránt azon adókedvezményben, hanem csak azon erdők, a melyek rendszeres erdőgazdasági terv szerint kezeltetnek. Ezek pedig általán véve csak a következő 17. §-ban foglalt erdők. A magánosok erdeje s általában a kisebb erdők e kedvezményből kimaradnának; s érintetlenül maradnának a községi erdők is, mert azok eddig vagy nem fizettek községi pótlékot, vagy épen maguknak fizették azt. Végeredményben úgy tűnik ki, mintha mi dotálni akarnánk néhány, épen leggazdagabb erdőbirtokost, hogy azok esetleg 50—100 frttal kevesebb adót fizessenek, a szegény, gyakran költséggel túlterhelt községek rovására. Én legalább nagyon félek ettől s e meggyőződésemm indít főképp arra, hogy felszólaljak; azon meggyőződésemm, hogy ezen szakasz sokkal kevesebb hasznót fog az illető birtokosoknak hozni, mint a mennyi kárt okoz a községi közigazgatásnak.

Mindezeknél fogva, főképp azért, mert ennek megoldását itt helyén nem látom, ezen szakasz kihagyását indítványozom.

Baross Gábor jegyző (olvassa Szontágh

Pál (gömöri) módosítványát: „az erdőtörvényjavaslat 16. §-a hagyassék ki”).

Szederkényi Nándor: Ugyanazon indítványt óhajtottam tenni, melyet a t. előttem szóló beadott, mert valóban azon indokok, melyeket ő felemlített, megfontolásra méltók, s azért kérem a t. házat, méltóztassék e §-t kihagyni.

E §. belenyúl a községi törvénybe, s rendkívüli visszahatást kelt a községek belügyeire nézve. A községek rendezkedtek az 1876. évi t. cz. alapján, s most egy időszerinti törvény hozatik s ime egy ilyen §-al minő hátrány, minő kár okoztatik a községeknek.

De még egy ok van e §. kihagyására, melyet a t. előttem szóló nem említett; s e tekintetben vagyok bátor a t. minister urhoz egy kérdést intézni, t. i.: miként érti ezen szakaszt a t. kormány. A javaslat azt mondja: „Minden rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdőtestre is alkalmazandó,” hogy t. i. a községi pótdónak csak azon részét fizesse, melyet a 76-ki törvény XXXVIII. §-a megjelöl. Kérem, egyáltalában minden rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdőre értendő ez, vagy értendő az állami, egyházi, alapítványi erdőkre nézve, melyek a következő §. szerint kizárólag gazdasági terv szerint kezelendők? Ha csak ezekre értetik, akkor a legnagyobb méltánytalanság foglaltatik benne; az, hogy az egyházi, alapítványi, állami erdők, az adónak csak felét vagy kevesebbjét fizessék, mint a magánbirtokosok, a kik különben szintén a magok gazdasága szerint, a leghelyesebb gazdasági terv szerint kezelik erdeiket. Ha e kivétel megtétetik, akkor az egyes birtokosokra a legnagyobb méltánytalanság háríttatik. Én ennél fogva kérem a t. házat, hogy itt a köz- és magánérdek között húzza meg a kellő határvonalat. Ellenkezőleg, még az állami, egyházi és a többi birtokok is inkább fizethetnék azt az adót, mint a magánbirtokosok, mert a mérleg inkább a magánbirtokosokra irányul, mint az itt szóban levő birtokokra. Ennél fogva kérem a t. házat, méltóztassék ezen §-t törölni. (*Helyeslés.*)

Tisza Kálmán miniszterelnök: Tisztelt képviselőház! A mennyiben ezen §. a községi adóról intézkedik, bátor leszek én is pár szót szólni a dologhoz. (*Halljuk!*) Elsőben is arra kívánok válaszolni, miket Szederkényi t. képviselő ur felhozott. Én azt hiszem, hogy a törvényjavaslat szerkezete semmi kétséget sem enged a felett, hogy itt nem csupán az alapítványi, törvényhatósági vagy állami erdőkről van szó, hanem egyáltalán minden rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdőről. S miért nem enged kétséget? Először azért, mert ezen intézkedés az általános határozatok fejezetében van, nem pedig az állami, alapítványi és más hasonló erdőkről szóló speciális fejezetben, s másodszor azért, mert

nem azt mondja, hogy a II. fejezetben említett erdők, hanem minden gazdasági terv szerint kezelt erdő és így a magánosok erdei is épen úgy, mint bármely más erdő, mely rendszeres gazdasági terv szerint kezeltetik. S épen mert azt mondja, hogy „minden rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdőtestre is alkalmazandó”, igen természetesen vonatkozik nemcsak a nagybirtokosok erdőire, a kikről Szontagh t. képviselő ur megemlékezett, hanem vonatkozik ismét minden olyan erdőre, mely rendszeres gazdasági terv szerint kezeltetik. Oly tiszta és határozott tehát a törvényjavaslat szövege, hogy e szempontból, azt hiszem, hogy semmi kétség sem fér ahhoz.

A mi magát a kérdés további részét illeti, az, hogy itt melleleg községi adóról intézkedni nem helyes, szerintem argumentumul nem fogadható el; mert igen sokszor, midőn a törvényhozás valamely célból specialis esetre intézkedik, ugyanazon törvény intézkedést tartalmaz az adót illetőleg is. (*Helyeslés.*) Számtalan ilyen törvény van és nem is lehet ezt elkerülni. Ezt sem fogadhatom tehát el argumentumul.

Különben miről van itt szó? Szó van azon költségekről, melyek a községi közigazgatás költségeit képezik, mert a birtokot illető költségek a községi adótörvény értelmében nem azon pont alá esnek, melyre ezen törvényjavaslatban hivatkozás van. Én épen azért, mert itt csak ezekről van szó, nem hiszem, hogy a községi adminisztráció szempontjából a községekre valamely veszély hárulna. Ellenben épen minthogy a rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdőkre szándékoltatik ez kimondatni, ezen §-ban azt az intentiót látom, hogy ez által is ösztönt akar adni arra, hogy az erdők rendszeres gazdasági terv szerint kezeltessenek és ne pusztíttassanak el. A distinctió itt nem az, hogy kié valamely erdő; nem az, hogy nagy erdő-e vagy kis erdő, hanem az a distinctió, hogy rendes gazdasági terv szerint kezeltetik-e?

Épen azért, mert én a törvényjavaslatnak azt az intentióját, hogy előmozdítsuk az erdők

szakasz világossága iránt, oly irányban, hogy mely erdők értetnek ezen §. rendelkezése alatt: azok-e, melyek, hogy úgy mondjam, a községnek közvetlen, tulajdonképeni határában vannak és a törvény kitétele szerint esetleg rendszeres gazdasági terv szerint kezeltetnek, vagy pedig értetnek azon erdők, melyeknek egy tekintet alá kell jönniök az 1876-ki V. törvényczikk rendelkezésével, mint külön álló, csakis közigazgatásilag a községhez csatolt területek.

Mert én nagyon szeretném, ha az igen tisztelt miniszerelnök ur megnyugtathatna az iránt, hogy ha mindazon erdők, melyek a községnek tulajdonképeni határában fekszenek és esetleg rendszeres gazdasági terv szerint kezeltetnek, azon kedvezményben fognak részesülni, hogy t. i. az adóforintnak fele vétetik csak a községi domestica kivetése alapjául, hogy ezen rendelkezés sok községben nem fogja-e egyáltalán lehetetlenné tenni az adminisztrációt. Mert én tudom, hogy vannak oly községek, hol a községi határnak legnagyobb részét erdőterületek képezik. Már most méltóztassék felvenni, hogy azon területek, melyek be vannak erdősítve, ezen község határában, ezek a törvény ezen rendelkezése folytán azon kedvezményben fognak részesülni, hogy adóforintjuk fele vétetik alapul a községi domestikához való hozzájárulásnál; azoknak pedig, kiknek nincsen erdőterületek, vagy ha van is, de nem kezeltetik rendszeres gazdasági terv mellett, azok kénytelenek lesznek átvállalni és viselni az így rájuk kettősen nehezedő községi domestica terheit.

Én legalább nem tudom magamat megnyugtítani — azok után, miket a t. miniszerelnök ur felhozott — az iránt, hogy vajjon sok községben a közigazgatás folytonossága nem lesz-e kockáztatva az által, hogy a közigazgatás eszközeit, t. i. a költségeket vonjuk el a községtől oly mértékben, hogy az által községi közigazgatás úgy, a mint más értelemben szükséges lenne, nem lesz fenntartható. De tovább megyek, s állítom, hogy az csak mégis anomalia lesz,

felügyelet és közigazgatásra egyáltalában jobban szorul, több ellenőrzés alatt áll, s a községnek több pénzébe kell, hogy kerüljön, mégis csak adóforintjuk felével fognak járulni a községi domestica előállításához, illetőleg a kiadások fedezéséhez, mint azon távolabbi birtokosok, kik ugyanazon egy község kötelékébe tartoznak.

Én azt logikusnak, az 1876-i V-ik törvényből kifolyó törvényes intézkedésnek tartom, hogy a mennyiben azon törvénynek kitétele hiányos, mert ott csak pusztákat és az erdélyi elnevezés szerinti szavazókat említ, hogy t. i. azok részesülnek azon kedvezményben, mely szerint adóforintjuk fele vétetik alapul, ezen törvény által pótoltatni czéloztatik. Megvallom, hogy én így értettem, s azt hittem, hogy ez a 16. §. nem vonatkozik egyébre, csak azon hiányos kifejezés pótlására, a mire most jött reá a törvényhozás, hogy az 1876-ki községi törvény nem levén egészen kimerítő és tökéletes, bele kell tehát tenni azon erdőterületeket is, a melyek csak közigazgatásilag vannak csatolva az illető községhez, de a község tulajdonképi határához nem tartoznak. Ily értelmezéssel én a törvényjavaslat ezen dispositióját egyenes corollariumául tekintem az 1876-i törvény azon intézkedésének, melyet a miniszterelnök ur felhozott, s ezt helyeslem és elfogadom; de megvallom, nem tudnám magamat megnyugtatóni az iránt, hogy ha ez így, a mint a tiszt. miniszterelnök ur értelmezte, elfogadtatik, nem lesz-e túlságosan igazságtalan a törvény ezen rendelkezése azon birtokosokkal és községi lakosokkal szemben, kiknek erdőterületük nincs, és nem tudnám magam megnyugtatóni az iránt, hogy nem lesz-e sok községben az administratio lehetősége kockára téve, legalább oly mértékben, hogy jó községi administratio a költségek elvonása folytán nem lesz lehetséges, és nem lesznek-e azok, a kiknek erdejük nincs túlságosan és igazságtalanul a községi adóval megróva, az által, hogy az erdőterületek kivételes és kedvezményezett tekintet alá fognak esni.

Mondom, ha ez volna értelme a 16. §-nak és nem az, mely önkényt folyik az 1876-i törvényből, akkor kérem a t. házat, hogy e 16. §-nak kihagyását elhatározni méltóztassék. *(Helyeslés a bal és a szélső balon.)*

Tisza Kálmán miniszterelnök: T. ház! Az előttem szólott képviselő ur által egyenes kérdés intéztetvén hozzám és szükséges lévén, hogy a tiszt. ház a dolognak teljes ismeretével határozhasson, kötelességemnek tartom ez iránt röviden nyilatkozni.

Az első kérdést illetőleg, hogy nem hiszem-e, hogy veszélyeztetve lesz ez által némely községek administratioja, már az imént voltam bátor nyilatkozni, hogy nem hiszem azért, mert a ked-

vezmény nem terjed ki a községi domestica egészére; hanem annak csak egyik tételére.

A mi már azt illeti, hogy vajon azon kedvezmény, a mely itt adatni szándékoltatik, nem egyéb-e, mint az 1876: V. törvényczikk magyarázata, vagy pedig egyéb: arra nézve határozottan azon meggyőződésben vagyok, hogy az oly erdőkre nézve, a melyek oly területen fekszenek, mint a minő az 1876: V. törvényczikk illető §-ában értetik, dispositio nem szükséges; mert azon törvény megmondja, hogy ha puszták és havasok jönnek ily helyzetbe, akkor az nem tesz különbséget a közt, hogy azon puszták és havasokon van-e erdő, vagy nincs; azok már az 1876: V. törvényczikk alatt értetnek. Itt egyenesen és kellő szóval élve, az intentio nem más, mint a rendszeresen kezelt erdőnek egy bizonyos előnyt adni más erdők felett.

Én ezt, a mi viszonyaink közt elfogadhatónak találom; de mindenesetre erről van szó, és e felett tisztába kell jönnünk.

Én mindenesetre a 16. §. elfogadását kérem. *(Helyeslés.)*

Csanády Sándor: T. ház! Én az osztó igazsággal nem tarthatom megegyeztethetőnek azt, mit e törvényjavaslat 16. §-a mond, hogy azon erdőrészek, a melyek rendszeres gazdasági terv szerint kezeltetnek, a községi adókra vonatkozólag, csak a községi adók felerészét fizetik; nem azon oknál fogva, mert azon másik felerészt, a mely reájok háramlott volna, ezen törvényjavaslat sanctiója szerint a többi adózók kötelesek birtokaik és személyeik utáni adóhoz vetett pótagóval fedezni. S mert tudjuk, hogy a községi adók sok vidéken oly magasak, hogy azok szintén 60%-át teszik az állami adóknak, hogy különösen az állami és a nagyobb uradalmakhoz tartozó erdőrészek után csak felényi adó fizetetik a közigazgatási költségek fedezésére, a kisbirtokosság és a nép nem lesz képes a közigazgatási költségek fedezésére. Meggyőződésem szerint ezen törvényjavaslat protectiójába veszi a nagy állami erdőrészeket, protectiójába veszi a nagyobb földbirtokosok érdekeit a nép érdeke ellenében, és én épen ezért ezen törvényjavaslat 16. §-át kihagyatni óhajtom.

Szajbély Gyula: T. ház! Én csak igen röviden néhány megjegyzésre fogok szorítkozni. Nézetem szerint ezen §. két részből áll, a mennyiben a magán erdőkre és a mennyiben a 17-ik §-ban elsorolt erdőkre vonatkozik. A magán erdőkre nézve én elfogadom azt, amit a t. miniszterelnök ur mondott, hogy tudniillik azokra nézve ez buzdító eszköz lesz arra, hogy rendszeres üzemterv szerint kezeljék az erdőket. Erre nézve tehát helyesnek tartom az intézkedést. De a közerdőket illetőleg, valóban nem értem azt, hogy midőn a törvényjavaslatban ki-

mondatik, hogy kötelesek rendes üzemet folytatni, ott egyuttal kimondassék, hogy ők a községi pótlék felének elengedésében részesüljenek. Én itt ellenmondást látok, a mennyiben nem tudom összefüggésbe hozni a 16-ik §-t a 17. §-sal, mert azt nem lehet mondani, hogy ha valaki törvény szerint köteles valamire, azért jutalmazzuk meg. Én tehát ily szövegezéssel nem fogadhatom el e szakaszt.

Kis Albert: T. képviselőház! Én megvallom, hogy a miniszerelnök urnak utóbbi nyilatkozata készített engemet arra, hogy felszólaljak, mert azon magyarázat engemet nemcsak hogy meg nem nyugtatott, hanem ellenkezőleg aggodalmamat fokozta.

Ha ezen törvényjavaslat jutalmat akar megállapítani azok javára, a kik erdeiket rendes gazdasági terv szerint fogják kezelni, én nem tartom az igazsággal megegyeztethetőnek, hogy ezen jutalmat, azoknak vállára nehezítse át a törvényhozás, kiknek abból úgyszólván semmi hasznuk nincsen. Ha a törvény jutalmat akar megállapítani, kell, hogy az ez által az országra háramló teherben mindenki osztozzék. Kell, hogy más alap kerestessék, t. i. az adó kivetésénél legyen arra tekintet. Ha itt lesz rá tekintet, ez valóságos privilegium lesz, holott nézetem szerint a privilegiumok kora lejárt és le kell járnia. Én azt hiszem, hogy úgy kell vennünk a dolgot, a mint az valóban van. Igen sok község van, melyekben a határ nagy részét egyes erdőtest képezi, s annak tulajdonosa a községben nem lakik, de földesuri jogánál fogva a regale-jog élvezetében van. Azon határon alig van szántóföld birtoka, belső birtoka éppen nincsen, személyzete pedig nagyon kevés.

Az ily birtokokat a községi adó alól, a fenntartás terhének viselése alól ily móddal felmenteni és ránehezíteni ezt a községek lakosaira, ez nézetem szerint a méltányossággal és igazsággal meg nem egyeztethető, nem egyeztethető pedig meg azért, mert ezen törvény igen sokféle köteleességeket szab éppen az ily erdőtest birtokosai irányában a községek, olyanokat, a melyekkel eddig a községek megterhelve nem voltak, így például mindjárt, hogy erdőégés esetén törvényszerűleg oltani tartozik a község, nemcsak oltani tartozik, hanem a szolgabíró rendeletére ingyen, kártérítés nélkül nem csak egy, hanem több napon át őrizni tartozik azt. Így, a mi szintén elfogadva lett, hogy az erdőtest körül 100 méternyi távolságban minden legkisebb tüzelés tiltva van. Már ez is hátrány a kisebb birtokosra nézve, mert munkásaival távolabb menni kényszerül delelés és más szempontból. Továbbá a kisebb kihágások büntetése szintén a községek, esik 10 frt értékig. Így tehát, midőn egy felől e paragrahus terheket, a melyek eddig nem

voltak, másfelől a község szegényebb lakosai ellenére privilegiumot ad, a minek ideje már lejárt, ennél fogva én a §-t el nem fogadhatom.

Babics István: Ha ezen szakaszban nem foglaltatnék benne az, hogy csak azon erdők értetnek alatta, melyek csak közigazgatásilag vannak hozzacsatolva a községhez, akkor helyét látnám azon aggodalmaknak, a melyeknek az előttem szóló képviselő urak kifejezést adtak. Ez azonban nem így áll, mert világosan benne van e szakaszban, hogy az 1876: V. t.-cz. rendelkezése alkalmazandó, mert közigazgatásilag csak annyi gondja van azon pusztákra és havasokra, melyekre nézve kimondatott, hogy felében tartoznak viselni a községi adót, és ez áll az erdők, nézve is, melyek csak közigazgatásilag vannak oda csatolva. Ha az erdő kiegészítő részét tenné a határnak, mint Gulner képviselő ur mondta, (*Felkiáltások balról: Pedig úgy van!*) akkor igenis lehetne találni igazságtalanságot ebben. De itt csak olyan erdőkről van szó, a melyek nem kiegészítő részei a községnek ép úgy, mint a külön vált puszták és havasok, a melyek a községhez nem tartoznak. Ha tehát ez igazságos volt a pusztákra és havasokra nézve, akkor igazságos az erdők, nézve is, hogy felmentessenek a fele adótól, annyival inkább, mert úgy is lesz elég terhük; a törvény elég teherrel rója meg az ilyen erdőtestek tulajdonosait, a mennyiben erdőszemélyzetet kell fogadniok stb. Másfelől a községnek, a melynek e tekintetben egyéb terhe alig van, saját érdekében is áll pl. az, hogy erdőégés esetén oda menjen menteni, mert tüzelő fáját drágábban kellene venni, messze vidékről stb. Én tehát a §-nak megtartását kérem.

Miklós Gyula: T. ház! Az előttem szóló képviselő ur nem fogta fel ezen § horderejét; hiszen ha azt kívánja ezen törvényjavaslat a mit a t. képviselő ur mondott, éppen akkor kellene kihagyni ezen §-t, mert ez esetben felesleges. Én igenis akarom az erdő művelését és fejlődését előmozdítani s azért úgy kívánnám kimondatni, hogy a fele állami adót fizeti az erdőtest tulajdonosa; ebben van igazság és méltányosság; de ha azt mondjuk, hogy a községi adó felétől mentetnek fel, akkor lesznek községek főképp ott, a hol több erdőbirtokos van, mint pl. a felső vidéken, melyek nem lesznek képesek administratív költségeiket fedezni, bár a községi előljárásnak elegendő dolga lesz az erdőkihágásokkal. Én belenyugszom abba, hogy az állami adónak fele fizetessék, mert ennek van értelme, de nem fogadhatom el azt, hogy a községi adónak fele engedessék el. Én tehát pártolom e szakasz kihagyását.

Tisza Kálmán miniszerelnök: Ha megengedi a t. ház, csak egy pár rövid észrevételt kívánok tenni. (*Halljuk! Halljuk!*) Az egyik az,

hogy igen téves felfogás azt mondani, hogy itt a nagybirtokosok érdekeiről van szó, szemben a kisbirtokosokéival, mert 100 eset közül 99-ben a nagybirtokosok érdekeinek elég van téve az 1876: V. t. cz. által. Itt épen arról van szó, hogy azon előnyben, a melyben a nagybirtokosok az 1876: V. t. cz. alapján részesülnek, a kisbirtokosok is részesüljenek, ha rendes gazdasági terv szerint kezelik az erdőt.

A második pedig az, hogy az erdőtulajdonosok és mint ilyen, talán magam is, bár kis mértékben vagyok az, igen szívesen elfogadhatnák az előttem szolt t. képviselő urnak indítványát, mert fele állami adót fizetni meglehetősen nagy előny volna, miután az állami adónak esnék el fele, nem pedig az állami adó alapján kivetendő némely községben alig 1—2%-t tevő községi adónak fele. Ez csakugyan nem volna

igazságos. A községnek magának is érdekében áll, t. ház, hogy szomszédságában rendesen kezelt erdők legyenek. De hogy abban Torontálmegyének micsoda érdeke van, hogy Borsod vármegye egyik községének erdeje rendesen kezeltessék, felfogni nem vagyok képes. Ennélfogva ismételve ajánlom a t. háznak a §. megtartását.

Elnök: Szólásra senki sem levén feljegyezve, a vitát bezárom. A 16. §-sal szemben Szontagh Pál gömöri azt az indítványt tette, hogy e § hagyassék ki. Kérem azon képviselő urakat, a kik a 16. §-t az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadják, méltóztassanak felállni. (*Megtörténik.*) A többség elfogadja, és így Szontagh Pál módosítványa elesett.

T. ház! A 17. §-hoz szólásra többen levén feljegyezve, ennek és a következő §§-nak tárgyalása a holnapi ülés napirendjére halasztatik.

— Május hó 9-én 1879. —

Elnök: Következik a napirend vagyis az erdő-törvényjavaslat részletes tárgyalásának folytatása.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 2-ik fejezet címét, mely észrevétel nélkül elfogadtatik. Olvassa a 17. §-t.

Simonyi Lajos báró: Én a 17. §-t a 2-ik bekezdés kivételével elfogadom. A második bekezdés ellen azonban azt hiszem, alapos észrevételem van. A második bekezdés ugyanis azt állapítja meg, hogy a bányaipar és más iparvállalatok céljaira alakult részvénytársulatok erdei szintén azon szigorú rendszabályok alá esnek, a melyek ezen §-ban megállapítvák. Én, t. ház, nem látom be annak okát, hogy miért tétetik különbség egyes birtokosok és oly birtokosok között, a kik vagy szövetkeznek, vagy pedig ketten vagy hárman vannak és ily erdőterületet birnak, mert ezt a különbséget indoko-

latlannak tartom. Miért alkalmazandó tehát ezen megszorítás ezekre az erdőkre nézve, miután ezek nézetem szerint egy kategóriába teendők a magánosok által birt erdőkkel. Igaz, hogy e §. azt mondja, hogy azon erdőkre nézve, a melyeket eddig vettek ezen társulatok, ezen egész megszorítás nem áll, kivéven, hogy az erdőt bafásítani tartoznak. Azonban a jövőre nézve e szigorú rendszabályok minden esetre fennállanak. De mi lesz ennek az eredménye? Az, hogy az ily társulatok vagy nem fognak erdőt venni, a melyekkel szabadon nem rendelkezhetnek; a szabadon rendelkezés pedig szükséges azért, mert a mint én vagyok értesülve, ezen erdők azért vétetnek a társulatok által, hogy ha másutt nem birnak venni fát, akkor a rezervában tartott erdőt vágják ki és használják fel, nehogy vállalatuk fennakadjon, vagy ha fognak is venni erdőt, miután azok használata meg van szorítva, ezek becsértéke alább fog szállani és az

erdők sokkal olcsóbbak lesznek, mint eddig voltak. Ez ennek természetes következménye. (*Kemény Gábor tagadólág int.*) Igen csodálkozom azon, hogy a t. minister ur e tekintetben kételkedik, pedig az kétségtelen, hogy ha valaminek élvezete szabad, annak becsértéke nagyobb, mint oly birtoké, a melynek élvezete meg van szorítva. Ezt alig szükséges bővebben demonstrálni. Hogy a mostani viszonyok között, midőn az erdőnek és a földnek ára 10 év óta 50%-al, sőt többel is alább szállt, mi érdeke van a törvényhozásnak abban, hogy az erdők becsértéke is leszálltassék, azt belátni nem tudom.

E kikezdesnek, t. ház, még visszaható ereje is van. Érezték azok, a kik e §-t készítették, ezt és azért azt némileg módosítani akarták, de nem voltak képesek a helyes utat megtalálni. Itt t. i. az mondatik, hogy az eddig vett erdőkre nem terjesztetnek ki ezen szigorú rendszabályok, csak azokra, a melyek ezután vétetnek; de mégis visszaható ereje van e szakasznak, mert azt mondja, hogy ezen erdők beültetendők, befásítandók, ha addig levágattak volt. Legyünk, t. ház, tisztában azzal, hogy mibe kerül egy ilyen munkálat, tán sokan nem is képesek felfogni ennek horderejét. Pl. egy erdős vidéken, hol nagy fák voltak s azok levágattak, hogy e terület befásíttassék, szükséges mindenekelőtt, hogy teljes irtás történjék, a tönkők kivágassanak, ez pedig belekerül katasztrális holdanként 40—100 frtig, ha nem akadnak vállalkozók, kik a földet művelés alá vegyék, pl. kukoriczát vessenek bele: akkor azt saját erővel fel kell szántani, megkapálni, magot vetni, vagy csemetét tenni bele. Ez az elültetés ismét belekerül 40—50 frtba és így egy ilyen erdő beültetése belekerül katasztrális holdanként 100 forintba. Hiszen, t. ház, így az erdőtulajdonosok inkább megszöknek birtokuktól, mintsem ilyen szigorú rendszabályoknak alá vessék magukat.

Továbbá, t. ház, ha különösen nálunk, a hol a bányáipar oly siralmas helyzetben van, pedig a törvényhozásnak nem az a feladata, hogy a magánipart gyengítse, erőtlennítse, sőt épen elő kell mozdítania, az e szakaszban foglalt rendelkezés életbelép, ez által épen a magániparra verünk bilincseket. De nem indokolom részletebben e nézetemet és röviden csak azon módosítást vagyok bátor a t. háznak ajánlani, hogy a 17. §. 2. bekezdése kihagyassék.

Még van egy módosítványom, t. ház, a mely az elsőnél tán még lényegesebb. Ugyanis ezen 2. fejezet szól az állam, a törvényhatóságok, községek és egyházi testületek és közbirtokosok erdeiről. A közbirtokossági erdők nevezete alatt, mint a 17. §. kifejezi, értetnek a községi erdők is. Én minden községi erdőt, vagyis nemcsak a községek tulajdonát képező erdőket, hanem azokat is,

melyek a községeknek legeltetési illetőségül, vagy szolgálmányok megváltása fejében adattak, e rendszabály alól ily egyszerűen kivonni nem akarom, s ezek nézetem szerint csak bizonyos megszorítások mellett vétethetnének ily tilalom alá. És pedig azért, mert minden községben vannak erdők, melyeket a községek szolgálmányok fejében kaptak, s ezek fenntartása nemcsak a községnek, de az államnak is érdekében van. De mint mondtam, csak bizonyos megszorítások mellett, s miután e megszorításokat három rendbe soroztam, sor szerint adom azokat elő. Legelőször is ezen §. kiterjed mindazon területekre, melyeken erdők vannak, azokra is, melyeket az illető községek legelő-illetőségül kaptak ki. Én, t. ház, nem látom be okát annak, de bizonyos tekintetben jogosságát sem, hogy a mi a községnek legelőül adatott ki, mi most ráerőszakoljuk a községre, hogy abból saját érdeke ellen erdőt csináljon s azt ne használhassa legelőül. Ennek következtében módosítványom első része oda terjed, hogy csak azon erdők vonassanak ezen §. rendelkezése alá, melyek a községeknek vagy erdei szolgálmak, vagy faizás megváltása fejében adtak.

Módosítványom második része bizonyos minimumot határoz meg, t. i. kimondatnék, hogy csak oly területen alkalmazható e rendszabály mely bizonyos mennyiséget képvisel. Módosítványomnak oka az, hogy az erdei kezelés csak bizonyos nagyobb területen értékesíthető, mert kisebb területen a költség oly sok, hogy felémészti a jövedelmet. Ennek folytán bátor vagyok ajánlani, hogy legalább is 300 kath. hold vétesék fel mint minimum. E mellett is rendes kezelésnél, ha 30 évi turnus állapittatik meg, pedig az kevés, minthogy rendszerint 50—60—80 évet szoktak felvenni, 300 kat. holdnak $\frac{1}{10}$ része 30 hold, ennek jövedelme pedig alig elégséges arra, hogy kifizesse a drága erdőfelügyelőt, kité tartani kell és az egyéb kiadásokat.

Ennélfogva bizonyos minimumot óhajtok meghatározni, mert hogy a községek 100- vagy 200 holdon kötelesek legyenek tervszerű üzemet fenntartani, ezt nem látom czélszerűnek. A törvényjavaslat szerkesztői is érezték ezt, s azt mondták, hogy ha kisebb a terület, több község tarthat együtt erdőért. Vegyük a dolgot practice, pl. egy község területén van 10—20 hold vágás és a másikén ugyanannyi, de ez egy mértföldnyire fekszik. Mig az erdőör az egyikben vigyáz, meglopják amott, s mig a másikban vigyáz, meglopják emitt. Ezen rendszabály tehát nem vihető keresztül.

Ennek következtében én azt hiszem, hogy azon erdők, melyek ily közös erdőör felügyelete alatt állanak, tán még rosszabbul lesznek őrizve, mint a hol egyáltalában nincs erdőör.

Bátor vagyok tehát ajánlani, méltóztassanak elfogadni bizonyos minimumot.

Módosítványomnak 3-dik része figyelemmel van arra, hogy a községek a jelenleg élvezett legeltetési jogukban semmikép meg ne szoríttassanak. Ennélfogva óhajtanám, hogy az általam elébb említett területeken az üzemterv csak úgy állapíttassék meg, hogy azon területeken kívül, melyek eltiltattak, a községek elegendő legelővel birjanak, mert hogy a községektől a legelőt elvegyük, vagy csak a községi legelőt korlátozzuk is, ezt én igen nagy nemzetgazdasági hibának és kárnak tartanám.

Ne legyen egyedül szemünk előtt az, hogy az országnak érdekében van, hogy erdőket neveljen. Ez tév-fogalom, mert az erdő nemzeti vagyon ugyan, de más terület és birtok szintén nemzeti vagyon. Tehát az egyiket a másik rovására kiválasztani, és az egyiket külön pártfogásban részesíteni, nézetem szerint igen nagy hiba.

Egyáltalában nagy panasz volt, hogy az állattenyésztés Magyarországon hanyatlik és nem virágzik. Ha most mi a községektől a legelőket elvesszük, ezzel a legnagyobb csapást mérjük az állattenyésztésre, melyről a házban sokan szívesen szónokolnak. (*b. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister tagadólág int.*) Ugy látom, hogy a t. minister ur ebben is kételkedik. Be fogom neki bizonyítani.

Ha valamely üzemterv megállapíttatik, az első teendő az, hogy a legeltetés egy bizonyos részen eltiltassék, például 300 holdon. Ha eltiltatik a legeltetés, ha veszünk talán nagyobb mennyiséget, legalább 10—12 évi vágást kell letiltani, mert az nem elég, hogy azon vágásokban letiltatott. De a vágások melletti területet, melyen most a legeltetés szabad, nem lehet használni. Jól tudjuk, hogy a hol a községek az állattenyésztéssel nagyobb mértékben foglalkoznak, a községi gulya 3—400 darabból áll, ezt nem lehet a vágás mentében legeltetni, mert abba bele csap. Ennek következtében a mellette levő területek is korlátozva volnának és ez által a községek legeltetési joguktól és állataik a legeltetés élvezetétől vonatnának el. Ez által igen nagy csapás méretnék a községre. Ennek következtében a főfigyelmet arra kívánom fordítani, hogy a községek eddigi legeltetési joguk élvezetében meg ne szoríttassanak. Én nem akarom ezt egyedül a községekre bizni, s módosítványom is úgy szól — a mi különben magától értetődik — hogy a felett a közigazgatási bizottság és az erdőfelügyelő, ha ugyan megtartatnak, ha pedig — mire most nem akarok kiterjeszkedni, nem tartatnának meg — akkor a megye hatóságán kívül, az illető földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister határozza

és ezektől függne meghatározni, hogy marad-e a községnek elegendő legelője, vagy sem?

T. ház! Én ezt hosszasan nem indokolom. Rendesen, ha valaki indokol egy javaslatot, azt szokta mondani, hogy az fontos. És többnyire igazsága van. A mi közönségünk azonban rendesen nem fektet rá nagy súlyt, s midőn valamely intézkedés megszavaztatik, s midőn a törvény meghozatik, akkor nem nagy figyelemben részesíti azt, de midőn a törvény alkalmaztatik, akkor kezdenek az emberek jajgatni.

Méltóztassanak elhinni, hogy ez a törvény, úgy a mint van, keresztül nem vihető és az emberek nemcsak jajgatni fognak, ha keresztül vitetik, de vannak e törvénynek oly határozatai, melyeket, ha szigorúan alkalmaztatnak a községekre, bajonette nélkül nem lehet keresztül vinni, mert tudjuk, hogy a községek mennyire féltékenyek a legeltetésre. Azért kérem a t. házat, méltóztassék komolyan fontolóra venni és ne vegyék el a községektől a legeltetési jogot és ne méltóztassék őket jogukban korlátozni.

Méltóztassék ezen igen fontos körülményt figyelembe venni, mert vagy nem hajtatik végre a törvény, vagy ha végrehajtatik, meglátják mily szomorú következményei lesznek. Kérem módosítványom elfogadását.

Beóthy Algernon jegyző (olvass):

A 17. §. bekezdése kihagyandó.

A 17. §-hoz következő új 2-ik bekezdés teendő:

Csak azon közbirtokossági erdők esnek a jelen fejezet és szakasz határozatai alá:

a) melyek erdei szolgalmak megváltoztatása alkalmával, vagy fajzási illetőségül az ő részükre kiadattak;

b) melyek 300 kat. holdnál nagyobbak;

c) melyeknek egy része, ha a megállapított üzemterv szerint a legeltetéstől eltiltatnék, ezen tilalmazott részen kívül, a közbirtokosság, vagy község elegendő legelővel birand.

Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister: T. ház! Bárá Simonyi Lajos t. képviselő ur két, illetőleg három módosítványt nyújtott be eme tárgyalás alatt levő 17-ik §-hoz. Megvallom, hogy annak első részét, mely vonatkozik a második bekezdés kihagyására, nem egészen értem. Értem így magában, hogy valaminek kihagyása ajánlatik, de utána közvetlenül az van téve egyfelől, hogy ez egyes iparvállalatok érdekében történik, túlfelől pedig alig csalódom, ha azt mondom, hogy a t. képviselő ur azt mondotta, hogy ennek kár itt lenni, mert csak oly viszonyban áll az erdő birtoklásához az egyes társaság, mint akármely egyes. Ezen két tétel nézetem szerint ellenkezik egymással. Ha a második bekezdés kihagyatik,

akkor hátrányban vannak az ipartársulatok; a második bekezdés beállítása ezen §-ba, tisztán specialis kedvezmény, és pedig azért, a mit szintén méltóztatott felhozni, hogy visszaható erővel ne birjon a törvény. Igen helyesnek tartom ezen elvet. De köztudomású dolog az, hogy igen nagy erdőterületeket igenis azért vásároltak egyes vállalatok, nem hogy conserválják, hanem úgy, a mint méltóztatott mondani, hogy mikor más erdőkből a fát levágták, hogy ha erre kerül a sor, az egészet kivágják. Mindezek számára, hogy a mit ők jóhiszeműleg mintegy faraktárként megvettek, meglegyen a lehetősége annak, hogy azt nem az újabb rendes terv szerint használják fel, hanem rá kerülván a sor, egészen kivághassák, tehát tisztán ezen iparvállalatok javára és nem ellenére állítottatott be ezen második bekezdés a 17. §-ba. Nem értem tehát, hogyan lehet ezt az alineát úgy magyarázni, mintha általa specialisan lennének sújtva az iparvállalatok és hogyan mondhatja valaki azt, hogy ha kihagyjuk a második bekezdést, nagyobb előnyben részesülnek az illető ipartársulatok.

Bátor vagyok e mellett azt is megjegyezni, hogy a t. képviselő ur, úgy látom, összetévesztette a beerdősítés szükségességét a kiirtás kérdésével. Azért, hogy az ember beerdősítést eszközöljön, nem szükséges irtást végrehajtani, s ha irtást nem szükséges végrehajtani, akkor mindazon nagy költségek, melyeket méltóztatott felhozni — nem tudom, 40 frt kiirtás meg felszántás stb. stb. — mind elenyésznek. Lehet tarvágást eszközölni és ott, a hol hézag van, ültetéseket eszközölni s akkor mindezen kiadások elenyésznek. Én tisztán az iparvállalatok érdekében és tisztán azért, hogy visszaható erővel ne birjon a törvény, nagyon kérem a t. házat, méltóztassék a második bekezdést bennhagyni! (*Maradjon!*)

A második módosítás, melyet t. képviselő ur benyújtott, vonatkozik arra, hogy azon erdők közül, melyek a kormánynak ily specialis gondozása alá veendőek, hagyassanak ki azon erdők, melyek közbirtokosságiak. De itt úgy tetszik nekem, mintha az előttem szóló képviselő ur e két fogalmat összetévesztette volna és a közbirtokossági erdőket községi erdőknek tekintené.

Báró Simonyi Lajos (*közbeszól*): Benne van a törvényben!

Báró Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter: De nem úgy, mint egy jelentőségű dolog, hanem mint külön dolog. Hanem a közbirtokosságiak közé vannak azon erdők is sorolva, melyek hajdani urbéresek, mint urbéri illetményeket kaptak. Egyébiránt ezt csak melleleg kívántam megjegyezni, mert a dolog veleje nem ez, hanem az, hogy szükséges-e itt egy minimum felállítása vagy nem, és ez méltó a megfontolásra. Ezt

illetőleg a következőket vagyok bátor ajánlani megfontolásra.

Nálunk, különösen az erdős vidékeken, kevés olyan község van, a melyben az egész telkek száma 25—40-nél több, igen ritka község az, a hol a megadott viszonyok közt 10—12, nem is katasztrális, hanem magyar holdnál több menjen urbéri erdő-illetékbe az egyes telek után. Igen ritka dolog ennél fogva az, hogy 300 hold volt urbéres urbéri illetményben adatnék ki. Nógrád, Abauj és Erdélyben, a hol ugyan másképp számíttatik, de egyre megy ki, ténylegesen ennél többre menne. Mi következne ebből? Az, hogy kivennők ^{99/100}-ad részét ezen erdőknek a szoros felügyelet alól és akkor a közbirtokossági erdők, a melyeknek száma legió az országban, ha mind kivennők, akkor igen jelentékeny részét vennők ki az alól, hogy specialis gondozás alá jöjjenek. Egyfelől ez mindenesetre számbavehető, túlfelől az, hogy vajjon kivihető, eszközölhető-e az másképp, mint szuronynyal, erőhatalommal, hogy ezen törvény azon erdőkre alkalmaztassék. Azt hiszem, hogy e tekintetben kellő óvatossággal jártak el azok, a kik ezen törvényjavaslatot készítették. Méltóztassék a 19., 20., 21., 22. §§-at megnézni, azok igen nagy terhet rónának az erdőbirtokosokra azon erdők tekintetében, a melyek az állam specialis felügyelete alá rendeltetnek, mind a pásztoroltatás, az őriztetés, mind a szakszerű kezelésre nézve, ha nem volna meg a lehetőség, sőt bizonyos tekintetben indicálva nem volna az, hogy azon erdők, a melyek kevésbé jelentékenyek, kivétesseken ezen rendelkezés alól. Méltóztassék a 19. §-t megtekinteni, ott az mondatik, hogy: „Gazdasági terv készítése a jelen fejezet határozatai alá eső erdők közül azon erdőknél mellőzhető, a melyek rendes gazdálkodásra nem alkalmasak.” Kihagytam a „csak” szót, habár ide is olvashatnám, de világos, hogy: „mellőzhető — mi felett az illető erdőbirtokos bejelentése folytán első sorban a közigazgatási bizottság és felebbezés útján a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter határoz.” Továbbá mondja a 21. §.: „a gazdasági terv szerinti erdőkezelés biztosítása végett kötelesek szakértő erdőtiszteket tartani, s azokat a közigazgatási bizottságnak, a mennyiben a kormány által neveztetnének ki, tudomásvétel végett bejelenteni.”

De, miután vannak olyanok, a melyek kivihetők, tehát lenni kell olyan erdőknek, melyeknél az erdészeti tisztek alkalmazása mellőzhető volna, tehát ezeknél nem marad egyéb, mint az őriztetés. Lejebb azt mondja a törvény: „Kisebb erdőknél az erdőfelügyelőséget és az erdőség szakszerű kezelésére alkalmazott egyént ugyanazon egyénben egyesíteni lehet.” Ez van a 22. §-ban: „A csekélyebb terjedelmű, vagy kisebb erdőknél a közigazgatási bizottság megengedheti,

hogy az erdőkezelés az erdőőrzéssel ugyanazon személyben egyesíttessék. Ezekben eleje van véve annak, hogy e törvény keresztülvitele csak erőszakos uton eszközölthessék, s gondoskodva van, hogy e törvény megnyugvást hozzon létre, és ne annak ellenkezőjét.

Ha ezek nem volnának, akkor elég nyomósnak tartanám azon érveket, melyek a kisebb erdőknek e törvény szigorúsága alól kivételére nézve felhozattak; de minthogy erre nézve provideálva van, a t. képviselő ur aggályaiban nem osztozkodhatom, és kérem a t. házat, hogy e módosítványt bevenni ne méltóztassék, már csak azon szempontból sem, mert bizonyos anomalia van benne arra nézve, hogy, teszem, Debreczennek, Kassának, Brassónak vagy az osztrák államvasutnak erdői specialis felügyelete alatt álljanak az államnak, akkor, mikor holmi egészen obscurus X. Y. község, melyben alig van olyan egyén, a ki irni olvasni tud, bizonyos erdőterületeket, melyek neki jutottak, Szederkényi képviselő ur nyilatkozata szerint egészen kényekedve szerint használván, e törvény számukra egészen érvénytelen volna, szóval egészen olyan volna, mely számukra semmit sem mond. Én ugyan tegnapi felszólalásomban megmondottam, hogy azon erdőkre nézve, melyek szorosabb felügyelet alatt nem állanak, mindenesetre sok mindenféle intézkedéseket tartalmaz e törvény, de azokra nézve, kik kisebb erdőkkel bírnak, és kisebb értelmi képességgel, belenézni az erdőügyi intézkedésekbe, ezekre nézve kétségkívül szükséges meghagyni azt, hogy erdők a szorosabb felügyelet alatt állók közé soroztassanak.

A mit t. báró Simonyi képviselő ur a legeltetésre nézve mondott, azt szintén nem értem. A legelő nem erdő, s az erdő nem legelő. Vannak ugyan fás legelők is. Ha valamely község urbéréseinek a legelő-illetményt fásterületen adják ki, akkor azoknak természetesen megmarad az a joga, hogy azt legeltethessék. Sőt méltóztassanak figyelembe venni azt, hogy maga e törvény az erdőkben való legeltetést sem tiltja sehol, csak azt tiltja, hogy olyan helyen történjék legeltetés, hol az erdőkben kárt lehet tenni. De ez nem új, ez benne van régi törvényeinkben is. A hol egyik vagy másik birtokos osztályokra osztván erdejét, bizonyos vágásokat eszközöl, kétségkívül azért teszi, hogy hasznót hajtson magának. De ha e hasznót hajtotta, akkor megint azon hátrányt is kell viselnie, hogy netalán az addig legelőnek használt helyet bizonyos ideig, míg eléggé fel nőnek a cserjék, annak ne használja. Nem lehet két bőrt húznia egy rókáról.

Én tehát ezeket tekintetbe véve, kérem a 2-ik alineat bennhagyni egyenesen a vállalatok érdekében és azért, hogy a törvénynek visszaható ereje ne legyen. A másik két indítvány

pedig olyan, melyre nézve az intézkedés felesleges, a miért is ezeknek mellőzését kérem. (Helyeslés.)

Tisza Lajos: T. ház! (Halljuk!) Ámbár a tárgyalás alatt levő szakasz sorozata szerint b. Simonyi Lajos tiszt. képviselő ur beszédének tulajdonkép a községi erdőkre vonatkozó részével kellene foglalkoznom, minthogy ő két indítványt adott be, bátor leszek én is azon indítvány sorozatát követni és így először is a 2-ik bekezdéshez szólni.

Meglehet, hogy tévedek, de úgy hiszem, hogy az igen t. minister ur talán nem egészen helyesen értelmezte b. Simonyi Lajos tiszt. képviselő urnak legalább szándékát, melylyel az indítványt tette, a mennyiben a t. képviselő ur a 2-ik bekezdésnek nemcsak azon utolsó sorait kívánja kihagyni, melyek arra vonatkoznak, hogy a törvénynek visszaható ereje ne legyen, hanem kihagyni kívánja általában az egész bekezdést. (Ugy van! a baloldalon) tehát azt kívánja, hogy ne rendelkezék a törvény ezen §-ban általában a bányaipar- és egyéb iparvállalatok céljából alakult részvénytársulatok erdőbirtokaira nézve. Én így fogom fel az indítványt és talán helyesen. (Helyeslés a baloldalon.)

Bátor vagyok azonban azt állítani, hogy a 2-ik bekezdés megtartása egyenesen annak érdekében szükséges, hogy Magyarország bizonyos vidékein a bányaipar- és egyéb iparvállalatok meghonosíthatassanak és állandóan fennmaradassanak. Mert mi a főkélléke és egyik feltétele annak, hogy a bányaipar állandóan fennmaradasson valamelyvidéken? Az, hogy annak évenkénti faszükséglete nemcsak az első 10—15 évre legyen biztosítva, hanem, hogy oly üzemterv szerint kezeltessenek a rendelkezésre álló erdők, hogy a vállalat biztosítva legyen arról, hogy az évenkénti faszükségletet állandóan fedezhetni fogja.

Nem lehet érdeke sem az államnak, sem azon vidéknek, hogy egyes társulatok alakuljanak már azon célból, hogy 10—15 év alatt letarolják az erdőt és azután ott hagyják a vidéket. Ez a leghelytelenebb rablógazdaság volna, melynek talán helye van Amerika némely ős erdejében, de mely civilisált államban meg nem engedhető.

Részemről tehát szintén nagy súlyt fektetek arra, hogy a 2-ik bekezdés megtartassék, mert csak ez által látom biztosítva józan, észszerű bányaipar fejlődésének lehetőségét. Méltóztassanak például azt az esetet venni, hogy valamely részvénytársulat egy vidéken megalakul és az ott okszerűen üzött bányaipart egyszerre kiterjeszti nagy tőkével, fölhasználva talán a vidék nyomott anyagi helyzetét, melynél fogva nagyon olcsón jut a tüzelőhöz és széles alapokra fekteti bányatelepeit, munkástelepeit. Egyszerre letaroltatván

az erdő, megszűnik az üzlet, ott marad 100 meg 100 ember, kiket az ideiglenes gazdálkodás kedvéért telepítettek ott meg. Azt hiszem, ez volna következménye annak, ha kihagynók e §-t, minél fogva bátor vagyok annak megtartását kérni.

Ezen bekezdésnek 2-ik részére nem akarok kiterjeszkedni. Az természetesen csak arra való, hogy e szakasz intézkedésének visszaható ereje ne legyen.

Áttérek most b. Simonyi Lajos t. képviselő ur második indítványára, melyben a községi erdőknek ezen szakasz alól való kivételét kívánja, illetőleg ezen §-nak a községi erdőkre vonatkozó részét kívánja módosíttatni és módosításait három pontban foglalja össze. Az első az, hogy a községeknek az urbéri rendezés alapján a legelő fejében kiadott erdőterület ne értessék ezen intézkedés alatt. Már a minister ur szíves volt előttem megmondani, hogy az mint legelő tekintendő, és ha éppen erdős talaj is, de miután éppen mint legelő adatik át a községnek, tulajdonkép nem értendő ez alatt. A dolog úgy áll, hogy rendszeren ott, a hol a község határában arra, hogy a községi illetőség síkföldön adassék ki, ott erdőben adatik ki. De az erdőt már maga a volt tulajdonos tarolja le a földről, úgy hogy tulajdonképen a községnek legelő fejében oda ítelt terület, már pusztá terület, azon már erdő nincsen. Én magam is úgy értelmezem ezt, mint b. Simonyi Lajos. De hogy ha megnyugtatóra szolgál, ha világosabban fejeztetik ki — nem tudom, hogy a t. ház tetszésével találkozik-e — azt lehetne mondani, hogy ezen meghatározás alatt nem értetnek azon területek, a melyek legelő-illetékben adattak ki a községnek.

A mi illeti a módosítás 2-ik pontját, nevezetesen azt, hogy határozottassék meg egy minimum, a melyre nézve b. Simonyi 300 holdat ajánl, melyen alól a községi erdők ne vonassanak ezen szakasz határozmányai alá; ezt, tiszt. ház, kénytelen vagyok határozottan ellenezni. Először is tudjuk azt, hogy a községi erdőknek, mint ilyeneknek, a melyek urbéri rendezés alá kerültek, legnagyobb része a 300 hold körül van, a mint ezt igen helyesen kimutatta az előttem szólott igen t. minister ur. De másfelől éppen ezen kisebb erdőségek legnagyobb részt hazánk oly vidékein vannak, a hol legnagyobb fontossággal bír az, hogy a még meglévő erdőségek fenntartassanak. Fontossággal bír éghajlati, közegészségügyi szempontból. Ott tehát, éppen azon vidékeken pusztításnak kitenni az erdőket, a hol az én meggyőződésem szerint nincs messze az idő, hogy az állam kénytelen lesz, éghajlati szempontból is nagyobb mérvű ültetésekkel fellépni, ezt nem tartanám helyes eljárásnak.

Azt mondta b. Simonyi Lajos, hogy ezeknek először rendes üzeme, tervszerinti zaxelése,

másfelől felügyelete oly költségbe kerül, melyet a községek meg nem bírnak. Igen helyesen lett idézve a 19. §., mely megmondja azt, hogy a hol rendszeres üzemterv nem lehetséges, ott az illető erdőbirtokost az alól felmenthetni.

A mit b. Simonyi ur a személyzetre nézve méltóztatott felhozni, azt tévesen hozta fel, mert hiszen azt senki sem czélozta, hogy két, három, négy községben egy erdőőr, vagy csősz legyen; hanem igenis az mondatik, hogy több birtokos tarthat egy erdőcsőszet, tehát hogyha egy erdőtest több birtokra terjed ki, az a több birtokos tarthat egy csőszet. A községekre tartozik az erdészek tartása, a hol két, három, négy község tarthat egy erdészt, a mi az erdőkezelésnek minden hátránya nélkül, könnyen történhetik.

Továbbá a község érdekében van a törvényjavaslatnak azon rendelkezése, hogy az erdő-őrzés és kezelés egy személyben egyesítettik; itt tehát nem látom oly nagynak a költséget. És méltóztatott azt is mondani; hogy fogja a község azt kezelni, hogy fogja a turnust beosztani, hisz üzemterv nem azt teszi, hogy az erdőnek okvetlen turnusra kell beosztva lenni, az üzemterv egész máson alapszik, és nem azon, hogy az erdő egyes részei teljesen letaroltassanak. Van szál alól vágás, sötét vágás, világos vágás; annyi módozata van az erdő különféle állaga szerint, hogy az üzemterv nem szorítkozik csupán arra a kezelésre.

Én tehát bátor vagyok a t. háznak ajánlani, hogy b. Simonyi Lajos indítványának második pontját elvetni méltóztassék.

Az indítványnak harmadik pontja vagy felesleges, vagy ha úgy magyaráztatik, hogy nem volna felesleges, akkor roppant káros és visszamenés volna attól, a mi a fennálló törvényekben gyökerezik; mert ha b. Simonyi Lajos azt kívánja kimondatni, hogy a községi erdőben is, a hol az kártétel nélkül lehetséges, a legeltetés megengedendő, ez teljesen felesleges, ez magával az üzemtervvel van kapcsolatban; ha pedig az kívántatik, hogy vágás mellett is engedtesék meg a legeltetés, ez általában minden kezelési elv ellen van, melyek kimondják, hogy 6 éves vágásban a juhok és kecskék, 10 éves vágásban pedig a szarvasmarha nem legelhet. Hogy fennálló törvényeink ezen helyes intézkedéseit, most, midőn erdőtvörvényt alkotunk, eltöröljük és megmásítsuk, ez csakugyan nem volna megegyeztetendő azon elvvel, melyből kiindultunk, midőn ily törvényt akartunk készíteni. B. Simonyi Lajos előadta, hogy egyes községekben csak 3—500 darabból áll a csorda, s azt kérdi, hogy ha azt kitiltjuk az erdőből, hol fog megélni? Másfelől meg azt mondja, hogy 300 holdnál kisebb erdőket akar csak e szakasz rendelkezése alól kivenni. Kérdem: 500 marhát hogy lehet 300 hold erdő-

ben tartani, és ha igen, úgy ennyi marha, mely igen jól megélhet szabad legelőn, két nap alatt tönkre teheti az erdőt, mint igen értékes tárgyat, a mely mondom nem mindig a fa értéke szerint becsülendő meg, hanem azon befolyás szerint, melyet klimatikus szempontból az egész vidékre gyakorol.

Én tehát bátor vagyok arra kérni a tisztelt házát, méltóztassék az indítvány harmadik pontját is elvetni.

B. Simonyi Lajos, úgy látszik, azt hiszi, hogy ezen törvényjavaslat azon alapelvből indul ki, hogy az államnak érdeke erdőt nevelni, s ennek a szempontnak akar mindent alárendelni és azon fontos nemzetgazdasági állatnevelést teljesen tönkre tenni. Merem állítani, hogy e törvényjavaslat nem ezen alapelvből indul ki, hanem abból, hogy az államnak érdeke az, hogy az erdő és síkföld helyes viszonyban legyen egymással, de nem az, hogy minden áron, mindenütt erdő legyen. Ezt fogja feltalálni b. Simonyi Lajos e törvényjavaslat minden intézkedésében.

Végül csak azt vagyok még bátor megjegyezni, hogy én is nagy fontosságot helyezek arra, hogy a t. ház ép akkor, a mikor ily saját érdekeinket legközelebből illető törvénynek tárgyalásáról van szó, legyen kegyes azt figyelemmel kísérni és nagyon meggondolni, mit határoz, hogy az utóbajoknak eleje vétessék.

De megvallo, hogy bármily intézkedés ellen is ellenargumentumul azt elfogadni, hogy a bajonettkre hivatkozunk, nem tudnám. Azt hiszem, nem ezen szempont az, a melyből első sorban ítéletet kell hozni, hanem a törvénynek helyessége, jogossága, célszerűsége. Mert hiszen ellenszegülni minden törvénynek lehet. Egyes emberek, a kik érdekeiket sértve látják, ellenszegülhetnek a nélkül, hogy az jogosult volna.

Én, t. ház, ezek után röviden összefoglalva a mondottakat, bátor vagyok a t. házát kérni, méltóztassék ezen §-nak 2-ik alineáját teljes szövegében meghagyni.

B. Simonyi Lajos három pontból álló indítványának első pontjához hajlandó vagyok hozzájárulni oly szövegezéssel, a mely tisztábban fejezi ki azt, a mely különben is intentiója a törvénynek, de különben, mint mondám, pártolom e szakaszt.

Elnök: Nem méltóztatik a t. képviselő urnak erre nézve külön indítványt beadni.

Tisza Lajos: Abban az esetben, ha kívánja a t. ház, igen szívesen, de különben én azon szövegezéssel megelégszem.

Elnök: Simonyi Lajos képviselő ur indítványára méltóztatott mondani, hogy annak első pontját más szövegezéssel pártolja.

Tisza Lajos: Azt voltam bátor mondani, hogy én a §. szövegezését úgy értelmezem,

a mint előadtam, s a mint báró Simonyi Lajos képviselő ur is kívánja, és a szövegezéssel, a mint van, meg vagyok elégedve. Ha azonban a t. ház világosabban kívánná kifejeztetni a §. erre vonatkozó intentióját, abban az esetben bátor leszek beadni holnap egy indítványt.

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister: T. ház! Bátor vagyok megjegyezni azt, hogy azon intentió, a melyet e tekintetben b. Simonyi Lajos t. képviselő ur felhozott, s a melyet Tisza Lajos t. képviselő ur is pártol, ebben a szövegezésben benne van. Azért mondtam előbb oly határozottan — fel fogom olvasni a §. szavait — hogy a legelő nem erdő és az erdő nem legelő. Ha nem volna benne, szívesen hozzájárulnék azon eszmének szövegezésére és törvénybeiktatására, hogy a legelő-illetményként kiadott területekre nézve az erdőtörvénynek azon szigorú határozatai ne alkalmaztassanak. De méltóztassanak meghallgatni a 17. §. első alineáját (*olvassa*):

„Az állam, a törvényhatóságok, a községek, az egyházi testületek és egyházi személyek — mint ilyenek — birtokában levő, továbbá a köz- és magánalapítványok- és hitbizományokhoz tartozó erdők, valamint a közbirtokossági erdők is (ezen elnevezés alatt értetvén az urbéri rendezés alkalmából, mint erdő illetőség, a volt urbéreszek tulajdonába átment erdők is) stb.

Tehát nem másképp, mint erdőilletékben átment erdő. Ha úgy volna, hogy „átment erdő“, akkor jogosult volna az észrevétel és indítvány; de miután tisztán ki van téve, hogy azon területek, melyek, mint erdőilletőségek mentek át az urbéreszekre, merőben felesleges a módosítvány. Mondom, hogy különben a t. képviselő ur intentióját úgy is helyeslem, de úgy tartom, hogy ez benne van a §. szövegében.

Szontágh Pál (gömöri): T. ház! Azokhoz, a miket b. Simonyi Lajos igen t. képviselőtársam ezen §. 2-ik bekezdésére nézve elmondott, s miután én egy nevezetes vasipar-vidéknek viszonyait közelebből is ismerem, bátor vagyok némelyeket hozzátenni, annyival inkább, mert az igen t. minister ur azt mondta, hogy azokat, a miket b. Simonyi Lajos t. képviselőtársam elmondott, nem értette, és hogy ezen második bekezdés épen az ipar javára szolgál. Tisza Lajos t. képviselő ur, a ki e részben az igen t. minister urat helyre akarta igazítani, maga is azt mondja, hogy erre azért van szükség, hogy az ipar, különösen pedig a bánya-ipar meghonosíttassék, és hogy az az ipar javára szolgál. Én pedig, a ki legalább egyrészét az iparos vidékeknek ismerem, biztosíthatom a t. házát, hogy ez mindenütt igazságtalanul sujtó és közigazdaságilag káros határozatnak fog felismertetni, a mint ezt bátor leszek még bővebben is kifej-

teni. Azon ministeri indokolás, a mely a mult országgyűlésen nyújtatott be az akkor beterjesztett erdőtvénnyavaslatához, a negyedik lapon ezeket mondja: „Ez intézkedések a következőkben körülírt elvekre vannak fektetve. A fennnevezett jogi személyek, t. i. azok, a melyek a 17. §-ban meg vannak nevezve, „nincsenek feljogosítva a tőke fogyasztására, hanem csak e tőkének összes befolyással bír, a viszonyokhoz képest esetről esetre megállapítandó kamatai élvezetére. Miután pedig az erdőtőke talajból és fakészletből áll, és e tőkének tartós kamatait csakis a folyton pótlandó famennyiség tömege képezi, mulhatatlanul szükséges a gazdaságának oly berendezése, illetőleg ellenőrzése és a szabadságának oly korlátozása, a melynél fogva a tőke megtámadható és a tartósan élvezendő kamatmennyiség a pillanatnyi előnyök érdekében túlságosan emelhető ne legyen.

Én ezen elv helyességét készséggel beismernem, de akkor azt kérdezem, hogy miképen kerülnek ide az ipar-részvénytársulatok erdei? Hiszen ezek az ipartársulatok általában nyereszkesedésre alapítvák és ezek is tulajdonuknak, legyen az bár erdő, épen oly korlátlan tulajdonosai, mint akármely más magán ember, és jogaik gyakorlatában csak a bányatörvény által vannak korlátozva, a mennyiben az illető társulat „bányatársulat“ vagy pedig az alapszabályok által, ha egyéb társulat. Ha tehát az ő érdekük azt kívánja, hogy erdejüket egyszerre vágassák le, mert ez által magukat nagyobb károktól óvják meg, nem tudok magamnak okot képzelni, a mely miatt őket ebben korlátozni, vagy pedig — a mint a ministeri indokolás mondja — ezen szabadságuktól megfosztani lehetne.

Azt hallom, hogy a társulatok rablógazdaságot szoktak vinni és hogy erdőpusztítók. Ez volt, t. ház, a bizottságban is mondva, a melynek magam is szerencsés voltam tagja lehetni; és az is mondatott, hogy ha a közbirtokosságot korlátozzuk, nincs ok, miért ne korlátozzuk ezen ipar-társulatokat is. Más okot sem a bizottságban, sem itt a házban nem hallottam. A mi a közbirtokosságot illeti, sok szó fér ahhoz, vajjon azokra nézve, a kik kétségtelenül szintén korlátlan tulajdonosai saját erdeiknek, helyes-e ezen intézkedés, valamint nagyon szükséges volna ezen szónak határát is megszabni, hogy az meddig terjed, hogy különösen a családi közös erdők, vagy általában, ha több testvér közösen kezeli erdejét, ilyennek vétessenek-e? De erről most szólni nem akarok; csak annyit jegyzek meg, hogy egy tételből, melynek helyes volta még kétes, nem lehet az analogia helyességét bebizonyítani.

A mi pedig az erdőpusztítást illeti, bátor vagyok kérdezni, vajjon erdőpusztító-e, a ki az erdejét azért irtja, hogy abból búzaföldet csináljon, vagy általában azért vágja le, mert azt akkor jobban bírja értékesíteni? Szerintem ez nem erdőpusztítás, mert e fogalom bizonyos érték megsemmisítését, vagy csonkítását involválja; szerintem az ilyen okszerű gazdaság. Az erdő is, nemzetgazdasági tekintetben, nem arra való, hogy szépségében gyönyörködjünk, mint azt talán némely szenvedélyes vadász, vagy erdész képzei, hanem arra, hogy azt értékesítsük. (*Ugy van! a baloldalon.*)

Hát mi értékesíti leginkább az erdőt, mi teszi leginkább jövedelmezővé és okozza, hogy a tulajdonos nagyobb gondot fordít rá, és nem engedi, hogy idő előtti legeltetés által pusztitassék? Az, t. ház, leginkább az ipar és némileg a kereskedelem. A kereskedést mi itt nem is akarjuk korlátozni, kereskedelmi részvénytársulatok alakulhatnak tetszés szerint, a nélkül, hogy ezen második bekezdés korlátozása alá esnének; mi csak az ipart akarjuk korlátozni, a melyért eddig bizony keveset tettünk, hogy megvédjük azt ez országban az idegen verseny ellen, most pedig ily gyámság alá akarjuk vetni; ezen állítólagos erdőpusztítóra oly békót akarunk hozni, a mit a magán erdő birtokosára nem decretálunk, és a mely miatt ezentúl erdőipar-részvénytársulatok alakulása nem lesz lehetséges, hacsak nem lesznek képesek tizanny-erdőt vásárolni, melynek egy-egy pagonya évi fa-szükségletöknek megfelel. Ezt tehát indokolni nem tartom.

De talán nem is jól fejeztem ki magamat, midőn általában iparról beszéltem, mert itt a magán iparúzó nincs korlátozva, csak a részvénytársulatok, de nincsenek korlátozva a közkereseti társulatok sem, vagy a bánya-törvény szerint azon bánya-társulatok, a melyek egy tizenhatod résznél kevesebb részre vannak osztva. Hanem hát ez is egy érveléssel több arra nézve, hogy annak helytelensége kitűnjék. Mert micsoda igazság az, hogy a mi egynek szabad, az a többinek ne legyen szabad; vagy ha többeknek bizonyos alakban szabad, de mint részvénytársulatnak ne legyen szabad. Gömörben, mint bátor voltam említeni, a vas-ipar legnagyobb részben részvénytársulatok kezében van. Ezek közül mindenik bir saját erdőt is, de alig van közöttük egy is, mely idegenektől erdőt ne vásároljon. Azok saját erdeiket tartalék-erdő gyanánt kezelik, és csak akkor nyulnak hozzá, mikor idegenektől nem kapnak, vagy nem vehetnek elegendő fát, vagy véletlen szükségből megszorulnak. De azért, és talán épen azért, nem üznek ám rablógazdaságot, mint Tisza Lajos képviselő ur mondá. Tessék odajönni és

megnézni; kezelés tekintetében kiállják azok a versenyt a legrendezettebb erdőkkel is. De nemcsak a vasgyárak saját erdei vannak jó karban, de ott általában úgy állnak, miután értékesebbek, hogy vágatnak ugyan, a mennyiszer lehet, de nem pusztíttatnak s inkább növekednek. Ezen gömöri vasgyárak között többen a múlt időkben fölhasználva a tagosítás folytán kinálkozó alkalmakat, számos erdőt vettek kisebb birtoksoktól és ez által segítették őket, valamint a községeket is. Ezentúl ezt nem fogják tehetni. Meg fogják ugyan venni az erdő fáját, de a letarolt talajt ott fogják hagyni a tulajdonosnak, ki különben az eladás által képes lett volna segíteni szorult állapotán. De ha ezen §. úgy maradt volna, a mint eredetileg a mult országgyűlés alatt terveztetett, t. i. ha a multban szerzett erdőkre nézve is szólna a korlátozás, akkor ezen általam említett gömöri gyárak nagy része most, miután a jelenlegi nagy krízisben csak áldozattal bírják magukat fenntartani, ha saját erdejöket nem vehetnék igénybe, midőn másoktól sem bírnak venni fát, valósággal ki volnának téve a végromlásnak. Ily esetek jövőre nézve a módosult §. mellett is fordulhatnak elő. Mindezeknél fogva egyáltalában nem látom indokoltnak, hogy a részvény-társulatok azok közé soroztassanak, kik az erdőknek nem valódi tulajdonosai, hanem csak hasznélvezői. Nem látom semmi tekintetben hasznát, de látom sok részben kárát. Nem látom logikáját sem annak, hogy a részvénytársulatok, ha iparosok, ezen törvény alá essenek, ha pedig kereskedő-részvénytársaságok, ez alá ne essenek; vagy habár ipartársaságok, de közkereseti társaságok, vagy habár bányatársulatok egyszerűen, de nem részvény-bányatársulatok, akkor se essenek. Én tehát ezen semmivel sem indokolható 2-ik kikezdést kihagyandónak tartom és e részben pártolom Simonyi Lajos t. képviselő ur módosítványát. (*Élénk helyeslés balfelől.*)

Gróf Forgách Antal: Én ezen második kikezdést épen a bányatársulatok és az ipartársulatok érdekében okvetlenül szükségesnek tartom. Magam is igen jól ismerem azon vidékeket, a hol bányatársulatok léteznek. De épen az által, hogy a bányatársulatok oly erdőkre nézve, melyeket a törvény életbe lépte előtt szereztek meg, nem kötelesek azon szabályokat követni, melyek itt elő iratnak, épen az által mondatik ki, hogy e törvénynek visszaható ereje nincs. Ha e törvény visszaható erővel fogna birni, ez sok eddig keletkezett bányatársulat viszonyait megváltoztatná, mert azok bizonyos eszmére, bizonyos alapszabályokra vannak fektetve és ezt nem lehet megváltoztatni a nélkül, hogy magát a bányatársulatot meg ne rontsa. A mit a jövőre nézve teszünk, azt tegyük úgy, a mint

a törvény rendeli, de a törvénynek visszaható ereje ne legyen, és épen azért tartom szükségesnek, minden félremagyarázások elkerülése végett, e §. változatlan megtartását és így nem osztom t. barátom nézetét.

Azt méltóztatik kérdezni, vajjon rontja-e az az erdőt, a ki abból búzaföldet csinál? A ki így teszi fel a kérdést, annak nem lehet másképp felelni, mint hogy nem; de méltóztassék bárkinek is a felföldre menni, a hol kiirtják az erdőt, mert azt hiszik, hogy az termőföld lesz és tessék pár év múlva megnézni ezt a kiirtott földet, az sivatag lesz, mely rontja a vidéket. (*Ugy van!*)

E tekintetben tehát okvetlenül szükséges intézkedni. Noha ez nem is tartozik szorosan a kérdéshez, de bátor voltam fölemlíteni azért, mert ez oknál fogva kívánom a §-t megtartani úgy, a mint van.

A mi a másodikat illeti, habár a minister ur azt mondta, hogy a legeltetés nincs benne, én még is óhajtom, hogy ez tisztán fejeztessék ki, mert azt hiszem, hogy ez sok félreértésre fog alkalmul szolgálni. Ismerek sok vidéket, hol commassáltatván az erdők, a legelőrészt a községeknek külön nem adatott ki. Tudom, hogy sok helyen milyen viszonyok vannak és azért méltóztassék elhinni, ha ezt világosan ki nem mondjuk, temérdek — nem mondom, hogy bajonetra lenne szükség — ellenszegülést fog előidézni. Ha ezt elkerülni lehet, a törvényhozásnak kötelessége azt megtenni. (*Helyeslés a baloldalon.*) Eunnélfogva a törvényjavaslat e részére vonatkozó módosítványt szükségesnek nem tartom. A módosítás utolsó részét, hol csak a 300 holdra terjedő erdőkre kívánja szorítani e rendelkezést, nem pártolhatom, mert nem értem, hogy hogyan lehessen, ha erdészeti törvényt akarunk alkotni, a kisebb erdőkre nézve kivételt tenni, és azok fenntartásáról nem gondoskodni. Mert ez a céltól eltérne, én ezt részemről el nem fogadom. (*Helyeslések.*)

Hg. Odescalchy Arthur: T. ház! A tárgyalás alatt levő 17—28. és következő §§-at igen fontosaknak tartom és azért bátor leszek néhány megjegyzést tenni: Hazai erdészeti állapotaink köztudomásulag olyanok, hogy azok a legaránytalanabb viszonyokat tüntetik fel. Az alföld alig rendelkezik erdővel, míg a felföld annyi erdővel rendelkezik, hogy azon vidékek nem értékesíthetik fájukat és így azt lehet mondani, hogy mintegy csereviszony létezik a felföld és az alföld között, a mennyiben az alföldnek fára van szüksége, a felföldi megyéknek pedig gabonára, mint búza, kukorica, melyet ott nem termesztenek.

E csereviszonyból keletkezett állapot következtében felfogásom szerint joga van az alföld-

nek a felföld terményeihez is. Ugyanis követelheti, hogy azon értékesíthető faanyag, mely eddig, de különösen az utóbbi években tömegesen a külföldre szállított, hogy az alföldet is lássa el; mert bekövetkezhetik azon sajnos körülmény, hogy utóbb, ha a piacra tömegesen dobátik a fa, nagy faszükség állhat be az országban. Így az erdőkezelés mindenestre közérdeknek tekintendő. A gazdasági lapoknak, ha jól tudom, jeligéje: „hozzunk helyes arányokat gazdaszatunkba”; ezt reményilem s óhajtom, hogy a törvényjavaslatnak kifolyása leend. Kíváncs, hogy úgy legyen, én legalább reményeket kötök hozzá. Van az alföldön föltétlen erdő-talaj, habár ma nincs is erdő rajta, de úgy hiszem, a törvényjavaslat életbeléptetése után a földművelési ministeriumtól várhatjuk azt, hogy ezen feltétlen erdőtalajon az ő közbelépésével erdők fognak keletkezni, s az ország alsó és felső vidékei között helyes arány fog életbeléptetni.

Az előttem szólott t. képviselő urak néze-teire van néhány megjegyzésem. T. barátom Szederkényi említette volt a régi törvényeket, melyek az erdőkkel foglalkoztak. Voltak igenis ily törvények, hisz csak nemrég alkalmunk volt azok egész sorozatát olvashatni az erdészeti lapokban, de azok tulajdonképpen nem voltak kielégítők, olyanok sem voltak, a milyenek lehettek volna; helyes interpretálásukról, de főleg fogantatásukról pedig épenséggel szó sem volt. Szomorú jele az akkori eljárásnak, kivált a hegyes erdei vidékeken, hol azon nagy Compossessoratusok erdei kopár sivatagokká váltak, mert az év minden szakában járta a faizás, járták az erdőket a nyájak, járta a víz, utóbb járta a kőgörgögeteg, s végül a birtokosnak maradt az adó, a mely az erdőre nehezül, de a jövedelem nem. (Igaz! Ugy van!)

A régi törvények értelmezésére nézve, melyek 48 előtt gyakorlatban voltak, emlékszem egy furcsa esetre. (Halljuk!) Midőn a 60-as években Magyarországon a cserüzem behozatott — legelső a ki kezdeményezte, gr. Zay Albert földbirtokos és mondhatni nagy iparos, a felső vidék néhány megyéjében. A közönség ezen üzemet szívesen karolta fel, mert szép nyereséggel járt, de az akkor fennállott törvények értelmezői sehogy sem akarták elismerni s azon furcsa eset merült fel, hogy nem lévén a törvényben semmiféle kifejezés a cserüzemre: az egykori, úgynevezett decortizatiót akarták rá alkalmazni; ez azonban nem felelvén meg az eszmének, a megyék hatóságilag beakarták tiltani a cserüzemet, holott a 60-as években ez volt az egyedüli jövedelem az erősen megadóztatott erdőkben. (Igaz! Ugy van!) Magam is jelen voltam egy megyei gyűlésben és akkor nem maradt egyéb

válaszadás ily interpretatióra, mint az, hogy „risum teneatis amici.”

Szederkényi tisztelt barátomnak az üzemterv elkészítésére nézve fölmerült azon aggodalma, hogy az igen nyomasztó lesz a községekre, én azt hiszem, hogy nem egészen alapos, mert nem méltóztassék képzelni, hogy az nagy költségeket involvál magában.

Először is egyszer-mindenkorra, vagy igen hosszú időre szokott az készített és kisebb erdőterületre nézve nagy csekélységből áll. A bányaiparra s annak fenntartására nézve Szontagh Pál tisztelt barátom némi aggodalmakat fejezett ki, melyeket én nem osztok és ellenkezőleg én azokban csak egy circulus vitiosust látok.

Ugyanis az a kérdés, vajjon oly vidéken van-e a bányaipar, hogy fejlődése folytán elegendő anyag állítható-e elő? De hiszen az erdő nem lehet hivatva, hogy kielégítse azon iparnak évi szükségleteit, hanem hivatása az, hogy annyit állítson elő, a mennyi szakszerű kezelés által előállítható, de arról, hogy azon vidéken az erdőterület nem felelhet meg az ipar fejlődése esetében az évi szükségletnek, nem tehet. Szontagh Pál t. képviselőtársam azt mondja, hogy a bányaipar ezen 17. §. második bekezdésének elfogadása után azon helyzetbe jön, hogy okvetlenül elpusztul. Én az ellenkezőt hiszem. A bányaipar nálunk éppen azon vidéken virágzik, vagyis óhajtandó, hogy virágozzék, a mely legjobban el van látva vasutakkal és a tüzelési anyagra nézve vannak nagy kőszénbányáink, a melyeknek sok készlete nem használtatik fel, tehát a vasut arra van, hogy a bányaipar ezen szükségletének kielégítését közvetítse. A mi pedig az épületfát illeti, ha ez sem volna azon vidéken ilyen mennyiségben található, azon szintén segíthet a vasut. Tehát én ebben csak egy circulus vitiosust látok. És én azt hiszem, hogy azon úgynevezett etatszerű kezelésnél fogva többlet fog mutatkozni. Tehát nem áll Szontagh Pál t. képviselő azon aggodalma, hogy ezen törvény folytán a bányaiparnak utóbb meg kell szűnni. Én ellenkezőleg azt hiszem, hogy ezen megszorítás mellett a bányaipar virágozni fog, ennél fogva nem pártolom Szontagh Pál t. képviselő ur indítványát.

A befásításra nézve Simonyi Lajos báró említette, hogy a községekre nézve óriási költséget fog okozni.

Igaz, vannak esetek, a hol a befásítás igen költséges, de legnagyobb részt legalább kilencztized részben vagy igen csekély, vagy semmi költséggel sem jár, mert nem áll az, hogy ott irtani, tőkét kell kivágni, hanem tisztán vágják és újra vágják a fát és mikorra az utolsó vágás megtörtént, már alig várja az erdész, hogy a fa kimenjen, millió számra ott van a fiatal fa. Ennél fogva itt minden költség elesik.

A községi erdők kezelésére nézve van még egy megjegyzésem. Azt méltóztattak felhozni, hogy bizonyos minimum állapotatnék meg — háromszáz hold — és egyuttal azon területek, melyek a községekben a tagosítás alkalmával, mint legelők kihasítottak, ezentúl is, mint legelők maradjanak meg. De igen sok helyen a legelő és erdő-competentia egy tagban hasított ki, mert a lábas erdő legelőnek is használtatott s minőségénél fogva a lassankénti fajzásnak is megfelel. Ha az ilyen erdei legelő, mely most még erdő, csak mint legelő tekintetnék, hol venné utóbb a község faszükségletét? Már pedig az ilyen legelőnek üzemtervbe beosztása nem involvál nagy terhet a községre nézve. Ha például esetleg egy községi erdő 400 hold — a milyenek vannak a felföldön, Dunántúl és másutt is, és az beosztatik tervszerűen a legegyszerűbb 100 éves fordá szerint, akkor kap a község legelőt is, erdőt is, a trivialis közmondás szerint megmenti a kecskét is, a káposztát is. Ezen erdei competentia dombos helyen, többnyire a falvak közelében lévén, igen könnyen be is fásítható. A 300 holdnyi minimum ellen nem volna kifogásom ott, hol a talaj erdei. A hol a talaj azt engedi, maradjon legelő üzemterv nélkül, de a hol a talaj tulajdonkép erdei, ez idővel legelővé lesz, később mindig rosszabbá válik, s az erdő megszűnik erdő lenni, a fa kivágatván, a talaj a nap és víz befolyásának kitétetvén, nem lesz sem erdő, sem legelő, és itt nem tartom elfogadhatónak. Nem akarok e tekintetben módosítványt adni be, tisztelt Tisza Lajos barátom már említette, hogy ő fog módosítványt beadni, csak egyszerűen ajánlom a 300 holdnyi minimum elfogadását, egyuttal annak elhatározását, hogy a hol a talaj megengedi, maradjon legelő, a hol a talaj feltétlen erdei, ottan üzemterv alá veendő.

Még egy észrevételem van. T. Irányi barátom azt említette, hogy egészségi szempontból is tekintetbe veendők volnának az erdők. Előttünk van e tekintetben egy rossz kezelés által tönkre jutott országnak, Dalmátiának a példája, a hol az erdőhiány betegségeket s vízhiányt okoz.

Reméljük, mert nálunk is aggasztó példák vannak rá, hogy ily állapotoktól a megalkotandó erdőtörvény meg fog menteni.

Ezeknél fogva elfogadom a 17. §-t. *(Helyeslés.)*

Báró Perényi Zsigmond előadó: T. ház! Azok után, a mik itt felhozattak, azt hiszem, az aggályok ezen §-ra nézve eléggé el lettek oszlatva és nem szükséges ezekre reflectálnom. A b. Simonyi Lajos t. képviselő ur által beadott módosítványban azonban oly kifejezés fordul elő, mely ezen §. első bekezdésének talán nem eléggé correct szövege alapján nem vehető egészen praecisnek és fogalomzavarra is adhatna alkalmat.

Ezen első bekezdésben fel vannak sorolva azon erdőségek, melyek rendszeres üzemterv szerint kezelendők, és a többi között előfordul az, hogy ide sorozandók a közbirtokossági erdők is, azután pedig zárjelben van, hogy: „ezen elnevezés alatt értetvén az urbéri rendezés alkalmából mint erdőilletőség, a volt urbéresek tulajdonába átment erdők is.” Én azt hiszem, minthogy ezen, a volt urbéreseknek kiadott erdőségek szintén kell hogy a törvény intentiójához képest, ha közösen kezeltetnek, bizonyos üzemterv szerint kezeltesse, nem helyes és szerkezetileg nem correct, hogy ez itt a zárjelben előforduljon.

Módosítványom tehát abban áll, hogy a II. fejezetben a 17. §. első bekezdése így szóljon: „Az állam, a törvényhatóságok, a községek, az egyházi testületek és egyházi személyek — mint ilyenek — birtokában levő, továbbá a köz- és magánalapítványok és hitbizományokhoz tartozó erdők gazdasági rendszeres üzemterv szerint kezelendők. Ugyanezen szabály áll a közbirtokossági erdőkre, valamint a volt urbéreseknek kiadott erdőségekre is addig, míg közösen kezeltetnek.”

Már most a második bekezdés első pontja helyett ez volna teendő: „Gazdasági rendszeres üzemterv szerint kezelendők a bányáipar és más iparvállalatok céljaira alakult részvénytársulatok erdei is.” A bekezdés többi része megmaradna a bizottság szövegezése szerint. *(Helyeslés.)*

Baross Gábor jegyző *(olvassa Perényi Zsigmond báró előadó módosítványát).*

Madarász József: T. képviselőház! Kötelességemnek tartom a felolvasott módosítványra nézve észrevételemet megtenni.

Általában hangsúlyoztatott itt úgy a minister ur által, mint több részről, hogy azon erdőségek alatt, melyek a volt urbéreseknek kezei között most vannak, nem értetnek más erdők, mint a melyeket erdőilletőségökben kaptak, mint urbéresek. Méltóztassanak megnézni a szerkezetet úgy, a mint most javasoltatik. Most már nincs ez benne, hanem úgy van, hogy a mit az urbéresek illetőségekben kaptak, tehát nincs benne, hogy erdőilletőségökben.

Ha ez véletlenül észre nem vétetvén, így hagyatik, még több zavarra, igazságtalanságra adna okot. Én csak azért tartottam kötelességemnek e részbeni észrevételeimet most megtenni. Én nem szavazok ily szerkezetre, de nem kívánom, hogy a szerkezet sokkal rosszabb legyen.

Babics István: T. ház! Én a magam részéről is pártolom a második alineának kihagyása ellen felhozott azon érveket, melyeket Tisza Lajos képviselő ur adott elő. Csak arra szorítkozom, hogy aggodalmaimat nyilvánítsam arra nézve, hogy azon legelők, melyek a volt urbéresek birtokában vannak, szintén ezen rendelkezés

alá foglaltassanak. Az 1871: LIII. t. cz. 40. §-a világosan megmondja, hogy:

„A hol a gyeplegelő hiánya vagy elégtelensége miatt a volt jobbágyok a legeltetést az urasági erdőben is gyakorolták, a legelső illetmény az erdei legelőből is kiadandó vagy pótlendő. Az erdőkből kihasított legelőrész a volt urbéresek erdő-illetményéből külön jelölendő ki, de csupán legelőül kijelölt téren találtató fák, ha a felek ez iránt másképp nem egyeztek, a volt jobbágyokat nem illetik.“ Világos tehát, hogy a tagosítás alkalmával felosztott erdőlegelő, akár marad rajta fa, akár nem, semmi esetre sem tartozik azon erdők közé, melyeket a községek erdőilletőség fejében kaptak. Én tehát nem oszthatom azon aggodalmakat, melyeket sokan itt előterjesztettek. Azonban nem ellenzem részemről, hogy a világosabb szerkezet kedvéért ezen §-ban e szavak után „urbéri rendezés alkalmával“ tétessék „mint erdő.“ Akkor el van oszlatva azon aggodalom, hogy ezen erdőben a legelő-illetőség befoglaltassék.

Ez volna az egyik észrevétel. A másik vonatkozik a minimumra. Részemről nem tudnám elfogadni b. Simonyi képviselő ur indítványát, hogy itt bármily minimumra vétessék fel. Sok helyen, így Hevesmegyében is alig van község, mely 300 holdat kapott volna erdőben. Mi lett belőle? Megkapták erdeiket, most már alig létezik itt-ott néhány szál fa, mert nem kezeltetett úgy, a mint kellett volna kezeltetnie. Én tehát a minimum meghatározását épen nem kívánom, hanem kívánom általában azt, hogy az erdő fenn-tartassék, bármely kiterjedésben legyen az.

Részemről csak azt kívánom, hogy általában az 1807: XXI. t. cz. azon intézkedése, mely az erdőt nemzeti vagyonnak mondta ki, és melyet b. Simonyi képviselőtársam is helyeselt, kiterjesztessék valamennyi erdőre nézve. Hogy azt akarjuk, hogy az erdő más gazdasági ág számára is biztosíttassék, ezt a 20. §. tárgyalása alkalmával oly módosítás által lehet elérni, hogy a 20. §-ban ezen szavak helyébe „megváltoztatását fontos okok kívánják“, oda lehetne tenni: „melyeknek megváltoztatását vagy más iparágra való fordítását“.

Ez által el lenne oszlatva azon aggodalom, melynek gömöri Szontagh Pál és többen kifejezést adtak, mintha t. i. káros volna, hogy ha az erdő továbbra is maradna más gazdasági iparág rovására. Ezt a módosítást a 20. §-nál tartom előterjesztendőnek. Egyébiránt pedig a második alineát úgy, a mint van, azon kis módosítással, hogy „de nem legelő“ én részemről helybenhagyandónak tartom.

Baross Gábor jegyző (olvas): „Módosítvány a XVII. szakasz első bekezdéséhez. E szavak után „mint erdő“ tétessék „de nem legelő.“

Stoll Károly: T. ház! (Halljuk!) Hogy a magyar fémbánya-ipar ezredév alatt annyi viszontagság, harc és küzdelem közepette a jelenkornak fenntartatott, azt tisztán azon körülménynek köszönjük, hogy a bányászok az erdők nagy horderejét ismerve, azokat mindig bizonyos üzemterv szerint kezelték. E tekintetben tehát köszönettel fogadom a törvényes intézkedést, mert a jövőt még jobban biztosítja s azt gondolom, hogy e tekintetben Szontagh Pál t. képviselő urnak sincs kifogása.

De igenis, egy nagy és fontos kérdés az, melyet Szontagh Pál t. képviselő ur megemlített. Rendes körülmények között ugyanis azon erdők által, melyek egy vagy más nagy vasgyárnak biztosítására szolgálnak, azon cél, mely eléretni kívántatik, el fog éretni, ha rendes üzemtervet követnek. Ez rendes időkre szól. Vannak azonban a mostani nagy világ-mozzanatok közt esetek, a hol némi eltérés okadatolva van; például egy gyárnak versenyezni kell Európa vagy a világ valamely nagy gyárával. Akkor azon erdők, melyeket azon gyár bir, nem elégségesek arra, hogy azt, a mi a gyár fenntartására okvetlenül szükséges, szolgáltatassák. Mit tesz akkor e vállalkozó? Kénytelen egy másiktól egy erdőrészt megvásárolni a célból, hogy a beállott nagy szükségletet ép most annak letarlásával pótolhassa. Kitől veheti ezt? Veheti egy nagybirtokostól, a ki a jelen törvény értelmében is azon erdők felett szabadon rendelkezik; de ha e javaslat egészen így marad, a mint van, akkor ezen erdők minősítvényöket veszítik, és az, a ki azokat megvette, nem volna képes velők szabadon rendelkezni. Azt gondolom, hogy ez iparunk tekintetében valósággal oly körülmény, melyre figyelemmel kellene lennünk és valami módot találnunk, hogy midőn a jelzett szükség beáll, az pótolható legyen. Én azt gondolom, hogy valamint a már eddig birt erdőkre nézve ki van mondva a megszorítás nem alkalmazása, úgy ki lehetne ezt mondani az új erdőkre nézve is, t. i. hogy ha azok letaroltattak, ismét csakis mint erdők kezelendők. Hogy ha tehát valaki ily erdőt csak azon célból vesz, hogy a jelen szükséglet pótlására azonnal felhasználhassa — mondom, e tekintetben kivételt kellene tenni, hogy ne legyenek kénytelenek az erdőket bizonyos turnus szerint, üzemterv szerint kezelni, hanem hogy ők azokat felhasználhassák arra a célra, a mely cél mint imminens eszközt követeli, hogy Európának és a világnak gyáraival lépést tarthassanak. Ha tehát ezen kivételes esetre nézve rendelkezés e törvényben nem talál-tatik, akkor itt vagy ott erre nézve rendelkez-nünk kellene, mert a dolog sokkal fontosabb, hogy azt mellőzni lehetne. Szontagh Pál t. képviselő ur szavai reám azt a hatást gyakorolták,

hogy itt módot kell találnunk, a szükségesen segíteni. *(Helyeslés.)*

Szederkényi Nándor: T. ház! Ezen §-hoz több oldalról annyi indítvány mutattatott be és szakférfiak által kifejezett oly különféle vélemények nyilvánultak, hogy valóban azon körülmény áll elő, hogy ezen §. hirteleni megszavazásával talán ne rontsuk el, a mi még ezen §-on kiigazítható lenne, azt vagyok bátor indítványozni, hogy mindazon indítványok, a melyek e §-hoz beadattak, az erdőügyi bizottsághoz utasíttassanak megfontolás végett, a mely kombinálva ezen indítványokat, az itt elmondottakból is bizonyos megállapodást vonva le, ezen §-ra nézve új indítványt terjesztene elő. *(Helyeslés balfelől.)*

Perényi Zsigmond előadó: T. ház! Én megvallom, nem látom szükségét annak, hogy ezen §. miért utasíttassék vissza az erdőügyi bizottsághoz. A beadott módosítványok nem oly lényegesek, hogy azok miatt e §-nak újbóli átdolgozása szükségeltetnék. A mi a vasipar és egyéb részvénytársulatok céljaira alakult erdőségeket illeti, azokkal szemben, mint magából az erdőbizottság jelentéséből látható, az erdőügyi bizottságnak álláspontja nagyon határozott, mert midőn általában egy erdőtörvény megállapításáról van szó, midőn bizonyos erdőtestületek mikénti kezeléséről a törvényhozásnak gondoskodni kell, midőn kell, hogy a törvény szabályai az ilyen nagyobb erdőkre alkalmaztassanak, hogy azok rendszeres üzemterv szerint kezeltessenek, lehetetlen, hogy ily testületek erdei ezen szabványok alól kivéttessenek.

A többi módosítványokat nem tarthatom lényegeseknek. Senkinek sem jut eszébe az, hogy azon területek, a melyeket a volt úrbéresek legelő-illetőségül kaptak a volt földesuraktól, erdőkezelés alá vonassanak és igen sajnálom, hogy Madarász József t. képviselő ur, bár én vagyok annak az oka, rólam ez intenziót feltételezte. Nekem célom nem ez volt, hanem tollhibából maradt k az „erdő” szó. Módosítványom tehát így hangzik: „Ugyanazon szabály áll a közbirtokossági erdőkre, valamint az úrbéri rendezés alkalmával a volt úrbéreseknek erdőilletőségül kiadott területekre addig, míg közösen kezeltetnek.”

Azt hiszem, hogy ezen kifejezés „azon erdőterületekre, melyek erdőilletőségül kiadattak”, elenyészteti azon aggodalmat, hogy a legelő-illetőségek is bevonatnak. Ajánlom különben e §-t módosítványom szerint elfogadás végett. *(Helyeslés.)*

Baross Gábor jegyző *(olvassa a b. Perényi Zsigmond módosítványát).*

Almássy Sándor: Én Szederkényi t. képviselőtársam indítványát pártolom. Az igen tisztelt

előadó ur előadta, hogy ő nem akarja és hogy a bizottságnak is ez az elve, hogy a bánya- és egyéb részvénytársulatok erdei szintén úgy kezeltessenek, mint a többi erdők; azonban nem reflectált arra, a miket Stoll t. képviselő ur hozott fel, hogy ha a bányaipar meg van szorulva és erdőket vesz a célból, hogy letarolja. a mi az előbbi tulajdonosnak tökéletesen jogában volt, a bányatársulat elvesztette-e azon jogát, hogy letaroltassa, vagy pedig tartozik ezt az erdőt rendes üzem szerint kezelni. Ez mindenestre megfontolandó eset, nehogy a hozandó törvény által valaki sérelmet szenvedjen. Ezeknél fogva pártolom Szederkényi t. képviselőtársam indítványát.

Elnök: Szólásra senkisésem lévén feljegyezve, a 17. §. feletti vitát bezárom.

B. Kemény Gábor földművelési- és kereskedelmi minister: Én csatlakozom a bizottság igen t. előadójának azon véleményéhez, hogy e §. ne utasíttassék vissza az erdőügyi bizottsághoz. Megengedem, hogy merültek fel jelentékeny elvi eltérések is. Azonban az, a mi ezen tanácskozmányt hosszadalmassá és bonyolulttá tette, nem ezekre a fontos elvi kérdésekre, hanem e §-nak szövegezésére vonatkozik, a mi nézetem szerint igen könnyen egyenlíthető ki. Szontagh Pál és Stoll Károly képviselő urak felhozták azt, és hozzájuk csatlakozott Almássy Sándor képviselő ur is, hogy providealni kellene azon társulatok eljárását illetőleg, a melyek nagyobb erdőterületeket akarnak levágni. Meg van adva ennek is a lehetősége a 20-ik §-ban a mely ezeket mondja: A földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister által megállapított gazdasági tervtől önkényszerűen eltérni nem szabad; ha azonban a megváltoztatást fontos okok kívánják, az iránt a birtokos a közigazgatási bizottság útján, mely véleményét ehhez csatolja, az illető ministerhez folyamodhatik, esetleg az által a módosításra köteleztethetik is.

Ezeknél fogva tehát meg van adva annak lehetősége, hogy egyik, vagy másik társulat egyszerre nagyobb erdőterületet is vágjon le, és így erre külön provisiót felvenni nem szükséges. Fontos dolog az, a mit b. Simonyi Lajos képviselő ur hozott fel a minimumra vonatkozólag, és erről több oldalról nyilatkoztak a képviselőház tagjai. Változtatást ajánlott Tisza Lajos képviselő ur az erdőügyi bizottság előadója és Babits képviselő ur és ez vonatkozik a 17. §. 1-ső kikezdésének megállapítására. Erre okot szolgáltatott b. Simonyi Lajos képviselő urnak egy módosítványa, mely szerint határozottan ki volna teendő az, hogy csak az erdőterületképen az urbéresek részére adott területekre, térségek, hegységekre vonatkoznak a fejezet szabványai. Én ugyan bátor vagyok figyelmeztetni

a tisztelt házat, hogy felfogásom szerint e tekintetben elég világos a szöveg, de ha mégis méltóztatnak kívánni, hogy az tisztábban körülírassék, én az erdőbizottság t. előadójának e tekintetben tett indítványát elfogadom, mert ennek értelmében világos, hogy csak oly erdők értethetnek, melyek tisztán mint erdők adatnak ki a községeknek. Kérem tehát a t. házat, ne méltóztassék — csupán időnyerés tekintetéből, mert valami más veszedelmet nem látok a dologban, nagyon fontos, hogy az idővel gazdálkodjunk — a javaslatot a bizottsághoz visszautasítani, hanem méltóztassék mint világost és szabot, azon módosítványt elfogadni, melyet az erdőügyi bizottság t. előadója hozott javaslatba. *(Helyeslés.)*

Elnök: Fel fog olvastatni Szederkényi Nándor képviselő úr módosítványa.

Antal Gyula jegyző *(olvassa a módosítványt):* A 17-ik §. utasíttassék vissza az erdőügyi bizottsághoz, mely az összes módosítványok figyelembe vételével javaslatot tegyen a kérdés alatt levő szakaszhoz.

Elnök: Miután itt elhalasztásról van szó, ez lesz a szavazás első tárgya. *(Helyeslés.)* Felteszem tehát a kérdést: méltóztatik-e a t. ház a Szederkényi Nándor képviselő ur által beadott s imént felolvasott indítványt elfogadni? A kik elfogadják, méltóztassék felállani. *(Megtörténik. Felkiáltások: Ellenpróbát!)* Most méltóztassanak felállani azok, kik nem fogadják el. *(Megtörténik.)* Nem tudom tisztán kivenni a többséget, kénytelen vagyok megszámláltatni a szavazókat. Méltóztassanak szakaszonként felállani azok, kik az indítványt nem fogadják el. *(Megtörténik. A jegyzők megszámlálják a szavazókat.)* Most méltóztassanak felállni azok, kik nem fogadják el. *(Megtörténik. A szavazatok össze számláltatnak.)*

Elnök: Kérem azon képviselő urakat, a kik elfogadják Szederkényi képviselő ur indítványát, méltóztassanak szakaszonként felállani. *(Megtörténik.)* 87 szavazat 70 ellenében nem fogadja el Szederkényi képviselő ur indítványát.

A 17. §-t bekezdések szerint fogom szavazás alá bocsátani. Az első bekezdés ellen két módosítvány van beadva; az egyik az előadó uré, mely egészen új szerkezetet ajánl, a másik Babics képviselő uré, mely csak egy szó beiktatásában áll. Minthogy a házszabályok szerint köteles vagyok azon módosítványt szavazás alá bocsátani, mely a szöveghez legközelebb áll, ennél fogva Babics képviselő ur módosítványa meg fogja előzni az előadó urét. *(Helyeslés.)* Kérem azon képviselő urakat, a kik a szerkezetet változatlanul elfogadják, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)* Minthogy nem vagyok képes biztosan megmondani, hogy a többség elfogadja-e, kérem a jegyző urakat, méltóztassanak a kép-

viselőket megszámlálni. A kik a szerkezetet változatlanul elfogadják, méltóztassanak szakaszonként felállani. *(Megtörténik.)* Most méltóztassanak azok felállani, kik nem fogadják el. *(Megtörténik.)*

A ház 82 szavazattal 75 ellenében a 17. §. első bekezdését változatlanul elfogadta, ennél fogva a módosítványok elestek.

Minek utána a 17. §. 1-ső bekezdése változatlanul elfogadtatott, ez által nézetem szerint azon módosítvány, melyet b. Simonyi Lajos t. képviselő ur beadott, nem esett el, az még szavazás alá bocsátandó, mert a Simonyi Lajos által beadott módosítvány csakis a közbirtokossági erdők korlátozásának szorosabb magyarázatát tartalmazza.

Fel fog olvastatni a szavazás előtt Simonyi Lajos módosítványa. B. Simonyi Lajos módosítványa az első bekezdés után, mint új bekezdés lenne beiktatandó.

Antal Gyula jegyző *(olvassa b. Simonyi Lajos módosítványát).*

Elnök: Kérem azon képviselő urakat, kik ezen új bekezdést elfogadják, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)* A többség nem fogadja el.

Van még báró Simonyi Lajosnak egy másik módosítványa, mely szerint a második bekezdés kihagyandó. Kérem azon képviselő urakat, kik a második bekezdést változatlanul elfogadják, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)* A többség a második bekezdést változatlanul elfogadja, s ennél fogva b. Simonyi Lajos módosítványa elesett.

A 3., 4. és 5. bekezdés ellen észrevétel nem tetetvén, azokat elfogadottaknak jelentem ki, s ennél fogva a 17. §. az erdőügyi bizottság által javasolt szerkezetben elfogadtatott.

Következik a 18. §.

Baross Gábor jegyző *(olvassa a 18. és 19. §§-t, a melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak; olvassa a 20. §-t).*

B. Simonyi Lajos: T. ház! Én nekem a 20. §-hoz van egy pár módosítványom. A mi az üzemtervtől való eltérést illeti, mindig hozzátesszem, hogy a felsőbb engedély melletti eltérést értem, erre van némi tekintetben módosítványom. Igazán megvallom, nem azon föltevésben teszem módosításomat, hogy talán elfogadtatik, mert a mint látom, a módosítványok általában nem fogadtatnak el, hanem teszem azért, mert nem akarnék azok cathegóriájába jutni, kik az erdei üzemtervet még a régi fogalmak szerint akarják alkalmazni. Ugyanis én részemről helyeslem azt, hogy bizonyos erdőkre nézve, melyek kezelés tekintetében korlátozandók, egy bizonyos üzemterv állapíttassék meg.

De, mint igen jól tudjuk, az erdő-üzemterv nem egy vagy két évre, hanem hosszú évek sorára állapíttatik meg. Ezen üzemtervtől sok

esetben eltérésnek kell történni, mert jelenleg a közlekedési eszközök szaporítása következtében a helyzet egészen más, a régi időben, mikor egy erdő felosztatott 60—80 sőt 100 éves turnusokra és ettől az üzemtervtől semmi körülmények között nem volt lehetséges és nem volt megengedve az eltérés. A fának értéke és felhasználása tekintetében nálunk szabálytadók nemcsak a monarchia viszonyai, hanem mondhatni, az európai viszonyok is, a melyek e tekintetben az üzemtervnek megváltoztatását igénylik, követelik. Például sokszor akadnak bizonyos vállalatok, a melyeknek következtében egy nagy erdőterület elárúsítható, czélszerűen értékesíthető, felhasználható, a mi ha nem engedtetnék meg, azon erdőterület egész használatlanul veszne. Például, az újabb időben a bükkfa, hajlított bútorokra használtatik és lehet egy magas területen 5—10,000 holdból álló bükkös, a mely távolságánál és a közlekedés nehézségeinél fogva ölfának fel nem használható, mert nem fizeti ki a szállítási költséget, ellenben mint műfa, a mely természetesen jobban értékesíthető, a szállítási költséget kifizeti és a fát jobban elárúsíthatóvá teszi. Ilyen körülmények között ama 60—80 éves üzemtervtől el kell térni, mert ha az fenn tartatnék, a fa értékesítése válnék lehetetlenné. Egy másik példát is hozhatok fel. Egy vidéken vasut építtetik, és ott a fa sleeper készítésre használtatik, de mikor a vasut felépült, akkor többé sleepert készíteni nem volna szabad és a fa nem lenne értékesíthető, mert ölfának felvágni, a költséget is alig fizetné ki.

Nemzetgazdasági szabályok szerint legnagyobb kár, hogy ha valamely termény nem értékesíttetik úgy, a mint a körülmények hozzák magukkal. Ennek következtében egy igen csekély módosítványt akarok ajánlani a 20. §-hoz és pedig azt, hogy ha az üzemterv megváltoztatása igényeltetik, ki van mondva a §-ban, hogy ha ezt fontos okok kívánják, de a fontos okok közé bele lehet nagyon sokat érteni és lehet semmit; e szakaszban ezen szó után „megváltoztatást” betenni kívánám „rendkívüli elárusítás, vagy egyéb fontos okok kívánják.” Ezzel legkevésbé sincs alterálva az üzemterv, mert hiszen a közigazgatási bizottság és az erdőfelügyelő és magától a [kormánytól függ, hogy megengedi-e a változtatást, vagy nem?

Ha bizalommal viseltetünk a hatóságok és a kormány iránt, akkor természetes, ezen módosítványnak meg lesz a jó hatása, és én részéről bizalommal viseltetem bármelyik kormány iránt e tekintetben, hogy az üzemterv megváltoztatását, ha czélszerűnek találja, meg fogja engedni, ellenkezőleg pedig nem.

Ez az egyik módosítványom, a másik pedig az, hogy egy bizonyos határidőhöz kellene kötni

az engedély megadását, mert ha bizonyos határidőhöz nem lesz kötve, akkor el lehet a dolgot húzni 6 hónapig, sőt egy évig is, a mely idő alatt a kereskedő elmegy és a fa többé nem értékesíthető, az egészből nem lesz semmi. Ennek következtében én, mint már említém, az előnyös elárusítást óhajtom betenni. Ez egyik módosítványom. A másik pedig az, hogy a végére tétessék: ha a birtokos az üzemterv megváltoztatására vonatkozó kérvényére a kereskedelmi minister határozata két hó alatt meg nem érkezik, a birtokos kérelme helybenhagyottnak tekintendő.

Baross Gábor jegyző (olvassa b. *Simonyi Lajos módosítványait*):

„Módosítás. A 20. §. harmadik sorában ezen szó: „megváltoztatást” teendő, „sokkal előnyösebb rendkívüli elárusítás vagy egyéb”. A 20. §. második bekezdéséül tétetnék.

Ha a birtokos az üzemterv megváltoztatására vonatkozó kérvényére a kereskedelmi ministertől a határozat két hó alatt meg nem érkezik, a birtokos kérelme helybenhagyottnak tekintendő.

Babics István: T. ház! Vagyok bátor ismételni előbbi indítványomat, mely tulajdonképp ehez a §-hoz tartozik, és mely azt czélozta, hogy ha az erdő nem felelne meg az erdő minőségének, más iparaggá változtathassék. Tehát ezen szó után: „átváltoztatást”, ezt kérem tétetni: „vagy az erdőnek más iparaggá átfordítását gazdasági okok kívánják”, t. i. a közigazgatási bizottság és a minister jóváhagyása után lehessen eszközölni.

Baross Gábor jegyző (olvassa *Babics módosítványát*).

Tisza Lajos: Én azt hiszem, nagyon bajos dolog egy szerves egészben, hogy úgy mondjam, ötletenként behozni egyes módosításokat, különösen pedig nagyon bajos dolog az, a mi általánosságban van, azt részletezni akarni, mert az eredmény okvetlenül az lesz, hogy a részletek közül valamit kifelejtünk, és akkor megszorítóbb lesz a törvény, mint a milyen megszorítás most benne foglaltatik. Én tehát bátor vagyok a t. házat felkérni, hogy a báró Simonyi első módosítványát elvetni méltóztassék. Itt a javaslatban az van, hogy a gazdasági tervtől önkényszerűen eltérni nem szabad. Ez világos, nem is ostromolja báró Simonyi sem. „Ha a választatást fontos okok kívánják” ez alatt a kifejezés alatt pedig minden fontosabb okot lehet érteni, és a kifejlődő fontos körülményeket lehet azután e mellett esetről esetre indokolni, míg most e viszonyokat sem én, sem báró Simonyi részletezni képesek nem volnánk. Az ide vonatkozó módosítványt tehát én határozottan nem fogadom el.

A mi a báró Simonyi másik módosítványát illeti: tudom, hogy nem szokatlan a törvényben

bizonyos praecclusi terminusok kitűzése; pl. az mondatik, hogy ha nem történik a ministerium részéről ellenkező intézkedés, elfogadottnak tekintik a kérés. Hanem itt mégis meggondolandó a határidő megszabása. Vannak esetek, midőn a két hónap határozottan nagyon rövid, s vannak ismét esetek, midőn nagyon hosszú. Én tehát megint csak azt vagyok bátor mondani, hogy a hol oly fontos érdekek forognak fenn, mint a minőkről itt van szó, ott az érdeklett maga fogja sürgetni a dolgot, s még az esetben is, ha különben rövid idő alatt nem intéztetnék el az ügy, így minél előbb el fog intéztetni. Ha csak egyes kisebbszerű eltérésekről van szó, meglehet, hogy a két hónapi határidő elég, sőt talán sok is; de a hol péld. az üzemtervnek, egy egész rendszernek megváltoztatásáról van szó, a hol valaki egy uradalomban fennállott üzemidő megváltoztatását kívánja, és pl. oly eset fordul elő, a minőt épen b. Simonyi t. képviselő-társam felhozott, hogy valahol 80 vagy 100 éves fordák voltak megállapítva, és az illető egyszerre folyamodik azon cím alatt, hogy cserüzemet akar behozni, 20 éves fordákra való átváltoztatásért: ilyenkor a két hónapi határidő határozottan kevés. Meg kell itt itélni, még pedig a helyszínén, vajjon meg fog-e felelni az üzemterv a célnak és nem fog-e az erdő elpusztítására vezetni? Egyet ne méltóztassanak elfeledni, hogy nincs oly művelési ág, hol egyetlen könnyelmű lépéssel oly messze kiható és csak hosszú időn át és drága költségen orvosolható kárt lehessen tenni, mint épen az erdőknél. Itt tehát a túlságos szabad kézre való bocsátása a dolognak valóban megboszulná magát. Ennél fogva azt hiszem, hogy ha úgy marad a szöveg, a mint most fogalmazva van, teljesen meg fog felelni az igényeknek, s azért kérem a t. házat, méltóztassék azt elfogadni. *(Helyeslés.)*

Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter: T. ház! Csatlakozom az előttem szólott t. képviselő ur nézetéhez és bátor vagyok azon megjegyzést tenni, hogy a b. Simonyi Lajos t. képviselő által ajánlott módosítás nem javítja a törvény szövegét.

Az a kifogása van a t. képviselő urnak a törvény szövege ellen, hogy az nem eléggé határozott. Nem tagadom, hogy nagy latitude van abban; de a mit a t. képviselő ur ajánl, az nem segít a dolgon. Nem egyéb az, minthogy egy bizonyos esetet hoz föl, a melyben kiváltképen volna megengedhető az erdőüzemtervtől való eltérés. De számtalan ily eset van és mihelyt belemegyünk e részletezésbe, szükséges, hogy a részletek kimerítőek legyenek.

A szövegben általánosságban az van, hogy fontos okból mellőzhető az üzemterv. Igaz, a fontos okok közé tartozik az is, a mit a tiszt.

képviselő ur felhozott, de oda tartozik még sok egyéb.

Azt hiszem tehát, hogy az, a mit a t. képviselő ur ajánl, sem világosabbá, sem határozottabbá nem teszi a szöveget.

A mi a módosítvány második részét illeti, hogy két hónapi záros határidő állapíttassék meg, mely alatt az ügy lejár, a mint már Tisza Lajos t. képviselőtársam említette, vannak törvények, melyekben ily határidő megállapíttatik; de méltóztassanak meggondolni azt, hogy mindig sokkal bonyolultabbá teszi az ilyenmű kérdéseket az, ha nem egy, hanem két hatóság intézkedése van ugyanazon határidőre megszabva.

Mi az eljárás, ha a rendes üzemtervtől el kell térni? Az illető folyamodik a közigazgatási bizottsághoz, a közigazgatási bizottság határozata ellen fellebbezés van a ministeriumhoz. Már most, ha a közigazgatási bizottság a hetedik-nyolczadik héten küldi föl a maga határozatát a ministeriumhoz, vagy ha csak pár nap hiányzik a kitűzött határidőből, lehet-e a ministerium azon helyzetben, hogy az ügyet elintézzé? Nem is tekintve azt, hogy némelykor maga a kérdés oly számításokat és vizsgálatokat igényelhet, melyek önmagokban is szükségessé teszik a két hónapi határidő igénybevételét. A közigazgatási bizottság ülései nem minden hónapban, de nem is minden héten tartatnak. Megtörténhetik, hogy három hét mulik el, míg a közigazgatási bizottság határozhat az ügy felett és ha bármely ok miatt nem tartatik ülés, akkor már nem lehet elintézni.

Ezt tehát én oly dolognak tartom, mely e törvény kivihetőségét nehezíti, és sok illetőségi kérdésre adhat alkalmat.

A mi pedig Babics képviselő ur indítványát illeti, melyről Tisza Lajos képviselő ur nem emlékezett meg, én ezt nem tartom ezen §-ba valónak. Az vonatkozik arra, hogy bizonyos körülmények közt az eddigi erdőtalajnak más célra való fordítása megengedtesse-e. Hiszen erről itt intézkedni nincsen szükség. Az erdőtalajnak más célra való fordításáról intézkedik a 4. §., mely megtiltja, hogy mely esetben nem szabad azt másra fordítani. A hol tehát nincs megtiltva, ott szabad más irányban átváltoztatni. Ezt tehát itt merőben felesleges lenne kimondani.

Ennélfogva kérem a t. házat, méltóztassék b. Simonyi képviselő indítványát, mint a mely nem javítja a törvény intentiója keresztülvitelének lehetőségét, valamint Babics képviselő urét, mely teljesen felesleges, egyszerűen mellőzni.

Stoll Károly: A 17. §. tárgyalása alkalmával a nagyiparosok érdekében voltam bátor felszólalni, és azon erdőterületekre nézve, melyeket a beálló momentán szükség fedezése tekintetében letarolni kénytelenek, a t. miniszter ur szives

volt engem a 20. §-ra utalni. A 20. §. azt mondja, hogy a megállapított gazdasági üzemtervtől bizonyos feltételek alatt, fontos okoknál fogva el lehet térni. Már most azon nagy gyarak azt a letarolásra szánt erdőt vehetik nemcsak azoktól, kik a 17-dik §-ban vannak megemlítve, és bizonyos üzemtervmegtartására kötelezvék, hanem vehetik olyanoktól is, a kik ily üzemtervmegtartására nincsenek kötelezve. Tisztelettel kérem tehát a miniszter urat, méltóztassék nekem felvilágosítást adni azon tekintetben, hogy az ilyen esetben, az ily erdőnek vevői nem fognak-e kényszerítettetni, hogy ők azon erdőre nézve, melyekben eddig üzemterv nem állott fenn, most már üzemtervet készítsenek?

B. Kemény Gábor földművelés, ipar- és kereskedelmi miniszter: A mennyiben a t. képviselő ur kérdése konkrét esetre vonatkozik, felvilágosításul megjegyezhetem azt, hogy azon esetben, ha valaki az erdőt talajostól megvette, nem az a kérdés, hogy kitől vette az illető nagyiparos az erdőt, hanem az, hogy kié az erdő most, és akkor az a szabály alkalmaztatik, mely a társaságokra nézve áll. Ha ellenben, mint a legtöbb esetben történik, nem az erdőt, hanem a fát veszik, akkor igen természetesen fennmaradnak a törvénynek illető rendelkezései.

Babics István (szólni akar).

Elnök: Engedelmet kérek, a t. képviselő urnak többé szólási joga nincs. (Helyeslés.)

Mielőtt a kérdést feltenném, fel fognak olvasatni a módosítványok.

Antal Gyula jegyző (olvassa b. Simonyi Lajos és Babics István módosítványait).

Elnök: Van még b. Simonyi Lajos egy indítványa, hogy a 20. §. 1-ső bekezdése után egy új bekezdés tétessék, mely indítvány tehát csak később kerül szavazásra.

Antal Gyula jegyző (olvassa b. Simonyi Lajos indítványát).

Elnök: Felkérem azon képviselő urakat, kik a 20. §-t a bizottság szövegezése szerint fogadják el, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) A többség elfogadja.

Most szavazás alá bocsátom b. Simonyi Lajos módosítványát egy új bekezdésre nézve, s kérem azon képviselő urakat, kik azt elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) A többség nem fogadja el, s ennél fogva a 20. §. változatlanul elfogadtatott.

Mielőtt tovább mennénk, felkérem a tisztelt képviselő urakat, hogy idejekorán méltóztassanak magukat feljegyeztetni azok, a kik egy, vagy más szakasznál módosítványt kívánnak beadni, mert különben a tárgyalás közben uralkodni szokott zajban a határozat kimondatván, az illetők módosítványaikkal elkésnek. (Helyeslés.)

Baross Gábor jegyző (olvassa a 21—24. §§-at, és a 3. fejezet címét, melyek változatlanul elfogadtatnak; olvassa a 25. §-t).

Szederkényi Nándor: T. ház! Azt vagyok bátor kérni legelőször is, hogy méltóztassék ezen szakasz tárgyalásához a 26. §-t is hozzáadni azért, mert a következő 26. §. mintegy kiegészíti a 25. §-t, s azon indítvány, melyet bátor leszek tenni, kiterjeszkedik a 26. §-ra is, és az indokok inkább a 26. §-ból folynak azokra nézve, a miket elmondandó leszek. Arra kérem tehát a t. házat, hogy — miután a két szakasz egymást kiegészíti, méltóztassék azt együtt felolvasatni és tárgyalatni. (Helyeslés.)

Antal Gyula jegyző (olvassa a 26. §-t).

Szederkényi Nándor: Tisztelt ház! A t. kereskedelmi miniszter a tegnapi napon azon magyarázatot adta és azon ellenvetést tette az általános tárgyalás alkalmával elmondott nézetemre, midőn azt mondtam, hogy czélszerűbb és helyesebb volna az erdőrendészeti hatóságot a törvényhatóságokra bízni, hogy azért sem lehet ezt a törvényhatóságra bízni, mert a törvényhatóság e dolgot szakszerűen kezelni nem bírja; míg ellenben a közigazgatási bizottság, a melyre e törvényben utalástörténik, azt szakszerűen kezelni képes.

Nem tudom, gondolkodott-e a t. miniszter a felett, a mit mondott, de én ennek illusztrációjára bátor vagyok figyelmeztetni, hogy azon szakszerű bizottságot, t. i. a közigazgatási bizottságot, melyben annyi bizalmat helyez a miniszter ur, maga a törvényhatóság választja, melytől a miniszter ur megvonja a képességet, hogy ily ügyekben eljárhasson. Azt mondhatja erre a t. miniszter ur, hogy a tiz választott tagon kívül vannak még egyes, a miniszter által kinevezett hivatalnokok. Engedelmet kérek, ha tanfelügyelőt, a távirdaigazgatót, az adófelügyelőt, vagy a királyi ügyészt érti azon szakférfiak alatt, a kikbe most már annyi bizalmat helyez, megvallom, nem irigylem bizalmát, de nem osztom azt. A közigazgatási bizottság legalább az én hitem és felfogásom szerint emanatiója a törvényhatóságnak, a mely, a mint ezt az erről szóló törvény bizonyítja és az akkori tárgyalások is kimutatták, bizonyos combinációkon alapulva hozatott létre, a melyek ma már lépésről lépésre arra vezetnek, hogy ezek a törvényhatóságot teljesen kiszorítsák és feleslegessé tegyék. Ha a miniszter ur nagy súlyt helyez a szakszerű elintézésre és a szakszerűségre, akkor a közigazgatási bizottságban sem nyugodhatik meg, mert ebben a törvényhatóság által kiküldött tagok is vannak. Ezen 26. §. még itt sem állapodik meg, hanem tovább megy. A törvényhatóság kiküldi a közigazgatási bizottságot, a mely nem saját kebelében tárgyalja a törvény

értelmében hozzá utasított ügyeket, hanem egy háromtagú bizottságot választ, a mely hivatva van ezen ügyeket elintézni. A 26. §. még ennél is tovább megy, valószínűleg abban a hiszemben, hogy a közigazgatási bizottság nem képes megfelelni azon szakszerű feladatnak, a mely ezen törvénynél fogva arra a 21 tagra volna bízandó, s így gondoskodott arról, hogy szükség esetében a szakszerű feladatnak megfelelő intézkedés is történhessék és hogy a törvényhatóságok saját kebelükből is jelöljenek ki szakférfiakat. Tehát ugyanazt a törvényhatóságot bizza meg a szakférfiak megjelölésével, a melytől tegnap a minister ur minden értelmiséget megtagadott. Azt gondolom, t. ház, hogy ezekkel bebizonyítottam, hogy a törvénynek ezen két §-a az erdőrendészeti hatóság felállításáról folyománya annak a tendenciának, a mely ma az adminisztráció terén uralommal bír és a mely nem lehet következménye a jó administratív kiválalmaknak. Egyszersmind pedig e két §. megtagadása a magyar önkormányzat azon feltételeinek, a melyekből az önkormányzat állani szokott.

Hogy az erdőrendészeti hatóság miért utasítsák a közigazgatási bizottság köréből, mikor azt maga a törvényhatóság is gyakorolhatná s mikor a t. minister ur tegnap olyanokat mondott, a mikre nézve észrevételeimet már megtettem; remélem, hogy a minister ur ma már bővebben fel fogja világosítani és tán más indokolással érthetőbbé tenni. Mert előttem legalább ez érthetetlen. Ennélfogva a helyes adminisztráció szempontjából, de egyszersmind a törvényhatósági jog épentartása szempontjából is, van szerencsém erre vonatkozó indítványomat beadni, melyben én a közigazgatási bizottság helyett a törvényhatóságot óhajtom erdőrendészeti közegnek fenntartani és e teendők elintézésére a törvényhatóság nem harmadik kézen, hanem közvetlenül küldene ki egy megfelelő közeget. Indítványom így szól: A 25-ik §. első bekezdése helyett teendő: az első fokú erdőrendészeti hatóságot a törvényhatóság őszi ülésében évenként választott 4 tagból álló erdőrendészeti bizottság gyakorolja, melynek elnöke az alispán illetőleg a polgármester.

A minister ur kérdésen kívül nagy súlyt fog fektetni a szakértő intézkedések menetére; ha netalán azon véleményben volna, hogy nem helyes az indítványban foglalt eljárás, hogy t. i. a törvényhatóság időnként, évenként új meg új tagokat küldene ki e hatóság gyakorlására; akkor arra vagyok bátor figyelmeztetni, hogy a közigazgatási bizottság és évenként megújul és ugyanazon tagok, kik a múlt évben voltak, meglehet, hogy a jövőben már nem lesznek tagjai a közigazgatási bizottságnak. Tehát e

tekintetben semmi ellenvetés nem történhetik arra nézve, hogy a törvényhatóság évről évre küldje ki saját kebeléből azon közeget, mely e hatósági ügyleteket intézze. Az pedig, hogy közvetlen és ne közvetve küldje ki e hatóságot, a dolog természetében rejlik; megmentenék a megyét attól, hogy folyamodással járuljon a ministeriumhoz az iránt, hogy kebeléből ahoz értő tagokat küldhessen ki, a kik azután, mint kültagok vesznek részt a teendők végrehajtásában. A megyék közvetlenül kiküldik, ezek tisztokban eljárnak a megszabott mód szerint, ez jobban is megfelel — egyszerűbb is — az adminisztratív eljárásnak, nem oly bonyolódott, mint azt különben a 26. §. tervezi.

Még egyre vagyok bátor felhívni a t. minister ur figyelmét: a 26. §. iránt. Határozott tudomásom van róla, hogy vannak sokan, a kikben kétely támadt az iránt, hogy mikép értelmezessék; én azt állítom, hogy a 26. §. szerint kiküldetvén a közigazgatási bizottság kebeléből azon három tag, ennek foruma lesz az elintéző forum valamennyi erdőügyben, melyek az első fokú hatóság által elintézendőkül felmerülnek. Mások meg azt mondják, hogy nem; és ez sokakat tévutra vezet. Azt mondják, hogy ez csak albizottság lesz, a mely a nagy közigazgatási bizottságnak fog majd jelentést tenni, és az erdőügyi dolgok tulajdonképen nem ezen kiküldött albizottságban, hanem a közigazgatási bizottság nagy üléseiben fognak elintéztetni. És erre nézve azért óhajtandó itt a t. minister ur határozott felvilágosítása, mert mint mondtam, tudomásom van, hogy többen ellenkező nézetben vannak. Legyen tehát tisztában ezen dolog. Én részemről ezen 25. §. első bekezdésére vagyok bátor indítványomat megtenni, és kérem a t. házat, méltóztassék azt elfogadni.

Beóthy Algernon jegyző (olvassa *Szederkényi Nándor módosítványát*).

Thaly Kálmán: T. ház! Én részemről csak a felett akarom sajnálatomat kifejezni, hogy az erdőügyi bizottság tagjai a tárgyalások alkalmával nem méltóztattak kellő fáradságot venni arra, hogy ezen törvényjavaslatot irányi tekintetben is kissé élesebb bírálat alá vegyék. (Igaz! balfelől.) Nevezetesen ezen törvényjavaslatban nemcsak hogy magyartalan, pongyola iránylyal találkozunk, de nem egy helyen, az értelem is kétséssé és zavarttá válik a mondat részeinek helytelen elrakása folytán. Számos észrevételt tehetnék e tekintetben különösen a már tárgyalt 22. 23. 24. 25. §§-ra; de nem akartam kicsinyeskedni, azért mellőztem. Hanem a 26. §. 3. bekezdése olyan, hogy megvallom, hogy annak értelmét nygancsak hosszasan kellett studiroznom, mig megtudtam, mi van benne, s mégis csak oly módon tudom értelmezni, hogy nem

állhatok jót, vajjon helyesen értelmezem-e. Többekkel képviselőtársaim közül beszélvén, tapasztaltam, hogy nekik is scrupulusaik vannak ezen pont szerkezete iránt. (*Igaz! balfelől.*) Ha méltóztatnak megengedni, felolvasom: „A belügyminister a törvényhatóság indokolt kérése folytán megengedheti, hogy az ezen törvényben a közigazgatási bizottság e végre megbizandó tagjai által végzendő teendők elintézésére, a közigazgatási bizottságon kívül álló, erdészeti ügyekben jártas tagokat is választhasson.”

Én különösen az „ezen törvényben” kifejezést nem értem. Bátorkodnám a következő helyesebb szövegezést ajánlani: „A belügyminister a törvényhatóságnak indokolt felterjesztése folytán (nem „kérelme” folytán) megengedi, hogy az a jelen törvény értelmében a közigazgatási bizottság megbizandó tagja által végzendő teendők elintézésére a közigazgatási bizottságon kívül álló, de erdészeti ügyekben jártas tagokat is választhasson.” (*Helyeslés a baloldalon.*) Csak azt vagyok bátor a t. előadó urtól kérdezni, vajjon ezen tagok száma egyáltalában meghatároztatik-e vagy nem, mert ha meghatároztatik, akkor bele kell tenni, hogy hány. (*Helyeslés a baloldalon.*)

B. Perényi Zsigmond előadó: Thaly Kálmán képviselő ur módosítványát, mely ezen §-nak rendszeresebb fogalmazását kívánja eléretni, szívesen elfogadom, s bevallom, hogy bizony így, a mint a szerkezet hangzik, bajosan érthető meg és zavaros kifejezéseket is foglal magában. Szederkényi Nándor első felszólalásában s mostani felszólalásában is azon vádat hozta fel ellenemben, hogy már e törvény keretében a törvényhatóság hatáskörét nem akarjuk biztosítani. Én, t. ház, nem bírom felfogni, hogy vajjon a közigazgatási bizottság nem tekintendő-e a törvényhatóság kifolyásának. Hisz a közoktatási bizottság nem egyéb, mint a törvényhatóságnak részben választott tagjaiból álló bizottság. Hogy vajjon az e szakaszban elsorolt teendők a közigazgatási bizottságra bizassanak-e, vagy pedig mint Szederkényi képviselő ur óhajtja, a törvényhatóság közgyűlése válasszon egynehány tagot azok elintézésére. Én nem látom át a különbséget, a melyet ő tesz. Elvi tekintetben, azt hiszem, a mi álláspontunk sokkal correctebb, mintsem az, hogy a közgyűlés egy külön bizottságot válasszon; helyesebb az, hogy az illetők forduljanak azon bizottsághoz, mely a törvényhatóságban jelenleg is fennáll s azért kérem, méltóztassanak ezen szakaszt elfogadni, úgy, a mint van. (*Helyeslés.*)

Gulner Gyula: T. ház! Arra vonatkozólag, a mit az előadó ur most Szederkényi képviselőtársam indítványát illetőleg felelt, én az előadó urral teljesen egyetértek. Méltóztassék nekem megengedni, ha van egy administratív

bizottság, mint a közigazgatási bizottság, melynek tagjai minden hónapban rendesen ülést tartanak, esetleg rendkívüli ülést is, annyszer, a mennyiszor arra szükség van; mely, hogy úgy mondjam — au fait van az összes administratív teendőkkel a megye területén, akkor mégis sokkal czélszerűbb ezen állandóan ülésező testületre bízni ez ügyek ellátását, mint esetleg egy újonnan választott bizottságra, melynek tagjai ritkán találkoznak.

Hiszen itt nem oly nagy elvi fontosságú kérdésekről van szó, a hol önkormányzat attributumáról lehetne szó. Ezek inkább napi kérdések, melyek az illető egyes kérelmek következtében felmerülnek. E czélból a közigazgatási bizottság alkalmazását sokkal helyesebbnek tartom, mint azt a módot, a melyet Szederkényi Nándor tisztelt képviselőtársam méltóztatott indítványozni, s mely nehezkesebb is. Mostani felszólalásomnak nem is ez a tárgya, hanem az, a 25. §. 1. pontjának 2. bekezdésére vonatkozik.

Azt mondja az idézett bekezdés (*olvassa*): „Ha az illető erdőbirtok több törvényhatósági területén fekszik, a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister határozza meg, hogy ezen másodpéldány melyik törvényhatóságnál őriztessék; a megőrzéssel megbízott törvényhatóság azonban a szomszéd törvényhatóságok megkeresésére, tartozik ezen gazdasági tervet használat végett 90 napnál hosszabbra nem terjedhető időtartamra, elismervény mellett kiadni.”

Hát, t. ház, én nem tudom helyeselni ezt a dispositiót, mert az nekem eszembe juttatja a csizió történetét, hogy a róka küldi a hollóhoz, a holló a másikhoz, mert nem tudom belátni okát, hogy ha már egy hosszabb időtartamra megállapított gazdasági terv készül, hogy egy ily erdőterület terve, mely több törvényhatóság területén fekszik, miért nem készülhetne el annyi példányban, a hány törvényhatóság van érdekelve azon erdőterületnél. Mert mi következhetik esetleg be? Az, hogy e kilenczven nap, melyet a törvény megszab, és akkor az illető törvényhatóság nem követelheti azt, hogy a kérdéses gazdasági terv neki hosszabb időre átengedtesse, hanem kénytelen lesz ezt kérelmezni. Azért bátor vagyok a t. háznak figyelmébe ajánlani módosítványomat, hogy az első pont 2-ik bekezdése helyébe tétessék: „Ha az illető erdőbirtok több törvényhatóság területén fekszik, mindegyik érdekelt törvényhatóságnál a gazdasági terv egy jóváhagyott példánya teendő le.” (*Helyeslés balfelől.*)

Báró Kemény Gábor kereskedelmi- és földművelési minister: Szederkényi képviselő ur indítványához nem járulhatok. Tegnap beszédemben, melyet nem utólagosan, de előlegesen meggondoltam volt, az érveket megtalálhatja arra

nézve, hogy miért nem járulhatok indítványához, és most Gulner képviselő ur beszédjéből hasonló argumentumokat meríthet. Absolute nem fogadhatom el azon tételt, hogy a jó administratio követelné, hogy a megyei közigazgatási bizottsághoz utaltassék valamely ügy közvetlen elintézése. E tekintetben egészen osztom Gulner képviselő ur nézetét. Miután a megyében egy állandó bizottság, mely az igazgatás ellenőrzésére és keresztül vitelére van hivatva, létezik, s az igen jelentékeny részében a megyei bizottság kifolyása, a mennyiben saját maga választja tagjait, azért szívesen bízom én ezen kérdések elintézését e közigazgatási bizottságra. Ehez nem is kívánok többet szólni, hanem kívánok azon indítványhoz, melyet imént nyújtott be Gulner Gyula képviselő ur. A törvénynek ezen intézkedése, mely szerint ne annyi példányban állíttassék ki a gazdasági terv, a hány megye területére terjed ki az illető erdőbirtok, tisztán a pénzviszonyokban rejlik. Néha egy üzemterv, mely egész ujnyi vastagságban rubrikázott papirosból áll, tele számokkal és mellékelt térképekkel: pénzbe, sok pénzbe kerül.

Ezen kiadások elkerülésére volt a dolog így contemplálva. Azonban, hogy azon intézkedés, melyet Gulner képviselő ur ajánlott, sokkal helyesebb és practicusabb, elismerem, és ahoz hozzájárulok.

Thaly képviselő ur irályi módosításához hozzájárulnék, ha az által tisztábban látnám az eszmét kifejezve, de így nem járulhatok hozzá.

Thaly Kálmán (közbeszól): Az egész törvényjavaslat roszul van stilizálva! (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.)

Elnök: Szólásra senki sem lévén feljegyezve, a 25. és 26. együtt tárgyalt §§-ok fölötti vitát berekesztettnek jelentem ki.

Fel fognak olvastatni az ezen §§-hoz beadott módosítványok.

Beóthy Algernon jegyző (olvassa a Szederkényi és Gulner által beadott módosítványokat).

Elnök: Miután módosítványok adtak be az első és harmadik bekezdéshez, illetőleg az 1. pont második bekezdéséhez, azokat egyenkint kell szavazás alá bocsátani. Kérem azon képviselő urakat, kik a 25. §. első bekezdését változtatlanul elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) A többség elfogadta, s ennél fogva Szederkényi Nándor erre vonatkozó módosítása elesik.

Következik az 1. pont. Ennek első bekezdése ellen nincs módosítás beadva, azt tehát elfogadottnak nyilvánítom.

Következik az 1. pont második bekezdése, melyhez Gulner képviselő ur adott be egy módosítványt. Kérem tehát azon képviselő urakat, kik ezen harmadik bekezdést, úgy a mint szövegezve

van elfogadják, méltóztassanak felállani. (Senki sem áll fel.) E szerint Gulner módosításával fogadtatik el ezen második bekezdés. A többi bekezdések ellen észrevétel nem tétetvén, azokat elfogadottnak nyilvánítom. Hasonlóképen a 26. §. első bekezdése ellen sincs észrevétel, azt is elfogadottnak nyilvánítom, a második bekezdés helyett azonban Thaly Kálmán képviselő ur a következő szövegezést ajánlja.

Beóthy Algernon jegyző (olvassa Thaly Kálmán módosítványát).

Elnök: A kik a 26. §. 2-ik bekezdését az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadják, méltóztassanak felállani. (Felkiáltások: Thaly szövegezését fogadjuk el!) E szerint elfogadtatik Thaly képviselő ur módosítványa. A többi bekezdés ellen észrevétel nem tétetvén, e szerint a 26. szakasz ezen módosítvánnyal elfogadtatott.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 27-ik szakaszt, a mely észrevétel nélkül elfogadtatik, továbbá olvassa a 28. szakaszt).

Szederkényi Nándor: T. ház! Ezen §-t nem fogadhatom el azért, mert ha elvből pártolója volnék is annak, hogy erdőfelügyelők állíttassanak fel, e § oly határozatlan, és oly érthetlenségben tartalmazza ezen intézmény mikénti keresztülvitelét, hogy egyáltalában ahoz még így sem járulhatnék hozzá. (Halljuk! a szélső baloldalon.) Hogy miként fogja felosztani a tisztelt minister ur az országot kerületekre, arról semmi felvilágosítás nem foglaltatik még az indokolásban sem, valamint arról sem, hogy mennyibe kerül ezen intézmény. Már pedig az országot mégis csak érdekli, mikor egy, költséggel járó új közigazgatási apparatus hozatik létre, hogy tudja előre, hogy a törvényhozás ezen törvény végrehajtásában és ezen apparatus létrehozásában mily nézettől vezéreltetik, hogy miként célozza ezen kerületeket szervezni, miként célozza ezen állomások létrehozását, mely költségek azok, a melyek már eleve kilátásba vannak helyezve. Igaz, hogy a t. minister ur, úgy nagyjából terjesztett elő egy számítást, hozzá tette azonban, hogy ezt nem úgy mondja, mintha már az egy bizonyos megállapodott nézetnek tekintethetnék, hanem csak mint hozzávetőleges számítást, a melynek ellenében én is tehetek egy számítást, p. o. hogy azon erdőfelügyelő intézmény egy pár száz ezer frtba fog kerülni.

Azt fogja kérdeni a minister ur, hogy hogyan?

Attól függ először, hogy milyen fizetések állapíttatnak meg; másodszor, hány lesz; harmadszor, milyen apparatussal fog ez járni; negyedszer, az erdőfelügyelők mellett lesznek-e még másodfelügyelők, alantas közegek? Ez mindig felfogás dolga. Aztán a szaktudomány elő fog

állani a szükségletek előadásával, az igényekkel, hogy ha már megvan, fogják mondani, ki is kell azt állítani, mert ha már az ország 5 frtot befektetett, hogy jó legyen, nem szabad tőle megtagadni a másik 5 frtot, és nagyon természetes, hogy ha valamit költünk, az legyen jó. A t. minister ur 70—75 ezer frtot emleget. E számítás nagyon könnyen megczáfolható. A tisztelt minister ur most 15 felügyelői állomást említ, de nem bizonyos, nem lesz-e belőle 30. Ha 15 kerületre osztatik az ország, egy felügyelő kerületének nagy terjedelműnek kell lenni. Annak tehát megfelelő fizetést is kell adni, uti számlát nyitni, vagy uti átalányt adni fizetéséhez méltóan. Az is természetes, hogy ilyen nagy terület felügyelője nem állhat egyedül egy őrnökkel vagy egy hivatalszolgával; okvetlen szükséges, hogy tétessék mellé másod-, esetleg harmad felügyelő is. Egy ilyen felügyelő fizetése — szakfőúrról, academiát végzett főúrról lévén szó, nem lehet kevesebb 1500—2000 frtnál. Ehez véve a mellékszemélyzet fizetését, egy állomás fog kerülni 6—7 ezer frtba. Ezt csak általában úgy mondom, mint a minister ur mondotta, mert én sem fektetek e számításokra súlyt, de a mily alapon a minister ur azt mondhatta, hogy 70,000-be kerül, azon alapon mondhatok én pár százezeret. Ha tudom, hogy valamely intézmény fontos teendőket teljesít, bármennyibe kerül is, egyike vagyok azoknak, kik e tekintben a költséget nem kimélik. De ha valamely intézmény pótolható mással is, mely a maga körében új intézménynyé lesz, de nem olyan, mely szükségkép helyet tölt be, akkor egy krajczárt is sajnállok tőle, és nem is szavazok meg.

Mi volna az erdőfelügyelő teendője? Ellenőrzése annak, hogy a törvény végrehajtassék? Hiszen annyi ellenőrzője van ennek a törvényhatóság területén, hogy teljesen fölöslegesnek tartom erre egy új intézmény felállítását. Először ellenőrzi maga a kormány, jelentések által. Azt is csak jelentések útján tudhatja a kormány, vajjon teljesíti-e kötelességét az erdőfelügyelő. De megteheti ezen jelentéseket akár a főispán, akár az alispán és szükségtelen erre egy külön közeg. Nem lesz az más, mint egy sétáló egyéniség, a ki beutazza a hozzátartozó kerületet, jelentéseket tesz; esetleg, ha arra felhivatik, véleményt ad, vagy bejelenti, hogy itt vagy amott nem történik az, a mi elő van írva. Én ezekre szükségtelennek tartok ily költséges apparatust.

Azt mondják, szükséges egy szakközeg. De kérdzem, micsoda esetekre nézve lesznek azon nagyfontosságú vélemények adandók? A véderdők megállapítására? Hisz a javaslat itt az erdőfelügyelőnek még csak megkérdezését sem kívánja. Az egyes esetekben, pl. erdőkihágási

esetekben szükséges az erdőfelügyelő véleményadása? Én azt hiszem, azon törvényhatóságok körében, melyeknek területén erdők vannak, mindig lesznek olyanok, a kik ily kérdésekben véleményt adhatnak. Ha az ily vélemény csekélyebb értékű is, azt nem tartom valami nagy hátránynak, mert hiszen nem fordulnak elő oly dolgok, melyek valami nagy szakképzettséget igényelnének. Az üzemtervek megállapításánál az általam javasolt módon mindig meg lehet találni a szakközeget, mely véleményt adhat.

Ezeknél fogva én az erdőfelügyelői intézményt teljesen feleslegesnek tartom, semmi reális tért, melyen az erdőfelügyelők haszonhajtólag működhetnének, nem látok. Szerintem a törvényhatóságok saját keblökben mindig megtalálhatják azon közegeket, a melyek hivatva lennének ezen erdőfelügyelőknek teendőit ellátni. A törvény végrehajtásának ellenőrzését már hivatalból is teljesíti az alispán, a szolgabírák. A mi illeti az egyes esetekben előforduló szakbeli ügyeknek megbírálását, a törvényhatóság mindig módot és alkalmat fog találni ennek eszközzésére.

Én ily nagy költséget igénylő hivatal felállítását nem szavazom meg. Én tehát ezen §-t egészen töröltetni indítványozom.

Horváth Gyula jegyző (olvassa a Szederkényi által beadott módosítványt): A 28-ik §. törlendő.

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister: Nagyon röviden kívánok reflectálni arra, a mit az előttem szólott képviselő ur előadott. Utalhatok tegnapi beszédemre, melyben megfeleltem a t. képviselő urnak hozzám intézett kérdésére ezen kir. erdőfelügyelői állomások felállítására nézve. Emlékeztetik rá, hogy azt mondtam, hogy a kerületek száma positiv megállapítva még nincsen, hogy az 12—14 közt lesz körülbelül. A t. képviselő ur azt is kérdezte, hogy mennyibe kerülhet egy-egy kir. erdőfelügyelő személyzete, a mire azt feleltem, hogy mintegy 4500 frtba. Tehát sem 10,000-ról sem 70,000-ról nem lehet szó, a 70,000 frt valamelyik hirlapban volt felemlítve.

Nem akarok bővebben kiterjeszkedni ezen kérdésre, mert az általános vita alatt foglalkoztam azzal hosszasan, midőn szerencsés voltam reflectálni azon ellenvetésre, hogy ezen kir. erdőfelügyelők merőben feleslegesek volnának. Azt hiszem, hogy egyik sarkalatos intézkedése ezen törvényjavaslatnak épen a kir. erdőfelügyelők hivatalának felállítása, a mire vonatkozólag már az általános vitában felhoztam különösen azt, hogy Erdélyben van erdőtörvény, a melyet nem lehet életbe léptetni, mert nincs, a ki közvetlenül ellenőrizhesse. A szolgabírónak, alispánnak nem lehet feladata az erdőt bejárni és vizsgálni, hogy vajjon történt-e erdő-kár, erdő-üzem elleni

vétség, melyet a királyi erdőfelügyelőnek részben magának kell szemügyre venni, részben mások által közvetlenül elintéztetnie. Ajánlom a szakasznak elfogadását.

Báró Simonyi Lajos: T. ház! Ha a jelenlegi gazdasági és pénzügyi viszonyaink közt, midőn mondhatjuk, a legszomorúbb helyzetben vagyunk, az országgyűlés új hivatalokat állít fel, nagy fizetésekkel, méltóztassék elhinni, az egész országban a legrosszabb benyomást fogja tenni. Igaz, hogy lehetnek, kik az mondják, hogy a deficit úgy sem szüntethető meg; az adót nem lehet emelni, miután az lehetetlen, ennek következtében miért ne állítsunk fel új hivatalokat, s miért ne adjunk egynehány jó magyar embernek hivatalokat és lássunk el kellő fizetéssel oly egyéneket, kik talán bizonyos szolgálatokat is tettek és kiket úgy is másra nem lehet használni. (*Mozgás a középén.*) Ennek következtében ezen új hivatalok felállítása által, miután a deficitet úgy sem lehet megszüntetni, az adót úgy sem lehet emelni, nem történik semmi kár. Nézetem szerint a törvényjavaslat azon szakaszai, melyek keresztülvihetők, erdőfelügyelők nélkül is keresztül vihetők, azok pedig, melyek impracticusok, melyek viszonyainkhoz nem illenek, vagy azokkal ellentétben vannak, erdőfelügyelők mellett sem fognak életbe léptetethetni.

Ennek következtében részemről ezen paragrafust pénzügyi és keresztülvihetlenségi szempontokból mellőzendőnek tartom. (*Helyeslés balfelől.*)

Madarász József: T. ház! (*Felkiáltások: Holnap!*)

Elnök: Méltóztassanak az elnököt meghallgatni. (*Halljuk!*) Miután az idő előrehaladt, bátor

vagyok indítványozni, hogy a tárgyalás holnapra halasztassék. (*Helyeslés.*)

Tisza Kálmán miniszterelnök: T. ház! (*Felkiáltások balfelől: Már ki van mondva a határozat!*) Engedelmet kérek, nincs kimondva, mert az elnök ur csak indítványt tett az iránt, hogy a tárgyalás holnapra halasztassék, és én ez incidensből bátor vagyok nem az ellen szólni, de kérni a t. házat, hogy egy pár szót méltóztassék tőlem is meghallgatni, miután esetleg holnap az ülés elején nem lehetnék jelen s e pár szó csak arra vonatkozik, a mi itt ezen intézmény ellen felhozott. (*Halljuk!*)

Én azt hiszem, hogy a vesztegetések minden neme között a legnagyobb vesztegetés hosszú törvényeket alkotni, azokba dispositiókat felvenni, melyek pénzbe kerülnek, de azután megtagadni azon organumokat, melyek szükségesek, hogy az alkotott törvény és az annál fogva szükséges pénz gyümölcsöző legyen; pedig ennyit tenne az erdőfelügyelői intézménynek ezen törvényből kihagyása. (*Helyeslés.*) Én nem tudom, az előttem szóló képviselő ur miféle tapasztalatokat tehetett akkor, a mikor az módjában volt, de én jót állhatok neki, hogy a kormány hivatalokat azért, hogy isten tudja miféle érdemeket jutalmazzon, nem teremt; és tegyen fel annyi belátást a magyar kormányról, hogy ha ezért akarna hivatalokat teremteni, akkor nem olyanokat teremtene, a hova nem azok a nem tudom miféle érdemek, hanem okmányilag igazolt szakképzettség kell. (*Helyeslés és tetszés a jobbon.*) Én azt hiszem, hogy még az insinuatióban is szükséges egy bizonyos mértéket tartani. (*Tetszés jobbfelől.*) Különben ajánlom a §. elfogadását. (*Helyeslés a jobbon.*)

— Május hó 9-én 1879. —

Elnök: Következik a napirend szerint az erdőtörvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Madarász József: T. ház! Én a 28. §-nak kihagyását óhajtom és ha a kormánypártnak volnék is tagja, még akkor is meggondolnám, hogy szükséges-e ezen költség, hogy nem eszközölhető-e ez csekélyebb összeggel és hogy az erdőfelügyelőket oly királyi erdőfelügyelői rangra emeljem-e, hogy őket nem egyedül a minister, hanem a minister előterjesztésére a király nevezze ki, mert ha ez megtörténik, akkor sokkal nagyobb rang és fizetés illeti meg őket. Én tehát oda gondoltam magamat a kormánypárti képviselők közé és okoskodtam azon, hogy miért óhajtja ezt a minister ur és más gondolatra nem jöhettem, mint arra, hogy a királyi tanfelügyelők közé igen sokan neveztettek ki, megengedem, a minister ur akarata ellenére, a kik ezen hivatal viselésére nem képesek, és a kik közül talán többen képesek lesznek a királyi erdőfelügyelői hivatalnak betöltésére. Valószínűleg a kormánynak csak azért kellett e hivatalt királyi erdőfelügyelői hivattal csinálni. Miután pedig én nem óhajtok a jelen alapon a kormánypárt tagjai közé soroztatni, kötelességemnek tartom azon okoknál fogva, a melyeket Szederkényi t. képviselőtársam előadott, az ő javaslatához csatlakozni. *(Helyeslés a szélső baloldalon.)*

Szajbély Gyula: T. ház! Megvallom, hogy nem volt szándékomban felszólalni; mert én meg vagyok arról győződve, hogy midőn mi törvényt alkotunk, akkor annak az erre hivatott szakközegek által való végrehajtásáról is kell gondoskodnunk. De a tárgyalások folyamán sajnálattal tapasztaltam, hogy a minister ur annyira ragasz-

kodik a törvényjavaslat minden egyes betűjéhez, hogy az ellenzéki padokról tett minden helyes módosítás, vagy indítványt gyakran saját ministertársai és az előadó véleménye ellenében is mellőz, és ennél fogva lehetetlenné téve látom azt, hogy a törvényjavaslat igen lényeges hiányai pótol-tassanak, mert a minister ur, úgy látszik, meg van győződve arról, hogy az általa benyújtott törvényjavaslat a bölcsesség quintessenciáját foglalja magában. Ily körülmények között, t. ház, őszintén megvallom, bennem igen alapos kételyek és aggodalmak támadtak az iránt, vajjon tanácsos-e a ministernek ily hiányos törvény végrehajtására szükséges eszközöket rendelkezésére bocsátani és vajjon elég biztosítékot nyújt-e a törvény által ezen kormány csak arra nézve, hogy az erdőfelügyelők intézménye a törvényben körvonalozott hatáskör értelmében, a törvény intenciójának képes lesz megfelelni. A kormány meggyőződhetett arról, hogy az erdőfelügyelők intézménye a ház igen jelentékeny része által nem ismertetik el szükségesnek; de meg fog győződni arról is, hogy ezen új intézmény hazai közönségünk által sem fog valami nagy lelkesedéssel fogadtatni, részint azért, mert annak felállítása által tetemes teher fog háramolni úgy az országra, mint egyesekre, *(Ugy van! a bal- és a szélső baloldalon)* részint pedig azért, mert a kormány legalább eddig közegeinek választásában nem igen szerencsés kezet mutatott. Már ezen két körülményt is elég indoknak tartom arra nézve, hogy a kormány, és névszerint a minister ur különös gondot fordítson az erdőfelügyelők hatáskörének meghatározására; habár kénytelen vagyok másrésről azt is belátni, hogy az erdőfelügyelők hatáskörének ily szoros meghatározása részint a törvényjavaslat

terjedelménél, részint a dolog természeténél fogva magában a törvényben igen nehéz és azért tartózkodom is e részben külön indítvánnyal, vagy módosítvánnyal fellépni; de mindemellett kötelességemnek tartom a minister ur figyelmét ezen dologra felhívni. En ugyanis részemről kívánom, hogy az erdőfelügyelők hatáskörének megállapításánál ne pusztán a rendőri tekintetek legyenek irányadók, a mint az a törvényjavaslatban történik; hanem, hogy az erdőfelügyelő működése megfeleljen azon culturalis célnak, a melynek elérését én épen e törvényjavaslat fő feladatának tartom. Mert nézetem szerint nem elég, t. ház, hogy az erdőfelügyelő csak örködjék a törvényjavaslatban foglalt egyes intézkedések szoros végrehajtása felett, mert ugyancsak ezt olcsóbb módon is lehetne eszközölni, hanem szükségesnek tartom, hogy az erdőfelügyelők a törvény szelleméből kiindulva, témogassák és segédkezet nyujtsanak az egyeseknek és községeknek az üzemterv megállapításánál, valamint a törvény egyes intézkedéseinek végrehajtásánál. Csakis e részben és ez által várok üdvös eredményt az erdőfelügyelői intézménytől és csak akkor remélhető, hogy ezen intézmény népszerűvé válik és el fog éretni a törvény értelmében kitűzött cél. Azért bátorodom ismételve a t. minister ur figyelmét erre felhívni és őt megkérni, sziveskednék ez iránt nyilatkozni és a felügyelő hatáskörének megállapításánál a kiadandó utasításban is ezekre reflectálni és engem e részben megnyugtani. (*Helyeslés a baloldalon.*)

Tisza Lajos: T. ház! Megvallom, hogy azok után, a miket a nagy közönségben észleltem és hallottam, hol szintén érzik már, hogy államgazdasági szempontból mily fontos az erdők fentartása, azt hittem, hogy kivált ezen házban szó sem fog emelkedni az ellen, hogy az erdők felügyeletével szakközegek bizassanak meg. Különösen a tapasztalatra hivatkozom, mint a mely meggyőzhet minket arról, hogy az erdőkre való felügyeletnek az eddigi mód szerinti gyakorlása nem kielégítő. Erdőkezelésünknek mostani szomorú állapotát nem lehet egyenesen a törvényhozási intézkedések hiányának felróni, mert habár eddig nincs is szerves erdőtörvényünk, tagadhatatlan, hogy a törvényhozás régebken is foglalkozott az erdők ügyével, az erdők kezelése kérdésével, s kivált az akkori viszonyoknak megfelelő rendelkezéseket hozott. Azonban egyet elmulasztott: azoknak életbeléptetésére és az ellenőrzésre a helyes közegeket felállítani. Ennélfogva mindazon törvényeink irott malaszt maradtak és azokat senki komolyan nem vette. S hogy érezték a hiányt régebken is, azt mutatják a régibb kormányrendeletek, melyek ily közegek felállítását mindig sürgették; mutatja maga azon körülmény, hogy az 1791. diki országgyűlésnek állandó bizott-

sága, mely egy erdei törvény kidolgozásával megbízott, javaslatának, mely fájdalom törvényerőre sohasem emelkedhetett, egyik sarkalatos pontjává tette épen azt, hogy az erdők felügyeletére specialiter ezzel megbízott, szakközegek rendeltetnek. Nem is lehetséges ez másképp, különösen a mai viszonyok közt, hol a közigazgatásnak annyi ágazatra való felosztása folytán, a közigazgatási tisztviselők annyira el vannak foglalva rendes teendőikkel, hogy ha birnának is a szükséges szakértelemmel, az erdőkre való felügyeletet nem gyakorolhatnak úgy, hogy valóban eredményt mutassanak fel. Annak másik okát, hogy fennálló erdőtörvényeink nem voltak eredményeikben kedvezőbbek, abban látom, mire később fog ezen törvényjavaslat áttérni, hogy az erdészeti kihágások sanctiója nem határozott meg. De — ismétlem — első sorban a szakszerű felügyelők fel nem állítása volt oka annak, hogy mindeddig ezen törvények nem effectuáltak kellőleg.

Más kérdés, már most, t. ház, az, hogy ezen szakközegek miképen állittassanak fel? E felett igenis van helye szerintem is az okoskodásnak, a kérdés megvitatásának, mert hiszen annyira, mint azok, kik e törvényjavaslatot fogalmazták, vagy kik az erdészeti ügyeivel specialiter foglalkoztak annyira e kérdéssel, minden tagja a háznak nem foglalkozhatott, s így természetes, hogy e felett eszmecserének van helye. Két mód mutatkozott, mely úgy azok által, kik e javaslatot készítették, mint később az ezen tárgyú enquetebe behatóan megvitatott, Az egyik mód lett volna a törvényhatóságok útján minden egyes törvényhatóság területére általa választott szakközeggel tölteni be a felügyelői helyet. A másik mód volt az, mely a törvényjavaslatban elfogadtatott.

Nem akarom fölemlíteni azt, a mit a minister ur előttem már felhozott, hogy költség tekintetében a megyék területére általuk választott felügyelők szervezése talán — mondjuk — 20—25 ezer frttal többbe került volna, mint a másik mód; mert meggyőződésem az, hogy midőn ily nagy államkincsről, mint a minők az erdők, van szó; akkor végtére is az, hogy 10—15—20 frttal a szervezés egyik módja többbe kerül-e, mint a másik, nem jöhet kérdésbe. Itt tisztán az intézmény célszerűsége az, a mely dönt. Főleg két ok vezette e törvény szövegezőit arra, hogy az országnak egyes nagyobb területekre való beosztásával szerveztessenek kerületenkint a királyi erdőfelügyelők. Az egyik ok volt az, hogy valóban igen nehéz lett volna meghatározni, mely törvényhatóságok válaszsszanak erdőfelügyelőket és mely törvényhatóságok ne válaszsszanak; mert hiszen igen jól tudjuk, hogy az erdők nem egyformán vannak az országban elosztva. Vannak oly törvényhatóságok, melyekben csekélyebb

mértékben vannak erdők, oly annyira, hogy ide egy-egy erdőfelügyelőt sistemisálni valóban nem lett volna indokolva; de másfelől bátor vagyok azt állítani, hogy épen az ily törvényhatóságoknál talán nagyobb fontossága van az ott elszórtan meglevő erdők fenntartásának közegészségügyi klimatikus és közgazdasági szempontból, mint azon vidékeken, hol igen sok erdő van.

A között az alternatíva között lett volna tehát a törvényhozás, hogy vagy szervezzen állomásokat oly helyre, hol kevés lévén a teendő, a szervezett állás csakugyan sine cura lett volna, vagy pedig, hogy főügyelet nélkül hagyja épen azon területeket, hol főfontossága van a meglevő erdőségek fenntartásának, nemcsak, hanem talán a beerdősítésnek is.

Ennélfogva már ezen szempontból is célszerűbbnek látszott nagyobb kerületekre osztani az országot. Ezen kerületek beosztásánál azután lehet tekintet arra, hogy míg egyfelől az erdőfelügyelő megkapja a tért a kellő munkára, másfelől az országnak egyik vidéke se maradjon felügyelet nélkül.

A másik szempont, a mely nézetem szerint teljesen indokolja azt, hogy ily állomások szerveztessenek, az, hogy ezen erdőfelügyelőknek igen fontos a teendőjük. Az állam érdeke megköveteli ennél fogva, hogy ez állásokra lehetőleg oly kitűnő szakközégek nyeressenek meg, kiknek saját collegáik között a tekintélyt nemcsak hivatalos állásuk, de már azon közelismerés, melyben mint szakférfiak részesülnek, adja meg. Egészen más modorban léphet fel az ily ember egy nagyobb uradalom erdészével szemben, mintegy — talán magában véve képes, alkalmas, de mint szakközeg az elismerésnek még ezen fokán nem álló egyén. Már pedig azt nem fogja senki sem elvitatni, hogy sokkal könnyebben lehet 12—12 ily egyént kapni állandósított állomásra, mint csekélyebb fizetéssel — mert a megyék csakugyan nem dotálhatják úgy tisztviselőiket — 50—60 embert, még hozzá teszem választás útján betöltendő állomásokra, melyből valaki a nélkül, hogy szakképzettsége kétségbe vonatható, a választás esélyei következtében könnyen kieshetik. Ezek mind oly indokok, t. ház, melyek a törvényjavaslat tervezete mellett szólanak.

Tovább megyek. Én is súlyt fektetek arra, a mit az előttem szóló Szájbély képviselő ur mondott. Én is azt hiszem, hogy ezen felügyelőknek nemcsak tulajdonképeni rendőri feladatuk lesz; nekik feladatuk lesz culturalis célokat előmozdítani, feladatuk lesz egyes erdőbirtokosokat saját javukra, saját előnyükre meggyőzni egyik-másik eljárás helyességéről; feladatuk lesz egyes vidékeken a társulást elősegíteni a befásítás szempontjából. Mindezek

rájuk várnak, és ha ők hivatásukat helyesen fogják fel, nagyon üdvös eredményeket fognak felmutathatni.

Szerintem ez intézmény szervezése az első lépés lesz arra, hogy az ország különböző vidékein kísérleti állomások állíttassanak fel. Ezen feladatnak kell az erdőfelügyelőknek élére állaniok. Ily kísérleti állomások vannak Németországban, vannak különösen Bajorországban és itt igen sok értékes adatok gyűjtettek már, melyekre a tudomány egész határozottsággal hivatkozhatik. Mindezen szempontokból bátor vagyok a törvényjavaslat szövegét elfogadásra ajánlani.

Együttal bátor vagyok megjegyezni az előttem szólott Madarász József képviselő ur beszédére, hogy én reám — megvallom — azon tekintetből, hogy ezen törvényjavaslatot hogyan ítéljük meg, semmi befolyása nincs azon körülménynek, hogy esetleg a kormánypárt tagja vagyok-e vagy sem. Ezt az ügyet azt hiszem, pártkérdéssé tenni nem lehet. A fölhozott insinuatiókra, melyek utoljára is nem a pártot illették, talán fölösleges is felelni. Elvesztették már azok hatásukat kívül a házon is, itt a házban pedig bizonyára teljesen hatástalanok. *(Igaz! Ugy van! jobbfelől.)*

Még csak ezt akarom megjegyezni Szájbély Gyula képviselő ur előadására, a ki azt mondotta, hogy talán a miniszter és a törvényjavaslat készítői ezen törvényjavaslatot a bölcsesség quintessenciájának tartják, melyből egy jotát sem kell engedni, hogy attól valaki valamint a bölcsesség quintessenciájának tartson, addig, hogy az olyanok által, a kik a dolgok természeténél fogva nem foglalkoztak annyit az ügygyel, mint az illető szakminiszter és a törvényjavaslat készítői, mindjárt módosítani engedjék, — igen nagy távolság van. És azt hiszem, azt megint követelni nem lehet mindenkitől, hogy ha valamit legjobb meggyőzőoése szerint helyesnek tart, azt védje is és mindaddig mellette álljon, míg mások által más valaminek helyességéről még nem győzetik. És azért azt hiszem, hogy abból, hogy a miniszter ur és pártja védelmezi ezen törvényjavaslatot, még nem következik, hogy azt a bölcsesség quintessenciájának tartsák, mert oly törvényt, mely a bölcsesség quintessenciája lenne, sem a képviselő ur, sem más e házban még nem csinált és fájdalom nem is fog csinálni. Ajánlom a javaslatot. *(Helyeslés jobbfelől.)*

Almássy Sándor: T. ház! En ezen felügyelőknek kormány által való kinevezését határozottan ellenzem és pedig most már tapasztalásból, mert mindazon közegek, melyeket a kormány a megyei autonómiától a maga kezébe vett át, azt tapasztaljuk, hogy nem haladást és

előmenetelt, hanem visszaesést mutatnak. — Például a tanfelügyelők a megye eljárását majdnem paralysálja. En mondhatom, hogy mióta a tanfelügyelői intézmény fennáll, azon kerületben, a melyben lakom, ezen tanfelügyelő egyszer fordult meg egy fél órára és azon községben, melyben én lakom, a jobb módú és intelligensebb gazdaemberek gyermekeiket a zsidó tanítóhoz kénytelenek küldeni, hogy írni, olvasni megtanuljanak, mert a községi rendes tanítótól nem tanulhatnak semmit. És ilyen eset számos van a hazában. Tehát azt hiszem, hogy a kormány által a maga kezére vont tanfelügyelők felállítása csak az ügynök kárára van.

A csendbiztosokat a kormány szintén magához ragadta a megyétől és kérdelem, vajjon jobb lábon áll most a közbiztonság? Nem. Sőt több esetben olyan káros összeütközések történnek, mint magam tapasztaltam, mikor az alispán rendeletet küldött a csendbiztosnak, a ki azt felelte rá, hogy az alispán neki nem parancsol, mert őt a főispán nevezte ki. A megyei mérnököket is magához ragadta a kormány és én a kormánypárthoz tartozó alispántól hallottam, hogy nagy akadály a mostani rendszer, melynél fogva a mérnökök a kormány által vannak kinevezve. De magam is tapasztaltam. Árok-szállás és Vámosgyörk között a távolság mindössze két mértföld és ezen szolnokmegyei csinált ut annyira el van hanyagolva, mióta a királyi mérnök gondozása alatt áll, hogy minden kő ki van fordulva. Én tettem is ez iránt panaszt, de semmi orvoslást nem nyertem. És minden közegnél, a mely a kormány kinevezésétől függ, csak ezen visszaesést tapasztaljuk, azt hiszem, hogy az erdőfelügyelőknél nem fogunk jobban járni s én sokkal czélszerűbbnek, olcsóbbnak tartanám, ha a megyékre biznók ezek megválasztását.

Tisza Lajos t. képviselő ur azt mondja, hogy a választások után majd nemszakértők is állíttatnának oda. Engedelmet kérek, hiszen a candidatio úgy meg van kötve, hogy oda csak a főispán mulasztása, bűne folytán juthatna nem szakértő ember.

A mi azon nagy kilátásokat illeti, a melyeket Tisza Lajos t. képviselő ur itt felhozott, hogy ezek az erdőfelügyelők nem csak arra vannak hivatva, hogy a törvényt megtartassák, hanem kulturalis szempontból is, hogy emeljék az erdőművelést, erre nézve nem ez az út, mert ezek az erdőfelügyelők, ha hivatásuknak meg akarnak felelni, erre nem érnek rá, ezt társadalmi uton sokkal jobban lehet elérni, oly módon, mint a hogy ez az előtt volt. Az nem az erdőfelügyelők feladata, és nem is fogják azt megtenni: Ennélfogva ezen §. kihagyását pártolom. (*Helyeslés a szélső balon.*)

Csanády Sándor: T. képviselőház! A szőnyegen levő törvényjavaslat tárgyalása alkalmával mondott beszédekből és nyilatkozatokból örömmel győződtem meg arról, miszerint egyetlenegy tagja sincs e háznak, ki elérkezettnek nem látná az időt arra nézve, hogy egy, az erdőkre vonatkozó törvényt alkottassék. A különbség köztünk, kik ez oldalon ülünk, és a kormánypárti képviselő urak közt csak az, miként mi ezen erdőfelügyelői intézményt a nélkül akarjuk életbe léptetni, hogy ez által teher rovatnék az államra, a nemzetre.

Mi életbe akarjuk léptetni oly közegek közreműködése által, kik nem függnék a kormány önkényétől, nem függnék a kormányi kinevezéstől. Mert miként az előttem szólott Almásy Sándor képviselőtársam is kimutatta, a tapasztalat bebizonyította azt, miként a kormány által kinevezett közegek működése csak hátrányára van az államnak, hátrányára van a haza egyes polgárának.

Mi azon szempontból indultunk ki, hogy ezen intézmény felállítása által ne róvjunk újabb terhet az országra. Hiszen maga a miniszterelnök ur, a midőn hosszú évek során követett politikai hitelveinek feladásával becsempészte magát a miniszterelnöki székbe (*Mozgás a jobboldalon*) ezen bűnös tettét azzal igyekezett menteni és a közvéleményt az által akarta a maga részére megnyerni, illetőleg tévuttra vezetni a nemzetet a jövőre nézve is, (*Mozgás a jobboldalon*) miként ő csak azért fogadta el a ministerséget, illetőleg a miniszterelnökséget, hogy az állam bevételei és kiadásai közötti egyensúlyt helyreállítsa. Fájdalom, t. képviselőház, a miniszterelnök ur kormányával együtt ez országgyűlési teremben, és így a nemzet, Európa és a világ színe előtt tett ígéretét nemcsak hogy be nem váltotta, hanem időszakonként az adók felemelése által még nagyobb szerű terheket rótt a nemzetre. Szaporította az állam-adósságokat, (*Ugy van! a szélső balon*) és a helyett, hogy az állam bevételei és kiadásai közötti egyensúlyt helyreállította volna, egypár száz millió forinttal szaporította az államadósságokat, és még hozzá, uraim, a deficitet is néhány millióval magasabbra emelte. (*Ugy van! a szélső balon.*)

Már kérdelem én, ha a miniszterelnök ur újabb meg újabb hivatalokat állít fel, és az oly ügyek elintézését is, melyek az állam terhelése nélkül lehetnének keresztülvihetőek, újabb nagy fizetéssel ellátott közegek közbejöttével akarja eszközölni: hogyan fogja beváltani a nemzet színe előtt tett ígéretet?

Én, t. képviselőház, miután úgy vagyok meggyőződve, hogy nekünk nem az a feladatunk, nem az a hivatásunk, hogy az újabb hivatalok felállítása által a már is elviselhetlenné vált

nagy adóterheket még magasabbra emeljük, és a nemzetet az anyagi végpusztulás örvényébe merítsük; hanem igenis az a kötelességünk, hogy a körülményekhez képest igyekezzünk a létező adókat lejjebb szállítani, s mert ily újabb szükségtelen hivatalok felállítása által az adómenyiség csak szaporodnék, — mert kimondom egész őszinteséggel, miként azon hivatalnokokban, kik a kormány közbejöttével neveztetnek ki, nincs bizalmam és nem is lehet, annál fogva, mert azoknak működését figyelemmel kísérvén, csakis a visszaesést látom mindenütt: ehhez képest én a törvényjavaslat ezen szakaszát nem fogadhatom el, és annak kihagyását kérem.

Elnök: Szólásra senki sem lévén feljegyezve, a vitát berekesztettnek nyilvánítom. Szólási jog illeti az előadó urat.

B. Perényi Zsigmond előadó: T. ház! Hogy azok, miket Csanády képviselő ur az imént hozott fel, mikép illeszthetők az általános vita keretébe, azt felfogni nem vagyok képes. *(Helyeslés és derűltség jobbfelől.)* De különben is az egész felszólalást annyiból sem érthettem meg, mert én nem birtam belőle kivenni, hogy ő egyáltalán mit akar? Azt akarja-e, hogy ezen állomások egyáltalán ne szerveztessenek, vagy pedig álláspontja azért elütő ezen törvényjavaslattól, mert nem kinevezett, hanem választott erdő-felügyelőket akar behozni.

Ha már most tisztába jöttünk a felett, hogy az ily állomások felállítása mindenesetre szükséges, hogy ezekre alkalmas, qualificált egyénekről kell gondoskodni, mert mindenesetre ezek ingyenes hivatalnokok nem lehetnek; *(Helyeslés jobbfelől)* a kérdés tehát az, hogy vajjon kinevezés, vagy választás után érhető-e el az, hogy ezen állomások kevesebb teherrel legyenek szervezhetők?

Ezen szervezés tekintetében a bizottság kebelében is merültek fel ellentétes nézetek, de azt ott senki sem állította, hogy ily állásokra egyáltalán véve nem lenne szükség. S ez okból nem is vagyok képes felfogni Szederkényi képviselő ur álláspontját ezen törvényjavaslattal szemben. Mindenütt, a hol erdő-törvény behozattott, ily erdőfelügyelői állások is behozattak, s nem is képzelhető, hogy ezen törvényjavaslatnak számos intézkedései mikép lennének végrehajtandók akkor, ha szakemberek, felügyelők nem fognák gyakorolni az ellenőrzést.

A mi az ebből eredő kiadások magasságát illeti, ez iránt a kereskedelmi minister ur szives volt a bizottság körében combinativ számítást tenni, mely szerint ezen állások szervezése, hozzá számítva a központban szükséges újjászervezést, körülbelül 80—100 ezer frtot fog igénybe venni.

Ebből azonban leszámítandó azon 40—50

ezer frt, mely a fizetendő büntetéspénzek azon részéből fog fedeztetni, mely az ezen törvény értelmében crealandó erdei alapba fog befolyjni. S ez alapos számítás, mert az államerdőségeknél ily czímen ma is 30—40 ezer frt gyűl be évenként; hihető tehát, hogy ha általánosságban vesszük hazánk erdőit, hogy ezen büntetés pénzeknek az erdei alap számára begyűlő része legalább 100—120 ezer frtot fog tenni. Igaz, hogy remélhetőleg ezen összeg évről évre csökkenni fog. Csökkenni fog, — ha ezen törvény szabványai szigorúan fognak végrehajtatni — népünk culturális haladásával s mert remélhetőleg a népnek az enyém és tied körüli fogalmai talán tisztulni fognak; de akkor is kérdem, midőn ily fontos és mindenki által szükségesnek elismert törvény végrehajtásáról van szó, midőn egy körülbelül 400 milliót tevő nemzeti vagyonról van szó, vajjon nem-e kötelessége a törvényhozásnak, — bármily pénzügyi helyzetben legyünk — egy évenkénti 40—50 ezer frtnyi áldozatot meghozni azért, hogy ezen magasabb czélnek elégtétessék.

Azon aggodalom, hogy ezen állások sinecurák lesznek, s hogy ezen erdőfelügyelőknek és segédszemélyzetüknek alig lesz teendőjük, ez igen téves felfogás; mert ha a következő §§-ban előirt hatáskört vesszük, ha felvesszük, hogy ezen erdőfelügyelőknek folytonos figyelemmel kell kísérni az illető kerületekben az összes erdőkezelést és e felett mintegy a főfelügyeletet kell gyakorolni, akkor mindenesetre el kell ismerni, hogy elegendő nagy hatáskörrel fognak birni, és hogy nekik és segéd-személyzetüknek csakugyan sok teendőjük lesz.

Megvallom nem vagyok képes felfogni, hogy ily állások szervezése nélkül miként lehet hinni azt, hogy ezen törvénynek nagyon fontos és igen számos intézkedései keresztülvitessenek, ha csak nem akarjuk azt, hogy e törvény papi ron maradjon; minthogy pedig azt hiszem, hogy ez célja senkinek nem lehet, kérem a t. házat, hogy e §-t elfogadni kegyeskedjék. *(Helyeslés jobbfelől.)*

Br. Kemény Gábor földmívelés-, ipar- és keresk. minister: T. ház! Tisztán azon kérdéshez ragaszkodva, melyet Szájbély Gyula képviselő ur hozzám intézett, leszek bátor arra egy pár szóval válaszolni. Azt kérdi a t. képviselő ur, minő utasítást fognak kapni a kinevezendő erdőfelügyelők és vajjon állásukat policiálisnak tekintem-e vagy nem? Ezt illetőleg bátor vagyok magára a törvényjavaslatra hivatkozni, a mint azt már egy párszor tettem. A 30-ik és következő §-okban a kir. erdőfelügyelők hatásköre és teendői szabatosan körül van írva.

A 30. §. az erdőfelügyelők feladatáról szól és így hangzik *(olvassa):* „A királyi erdőfel-

ügyelő örködik a felett, hogy területében a jelen törvény határozatait, s a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek, valamint a közigazgatási bizottságnak rendeletei pontosan végrehajtassanak.

Tartozik különösen meggyőződést szerezni arról, vajjon a megállapított gazdasági tervek mindenben megtartatnak-e?

A törvénybe vagy hatósági rendeletbe ütköző erdőkezelést, az illetékes közigazgatási bizottságnak azonnal bejelenti.

A 31, 32, 33, 34 és 35. §§-ok részletezik a földadatot.

A 31. §. szól ugyanis az erdőfelügyelő részéről teendő közvetlen intézkedésről és a rendőri közegek közreműködéséről, a 32. §. a véleményadás és javaslattételről, a 33. §. a közigazgatási bizottság és erdőfelügyelő összeütközéséről, a 34. §. a területek beutazásáról, a 35. §. szól az erdők megvizsgálásáról.

Azt kérde a képviselő ur, hogy minő lesz az utasítás, melyet ezen felügyelők kapni fognak. Ezen utasítás meg fog felelni a törvényjavaslatban körvonalozott, a különböző szakaszokban elszórtan foglalt teendőiknek. Ezen teendőik részben rendőri és ellenőrzési, részben nem ezen hatáskörbe vágnak és én a magam részéről a főszempontot nem a rendőri, hanem a kulturális missióra helyezem.

Legyen szabad még csak azt megjegyeznem, hogy a t. képviselő ur szavaiban némi sértődést vettem észre, azt illetőleg, hogy én mily makacsul ragaszkodom e törvényjavaslathoz, a melyet — úgymond — a bölcsesség quintessenciájának tekintek. Egyáltalában semmi emberi művet ilyenek nem tekintek és tudom, hogy még a legművészbibb tárgyak is, pl. szobrok, képek vagy versek is az újból átdolgozást néha eltűrik. Méltóztassék meghinni, hogy elismerem, hogy egy kétszáz §-ból álló törvényjavaslatban nem egy oly szó van használva, melyet mással lehetne felcserélni, de méltóztassanak meggondolni azt is, hogy ha egy szerves egész képező nagy törvényjavaslat van tanácskozás alatt, ha 400 képviselő közül nem mindenki olvassa el talán egész figyelemmel a törvényjavaslatot és némelyik talán nem is egész szakavatottsággal szól hozzá, habár — elismerem — mindig a legjobb intentioval és kötelessége érzetében szól is a dologhoz; mondom, hogy ilyenkor felhozatnak olyan ellenvetések is, melyek meg vannak talán fejtve egy későbbi §-ban és melyek tulajdonképpen csak az ő felfogása szerint alaposak. Méltóztassanak meggondolni, hogy ha ily módon járnánk el, olyan zürzavar állhatna elő 400 ember tanácskozása folytán, melyből nagyon nehéz lenne kibontakozni.

Egyébiránt tegnap és tegnapelőtt bebizonyi-

tottam, hogy nem is minden módosítást utasítok én vissza. Nehányra, pl. Gulner Gyula képviselő ur indítványára, valamint Thaly Kálmán módosítványára vonatkozólag kijelentettem, hogy azokat elfogadom. Kijelentettem azt is, hogy szívesen elfogadom azon indítványt is, a melyet az erdőügyi bizottság előadója a 17-ik §-ra tett. Ezeket akartam megjegyezni. Méltóztassanak elhinni, hogy én semmi olyan önteltséggel, vagy önhit-séggel nem bírok, hogy azt higgyem, miszerint e törvényjavaslat a bölcsességnek non plus ultrája, melyen tehát változtatni nem lehetne; de másrészt kérem a t. képviselő urat, méltóztassék figyelembe venni azt, hogy ha bolygatni kezdjük a §§-at, akkor, midőn a képviselőház a törvényjavaslatnak végére jön, oly zürzavar állhat be, melyből nem lennének képesek kibontakozni és melynél fogva a törvényjavaslatot egészen újból át kellene dolgozni. *(Helyeslés.)*

Elnök: Szederkényi Nándor képviselőnek a 28. §-hoz beadott módosítványa fel fog olvastatni.

Antal Gyula jegyző *(olvassa Szederkényi Nándor módosítványát):* Az erdőtervényjavaslat 18. §-a törölendő.

Elnök: Felteszem a kérdést. *(Halljuk!)* Méltóztassanak azon képviselő urak, kik az erdőtervényjavaslat 28. §-át az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadják, felállani. *(Megtörténik.)* A többség elfogadja. E szerint Szederkényi Nándor képviselő ur ellenindítványa elesik.

Baross Gábor jegyző *(olvassa a 29. §-t).*

Meczner Gyula: Ezen §-hoz minden további indokolás nélkül azon indítványom van, hogy a §. végére tétessék a következő mondat: „és a magyar nyelvet birja.“ Szükségesnek látom azt azért, mert a §-ban erre nézve intézkedést nem látunk, miután az csak azt mondja, hogy szükséges, miszerint az illető „elméleti szakképzettségét valamely erdészeti akadémia teljes bevégezéséről, valamint belföldön tett felsőbb államvizsgálatról szóló bizonyítványok által igazolja. E szerint tehát végezheti tanulmányait külföldi szakintézetben is. Továbbá az van mondva, épen felolvastam, hogy belföldön tett felsőbb államvizsgálatról szóló bizonyítványa legyen. Szerintem azonban államvizsgát más nyelven is lehet tenni. Következésképpen itt sem tartom, feleslegesnek indítványomnak elfogadását.

Elnök: Az indítvány fel fog olvastatni.

Antal Gyula jegyző *(olvassa):* „Ezen §-toldassék meg a következő mondattal: „és a magyar nyelvet birja.“

Csanády Sándor: T. képviselőház! Miután hazai törvényeink kimondják, hogy csak oly honpolgár lehet tisztviselő, ki a magyar nyelvet tökéletesen érti és mert nem akarom elhinni azt, hogy a t. miniszter ur törvénysértési büntetést akarna

elkövetni oly egyén kinevezése által, a ki a magyar nyelvet nem érti, én e módosítványt nem fogadom el, mert azt feleslegesnek tartom s nem akarom a törvény erejét ez által gyengíteni. (Helyeslés.)

B. Kemény Gábor: Tökéletesen egyetértek az előttem szólott képviselő urral. A törvény szövegéből kitűnik az, hogy nem lehet mást kinevezni, mint olyant, a ki a magyar nyelvet bírja. Nekem nem volna ellenvetésem e módosítvány ellen, de önmagában értetik, hogy nem lehet mást kinevezni,

De legyen szabad egy más megjegyzést tennem. (Halljuk!) E §. 3. sorában az a kifejezés használtatik: „felsőbb államvizsgálat”-ot kellene letenni az illető egyéneknek. Ez félremagyarázásra szolgálhatna alkalmat, azért inkább szeretném e helyett az „erdészeti államvizsgálat” kifejezést tenni, a mely praecisirozza azt, hogy milyen nemű vizsgát kell azoknak letenni, a kik ilyen állomásra qualificáltak, a kik természetesen, ha nem bírják a magyar nyelvet, e vizsgát kellő sikerrel kiállani nem képesek. Tehát a „felsőbb” szó helyett „erdészeti szót óhajtanám tétetni. (Helyeslés.)

Orbán Balázs: T. ház! Én Csanády Sándor t. képviselőtársammal ellentétben, nagyon is szükségesnek tartom a Meczner Gyula képviselőtársam által benyújtott módosítvány-illetőleg hozzátoldásnak felvételét; mert pl. volt egyszer alkalmam itt részletesen, tüzetesen, sőt a személyek megnevezésével is kimutatni azt, hogy épen az erdészeti hivataloknál a magyarok majdnem ki vannak zárva és nagyon kevés azoknak a száma, a kik az erdélyi erdőhivatalokban a magyar nyelvet tudják és akarják is tudni. Igen valószínű, hogy miután az enemű szakképzettség tekintetében nem vagyunk túlhalmozva, a minister ur a már meglevő hivatalnokok közül fogja nagyrésztben kinevezni az erdőfelügyelőket. Én tehát, miután mint mondtam, az erdélyi részeken igen sok idegen és nyelvünket nem tudó egyén van alkalmazva, nagyon szükségesnek tartom azt, hogy Metzner képviselő ur hozzátoldása a törvénybe felvétessék.

Tisza László: Én a t. minister ur s illetőleg Csanády Sándor t. képviselőtársam indítványát pártolván, az előttem felszólalt t. képviselő urral szemben csak azt vagyok bátor megjegyezni, hogy az egész erdélyi részeken egyetlenegy erdész sincsen, a ki magyar nyelven nem folytatná hivatalát.

Madarász József: T. ház! Ha oly sok bizonyítványával nem bírnánk annak, a mi törvényellenesen történt, hát akkor én feleslegesnek tartanám t. barátom indítványát. Akkor is azt mondanám, köszönöm, hogy előhozta, hogy szóba jött és a minister ur nyilatkozhatott a ház előtt;

mert ha nem is fogadtatik el az indítvány, benne lesz ez a naplóban, s legalább tiszta vizet öntünk a pohárba. Nagyon jól tudom, hogy az államkormány által kinevezett hivataloknak a kormányval való levelezési, ügyviteli stb. nyelve a magyar Magyarországon; hiszen én többször felszólaltam itt már közlekedési ügyekben, pedig ezek is magyar államhivatalok, s a minister ur egyszer azt mondotta: igaz, hogy tizenkét év óta kiadtuk a rendeletet, hogy ha három, hat, sőt kilencz év alatt meg nem tanul magyarul, kénytelenek leszünk vagy nyugdíjazni, vagy elbocsátani. Igen, de ez oly jeles ember, hogy lehetetlen rá ezt a szabályt alkalmazni, és hogy itt okvetlenül kivételt kell tenni. Ime, meg van a törvényünk és a magából folyó állami kötelezettség, de vagy az egyik tanácsos kedvéért, vagy pedig azért, mert az illető ennek, vagy annak sógora kivételek történnek.

Én, t. ház, keveselem, a mit az én t. képviselőtársam mondott, mert én nem érem be azzal, hogy az illető magyarul tudjon. (Mozgás.) — Igen óhajtanám, ha a t. minister ur szíves volna egy kissé idefigyelni; — hanem, miután ez törvényerőre emelkedik, óhajtom, hogy ezen erdőfelügyelőségeknek és az azok mellé rendelt közegeknek, a kiket a magyar állam fizetend, ne csak hivatalos levelezési és ügykezelési nyelve legyen a magyar, hanem azok naplóikat az állam hivatalos nyelvén, tehát magyar nyelven vezessék. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) És, mert ezt a törvény követeli és mert ezen tekintetben keveslem azt, hogy magyarul tudjanak: nem járulhatok azon indítványozott kevesebbhez, a mely a többet kizárná. De remélem, hogy ha e törvény életbe lép, nem fog a minister ur, vagy utána bárki is, a ki minister lesz, alkalmat szolgáltatni arra, hogy a magyar képviselőházban fel kelljen szólalni az iránt, hogy a kormány hajtsa végre a magyar állam iránti köteleességét. (Helyeslés.)

B. Perényi Zsigmond előadó: Minthogy a rubrumban előforduló „kellékei” kifejezéssel a bizottság a qualificatiót akarta kifejezni, kérem a t. házat, hogy módosítványomat, a mely oda irányul, hogy e szó helyett mindenütt, a hol az előfordul, „minősítvényei” tétessék, elfogadni méltóztassék.

Elnök: Az előadó ur módosítványa szerint a rubrumban előforduló „kellékei” szó helyett „minősítvényei” kifejezés volna teendő. Igen természetes, hogy ha e módosítvány elfogadtatnék, mindenütt „minősítvényei” kifejezés fog „kellékei” kifejezés helyett felvétetni.

Szólásra senki sem lévén feljegyezve, a vitát bezárom.

Mindenekelőtt a rubrumra vonatkozólag

fogom feltenni a kérdést. Méltóztatik-e a t. ház a rubrumot, úgy a mint van, elfogadni? (Nem!)

Ennélfogva határozatképen kimondhatom, hogy az eredeti szöveg mellőzésével, az előadó ur által tett indítvány fogadtatott el, a miért is „kellékei” kifejezés helyett mindenütt, a hol az előfordul, „minősítvényei” kifejezés fog felvételni.

Már most a §-ra vonatkozólag fogom feltenni a kérdést.

Méltóztatik-e a t. ház a 29. §. szövegét azon módosítvánnyal, hogy „felsőbb államvizsgálatról” helyett „erdészeti államvizsgálatról” tétessék, elfogadni?

Ez által még nem esik el azon hozzátoldás, a melyet Metzner Gyula képviselő ur hozott indítványba. Kérem tehát azon képviselő urakat, kik a 29-ik §-t az erdőügyi bizottság által megállapított szövegben a minister ur által javasolt módosítással elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) A ház a 29. §. szövegét a minister ur által javasolt módosítással elfogadja.

Már most kérem, méltóztassanak felállani azok, kik a Metzner Gyula képviselő ur által a §. végéhez indítványba hozott toldalékot elfogadják. (Megtörténik.) A többség nem fogadja el. E szerint a §. szövege marad, a mint elébb elfogadtatott.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 30. §-t, mely észrevétel nélkül elfogadtatik. Azután olvassa a 31. §-t).

Hevessy Benedek: A 31. §. azt rendeli, hogy a kir. erdőfelügyelő ott, a hol a magánbirtokosok nem a törvény szerint kezelik erdeiket, a törvény elleni cselekményt önhatalmából betiltsa. Nem szólaltam volna fel a törvény ezen rendelkezése ellen, ha már a 21. §-ban nem lenne meghatározva azon főelv, hogy első fokú hatóság a közigazgatási bizottság és a 26. §-ban nem volna kimondva, hogy a közigazgatási bizottság a maga kebeléből szakbizottságot választ, melynek üléseiben az erdőkérdések megvitatásában az erdőfelügyelő is részt vehet, de csak úgy, mint véleményező.

Miután nem tartom a törvényhozó testület méltóságával megegyeztethetőnek azt, hogy ugyanegy törvényben egyszer a kir. adófelügyelő, másszor pedig a közigazgatási bizottság ismeressék el első fokú hatóságnak, de tanácsosnak sem tartom, mert szerintem nagy összeütközésekre adna alkalmat az erdőfelügyelő és a közigazgatási bizottság közt, — erre vonatkozólag a következő módosítványt vagyok bátor benyújtani.

Antal Gyula jegyző (olvassa): Módosítvány a 31. §-hoz. Ha a kir. erdőfelügyelő az erdőbirtokosok részéről oly világosan a tör-

vénybe ütköző rendelkezést tapasztal, mely a hatóság haladék nélkül beavatkozását teszi szükségessé, a törvénybe ütköző cselekményt a közigazgatási bizottságnak azonnal és felelősségterhe alatt haladéktalanul bejelenteni tartozik.

Ha pedig a közigazgatási bizottság az erdőfelügyelő bejelentésére azonnal nem intézkednék, vagy intézkedését a k. erdőfelügyelő a törvénybe vagy ministeri rendeletbe ütközőnek vélné, a főispán útján a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterhez indokolt fölterjesztést tenni köteles.

B. Perényi Zsigmond előadó: Nem tudom felfogni a t. képviselő urnak ezen §-ra vonatkozó aggodalmát. Ezen §. prodvideál oly cselekményekről, melyekre nézve a felügyelő rögtöni beavatkozása szükséges. Ha például látja a felügyelő, hogy egy véderdő letarolásához fognak, rögtön kell intézkednie. Nem kell félni, a közigazgatási bizottsággal való összeütközéstől, minthogy meg van mondva, hogy az erdőfelügyelő rögtön bejelenteni tartozik az intézkedést a közigazgatási bizottságnak. S a közigazgatási bizottság, illetőleg a ministerium azonnal rendelkezhetik a betiltás megszüntetése iránt. Kérem ennél fogva, méltóztassék a t. ház a §-t megtartani, mely különben is csak oly intézkedést tartalmaz, mely eddig a szolgabiráknál is fennáll. (Helyeslés.)

Elnök: Senkisésem lévén szólásra feljegyezve, fel fog olvastatni a módosítvány.

Baross Gábor jegyző (olvassa Hevessy Benedek módosítványát).

Elnök: Méltóztatik a t. ház elfogadni az eredeti szöveget? A kik elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) Elfogadtatott s ezzel a módosítvány mellőzve van.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 32—35. §§-t, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak. Olvassa a 36. §-t).

Molnár Aladár: A 36. §. nemcsak azt rendeli el, hogy azoknak, kik ezentúl alkalmaztatnak az erdőtisztai pályán, az elemi államvizsgát is le kell tenni; hanem az utolsó pontban még az is kimondatik, hogy a most már alkalmazottak meghagyatnak, azonban előléptetésben csakis a b) pontban említett felsőbb erdőszeti államvizsga letétele után részesülhetnek. Én barátja vagyok a szigorú vizsgálatnak s a szakképzettség bizonyításnak, s a törvény sikerét magam is részben attól tételezem fel, hogy szakértő közegek hajtsák azt végre; hanem a szakértelmet nem tételezem fel kizárólag az államvizsga letételétől, mert bizonyos vagyok benne, hogy a most alkalmazásban levő erdőtisztok nagy része előrehaladott koruknál fogva nehezen volnának alkalmasak arra, hogy ezen túl tegyék le az elméleti államvizsgát; de másfelől hosszabb állami szolgálat után a gyakorlat terén oly kép-

zettséget szereztek maguknak, hogy az ügynek is kárára válnék, ha ezen egyéneket nélkülözni kellene, de még ezen emberek igazságtalanul is sujtatnának az által, ha azért, mert a törvény őket eddigelé nem kötelezte arra, s így az államvizsgát nem tették le — bármily szorgalmasak legyenek is s bármennyire kitüntessék magukat, — előmenetelre nem számíthatnának. Tudjuk, azokra, kik semmiféle előmenetelre számot nem tartanak ez igazságtalan, s az ügy érdekében sem kívánatos, mert ez ezeket az embereket elkedvetleníti, és rájuk depresszív hatással van.

Hogyan egyeztethető össze az az igazsággal, ha a törvény kimondja, hogy a most már alkalmazásban levő erdőtisztok, kik 30—40 évig szolgáltak, nem fognak előléptetésre igényt tarthatni, hanem csak azok, a kik az elméleti államvizsgát letették. Hogy ez a törvényben feltétlenül kimondassék az előre haladott korukra nézve is ez sem nem igazságos, sem az ügy érdekében nincs.

Azért bátor vagyok indítványozni, hogy a 36-ik §. utolsó bekezdése végén e szavak: „azonban előléptetésben csakis a b) pontban említett felsőbb erdészeti államvizsga letétele után részesülhetnek“ hagyassanak ki.

Antal Gyula jegyző (olvassa Molnár Aladár indítványát).

Tisza Lajos: T. ház! Én nagyon egyszerűen és röviden bátor leszek indokolni, miért kérem a szöveget megtartani úgy, a mint van. Először is nem helyesen fejezte ki magát az előttem szólott képviselő ur, midőn azt mondá, hogy e törvény által el van zárva az útja azoknak, a kik bármikor előléptetésre igényt tarthatnak. Hogy ne tarthatnának igényt? A mint időközben leteszik az államvizsgát, melyet a törvény tőlük megkíván, előre léphetnek.

De miről van itt szó? Itt szó van az erdőtisztokról, a kik alkalmaztatnak az állam különös felügyelete alatt álló, a 17. §. X. szakaszban felsorolt erdőkben. Már most kikből áll az az erdőszemélyzet? Áll vagy gyakornokokból, vagy erdészekből, vagy főerdészekből. A gyakornokok és az erdészek azon kategóriába esnek, melyre nézve concedálta volna Molnár Aladár képviselő ur is, itt tehát csak a főerdészekről lehet szó, pedig azoknak magasabb előmenetelére egy uradalomnál alig van kilátásuk, ezek legfőleg fizetésjavításra tarthatnak igényt, de arról a törvény nem szól. De van még egy különös ok, mely miatt kérem, méltóztassék a b) pontot megtartatni. Ha az is kimondatik, hogy az erdészeti államvizsgát belföldön letette, ebben van nekem garanciám arra nézve, hogy azon egyéni a ki előléptetésben részesül, oly erdőségeknél, melyek fölött különös felügyelettel bír az állam,

a magyar nyelvet is bírja. (Közbeszólások jobb-felől: *Maradjon!*)

Báró Kemény Gábor földművelés-, ipar- és keresk. minister: T. ház! Én is a §. megtartását kérem a t. háztól, azon megjegyzéssel, mely folyamánya a 29. §-ra nézve hozott határozatnak, mely szerint „felsőbb államvizsgát“ helyett „erdészeti államvizsgát“ tétessék, mind a 3-ik, mind az utolsó bekezdésben. (*Helyeslés.*)

Egyébiránt bátor vagyok megjegyezni azt, hogy ezen erdészeti államvizsga főleg gyakorlati vizsga s azon egyén, a ki ezen vizsga nélkül is képes megfelelni hivatásának, a könyvek igen kevés forgatásával képesítheti magát arra, hogy ezen vizsgát sikerrel letehesse. Nem fog ez senkire nézve nagy nehézséget okozni, s teszem, az erdélyi részekben az erdőtisztok — nemcsak a 17. §-ban megnevezett erdőbirtokosok erdeiben működők, — hanem egyáltalán minden erdőtiszt, eddig is köteles volt az erdészeti szakvizsgát letenni. (*Maradjon!*)

Elnök: Ha jól értettem, a minister ur a b) pontban és mindenütt e helyett „felsőbb államvizsgát“ tétetni kívánja „erdészeti államvizsgát.“ (*Helyeslés.*) A kérdést e szerint fogom feltenni. Azonban előbb fel fog olvastatni Molnár Aladár képviselő ur módosítványa.

Antal Gyula jegyző (olvassa a Molnár Aladár módosítványát).

Elnök: Felteszem a kérdést. Elfogadja-e a t. ház a 36. §-t az erdőügyi bizottság szövegében a minister ur által tett módosítással; igen vagy nem? A kik elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*) A többség elfogadja, s ennél fogva Molnár Aladár képviselő ur módosítványa elesik.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 37. §-t, mely észrevétel nélkül elfogadtatik. Olvassa a 38. §-t).

Hosztinszky János: T. ház! Engedelmet kérek, hogy ezen §-nál igen röviden felszólalni kénytelen vagyok; de miután tapasztalásból tudjuk azt, hogy ha az esküminta nem világos, nem szabatos, az igen sok bajra szolgáltat alkalmat: ezért bátor vagyok a minister urat és a t. házat ezen eskümintának némely hiányos részére figyelmeztetni, még pedig annál inkább, mert az illető ezen minta szerint az esküt jó lélekkel némely körülményekre nem is tehetné le.

Ezen eskümintában következők állanak: „hogy azokat, kik az erdőt vagy bármi ahoz tartozót valamiképen károsítani akarnak stb., a törvény értelmében megzalogolom.“ Már, t. ház, a gondolat és akarat, ha küljelekben nem mutatkozik, nem büntethető. Kérem én a t. minister urat és ezen törvényjavaslat szerkesztőjét, hogy micsoda erdőtiszt fogja jó lélekkel az esküt letenni

arra, hogy ez vagy amaz egyén az erdőt valamiképen károsítani akarta, és mert akarta, azt a törvény értelmében megzálogolja?

A törvény a kísérletet büntethetőnek mondja ki és ezen törvényjavaslat is azt mondja 80. és 99. §§-ban, hogy a kísérlet büntethető. Tehát az eskümintának sem szabad tovább terjeszkedni, mint a mit a törvény mond, hogy a törvény értelmében megzálogolhatja. Azért én ajánlom, hogy ezen szó helyett „akarnák” tétessék, „megkísérlenék.”

Továbbá ezen szakaszban az áll, hogy „mindenről, a mi gondviselésem alá bízatik, minden időben helyesen számot adok.”

Már, t. ház, jó lélekkel erre sem tehet valaki esküt, mert a legjobb tudomás szerint tehet valaki számadást, de annak nem szükségképp következése, hogy azon legjobb tudomás szerint adott számadás egyszersmind helyes is, mert igen könnyen megtörténhetik, hogy akár tévedésből, akár az erdőbirtokos javára, és a számadó kárára, vagy megfordítva, hiba csúszik a számadásokba. És azt képzelni nem is lehet másképp, mint hogy ezen „helyes” szó alatt a „legjobb tudomás szerint” értetik, mert a számadás a nélkül is megvizsgáltatik és ha abból valami kimaradt, az pótolható a nélkül, hogy valaki azt mondbassa, hogy arra hivatalos eskü tétetett, hogy helyes a számadás. Erre nem lehet az erdőtisztet meg esküdtetni. Ennélfogva ezen szó helyett „helyes,” ez teendő, „legjobb tudomásom szerint.”

Ezen két módosítvány lényeges, de van egy irányi módosítványom is, t. i. mindjárt a bekezdés elején ez áll: „minden az erdőhöz tartozó.” Ez nem tiszta magyarság. Ezt úgy kell kifejezni, hogy „mindenre, a mi az erdőhöz tartozik.”

Én tehát ezen három módosítványt bátor vagyok a t. ház figyelmébe ajánlani, és egyszersmind elfogadás végett ezennel benyújtani. (Helyeslés.)

Baross Gábor jegyző (olvassa Hosztinszky képviselő módosítványait).

Thaly Kálmán: Tiszt. ház! Miután már benne vagyunk a stylaris kiigazításokban, a mire nézve nagyon bőven lehetne a t. ház figyelmét felhívni ezen törvényjavaslat szövegezésében, habár nem tartom is helyesnek, minden kicsiségen fennakadni, szívesen elismerem, hogy olyan lényeges esetekben, a hol az értelem jelentékeny változásra vagy félremagyarázásokra adhat alkalmat, vagy a melyeknél az eskü letételénél lelkiismereti furdalásokat okozhatna az eskümintá, ily esetekben a t. képviselő urak az előttem szóló példája szerint a kisebbszerű változtatásokra nézve is észrevételeiket megtegyék. E szempontból kiindulva, az „akarnák” szó helyett a „megkísérlenék” ajánlott szót szívesen elfogadom. Azonban a második módosításhoz nem járulhatok, mert

az a „legjobb tudomásom szerint” rettenetes germanismus, mely magyarán így hangzik: „igaz meggyőződéseim szerint.” Én ezt vagyok bátor a t. háznak ajánlani.

Baross Gábor jegyző (olvassa Thaly módosítványát: „helyesen” helyett tétessék: igaz meggyőződéseim szerint”).

Gr. Forgách Antal: Az esküformában én nagyon szeretem, ha az tiszta és practicus. Azon kifejezés: „legjobb tudomásom, vagy legjobb meggyőződéseim szerint” igen határozatlan forma, mert abba minden beleillik. Én azt hiszem, az egész dolgon igen könnyen segíthetünk, ha a „helyesen” szót kihagyjuk. (Helyeslés.)

Baross Gábor jegyző (olvassa a gr. Forgách módosítványát: A 2-ik bekezdés utolsóelőtti sorából a „helyesen” szó hagyassék ki).

Thaly Kálmán: Én visszavonom módosítványomat, elfogadom a gr. Forgáchét.

B. Kemény Gábor földmívelés-, ipar- és kereskedelmi minister: Egyszerűen kijelentem, hogy Hosztinszky képviselő urnak két első módosítványához hozzájárulok, de a „legjobb tudomásom szerint” szavak betétele helyett én is, mint gr. Forgách indítványozta, a „helyesen” szó kihagyását tartom helyesnek.

B. Perényi Zsigmond előadó: A szöveg kinyomatásakor egy szó kimaradt, kérem annak beiktatását. Az első bekezdés utolsó sorában e szó után „előtt” tétessék: „következő”.

Elnök: Maga a szakasz ellen észrevétel nem tétetvén, azt elfogadottnak jelentem ki. Az egyes módosításokra nézve fog a szavazás történni. Legelőször jön az előadó ur módosítványa, mely szerint az első bekezdés 4-ik sorában az „előtt” szó után e szó szúratnék be: „következő”. Méltóztatnak ezt elfogadni? (Elfogadjuk!) Elfogadtatott.

Most következik Hosztinszky képviselő ur módosítványa, mely szerint e szavak helyett: minden az erdőhöz tartozóra, ezt kívánja tétetni: „mindenre, mi az erdőhöz tartozik”. Méltóztatnak elfogadni? (Elfogadjuk!) Elfogadtatik. Következik hasonlóképp Hosztinszky képviselő ur módosítása, mely szerint az „akarnák” szó „megkísérlenék” szóval cserélendő fel. Méltóztatnak elfogadni? (Elfogadjuk!) Elfogadtatik. Következik Hosztinszky képviselő ur harmadik módosítása.

Hosztinszky János: Én hozzájárulok gróf Forgách indítványához.

Elnök: E szerint, ha nincs észrevétel, elfogadtatik gr. Forgách indítványa, s a „helyesen” szó kihagyatik.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 39. és 40. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatván, olvassa a 41. §-t).

Molnár Aladár: T. ház! A törvény végrehajtása érdekében vagyok bátor módosítvány

ajánlani. Több törvényjavaslat tárgyalásánál tapasztalhattuk, hogy a javaslatok principiális részénél nagy viták merülnek fel; magára a törvény kezelésére vonatkozó intézkedések iránt, mint apróságok iránt, nem szoktunk figyelemmel lenni. Nem vesszük észre, hogy kint az életben igen sokszor a törvények végrehajtása nem a principiális intézkedéseken törik meg, hanem megnehezítjük, sőt lehetetlenné tesszük a végrehajtást a gyakorlatiatlan végrehajtás által. Nem tartok a törvényben semmit sem oly kicsinynek, a mi meg nem érdemelné figyelmünket, és a mit tehetségünk szerint javítani kötelességünk nem volna. *(Helyeslés.)*

Igy a 41. §-ban kötelességévé tétetik nem az erdőtiszteknak, hanem az erdőőröknek, hogy naplót vezessenek, és abba beírják nemcsak a történt károkat és kihágásokat, hanem azt is, hogy semmi sem történt. Ha tehát például mélyebben lévő erdőségeknél féléven, vagy egész éven át semmi sem történik, az erdőőr köteles naplót vezetni arról, hogy semmi sem történt. Bizonyos vagyok benne, hogy a legtöbb erdőőr nem fogja a naplót rendesen vezetni, hanem minden hónapban beírja emlékezetből a beirandókat.

Ezen intézkedés tehát semmi biztosítékot nem nyújt. De ha azt akarjuk ezen napló által biztosítani, hogy a károk feljegyeztessenek, akkor, a mikor történtek, ezt nem érjük el ezen uton. Nagyobb kiterjedésű erdőknél az erdőőr nem tudja meg rögtön, mi kár történt, hanem sokszor csak hetek múlva jut annak nyomára. Nem volna tehát elérve azon cél, hogy a kár bejegyeztessék akkor, a mikor megtörténik. Nagyobb kiterjedésű erdőknél az erdőőr sokszor nincs is ott-hon, mert neki első dolga, hogy az erdőben járjon. Vagy talán az erdőőrökből is oly közegeket akarunk csinálni, mint a közoktatási közegek, hogy csupán statisztikai adatokat gyűjtsenek a helyett, hogy az iskolákat látogatnák? Ennek gyakorlati eredménye nincsen. Én egyszerűbbnek tartanám a rendes napló helyett, melybe beíratnék, hogy semmi sem történt, rendes kárjegyzékek vezettessenek a ministerium által kiadott formulákban, s ezekbe bejegyeztetnék az a kár, a mely valósággal megtörtént. Ennek van jelentősége. De hogy minden semmiségről, aprólékoságról a legtöbb esetben tanulatlan erdőőr naponként journált vezessen, azt célszerűtlennek tartom.

Bátor vagyok tehát a következő módosítást elfogadás végett ajánlani:

Módosítás a 41. §-hoz: az első bekezdés 3. sorában „rovatos erdei naplót“ helyett tétessék „erdei rovatos kárjegyzéket“.

A második kikezdésben a „napló“ szó helyett tétessék „kárjegyzék“, a harmadik bekezdés pedig hagyassék ki.

Antal Gyula jegyző *(olvassa a Molnár Aladár által beadott módosítást).*

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister: T. ház! Molnár Aladár t. képviselő urnak módosítása azon egy részéhez, hogy a törvényben „rovatos erdei napló“ helyett mondassék „erdei rovatos napló“, a mi jobban hangzik magyarul, a magam részéről hozzájárulok. De, a mi azonkívül van módosítványában, és ez képezi annak lényegét, igen sajnálom, de nem fogadhatom el. Nemcsak az aerarialis erdők-nél, hanem a mennyiben én tudom, a rendesen kezelt nagyobb erdőségeknél általában véve, naplót jelenleg az erdőőrök tényleg már vezetnek is. Ez egy kis könyv, melybe rendesen bejegyzik azon hiányokat, lopásokat, károsításokat, melyeket észrevettek. Ennek bizonyító ereje van, úgy hogy a károsításokra vonatkozó kimutatások ezekből állíttatnak össze. Ez által lehetséges ellenőrizni azt, hogy az erdőőr mindennap megjárja az erdőt. Ezt minden erdőőr vezeti és vezetheti, az erdőtiszt rendesen már nem. Az erdőtiszt nem mutathat ki, nem jegyezhet fel mindennap minden hibát, károsítást, mely az erdőben felmerül, máról holnapra. Ennek elhagyása tehát nemcsak az aerarialis erdőkre nézve, hanem a rendezetlen erdőgazdaságra nézve is hátramenetelt képezne és megingatná azt a folytonosságot, hitelességet, a melylyel ezen rovatos kimutatásoknak birniok kell. Én kérem, hogy épen a gyakorlatiasság szempontjából, és a visszalépés elkerülése kedvéért, méltóztassék elfogadni ezt a §-t, úgy a mint az szövegezve van; azon különbséggel, hogy a „rovatos erdei napló“ kifejezés helyett tétessék „erdei rovatos napló“.

B. Perényi Zsigmond előadó: T. ház! Ezen §. első bekezdésének szövegezése egy kissé nehézkes. Erre nézve egy tisztán stylaris módosítást bátorodom tenni.

Baross Gábor jegyző *(olvassa):* „a 41. §. 3. sorában e szó után „megfelelnek“, teendő „a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister által meghatározandó minta szerint“; minek következtében a 3. és 4. sorban e szavak „melynek mintáját a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister határozza meg“ kihagyandók.

Elnök: T. ház! Ezen §-hoz 3 módosítás adatott be, Molnár Aladár képviselő ur e helyett „rovatos erdei naplót“ ezt akarja tétetni „erdei rovatos kárjegyzéket“, és a második bekezdésben e szó helyett „naplónak“ ezt kívánja tétetni „kárjegyzéknek“ és a harmadik bekezdést kihagyni indítványozza. Ugy fogom feltenni a kérdést: méltóztatnak-e ezen szakaszt elvben elfogadni, a mi azután nem zárja ki azt, hogy az előadó ur által tett stylaris módosításra történjék a szavazás. *(Helyeslés.)* Kérem tehát azokat, a kik e §-t elvben elfogadják, méltóztassa-

nak felállani. (*Megtörténik.*) A többség e §-t elvben elfogadja s így Molnár Aladár képviselő ur módosítványa elesett.

Most következik azon módosítvány, melyet a minister ur javasolt, hogy e helyett „rovatos erdei napló“ tétessék „erdei rovatos napló“. (*Elfogadjuk!*) Elfogadtatott. Azt hiszem, hogy azon módosítást is méltóztatnak elfogadni, melyet az előadó ur javasolt. (*Elfogadjuk!*) Elfogadtatott.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 42. §-t.)

B. Perényi Zsigmond előadó: T. ház! Ezen §. szövegében, a kinyomatás alkalmával talán egyes szavaknak kihagyása vagy elcserélése folytán ma a szöveg nem fejezi ki azt, a mit a bizottság kifejezni akart, t. i. ebből azt lehetne érteni, hogy a magán erdőbirtokosok kihágási naplót nem vezettethetnek illető tisztviselőik által. Mi azt akartuk kifejezni, hogy oly naplót, mely a 41. §-ban körülírt napló kellékeinek megfelelően, csak azok vezethetnek, kik a 37. §. c) pontjában kijelölt kelléknek megfeleltek. Módosítványom odairányul, hogy a szöveg világosabb legyen.

Baross Gábor jegyző (olvassa): „Az első bekezdés 2-ik és 3-ik sorából e szavak: „ez utóbbiak által azonban csak az esetben, ha azok“ hagyassanak ki és helyükbe tétessék: „az ez utóbbiak által vezetett napló azonban csak az esetben egyenértékű a 41. §-ban meghatározott naplóval, ha ezen erdőőrök“; a bekezdés többi része marad; ezen utolsó szava „megfelelnek“ olvastassék „megfeleltek“.

Elnök: T. képviselőház! Méltóztatik ezen §-t ezen módosítással elfogadni? (*Elfogadjuk!*) Ezen §. az előadó ur által előadott módosítással elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 43. §-t.)

Elnök: Nincs észrevétel. Elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 44. §-t.)

Elnök: Észrevétel nem lévén, elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 45. §-t.)

B. Perényi Zsigmond előadó: T. ház! E §-ból szintén nyomdahibából két szó kimaradt, t. i. az utolsó sorban a „megállapítandó“ szó után teendő „könnyen felismerhető.“

Elnök: Méltóztatik a t. háznak elfogadni? (*Elfogadjuk!*) Elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 4. fejezet címét).

Irányi Dániel: T. képviselőház! Ezen fejezetnél kezdődik a törvényjavaslatnak büntető része, vagyis azon rész, mely a leendő törvény ellen elkövetendő sértésekről, azok megbüntetéséről és a követendő eljárásról szól és ezen büntető rendelkezések keresztül húzódnak nemcsak ezen fejezeten, hanem a következő egész czímen, mely maga több fejezetből áll és úgy-

szólván egész végéig terjednek ezen javaslatnak. Ez valóságos kis büntető codex, nemcsak anyagi, hanem alaki részszel is, csak hogy hiányos, hézagos és a mi fő, a már elfogadott büntető codex elveivel, rendelkezéseivel nem mindenben egyez meg.

Én megengedem, t. ház, hogy egy speciális törvény minden rendelkezésének nem kell meg egyeznie az általános törvénnyel, szerintem azonban mégis szükséges, hogy ezen eltérések ne csak határozottan megjelölve, hanem egy szersmind igazolva és kellőképen indokolva is legyenek.

Az erdőügyi bizottság tagjai bizonyosan igen jártasak az erdőtörvényekben és az erdőkezelésben, de kételkedem, hogy a jog, különösen a büntetőjog terén hasonló jártassággal bírnának. Már pedig én szükségesnek tartom, t. képviselőház, hogy minden tárgy az illető szakközeg, illetőleg szakbizottság által bíraltassék meg és úgy terjesztessék a képviselőház elé. Ezen szakbizottság e tekintetben a jogügyi bizottság. Ez eddigelé nem hallgattatott ki; sajnálom, hogy a törvényjavaslat beadásakor maga a minister ur nem kérte ezt, de miután az akkor nem történt meg, kívánatos, hogy ez most pótlólag megtörténjék. Ez által, igaz, a törvényjavaslat tárgyalása meg fog szakíttatni, de csak azért, hogy azután annál biztosabban, és annál gyorsabban haladhassunk, ha azt a közeget meghallgattuk, a mely erre nézve a legilletékesebb. (*Igaz!*) Én azt hiszem, hogy az erdőügyi szakbizottság nem tekintheti ezt magára nézve sérelmesnek, ép oly kevésbé, mint a közlekedési bizottság nem tekintheti annak, ha valamely javaslat nemcsak hozzá, de a pénzügyi bizottsághoz is utasítatik. Mindenik bizottság a maga körében ad véleményt, s terjeszti elő jelentését. Annál fogva azt vagyok bátor indítványozni, hogy az erdőtörvényjavaslat az első cím 4-ik fejezetétől kezdve az igarságügyi bizottsághoz utasíttassék a végett, hogy azon részeit, a melyek az erdei kihágásokról, azok büntetéseiről és a követendő eljárásról szólnak, haladék nélkül átnézze és az eredményről jelentést tegyen.

Antal Gyula jegyző (olvassa az indítványt).

Tisza Lajos: T. ház! Én arra vagyok bátor kérni a t. házat, hogy ne utasítsa az igazságügyi bizottsághoz ezen törvényjavaslatot. Megmondom indokaimat, hogy miért nem tartom célszerűnek és szükségesnek. De mindamellett, hogy nem tartom szükségesnek, nem ellenzeném ezt, ha az idő valóban oly rövid nem volna, hogy attól nem kellene tartani, hogy ez által ezen törvényjavaslat tárgyalása ezen ülés alatt be nem fejeztethetnék. Nagyon helyesen mondta az előttem szolt igen t. képviselő ur, hogy az erdőügyi bizottság magára nézve sér-

tőt abban egyáltalában nem láthatna, ha a ház e törvényjavaslatot az igazságügyi bizottsághoz utasítaná. Sőt ha a t. képviselő ur szíves lett volna akkor, midőn a törvényjavaslat az erdőügyi bizottsághoz utasított, indítványozni, hogy a törvényjavaslat egyuttal az igazságügyi bizottsághoz is utasítsassék, az erdőügyi bizottság ebben bizonyosan teljes készséggel megnyugodott volna. Sőt ha időközben történt volna ily felszólalás, midőn a bizottság már tárgyalta a törvényjavaslatot, akkor is szívesen hozzájárult volna ahhoz, hogy a javaslat az igazságügyi bizottságnak is kiadassék. Maga az erdőügyi bizottság nem látta át ennek szükségét és pedig azért, mert a bizottság több tagja annak idejében azon enquêteben, a melyben ezen törvényjavaslat ily szerkezetben megállapított, élénk részt vett, képviselve volt ezen enquêteben az igazságügyi ministerium is, még pedig a jogi felfogás egyik legerősebb, legmerevebb védője személyében, és hogy úgy fejezzem ki magamat, köztte és a gyakorlati szükséglet követelményeit hangoztatók között bizonyos compromissum jött létre, és így állapított meg a törvényjavaslat szövege.

Bátor vagyok e mellett még azt is megemlíteni, hogy épen az foglalkozott a törvényjavaslat ezen részeinek végmegállapításával, a ki a büntető törvénykönyv tervezetét készítette. Tehát attól félnünk nem lehet, hogy e törvényjavaslatban az alapelvekre nézve eltérés történik az elfogadott büntető törvénykönyv elveitől. Egyébként pedig, a mint az előttem szolt t. képviselő ur igen helyesen concedálta, egy ily specialis törvény mereven, minden részletben nem ragaszkodhatik más általános törvényekhez, mert akkor nem volna szükség specialis törvényre. Épen azért alkottatik erdei kihágásokról külön törvény, mert ezen kihágások nem sorozhatók a rendes kihágások közé, s a külföldön is ezen kihágásokra nézve külön törvény intézkedik. Kérem ennél fogva a t. házat, ne méltóztassék ezen törvényjavaslatot az igazságügyi bizottsághoz utasítani. Ezen törvényjavaslat különben is már két országgyűlésen bizottsági tárgyalásokon ment keresztül. A mult országgyűlés a törvényjavaslatot kiadta egy bizottságnak, a melynek a jelenlegi igazságügyminister ur is tagja volt, a ki tehát e törvényjavaslatnak büntető részére vonatkozó észrevételeit megtehetette és érvényesíthette Mindezeknél fogva az erdőügyi bizottság a maga részéről nem tartotta szükségesnek, hogy arra kérje a házat, hogy a törvényjavaslatot a jogügyi bizottsághoz is utasítsa, a mit különben meg tett volna. Én ma sem látom ennek szükségét, habár be is ismerem, hogy forma szempontjából helyesebb lett volna azt korábban oda utasítani. De vesztegetni való időnk nincs. Bátor vagyok azt kérni, hogy a tárgyalást

tovább folytatni méltóztassék. (*Helyeslés a jobb-oldalon és a középén.*)

Pulszky Agost: T. ház! Teljesen értem, hogy az előttem szolt t. képviselő ur, ki annyi fáradságot szentelt e törvény előkészítésére és az az által képviselt érdekek érvényesítésére, bizonyos türelmetlenséggel látja, hogy a törvény egyes §-ait szabatosság szempontjából a háznak több tagja egy más forum által is revisió alá kívánja vetetni.

Én, t. ház, csak néhány igen rövid tekintetet leszek bátor azon nézet és indítvány mellett felhozni, a melyet Irányi Dániel t. képviselő ur előadott. E törvénynek a 40—165. §-ig terjedő része tisztán és merően jogi és a rendőri büntető törvénykönyv körébe tartozó kérdésekkel foglalkozik. Ha ezen száztizenkilenc §-ból huszonkettő vagyis a 48—68-ig terjedő §-ok kevésbbé birnak is azon jelleggel, a mely a rendőri törvénykönyvbe felveendő kihágásokat illeti, mégis tagadhatatlan, hogy a 69—165. §-okban foglalt egész anyag analog a rendőri törvénykönyv tartalmával, még pedig nemcsak a kihágások természeténél fogva, hanem az eljárásra, a vizsgálati fogságra és az illetőségre vonatkozó szabályoknál fogva is. Midőn e pillanatban már tényleg a ház előtt fekszik a rendőri törvénykönyv; midőn, mint a miniszerelnök ur néhány nappal ezelőtt kijelentette, a kormány és azt hiszem a háznak minden tagja kíváncsnak tartja, hogy a rendőri törvénykönyv, a mely a bizottsági tárgyalásokon is keresztül ment, minél előbb letárgyaltassék; midőn egy lépés történik az iránt, hogy az egész büntügyi törvénykönyv és szervezet tényleg életbe léptethető legyen: akkor azt hiszem, valóban anomalia a törvényhozás komolyságának és a törvényhozás egyöntetiségének talán nem egészen megfelelő eljárás volna, ha itt ezen rendőri büntető törvénykönyv keretébe tartozó száztizenkilenc paragraphust elfogadnók a nélkül, hogy ezen javaslat és a rendőri büntető törvénykönyv szabályszerűen összehasonlított és köztük a szükséges összhang helyreállított volna.

Beismerem, hogy akkor, mikor a mult országgyűlésen az erdő törvényjavaslat tárgyalatott, meg voltak a kellő garantiák arra nézve, hogy az jogi szempontból átnézzessék: minthogy azonban azóta a rendőri kihágásokról szóló törvénykönyv tekintetében egy lépés történt előre, minthogy az végleges alakjában az igazságügyminister által meg lett állapítva; minthogy a bizottság tanácskozásain keresztül ment és abban a szükséges változások is foganatosítottak, melyek a bizottság tanácskozásai folytán kívánatosoknak mutatkoztak: azt hiszem, hogy senki sincs, a ki ne tartaná czélszerűnek, hogy azon változtatások és azon végleg megállapított módosí-

tásokhoz képest, — s codificalis munkálatoknak tárgyalása nem szokott és nem is kell, hogy nagyobb változtatásokat idézzon elő, — a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat egyes ellenkező intézkedései ne módosíttassanak. (*Helyeslések.*) És ha tekintjük a ház jelenlegi tárgyalásainak lassú folyamát, ez mindenesetre annak eredménye, hogy némelyek scrupulussal bírnak az iránt, vajjon e javaslatnak megállapodásai megegyeznek-e ama törvényjavaslattal vagy nem, és itt a házban vagyunk kénytelenek az összehasonlításra. Azt hiszem tehát, hogy semmi idővesztéség nem származik abból, ha ezen szakaszokat most az igazságügyi bizottsághoz utasítjuk; mert valaminth a rendőri törvényjavaslat tárgyalásánál, egyes elvi kérdéseket kivéve, aligha lesz valami tüzetes discussió, ha ez áttétetik az igazságügyi bizottsághoz, mely, mint eddigi tárgyalásai mutatták, gyorsan halad: nem hiszem, hogy a törvényjavaslat tárgyalása a házban annyi időt fogna igénybe venni, mint most; mert a 42. §-tól kezdve a 165. §-ig függőben maradhat és azon túl folytathatjuk a tárgyalást és ha a törvényjavaslat ezen része elvégeztetnék, ki vannak napirendre tűzve a többi tárgyak, névszerint a Szegedre, a vízszabályozásra, továbbá a vasutakra vonatkozó törvényjavaslatok, s mig ezek napirenden lesznek, az igazságügyi bizottság a függőben levő §§-ok tárgyalását elvégezheti s azután két ülés elég lesz itt a házban a függőben hagyott rész elintézésére. Csak arra kérem még a t. házat, midőn Irányi t. képviselőtársam indítványát pártolnám, méltóztassék az igazságügyi bizottságot sürgős tárgyalásra utasítani. (*Helyeslés a baloldalon.*)

Molnár Aladár: Midőn Irányi Dániel t. képviselőtársam indítványát támogatnám, még csak azt vagyok bátor hozzátenni, a mit Pulszky Agost barátom elmondott, hogy nagyobb biztonság kedvéért méltóztassék utasítani az igazságügyi bizottságot, hogy munkálatát végezve, jelentését adja be azon idő alatt, mely alatt a tiszai vízáradásra vonatkozó törvényjavaslatok tárgyalatnak. (*Helyeslés a baloldalon.*)

B. Perényi Zsigmond előadó: Az épen most történt felszólalásokból azt lehetne következtetni, hogy a törvényjavaslat tulajdonképen nem is jött jogászok kezébe; pedig évek óta tárgyalták, módosították e törvényjavaslatot a jogász urak; azon §-ok, melyek a 2-ik cím alatt foglalkoztatnak, és melyek az erdei kihágásokról szólnak, tulajdonkép jogászok által készítették, és az erdőügyi bizottság ezek tárgyalásába nem is igen bocsátkozott, csak elolvasta azokat, mert ismervén a jogász urak scrupulositását, surlódások kikerülése végett, megnyugodott benne. És ha indokoltnak tartom is a 2-ik címre nézve e felszólalásokat, de a

jelen fejezetre nézve feleslegesnek tartom. Mert miről van itt szó? Arról, hogy az erdőrendészeti áthágások forumai melyek legyenek. E kérdéshez hozzászólni lehet a nélkül, hogy e miatt e fejezetet a jogügyi bizottsághoz kellene utasítani.

E fejezet azon intézkedéseihez pedig, melyek arról szólnak, hogyha valaki a véderdőknél tarvágot, vagy irtást eszközöl, miként büntetessék, stb. azt hiszem, hogy az erdőügyi bizottság nem jogász tagjai, szinte joggal és több alapossággal szólhatnak hozzá.

Kérem ennél fogva a t. házat, méltóztassék az indítványt mellőzve, a tárgyalást tovább folytatni. (*Helyeslés.*)

Tisza Kálmán miniszterelnök: Igazsága volt Pulszky Ágost képviselő urnak, hogy a rendőri törvényjavaslat letárgyalását óhajtjuk; kifejeztem ezt a kormány nevében, de nem tagadom, hogy reményem az iránt, hogy ez csakugyan megtörténjék, napról napra kevesbedik, s épen azért azt a nézetet, hogy az erdőtervényjavaslat tárgyalása mintegy a rendőri törvénykönyv letárgyalásától tétetik függővé, semmi esetben és semmi szín alatt magamévá nem tehetem.

Én, t. ház, úgy tudom, s positive tudom, hogy mindazon intézkedések, melyek ezen törvényjavaslatba ily irányban fel vannak véve, a rendőri törvénykönyv intézkedéseivel össze voltak hasonlítva, s azokkal részint megegyeznek, részint pedig a hol a dolog természeténél fogva különös dispositiok szükségesek, ellentétben nincsenek. Én tehát megvallom a magam részéről annak szükségét, hogy ezen javaslat még egyszer a jogügyi bizottsághoz utasíttassék, be nem látom, s igen kérem a t. házat, méltóztassék megfontolni azt, hogy helyes lesz-e egy ilyen, országsszerte igazán régen kívánt és sürgetett törvény létrejövételét az által, hogy ismét a bizottsághoz utasíttatik, kockára tenni. Én a magam részéről már azért is kérem a t. házat, hogy ne méltóztassék a törvényjavaslatot a jogügyi bizottsághoz utasítani, mert ezen törvény el nem készüléseért a felelősséget magamon viselni nem akarom. (*Helyeslés a jobboldalon és a középén.*)

Szederkényi Nándor: Ha az forogna kérdésben, hogy ezen törvényjavaslat minden áron elodáztassék, vagy ez szándékolatnék a ház ezen oldalán, úgy valóban indokolt volna az aggodalom, mely részint a miniszterelnök ur, részint az előadó ur által itt kifejeztetett, hogy t. i. attól tartanak, miszerint ezen törvényjavaslat ezen ülésszak alatt nem fog törvényre emel, kedni. De midőn épen az forog kérdésben, hogy ezen törvényjavaslat gyorsabban tárgyalassék, és mi részünkről azért kívánjuk azt a

jogügyi bizottsághoz utasítani, hogy mindazon aggályaink, melyek a jogi fogalmaink tekintetében fennforognak, a jogügyi bizottság átvizsgálása folytán eloszlattassanak, tehát lehetségessé tétessék a tárgyalás gyorsabb menetele, és ne kelljen scrupulose eljárni minden pontnál, akkor, midőn ezen törvény tárgyalását gyorsítani, s életbe léptetését előmozdítani akarjuk. Hiszen épen ma tárgyalatott egy eskümintá, és hasonlítottvány tétetett a szöveg megállapítására. Ha ilyen esetek nem fordulnának elő és ezek nem igazolnák, hogy a törvényjavaslat sem szakszerűleg, sem jogi szempontból beható kritika alatt nem volt: akkor igaza volna az előadó urnak, hogy megnyugodhatunk benne, mert egy enqueten az igazságügyminister ur egy küldötte jelen volt, és részt vett a tárgyalásban. Csodálatos azonban, hogy úgy vizsgálta át a javaslatot, hogy az eskümintát sem tudta helyesen megállapítani.

A mi azt illeti, hogy ezen javaslat tárgyalása függővé tétetik a rendőrtörvényjavaslat tárgyalásától, ezt senki sem mondta a házban. Mi óhajtjuk, hogy a törvény minél előbb életbe lépjen. De ha a t. ház nem adja meg nekünk mindazon megnyugtatót, melyet a törvény tárgyalásánál kívánunk; ha nem teljesíti azon kérelmünket, hogy a jogügyi bizottság által átvizsgálta a büntetőjogi részt: természetes, hogy kötelességünk azt magunknak átvizsgálni és mindenütt, a hol aggályaink vannak, megtenni az indítványt és kifejtteni nézetünket; s ez kétségkívül több időbe fog kerülni, mint ha arra várunk, hogy a jogügyi bizottság egyszerűen átvizsgálja. De különben is nagy változást a munkarend nem fog szenvedni, mert a törvényjavaslat a hétfői napirendről levétetvén, a keddi napirendre jöhetne, ha a keddre kitűzött tárgyak elvégeztetnek. Így tehát valami nagy halasztás nem történék ez ügyben. És épen e törvényjavaslat érvényesítése szempontjából, igen kérem a t. házat, hogy fogadja el Irányi Dániel t. képviselőtársam indítványát. Különben, ha a törvényjavaslat hosszasabban tárgyalatnék, annak nem mi leszünk az okai, kiktől minden méltányos módot megtagadnak arra nézve, hogy mi e törvényjavaslat megszavazásával lelkiismeretünket megnyugtassuk. *(Helyeslés a szélső baloldalon.)*

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister: T. ház! Legyen szabad egy pár szóval hozzászólanom e tárgyhöz.

Nem látnám semmi sikerét, a mint azt Tisza Lajos képviselő ur felemlítette, hogyha ez ügy jogi szempontból való átvizsgálásra a jogügyi bizottsághoz visszautasíttatnék. Ha nem volna az idő oly rövid, magam is szívesen hozzájárulnék az indítványhoz, de meg vagyok győződve arról, hogy ha a javaslatot a jogügyi bizottsághoz

visszautasítjuk, az ez ülészak alatt törvényerőre nem emelkedhetik, mert a jövő ősszel más nagy fontosságú ügyek lesznek tárgyalás alatt, s törvényre emeltetése e szerint kerek egy esztendeig fogna késni.

Szederkényi képviselő ur az imént azt mondtotta, hogy nem fog halasztást szenvedni e tárgyalás, hogy ha a jogügyi bizottság újra átvizsgálván a törvényjavaslatot, véleményét a képviselőházban előterjeszti.

Megvallom, nem tudom érteni, hogy miért ne kelljen súlyt fektetni, hogy e törvényjavaslat félbeszakítás nélkül tárgyalassék annál is inkább, mert az eddigi tárgyalások nem jogosítanak fel hinni azt, hogy a következő szakaszon gyorsan átesünk, akkor, midőn három ülésben csak negyvenöt §. tárgyalásán mentünk át.

Egyébiránt, hogy e kérdések összefüggésben vannak jogi kérdésekkel is, azt tagadni nem lehet; de azt is bátor vagyok megjegyezni, hogy nézetem szerint e törvényjavaslat nincs ellentétben a rendőri törvény és büntető törvény határozataival; hanem azok annyira különbözök, hogy megállapodásra juthat a képviselőház a nélkül, hogy félni kellene, hogy ellentétbe jön az előbbi megállapodásokkal. Nem egy oly törvényt tárgyal és fogad el a képviselőház, mely jogi kérdés tekintetében az enyém, vagy tied, vagy egyesek vagyona felett rendelkezik.

Oly törvényről van szó, minőt akárhányat elfogadott a ház a nélkül, hogy azokat jogi szempontból az igazságügyi bizottsághoz utasítaná. Ilyenek az adótörvények; ezeket szintén nem utasította a ház a jogügyi bizottsághoz, hogy ismételten specialiter átvizsgálja. *(Zaj.)* Így vagyunk a kereskedelmi szerződésekkel. Ha valami stipuláltatik, kétségkívül a képviselőháznak érdekében van egyöntetűséget eszközölni az általa hozott és hozandó törvényekben. De a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat már előzetesen is, számos retortán ment át, mielőtt a képviselőház elé hozatott. Már a birtokos osztály, a jogban jártas emberek által kellőleg megfontolva volt s csak azok véleményének meghallgatásával szerkesztetett. Az előkészítő tárgyalások nemcsak kizárólag a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister részéről, hanem a belügyi és igazságügyi ministeriumokkal egyetértőleg folytak. Az igazságügyi ministeriumnak jelentékeny szakközegei működtek közre; ezek terveztek az ide vonatkozó §§-at. Már a mult országgyűlés alkalmával, midőn ezen törvényjavaslat bizottságilag tárgyalatott, méltánylandó lett volna az, hogy egyszersmind az igazságügyi bizottsághoz utasíttassék. Én azon okon nem kértem az igazságügyi bizottsághoz utasítását e javaslatnak, *(Zaj)* mert egész sereg oly kérdés

van, melyre nézve a szakközegek már teljesen érvényesítették befolyásukat. (*Zaj.*)

De nem kívánok hosszasan foglalkozni e kérdéssel, miután sürgős szükségnek tartom e törvényjavaslat keresztülvitelét; s minthogy mindazon biztosítások dacára, melyeket Szederkényi képviselő ur hozott fel, én azon hitben vagyok, hogy ezen javaslat törvénynyé nem válik ezen ülészek alatt, ha az igazságügyi bizottsághoz utasítatik, s ez által egy egész évre elődáztnék a törvény életbe léptetése: én kérem a

t. házat, méltóztassék Irányi képviselő ur indítványát mellőzni, s a tárgyalás folytatását elhatározni. (*Közbeszólások jobbfelől: Folytassuk!*)

Elnök: Ujból fel fog olvastatni Irányi képviselő ur indítványa.

Antal Gyula jegyző (olvassa Irányi Dániel indítványát).

Elnök: Méltóztatik a t. ház az indítványt elfogadni? Azok, a kik elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*) A többség nem fogadja el.

— Május hó 13-án 1879. —

Elnök: Következik a napirend szerint az erdőtörvényjavaslat tárgyalása.

Mielőtt tovább mennénk, ismételve kérem a t. képviselő urakat, hogy ha netalán egyik, vagy másik §. ellen észrevételük van, méltóztassanak magokat ideje korán feljegyeztetni; különben megtörténhetnék, hogy kimondom a határozatot, s azután már késő a felszólalás. (*Helyeslés.*)

Baross Gábor jegyző (olvassa a 46., 47., 48., 49., 50.—51. §§-t, melyek változatlanul elfogadtatnak, olvassa továbbá az 51. §-t).

Hg. Odescalchy Arthur: T. ház! Több oldalról hallottam hangoztatni azt, hogy a jelenleg tárgyalás alatt levő törvényjavaslat igen nagy és sok §-ból áll. Én czélszerűnek tartanám, hogy úgy könnyítsünk a dolgon, hogy oly szakaszokat, melyek ugyanazon egy tárgyra vonatkoznak, egybe foglaljunk. Indítványom tehát oda terjed, hogy az 52. és 53. szakaszok egybe foglaltassanak!

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter: Ha csak annyiból áll a módosítvány, hogy két szakasz egybe vonassék, ezzel alig segítünk magának a szövegnek tömegén, továbbá az idézések tekintetében a törvényjavaslatot egészen újonnan, figyelemmel kellene átdolgozni. Ha valami meritorius volna ez indítványban, akkor igen is figyelemre volna méltó; de így, hogy egy numerus apadjon, a sorok és a betűk száma ugyanaz maradjon, ez nem elég indok arra, hogy ily zavart okozzunk. (*Helyeslés.*)

Elnök: Kérem a t. házat, méltóztatik-e az 52. szakaszt, úgy a mint van, elfogadni? A kik

elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*) A többség elfogadja. Az 52-ik szakasz elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző (olvassa az 53-ik §-t).

Molnár Aladár: T. ház! Az 53-ik §. az erdőbirtokosokra 25—500-ig és ismétléseknél 1000 ftig terjedhető pénzbüntetést ró a megállapított gazdasági tervtől való minden eltérés esetében. Igaz, hogy meg van mondva ezen §-ban is, hogy kérésekre megengedhető az eltérés; csak-hogy az engedély kieszközlése több időt vesz igénybe, mint a mennyi olykor a gazdaembernek rendelkezésére áll. Értem, ha büntettedik az erdőbirtokos azon esetben, ha az üzemtervet túlhágja; de méltóztassanak figyelemmel lenni arra, hogy sokszor a gazdánál jöhetnek gátló körülmények, a melyek folytán a gazdasági tervet meg nem tarthatja; beállhat pénzszükség, kedvezőtlen időjárás, munkások hiánya, vagy egyéb körülmény. Mert e §. szerint nemcsak azért büntettedik, ha többet vágott le, hanem azért is, ha nem vágott le annyit, a mennyit a megállapított üzemterv szerint levágnia kellett. Bizonyos esetben ennek is lehet értelme, ha p. o. nem ültet be annyit, mégis meg van állapítva, hogy beültetendő, de ő akadályozva van benne. Én azt tartom, hogy ha ez is büntettedik, az erdőbirtokosok nagy secaturáknak lesznek kitéve. Ajánlom tehát, hogy mondassék ki, hogy büntettedik a túllépés; vagy ha a gazdasági terv meg nem tartását mindkét irányban akarják büntetni, akkor legalább az öt évi revíziót kellene kimondani, hogy t. i. nem minden évben, hanem ha öt-öt évben az tűnnék ki, hogy a szükséges levágá-

sokat és ültetéseket nem teljesítette, akkor szabassék ki a büntetés. Módosítványom nem megy ennyire; csak azt kívánom a jelen §-ban kimondatni, hogy a büntetés csak az üzemterv túllépése esetén szabassék ki. E szerint az első és második sorban ezen szavak helyett: „a megállapított gazdasági tervtől való minden meg nem engedett eltérés” tétessék: „a megállapított gazdasági tervnek minden meg nem engedett túllépése.”

Baross Gábor jegyző (olvassa Molnár Aladár módosítványát).

Tisza Lajos: A módosítvány megtétele, úgy látszik, onnan ered, hogy a módosítványt tevő képviselő ur nem ismeri egészen az „üzemterv” kifejezés értelmét. Az üzemterv értelme nemcsak abban határoztatik meg, hogy pl. csak 100 öl fát szabad levágni, hanem abban, hogy általában mire van fektetve az erdőgazdaság beosztása. Már ezért sem foroghat fenn azon eset, melyet a t. képviselő ur mint büntetendőt felhozott. Tegyük, hogy valamely erdőbirtokos kevesebbet akar vágni, mint a mennyit szabad; e miatt nem büntetik meg, mert az előző §§-ok intézkednek az iránt, hogy a közgazdasági minister mindig engedhet eltérést az üzemtervtől, tehát megengedheti azt is, hogy kevesebb fát vágjon le, mint a mennyi meg volt állapítva. Csak egy sor írásba kerül és megadatik az engedély. Másfelől azon kifejezést sem lehetne használni, melyet a módosítványt tevő képviselő ur javasol. Az üzemterv áthágása csak részben fejezi ki azt, a mit itt kifejezni kell, mert az üzemterv nemcsak abban áll, hogy ennyi meg ennyi fát szabad levágni, s nemcsak akkor van megsértve, ha száz öl fa helyett 102 vagy 80 öl vágatott le, hanem más esetekben is. Ennek következtében e kifejezés már szakbeli szempontból sem fogadható el. De általában azt hiszem, hogy ha erdő-törvényt akarunk és ha azt akarjuk, hogy az erdő-törvény csakugyan jobb viszonyokat teremtsen erdőkezelésünk tekintetében, akkor, ha megrendeljük, hogy üzemterv állapíttassék meg, ne mondjuk, hogy ettől szabad eltérni akárkinek, a kinek tetszik. Ha ezen sanctió benne hagyatik, e miatt senkinek a világon hátránya nem lesz, mert meg van az orvoslás, s a hol force majeure van, ott mindig a minister útján az orvoslást meg lehet kapni. Kérem a szerkezetet elfogadni. (Helyeslés.)

Csanády Sándor: Én, t. képviselőház, e §-t annál inkább nem fogadhatom el, mert maga az előttem szólott képviselő ur is úgy nyilatkozott, miként csak egy pár sorú kérvénybe kerül, melyet az illetőnek a ministerhez kell beadni, hogy valaki a törvényben megállapított üzemterv ellen járhat el. (Láng Lajos képviselő kezével int.) Hiába mozgatja a képviselő ur a

kezét, engem azért nem zavar meg, de azt hiszem, nem is képviselőhöz illő dolog, utánozni valakinek a keze járását. (Zaj. Helyeslés a szélső balon.) Én t. képviselőház, egyes birtokokra nézve ily nagy befolyást nem szeretnék adni a minister urak kezeibe, annyival inkább nem, mert még e folyamatok költségekkkel is vannak összekötve, a mennyiben e folyamatokra bélyegget is kell tenni. Az általam elmondott okoknál fogva elfogadom a Molnár képviselő ur által tett javaslatot.

Elnök: Szólásra senki sem levén feljegyezve, kitűzöm szavazásra a kérdést. Azok, kik az 53. §-t eredeti szerkezetében elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) A többség az eredeti §-t elfogadta, ennél fogva Molnár képviselő ur módosítványa elesett.

Baross Gábor jegyző (olvassa az 54., 55., 56., 57. §§-at, melyek változtatás nélkül elfogadtak. Olvassa az 58. §-t).

Teleszky István: T. ház! Én e §. intézkedését annyiban tartom hézagossnak, és nem kimerítőnek, hogy csak a büntethetőség elévüléséről szól. Ellenkezőleg pedig nem szabja meg azon határidőt, mely alatt a kiszabott pénzbüntetés elévül. Itt épen úgy, két elévülési határidőt kellett volna megállapítani ezen erdei áthágásokra nézve, mint igen helyesen a későbbi szakaszokban az erdei kihágásokra két elévülési idő van megállapítva. Az egyik elévülési idő, mely alatt az áthágás iránti megtorló eljárás megindítandó, különben annak többé, mint elévültnek, helye nincs. A másik elévülési idő az, melyben a kiszabott pénzbüntetések évülnek el. Hogy ezen cél eléressék, bátor vagyok a t. háznak e §-ra nézve egy módosítást ajánlani; mely így hangzik: Az erdőrendészeti áthágások büntethetősége, hogy ha ezen törvény által megállapított pénzbüntetés legmagasabb összegét, 100 frtot meg nem haladja, az áthágás elkövetésének napjától számítva egy év alatt, más esetekben két év alatt, a kiszabott pénzbüntetés pedig e határozat jogerőre emelkedésétől számított 3 év alatt évül el. Ez a tulajdonképeni pótlás; a második bekezdés marad változatlanul, és a módosítvány elfogadásának esetére a széljegyzetben is ezen szó után „büntethetőség” tétessék „és pénzbüntetés elévülése.”

Ezen módosítványomat, a mely, gondolom, bővebb indokolást nem igényel, ajánlom a tisztelt háznak elfogadásra. (Helyeslés! Elfogadjuk!)

Baross Gábor jegyző (olvassa a módosítványt).

Elnök: Méltóztatik a t. ház ezen módosítványt elfogadni? (Elfogadjuk!) Tehát az 58. §. Teleszky képviselő ur által benyújtott módosítással elfogadtatik.

Csanády Sándor: (Halljuk! Halljuk!) A

napirendhez kívánok szólani. Tisztelt ház! A napokban, mikor Szontágh Pál t. képviselőtársam, a kit azon időtől fogva nem volt szerencsém e képviselőházban tisztelhetni, (*Derűtség a baloldalon*) azon indítványt tette, hogy az ülések 3 óráig tartassanak, én örömmel beleegyeztem ezen indítvány elfogadásába, de egyszersmind kinyilatkoztattam, hogy szigorúan fogok ragaszkodni a házszabályok azon rendeletéhez, hogy határozat hozatalra 100 képviselő jelenléte szükséges. Én e perczben összeolvasván a teremben levő képviselőket, úgy találom, hogy a 100 tag nincs jelen. Kérem ennél fogva a t. elnök urat, méltóztassék a képviselő urakat megszámláltatni. (*Zaj.*)

Elnök: A felszólalás megtörténvén, a képviselő urak meg fognak számláltatni. (*A jegyzők szakaszonként számlálják a képviselőket.*) A jegyző urak megszámlálása folytán constatálva van, hogy az elnökön kívül 101 tag van jelen, (*Derűtség*) tehát folytatjuk a tárgyalást.

Baross Gábor jegyző (*olvassa az 59—60. §-okat, az V. fejezet címét és a 61. szakaszt, melyek észrevétel nélkül elfogadtatván, olvassa a 62. szakaszt*).

Molnár Aladár: A 62. szakasz azokról az áthágásokról emlékezik meg, melyeket maguk az erdőbirtokosok követtek el, mert a negyedik fejezet ezekről az áthágásokról szól, és ezen szakasz szerint a tudomására jutott áthágást bárki is feljelentheti. A későbbi szakaszokban intézkedve van arról, hogy a hatóságok kötelesek az ez iránti följelentést elfogadni. Most méltóztassanak meggondolni, hogy ha bárki feljelentéseket tehet, és annak következtében a birtokos ellen mindjárt vizsgálatot kell megindítani és esetleg kiküldeni deputatiót a helyszínére, talán mértőföldre, nagy költséggel: az erdőbirtokos kitétetik annak, hogy egy rossz magaviselete miatt elcsapott erdőkerülő, vagy egy megbírságolt erdőtolvaj személyes boszúból feljelenti. Annyi secaturának fogjuk így kitenni az erdőbirtokost, hogy az nem is képzelhető. A feljelentő azzal nem törődik, ha az derül is ki, hogy az ő panaszja alaptalan; neki elég, ha kellemetlenséget szerzett a birtokosnak, ha a vármegye bizottságot küldött ki, és megvizsgálta esetleg a helyszínén az ügyet. És kérdem, ki viseli a költséget? A feljelentő semmi esetre. Nem is immoralok tovább e tárgynál, mert meg vagyok győződve, hogy ha akarnak a javaslaton javítani és e törvényjavaslat még hiányában sem tekintetik olyan noli me tangere-nak, mint már tapasztaltuk: akkor indítványom el fog fogadtatni. Én módosítványt nem nyujtok be, hanem azt kérem, hogy e javaslat új szövegezés végett adassék vissza az erdőügyi bizottságnak. Indítványom így hangzik: „A 62-ik §. visszautasíttatik az erdőügyi bizottsághoz oly

szerkesztés végett, hogy az erdőbirtokosok lehetőleg meg legyenek kimélve haragból, vagy magánboszúból származó alaptalan feljelentések lehetőségétől. Az ily feljelentő viselje tettének következményeit.“ (*Helyeslés a baloldalon.*)

Beóthy Algernon jegyző (*olvassa Molnár Aladár indítványát*).

Báró Kemény Gábor kereskedelmi minister: T. ház! Megvallom, hogy ha azt olvasnám ki ezen szövegből, mit a t. képviselő ur, én az egésznek eldobására szavaznék, mert én olyan nagy zaklatásnak tartanám, hogy ha valakinek egyszerű bejelentésére rögtön vizsgálat küldetné ki a birtokos nyakára, hogy én annak ajánlatba hozatalára nem volnék képes. De méltóztassék ezt combinálni a 63. §-sal. Soha nem volt contemplálva az, hogy egyszerű feljelentésre, bevádolásra rögtön vizsgálat indíttassék, hanem megvizsgáltatik előbb a panasz alapossága.

Molnár Aladár (közbeszól): Hogyan lehet?

Báró Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister: Igenis, nagyon könnyen lehet, és e tekintetben utmutatást ad a 63. §., a mely úgy szól: „Ezen hatósági közegek a történt feljelentésről az illető erdőfelügyelőt azonnal értesítik, a tényálladéknak szükség esetén a helyszínén való felvételére és megállapítására pedig 3 héten túl nem terjedhető tárgyalási határnapot tűznek ki, melyre ugy a kir. erdőfelügyelő, valamint az érdekelt felek az esetleg szükséges szakértőkkel és tanukkal együtt meghívandók.“ Mihelyt nincs rá szükség, mihelyt meggyőződik az erdőfelügyelő a felől, hogy alaptalan zaklatás forog fenn, bejelenti, hogy a feljelentés alaptalan és az egész dolog mellőztetni fog. Kérem tehát a t. házat, ne méltóztassék elfogadni azon indítványt, miszerint a §. visszautasíttassék a bizottsághoz, hanem méltóztassék elfogadni a §-t ugy, a mint van. (*Helyeslés.*)

Madarász József: T. képviselőház! Én valóban nem vagyok megnyugtatta a t. minister ur felszólalása által. Méltóztassék meggondolni, azon esetben, ha az erdőfelügyelő alaptalannak találja a feljelentést, gondoskodva van-e arról, hogy az alaptalanul feljelentő, a ki mindenesetre költséget, kárt és alkalmatlanságot okoz a birtokosnak, illő jutalmát megnyerje? Erről én nem látok gondoskodást.

Nem kívánom azt, hogy a §. visszautasíttassék a bizottsághoz, hanem méltóztassék a t. minister ur vagy bárki egy megfelelő szerkezetet ajánlani. T. barátom nem mer — és én is ugy volnék — szerkezettel előállani, mert attól tartunk, hogy ha az a leghelyesebb is, leszavaztatik. Részemről tehát csak arra kérném a t. minister urat, hogy mivel magam is ugy látom,

hogy a 63. §. szerint van némi enyhítés, de a zaklatás mégis csak megtörténik, mert az erdőfelügyelő kimegy a birtokoshoz, a kutatás megtörténik, s ha az erdőfelügyelő azt találja, hogy semmi rossz nem történt, a feljelentő még sem büntetetik meg. Kell tehát, hogy az alaptalanul feljelentő megbüntetésére létesíttessenek rendszabályok. (*Helyeslés balfelől.*)

Tisza Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! Én nem annyira a dolog érdeméhez akarok szólni, hanem általában az itt felmerült nézetekhez, melyet Molnár Aladár t. képviselő ur pendített meg, hogy nem ajánl módosítást azért, mert tudja, hogy ha az hiányt pótol is, részünkről nem fogadtatik el. Legyen meggyőződve a t. képviselő ur, hogy ha módosítása az ő befogása szerint hiányt pótol és a mienk szerint nem, minthogy ő sem csálhatatlan római pápa, nem fogjuk azt elfogadni; de ha hiányt pótol a mi felfogásunk szerint is, akkor igenis elfogadjuk.

A másik, a mit meg kívánok jegyezni, az, hogy én úgy tudom, hogy módosítvány beadása nem annak a feladata, a ki nem látja aggályosnak a szöveget, hanem annak a feladata, a ki aggályosnak látja. S ha valaki az általa hitt hiány ellenében érvényesíteni akar valamit, valóban és komolyan csak az az egy módja van, hogy eszméit konkrét alakban, módosításban fejezze ki. Mert a bizottsághoz minduntalan való visszautasítás nem eredményre vezet, hanem vezet minden törvényjavaslat tárgyalásának lehetetlenné tételére. Én tehát azt kérném, ne méltóztassék rossz néven venni, ha mindent, a mit ő hiánynak lát, mi nem látunk annak; s ne méltóztassék azt következtetni, hogy akkor sem fogadják el indítványát, ha azt látjuk is, hogy hiány van. Másfelől pedig, ha csakugyan méltóztatik hiányt látni, méltóztassék nézetének konkrét módosítással kifejezést adni és biztosíthatom, ha olyan, a mely szerintünk is hiányt pótol, el fogjuk fogadni.

Szilágyi Dezső: Azt vártam volna a t. miniszterelnök urtól, hogy azt mutatta volna ki, hogy Molnár és Madarász t. képviselőtársaimnak ezen §. értelme iránt felhozott aggodalma alaptalan. De ő nem azt mutatta ki, hanem arról akarta az ezen oldalon ülőket meggyőzni, hogy az ő módosításai akkor is, ha ezen törvényjavaslatnak nem érdemét, hanem technikai hiányait — a melyek minden javaslatnak vannak — kifejezésbeli hiányait tárgyalják, kellő figyelemben részesülnek a túloldalon. Már engedjen meg a miniszterelnök ur, de nem is volt mindig jelen a tárgyalások alatt: meglehet, hogy tévesen, de az a vélemény uralkodik itt ezen az oldalon, hogy a legártatlanabb, legaprólékosabb technikai módosítás, mihelyt innen jó, oda át oly figyelmelességgel találkozik, hogy a miniszterelnök legkevésbé van jogosítva azt mondani, hogy a kik

e miatt panaszkodnak, ne képzeljék magukat római pápának, csálhatatlannak. (*Helyeslés a baloldalon.*) Mert a miniszterelnök is tapasztalhatta, midőn még ezen az oldalon ült, hogy még a többségnek sem jó mindig abba bizni, hogy többség, hanem a parlamenti tárgyalás természete néha megkívánja, hogy a többség bizonyos figyelemmel legyen az ellenzék iránt is és nagyban előmozdítja a tárgyalás sikerét, ha oly módosítás, melyet ott talán szükségesnek nem tartanak, de károsnak sem — de mely itt aggodalmakat nyugtat meg: ha ilyen ott elfogadtatik. Én részemről megvallom, jobban szerettem volna, ha a t. miniszterelnök ur ezen irányban méltóztatott volna befolyását gyakorolni.

A mi a dolog érdemét illeti, ahhoz is óhajtok egy pár szót szólni. Részemről azt hiszem, hogy azon, nézetem szerint jó akaratú magyarázat, melyet a kereskedelmi miniszter ur adott, nem felel meg a törvényjavaslat szövegének. Tehát a kérdés csak az: vagy áll az a magyarázat, melyet a kereskedelmi miniszter ur adott, vagy nem áll. Ha az a magyarázat helyes, akkor, t. ház, felesleges a módosítás, felesleges a bizottsághoz való utalás Molnár képviselő ur indítványa értelmében. De ha véletlenül ki találna derülni, hogy ezen megnyugtató és magyarázat, melyet a kereskedelmi miniszter ur adott, téves; a szó szerinti szerkezettel nem egyezik meg: akkor nincs más mód, mint a miniszter ur által beismert baj ellenében vagy ő neki javasolni az orvoslást — mert beismeri, hogy baj volna, ha így volna a dolog — vagy legalább az egyetlen javaslatba hozott módot, melyet Molnár Aladár felhozott, elfogadni.

Már most vizsgáljuk, t. ház, hogy a 63-ik §-nak, melyre hivatkozni méltóztatott, mi az értelme? Tisztelt barátom, a kereskedelmi miniszter azt mondta, hogy nem kell a 63. §-ról azt hinni, hogy az minden feljelentés esetében a tárgyalás kitűzését rendeli el. Mert azt mondja, bennáll a 63. §-ban az, hogy csak szükség esetén tűzendő ki a tárgyalás, tartandó meg a nyomozás. Mert ne méltóztassék félreérteni ezt az indítványt. Az aggodalom abból áll, hogy ha minden feljelentés esetében hivatalból kötelesség kitűzni a tárgyalást, ez zaklatásra vezethetne. Tehát t. barátom Molnár azt akarja, hogy annak a hatósági közegnek — a szolgabíróknak — discretiója legyen megítélni, hitelt érdemlő-e a feljelentés, vagy sem, s ne legyen a törvény által kötelezve arra, hogy minden feljelentésre hivatalból tűzzön ki tárgyalást. Ez az intentiója a kereskedelmi miniszter urnak is. Már most a „szükség esetén“ szó mire vonatkozik? Nem arra, hogy a tárgyalást szükség esetén tartoznak kitűzni. (*Ellenmondás a jobb oldalon.*) Méltóztassék a §-t még egyszer elolvasni, nem arra, hanem arra, hogy a tárgya-

lást kitűzhetni, vagy a hol a hatósági közeg van, vagy ha szükség van reá, a helyszínén, és ott kell a tényálladékot felvenni. A tárgyalást azonban mindenesetre tartani kell, vagy a hatósági közeg előtt, vagy a hely színén. A §-nak ez a contexusából kitűnő értelme. A 63. §. ugyanis így szól: „Ezen hatósági közegek a történt feljelentésről az illető erdőfelügyelőt azonnal értesítik“. Ez az első. „A tényálladéknak szükség esetén a helyszínén való felvételére és megállapítására pedig 3 héten túl nem terjedhető tárgyalási határnapot tűznek ki“. Ez a második. Tehát: kitűznek tárgyalási határnapot mindenesetre és szükség esetén kitűzik a helyszínére. (*Ugy van! balfelől.*)

Már most elvitázhatatlannak tartom, hogy az elfogulatlan vizsgáló előtt be van bizonyítva, hogy a szövegnek nem az az értelme, a melyet föltételezett róla a kereskedelmi minister; ennél fogva abból az okból, melyből ő akart bennünket

megnyugtatni, mi nem lehetünk megnyugodva, tehát föl kell tennünk, hogy van neki, vagy van a javaslat pártolójának más okuk is. Ha van, ne vonják meg azt tőlünk. Ha azonban nincsen, ne tekintsék azt, hogy innen jön ezen figyelmeztetés, hanem javítani azt, a mit maguk is hibásnak tartanak, a mire kijelentette a kereskedelmi minister, hogy ha olyan értelmezésű volna ezen §, magának az egésznek elvetését kérné, a miből méltóztatnak látni, hogy alapos azon aggodalom, hogy ennek a §-nak az a természetes értelme. Én a minister ur nyilatkozatára hivatkozva, kérem, mondjon ő más orvoslást, javasoljon oly szöveget, mely ezen aggodalmakat eloszlatja, mely bennünket megnyugtat és mi mindnyájan rá fogunk szavazni. De ha nincs ily szövege, ezt pedig ő maga sem fogadhatja el, azon aggodalomnál fogva, melylyel mi is birunk, kénytelen vagyok Molnár Aladár t. képviselőtársam javaslatát pártolni. (*Helyeslés a baloldalon.*)

— Május hó 14-én 1879. —

Elnök: Következik a megállapított napirend szerint az erdőtörvényjavaslat tárgyalásának folytatása. A tárgyalás tegnap a 62. §-nál szakadt meg.

Baross Gábor előadó: T. képviselőház! Az erdőtörvényjavaslat 62. §-ának tárgyalása tegnap félbeszakadt azon okból, hogy t. képviselőtársam Molnár Aladár egy módosítványt nyújtott be, mely szerint ezen 62. §. az igazságügyi bizottsághoz volna visszautasítandó, azon utasítással, hogy az erdőbirtokosok lehetőleg kimélve legyenek haragból, vagy magánboszúból származó háborgatástól s az ily feljelentő viselkedésének következményét.

T. ház! Ha a mult alkalommal nem méltóztatott volna aként intézkedni, hogy a törvényjavaslatnak egész, az áthágásokat illető része a képviselőházban tárgyalassék, a nélkül, hogy az előzetes átdolgozás és összehasonlítás végett az igazságügyi bizottsághoz visszaküldessék, magam sem találnék érdemleges kifogást ezen indítvány ellen. Midőn azonban a t. ház már egyszer határozott és itt kívánja tárgyalni e törvényjavaslatot, s midőn másfelől módot lehet találni arra,

hogy az ilyen haragból történő vagy egyéb zaklatáson alapuló feljelentések ellen az illetők megóva legyenek, — megvallom, nem tartom szükségesnek, már időkimélés szempontjából sem, hogy a törvényjavaslatnak ezen §. nagy része újabb átdolgozás végett a gazdasági bizottsághoz utasíttassék vissza.

Én, t. ház, szintén azon meggyőződésben vagyok, hogy a törvényjavaslat 5. fejezete általában nincs oly szabatosan fogalmazva, s nem tartalmaz oly szabatos intézkedéseket, hogy az erdőknél elkövethető áthágások ellen és azoknak megbüntetésére vonatkozólag, kellően alkalmazható szabályokat tartalmazna. Az én felfogásom szerint, ha általában véve van egyszerű eljárás, úgy annak valóban az erdei áthágások körül lehet helye. Minden complicatiótól, minden nehézségtől tartózkodni kell. Már én pl. nagy nehézségnek tartom azt, hogy a feljelentés intéztessék a községbíróhoz, a községbírótól a szolgabíróhoz, a szolgabírótól végül az erdőfelügyelőhöz és végül az eljáró közigazgatási bizottsághoz, holott magában véve, ha elfogadjuk az álláspontot, hogy az erdőnél elkövethető áthágások külön hatósághoz utasíttassanak, mindenesetre egyszerűbb utat lehetne

választani, mint a melyet a törvényjavaslat tartalmaz.

De továbbá nincsen benne, hogy a megjelenés megtagadása, vagy a meghatalmazott kinevezésének elmulasztása, mily következménynyel jár; vajjon a feljelentett meddig hátráltathatja megjelenésének megtagadását, vagy meghatalmazottnak ki nem rendelésével az eljárást.

Vannak ezen fejezetben intézkedések, melyek nem teljesen összeegyezők az eljárás egyszerűségének követelményeivel.

De specialiter a 62. §-ra vonatkozólag vannak nekem észrevételeim, melyekkel kimutathatom, hogy annak oly fenntartása, mint a javaslat tartalmazza, nem volna célirányos. Egyfelől az mondatik, hogy az eljárás hivatalból megindítandó. Mit jelent az a hivatalból megindítás? Azt, hogy az erdei áthágások közül bármily utonmódon a hatóság tudomására jutott, vagy személyes meggyőződés után tudomására jutott áthágás esetén, az illető eljáró közeg hivatalból indítja meg az eljárást. S mégis egy másik, utána következő mondatban az van mondva, hogy

„e végből a tudomására jutott áthágásokat bárki is feljelentheti“. Szerény nézetem szerint ezen kitétel felvétele teljesen felesleges, mert ezt már magában foglalja ezen kifejezés, hogy „az eljárás hivatalból megindítandó“; de másfelől a községi előljáró és egyéb hivatalos személyekre vonatkozólag nincsen szabályozva az eljárás. Hogyan méltóztatik tehát gondolni, hogy a csőszök és pásztorok a szolgabíróhoz intézik a feljelentést, midőn egyfelől talán el sem fognak távozhatni hivatási köreikből, másfelől a ki tudja a csőszök, pásztorok személyi viszonyait, azokról nagyon könnyen lehet feltenni, hogy ily feljelentéseket távol vidékre juttatni képtelenek lesznek, mikor meg van helyben az illetékes községi előljáróság. De, t. ház, itt van például egy kitétel, melyet nem tartok helyesnek: „a törvényhatósági joggal felruházott városokban a kapitánynál, rendezett tanácsú városok a kapitánynál, vagy hol ily állomás nincsen, a tanácsnak e részben megbízott tanácsnok-tagjánál stb. bejelenteni kötelesek.“

Az 1871: XVIII. t. cz. 64. §-ában, a rendezett tanácsú városok előljáróságának tagjait a következőkép állapítja meg: „a polgármester, rendőr-kapitány, tanácsnokok stb.“ Azt tehát előzetesen feltenni sem szabad, hogy a rendezett tanácsú városokban ily lényeges tiszti közeg mellőztetett volna. De megtörténhetik és itt ismét más kifejezésért ütközhetem meg, hogy a rendezett tanácsú város kapitánya el levén foglalva más hivatalos teendők által, vagy nem lévén kellő képzettséggel ellátva arra nézve, hogy az ügyeket intézze, a tanács megbízhat valakit, de nem a tanács tagját, mert általánosságban véve

ezzel sem érne czélt, de valamely városi tisztviselőt, mert utóvégre joga van intézkedni, a nélkül, hogy a törvényben oly korlátokat kellene megjelölni, melyek nem felelnek meg a törvénynek.

Mindezeket összevéve, a 62. §. helyére a következő szöveget ajánlom: „A IV. fejezetben elősorolt erdőrendészeti áthágások miatt az eljárás hivatalból megindítandó. A községi előljárók és a községi egyéb hivatalos közegek, továbbá az erdőtisztek és erdőrendőrök, mezei, rendőri és közbiztonsági közegek, végre a csőszök és pásztorok, a tudomásukra jutott erdőrendészeti áthágásokat megyékben a községi előljáróságnál, illetőleg szolgabírónál, törvényhatósági joggal felruházott vagy rendezett tanácsú városokban a kapitánynál, vagy a tanács által e részben megbízott tisztviselőnél és végül Budapesten az illető kerületi előljáróságnál bejelenteni kötelesek.“

Molnár Aladár jegyző (olvassa az indítványt).

Gulner Gyula: T. ház! Én azon szöveget, melyet Baross Gábor t. képviselő ur a 62. §. módosításaként beadott, jobbnak tartom, mint az eredeti szöveget és azt elfogadom; de bátor vagyok a t. ház figyelmét azon körülményre felhívni, hogy tegnap az ülés vége felé folyt vitának súlypontja nem a körül forgott, a mit a t. képviselő ur felhozott, hanem forgott a körül, hogy találjon a t. ház módot arra, miszerint az elmellőztessék, a mit a törvényjavaslatból ki lehet olvasni, és a mit a törvényjavaslat tulajdonképen tesz és jelent: hogy tudniillik minden bejelentés folytán okvetlenül tárgyalást kell tartani, a mi meggyőződésem szerint sokaknak túlságos zaklatást fog okozni. Már most én, t. ház, nem tudom, hogy van-e a kormánynak e részben arra nézve, hogy a képviselőháznak több tagja részéről felmerült ezen aggályt eloszlassa, valami módosítása, vagy nincsen. Ha van módosítása, elvárom, hogy bejelentse; de miután nekem úgy tetszik, mintha Baross Gábornak ezen módosítása csak a vita parirozására lett volna benyújtva, ezt parirozva nem látom; ha van módosítás, mely azon aggályokat el fogja oszlatni, melyek tegnap itt a házban fölmerültek, akkor a Baross Gábor ur módosítása ellen nincs észrevételem, de bevárom azon módosítást, melyet a minister urat ígérni láttuk és akkorra tartom fel magamnak azt, hogy észrevételeimet, ha volnának, azon módosítás irányában megtehessem. (*Helyeslés balfelől.*)

Teleszky István: T. ház! Én a törvényjavaslat 62. §-át nem tartom alkalmas helynek arra, hogy azon aggályok, a melyek a 62. §. ellen felmerültek, eloszlattassanak. Erről nem lehet a 62. §-nál szólni, mely nem tartalmaz egyebet, mint az eljárásnak hivatalból való megindítását; nem tartalmaz mást, mint azt, hogy az illetők-

nek kötelességük feljelenteni a tudomásukra jutott kihágásokat. Az aggályok nem e részben vannak, hanem vannak a részben, hogy ha megmarad a 62. §. dispositiója, nem fog-e a megindítandó tárgyalások által a zaklatás akkor is fentartatni, midőn a feljelentés teljesen alaptalan. Én azt hiszem, hogy ennek megoldása a 62. §-nál lesz legcélszerűbben eszközölhető, a melyet én oly értelemben kiigazítani, mint milyen értelmet annak a kereskedelmi minister ur tegnap tulajdonított, nagyon célszerűnek tartom; mert igazat kell adnom a tegnapi felszólalóknak abban, hogy ezen 63. §. mostani szövegéből nem lehet oly biztosan következtetni azt, a mit tegnap következtettek abból.

Egy módosítással tehát én is bátor leszek Gulner Gyula t. képviselő urnak kedveskedni, de csak a 63. §-nál, vagy ha méltóztatnak az együttes tárgyalást elrendelni, akkor bátor leszek mindjárt most előterjeszteni módosításomat. Kérem azért a 62. §-t is felolvastatni.

Elnök: A 63. §. is fel fog tehát olvasgatni.

Molnár Aladár jegyző (olvassa):

Teleszky István: Én ezen §-t csakugyan aggályosnak találom, mert ezen szakasz szerint a feljelentés folytán okvetlenül megindítandó a tárgyalás a tényálladék felvételére; és pedig ezen tárgyalás a helyszínére tűzendő ki. Én ezt így értelmezem, vagy legalább is kétes lehet, hogy nem így értelmezendő-e; már pedig magának a kereskedelmi minister urnak tegnapi intentiójával is ellenkezni látszik, hogy minden feljelentés következtében, a nagy apparatussaljáró helyszíni eljárás megindíttassék. Én tehát azt látnám szükségesnek, hogy a 63. §. oly módon módosíttassék, hogy a feljelentésről az illető hatóság által értesítetvén az illető erdőfelügyelő, ez szükség esetében, őt illetvén meg az elővizsgálati megsemlélési jog, győződnék meg arról, vajjon nem egészen alaptalan-e a feljelentés, és ha arról meggyőződött, hogy az nem alaptalan: akkor az illető hatósági közegnél az eljárás megindítását ő hozza indítványba, és az ő indítványára tűzessék ki a tárgyalás, szükség esetében a helyszínére. Gondolom, ha méltóztatnak ezt elfogadni, akkor ezen §-nak valódi intentiója nem sértetnék meg, másrészt pedig sok haszontalan helyszíni vizsgálatoknak, tárgyalásoknak eleje vétetnék.

Módosításom tehát ez volna: a 63. §. második sorában e szó után „értesítik“ közbeszurandó a következő: „a kinek kötelessége a feljelentés alaposságáról előzetes meggyőződést szerezni, s a mennyiben a feljelentés alaptalannak nem mutatkozik, az eljárás megindítását indítványozni, ennek folytán“, a többi marad „a tényálladékknak szükség esetén a helyszínén való felvételére és megállapítására három héten túl nem terjedhető

tárgyalási határnapot tűznek ki“. A „pedig“ szó a harmadik sorban kimarad, a többi marad. A módosítvány tehát azt célozza, hogy a feljelentés első sorban az erdőfelügyelő által bíraltassék felül, a tekintetben, vajjon nem teljesen alaptalan-e az, és ha az alaptalannak nem mutatkozik, a további tárgyalás a hivatalos közeg által az erdőfelügyelő indítványára tűzessék ki. Mindjárt szövegezni fogom módosítványomat.

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister: Nem tudom, méltóztatik-e megengedni a t. ház, hogy míg a szövegezés elkészül, szólhassak. (Halljuk!)

Méltóztassanak elhinni, hogy én egyáltalában igen szívesen elfogadok minden szövegezést, a mely stílusit a törvénynek előnyére válik, és a mely az illető eszmének helyesebb kifejezésére vezet, mint az a törvényjavaslatban van. Én az ellen már tegnap tiltakoztam, hogy az lett volna a törvénynek intentiója, a mint azt Molnár Aladár t. képviselő ur felfogta, hogy tudniillik, bárki feljelentése következtében a birtokos ellen vizsgálatot kell indítani és deputatiót kiküldeni a helyszínére, mértföldekre nagy költséggel stb. Már tegnap bátor voltam kijelenteni, hogy ez nem volt contemplálva, és hogy ha e tekintetben némelyeknek aggodalma van, vagy egyáltalában ha tisztább, helyesebb, határozottabb szövegezés nyújtatik be, én szívesen hozzájárulok ahhoz. Ha Molnár Aladár t. képviselő ur tegnap nem azt mondta volna, hogy utasíttassék vissza e szakasz a bizottsághoz, hanem hogy ezen a hiányon imígy lehet segíteni, méltóztassanak meghallgatni, az én szövegezésem tisztább: én szívesen elfogadtam volna. Most ily módosítvány, mely a szöveg világosságának emelésére vonatkozik, kettő nyújtott be. Az egyik Baross Gábor által a 62. §-ra vonatkozólag, a melynek lényege abból áll, hogy e mondat: „E végből tudomására jutott áthágásokat bárki is feljelenetheti“, mint ilyen, szó szerint kimaradjon, de ez nem ejti el az eszmét és ennek el nem ejtése azon esetben, ha hivatalból üldözendők az erdei kihágások, szükséges, a mennyiben az 5-ik sorban ez van mondva: „azon hivatalnokok“, a kik elő vannak sorolva „a tudomásukra jutott“ — tehát akár maguk tudták meg, akár pedig más adta tudtukra, — esetekben úgy kötelesek eljárni, a mint az a 62. §-ban meg van állapítva. Miután ez az eredeti szövegénél szabatosabb, és az eszmét nem viciálja, én ahhoz hozzájárulok.

A mi a 63. §-t illeti, már előlegesen kifejeztem, hogy a zaklatásoknak lehetőleg elejét kívánom venni; és azért azon módosítást, melyet Teleszky képviselő ur nyújtott be — és a mely szerint azon esetben, hogy ha a kir. erdőfelügyelő a feladás alaptalanságáról meggyőződik, az eljárást beszüntetheti és csakis az ő ajánlata folytán

állapittatik meg a helyszíni tárgyalás, a melyre a szakértők és a tanúk is meghivandók, — mint olyat, a mely a törvénynek csak előnyére válhatik, szívesen elfogadom.

Ne méltóztassanak egyébiránt azt hinni, hogy az erdőtörvényben mellékesen lehet oly intézkedést felvenni, a mely minden vádaskodási és zaklatási eljárásnak utját szegi, mert ha ez lehetséges volna, ezt nem itt, hanem a büntető törvényben kellene megállapítani. A büntető törvény gondoskodik arról, hogy az ily alaptalan vádaskodások megbüntettessenek, mert ezt mint büntetendő cselekményt jelöli ki, de körülírása a dolognak rendkívül nehéz. Ha valaki arról vádolna bennünket, hogy tegnap főbe ütöttük az utczán a chinai császárt, ez, mint büntetendő cselekmény, előleges vizsgálatnak tárgyát képezi ugyan, de azért helyszíni, commissionális eljárást a szolgabíró által tartatni mégis felesleges volna. Én tehát, mint mondtam, úgy a Baross Gábor, mint a Teleszky képviselő urak által tett módosítványt elfogadom.

Szederkényi Nándor: T. ház! Azon indokolás, a melyet most a t. minister ur előadott, szerintem téves.

A t. minister ur a királyi erdőfelügyelőről beszél, mint olyanról, ki majd az indítvány szerint elhatározandó lesz, hogy vajjon helyszíni vizsgálat tétessék-e, vagy nem; (*Kemény Gábor kereskedelmi minister tagadólag int*) — én legalább úgy értettem a minister ur szavait — holott az erdőfelügyelőnek ehhez semmi köze.

Az erdőfelügyelő ép úgy meghivatik a tárgyalásra az illető közegek, t. i. a szolgabíró, vagy rendezett tanácsú városban a rendőrkapitány által. Az eljáró közeg mégis a rendőrkapitány, illetőleg a szolgabíró, habár az erdőfelügyelő vizsgálja is meg, hogy vajjon megtartattak-e az előirt törvényes eljárási módok. Az erdőfelügyelőnek egyéb dolga nincs. Én, t. ház, ezen kérdésben forgó aggályokat a magam részéről úgy gondolnám elháríthatónak, s úgy vélnék e dologon segíthetni, hogy ha a 63. §. ezen szava után: „ezen hatósági közegek a történt feljelentésről“ ezen szavak tétetnének: „a rögtön teendő előleges vizsgálat után az illető erdőfelügyelőt azonnal értesítik, és a többi, ki a helyszínén tárgyalást rendel el“.

Hogyan értem én ezt? Mindjárt a gyakorlati eljárásból kísérlem ezt megvilágosítani. Feljelentés történt, pl. a szolgabírónál, hogy ilyen vagy olyan kihágás, vagy erdőrendészeti ügy forog fenn. A szolgabíró olvasván a folyamodást, a helyszínére megy, ott körül tekint, megvizsgálja, hogy áll-e az, a mit a folyamodvány mond, s indokolt-e a további eljárás; és rögtön megírván jelentését a folyamodvány mellé, a törvényben megszabott eljárást, a helyszíni tárgyalást

megindítja. Ez a legegyszerűbb mód minden aggály elhárítására. Megtörténhetik, igaz, így is, hogy a szolgabíró téved; de hiszen végre is nem hozható oly törvény, hogy minden tévedésnek utja be legyen vágva; minthogy azonban adminisztratív eljárásunk gyakorlata az, hogy bármi esetben adminisztratív folyamodvány fordul elő, az megvizsgálandó s a szolgabírónak kiadatik, hogy megvizsgálja, és ha a további eljárásnak alapját találja, azt megindítja, ha nem találja alapját, nem indítja meg: ez esetben is így kell tenni. Az mondathatik, hogy hátha mégis van alapja a panasznak és a szolgabíró nem indítja meg az eljárást. Erre való épen a főlebbezés. A szolgabírónak a folyamodványra nézve határozatot minden esetben kell hoznia, akár indítja meg az eljárást, akár nem; és ha ő azt mondja, hogy nem indítja meg az eljárást, — a panaszttevőnek joga van felfolyamodni, és a felsőbb bíróság határoz. Én azt gondolom, t. ház, hogy módosítványom szerint a leghelyesebb és a legrövidebb adminisztratív eljárás utja meg van találva; ajánlom tehát elfogadását (*Helyeslés a szélső baloldalon.*)

B. Kemény Gábor kereskedelmi minister: Csupán felvilágosításképen vagyok bátor megjegyezni, hogy úgy veszem észre, a képviselő ur nem kísértette figyelemmel a Teleszky képviselő ur által benyújtott módosítványt. Elolvastam e módosítványt, melynek az alapján a szerkezet így fog hangzani: „Ezen hatósági közegek — t. i. a melyek a 62. §-ban meg vannak nevezve — a történt feljelentésről az illető erdőfelügyelőt azonnal értesítik, — itt következik a módosított szöveg, — kinek kötelessége a feljelentés alaposságáról előleges meggyőződést szerezni, s a mennyiben a feljelentés alaptalannak nem mutatkozik, az eljárás megindítását indítványozni; ennek folytán... „a szakasz többi része marad a „pedig“ szó kihagyásával.

Tehát helyes volt, midőn azt mondtam, hogy a teendő körülírva van és nélkülözhetetlen közeg maga a kir. erdőfelügyelő.

Gulner Gyula: T. ház! E 63. szakaszhoz beadott két módosítvány közül a Teleszky képviselőtársam által beadott módosítványt pártolom, még pedig azért, mert az a törvény szelleméből foly és azért, mert azt sokkal gyakorlatiabbnak tartom. Bocsánatot kérek, Szederkényi t. képviselőtársamtól, de ha már egyszer a törvényhozás jónak látja az erdőfelügyelőket felállítani, a kik kétségkívül szakközegek lesznek, nem sokkal inkább az ő hivatásuk és nem az ő munkakörükbe tartozik-e megvizsgálni mindazon teendőket, melyekről itt szó van, pl. a tarvágást, az újra erdősítést, annak végrehajtását, az üzemtervhez alkalmazkodást, a tuskó, gyökérirtás, legeltetés stb. kérdéseit, mint a szolgabírónak,

mint a tanácsbelinek, vagy kapitánynak, kiknek sokkal más, és néha fontosabb egyéb adminisztratív teendői lehetnek. Ezek végezzék a maguk teendőit, s ha egyszer az erdőkezelés szempontjából a törvényhozás jónak látta erdőfelügyelőket beállítani, ezeket kell alkalmazni az itt szóban levő teendőkre; nemcsak azért, mert ezek szakközegek, hanem más okom is van arra, hogy helyesebbnek tartsam azt, a mit Teleszky t. képviselőtársam proponál, és ez az, hogy ez esetben a panasznak gazdája van, s ez az erdőfelügyelő. Ha ő ugyanis alaptalan panasz esetében a tárgyalást mégis elrendelte és a komissiót ki fárasztotta, tanuk és szakértők kihallgatását elrendelte: méltóztassék megbocsátani, de ezzel az erdőfelügyelő bizonyos felelősséget vett magára, s ennél fogva a tárgyalást alap nélkül kockáztatni bizony nem fogja. Azt hiszem tehát, hogy abban, a mit Teleszky t. képviselő ur indítványoz, a felekre nézve az alaptalan panaszok mellőzése tekintetében, bizonyos garancia is rejlik az által, hogy az erdőfelügyelő a panaszt sajátjává teszi, s így a panasznak gazdájává válik; mert hisz neki a panaszt előre megvizsgálni kötelessége volt.

A mit Szederkényi t. képviselőtársam arra nézve méltóztatott mondani, hogy rögtön teljesítenék az előleges vizsgálat, ez kivihetetlen. Azon hatósági közegek, melyekre ő akarja bizni a rögtön vizsgálatot — méltóztassék megengedni, reá hivatkozom, mint a ki a municipális életben sokat forgolódott — igen sokszor nem fogják rögtön megindíthatni a vizsgálatot mert más igen fontos adminisztratív teendők tekintetéből már előre kiküldetést nyertek, terminus, tűztek ki és lekötötték magukat. Nem fogna tehát eléretni az, hogy gyorsabban teljesíttetik a vizsgálat.

Mindezeknél fogva, t. ház, most már egybevetve a 62. §-nál Baross t. képviselő ur által és a 63. §-nál Teleszky t. képviselő ur által beadott módosítványokat, én részemről azon aggályaimat, melyeket e két §. miatt éreztem a tekintetben, hogy tág tér fog nyíttatni a magán bosznak és zaklatásnak, elosztatva látom és az említett két módosítványt, mint a törvényjavaslat szövegének javítását, helyeslem és elfogadom. *(Helyeslések.)*

Molnár Aladár: Azok után, a miket, néztem szerint helyesen, Gulner t. barátom előadott, csak azt vagyok bátor kijelenteni, hogy miután a Teleszky és Boross képviselő urak által beadott két módosítvány azon aggodalmaimat, melyeket tegnap kifejezni bátor voltam, elosztatja ezen módosítványokat elfogadván, visszavonom azon indítványt, hogy a 62. §. az erdőügyi bizottsághoz utasíttassék.

Ami célom volt, az el van érve és hogy

helyesebben tettem, midőn a bizottsághoz való visszautasítás iránt tettem indítványt, mintha konkrét javaslatot adtam volna be, mely valószínűleg elvettetett volna, ezt az eredmény mutatja. *(Derűltség és tetszés balfelől.)*

Csanády Sándor: Már magában azon körülmény, hogy a mai napnak egy részét a tegnapi országgyűlési időnek végóráját foglalkoztatott ugyanezen §. feletti tanácskozás vette igénybe, mutatja azt, mily hiányos ez a törvényjavaslat; mutatja azt, mily szükséges lett volna elfogadni az előttem szólott képviselő urnak abbéli indítványát, hogy e §. utasíttassék vissza az illető bizottsághoz.

A mi a szönyegen levő kérdést illeti, én a magam részéről már csak azon oknál fogva is, hogy legyen kire a költségekre vonatkozó felelősséget háríthatni, örömet elfogadnám a Teleszky képviselő ur által tett indítványt, hogy az erdőfelügyelő határozzon a felett, ha vajjon lesz-e helye a törvényes eljárásnak, vagy nem. Elfogadnám, mondám, ha nem gátolna benne azon körülmény, hogy a mint a miniszter ur is méltóztatott mondani, körülbelül öt megyére esik egy erdőfelügyelő. Kérdelem, hogyan lehet eszközölni azt, hogy öt megyei távolságból az az erdőfelügyelő, kivált hogyha ugyanazon időszakban történnek több áthágásokról feljelentések, a szükséges intézkedések megtételére megjelenhessenek? Hiszen, t. képviselőház, történhetnek oly károsítások legeltetés által az erdőben, melyek azon időig, míg a vizsgálat megtörténhetik, tökéletesen kiegyenlítik magokat, és ily esetben minden feljelentés, minden vizsgálat feleslegessé válhatik. E szempontból kiindulva, minthogy tudjuk, hogy az illető szolgabíró urak körülbelül minden területhez közelebb laknak, elfogadom a Szederkényi képviselőtársam által tett azon indítványt, hogy első sorban is az illető szolgabíró vizsgálja meg, hogy történt-e áthágás, és a szolgabíró jelentése következtében eszközöltessék a helyszínén a vizsgálat. *(Helyeslés a szélső baloldalon.)*

Miklós Gyula: Ha e törvényjavaslat az erdőfelügyelőket nem állította volna fel mint oly szakközegeket, kik hivatva vannak épen az ily áthágásoknál az ő szakértői értelmökkel intézkedni, helyeselném azon javaslatot, hogy a szolgabírák tegyék meg azon intézkedéseket, melyek a kár megállapítására és a többi eljárásra vonatkoznak; de a mennyiben az erdőfelügyelőkkel akarjuk kezeltetni az erdőket, az áthágásoknál is, a törvény intentiója szerint, az erre hivatott kellő közegeknek az erdőfelügyelőket tartom.

Mindenesetre sokkal célszerűbb, ha az illető községi előljáró, vagy a szolgabíró értesíti az esetről az erdőfelügyelőt és ez vizsgálja meg, hogy valósággal szüksége forog-e fenn a tár-

gyalásnak, vagy nem; a tárgyalási időt ő tűzi ki; és az illető feleket és szakközegeiket ő hívja meg, mert ekkor az ügy sokkal hamarabb fog elintéztetni, mintha a szolgabíró által tűzetik ki a határnap, melyre az erdőfelügyelő talán el sem jöhet, mert ekkor esetleg más szolgabíróval tárgyal. Erre vonatkozólag legezélszerűbbnek tartom, hogy az illető erdőfelügyelő jogosítassék fel annak megállapítására, hogy a tárgyalás szüksége fennforog-e vagy nem? Azon esetben, ha ő a tárgyalás szükségét átlátja, kitűzi a határnapot, az illető feleket meghívja és módot ad nekik arra, hogy szakközegeikkel megjelenjenek és a tárgyalást megindítja.

Támogatom tehát azon módosítványt, melyet Baross Gábor és Teleszky István képviselő urak adtak be. (*Helyeslések.*)

Elnök: A 62. és 63. §§-okhoz többé senki sem kívánván szólni, a vitát berekesztem. A 62. §-t illetőleg Molnár Aladár képviselő ur indítványát, mely szerint e szakasz az erdészeti bizottsághoz lett volna visszautasítandó — visszavonta.

Ennélfogva a házszabályok értelmében ki kell tűznöm a kérdést: méltóztatik-e a t. ház a 62. §-t az eredeti szöveg szerint, vagy pedig a Baross Gábor képviselő ur által beadott módosítványát elfogadni?

Én nem tudom, kívánja-e a ház, hogy kitűzzem a kérdést az eredeti szövegre? (*Felkiáltások a szélső balról: Igen!*) Kérem azokat, kik a 62. §-t az eredeti szöveg szerint elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Szünet.*) Senki sem fogadja el.

Antal Gyula jegyző (olvassa Baross Gábor módosítványát).

Elnök: Méltóztatik-e a ház elfogadni e módosítványt? (*Elfogadjuk!*) Elfogadtatott.

A 63. §-hoz két módosítvány adatott be, az egyik Teleszky István, a másik Szederkényi Nándor képviselő ur részéről. Fel fognak olvasatni ezen módosítványok.

Antal Gyula jegyző (olvassa a módosítványokat).

Elnök: Fel fogom tenni a kérdést sorrend szerint; még pedig először az eredeti szövegre.

Kérem azon képviselő urakat, kik a 63. §-t az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*) Nem fogadtatik el. Következik a Teleszky képviselő ur módosítványa. Méltóztassanak azon képviselő urak, kik a 63. §-t a Teleszky képviselő ur által beadott módosítással fogadják el, felállani. (*Megtörténik.*) A többség a 63. §-t a Teleszky képviselő ur módosításával elfogadván, Szederkényi képviselő ur módosítványa elesett.

Következik a 64. §.

Antal Gyula jegyző: (olvassa a 64. §-t).

Baross Gábor: T. ház! Én csak azonkérdést vagyok bátor a minister urhoz intézni, mi történik akkor, ha a fél meg nem jelenik, vagy ha meghatalmazottat nem vall?

Madarász József: Bocsánatot kérek, de mint-hogy már egy kérdés tétetett, bátor leszek én azt egy másikkal megtoldani: mi történik a költségekre nézve, ha a följelentés teljesen alaptalannak bizonyul?

B. Kemény Gábor földm., ipar- és keresk. minister: A mi az alaptalan vádaskodást illeti, erre nézve a polgári törvénykönyv intézkedik. Egyébiránt, hogy alaptalan vizsgálatokra sok költség ne tétessék, annak körülbelől elejét veszik a 62. és 63. §-okon tett módosítások.

Az eljárás a királyi erdőfelügyelők által hivatalból tétetvén, ezért külön költség fel nem számíttatik, és ha a királyi felügyelő azt mondja, hogy itt vagy ott kihágás forog fenn, akkor mintegy személyes felelősséget vállal, miként Gulner képviselő ur mondotta, tehát e részben nem igen lehet tartani attól, hogy a költségek tekintetében valami baj, vagy nehézség merüljön fel.

A másik megjegyzést alaposnak tartom. Erről a törvényben csakugyan nincsen provisio. Azt hiszem, helyes lenne halogatásra módot és alkalmat nem nyújtani, hanem a megidézett és meg nem jelent fél terhére és költségére a tárgyalást megindítani és végrehajtani.

Dárday Sándor: A 64. §. világosan mondja, hogy a felek magokat képviseltethetik, de nem mondja, hogy szükségképen kell magukat képviseltetniök. Én azt hiszem, hogy azon eljárást, mely hivatalból indítandó meg, nem lehet az által meghiusítani, hogy sem nem képviseltetik magokat a felek, sem magok meg nem jelennek. Én tehát a szövegeztet teljesen correctnek tartom.

Baross Gábor: T. ház! Mielőtt módosítványomat megtettem volna, intéztem kérdésemet a minister urhoz, hogy a t. ház meggyőződést szerezzen róla, hogy részemről nem beszélési viszketeg forog fenn, hanem sokszor csakugyan szükséges módosítást tenni, a szöveg és rendelkezésének kiegészítésére.

Én tehát a 64. §-t kiegészítendőnek tartom, mert meg kell a törvényben mondani, hogy mi történjék, ha az illető felek közül valamelyik meg nem jelenik, sem maga helyett meghatalmazottat nem vall. Mert megtörténhetik, hogy a feljelentés alapos lévén, az illető bepanaszlott magát kivonhatja annak következményei alól az által, hogy a tárgyaláson meg nem jelenik. Tehát határt kell szabni. Nézetem szerint azt nem volna célszerű kimondani, hogy, habár az illető meg nem jelent, sem pedig meghatalmazottat nem vallott, mindjárt az első határnapon megtartassék a tárgyalás, mert lehetnek körülmények, melyeknél fogva az illető meg nem jelenhet és

tényleg akadályozva van abban is, hogy meghatalmazottat vallhasson.

Ennek következtében egy új bekezdéssel óhajtanám a 64. §-t megtoldani és pedig ezzel: a meghiusult tárgyalási határnap helyett az eljáró tisztviselő még egy határnapot tűz ki, és csakis az ezen határnapon sem meg nem jelenő fél ellenében fog úgy eljárni, mintha az illető megjelent volna. Hogyha pedig az elmaradás nem indokolt, akkor a meghiusult eljárás által okozott kárösszegben is az illető meg nem jelent fél elmarasztalendő. Módosítványom tehát így szólna: „Ha a feljelentett a tárgyaláson meg nem jelen, és megbizottat sem nevez, az eljáró tisztviselő egy új, az előző §-ban foglalt határidőnél nem hosszabb határnapot tűz ki, mely minden további halasztás nélkül megtartandó.

A kellően nem igazolt elmaradás költségei az elmaradt fél terhére esnek.“

Szederkényi Nándor: T. ház! Én nem fogadhatom el Baross Gábor t. képviselő ur módosítását, mert abban csak a dolog bonyolódottabbá tételét látom.

A t. képviselő ur azt kérdi, hogy mi történik, ha egyik-másik fél meg nem jelenik? Hát mi történik az egyéb birói eljárásnál? Elmarasztalják. Meg fogja kapni az illető a határozatot és abba vagy belenyugszik, vagy látván, hogy milyen baj volt, hogy meg nem jelent, felebbezéssel fog élni és keresi majd az orvoslátot a felsőbb hatóságnál.

Ez annyira el van fogadva minden birói eljárásnál, hogy ezt újabb módosítással zavarni, célszerűnek nem tartanám. Én a szerkezet megtartását pártolom.

Teleszky István: T. ház! Én sem fogadhatom el Baross Gábor t. barátom módosítványát, de mindamellett szükségesnek tartom, hogy ezen §. megfelelőleg egy másik módosítással egészítessék ki. Mert a 64. §-ból, — és e tekintetben nem érthetek egyet Dárday t. képviselőtársammal, — nem következik, hogy a tárgyalás meg fog tartatni, mert a 64. §. csak azt mondja: „a felek a tárgyalásnál magukat meghatalmazottak által is képviseltethetik.“ Itt tehát egy jog van adva, hogy az illetők a helyett, hogy személyesen jelenjenek meg, meghatalmazottat is küldhetnek. Ez a §. intézkedése, de csakugyan nincs meg benne, hogy mi történjék, ha meg nem jelenik egyik vagy másik fél. Egyszerű a consequentia, t. i. ki kell mondani, miszerint a megidézett felek meg nem jelenése a tárgyalás megtartását nem akadályozza. Én nem osztozom azon nézetben, hogy még egyszer tárgyalás lenne kitűzendő, mert ez az eljárást nehézkessé és költségessé teszi, és ha csakugyan forognak fenn oly körülmények, hogy az első ízben megidézett panaszlott valamely alapos ok miatt nem jelen-

hetett meg, még mindig módja lesz a közigazgatási bizottsághoz fordulni, mely közigazgatási bizottság a 67. szakasz szerint a tárgyalást kiegészíteni jogosítva van. És ha véletlen maradt el: a közigazgatási bizottság adhat neki módot hibája helyrehozására.

E 64. szakaszhoz tehát a következő új bekezdés fölvételét ajánlom: azon körülmény, hogy a megidézett felek a tárgyalásra meg nem jelentek, a tárgyalás megtartását nem akadályozhatja.

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister: Majdnem szóról-szóra ugyanezen módosítványt irtam fel magamnak, melyet az előttem szóló előadott, ahoz tehát szívesen hozzájárulok. Ellenben Baross képviselőtársam módosítványát nem fogadhatom el, mert az arra vezetne, hogy senki sem jelenne meg a tárgyaláson és így azon nagyfontosságú kérdést, hogy az ilyenmű tárgyak hamar intéztessenek el, azon módosítás elfogadása által kockáztatnók. Ugy is van még később az apelláta útján helye a javításnak.

Baross Gábor: Visszavonom indítványomat, mert Teleszky képviselőtársam módosítása által a cél el lesz érve.

Elnök: Baross képviselő ur módosítványát visszavonván, csak Teleszky képviselő uré marad, a mely tulajdonképp nem módosítvány, hanem új bekezdés.

Elfogadja-e a t. ház a 64. szakaszt? *(Elfogadjuk!)* Elfogadtatik.

Elfogadja-e a t. ház a Teleszky képviselő ur által javaslatba hozott új bekezdést? *(Elfogadjuk!)* Elfogadtatik.

Antal Gyula jegyző *(olvassa a 65. 66. szakaszokat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatván, olvassa a 67. §-t).*

Jakab Bogdán: Minthogy a tárgyalásnak nem az a célja, hogy csak az erdőfelügyelő értesítették az eredményről, hanem az érdekelt felek is, én azt gondolom, hogy ide azt kell tennünk: a királyi erdőfelügyelőséggel „is“.

Báró Kemény Gábor kereskedelemügyi minister: Egy „is“-t kell beletenni.

Elnök: Nagyon kérem a t. képviselő urakat, hogy különösen azon szakaszoknál, melyeknél módosítványok adatnak be és vita keletkezik, méltóztassanak némi figyelemmel, vagy legalább is csendességben lenni. *(Helyeslés.)* Méltóztassanak legalább akkorra halasztani a beszélgetést, mikor módosítványok nem tétetnek; de mikor tanácskozás folyik, méltóztassanak csendességben lenni, mert különben a t. képviselő urak sem értik meg, de még kevésbbé vagyok képes én megérteni, miről van szó, ez pedig kötelességem. *(Élénk helyeslés.)*

Ha jól értettem, a 67. §-hoz azon módosít-

vány adatott be, hogy a második sorban az „erdő-felügyelővel” szó után „is” szó tétessék. (Elfogadjuk.)

Ugy veszem észre, hogy a t. ház a 67. §-t ezen módosítással elfogadja. (Helyeslés.) Tehát kimondhatom határozatképen, hogy a 67. §. elfogadtatik azon módosítással, hogy a második sorban ezen szó után „erdő-felügyelővel” „is” szó tétessék.

Antal Gyula jegyző (olvassa a 68. §-t).

Elnök: Észrevétel nem tétetvén, a 68. §. elfogadtatik.

Beóthy Algernon jegyző (olvassa a 69. §-t).

Szederkényi Nándor: T. ház! Ezen §. a) és b) pontjai és még inkább annak első bekezdése a többi §§-ra is kiható intézkedést és fogalom-meghatározásokat tartalmaz, melyek a törvényjavaslatnak egyik fontos részét képezik. Ezen §. összefügg a következő §§-kal. Az ilyen intézkedések természetében van, hogy azok mintegy egymásból folyó egésznek képezvén, együtt bírálhatók el legjobban. Azért tette Irányi t. képviselőtársam a múlt ülések egyikében azon indítványt, hogy a törvényjavaslat ezen része utasíttassék az igazságügyi bizottsághoz. Szükséges lett volna ez azért is, mert az indokolásban ezen nagyfontosságú intézkedésekre vonatkozólag misem foglaltatik. De az erdőügyi bizottság nem csinál belőle titkot, hogy a törvényjavaslat ezen részét jóformán át sem tekintette; minthogy az oly jogi intézkedéseket tartalmaz, melyekhez a bizottság tagjainak, mint szakközegeknek tovább szólni nem is lehet, megnyugodtak tehát benne úgy, a mint elő van terjesztve. Én azonban részemről nem fogadhatom el ezt a törvényjavaslatot, mert ezen §. összefüggésben a többiekkel oly intézkedéseket tartalmaz, melyek részint a fennálló s már-már érvényre és életbe lépő büntetőtörvényvel, részint pedig a még életben sem lévő, s talán majd ezután tárgyalás alá jövő, a rendőri kihágásokról szóló törvényjavaslattal vannak összeütközésben, amelyeknek egymással való párhuzamba hozatala, egymásnak mintegy kiegészítése a törvényben nincs keresztülvive. E törvényben dispositiók foglaltatnak, a melyek nem felelnek meg részint a büntetőtörvények fogalmainak, részint azon eljárásnak, a mely a büntetőtörvényben van javaslatba hozva. De azon harmonia, melynek a büntető és administratív eljárás közt léteznie kell, az nincs megtartva és keresztül vive.

Ily pl. ezen §-ban meghatároztatik a lopás fogalma, a lopott tárgynak értéke, és nagyon természetes, hogy ez, mint erdei kihágás, elbírálandó lesz első sorban a szolgabíró, rendezett tanácsú városokban a városi kapitány által, appellata útján pedig a közigazgatási bizottság által. A 74. §. utána mindjárt ezt mondja:

„Büntettet képez az erdei lopás, habár a lopott dolog értéke 30 frt-t nem halad túl, ha erre vonatkozólag, valamelyike azon körülményeknek forog fenn, melyeknél fogva a lopás, tekintet nélkül a lopott dolog értékére, a büntetőtörvények szerint büntettnak állapíttatik meg.”

A 73. §. ismét azt mondja:

„Ha a lopott dolog értéke, vagy okozott kár összege 30 frtot felülhalad, a cselekmény, a büntetőtörvénykönyv értelmében vétséget, illetőleg büntettet képez”, míg a 80. §-ban az foglaltatik, hogy bizonyos esetekben a rendőri kihágásokra vonatkozó szabályok rendelkezései lesznek irányadók. Már, t. ház, hogy ezen idézett §§. majd a gyakorlati életben a törvény alkalmazásánál mily complicatiókat fognak előidézni, azt könnyen előre lehet látni. Én barátja voltam és vagyok annak, hogy az igazságszolgáltatás különösen az alsóbb fokban ne választassék el úgy, a mint azt évekkel ezelőtt Magyarországon keresztül vinni igyekeztek; de azért nem vagyok barátja annak, hogy most már, midőn az igazságszolgáltatás a közigazgatástól akként választatott ketté, a mint ketté választatott azon intézmény, melyet akkor felállítottunk, ily mellékajtókon, mint a törvényjavaslat ezen intézkedése, mintegy meglopjuk; mert, habár óhajtom, hogy nálunk azon állapot visszaállíttassék, hogy az igazságszolgáltatás az administratiótól ne választassék el annyira; habár, mondom, ezt kívánom is: de ezt egy bizonyos rendszerrel kívánom létrehozni; egy rendszerrel, a mely szerint ez nem csak úgy partialiter és mintegy rendetlen állapotban hozassék létre, hanem bizonyos megállapított bizonyos, a körülmények szerint indokolt viszonyok útján állapíttassék meg. Inkább maradjanak az intézkedések oly mereven ketté választva, mintsem oly complicált intézkedéseket tegyünk, a melyek nem felelnek meg a gyakorlati életnek.

Vegyük már most fel azon esetet, ha egy panasz jön a szolgabíróhoz, mint elsőfokú bíróhoz. A panasz pl. az, hogy valakinek erdejéből levágott fát elloptak, a mely pl. részint épületfának lett volna eladandó, részint ölfának felvágandó. A szolgabíró megkapván a panaszt, azt mondja: Az erdei lopásról az A) alatt levő minősítvény azt mondja, hogy a ki élőfát, vagy az eladásra még fel nem dolgozott fát lop, csak az büntetendő ezen intézkedés folytán a szolgabíró által, azért azt mondja, hogy: hja ő ezen ügyben nem járhat el, mert ő ezen ügyben illetéktelen bíró, ezt világosan kimondja a törvény is.

Ez nem élőfa, pedig ő csak élőfa ellopása esetén illetékes bíró. A földön sem feküdt a fa, tehát nem ölfá. Átadja tehát ezen ügyet a járásbírósnak, mert ez már büntettet képez. A járásbíró azonban ismét azt mondja, hogy hja, a 70. §. szerint nem forognak fenn azon körül-

mények, a melyek folytán ő az eljárásra illetékes, és azért az ügyet ismét visszautasítja a szolgabíróhoz, hogy ő járjon el. Így jön ellentmondásba ezen törvény. Igaz, megmondja azután, hogy az ily esetekben a ministerium határoz, de méltóztassék meggondolni, hogy hova fog vezetni az életben ezen törvényjavaslat. Hisz az életből tudjuk legjobban, hogy sokkal szivesebben vesznek az emberek és általában a haza polgárai akármilyen gyöngé eljárást, de az legalább hosszas huzavona alatt és ide-oda utalás alatt ne legyen. Ezen törvény pedig megnyitja nemcsak a huzavonát, hanem az illetékességi kérdéseknek egész halmazát fogja megteremteni; úgy hogy én azt mondom, hogy egyetlen egy eset sem lesz, a melyben illetékességi kérdés nem fog előfordulni. Ha a szolgabíró megállapítja illetékességét és az ügy apellátában oda megy a közigazgatási bizottság elé, ott ismét előáll a királyi ügyész, a ki ott hivatalból tartozik jelen lenni, és ismét felvetheti az illetékességi kérdést. Ez tehát ismét olyan bonyolulttá teszi a törvényt a közéletben leendő alkalmazásánál, hogy inkább ne legyen semmi; mert így az életben kifejtett bizonyos gyakorlat, bizonyos usus, a mely, megengedem, hogy rossz, de hát már azt a nép tudja: hanem most behozni egy rossz törvényt, behozni az illetékességi összeütközéseknek valóságos labirintját a közéletbe, ez mindennél rosszabb és hátrányosabb lesz.

Azért tartottam ezeket szükségesnek előrebocsátani, hogy felvilágosíthassam itt a ház előtt azon körülményt, hogy mennyire szükséges még most is és mennyire indokolt épen a törvény érdekében az, hogy a törvényjavaslatnak ez a része még kimerítőbb revisió alá vétessék. Én nem tudom, hogy mi érdek és kinek mi érdeke lehet abban, hogy egy világos összeütközések eseteit magában tartalmazó törvény hozatik létre; hogy az kinek érdekében áll, mert ez sem az államnak, sem az egyesek érdekében nem áll. Ezeken mind igen könnyen segíthetne az igazságügyi bizottság. A tisztelt többség azonban, miért miért nem, igen fél az igazságügyi bizottság revisiójától. Én azt vártam volna, hogy a háznak azon tagjai, a kik az igazságügyi bizottságban részt vesznek, a jogász tagjai e háznak e §-nál meg fogják tenni azon észrevételeiket, a mely észrevételeket e §-ok itten magok után vonnak. Azt várnám különösen, hogy a t. igazságügyi minister ur is, a ki az igazságszolgáltatásnak és a codificationnak ellenőre és feje, szintén nyilatkoznék ezen codificationális részére a törvényjavaslatnak. Mert én azon aggodalomban élek, hogy a t. igazságügyi minister ur valószínű, hogy ezen intézményeket, ezen dispositiókat itt kifogástalanoknak nem arthatja; és akkor talán mód és alkalom adat-

nék a háznak arra, hogy ezen törvényjavaslatnak hiányos része úgy egészíttessék ki és javíttassék meg, hogy az a közéletben az alkalmazásnál minden tekintetben megfeleljen feladatának.

Indítványt tenni, t. ház, azért nem fogok, mert a ház már egyszer határozott azon indítvány felett, hogy revisió végett e törvényjavaslat az igazságügyi bizottságnak adassék ki. Más indítványt én nem tehetnék azért, mert ezen §§-annyira egymásból folyók és egymással összefüggők, hogy itt lényeges javítást tenni az egyes §§-nál nem lehet. Itt az alap rossz, itt az eljárás módszere helytelen. Ezt nem lehet más-ként kiigazítani, mint úgy, ha annak újabb revisiója eszközöltetik. Ezen a ház túl van. Én részemről ezeket óhajtottam elmondani és indokolni azon meggyőződésemet, hogy így ezen törvény rossz lévén, azon részek, melyek itt tárgyalás alá fognak jönni, annyira hibásak, hogy én részemről azok elfogadásához nem járulok és azokat meg nem szavazom. (*Helyeslés a szélső balfelől.*)

Ormay Károly: T. ház! A 69. §. utolsó bekezdéséhez kívánok egy pár szót szólni. (*Halljuk!*)

E bekezdés így hangzik: A cselekmény e minősége nem változik az által, hogy a jelen szakaszban meghatározott érték, vagy kár összege a tettes elítéltetése előtt általa elkövetett több erdei kihágásból származik. Ezen bekezdésben mintegy implicite, nem világosan, hanem alattomban értve, az látszik kimondva lenni, hogy halmazat esetében, midőn több kártétel ítélendő el, az összes érték összeadandó volna. Ha tovább megyünk, a 73. §. második kikezdésében azt találjuk, hogy ki van mondva, miszerint „több külön erdei lopásnak az érték szerint minősítésénél a büntető törvényeknek rendelkezései tartandók meg.” Ámde a büntető törvénykönyv 335. §-a ugyanazt rendeli, vagyis ott is ki van mondva, hogy ha több lopás ítélendő el, az összegek összeadandók és így ítélendő meg az érték szerinti minőség. Ott is az van mondva, a mi itt, habár itt csak alattomban értetik. Én ezen alapelvet szívesen magamévá teszem. Csak a módozat ellen volna azon észrevételem, hogy a mit egy-két szóval egész világosan és határozottan ki lehetett volna fejezni, felesleges ilyen retorsalis uton elmondani és megnehezíteni az első fokú bíráskodásra kirendelt közegek állását. Én meg vagyok győződve, hogy a kirendelt tisztviselők meg fognak felelni feladatuknak; de tudjuk, hogy tőlük e hivatal elnyerésénél nem kívántatik meg a jogászi qualificatio. Tehát ne hozzuk őket azon helyzetbe, hogy kénytelenek legyenek a törvényt magyarázat oly módjához folyamodni, mely a jogászoknál is hosszadalmas-

és nehézkes. Azt hiszem, hogy csak a törvény intenciójának felelek meg, ha azon módosítványt ajánlom, hogy a 69. §. utolsó bekezdése helyett az elv itt határozottan kimondatnék, a 73. §. második bekezdése pedig elmaradna. Mert a mint a törvény nem tett különbséget egyes esetekben lopás és a kártétel közt, úgy nincs ok-hogy különbséget tegyen azon esetben, ha hatalmazat forog fenn. Módosítványom következő: A 69. §. után új bekezdéskép teendő. Az egyidejűleg büntetendő több külön erdei lopások és erdei kártételek érték szerinti minősítésével a lopott dolgoknak és az okozott károknak összes értéke veendő alapul. A 73. §. utolsó bekezdése pedig kihagyandó.

Beöthy Algernon jegyző (olvassa Ormay Károly módosítványát.)

Teleszky István: Nem fogadhatom el a módosítványt, a mint az szövegezve van, mert, hogy ha az mondatik, hogy több erdei lopás és károsítás esetén, a károk összege veendő alapul, ezzel nem az van kifejezve a mit a szakasz mond. De nem is arról van szó, hanem a 69. szakasz utolsó bekezdésében ki van mondva az, hogy a cselekmény minősítésénél nem változtat azon körülmény, hogy a tettes az elítéltetés előtt, több erdei kárt vagy kihágást követett el, de ha ez összeg a 30 frtot meg nem haladja, a lopás és károsítás csak akkor lesz erdei kihágássá és azért itt az erdei kihágás állapítatik meg.

A 73. szakasznak nézetem szerint második bekezdése mindamellett sem fölösleges, mert a 73. szakasz distingválja az erdei kihágástól a vétségeket és büntetteket és itt azt hiszem, hogy legfölsőbb újabban rámutatunk. Már pedig superflua non nocent. Én részemről nem mondom, hogy egy correctebb szöveggel e szakaszt nem lehetett volna másképen szerkeszteni, mint a hogy itt szövegezve van; de ha a két szöveg közül kell választani, t. i. az erdőtörvényjavaslat és a t. képviselő ur által beadott szöveg közt, akkor én sokkal helyesebbnek, correctebbnek tartom a törvényjavaslat eredeti szövegét. Én részemről a módosítványhoz nem járulok hozzá.

Elnök: Szólásra senki sem lévén feljegyezve, a 69. szakasz fölött a vitát berekesztem. Beadatott egy módosítvány Ormay képviselő ur által a 69. szakasz utolsó bekezdéséhez.

Antal Gyula jegyző (olvassa Ormay Károly módosítványát.)

Elnök: Méltóztassanak felállani azok, kik a 69. szakaszt az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadják. (Megtörténik.) A többség elfogadta a 69. szakaszt. E szerint Ormay képviselő ur módosítványa elesett.

Antal Gyula jegyző (olvassa a 70. szakaszt,

mely változtatás nélkül elfogadtatott. Olvassa a 71. szakaszt).

Jakab Bogdán: E szakaszban az mondatik, hogy a meghatározott veszélyes cselekmények és mulasztások, a mennyiben a különös részben az ellenkező nem rendeltetik, erdei kihágást képeznek.

Az egész törvényjavaslatnak nincs egyetlen egy szakasza sem, melynek czímében vagy fejezetében az mondatnék: „különös rész.“ E törvényjavaslat II. fejezetének czímében igenis előfordul e kifejezés: „különös határozatok.“ A mennyiben a törvényjavaslat arra czéloz, bátor vagyok azt ajánlani, hogy a „különös részben“ helyett tétessék: „különös határozatokban.“

Horváth Gyula jegyző (olvassa Jakab Bogdán módosítványát): „A 71. szakasz 3-ik sorában e szavak helyett: „különös részben“ tétessék „különös határozatokban“.

Elnök: Méltóztatik a t. ház a 71. szakaszt az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadni? Kik elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) A többség nem fogadta el. Most méltóztassanak felkelni azok, kik a 71. §-t Jakab Bogdán képviselő ur által beadott módosítvánnyal fogadják el. (Nagy zaj. Felkiáltások: Nem halljuk a kérdést!) Azelőtt voltam bátor azon kérést intézni a t. házhoz, hogy legalább akkor, midőn módosítványok adatnak be és a mikor vita van, méltóztassanak csenddel és figyelemmel hallgatni a tárgyalást. Ismételve megtörtént, úgy mint most, hogy felteszem a kérdést, hogy méltóztassanak felkelni azok, kik az erdőügyi bizottság szövegezése szerint fogadják el a §-t és a képviselő urak nem kelnek fel; azután felteszem a kérdést, méltóztatnak-e elfogadni a szakaszt a beadott módosítás szerint és ismét nem kelnek fel. Ennek következtése azután az, hogy a szakasz kihagyatik egészen. Ez, azt hiszem, a képviselő uraknak, kik restelik a felkelést, (Helyeslés a szélső baloldalon) nem szándékuk. Ennélfogva komolyan felszólítom a képviselő urakat, méltóztassanak figyelemmel lenni, hogy a határozatot ki lehessen mondani.

Ismételve felteszem a kérdést . . . (Közbeszólások a szélső baloldalon: Nem lehet!)

Madarász József: T. ház! (Közbeszólások jobbfelől: Nem lehet!) A kérdés feltevéséhez kívánok szólni. A kérdést az elnök ur határozottan és világosan feltette: „álljanak fel azok, a kik a szövegezés szerint elfogadják a §-t!“ A képviselő urak egy része felállott, de ez a rész kisebbség volt. Erre feltette az elnök ur az ellenkező kérdést: „Most álljanak fel azok, kik a módosítás szerint fogadják el. Ekkor sem állott fel a többség, ez is nagy kisebbség volt. Hát én csak a magam meggyőződését, az eddigi

gyakorlat és házszabályok szerinti véleményemet mondom, hogy ez esetben a szakasz elesik. (*Ellenmondás jobbfelől.*) Benne van a házszabályokban, és ez a gyakorlat. Jól tudom én, hogy van egy módja annak, hogy ezen szakasz mégis megmaradjon, ha meg akarják tartani, hogy nem ugyanezen, más szövegben, egyik vagy másik §-nál előhozhatják és a javaslatba beállítását indítványozhatják. Hivatkozom az eddigi országgyűlési alkotmányos gyakorlatra. Ez mindig így történt. (*Zaj.*) Az azonban, hogy midőn az első esetben a ház felhivatik és a kisebbség áll fel, és a második esetben szintén kisebbség áll fel, akkor a ház t. elnöke elejéről kezdje a kérdések feltevését, azt a házszabályok szerint megengedni nem lehet. Csakis, ha még nem történt volna szavazás az ellenkezőre, pl. arra, hogy a kik nem fogadják el és a többséget nem vette volna ki a t. elnök ur: ekkor mondhatná, hogy nem vehettem ki a többséget, kérem megszámolni. Más mód nincs. Mihelyt az elnök ur nem bírja kivenni a többséget, nem teheti fel újra a kérdést, hanem meg kell számoltatni a szavazókat. Ha e tekintetben nincs kétsége a ház elnökének, akkor a többséget kötelessége kimondani úgy, a mint volt. Tehát, miután már méltóztatott mondani, hogy álljanak fel azok, a kik a Jakab képviselő ur módosítványa szerint fogadják el a §-t, ha a t. elnök ur nem bírta lelkiismeretesen kivenni a többséget, akkor méltóztassék a felállókat megszámoltatni; de újra kezdeni a szavazást előlről, az mind a gyakorlat- mind a házszabályokba ütközik. (*Helyeslés szélső balfelől.*)

Elnök: T. ház! Az előttem szólott t. képviselő urnak részben, de akkor is csak részben volna igazsága, nézetem szerint, ha én, mikor feltettem a második kérdést, hogy méltóztassanak felállani, a kik a §-t Jakab Bogdán képviselő ur módosításával elfogadják, kimondtam volna a határozatot, hogy a többség nem fogadta el. Ha én ezt tettem volna, akkor részben igazsága volna a t. képviselő urnak, de én ezt nem tettem, hanem még mielőtt a határozatot kimondtam volna, bátor voltam a t. házhoz azon figyelmeztetést intézni, hogy legyen szives a kérdéseket figyelemmel hallgatni.

Igazsága van tehát a t. képviselő urnak abban, hogy az első kérdés, t. i. hogy méltóztatik-e a ház az eredeti szöveget elfogadni, miután erre nézve a határozat ki van mondva, már többé szavazás tárgyát nem képezheti; hanem abban nem vétünk sem a gyakorlat, sem a szabályok ellen, hogy ha még egyszer kitűzöm azon kérdést, hogy méltóztassanak felállani azon képviselők, a kik a 71. §-t a Jakab Bogdán képviselő ur által beadott módosítvánnyal elfo-

gadják. (*Helyeslés jobbfelől.*) Ez által, úgy hiszem, a szabályokat nem sértjük meg. (*Helyeslés.*)

Molnár Aladár: Én is constatálom magam részéről, hogy a t. elnök ur a végzést nem mondta ki; felhivta ugyan a házat szavazásra, de az eredményt nem enuniciálta. Ebben az esetben a gyakorlat és házszabályok szerint két eljárás szokott követettni: vagy az, hogy az elnök azt mondja, hogy nem tudja kivenni a többséget s akkor a szavazók megszámoltatnak; vagy pedig — a miről a ház naplói bizonyágot tesznek — hogy a ház egyik oldalán felszólalások történnek, hogy nem értettük a kérdést és ilyenkor az elnök azt ismét kitűzi.

Eötvös Károly: Sohasem történt!

Molnár Aladár: A ház naplói bizonyítják, hogy ez akárhányszor megtörtént, s erre tanuim lehetnek a t. képviselő urak. (*Felkiáltások jobbfelől: Igaz!*) Akármelyik módot méltóztatik tehát a t. elnök ur választani, azt hiszem, mind egyik jogosult. (*Ellenmondás szélső balfelől. Helyeslés jobb- és balfelől.*) A háznak mindig joga van arra, hogy ha a képviselő urak nem jól értik a kérdést, ismételve felkérjék az elnököt, hogy újra tegye föl azt. Nézetem szerint tehát azt mondani, hogy e szakasz kimarad, hogy új szövegezésben kell azt beterjeszteni, nem lehet és pedig azért, mert az enunciatio nem volt kimondva, s így szavazni még lehet, egyik vagy másik módon: t. i. vagy az elnök ur megszámoltatja a szavazókat, vagy pedig a ház nem értvén a kérdést, az újra föltétetik; de azt mondani, hogy ezen §. már most kihagyassék, nem lehet. (*Helyeslés jobb- és balfelől.*)

Eötvös Károly: T. ház! Előre bocsátom, hogy én azon expediensben, melyet a t. elnök ur legutóbb kijelentett, teljesen megnyugszom t. i. hogy azon kérdés feltéssék, hogy elfogadja-e a ház e §-t Jakab Bogdán képviselő ur módosítása, szerint, igen vagy nem? Hanem Molnár Aladár képviselő ur ellenében hivatkozom a t. elnök urnak a gyorsírók által feljegyzett szavaira, a melyekben határozottan kijelentette, hogy feltette a kérdést az eredeti szövegre, nem állott fel többség; feltette azután a Jakab Bogdán ur módosítványára megint nem állott fel többség. Ezek voltak a t. elnök ur szavai, hivatkozom a gyorsírói jegyzetekre. De miután az enunciatio még forma szerint meg nem történt, az utóbbi módosítvány szerinti szöveg elfogadása iránt még a szavazás nézetem szerint megtörténhetik. (*Ugy van!*)

Elnök: Ha belenyugszik ebbe a ház, felteszem a kérdést: azon képviselők, kik a 71. §-t Jakab Bogdán képviselő ur módosítványával elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*) A 71. §. Jakab Bogdán képviselő ur módosítása szerint elfogadtatik. (*Nagy zaj.*)

Mielőtt tovább megyünk, ismételve kérem,

legyen szives a t. ház, ha nem figyelemmel, legalább csenddel lenni, mert így a kellemetlen jelenetek ismétlődni fognak, és végtelenre nyúlik a törvényjavaslat tárgyalása.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 72—74. §§-okat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatván, olvassa a 75. §-t).

Veszter Imre: E szakasz azt mondja, hogy erdei kihágás miatt csak pénzbüntetés alkalmazandó, tehát pénzbüntetéssel lesz sújtandó az erdei lopás is, ha kihágás. Az erdei lopás azonban nézetem szerint nem pénzbüntetéssel, hanem első sorban elzárással volna sújtandó. Ha a t. háznak úgy tetszik, az elzárás mellett még pénzbüntetést is lehet alkalmazni. Hogy azonban egy tolvaj magát pénzzel megválthassa s néhány forinttal végleg salválhassa, azt nem tartom összeegyeztethetőnek sem a büntetőjog elveivel, sem az igazságszolgáltatás tekintélyével. Ha egy tolvaj, lopjon az bármit, minden egyéb esetben egyenesen elzárással sújtatik, nem látom be, hogy éppen a fatolvaj miért részesíttessék különös kedvezményben; holott jól tudjuk, hogy némely vidéken éppen a falopás nagyon elharapódzván, itt annál nagyobb szigor alkalmazandó. A 75. §-nak ezen általam tárgyalt intézkedése egyéb iránt ellenkezik a közönséges rendőri törvényjavaslattal is, mely egészen hasonló esetben egyenesen elzárást rendel. Ez tehát ellenkezik azon összhanggal is; melynek törvényeink között okvetlen fenn kell állania. De továbbá e szakasz intézkedése, mely szerint csak pénzbüntetés volna alkalmazható, ellenkezik a büntetés teoriájával és céljával is; mert ha az erdei tolvaj csak a vagyoni végrehajtásnak minden stadiuma után és csak a vagyontalanságnak constatalása után záratik el: akkor a tolvajt csak nagyon későn fogja érni a büntetés, mely ez által elveszíti azon hatást, melyet a tettést nyomban követő büntetés alkalmaztatása rendszerint eredményezni szokott.

Másrészről azonban úgy találom, hogy az erdei lopások definitiói e javaslatban részben olyanok, melyek szerint megtörténhetnek, hogy például az, a ki egy epret, számóczát, vagy egy gombát a földről felvesz, lopásért volna elzárható, ez pedig túlságos szigor volna. Mint-hogy az erdei lopás tulajdonképi esetei főleg a jelen törvényjavaslat 90. és 91. §§-ban kellő praecizióval körülírvák, bátorkodom indítványozni a következő módosítást:

„Módosítvány a 75. §-hoz. A §-nak első szava után tétessék oda: „károsítás.”

A §-nak utolsó szava után mondassék ki: „erdei lopás kihágása miatt egyenesen elzárás alkalmazandó”, úgy, hogy az egész §. következőleg szóljon:

„Erdei károsítás kihágása miatt, csakis pénzbüntetés s mindenik kihágásért, valamint a kihágást elkövetett mindenik személyre nézve külön tételben állapítandó meg; erdei lopás kihágása miatt egyenesen elzárás alkalmazandó.” Molnár Aladár, Chorin Ferencz, gróf Kun István, Csapó Kálmán, Duka Ferencz, Eötvös Károly, Mocsáry Lajos, Thaly Kálmán, Szederkényi Nándor.

Antal Gyula jegyző (olvassa a módosítványt).

Báró Kemény Gábor földművelés-, ipar- és keresk. minister: Kérem a t. házat az eredeti szöveg megtartására. (*Mozgás balról. Halljuk! Halljuk!*) Igenis ezt kérem és lényegesnek tartom, hogy az eredeti szöveg megtartassék. Itt nem büntényekről van szó.

Veszter Imre (közbeszól): Lopásról!

Báró Kemény Gábor földművelési minister: De kis lopásról, (*Derültség*) s a zsemlelopásért nem úgy büntetik az embert, mint ha 1000 frtot lop. Az egyik tartozik a kihágások sorába, a másik azon kérdések közé, melyek miatt rendes pert, írásbeli eljárást akasztanak az illetőnek nyakába és ha rábizonyítatik a tett, elzárják érte.

Én ismerem azon osztályt, mely az ilyféle kihágást — és nem büntényt — elkövetni szokta, és mely nem veszi oly súlyosnak az elzárást, mint a pénzbüntetést. Én tehát első sorban a pénzbüntetést kívánom alkalmaztatni és csak második sorban az elzárást, éppen a büntetés hatályosságának szempontjából; s ámbár nem vagyok jogász, de nem hiszem, hogy ez a jogelvekkel összeegyeztethető nem volna, annál inkább, mint-hogy a törvényjavaslat jogászok által is átvizsgáltatott. Kérem, méltóztassék ennél fogva az eredeti szöveget elfogadni.

Herczeg Odescalchy Arthur: Csak gyakorlati szempontból kívánok a dologhoz szólni. (*Halljuk!*) Osztoznám Veszter Imre t. képviselőtársam nézetében, de tapasztalásból tudom, hogy azok, a kik az ilyen kihágást el szokták követni, inkább sújtva érzik magukat pénzbüntetés által, mint elzárás által. Ezen szegény emberek sokszor tél idején némileg talán kényelmesebb helyzetnek is tartják az elzárást, mert ott ellátást is kap nyolcz napig. Így áll a dolog olyan vidéken, a hol szegénység uralkodik, s a hol a kihágás nem duhajságból történik, mint a vagyonos vidéken igen sokszor tapasztaljuk. A szegényebb vidéken, főleg a felső-vidéki erdőkben, igen sokszor merül fel ezen körülmény és a kihágást elkövetőnek elzárása által sújtva van annak családja, vagy az esetleg vele élők megélhetése, vagy hogy ha szolgálati viszonyban van, a gazdája. Tehát e részben a pénzbüntetés mellett vagyok, miután nem jogi, hanem gyakorlati szempontból tekintem a dolgot. Ha ez különben

egyesíthető volna Veszter képviselő ur módosításával, erre szívesen rá állok. (*Helyeslések.*)

Miklós Gyula: T. ház! A törvény megalkotását azon körülmény idézte elő, hogy Magyarországon az erdőpusztítás nagy mérvben terjed. Az 1809-iki törvény igen világosan és határozottan intézkedett az erdei kártételekről. Kimondta, hogy a ki az erdőről fát visz el, az lopást követ el és bezáratással, sőt a kártétel kétszeresével büntetendő.

Ha az illető felteszi magában: kimegyez szekérrel, felrakok fát s elviszem a piacra, ak ilyen egyént csakugyan nem lehet egy kategóriába sorozni azzal, a ki csak épen szükségből vett fel egy rudat, egy rudat, fát. A rendőri kihágásoknál sem lehet kis és nagy lopást megkülönböztetni, hanem egyszerűen lopásról lehet szó és a lopás mérvéhez képest történik a büntetés megszabása. Mihelyt lopásról van szó, tökéletesen helyén van az elzáratás és ennek súlyosbítása, a pénzbüntetés. Én tehát kívánom, hogy az erdőtörvény ne csak irott malaszt maradjon, hanem, hogy az végre is hajtassék, és hogy az erdőtenyésztés lendületet vegyen. Tudjuk, hogy vannak vidékek, a hol az összes lakosságnak egy része nem foglalkozik egyébbel, mint erdőpusztítással. A hetivásár előtt kimennek éjszaka, megrakják fával a szekereket, s a lopott fát beviszik és elárúsítják. Hogy ezeket mint tolvajokat és szándékos kárttevőket, csak pénzbüntetéssel rójjuk és azon kategóriába tegyük, mint a szegény utazót, kinek eltört a csatlós fája, és kénytelen volt az erdőből egy ilyet elvenni, ezt már a humanitás fogalmaival épen nem találom megegyezőnek, s ezen indoknál fogva támogatom Veszter képviselőtársam módosítványát s kérem a t. házat, méltóztassék azt elfogadni.

Szederkényi Nándor: Azon ellenvetésre, melyet előttem szólott Odescalchy t. barátom felhozott, hogy ha az illető elzáratással büntetnék, ez által talán még kedvezményben részesülne, a mennyiben az illető még ellátásban és — kívált télen — mikor a falopások történnek, talán még meleg helyben is részesüljön — azt vagyok bátor megjegyezni, hogy az illető, vagy képes fizetni, tehát jómódú ember, vagy nem képes. Ez utóbbi esetben az a kedvezmény minden esetben bekövetkezik, a melyet t. barátom előadott, mert nem fizethetés esetében elzáratik. Tehát a kedvezmény meglesz. De ha képes fizetni, akkor mi azon képes fizetőt kiveszszük azon büntetés alól, a melyet a szánt-szándékos lopás által megérdemel és itt valóban kedvezményben részesítjük a többi tolvajok felett. Így péld. az erdőben ellopnak egy koci fát, a mely ölbe volt rakva. Ez már eladásra szánt fa. Ezen lopás tehát már nem tartozik az erdei kihágások közé; ez már büntett, melyet a törvényszék fog

megbüntetni esetleg egyhavi fogsággal, marasztalva az illetőt, az ölfa árrának megtérítésében is. Hanem ha le nem vágott, tehát még álló fát lop, megfizeti az illető a 30 frtot. Kérdés azonban, hogy ez által kártalanítja-e az erdőtulajdonost, mert az, ki tudja, milyen összegért engedte volna meg, hogy az ő erdejét így megcsönkítsák, így elrutítsák. A tolvaj, ha csak ezen 30 frttal büntetettik meg, ha módja nyílik, ismét lopni fog.

Ismerni kell a falopók mesterségét. Ők sokszor nem azon osztályhoz tartoznak, mely fizetése képtelen, hanem vannak köztük vagyonosak is. Ezek közt van a legtöbb fatolvaj, s ezekre nézve ez a törvény a legnagyobb jótétemény lesz. Ha egyszer felfedezik, hogy lopott, a tolvaj kifizeti a birságot, s ismét kezdi a lopást, míg ki nem lopja a büntetést. Így fog ez mindig változni. Én az ilyen törvény megalkotásához hozzájárulni nem akarok, és miután ezen a bajon segít Veszter Imre t. képviselőtársam módosítványa, én ahhoz hozzájárulok. (*Helyeslés a szélső balon.*)

Tisza Lajos: Én, t. ház, igen röviden fogom nézeteimet elmondani. Előre bocsátom, hogy ezen fejezethez nem is kívántam hozzászólni, miután az szakértők által készítettett és szakemberek által bíráltatott meg. (*Közbeszólás a szélső balon: Hol?*) Majd megmondom, tessék bevárni. Mondom, e fejezet szakértők által is átvizsgáltatott s úgy, a mint most előterjesztetett, tulajdonképpen a gyakorlati és a jogász-emberek közötti compromissumnak tekinthető. Mondom, nem kívántam e fejezethez hozzászólni, de olyan dolgok említették fel, a melyek ellen fel kell szólalnom. Az előttem szólott t. képviselő ur felhozta, hogy: de mikor kerül a dolog az elzárásra? Ha nincs semmije — ugymond — akkor elzáratik az illető, és az sokkal könnyebb is reá nézve, ha elzáratik. A kinek pedig van valamije, az könnyen megfizeti a büntetést.

Hát kérem nem egészen így áll a dolog, mert van esetleg olyan is, a kinek fáj azon 30 frtot, vagy esetleg annak duplumát kifizetni és mindenesetre sokkal jobban fáj, mint 15 napig valahol a községházában szobaáristomban ülni. Határozottan jobb tehát. Ha tehát az a cél, hogy az erdei kártételtől visszariasszuk az embereket, a pénzbüntetésnek, határozottan több befolyása van. Méltóztatott azt mondani, hogy vannak egyes vidékek, a hol a fatolvajlást épen gazdag emberek üzik, a hol semmibe sem kerül; mondott továbbá, hogy utoljára egyszerre, ha rajta kapják, megfizeti a 30 frtot és eddig van. De nem 30 frtról van szó, hanem legtöbb esetben 90 frtról, igen sok esetben 100 frtról van szó. Azt hiszem, hogy a kinek oly nagyon könnyen esik ezt megfizetni, az még sem megy az erdőbe fát lopni. (*Felkiáltások a szélső baloldalon: Dehogy*

nem!) Ez a meggyőződése. Nem jogászi szempontból szólok a dologhoz, hanem csakis gyakorlati szempontból. Nem érzem magamat hivatva jogi szempontból védelmére kelni e törvénynek, de kötelességemnek tartottam ezt megjegyezni és arra egyuttal figyelmeztetni a t. házat, hogy általában az erdei kihágások minden törvényhozás által külön szoktak megállapíttatni és az ezekre vonatkozó büntetések külön megszabhatni és majdnem mindenütt az ide vonatkozó büntetések eltérnek a büntető törvénykönyvben foglalt rendes kihágási esetekben használtaktól. Mi, a kik befolytunk ezen erdőtörvény készítésébe, specialiter azon elv által vezéreltettük magunkat, hogy ne legyenek a büntetések túl magasak; miután bizonyos idő kell arra, hogy a nép, a mely századok folytán, míg az elkülönítés meg nem történt volt, megszokta az erdőben büntetlenül barangolni, ez ne sujtassék nagyon erős büntetésekkel.

Hiszen, ha ma meghozatik e törvény és életbe lép és a gyakorlat azt fogná mutatni, hogy ezen büntetések nagyon enyhék, hogy fokozni kell a büntetéseket, senki sem fogja útját állani annak, hogy a törvényhozás kimondja, hogy most már a kihágási törvényben foglalt erősebb büntetések az erdei kihágásokra is applicál-tassanak. Ez egy §-ba fog kerülni. Én tehát kérem a t. házat, méltóztassék e §-t így elfogadni; azt hiszem, hogy ez által az ügynek legtöbb hasznót, a közönségre nézve pedig a legkevesebb kárt fogunk okozni. Ajánlom elfogadás végett a szöveget.

Eötvös Károly: T. ház! Az előttem szóló igen t. képviselő ur megígérte annak bebizonyítását, hogy ezen törvényjavaslatot szakértők hozták létre és formulázták.

Tisza Lajos: Elkerülte figyelmemet.

Eötvös Károly: És ennél fogva — nézete szerint — az lett volna a consequentia, hogy nagyon meg kell gondolnunk minden szót, melyet mi kiejtünk ezen törvényjavaslat feletti tanácskozás alkalmával. Én azt hiszem, szakértők készítették e t.-javaslatot, de szakértők csak abban az értelemben, a mely értelemben az előttem szóló t. képviselő ur és a t. szakminister ur is kijelentették, hogy ők nem mint jogászok, nem mint jogi szakértők szólnak a dologhoz, hanem praktikus szempontból. Hát bocsánatot kérek, én a t. minister urnak figyelmét egy körülményre vagyok bátor felhívni.

És ez az. Az eddig fennálló mezei rendőrségi és erdei törvényeinkben, az erdei kárttevő tolvajokra, meglehetősen szigorú rendszabályok voltak alkalmazva, és az erdőtolvajra elzáratás, egyuttal pénzbírság is alkalmaztatott. Az erdőknek rendőri és hogy úgy mondjam, törvényi megvédelmezésében, nem az volt eddig sem a hiba, hogy nekünk kielégítő törvényeink ne lettek

volna; hanem a hiba az volt, hogy az ország némely részeiben és némely bíróságok által a törvények kellőképpen nem alkalmaztattak; míg az ország más részeiben igenis kellőképpen alkalmaztattak. Ha az igen t. földművelési minister ur és az előttem szólott t. képviselő ur a törvényszékek praxisát e tekintetben tanulmányoznák, megtudnák azt, hogy igenis az ország bíróságainak nagy részénél a roszakaratból származott erdei kártételek igenis mint tolvajlások, ha ugyan azok voltak, qualificáltattak és börtönnel, valamint pénzbírsággal sújtattak. Ha már most az a szempont kerül uralomra, hogy a büntetések túl magasak ne legyenek, mint a t. képviselő ur kifejtette, és ha ezen szempont akként magyaráztatik, hogy az eddigi törvényes gyakorlattal szemközt, az eddigi jogi fogalmak elejtésével az erdei lopások olybá tétessenek a közönség által, vagy az illető hatóságok által, mint a dohány-csempészet, hogy még némi dícsőségnek tartsák az illetők a falopást, és ha egyszer megcsípi, akkor megfizeti azt, a mit három lopás alkalmával szerzett, ha az eddigi méltányos szigor elejtetik, akkor kérdem, ezzel akarja a t. képviselő ur megvédelmezni az erdőket?

A mi törvényszékeink állandó gyakorlata, mely szerint az erdei lopásokat kevesbíteni; és miután ez el van ismervé, most azzal akarják megvédelmezni az erdőket, hogy a büntetéseket meg enyhébbé teszik. Bocsánatot kérek, vagy nem szakértők javasolták ezen határozmányt, vagy nem fontolták meg elegendőleg. Igaz, hogy enyhítő körülményül szolgál a minister ur azon töredelmes bevallása, hogy ő nem mint jogász szól itten, de ha az eddigi törvényes gyakorlattal alig voltunk képesek megvédelmezni az erdőket, hogyan fogják azokat megvédelmezni, ha sokkal enyhébb kategóriába helyezzük az erdei lopást. Pártolom Veszter Imre t. képviselő-társam módosítványát. (Helyeslés.)

Báró Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister: Tudom, hogy a javaslatba hozott intézkedés enyhébb, mint a fennálló törvény. De ebből nem következik, hogy hatályosabb ne legyen, mint amaz. Mert ha eddig netalán oly büntetések voltak szabva, melyek kimondásától tartózkodnak a bíróságok: itt épen ellenkezőleg könnyű eljárás van előírva és kisebb büntetések vannak kiszabva, mely kisebb büntetések kimondása által eleje vétethetik a nagyobb kihágásoknak.

Én ebben nem látok ellenmondást. Az volt a cél, hogy a nagyobb kihágásoktól való elriasztás által eleje vétessék ezek elkövetésének. Ismerem azon szigorú törvényeket, a melyek jelenleg fennállanak; de maga a képviselő ur megjegyzé, hogy ezen törvények nem igen alkalmaztatnak. Az eljárás oly költséges és nehézkes,

hogy a törvény alkalmazása alig lehetséges. E tekintetben nekem gyakorlati tapasztalásom van részint a Királyhágón túl, részint a Királyhágón innen. A Királyhágón túl oly erdei törvény, állott fenn, melynek határozatai sok tekintetben egyeznek a most javaslatba hozottal; és általában az európai civilizált államok törvényeiben elfogadott erdőtörvényekkel, mert ott közigazgatásilag intéztetnek el az erdei kihágások és habár az eljárás némileg hiányos volt is, a mennyiben kellő közegek nem voltak az erdei kezelés ellenőrzésére és fölfigyázására, mégis mindenesetre hatályosabb volt e törvény, mint az itt alkalmazott, sokkal szigorúbb törvény, mely törvényszéki eljárást igényelt. Részemről nem tartom bűnnek, bevallani azt, hogy én szakértő jogász nem vagyok, mindenki mindent nem tudhat; de mind e mellett bátran merem állíthatni, hogy a jogászok is nyugodt lelkiismerettel elfogadhatják ezen tételeket, melyek iránt az előttem szólott képviselő urak legfőbb érve az, hogy az enyhébb büntetések helyett azért óhajt erősebbeket, mert a most alkalmazásban levő meglehetősen erősen sujtó büntetések sem voltak eléggé eredményesek. Én ellenben, az általam már kifejtett ellenérvek alapján, kérem a t. házat, méltóztassék a szerkezetet elfogadni. *(Elfogadjuk!)*

B. Perényi Zsigmond: Én csak Eötvös képviselő urnak azon megjegyzésére akarok pár szót szólni, hogy Tisza Lajos képviselő ur mostani felszólalásában elfelejtette nyilatkozni arra nézve, a mit ígért, hogy t. i. szakértő jogászok befolytak e törvény illető fejezetei, szakaszai és címei szerkesztésébe. Azt akarom ugyanis megjegyezni, hogy igen élénken emlékezem, miszerint e törvényjavaslat tárgyalásánál, nem tudom, az általános vagy a részletes tárgyalásnál-e, de éppen Tisza Lajos képviselő ur volt az, ki felsorolta és fölemlítette azon számos retortát, melyen ezen törvényjavaslat keresztül ment, míg végre a bizottság útján e szöveg a képviselőház elé jutott és akkor bizonyára fölemlítette azt is, hogy az igazságügyminisztérium kebelében volt egy törvény-előkészítő bizottság, mely e szövegezésre befolyt. Továbbá méltóztatik tudni a t. ház azt is, hogy már a mult országgyűlés végén majdnem tárgyalás alá kerülván e törvényjavaslat, azon időben a ház kiküldött egy bizottságot, mely a miniszter által beadott törvényt átdolgozta. Azon bizottságnak, úgy hiszem, elégséges jogász szakértő jellege mellett tanuskodik talán az is, ha fölemlítem, hogy a mostani igazságügyminiszter ur is egyik tagja volt.

Elnök: Szólásra többé senki sem lévén feljegyezve, az általános vitát berekesztem.

Szólni joga van még az indítványtevőnek, mert indítványa 10 képviselő által aláíratott.

Veszter Imre: Bátor vagyok zárszóval élni.

Azokra nézve, a mik magára a büntetésre nézve előadattak, csak azt akarom megjegyezni, hogy miként már előbb is említém, a közönséges rendőri törvényben egészen hasonló esetben egyenesen elzárás rendeltetik el; ez analógiát tehát itt is megtartatni vélem, nehogy az, a ki egy csirkét lop, az bezárattassék, az pedig, a ki 29 frt értékű fát lop, magát néhány frttal megválthatja, melyet a bíróságnál letesz. Ezt nem tartom összeegyeztethetőnek az igazságszolgáltatás tekintélyével.

Történtek hivatkozások arra is, hogy szakértő jogászok megvizsgálták a törvényjavaslatot. Megengedem, hogy ez megtörtént, azonban azt hiszem, a t. háznak van egy testülete, mely egyedül hivatott ily szakkérdésben véleményt adni, és ez az igazságügyi bizottság, mely pedig nem foglalkozott e törvényjavaslattal. Én tehát csak azon esetben fogadnám el a jogászokra való hivatkozást, ha azt lehetett volna mondani, hogy az igazságügyi bizottság vizsgálta meg a törvényjavaslatot. Miután azonban ez meg nem történt, az említett irányban tett ellenvetések sem állják ki a bírálatot: kérem, méltóztassék módosítványomat elfogadni.

Antal Gyula jegyző *(olvassa a módosítást Közbeszólások: Pénzbüntetés szó kimaradt!)*

Veszter Imre: Igaz, hogy az előbb benyújtott szövegben csupán az volt benn: „elzárás“, azonban indokolásomban bátor voltam azt mondani, hogy ha a t. háznak úgy tetszik, e mellett még „pénzbüntetés“ is lesz alkalmazandó. Ezen szót most pótlólag beleírtam módosítványomba s ennél fogva fölkérem a jegyző urat, hogy azt ezen pótlással együtt felolvasni méltóztassék.

Antal Gyula jegyző *(olvassa):* A 90. és 91. §. eseteiben egyenes elzárás és pénzbüntetés alkalmazandó.

Elnök: Felteszem a kérdést, miszerint az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadatik-e a §. vagy nem? *(Helyeslés.)* Méltóztassanak felállani azok, kik az erdőügyi bizottság szövegezése szerint fogadják el a §-t. *(Megtörténik. Közbeszólások balfelől: Kisebbség!)* Most kérem azon képviselő urakat, kik módosítással fogadják el, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)* A többség ki nem vehető, ennél fogva szükséges a megszámolás. *(Helyeslés balfelől.)*

Méltóztassanak azok felállani, kik a 75. §-t az erdőügyi bizottság szövegezése szerint fogadják el. *(Megtörténik. A jegyzők megszámolják a szavazatokat.)*

Most méltóztassanak felállani azok, a kik a szakaszt az erdőügyi bizottság szövegezése szerint el nem fogadják. *(Megtörténik. A jegyzők megszámolják a szavazatokat.)*

T. ház! A 75. §-t az erdőügyi bizottság szövegezése szerint 91 szavazattal 83 ellenében

a ház többsége elfogadta, ennél fogva a módosítvány elesik.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 76. §-t).

Veszter Imre: T. ház? Szándékom van a 117. §-hoz, a mely a birói illetőséget szabályozza, egy módosítványt benyújtani.

Minthogy azonban már a 76. §. is a bíróságnak egy teendőjével foglalkozik, kénytelen vagyok már itt e helyen felszólalni.

Hogy a pénzbüntetés behajthatlanságának esetében elzárás alkalmaztatik, azt helyesnek tartom, ez ellen nincs semmi ellenvetésem. De, a meddig a 117. §-ban szabályozott birói illetőség nincs megváltoztatva, a meddig a tripartitum I. részének 9. czíme, valamint az 1869. XL. t. cz. §-a fennáll, addig, t. ház, a jelenleg tárgyalandó §-nak azon rendelkezését, mely szerint a büntetés megállapításánál egyuttal, tehát ugyanazon tisztviselő által az elzárás iránt is tétessék intézkedés, részemről el nem fogadhatom. Mert, hogy egy alkotmányos magyar honpolgárnak nem csak vagyona, de személyes szabadsága, polgári becsülete felett is a rendes bíróság mellőzésével és a törvényes processualis formák elejtésével közigazgatási közegek biráskodjanak: az, t. ház, ellenkezik az általam idézett organicus törvényekkel és ellenkezik az opportunitás követelményeivel is.

Előbbi törvényhozásaink e tekintetben egészen másképp jártak el és az igazságszolgáltatást szabályozó organikus törvényeink intézkedéseivel összhangzatosabban intézkedtek. Így például a jövedék-áthágásoknál, valamint a dohánycsempészetnél is a büntetés átváltoztatása egyenesen a rendes bíróságra ruháztatott.

Nézetem szerint addig, míg a 117. §. áll, helyén volna ez itt is. Helyén volna ez annyi- val is inkább, mert hiszen tudjuk, hogy a közigazgatási közegeknek nincsenek is börtöneik. Már pedig, hogy megtörténhessék, mint tudtommal nem régiben egy falusi bírónál történt, hogy az emberek a hidasba vagy kukoricza-góréba zárassanak el, azt én részemről helyesnek nem tartom. Indítványozom tehát, hogy „a §. első sorának utolsó szava: „alkalmazandó“ után mondassék ki: „ez esetben a büntetés átváltoztatása, nevezetesen az eljárás kiszabása és végrehajtása, valamint a rabtartási költségek megállapítása és behajtása végett az ügyiratok vádlott illetékes rendes bírójához átteendő“. A §-nak két utolsó sora elhagyandó.

Igy van ez a jövedéki áthágásoknál és a dohány-csempészetnél is. Egyébiránt, midőn ez indítványomat megteszem, tulajdonképen a tervezett birói illetékesség ellen is szólok fel, ezen felszólalás megvitatása pedig sokkal inkább helyén volna ott, hol az illetékesség szabályoztatik: t. i. a 117. §-nál. Ennél fogva két módo-

sítványt adok be; egyik az, hogy a 76. §. a 117. §. után, vagy azzal együtt tárgyalassék, és csak ha ezen módosítványom el nem fogadtatnék, ajánlom a t. ház nagybecsű figyelmébe második módosítványomat.

Antal Gyula jegyző (olvassa Veszter Imre módosítványait).

Teleszky István: T. ház! Én az előttem szólott Veszter képviselőtársam indítványát nem fogadhatom el. Sokkal csekélyebb jelentőségű ezen dolog, semhogy e célból érdemes lenne az egyéni szabadság nagy phrasisa hangoztatása mellett, azt a nagy apparatust megindítani, hogy az átváltoztatás nagyszerű tényének kimondására az iratok a rendes bírósághoz áttétessenek. Miről van szó? Egyszerűen arról, hogy a háznak már imént elfogadott határozata szerint az erdei kihágásoknak főbüntetése pénzbüntetés levén, ennek behajthatlansága esetére egy nagyon egyszerű matematikai calculussal 3 frtot számítva egy napra, a pénzbüntetés helyett a fogság büntetése megállapíttassék, ott, hol a legnagyobb letartóztatási időtartam 10 napra van határozva. E dolog és a jövedéki áthágások közt, hol ezerekre menő pénzbírság átváltoztatásáról van szó, és a hol az analogia annyival inkább nem áll, mert magát a pénzbírságot a legtöbb esetben a bíróság állapítja meg, hasonlatot vonni nem lehet.

Én a büntetés egyik célját abban találom, hogy a büntetés a tettet minél gyorsabban kövesse. Ennél fogva nem járulhatok az esetben sem, ha a 117. §-i birói illetékesség meg lesz állapítva, mondom, nem járulhatok ahhoz, hogy az átváltoztatás végett, az iratok a rendes bírósághoz tétessenek át.

Meg van adva itt is a garancia, mert második forumként a közigazgatási bizottság e végből megválasztandó szakbizottsága ítél. Nem akarok tehát ily egyszerű kérdést complicálni az által, hogy egy kérdésből, mely könnyen elintézhető, kettőt csináljunk. Ellene van ez a törvény intentiójának, miszerint az erdei károk lehető egyszerűen és gyorsan fenytessenek meg. Részemről tehát a beadott módosítványt nem fogadhatom el. (*Helyeslés a jobboldalon.*)

Elnök: Szólásra senkisé ismélvén feljegyezve, a vitát berekesztem. Veszter Imre képviselő ur két módosítványt adott be. Az egyik abban áll, hogy a 76. §. a 117. §. után tárgyalassék; a másikat azon esetre tette, hogy ha első indítványa nem fogadtatnék el.

Kérdezem tehát a t. házat, méltóztatik-e elfogadni azon indítványt, hogy a 76. §. a 117. §. után tárgyalassék. (*Felkiáltások: Igen! Nem!*) Kérem azokat, a kik az indítványt elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*) A többség nem fogadja el az indítványt.

Következik a másik módosítvány, mely fel fog olvastatni.

Antal Gyula jegyző (olvassa).

Elnök: Kértem a t. házat, méltóztatik-e elfogadni a 76. §-t az erdőügyi bizottság szövegezése szerint? (*Felkiáltások: Igen! Nem!*) Kérem azokat, a kik a 76. §-t az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*) A többség elfogadja a 76. §-t az eredeti szövegben és így Veszter Imre képviselő ur módosítványa elesik.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 78. és 79. §§-okat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatván, olvassa a 80. §-t).

Veszter Imre: T. képviselőház! Ezen §. első pontja szerint a lopás kísérlete is büntetendő. Ez lehetséges ott, hol bűntényről van szó, ha t. i. az elkövetett kár a 30 frtot meghaladja; de nem ott, a hol a lopás csak kihágást képez, mert a kihágásnak az elmélet szerint nincs kísérlete; nincs pedig azért, mert a kísérlet jelenségeit felismerni egyáltalán nagyon nehéz, ott pedig, hol a cselekvés oly kevésbé kidomborodó, mint az a kihágásoknál lenni szokott, csaknem lehetetlen. Hogy pl. egy vessző vagy gomba levágásánál, egy lomb vagy lombos ág leszakításánál a kísérlet hol kezdődik, — és hogy a cselekvés csakugyan lopásra irányult-e, hogy vajjon valamely kísérletnek tartható jelenség nem csupán előkészület-e, mely soha és semmi esetben nem büntetendő, megállapítani a legtöbb esetben alig lehet. Ehez járul még az, hogy a közönséges rendőri törvényjavaslatban a kihágás kísérlete szintén nem büntetetik meg; ha pedig a rendőri törvények különböző ágaiban minduntalan más-más elveket fogunk applicálni, abból bizonytalanság és zavar fog keletkezni. Ha tehát nem akarjuk, hogy a kísérlet örve alatt igazságtalan zaklatás történjék, mondjuk ki, hogy a 80. §. 1. és 2-ik pontja, mely szerint a lopás kísérlete büntetendő, ha mindjárt kihágás is, egyszerűen töröltessék.

Antal Gyula jegyző (olvassa a Veszter Imre által beadott módosítást): „A két első pont egészen mellőzendő.“

Ormay Károly: T. ház! Én nem osztotathatom a t. előttem szólónak véleményében, mert azt, hogy a lopás kísérlete büntetessék, azt nem az általános szempontok, hanem az erdőrendészeti specialis szempontok teszik szükségessé és indokolásukat lelik azon okokban, melyek általában indokolják azt, hogy az erdőrendészeti törvény elkülönítve foglalja magában az erdőkihágásokat is. Mert, t. ház, épen az erdei kihágásoknál és lopásoknál, annak az oka, hogy a kísérlet ténynyé nem válik, legtöbb esetben az az oka, mert a kellő felügyelet megvan, a mi pedig pénzbe kerül. Hogy ha az a jó felügyelet

nincs meg és nem gyakoroltatik erélyes módon, ritkák lesznek a kísérletek és gyakoriak a lopások. Tehát ezen specialis ok is szól a mellett, hogy erdőrendészeti szempontból a lopás kísérlete is büntetessék.

A mi most a másik körülményt illeti, a mit az előttem szóló méltóztatott felhozni, hogy hát e kihágások a rendőri törvény szerint egyáltalában nem büntetendők: ez, úgy hiszem, nemcsak az általam már említett oknál fogva nem vehető figyelembe, hanem azért sem, mert ott a vagyon elleni kihágások csak 2 frt kárértékre terjednek; ez a határ, meddig ott kísérlet nem büntetetik, azontúl tovább a vétség kategóriája alá esik és mint olyan büntetetik.

Elnök: Szólásra nem lévén senkisé feljegyezve, mielőtt szavazásra bocsátnám a kérdést, fel fognak olvastatni a beadott módosítások.

Antal Gyula jegyző (olvassa a Veszter Imre által beadott módosítást).

Elnök: Méltóztassanak azok, a kik a 80. §-t elfogadják, felállani. (*Megtörténik.*) A többség elfogadja.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 81. §-t).

Hg. Odescalchy Arthur: T. ház! Ezen 81. §-hoz a következő módosítást vagyok bátor betérjeszteni.

A 81. §. első kikezdése így hangzanék: Ha valakit utközben, akár az erdőben, akár annak közelében oly baj ért, mely miatt kénytelen volt az erdei kihágást elkövetni, ha ezen cselekményt az erdőfelügyelettel megbízott személynek azonnal, vagy a legközelebbi község-elöljárónak 24 óra alatt följelenti, úgy ezen cselekmény nem büntetetik mint kihágás.

Elnök: A módosítvány fel fog olvastatni.

Baross Gábor jegyző (olvassa. *Helyeslés.*).

B. Kemény Gábor kereskedelmi minis-ter: Részemről nincs kifogásom a módosítvány ellen.

Elnök: Azt hiszem, hogy a t. ház elfogadja ezen 81. §-t hg. Odescalchy Arthur képviselő ur módosítványával. (*Elfogadjuk.*) A t. ház elfogadja.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 82. §-t).

Madarász József: Én azon reményben szólalok fel, hogy a t. minis-ter ur azon észrevételt, melyet én itt tenni fogok, szintén el fogja a házzal együtt fogadni. Az én észrevételem pedig az, hogy a 2-ik bekezdésében e §-nak hivatkozás történik a 109., 110. és 117. §§-ra, a melyek még csak ez után lesznek tárgyalandók. Azt értem, hogy ha a t. ház elfogadja a hivatkozást valamely már megállapított §-ra, de azt nem érthetem, hogy mi a még csak ezután megállapítandó §§-ra hivatkozzunk. Indítványozom tehát: halasztza el a t. ház a végleges határozathozatalt e szakasz 2-ik bekezdése fölött akkora,

a mikor a 109., 110. és 116. szakaszok le lesznek tárgyalva. (*Helyeslés.*)

B. Kemény Gábor kereskedelmi minis-ter: Igy is elfogadom, t. ház, de ha viszont az említett 109., 110. és 116. §§-nál történt volna módosítás, akkor is vissza kellett volna térni ezen szakaszra.

Elnök: A t. ház Madarász József képviselő ur módosításával elfogadja ezen §-t, és pedig oly formán, hogy az első bekezdés már most fog elfogadtatni, a második bekezdés pedig csak az illető szakaszok elfogadása után.

Baross Gábor jegyző (*olvassa a 83. §-t.*)

Elnök: Elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző (*olvassa a 84. §-t.*)

Teleszky István: Tiszt. ház! Részemről a 84. §-t, úgy a mint szövegezve van, nem fogadhatom el. Itt a családfőnek a családtagokkal szemben egyfelől, másfelől pedig a gazdának a cselédekkel szemben, az iparosnak a tanoncokkal szemben kölcsönös vagyoni jogi viszonyaik lévén szabályozva, azt mondja e szakasz, hogy ezen családtagokért a családfők stb. a polgári jog értelmében és ennek föltételei alatt felelősek. T. ház! Egy olyan törvényben, melynek alkalmazására részint községi bírák, részint közigazgatási közegek vannak hivatva, ezt megfelelő concret szövegezésnek, melybe megnyugodni lehetne, el nem ismerhetem; sőt anyagi jogunk codificatiójának hiánya miatt, még akkor is, ha a rendes bíróságok volnának hivatva itélni ezen kérdésekben, ezen kifejezést olyannak kellene ismernem, mely az alkalmazásban nem kismérvű bajok okozója lenne. Én e §-nak intentióját helyeslem, de azt, a mit a törvény mondani akar, a felelősség mérvét és határát nem ily általános elv kimondása által, hanem specifice kell megállapítani. Csak kétféle felelősség lehet. Az egyik az, ha a családtagok a családfő, a cselédek a gazda stb. egyenes utasítása folytán követik el az erdei kihágást. Erre specialis intézkedés nem szükséges, mert ezen kérdéstről szól már az elfogadott 80. szakasz, a mely szerint a családfő, gazdák stb. bűnrészeseknek tekintendők és criminalis szempontból felelősségre vonandók ugye büntetés, mint az okozott kár megtérítése tekintetében. A másik a tisztán magánjogi felelősség. Minden jogi felelősség, melyet ezen törvény contemplálni akar, nézetem szerint csak azon egy esetben lehető, hogy ha az illetők a felügyelőkre bízottak feletti felügyeleti törvényes hatalmukat elhanyagolták, kellően nem gyakorolták. Csak ez azon eset, a hol a családfőt a családtagok, a gazdát a cselédek, az iparost az iparmunkások által elkövetett károkért, kártérítés tekintetében felelősségre vonni lehet.

Ez az egyik észrevételem. A másik észrevételem az, hogy még az egyének felsorolásánál

is nagyon túlterjeszkedik e szakasz akkor, midőn megkülönbözteti a férjet a nővel, az atyát a gyermekkel szemben; midőn a mellett, hogy a 4-ik bekezdésben már kimondja, hogy a gazdák a cselédekért felelősek, még a 7-ik bekezdésbe külön felveszi a nyájőröket, a pásztorokat, pedig ezek a cselédfogalomba mindenestre beleértendők és ily specialis megnevezés csak félreértésre szolgáltatathat alkalmat. Én tehát a §-t erre nézve is összevonandónak tartom. Végre harmadik kifogásom e szakasz ellen az, hogy annak utolsó-előtti bekezdését: „A jelen szakasz által megállapított felelősség esetében a pénzbüntetésnek elzárásra való átváltoztatása ki van zárva” egyszerűen hibásnak tekintem; mert hiszen e szakasz nem pénzbüntetésről rendelkezik, hanem kártérítésről, a mely a tettes ellenében sem képezheti pénzbírságra való átváltoztatás tárgyát, a melyből, ha benne marad, azt lehetne következtetni, hogy más esetekben nemcsak a pénzbüntetés, már t. i. a tettes ellen, hanem még a kártérítés is átváltoztatható.

Ugyanazért e szakasz helyett egy egészen újonnan szövegezett következő §-t vagyok bátor a t. háznak elfogadás végett ajánlani (*olvassa*): „Módosítvány a 84. §-hoz. A 84. szakasz következően szövegeztessék:

A családtagok, a gyámság és gondnokság alatt álló egyének, a cselédek, az iparos-tanoncok és segédek, a gyári munkások által elkövetett erdei kihágások eseteiben az értéknek és kárnak, és a költségeknek megtérítésére nézve a családfők, a gyámok és gondnokok, a gazdák, s illetőleg az iparosok és gyárosok is felelősséggel tartoznak azon esetben, ha a kötelességszerű felügyeleti jog gyakorlását elmulasztották. Ezen esetben utóbb nevezettek az érték, kár és költségek megtérítésében a tétessel együtt, mindazonáltal viszkereseti joguk épségben tartása mellett, elmarasztalandók; de ellenök a végrehajtás csak azon esetben foganatosítható, ha annak a tettes elleni foganatosítása ez utóbbinak vagyontalan-sága következtében, részben, vagy egészben eredménytelen maradt.

Ugyanezen szabály szerint felelősek az erdei termékeknek az erdőben feldolgozására vagy az erdőből elszállítására jogosítottak megbízottjaikért és munkásaikért, a mennyiben ezek az erdei kihágást megbízatásuk körében követték el. Ajánlom ezen módosítványom elfogadását. (*Helyeslés.*)

Farkas József: T. ház! Belátom az intentiót, a mely ezen szakaszban letéve van. Elismerem szükségét annak hogy az erdőtörvény legyen szigorú, még pedig legyen szigorú azért, hogy a nagy mérvben elkarapózott erdei kártételek, a mennyire lehet, megszüntetessenek, alászállíttassanak. Mindamelllett a 84. szakasz elfogadásához úgy, mint fogalmazva van, nem járul-

hatok; nem járulhatok pedig azért, mert e szakasz szerint a tettessel együtt élők, kik teljesen büntelenek, elítélendőkné mondainak. Nézetemmel azonban találkozáván a Teleszky képviselő ur által beadott módosítvány, és ezen módosítvány által illusztrálva lévén ezen szakasz, én indítványomat visszatartom és kijelentem, hogy a Teleszky képviselő ur által beadott módosítványhoz hozzájárulok.

B. Kemény Gábor földművelés-, kereskedelem- és iparügyi minister: Egyszerűen bátor vagyok kijelenteni, hogy a Teleszky módosítványához hozzájárulok.

Elnök: Szólásra senki sem lévén feljegyezve, a vitát berekesztem.

Fel fog olvasatni a Teleszky képviselő ur módosítványa.

Beóthy Algernon jegyző (olvassa a módosítványt).

Elnök: Ha észrevétel nincs, azt hiszem, kimondhatom határozatképen, hogy a ház a 84. §-t, Teleszky képviselő ur módosítványával elfogadta.

Beóthy Algernon jegyző (olvassa a 85. §-t).

Miklós Gyula: T. ház! Ezen szöveg valósággal nem fejezi ki véleményem szerint tisztán azon felmerülhető kérdés megoldását, hogy miként történik az erdei károknak megbecsülése; mert zaklatásoknak lesznek kitéve a felek, ha kisebb erdei károk felbecslésére pl. a 3-ik megyéből kell erdészt hozatnia nagy költséggel az egyik félnek, a másik fél pedig a becslésre a községi előljárót állítja oda. Itt óhajtanám ezen kérdést tisztába bozni, mert a tarifa csak akkor alkalmaztatik, mikor a becslés megtörtént.

Ezen kérdés nincs megoldva ezen szövegben; és azért kérem, méltóztassék ezen §-t még egyszer az erdőügyi bizottsághoz utasítani, hogy az tisztán körülírja, hogy ne legyen az illető kitéve az ilyen esélyeknek. Mert saját tapasztalásomból merem állítani, hogy történt egy eset, a hol az illető fél felhívta a községi előljáróságot, mint békebirót, hogy az erdőben elkövetett kárt becsülje meg. Az előljáróság 14 frt néhány krajczárra becsülte a kárt, a mit az illető káros nem fogadott el és azt mondta, ha 100 frtban nem állapítja meg a fizetést, ő szakértő erdészt fog hozni a becsü felvételére. Az illetőnek tisztje nem értekezhetvén gazdájával, megijedt és kiegyezett 60 és néhány forintban.

Ilyennek nem szabad történni. Az illető félnek tudni kell, hogy kihez forduljon, mikor kárt szenvedett, és erdész-becsüt alkalmazhat-e akkor, mikor a községi előljáróság is megbecsülheti, hogy mennyi kár történt és a tarifa alapján mennyi kártérítés fizetendő. Ennélfogva én ezen

§-t, tüzetesebb körülírás végett, az erdőügyi bizottsághoz utasíttatni kérem.

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister: Sajnálom, hogy ehhez már nem járulhatok. E §. lényegileg egyébről szól, mint a t. képviselő ur felhozott. Ez azon skálának megállapításáról szól, mely szerint a kártérítés megállapítandó és arról, hogy ezen megállapított skála időről időre miképen módosíttassék. Ezen nyilatkozatomat méltóztassék, mint magyarázatot elfogadni.

Egy igen lényeges dolgot említett fel a t. képviselő ur, a melyre, bár nincs összekötésben e §-sal, bátor leszek reflectálni. És ez az, hogy hogyan állapittatik meg a kártételre vonatkozó eljárás. Részben e tekintetben utasítás van adva magában a törvényben; de bátor vagyok e tekintetben megjegyezni, hogy ha részletesen körül volna írva az eljárás, hogy bármely káros a maga igazságát micsoda módon, micsoda panasztétellel, micsoda eljárással keresse máról holnapra, óráról-óra meg lenne állapítva, abban az esetben nekünk egy külön codexet kellene csinálni az erdőkárosítási eljárásra vonatkozólag. Ez nem volna helyes és tudtomra másutt sincs így, még ott sem, a hol az erdészeti viszonyok a tökélynek igen nagy polczára emelkedtek. Az ilyen sok codex nem vezetne egyébre, mint arra, hogy a törvényt senki sem tudná, és senki sem tudná tulajdonképen, hogy mit csináljon. Az egyik törvény egyet, a másik törvény más theoriát állítana fel és a végén azt lehet mondani, hogy senkisé tudja a törvényt.

Azt hiszem, leghelyesebb, hogy ha a kormány a törvénynek egyes §§-aiban szétszórta intencióihoz képest utasításokat ad ki. Így történik ez, tudtomra, más helyen is. Pusztán az eljárásról szólok és nem az elvekről. Én tehát kérem, méltóztassanak a 85. §-t változatlanul elfogadni, azt pedig, mit e tekintetben nyilvánítottam, tudomásul venni.

Elnök: Szólásra senki sem lévén feljegyezve, a vitát berekesztem.

Miklós Gyula: A t. minister ur nyilatkozata, hogy t. i. utasítás által fogja e kérdés szabályszerű megoldását foganatosítani, engem kielégít, én tehát módosítványomat visszavonom.

Elnök: E szerint a 85. szakasz ellen észrevétel nem lévén, az elfogadtatik.

Antal Gyula jegyző (olvassa a 86—89. szakaszokat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak).

Beóthy Algernon jegyző (olvassa a 90. §-t).

Gulner Gyula: Én bevallom azon gyengeségemet, hogy nem értem tisztán e §-t. De ha szó szerint kell és lehet azt értelmezni, mint majd bátor leszek felolvasni, akkor én túlságosnak tartom. Méltóztassanak csak figyelemmel kísérni, e szakasz azt mondja (olvassa):

„90. §. A ki valamely erdőben létező élőfát, vagy ott létező levágott, de eladásra vagy felhasználásra még fel nem dolgozott fát lop: (69. §.) az ellopott fa értékét s kártérítésül ezen érték egy negyed részét tartozik megtéríteni; ezenfelül pedig a két összeggel egyenlő pénzbüntetéssel büntetendő.”

Ha én jól értem a javaslat e kitételeit, akkor az, ki erdei lopást követett el, meg fogja fizetni először a fa értékét, másodszor a fa értékének egy negyedét, — ezt már kártérítés czíme alatt; azon felül ezen két összegnek még egy másik aequivalens összegét, mint pénzbüntetést. Ezt én nagyon soknak tartom és magát az osztályozást sem vélem fenntarthatónak. Itt egy rókáról nem két, hanem három bőr húzatik. Ha azt hiszi a t. ház, vagy azok, kik e törvényjavaslatot szerkesztették, hogy egy erdei falopás alkalmával ilyen hatványozott pénzbüntetéssel kell az illetőt sújtani, akkor lehet-e kártérítés czíme alatt még az érték $\frac{1}{3}$ -ánál többet is követelni. Én a 90-ik szakaszt nem tudnám egész megnyugvással elfogadni, mert azt túlszigorúnak tartom.

E tekintetben nem teszek konkrét indítványt, ezt attól függesztvén fel, miként fog a t. minis-ter ur e szakasz értelmezése iránt nyilatkozni.

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar-és kereskedelmi minis-ter: Ezen büntetések bizonyos összhangzásban vannak egymással és a szerint vannak megállapítva, a mint kisebb, vagy nagyobb rossz szándék nyilvánul azoknál és a szerint, a mint kisebb, vagy nagyobb kárt okoznak a tulajdonosnak, vannak részint a kártérítések, részint a büntetési pénzek megállapítva. Nagyon nehéz tehát egy §-t kiszakítva azt mondani, hogy azt enyhítsük. Ha minden §-ranézve tenne a t. képviselő ur ily irányban indítványt, talán lehetne figyelembe venni; de így megzavartatnék az egyes §§. között az összhang.

Elnök: Szólásra senki sem lévén feljegyezve és ellenindítvány nem tétetvén, azon kérdést intézem a t. házhoz, méltóztatik-e a 90. §-t az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadni, igen, vagy nem? Kérem azokat, a kik elfogadják, szíveskedjenek felállani. (*Megtörténik.*) A többség a §-t az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadja.

Beóthy Algernon jegyző (olvassa a 91. §-t).

Elnök: Észrevétel nem lévén, a 91. §. elfogadtatik.

Beóthy Algernon jegyző (olvassa a 92. §-t).

Teleszky István: T. képviselőház! Ezen §-ban a zárjel között levő következő szavakat: „illetőleg jogtalanul elsajátítja” olyanoknak tartom, melyeket e §-ban megtartani nem lehet és talán azért tétetett zárjelbe, hogy annál könnyebben kihagyható legyen. Ugyanis a jogtalan

elsajátítás criminalisticai szempontból egészen mást jelent és e §-ban foglalt cselekvényekre egyáltalán nem alkalmazható.

Büntető törvénykönyvünk szerint jogtalan elsajátítást képez, ha valaki idegen dolgot talál és azt nyolcz nap alatt a hatóságnak, vagy annak, a ki azt elvesztette, át nem adja. A 366. §. szerint jogtalan elsajátítás, ha valaki régi kincset talál és a hatóságnak fel nem jelenti, a 376. §. szerint jogtalan elsajátítás, ha másnak tulajdonát képező ingó dolog véletlenségből, vagy tévedésből jutott birtokomba és azt az illető tulajdonosnak vissza nem adom. Ezek mind más momentumok és egyáltalán nem illenek arra, a miről a 92. §-ban intézkedés van, t. i. ha valaki élőfa ágait, galyait letöri, levágja és elviszi.

Ez minden körülmények között lopás fog maradni, kisebb nagyobb betudás alá eső lopás, de mindenesetre lopás, semmi esetre sem elsajátítás.

Ezen indokból indítványozom, hogy a zárjelben levő szavak egyszerűen kihagyassanak.

Hg. Odescalchy Arthur: Bátor vagyok a t. előttem szólott nyilatkozatára megjegyezni, hogy mint az erdőügyi bizottság tagja, igen jól emlékszem, hogy ezen kérdés felmerült a bizottság kebelében, és ha jól emlékszem, Szontagh t. barátom tett ez iránt indítványt. Azon szempontból indultunk ki, hogy ha ily csekély tárgyakat involváló lopást oly tiszteletre méltó egyének követnek el, kik véletlenül az erdőben megfordulnak, nem is azzal a szándékkal, hogy valamit elsajátítsanak, ne sújtassanak azzal a megszegyenítő kitételrel, hogy lopást követtek el. Ezért vétetett fel ez a kitétel, mely, ha nem csalódom, több ízben is előfordul. Ha tehát mint jogász méltóztatik arra más ildomosbb kitételet ajánlani, mi azt mindenesetre el fogjuk fogadni.

Szontagh Pál (gömöri): Teleszky t. képviselőtársam előadására és pótlólag azokhoz, miket herczeg Odescalchy képviselő ur mondott, bátor vagyok még a következőket megjegyezni: Én megengedem, hogy azon kifejezés, mely itt a zárjelek között foglaltatik, nem tökéletesen helyes, correct; hogy az ellen lehet kifogást tenni, ámbár sok szó fér ahhoz is, a mit Teleszky t. barátom, hivatkozva a büntető törvénykönyvre, mondott. Mert ott az elsajátítás fogalmával nincsen válthatatlan kapcsolatban az a fogalom, hogy valaki azt csakugyan elveszítette legyen, hanem azért szükséges volt még más esetet is a büntetőtörvénykönyvbe felvenni.

E felett tehát nem akarok vele vitatkozni, hanem csak azt mondom, hogy igen szívesen vettem volna felszólalását, ha ezen szó helyett egy correctebb kifejezést javasolt volna; de miután ő azt nem tette, én kénytelen vagyok az ellen felszólalni és megjegyezni, hogy habár

elméletben talán tökéletesen igaza volna is, de meglehet, hogy a gyakorlati életet még sem vette figyelembe, s különösen nem volt tekintettel azon indokolásra sem, a melyből a javaslatnak ide vonatkozó szakaszai kiindulnak, s a mely indokolás a múlt évben csatoltatott hozzá ezen javaslatához.

Ezen indokolás különösen azt mondja, hogy az erdőtörvény ugyanazon főelven alapszik, hogy az erdő-tulajdon szentsége olyan mint más tulajdon szentsége. De mindamellett kénytelen bizonyos fokig enyhébb mérvet alkalmazni azért, mert e tekintetben a népnek nézetei, fogalmai, hogy egy szóval mondjam, nem eléggé tisztultak. Sokszor még némi közös vagyonnak tekintetik az erdő, a mely a múltban csakugyan olyan is volt.

Hát ha ebből kifolyólag t. képviselőtársam beleegyezett abba, hogy a mit a büntetőtörvény vétségnek mond, azt az erdőtörvény egyszerű kihágásnak minősítse, ha ezen sokkal fontosabb eltérésbe beleegyezett; akkor nem látom át annak okát, hogy ezen csekély megkülönböztetés ellen kifogást tegyen, mert ha az általam mondott indokolásnak valahol van helye, akkor bizonyosan itt van helye, hogy figyelembe vétessék azon igen csekély kihágásoknál, mint pl. a gomba, eper, mogyoró stb. szedésénél. Bátor vagyok figyelmeztetni a t. házat, hogy ezen törvény határozatai kiterjednek nemcsak a községi erdőkre, a községi tagokra, hanem a közbirtokossági erdőkre, a közbirtokosság tagjaira is; pedig az ilyen erdőkben az ilyen csekély tárgyak szedése, mint például a gomba, eper, mogyoró stb. nem is tiltatott eddig. Az még a műveltebb polgárok, még a közbirtokosok által sem tekintetett tiltott cselekménynek, hogy ők az erdőbe mulatság kedvéért kimenjenek és ott eprészszenek vagy gombát szedjenek.

Ha már most a törvény megalkottatik és egy tisztességes család az erdőbe kimenvén, ott eprész és a községi bíró esetleg nem barátja; meglehet, hogy el fogja marasztalni egy pár kr. fizetésében, de azon indokolással, hogy lopott. Vagy nem fordult-e elő azon eset, hogy az erdőbe mentünk mi is, hogy gyalog sétautat tettünk abban és ott egy sétatobotot vágunk ki, vagy egy száraz ágat felemeltünk, hogy azt sétatobtnak használjunk? Ez is lopásnak lenne könnyen bélyegezhető. Az ilyen cselekményt elkövető azután nem azt fogja zokon venni, hogy egy pár krajczárt kell fizetnie, hanem azt, hogy az indokolás az lesz, hogy ő lopott. Az erdőügyi bizottság azért azt tartotta szükségesnek, hogy mint Veszter Imre képviselő ur is kívánja, világosan megkülönböztessék a 90. és 91. §§-ban, hogy mik azon tárgyak, a miknek eltulajdonítása meg nem engedhető és ha ez megtörtént,

csakugyan lopásnak minősítendő és ezeket megkülönböztesse azon igen csekély tárgyban történt kihágásoktól.

Az 1840. évi törvény e tekintetben sokkal óvatosabban járt el. Ott azon szavakkal: tolvaj és lopás, sokkal óvatosabban bánik a törvényhozás. És én azért az ezen zárjel közé felvett kifejezést csak helyeselhetem; mert nem tartom jónak, hogy azon szavakkal, melyek erkölcsi megbélyegzést involváltnak, oly bőkezűen bánjunk és hogy oly cselekményekre alkalmazzuk, melyeket gyakran a becsületére érzékeny polgár is ártatlanul, vagy tudatlanságból elkövet, különösen oly tárgyakra nézve, melyek szedése eddig nem is tiltatott, hanem megengedettnek tekintett: tehát én a mellett vagyok, hogy tartsuk meg ezen kifejezést; hanem ha Teleszky István t. barátomnak jogi érzelmét a helytelen kifejezés talán sérti, bátor vagyok egy más kifejezést ajánlani, a mi a büntető törvénykönyvben magának a lopásnak definitiójában is benne van, méltóztassék az „elsajátítás“ szó helyett az „eltulajdonítás“ szót elfogadni. (*Helyeslés.*)

Elnök: Szólásra senki sem lévén feljegyezve, a vitát berekesztem.

Báró Kemény Gábor: Bátor vagyok a t. házat kérni, hogy a lopás szó helyett valamely enyhébb szót méltóztassanak elfogadni; ez visszatetszésre, ellenszenvre szolgáltatathatna alkalmat, a mennyiben oly kisnemű tárgyak, mint gubacs, eper elvételére a lopás szó csakugyan nagyon szigorú. Viszont Teleszky képviselő urnak azon megjegyzését én is helyeslem, mely szerint az egyik törvényben használt terminus technicust ne használjuk itt más értelemben, hanem használjunk olyant, mely nem technikus terminus. Elfogadom tehát Szontágh Pál képviselő ur módosítványát, hogy azon szó helyett „elsajátítás“ „eltulajdonítás“ használtassék.

Elnök: Mielőtt felteszem a kérdést, fel fognak olvastatni a módosítványok.

Beóthy Algernon jegyző (olvassa Teleszky István és gömöri Szontágh Pál módosítványát).

Elnök: Kérem azon képviselő urakat, a kik a 92-ik §-t az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*) Ez nem fogadtatván el, következik a Teleszky képviselő ur módosítványa.

Teleszky István: Én visszavonom módosítványomat.

Elnök: Teleszky képviselő ur módosítványát visszavonván, következik Szontágh Pál képviselő ur módosítványa. Kérem azon képviselő urakat, a kik Szontágh Pál képviselő ur módosítványát elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*) A ház a 92. §-t Szontágh Pál képviselő ur módosítása szerint fogadja el.

Beóthy Algernon jegyző (olvassa a 93. §-t).

Teleszky István: Itt is a zárjel közt használt „elsajátítás” szó helyett „eltulajdonítás” szót kell beleiktatni. És hogy újabban ne kelljen felszólalnom, ugyanez lévén a a 95. §-ban, bátor vagyok a megfelelő kiigazítást arra a §-ra is indítványozni. *(Helyeslés.)*

Elnök: Úgy hiszem, kimondhatom határozatképen, hogy a hol e szó „elsajátítás” előfordul, az mindenütt „eltulajdonítás” szóval cserélendő fel. *(Helyeslés.)*

Beóthy Algernon jegyző *(olvassa a 94. §-t, mely észrevétel nélkül elfogadtatván, olvassa a 95. §-t).*

Turgonyi Lajos: Tökéletesen osztozom előttem szóló Szontágh Pál képviselő urnak az eperre és gombára vonatkozó véleményében. Vannak, t. ház, egész vidékek, hol az eper- és a gombaérés alkalmával ezen csekély értékű tárgyak szedéséből él igen sok szegény, különösen a nők és a gyermekek, s a legtöbb vidéken ezt eddig maguk az erdőtulajdonosok sem akadályozták, hacsak valami nagy kárt nem tettek az illetők ezen csekély, a tulajdonosoknak semmi jövedelmet, semmi hasznót nem hajtó termények szedésével. De még, t. ház, különösen a gombaszedés által még tisztíttatnak is az erdei legelők, mert ellenkező esetben az ott hagyott gomba elszáradván, csak károsan hat a legelőre. Én tehát azt volnék bátor indítványozni, hogy a 95. §-ba ezen szavak után: „erdei gyümölcsöt” méltóztassanak bevenni e szavakat: „kivéve az epret és a gombát”.

B. Kemény Gábor: Addig, a mig a képviselő ur megírja módosítását, talán szabad lesz e kérdéshez szólanom. *(Halljuk!)* Én a birtoklás háborítatlansága szempontjából nem tartom bele illeszthetőnek ezen módosítást a §-ba. A kinek valami birtoka van, a felett rendelkezék korlátlanul. Ha meg akarja engedni, engedje meg, ha nem akarja megengedni, ne kényszeríttessék rá. *(Helyeslés.)* De még mindig is kisebb-nagyobb kárral jár az eper- meg a gombaszedés. A sétálás, a tömeges járás által a galyak letördeltethetnek s azok a gombaszedők elvihetnek magukkal egyebet is. Azonkívül bátor vagyok megjegyezni, hogy némely erdőben máris igen jelentékeny jövedelmi ágat képez a szarvasgombatenyésztés. Ettől nem lehet megfosztani a birtokost. A mint tudom, Magyarországon már vannak oly erdők, a hol a gombaszatért 100 forintokra menő haszonbért fizetnek. Én tehát nem tartom megengedhetőnek az eper- és gombaszedést a birtoklás korlátatlansága szempontjából. *(Helyeslés.)*

Elnök: Szólásra senki sem lévén feljegyezve, a vitát befejezettnek nyilvánítom.

Mielőtt a szavazás megtörténne, fel fog olvastatni a módosítás.

Beóthy Algernon jegyző *(olvassa Turgonyi*

Alajos módosítványát): Módosítás, beadja Turgonyi Lajos a 95. §. 2-ik sorában ezen szó után „gyümölcsöt” fölveendők: „kivéven az epret és gombát”.

Elnök: Kérem azon képviselő urakat, kik a 95. §-t az erdőügyi bizottság szövegezése szerint fogadják el, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)* A többség a §-t az erdei bizottság szövegezése szerint fogadja el, ennél fogva a módosítás elesik.

Beóthy Algernon jegyző *(olvassa a 96. §-t).*

Elnök: Észrevétel nem tétetvén, a 96. §. elfogadtatik.

Beóthy Algernon jegyző *(olvassa a 97. §-t).*

Ormay Károly: Minden további indokolás nélkül, minthogy a dolog természetében fekszik, bátor leszek a t. ház figyelmébe ajánlani egy módosítványt a 97. §-hoz, mely szerint az toldassék meg azzal, hogy az orgazdák és bűnpártolók felelősek az értékért, a kárért és a költségeikért *(Helyeslés.)*

Baross Gábor jegyző *(olvassa a módosítványt):* „Toldassék meg a 97. §. a következő új bekezdéssel: Orgazdák és bűnpártolók az értéket, a kárt és a költségeket a tettessel egyetemlegesen megfizetni tartoznak.”

Br. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister: T. ház! Én nem tartom szükségesnek indokolni, hogy ezen módosítást miért tartom elfogadandónak, miután ez nyíltan, határozottan mondja ki azt, a mit különben is a §. szövege kifejez.

Elnök: Ha a t. ház belenyugszik, kimondom határozatképen, hogy a 97. §. Ormay képviselő ur által beadott módosítással elfogadtatik.

Beóthy Algernon jegyző *(olvassa a 98—105. §§-at, melyek változtatás nélkül elfogadtatnak. Olvassa a 106. §-t).*

Herczeg Odescalchi Arthur: T. ház! Ezen 106. §-hoz módosítást vagyok bátor benyújtani, mely azt hiszem jobb hangzásúvá tenné a szerkezetet. Ezen módosítás pedig a következő:

Ezen §. első kikezdésének ezen szavai: „50 krajczártól 25 forintig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő” csatoltassanak ugyanazon kikezdés végéhez a következő szavak után „ölbe rakott fák szétbontása.”

Antal Gyula jegyző *(olvassa):* „A 106. §. első kikezdésének ezen szavai: „Ötven krajczártól 25 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő” csatoltassanak ugyanazon kikezdés végéhez ezen szavak után: „ölbe rakott fák szétbontása.”

Báró Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister: Azt hiszem,

hog az említett kezdő szavak egyszerűen e kikezdés végéhez javasoltatnak csatoltatni. Én ehhez hozzájárulok (*Helyeslés.*)

Elnök: Ha a t. ház beleegyezni méltóztatik, e §. hg. Odescalchy Arthur módosításával elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző (*olvassa a 107. §-t.*)

Elnök: Méltóztatik a t. ház a 107. §-t elfogadni? (*Elfogadjuk!*) Elfogadtatott.

Baross Gábor jegyző (*olvassa a 108. §-t.*)

Gulner Gyula: T. ház! Nekem e §. második bekezdésére vonatkozólag van észrevételem. Ugy látom, hogy e bekezdésben oly dolog, a mely tulajdonképen jogot képez valaki irányában, a törvény kitétele szerint tiltott cselekvény nyé qualificáltatik.

Azt mondja az említett bekezdés: „Ugyanezen büntetéssel büntetendő az is, a ki az alomgyűjtésnél, vagy galyszedésnél vasgeregelyét, vagy vágó eszközt használ, vagy pedig az őt illető faizási, vagy erdőtermékszedési jogával visszaélve, azt vagy másra ruhazza, vagy másnak érdekében gyakorolja; vagy pedig a szedett fát, illetőleg erdei terméket eladja, egyáltalán, ha a megjelölt jogának határain túllép.”

Hát tiltva van szerződéses viszonyban élni azon erdőbirtokossal alomszedésre, s azt megvenni, vagy más megbízott által gyakorolni azt a jogot? Lehet, hogy nem az értetik a §-ban, a mit a szavak kifejeznek, de én oly formán értem e §-t, hogy az is ki lehet belőle magyarázható, hogy az erdei terményeket eladni sem szabad, mert különben az, ki ezt teszi, bűnszankció alá esik. Már engedelmet kérek, ha én szerződés alapján megveszem valakitől azon almot vagy száraz galyat, melyet én a szerződés értelmében jogosítva vagyok elhordani és pedig akkor, a mikor én akarom: akkor én azon jogot nem adhatom el, vagyis azon erdei terméket nem hordathatom el az által, a ki tőlem a jogot megvette, a ki az én jogutódommá vált? Miután ezen szerkezetből ezt is lehet érteni, én ezen szerkezettel nem lehetek megelégedve.

Tisza Lajos: Bocsánatot kérek, t. ház, talán sikerülni fog ezen tárgyat egy pár szóval felvilágosítani. Azt mondja ugyanis a 2. bekezdés:

„ugyan ezen büntetéssel büntetendő az is, a ki az alomgyűjtésnél vagy galyszedésnél vasgeregelyét vagy vágóeszközt használ.” Ez magának az erdőnek érdekében van, hogy ne legyen szabad az erdőt vasgeregelyével, vagy vágóeszközzel felszakgatni. Ez ellen nem tétetett kifogás. Azt mondja továbbá: „vagy pedig az őt illető faizási vagy erdőtermékszedési jogával visszaélve.” Ez a jog ott, a hol az elkülönítés még nem történt meg, a régi urbéri viszonyok alapján áll fenn, ott pedig ennek értelme van, hogy t. i. csak a saját szükségletére nyujtsa a jogosítottnak az erdő azt, a mire szüksége van. Ennél több őt nem illeti. Mihelyest tehát ezt eladja, természetes, hogy nemcsak fedezi a maga szükségét, hanem azt el is adja, a mi nem engedhető meg. Ez az egyik része a kérdésnek. A másik része a jog átruházására vonatkozik. A fairtás egyéni jog, mely a faizás elvéből folyik. Ezt tehát másra átruházni nem lehet. Ezt sokkal jobban tudják azok, kik oly helyen bírnak erdővel, hol az elkülönítés még nem történt meg, s a hol a volt urbéresek még mindig bírnak ezzel a joggal. Ez a régi viszonyok alapján jött így bele a törvényjavaslatba. Hol az erdőelkülönítés már megtörtént, ott a faizási jog is megszűnt és így e kérdés nem merül fel. (*Helyeslés jobbfelel.*)

Elnök: Szólásra senki sem lévén feljegyezve, a vitát berekesztettnak jelentem ki. A kérdést két részre kell osztanom. Az első bekezdéshez herczeg Odescalchy Arthur képviselő ur adott be módosítványt. Azt hiszem, hogy a t. ház azt elfogadja. (*Helyeslés.*) Elfogadtatik. A második bekezdésre nézve felteszem a kérdést. Ellenindítvány nem adatott be. Méltóztatik-e a t. ház a második bekezdést az eredeti szövegben elfogadni? (*Elfogadjuk!*) Tehát elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző (*olvassa a 109. §-t.*)

Elnök: Méltóztatik a t. ház ezen szakaszt elfogadni? (*Elfogadjuk!*) Elfogadtatott.

Hg. Odescalchy Arthur: Módosítványt vagyok bátor betérjeszteni ezen §-hoz is, hasonló ahhoz, minőt már a 106. és 108. §-hoz is betérjeszteni szerencsém volt. (*Felkiáltások: Elkésett!*)

Elnök: A szakasz már el van fogadva.

— Május hó 15-én 1879. —

Elnök: Következik a napirend: Az erdőtervényjavaslat részletes tárgyalásának folytatása.

Baross Gábor jegyző (*olvassa a 110. §-t, mely észrevétel nélkül elfogadtatik. Olvassa a 111. §.*)

Hg. Odescalchy Arthur: T. ház! Bátor vagyok egy módosítványt indítványozni, melynek egyik része stylaris és azon szempontokból indul ki, melyekből a tegnapi ülés alkalmával tett módosítványaimnál indultam volt ki, mely

módosítványokat a t. ház elfogadott. Ez annyiból áll, hogy a kitűzött pénzbüntetést tartalmazó szöveg az első kikezdés végére csatoltassék. Azonkívül a második kikezdésnek tartalmához szeretnék néhány szót csatoltatni. Módosítványom következőleg hangzik: „5 frttól 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő és a fennt elősorolt cselekmények által esetleg okozott károkat szakértői becslés alapján megtéríteni köteles.”

Csanády Sándor: T. ház! Én igen méltányosnak és igazságosnak tartom a módosítványt azon oknál fogva, mert e törvényjavaslat előterjesztésének célja különben is az, hogy az erdőben történhető kihágások, tolvajlások meggátoltassanak. Miután a szövegben megemlített 5 frttól 10 frtig terjedő összeg csak büntetéspénzül van kiróva, de a tulajdonosnak okozott kár értéke megtérítve nincs általa; ennél fogva én a hg. Odescalchy által beadott módosítványt elfogadom.

Báró Perényi Zsigmond előadó: T. ház! Én részemről szintén hozzájárulok a módosításhoz. *(Helyeslés.)*

Elnök: Szólásra nem lévén senki feljegyezve, felteszem a kérdést: elfogadja-e a tisztelt ház a 111. §-t a hg. Odescalchy Arthur által beadott módosítással? *(Elfogadjuk!)*

Tehát a 111. §. ezen módosítvánnyal elfogadtatott.

Baross Gábor jegyző *(olvassa a 112., 113. §-okat, melyek észrevétel nélkül elfogadtattak; továbbá olvassa a 114. §-t).*

Csanády Sándor: T. ház! Nekem a 114. §. 2. bekezdésére van egy megjegyzésem, a hol az mondatik, hogy az illető a felügyelőnek a fegyverviselés jogosultságára vonatkozó engedélyét előmutatni tartozik.

Én úgy tudom, hogy a mostani időben már nincsenek azok a Waffen-Pass-ok, és mert ilyenek nem léteznek, nem is mutathatók elő. Következőleg ezen második bekezdés ezen szavai: „a fegyverviselés jogosultságát előmutatni köteles“ törlendők.

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter: T. ház! Bátor vagyok megjegyezni, hogy jelenleg nincsenek Waffen-Pass-ok, de vannak a vadászati törvény és az adótörvény értelmében fegyvertartási és vadászati engedély. Ezen intézkedés tehát nem policialis, hanem adózási szempontból van figyelembe véve. Minden embernek, a ki jogosult a fegyverviselésre, kell erről igazolvánnyal birni, és ezen igazolványt a vadászati törvény világos értelmében, ha fegyver van nála, magánál kell hordani, azt tehát elő is mutathatja. A mint mondom, ez nem policialis szempontból, hanem pénzügyi és a vadászati törvény szempontjából vétetett fel. *(Helyeslés jobbfelől.)*

Elnök: A vitát berekesztem és kérem azon t. képviselő urakat, a kik a 114. §-t az eredeti szerkezetben elfogadják, hogy méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)* A többség a 114. §-t az eredeti szerkezetben elfogadja.

Baross Gábor jegyző *(olvassa a 115. §-t).*

Thaly Kálmán: T. ház! Már a mult izben kijelentettem abbeli meggyőződésemet, hogy nem tartom éppen helyen levőnek az országos ülések menetét lényegtelen, olykor legalább lényegte-

len mondatszerkezeti, irályi módosítások ajánlásaival zavarni. Épen azért eddig is e czímen csak egyszer szólaltam fel. Most azonban a jelen §-nál kénytelen vagyok ismét egy módosítványt nyújtani be, minthogy a jelen §. szerkezete szerény nézetem szerint csakugyan olyan, mely az első, de kivált a 3-ik alineában nagyon nehezen érthető és a szövegnek többféle ingatag értelmezésre ad alkalmat.

Az első kikezdés még — noha igen hosszú a mondatszerkezet — figyelmesebb tanulmányozás után megérthető és nem annyira félremagyarázható; ennek megváltoztatására tehát nem indítványozok semmit. De igenis indítványozok a 3-ik alinea megváltoztatására. Ez az egész hosszú alinea egy mondatból áll, s ingatag értelmét az okozza, hogy itten: „mindenik érdekelt jogában áll“, ez hibásan áll a helyett: „minden érdekeltnek jogában áll.“ Ez után olyan hosszú közbevetett mondat következik, mely az értelmet egészen megzavarja. Ennek következtében bátor vagyok 3 részre osztani e mondatot, és a következő módosítványt olvasni fel:

„Módosítvány.

A 115. §. harmadik bekezdésében e szó után „kifüggesztendő“ pont tételessék, s utána a mondat így lenne szerkesztendő: „Minden érdekeltnek joga van a kifüggesztéstől számított 15 nap alatt felebbezni a belügyministerhez. Ha pedig a közigazgatási bizottság az érdekeltnek a jelen §-ban meghatározott kivételes intézkedés elrendelése iránti kérelmüket mellőzendőnek találja: a folyamódoknak ez esetben is joguk van a megtagadó határozat ellen, ugyancsak 15 nap alatt szintén a belügyministerhez felebbezni“ stb. A többi marad.“

Bátorkodom ajánlani elfogadás végett. *(Elfogadjuk!)*

Csider Károly: Én is bátor vagyok e szakaszhoz egy érdemleges módosítást ajánlani. Elismerem szükségét az ilyen kivételes intézkedéseknek, főkép azon erdővidékeken, hol az erdőőrzés nehezítve van, s a hol többnemű erdőtermékek folyvást termeltetnek és feldolgoztatnak, péld.: műfa, építkezési anyagok stb. és ugyanakkor ezen szerkezetet és ezen intézkedést az erdők védelmére igen fontosnak és szükségesnek tartom. De miután közrendészeti tekintetben rendkívüli állapotokat teremtettem, szükségesnek tartom, hogy ez egy kissé szabatosabban is körülírassék és e szempontból három észrevételem van ezen §. szövegezése ellen.

Az első kikezdésben ugyanis az van mondva, hogy az eladó az eladni szándékoltt erdőtermés jogos szerzését annak bizonyítványával tartozik igazolni, a kitől azt szerezte. Amde gyakran, sőt leggyakrabban fordul elő, hogy maga a termelő viszi eladásra s adja el a faterméket. Ennél fogva szükségesnek tartom megkülönböz-

tetni e kettőt; tudniillik az eladó vagy azt tartozik igazolni, hogy a terméket jogosan termelte, vagy azt, hogy olyantól vette, a ki jogosítva volt a termelésre és eladásra.

Ennélfogva az első bekezdést így kívánnám szövegeztetni — megmaradván az első négy sor — „ily termékek eladása és vétele csak azon föltétel alatt legyen eszközölhető, hogy az eladó, az eladni szándékolt erdőtermék jogos termelését kimutatja, vagy jogos szerzését annak, a község előljáróság által láttamozott bizonyítványával igazolja, kitől azon erdőterméket szerezte.“

Mellőzve látom továbbá ezen §. szövegezésében azon praeventiv intézkedést, mely az ország némely vidékein bizonyos időszakokban már gyakorlatban is volt és a mi által megelőztetik az, hogy a termelt czikkek jogtalanul dugárusoknak vagy orgazdáknak kezébe kerülnek. Ezen ellenőrködés eszközöltetik az által, hogy a szállítmányok azon vidékeken, hol az ily intézkedés szükségessé vált, fölügyelet alatt tartatnak a közlekedési vonalakon, az erdők vidékein, hidakon és utakon stb. Bátor vagyok e czélból a második kikezdés után harmadik kikezdésül a következő szöveget ajánlani: „Ily rendelkezés folytán ezen erdővidékeken a megjelölt erdőtermékek ki- és átszállítása is csak az illető erdőtulajdonos, vagy jogosult termelő által kiadott hasontartalmú igazolvány mellett eszközölhető.“ Pl. ott, hol épületfa, vagy deszka termeltetik, minden termelő az illető szállítót vagy fuvarost igazolvánnyal látja el arra nézve, hogy az az ő termékét szállítja és melyben ugyanaz van, a mi ezen §-ban a községi bizonyítványok tartalmára nézve elő van írva, hogy mily terméket, mily mennyiségben szállít.

Minthogy a kivitel rendes országutakon, illetőleg községi utakon történik, könnyű annak jogosultságát ellenőrizni. Minthogy végre az ily kivételes intézkedések nagyobbára az erdőtulajdonosok kedvéért történnek és így nem állami vagy megyei felügyelő közegek, hanem az ő saját közegeik alkalmaztatnak, szerintem nagyon is szükséges arról gondoskodni, hogy ezen felügyelet és ellenőrzés egyoldaluvá, zaklatóvá ne váljék és visszaélések e czímen el ne kövessenek. A miért is óhajtanám, hogy ezen törvényben kifejeztessék az is, hogy ezen rendkívüli intézkedés úgyszólván egy kis ostromállapot nemcsak pusztán a birtokosok helyi érdeke szerint, hanem a hatóság beleavatkozása folytán, az az által jóváhagyott szabályok szerint történjék, a mely szabályok meghatározzák azt, kinek van joga megállítani az illető fuvarost, megvizsgálni és egy szóval az ellenőrzést alkalmazni.

Erre nézve tehát a következő módosítvány volna beiktatandó az előbbeni módosításokon kívül: „Az ellenőrzési szabályok az erdőtulaj-

donosok meghallgatásával a közigazgatási bizottság által állapítandók meg.“

Azt hiszem, ezen kiegészítés által ezen §. és az abban foglalt rendelkezések sokkal teljesebben, biztosabban fogják megközelíteni azt a czélt, mely ezen §-nak törvénynyé emelése által elérteni szándékoltatik. Én ugyanis azt gondolom, hogy a már elkövetett kihágást megelőző praeventiv rendszabályoknak igen nagy értéke van, mert azok által gátoltatnak meg azon tilos cselekmények és kihágások, melyek aztán később csak a hatóság tetemes fáradságával lesznek megtorolhatók.

Bátor vagyok tehát ezt a módosítást, melynek beterjesztésére nézve, mondom, hogy már a némely vidéken hasonló értelemben fenálló gyakorlat által éreztem magamat indíttatva, a t. háznak elfogadás végett ajánlani,

Egyszersmind azonban azon stylaris megjegyzésem is van, hogy a harmadik kikezdés 3-ik sorában lévő „meghatározata“ kifejezés, mely nem szabályszerű és az eredetiben, úgy gondolom, nem is fordul elő, töröltessék, és helyette „határozata“ tétessék.

Baross Gábor jegyző (olvassa a Csider Károly által beterjesztett módosításokat.)

Tisza Lajos: Előre bocsátom, hogy a Thaly Kálmán képviselő ur által beadott módosításhoz, mely a harmadik alineát tagadhatatlanul tisztábbá, érthetőbbé teszi, részemről hozzájárulok. Azonban nem vagyok ily kedvező helyzetben az utóbb tett módosításokra nézve. Az első módosítás az, hogy állíttassék ezen szavak mellé „jogos szerzését tartozik kimutatni“ a következő is: „jogos termelését tartozik kimutatni.“

Ezt teljesen feleslegesnek tartom, mert csak azt kell neki kimutatnia, hogy a tulajdon az övé. Ebben tehát benne van az a fogalom is; akár a maga erdején vágta, akár másutt vette a fát, az tökéletesen mindegy, ő csak azt mutatja ki, hogy jogos tulajdonos. Ennélfogva kár volna a szöveget ezért módosítani.

A második módosításban az foglaltatik, hogy a második alinea második bekezdése után az tétessék, hogy az ily termékek az erdőterületre való ki- és átszállításánál is megvizsgáltathassanak. Én t. ház azt hiszem, hogy ez által vagy gyengítjük azt, a mi már benne foglaltatik e §. első bekezdésében, vagy pedig ellenkező esetben sokszor ok nélküli zaklatásokra adunk alkalmat s én ezen szempontból nem szeretném belehelyezni. Azon czél, melyet e §. elérni akar, elértik a szöveg megtartásával is, mert azt mondja: „ha valamely vidéken“, tehát nem szorosan csak az illető erdőtulajdonosok, vagy egyes község határára nézve van ez kimondva, hanem ha valamely vidéken nagyon elharapódzik a falopás, az esetben az igazolványok az egész vidéken szük-

ségesek. De gondoskodik a törvény arról is, hogy ha annak a vidéknek messzebb és másutt van piacza, de a közbeeső vidéken nincsenek ily fatolvajlási esetek, akkor is meglehessen szorítani az ily lopott fának könnyű eladását. Azért egy helyütt megnevezi magát a vidéket, később meg szól a piacról, a hol az eladatni szokott. Én azt hiszem, hogy e §-nak e tekintetbeni rendelkezése, tökéletesen kielégítő s nem szeretnék aspaecializálásban tovább menni.

A harmadik módosítványt sem tudom helyesnek tartani, mert az ellenőrzési szabályok általános keretben meg vannak határozva e törvényjavaslatban, s meg van mondva, hogy az erdőfelügyelettel megbízott felesketett személyzet, mint rendőri közeg tekintendő és úgy működik; s benn van, hogy ki által, s mi módon gyakoroltassék e §. végrehajtásának ellenőrzése.

Én tehát ismétlem, elfogadva Thaly Kálmán képviselő ur irályi módosítását, kérem e §-t egész szövegében megtartani. *(Helyeslés.)*

Madarász József: T. ház! Előre tudom, hogy az előttem szólott képviselő ur annál kevésbé fogja elfogadni ellenindítványomat, hogy ne csak e 115., hanem — nem akarván az utána következő §-nál felszólalni — a 116. §. is kihagyassék. Én azt vélem, hogy nem élünk azon korszakban, melyben az előleges vizsgálati rendszert volna jogunk és kötelességünk meghonosítani. Emlékezzenek csak vissza a t. képviselő urak. Vegyük a szabad sajtót. 1848. előtt csak előleges vizsgálat után volt szabad valamit kinyomatni, mert különben megbüntettetett az illető. Ez előleges vizsgálat, beismerem, itt is csak azon vidékekre lesz megállapítva, melyeken a lopás; vagy elsajátítás gyakoroltatik. De én azt tartom, hogy ha törvényt hozunk, elég, ha az szigorú felügyeletet rendel. Ügyeljenek a csőszök stb. és azokat, a kik tolvajolnak, fogják meg. De azt, hogy előre már mindenki azt, a mit vesz, egy bélyeges passussal előlegesen tartozik bizonyítani, sem a mai kor szellemével, sem általában önmagával a kereskedelemmel is, a nép kenyérkereseti módjával, egyuttal azon községeknek, melyeket a vidéknek kell fával ellátni, érdekével, nemcsak megegyeztetetőknek nem, de azzal ellenkezőnek látom. *(Helyeslés a szélső baloldalon.)* Felhozok egy példát. Én t. barátomnál, a ki mellettem ül, látogatóban meg szoktam néha fordulni Szilágymegyében Szakácsiban. Ahoz közel van Nagy-Károly városa. Szemközt ül velem ennek képviselője. Tudom tapasztalásból, hogy Nagy-Károlyba minden vásárra 300—400 kocsi fát visznek be. Miképen történik az? Ugy, hogy ez a népnek egy kereseti módja. Megveszi a fát öt-hat vagy tíz forintért és azután fuvaroz 40—50; vagy nem tudom hány kocsiival. Már most minden kocsiival külön vigye a stemplis bizonyítványt?

Akkor az a kocsi fa, a mely most 1 frt, a bélyeg folytán tetemesen drágulni fog. Így azután nagyon sok embernek kenyérkeresete nagyon meg fog nehezítettetni, de másodszor megnehezítetik azon városok helyzete is, a melyek az ilyen fát kénytelenek venni. Vegyük fel azon esetet, hogy a nagykárolyi polgár megveszi a fát és azután három-négy hét múlva rábizonyul, hogy azon fát az eladó lopta. Most tehát ő is fizesse meg a büntetési összeget? Hogy hova fog ez vezetni, könnyen beláthatjuk. Én különben nem kívánok hosszasán szólni, s azért csak egyszerűen azt jelentem ki, hogy ha valaki meg akar valamit őrizni, tegye meg a rendszabályokat úgy, hogy azon tárgyat el ne vigyék. Ha pedig valaki büntettet követett el, büntessük meg azt, de ilyen előleges és utólagos zaklatását a polgároknak, részemről legalább nem helyeselhetem és azért benyujtom az ellenindítványt a 115. és 116. §-ok kihagyására nézve.

B. Perényi Zsigmond előadó: Én nem osztozhatom Madarász József t. képviselőtársamnak most kifejtett aggodalmaiban, mert hisz mi nem arról szólunk, hogy mindenki mindenkor tartozik szerezni bizonyítványt. Ez csak azon esetre szorítkozik, ha a falopás elszaporodik. Ily esetben legyen a belügyminister feljogosítva, hogy a maga hatáskörében járjon el. Különben sem látom helyes eljárásnak, hogy midőn mi az erdő megvédésére alkotunk szabályokat, ugyanakkor oly liberálisak legyünk, hogy a lopásnak szabad kezet engedjünk és ne tegyük meg azon intézkedéseket, a melyek ezen lopást megakadályozni képesek. Én mindezek folytán kérem a a tisztelt házat, hogy ezen §-okat megtartani méltóztassék. *(Helyeslés.)*

Csanády Sándor: T. ház! Az előttem szólott előadó ur nem osztotta Madarász József t. képviselőtársam nézetét. Ezzel szemben azonban ki kell jelentenem, hogy én viszont az ő nézetét nem oszthatom, mert a mint a jelentés szavaiból is kitűnik, ő nem úgy értelmezi ezen törvényt javaslatot, mint a hogy azt a törvényjavaslat szavai szerint értelmezni kell. Ő ugyanis azt méltóztatott mondani, hogy nem célja e törvényjavaslatnak az, hogy a vásárra fát viendő szekerektől passusokat kívánjanak, követeljenek. Bocsásson meg nekem a t. előadó ur, határozottan ki van mondva a törvényjavaslatban, hogy előmutatandó bizonyítvánnyal tartoznak a fát akárhova szállító egyének kimutatni azt, hogy az az ő jogos tulajdonuk. Már, kérdem én a t. előadó urtól, ha valaki törvényes uton jut valamely erdőtermény birtokába, az mindjárt menjen a községi előljáróhoz, ott bélyeges passusokat váltson, hogy az erdőterményt tulajdonául eladhassa? Nem egyéb ez, mint Csider Károly képviselő ur igen helyesen kifejezte, midőn a

§. czélzatát az ostromállapotbani jogtalansággal hasonlította össze. Azonkívül, hogy a §. igen sok kellemetlenséget okoz, ép úgy az erdőtulajdonosoknak, mint az erdőtermények birtokába jogosan jutott birtokosoknak; azonkívül, hogy zaklatásokat okoz, még költséget is ró az illetőkre, ennek következtében én e §. kihagyását kérem. *(Helyeslés a szélső baloldalon.)*

Babics István: T. ház! Én e §. intézkedésében az eladásra nézve semmi zaklatást nem látok. Ez éppen oly eljárást állapít meg az erdőterményekre nézve, mint mikor valaki a vásárra lovat vagy marhát visz és erre passust nyer, mintegy igazolványt arra nézve, hogy a ló vagy marha az ő igaz tulajdona. Én tehát e §-t Thaly Kálmán képviselő ur módosítványával elfogadom. *(Helyeslés.)*

Elnök: Szólásra senki feljegyezve nem lévén, a vitát berekesztem.

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister: Igen röviden kívánok e §. ellen felhozott ellenvetésekre nyilatkozni. Mindenekelőtt meg kívánom jegyezni azt, hogy Thaly Kálmán képviselő urnak módosítványát, illetőleg szövegezését, mint határozott jobbítmányt, elfogadom. Azonkívül két szélsőségi irányban nyilvánultak itt vélekedések. Az egyik Csider Károly képviselő ur felfogása, a másik Madarász József és Csanády Sándor képviselő urak felfogása. Madarász képviselő ur úgy állította elő e §-t, mint előleges vizsgálati valamit, mely utólagos zaklatást is von maga után, Csanády Sándor képviselő ur ostromállapothoz hasonlította e §. intézkedését. Hogy ezen intézkedés előleges, nem tagadom, de vonatkozik magára a tulajdoni jognak biztosítására és tisztán policziális, nem az ipar, kereskedelmi és földművelési minister az, aki e tekintetben hivatva van intézkedni, hanem tisztán policziai intézkedés ez. Méltóztassanak meggondolni, hogy a policziális intézkedések közt nagyon sok van olyan, a mely előleges intézkedés által a netán bekövetkezendő nagyobb bajokat elhárítani kívánja. Nagyon jól tudom azt, hogy az ilyenmű intézkedéssel tömérdek visszaélés történt és történhetik, hogy ez a szabadság, a szabad mozgás ellen szolgálhat, de nem egyébre való, mint a tulajdonjognak megvédésére praeventiv eszközök által, ép úgy, mint azt Babics képviselő ur helyesen megjegyezte, hogy a ki marhát visz a vásárra, arra passust kell váltania, tulajdonjogának igazolására. Egyébiránt azt is megjegyzem, hogy ilyenmű intézkedés az ország némely részében már van és nem panaszkodik senki, sem a jogos birtokos, sem a jogos vásárló, hogy ebből sérelme támadt volna. Vannak vidékek, — nem akartam felhozni, de miután tárgyalás alá került a dolog, fel kell azt hoznom — a hol a vásárra vitt 10 szekér fa közül 9 nem rendes

uton került az illetőnek birtokába. Ily esetben természetes, hogy az eladást megszorító intézkedéseknek életbe kell léptettetniök. Nem mondom, hogy ezt Nagy-Károlyban, hol igen sok helyütt ezer és ezer szekér kerül eladásra, alkalmaztassék, hanem csak ott, hol kivételes nagy mértékben harapódzott el a fa-tolvajlás. Méltóztatnak emlékezni, hogy az országgyűlés külön intézkedéseket tett az alföldön elharapódzott rablások miatt is. Ez megtörténhetik a nélkül, hogy ezért az emberek szabad mozgása, vagy a tulajdonjog legkevésbé is korlátoztatnék.

Csider Károly felfogása tovább ment e tekintetben, a mely nemcsak az eladást, hanem a közlekedést is gátolná. E tekintetben nekem alapos aggodalmaim vannak, hogy egyik-másik vidéken zaklatásokra adhat okot. Jól tudom, hogy ily intézkedések Gömör egyes vidékein vannak alkalmazva a nélkül, hogy ez nagyobb nehézségeket okozna; a mennyiben az ottani erdőbirtokosok erdeiből keskeny utakon lehet csak a fát kihozni, a hol az ellenőrzést gyakorolni igen könnyű. De miután ez általában nehézségekre és aggodalmakra ad okot, annyira menni, mint a t. képviselő ur, nem óhajtának. Kérem azért a t. házat, méltóztassék e §-t azon szövegezésben elfogadni, melyet Thaly képviselő ur előterjesztett. *(Helyeslés.)*

Elnök: A tanácskozás alatt lévő 115. §-nak egyes bekezdéseihez módosítványok adattak be, a miért is azokat külön fogom szavazás alá bocsátani. Ha a bekezdések akár az eredeti szövegben, akár pedig a módosítványok szerint fogadtatnak el, igen természetes, hogy Madarász József képviselő ur indítványa elesik. Bátor vagyok a t. házat figyelmeztetni, hogy az első bekezdéshez Csider képviselő ur azt a módosítványt adta be, hogy alulról számítva a 3. sorban e szavak helyett: „jogos szerzését“ tétessenek: „termelését vagy jogos szerzését.“ Kérem azon t. képviselő urakat, a kik az első bekezdést az eredeti szövegezésben fogadják el, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)* A többség az első bekezdést változatlanul elfogadta, s így Csider képviselő ur módosítványa elesett.

A második bekezdés ellen észrevétel nem tetetvén, azt elfogadottnak jelentem ki. A második bekezdés után Csider képviselő ur a következő új bekezdést kívánja fölvetetni.

Antal Gyula jegyző (olvassa).

Csider Károly: Indítványomat visszavonom.

Elnök: A tett indítvány visszavonatván, a szavazás szüksége elesik.

A harmadik bekezdéshez Csider képviselő urnak az a módosítványa van, hogy a 3. sorban előforduló „meghatározata“ szó helyett „határozata“ tétessék.

Miután ez csak stylaris módosítvány, a mely a nyomdahiba kiigazítására vonatkozik, mint ezt

az előadó ur is megjegyezte, ezen módosítványt elfogadottnak jelentem ki.

A harmadik kikezdés, miután Thaly Kálmán t. képviselő ur módosítványát mindenki elfogadta, Thaly képviselő ur szövegezése szeriint elfogadottnak jelentem ki, s így Madarász József képviselő ur módosítványai elestek.

Következik a 116. §.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 116. §-t).

Elnök: Madarász József képviselő ur e szakasz kihagyását indítványozván, felteszem a kérdést. A kik a 116. §-t elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*) A §. elfogadtatik és így az indítvány elesett.

Baross Gábor jegyző: Bátor vagyok figyelmeztetni a t. házat, hogy a 82. §-nak második bekezdése e §. tárgyalásáig függőben hagyatott. Miután most a 116. §. elfogadtatott, szükséges a 82. §. második bekezdése iránt intézkedni. (*Helyeslés.*)

Antal Gyula jegyző (olvassa a 82. §. 2-dik bekezdését).

Elnök: Méltóztatik-e a t. ház elfogadni a 82. §. második bekezdését? (*Elfogadjuk!*) Elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző (olvassa a harmadik fejezet címét és a 117. §-t).

Veszter Imre: Az 1869. törvényczikk 4-ik czikke mindjárt 1-ső §-ában azt rendeli, hogy az igazságszolgáltatás a közigazgatástól véglegesen elválasztatik, a mi per eminentiam azt jelenti, hogy a magyar honpolgároknak vagyona és egyéni szabadsága felett egyáltalában és minden esetekben csakis törvényben meghatározott qualificatióval rendelkező s a király Ő Felsége által kinevezett bíró mondhat ítéletet.

A sanctionált törvényben kimondott ezen sarkalatos elv alapkövét képezi egész igazságszolgáltatásunk jelenének, jövőjének s én meg vagyok győződve arról, hogy Magyarország újabb korának egyik legnagyobb vívmányát veszélyeztetnők, ha jogszolgáltatásunknak ezen vezérirányát eltévesztenők vagy ezen csorbát ejtenénk.

Az erdőtörvényjavaslat 117. §-a mindazonáltal közigazgatási közegeinkre kívánja ruházni az erdei kihágásokban való bíráskodást.

Ez, t. ház, határozottan ellenkezik az általam hivatolt törvénytől; hogy pedig egy érvényben álló organicus törvény, mely az egész igazságszolgáltatásnak, tehát az államélet egyik külön factorának úgy szólván basisát, életfeltételét képezi, egy — az államélet egészen más viszonyait érdeklő más törvénynek — az erdőtörvénynek szerkesztésével, tehát mintegy kerülő utakon eljuttassék, avagy legalább lényegében megcsonkíttassék, az, t. ház — azt hiszem — ép oly incorrect, mint hibás eljárás volna.

Tudom ugyan, hogy az igazságszolgáltatás

különválasztásának nagy principiumán már a bagatell-törvény behozatala is nevezetes rést ejtett; ezen — szerintem sajnos praecedens azonban itt a jelen esetben még csak analogiát sem képez, mert eltekintve attól, hogy a bagatell eljárásnál a közigazgatási közegek bíráskodása nem rendszeres s nem általános, hanem csak qualificáltabb válogatott egyes tisztviselők által, csupán csak az ezért felelős minister specialis meghatalmázása alapján gyakorolható, nem is kell elfelejtenünk, hogy a bagatell ügyek és az erdei kihágások elbírálása s elbíráthatása között igen nagy a különbség.

Én megengedem, hogy lehetnek kisebb, világos adóssági esetek, a melyeknek érdemleges elbírálására elvégre a falusi bíró is elegendő képességgel bír; mert azon kör, melyen belül a bagatell-ügyek többnyire mozognak, gyakran nem épen sok szakképzettséget igényel: azonban ott, a hol a honpolgároknak nemcsak egynehány forintjáról, hanem személyes szabadságáról és polgári becsületéről vagyon szó; a hol a vizsgálati fogság és házkutatás alkalmazását megengedjük; a hol nehézkes jog-definíciók szerint kell bíráskodni; a hol minduntalan a polgári és criminalis codexre, a közönséges rendőri, a bagatell-törvényre s az ezen törvényekben alkalmazott jogelvekre hivatkoznak; a hol tehát mi magunk is sokoldalú előismereteket és szakképzettséget praetendálunk: ott, t. ház, nézetem szerint a bíráskodást másra mint a qualificált rendes bíróságra nem bízhatjuk.

Hisz tudjuk mindannyian, hogy a büntető igazságszolgáltatás az igazságszolgáltatás minden nemének és ágának épen legnehezebb, legkényesebb, s a szakember ismereteit leginkább kihívó s kipróbáló részét képezi.

Indítványozom tehát, hogy az erdő kihágásokban való 1. fokú bíráskodás a kir. járásbíróságokra ruháztassék.

Hogy az igazságszolgáltatásnak ezen ágát miért vonjuk el a rendes bíróságok illetősége alól, s miért ruházzuk azt közigazgatási közegeinkre, arra én alapos okot s indokot valóban nem találok.

Hallottam ugyan azon érvelést, hogy a szolgabíró jobban ráér, s jobban megteheti, mert kevesebb a dolga, mint a járásbíróságoknak.

Ez azonban igen nagy tévedés; mert eltekintve attól, hogy a szolgabírónak csak egy segédje van, míg ellenben a járásbíróság a szükséghez képest bővíthető nagyobb apparatusal dolgozik: én úgy tudom, hogy sok dolga van ugyan mind a kettőnek, míg azonban újabban a járásbíróságok dolga a bagatell törvény behozatala által lényegesen csökkent, addig a szolgabírók teendője az utolsó években egyáltalán, de különösen a gyámi törvény behozatala által oly

annyira szaporodott, hogy nézetem szerint a szolgabírák agendái, különben is keserves köz-igazgatásunknak teljes megbénítása nélkül — kivált oly irányban és mérvben, mint a hogyan azt a jelen tárgyalás alatt álló törvényjavaslat czélozza, egyáltalában nem szaporíthatók. (*Ugy van!*)

Egy másik érv, melyet a szolgabírói és esetleg községbírói biráskodás mellett említeni hallottam, az, hogy a szolgabíró gyorsabban fog eljárni, mert ő a processualis formák mellőzésével inkább házilag fogja gyakorolni az igazságszolgáltatást.

Azonban, t. ház, az, a mit az u. n. házi igazságszolgáltatás fogalma alatt érteni kell, helyén lehetett ugyan a deres korszakában, sőt, azt hiszem, e nélkül ma sem volna gyakorolható; de nincs helyén a mai Magyarországon, a jogállamban, melylyel oly gyakran kérkedni szeretünk.

A processualis formák, a melyek szerint a rendes bíró eljárni köteles, nem czifraság- vagy mulatságból alkottattak, de azért vannak, s arra való, hogy ez által a bíró önkénykedésének eleje vétessék, s hogy az anyagi igazság kellően kideríttessék.

Azt pedig praetendálok nemesak a rendes bíróságtól, de egyáltalában mindenkitől, a ki igazságot szolgáltat, tehát a szolgabírótól és falusi bírótól is; az eljárási mód közötti különbség tehát szintén nem képezhet indokot arra, hogy a biráskodás a közigazgatási közegekre bizassék.

Sajnálom, hogy a t. ház Irányi Dániel barátom azon indítványának, hogy a törvényjavaslatnak most tárgyalás alatt álló része az igazságügyi bizottsághoz visszautasíttassék, helyet nem adott; s csudálkozom azon, hogy az igazságügy-minister ur az igazságszolgáltatás egy ilyen imminens veszélyeztetésének, mint a minőt a jelen törvényjavaslat czéloz, már a priori elejét nem vette, sőt hogy valóságos olympusi nyugalommal végig hallgatta a tárgyalásokat, a nélkül, hogy érdekkörének megóvására — az igazságügynek megmentésére, ha csak egyszer is, felszólalt volna. (*Igaz! balfelől.*)

Minthogy azonban az orvoslatnak ezen két módja már most elesett, s én azt, hogy a törvényjavaslat az igazságügyi bizottsághoz visszautasíttassék, a házszabályok ellenére nem ismételhetem: a t. házhoz esedezem, hogy azon indítványomat, mely szerint erdei kihágási esetekben a biráskodás 1-ső fokban a kir. járásbíróságok által gyakoroltassék, elfogadni kegyeskedjék. (*Helyeslések.*)

Antal Gyula jegyző (olvassa Veszter Imre módosítványát): „Módosítvány a 117. §-hoz. Az ezen §-ban 1., 2. és 3. szám alatt foglaltak helyett: „a kir. járásbíróságok“ tétessék, úgy, hogy az egész §. következőleg hangozzék: „Erdei

kihágások eseteiben a bíróság első fokban gyakorolják a kir. járásbíróságok.“

B. Perényi Zsigmond előadó: T. ház! Eltekintve az ezen törvényjavaslatban foglalt és az erdészeti szempontjából fölötte fontos szabványoktól, a kihágásokról szóló cím, és a most tárgyalás alatt álló fejezet és szakasz az, mely bizonyos tekintetben — hogy úgy fejezzem ki magamat — e törvényjavaslatnak egyik fősarkpontját képezi. Azon intézkedés, hogy az e címbe foglalt erdei lopások és kihágások köz-igazgatási úton bírálандók el; az, melyet az erdei birtokosok és mindenki, ki e téren gyakorlati tapasztalattal bír, csakis örömmel fogadott. Megengedem, lehetséges, hogy az illetők várakozásukban talán csalódni fognak; de a nézet ma az, hogy e lopások és kártételek köz-igazgatási úton bírálандók el, mert így az eljárás gyorsabb és tetemes költségkimélessel lesz összekötve. (*Igaz!*) És ezen nézet, t. ház, bizonyos tekintetben tapasztalatokon alapszik. Én magam is tudnék eseteket fölhozni, midőn ily 15—20 frtos erdei lopások és károk kétszer járták meg a legfőbb ítélőszéket, midőn az ily ügyek végbefejezéséhez három év igényeltetett

Veszter Imre: Ezen lehet segíteni!

B. Perényi Zsigmond előadó: . . . s midőn a pörlekedésvitelére a két fél elköltött 60—70 forintot.

Hogy érdekében áll-e az ily lassú, az ily hosszú időre kinyuló befejezése az ügyeknek, magának az erdő megőrzése szempontjának, ezt én fejtegetni nem akarom.

Hogy Veszter igen tisztelt képviselő ur jogászai aggodalmait megérthessem arra, megvalom, én a kellő érzéssel nem bírok, mert én laicus fölfogással hajlandó vagyok még magát az elvet is megsérteni az elérendő haszonért. (*Helyeslések.*) Ha mi törvényt alkotunk, azt hiszem, a cél nem az, hogy theoriákon lovagoljunk, hanem hogy a megélhetést szabályozzuk, és ezen szabályokat ezen gyakorlati megélhetés föltételeihez mérjük. A szorosán vett elvektől való eltérés, azt hiszem, indokolt, ha a gyakorlati tapasztalatok az ily eltérést megkövetelik. A theoriákhoz minden körülmények közt szorosán ragaszkodni és bizonyos jogászai elvek föntartása kedvéért magát a gyakorlati megoldást, magát a practicus hasznat akarni fölálldozni, ez az én nézetem szerint, legalább is téves álláspont.

Midőn mi annak idejében, t. ház, a törvényszékek létszámát leszállítottuk, hibásnak tartottam és tartom ma is igazságszolgáltatásunk érdekében és szempontjából, hogy ugyanakkor egyidejűleg az egyes bíróságok szaporításáról nem gondoskodtunk; és valóban, ha vesszük ma

is a járásbiróságoknak azon túlhalmozott teendőit, melyek rájuk bízvák, én épen a gyakorlati cél tekintetéből nem tartom elfogadhatónak, hogy a biráskodás azon ügyek fölött, melyekről itt szó van, szintén a járásbiróságokra bízassék.

Igazsága van abban Veszter Imre képviselő urnak, és e tekintetben nekem is vannak aggodalmaim, hogy a szolgabírák és a közigazgatás teendőinek köre ma tetemesen megnagyobbított és felő, vajjon ezen újabb teendőknek képesek lesznek-e kellőleg alapot tenni. De közigazgatásilag, a miként ő is kifejezte magát, az ügyek bizonyos tekintetben házilag bíraltatván el, mégis inkább remélhető, hogy ezen ügyek ily uton gyorsabban, hamarabb fognak lebonyolittatni. Az én álláspontomnál fogva t. ház, azt, mit a képviselő ur felhozott, hogy a házi igazságszolgáltatás jogi államban meg nem tűrhető, felfogni képes nem vagyok és ezért, minthogy a cél az, hogy az elbírálás gyors legyen, s — a mint kiemeltém — hogy minél kevesebb költséggel intéztessenek el mindkét félre nézve az ügyek; kérem a t. házat, hogy ezen §-t, és az ezen §-ban foglalt intézkedéseket kegyeskedjék megtartani. (Helyeslés.)

Baross Gábor: T. ház! Valahányszor oly ügyekről tanácskozik a t. ház, melyek némileg a magánjog keretébe vágnak, méltóztatnak emlékezni, hogy mindannyiszor megújul azon vita, mely a közigazgatás és jogszolgáltatás különválasztásának határait kellő módon megóvni akarja. Veszter t. képviselő ur felidézte ma ezen törvényjavaslat tárgyalásánál ezen vitát, és megvallom őszintén, hogy az eddig ily ügyekben szakadatlanul elfoglalt álláspontom elvben tökéletesen egyezik azzal, melyet a képviselő ur elfoglal. Azonban én utalok a t. ház hangulatára, a mely határozottan a mellett van, hogy a közigazgatási tisztviselőknek ez irányú jogköre terjesztessék. Én azt tanácsolnám a t. képviselő urnak, méltóztassék ez irányban számolni különösen pártjának talán tulnyomó többségével, és méltóztatik majd meggyőződni arról, hogy alig lehet találni azon eszmének igen sok védőt azon a párton.

Azon kívül, t. ház, a mult országgyűlésen alkotott törvények, különösen a bagatell-törvény és azon kívül a hagyatékoknak intézéséről szóló törvény már rést ütöttek azon demarcationális vonalon és már is kiterjesztették a közigazgatási tisztviselők hatáskörét. És ha ezen ügyek természetét összehasonlítjuk azokkal, melyekről ezen törvényjavaslat szól, megvallom, kisebb aggodalmat érek most, hogy a közigazgatási tisztviselők biráskodási köre ismét egy tárggyal szaporodik. De mondom, meg vagyok győződve róla, tapasztalásból tudom, hogy a ház hangulata nem egészen olyan, hogy általában véve, a jogá-

szok és a gyakorlati élet legalsóbb rétegeiben mozgó férfiak véleményére, aggodalmaira nagy súlyt fektetne; meg vagyok róla győződve, hogy ez irányban az opportunítás sok tekintetben a döntő és az eléretni óhajtott cél kedvéért, nemcsak létező törvények, de még elvek is fognak áldozatul esni. És mert ezt tudom, és mert ez irányban tisztán látok, megnyugszom abban, hogy csakis elvi egyetértésemet fejezzem ki a képviselő urral és a 117. §. intézkedéseit mindenesetre a ház t. többségének elbírálására bízom.

Azonban azon esetre, ha ezen 117. §. a ház által elfogadtatnék, illetőleg a ház szavazata elvi tekintetben a Veszter képviselő ur indítványával ellenkezőleg ütne ki, én bátor volnék a t. házat arra figyelmeztetni, hogy itt a második pontban oly kifejezés van használva, melyet egyfelől a t. ház már tegnap egy más §-nál megváltoztatott, s mely másfelől a tényeknek és a törvénynek teljes mértékben meg nem felel. Azt mondja ugyanis: „rendezett tanácsú, valamint törvényhatósági joggal felruházott városokban a kapitány, vagy hol ily állomás rendszeresítve nincs a tanácsnak e végből megbízott tanácsnok-tagja.”

Én megvallom őszintén, hogy e tekintetben ugyanazon indokokat szeretném használni, a melyeket tegnap hasonló módosítványom beadásakor használtam. Most azonban csak azt akarom megemlíteni, hogy rendszeresíteni kell a kapitányi állomást a törvény értelmében. Megtörténik ugyan némely városokban, hogy nem rendszeresítetik külön, hanem egyesítetik valamely más állomással, de tetteleg ezen állomás rendszeresítve van.

Már most nem akarnám feltétlenül kimondani, hogy itt ez vagy az legyen a bíró, hanem szeretném, ha meghagynák az illető városnak, hogy körülményeihez és a viszonyokhoz képest tegyen alkalmas intézkedést. Így például a szabad kir. városokra nézve is áll az 1870: XLII. t. cikk amaz intézkedése, hogy jogvégzett legyen például a főjegyzőjük. Ha tehát az ilyen város nem fogja akarni egy tanácsnokát megbízni ezen ügyekben a biráskodással, hanem a főjegyzőjét, vagy más jogvégzett tisztviselőjét, ez irányban nem kívánnám korlátozni, mert hisz úgy egyéb törvények, mint ezen törvényjavaslat is magában foglalja a fegyelmi eljárásra vonatkozó intézkedéseknek az e törvényjavaslatra való alkalmazását.

Az előadottaknál fogva én a második pontban levő „vagy” szó után e kifejezést kívánnám tenni: „a tanács által e részben megbízott tisztviselője”. A többi pedig ehez képest elmaradna.

Ajánlom módosítványomat azon esetre, ha a t. ház a 116. §-ban foglalt elv megtartása mellett méltóztatnék nyilatkozni.

Molnár Aladár jegyző (*olvassa a módosítványt*).

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister: T. ház! Oly fontosnak tartom e §-t, hogy nem tehetem, hogy saját álláspontomat és nézetemet, habár nagyon röviden is, ki ne fejtsem.

T. ház! E §. az erdőtörvénynek egyik legfőbb sarkpontja; nézetem szerint ezen §. megveti ez erdőtörvény kivihetőségének, gyakorlati alkalmazhatóságának alapját: ennél fogva általában ezen §. megtartását igen nagy fontosságúnak tartom; és kérem a t. házat, hogy azt elfogadni méltóztassék.

Veszter képviselő ur felhozta, hogy a miitt javasoltatik, az ellentétben van az 1869. XI. t. cikkben kimondott nagy elvvel.

Azt tartom, t. ház, hogy sem az 1869. IV. t. cz. első §-ának szövegével nincs ellentétben, sem magával a helyes józan állami igazgatási elvekkel összeütközésben nincs.

Mit mond a IV. t. cikk 1. §-a? „Az igazságszolgáltatás a közigazgatástól elkülönítettik. Sem a közigazgatási, sem a birói hatóságok egymás hatáskörébe nem avatkozhatnak.”

Említette a t. képviselő ur, hogy senki a maga törvényes birájától el nem vonathatik. Igenis. De az a kérdés, hogy hol vonatik meg a határ a közigazgatási és az igazságszolgáltatási eljárás között? Hogy ki az, a ki mint törvényes bíró kell, hogy valamely ügyben ítéljen, hogy ki az, a ki mint törvényes hivatalnok hivatva van valamely ügyben eljárni?

Megbocsát nekem a t. képviselő ur, de a jogi kérdéseket oly határozottan elválasztani valamely állam életében a közigazgatási és egyéb socialis kérdésektől, a mint a vízben egy olaj-csepp külön válva van, s élesen megszabni a határt, a meddig az egyik és a másik közegnek a hatásköre terjed, nézetem szerint lehetetlen. Jogi és nem jogi kérdések annyira egymásba vannak szőve, hogy a törvényhozó hatalomnak nemcsak joga, hanem kötelessége is a határok megszabásánál a gyakorlati élet követelményeit szem előtt tartani. Az állam nem a jogi elméletek kedvéért van, hanem a jogi elméleteknek kell az állam igényeihez alkalmaztatniok. A jogi elméletek, a jogi tételek minden államban különbözők.

Számos ügy van, melyek — mint már a mult ülések egyikében bátor voltam kiemelni — jogi vonatkozással bírnak és még sem tartoznak törvényszék elé. A tisztán rendőri természetű kihágások, milyen egy zsemle lopása, vagy hogy valamely utczaí gyerkőcz megtaszít valakit, és más hasonló kihágások, nem tartozhatnak a bíróságok elé; nem azon szigorú formák megtartásával intéztetnek el, ámbár ezek is sértik a va-

gyon- és személybiztonságot. Méltóztassanak rá gondolni, hogy e tekintetben már igen fontos törvényhozási intézkedéseink vannak, és nem egy téren a fennálló gyakorlat is igazolja állításomat.

Veszter Imre (*közbeszól*): Sajnos!

B. Kemény Gábor földművelési- és kereskedelmi minister: Sajnos lehet a t. képviselő ur felfogása szerint, de nézetem szerint ezen gyakorlat czélszerű és szükséges. (*Helyeslés a jobboldalon.*)

Igy vagyunk az iparügyekkel és a mit már említettem, de a mire nem méltóztatott reflectálni, az adófizetéssel is. Sok milliót fizetünk évenként, a nélkül, hogy azt a bíró szabná meg. Nem birunk még közigazgatási rendes bírósággal sem — a mi nem mondom, hogy nem sajnos, de tényleg úgy van — és az ily ügyekben az a ministerium határoz, utolsó forumként, melynek közegei vetik ki az adót.

A t. képviselő ur azt mondta, hogy nme szabad megengedni a házi igazságszolgáltatást. Figyelmébe ajánlom a t. képviselő urnak a házi biráskodásnak egy nemét, mely nálunk igen nagy renoméera tett szert, és a külföldön is hivatkoznak rá. Ez a tőzsde-bíróság. Igaz, azt lehet mondani, hogy ez csak olyanok ügyeiben ítél, a kik önkényt alávetik magokat; de vajjon ténnek-e ezt, ha tapasztalásból nem volnának meggyőződve, hogy ezen házi biráskodás, gyors, olcsó, méltányos és igazságos?

Méltóztassanak meghinni, hogy van valami, a mi felette áll minden theorianak, és ez a józan ész és a szakismeret. Én nem kívánom legkevésbé is bántani és sérteni a jogi fogalmakat; én magam nagy tisztelettel vagyok irántok, a mennyiben helyeseknek tartom. Méltóztassanak meghinni, meg vagyok győződve magam, hogy igen complicált, sok, nagy jogi kérdést megoldhatni helyesen, a nélkül, hogy azon kellő óvatosságot, melyet minden tekintetben gyakorol mind a bíróság, mind a vádló és védő, és a mi a közreműködők személyét illeti, mind az eljárásra nézve kíván megállapítani, mondom, hogy ezek megtartása nélkül azok tekintetében helyesen eligazodni nem lehet. De ne méltóztassék ezen nagy jogi fogalmakat alkalmazni kívánni az életben százezrenként előforduló igen csekély kérdésekre, melyek azok elintézését majdnem lehetetlenné teszik, s melyeket a bíróságra bízva, azok elvonatnának ép azon nemes, magasztos feladattól, intézkedni tulajdonképi hivatásukban.

Én tehát, mondom, e §-ra igen nagy súlyt fektetek, és Baross Gábor képviselő ur módosítványát e §. második pontjára vonatkozólag elfogadom. (*Helyeslés.*)

Elnök: A vita be lévén rekesztve, szavazásra e §-t szét kell szedni, minthogy ahoz külön

módosítások adattak be. Legelőször általában a 117. §-sal szemben áll Veszter Imre képviselő ur módosítványa, mely helyette a következőt kívánja *(olvassa)*: Felkérem azon képviselő urakat, a kik a 117. §. bekezdését és első pontját elfogadják, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)* A többség elfogadja.

A 2. pontra nézve Baross Gábor képviselő ur adott be egy módosítást, mely így szól *(olvassa)*: Felkérem azon képviselő urakat, kik az eredeti szöveget elfogadják, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)* A többség nem fogadja el. Most kérem azokat, a kik e pontot Baross Gábor módosításával elfogadják, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)* A többség elfogadja.

A 3. pontra nézve nem adatván be módosítvány, az, úgy hiszem, elfogadtatott. E szerint Veszter Imre képviselő ur módosítványa elesett.

Antal Gyula jegyző *(olvassa a 118. §-t).*

Baross Gábor: T. ház! Méltóztassék megbocsátani, hogy e §-hoz hozzászólni bátorkodom, de én mindig igen szerencsétlen gondolatnak tartottam azt, midőn bírósági hatáskörrel a mi viszonyaink között oly közegek ruháztatnak fel, a melyekről a közélet tapasztalata fényesen igazolja, hogy ebbeli teendőiknek különféle indokok és okoknál fogva megfelelni nem képesek.

Ezen §. ismét a községi bíró biráskodásáról intézkedik, de maga is érzi ebbeli intézkedésének gyöngeségét, mert egy alternatívát hoz fel, melynek értelmében a feleknek joguk van egyszersmind a szolgabíró biráskodását is igénybe venni azon esetekben, melyek 10 frtot meg nem haladó összegeket tárgyalnak. Ezen alternatíva az, mely némileg megbarátkoztat engem azon eszmével, hogy ismét csak a bíró intézkedjék, mert ha tisztán a községi biráskodás volna alkalmazva, ez egyenesen ezen ügyek hiányára szolgálna, holott így a panaszló a rendes uton is fog tudni szerezni orvoslást. De ha, t. ház, megnyugszom ezen alternatívában, úgy legalább azt az egyet kérem a t. háztól, méltóztassék azon igen számos, nemcsak itt e házban, de a házon kívül levő polgártársainkra is figyelemmel lenni és méltóztassék azok aggodalmainak elosztása végett, de azon összhang érdekében is, mely szükséges két egyöntetű törvény alkalmazása között, legalább annyi garantiát nyújtani ezen községi biráskodást illetőleg, mennyit nyújt az 1877. évi XXII. t. cz., mely a kisebb polgári ügyek elintézéséről szól. Ezen 1877. XXII. t. cz. 5. §-ában a községi biráskodást a nagy és kis községekben következőleg szabályozza: „A községi biráskodást gyakorolják: b) nagy községekben a bíró a tanács egy tagjával és a jegyzővel, vagy helyettesével. c) Kis községekben a bíró az előjáróság két tagjával. Az írásbeli teendőket, ha az előjáróságnak erre alkalmas más tagja nincs,

a körjegyző vagy helyettese, avagy egy, e célra az előjáróság által meghívott alkalmas községi lakos végzi.” T. képviselőház! Jól tudom, és ezen állításomat igazolják a tapasztalatok, hogy a községi biráskodás e nemében sem találtuk fel azon eredményt, melyet óhajtottunk; de létezik, és sokkal több garanciát nyújt a községi biráskodásra, ha abban a községi előjáróságnak több tagja vesz részt, mert feltehető, hogy közöttük találkozik egy, ki ért hozzá, vagy legalább a tapasztalásból tud az ilyen dologhoz, és a dolog nincs az előjárónak kénye-kedvére, önkényére bízva. Midőn pedig tudjuk, hogy az önkénykedés különben sem ritka dolog, mert az előjárót mindenfelől befolyásolják: akkor könnyen állíthatom azt is, hogy ezen befolyásolás több emberre nehezebben gyakorolható, mint egyre.

Azért kérem a t. házat, hogy méltóztassék ezen biztosíték nyújtása végett azon módosítást elfogadni, melyet e tárgy érdemében beadni szerencsém van *(Halljuk! Olvassa)*: Az első pontba tétessék: „Tíz frtot felül nem haladó lopások vagy ugyanazon összeget felül nem haladó kártételek eseteiben az első fokú biráskodást kis és nagy községekben a szolgabíró kivül az 1877: XXII. t. cz. 5. §-ának b) és c) pontjaiban megjelölt községi bíróság is gyakorolhatja.” Ajánlom azért a t. háznak módosítványom elfogadását. *(Helyeslés a jobboldalon.)*

Antal Gyula jegyző *(olvassa)*

Tisza Lajos: T. ház! Én mindig szerencsétlen gondolatnak tartottam azt, hogy ha az elméleti téren kifejtett logikai következetesség szempontjából a gyakorlati élet követelményeit elmulasztjuk megalkotni és csak azért, hogy egy elméletben felállított és magában véve helyes principium a végletekig keresztül vitessék; ez által azt eredményezzük azután, hogy az ország polgárainak nagy részét felesleges zaklatásnak, költekezésnek tesszük ki. És e tekintetben egy bizonyos fokig az előttem szólóval egy terrenumon állok; mert hiszen ő az előbbi vitában ennek a nézetnek adott kifejezést. Azonban a most behozott módosítványát ugyanezen elv vallásánál fogva, vagy továbbvitélénél fogva, a mint ő veszi ez elvet, nem fogadhatom el és kérem a t. házat, ne méltóztassék azt elfogadni. Bátor vagyok példákkal illusztrálni a dolgot. Miről van itt szó? szó van arról, hogy ha elfogatik egy kisebb erdei lopáson kapott egyén, mondjuk 50 kr., 1 forint, 2 frt értékű vagy 10 frtig terjedő értékű tárggyal, az ily egyének már nagyrészt ismeretesek a községi előjárók előtt, rövid uton végez vele a községi előjáró; a törvény szerint megszabja reá a büntetést, eleresztik őt, mehet a dolgára, elmehet az erdőcsősz vagy kerülő is a maga dolgára, és nem marad felügyelet nélkül az erdő; ezzel az ügy be van fejezve. Holott, ha a бага-

tell ügyekben felvett eljárást akarjuk itt behozni, akkor mindjárt a község előljárói közül legjobb esetben is három egyént fogunk zavarni. Tudjuk, hogy a községekben az előljárók nincsenek olyan helyzetben, mint az ország fővárosában, hanem künn van, végezi a dolgát rendesen a nyári időben; azokat kell zavarni, szóval oly apparatust kell előhozni, a mely nem felel meg azon tárgy csekélységének, a mely előfordul. Practicus szempontból tehát, hogy az embereket ne háborgassuk teendőikben; másfelől pedig az erdőt mentől kevesebb ideig kelljen felügyelet nélkül hagyni, volt indoka annak, hogy a falusi bírák biráskodását is lehetővé kívántuk tenni.

Azt mondta a t. előttem szóló ur, hogy általában perhorrescálja a falusi bírák biráskodásait és már az sem volt kedvére, hogy a bagatelle-ügyek elintézésénél is behozatott az, és azt mondja, hogy ime az eredmény is azt mutatja, hogy nem felel meg a célnak. Eredményről beszél 1877-ben. Már bocsánatot kérek, midőn egy törvénynek eredményéről akarunk beszélni, akkor mégis egy kissé hosszabb időt kell fölvenni. Megfordítom a kérdést. A biráskodásnak a közigazgatástól való teljes elkülönítése már egy pár évvel régebben történt, mint ez. Megfelelőnek méltóztatnak találni az eredményt? Erre nézve sok panaszt hallottam már, de erre nézve is az a nézetem, hogy arra, hogy ily organikus törvények magokat eredményeikben igazolják, legalább is félemlerőltőre van szükség. Én csakis a gyakorlati szempontot tekintve, vagyok bátor a t. háznak azt ajánlani, hogy méltóztassék az eredeti szöveget elfogadni. *(Helyeslés.)*

Csanády Sándor: T. ház! Ha a törvények rendelkeztek volna a felől, hogy hazánkban csak oly egyének lehetnek községi előljárók és bírák, a kik írni és olvasni tudnak, célszerűségi tekintetből elfogadnám azt, hogy a biráskodást a községi bíró gyakorolhatja. Miután azonban tudjuk, hogy nagy azon községi előljárók és bírák száma, a kik írni és olvasni nem tudnak; miután tudjuk, hogy az eljárást és az ítéletet a jegyzőkönyvbe fel kell venni és felelbezés esetében biráskodásra is van szükség, — elfogadom Baross képviselő ur indítványát, mivel az apellata elkészítésénél a jegyzőkönyv vezetésére okvetlenül szükséges, hogy írástudók foglalkozzanak az efféle intézkedések körüli eljárással.

B. Perényi Zsigmond előadó: E szakasz intézkedései, mint Tisza képviselő ur igen helyesen kifejtette, a gyakorlati szempont igényeinek felelnek meg. Azt mondani, hogy a községi előljárók és bírák nem képesek az ily kisebb ügyek elintézésére, nem merem. Ha vannak is olyanok, a kik írni és olvasni nem tudnak, ezekről azt mondani, hogy nem tudnak helyesen biráskodni,

nem lehet; a mennyiben itt meg van adva a latitude, midőn a sértett féltől függ, hogy a községi, vagy pedig a szolgabíró elé vigye-e ügyét. E szakasznak célja az, hogy a községi bíró kéznél lévén, ezen kisebb ügyek házilag intéztessenek el. Csanády képviselő urnak a jegyzőkönyvek vezetésére vonatkozó aggodalma nem áll, mert a 125. §. megmondja, hogy ki bizatik meg a jegyzőkönyv vezetésével. Ez tehát a jegyző dolga, a mihez a bírónak hozzájárulása nem szükséges. Kérem a t. házat, méltóztassék ezen szakaszt változatlanul elfogadni.

Elnök: Szólásra senki sem lévén feljegyezve, a 118. szakasz feletti vitát bezárom. Mielőtt azonban a szavazás megtörténne, fel fog olvasgatni Baross képviselő ur módosítványa.

Horváth Gyula jegyző *(olvassa Baross képviselő módosítványát).*

Elnök: Kérem azon t. képviselő urakat, a kik a 118. §. első bekezdését változatlanul fogadják el, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)* A többség az első bekezdést az eredeti szövegezés szerint fogadta el.

A második kikezdésre észrevétel nem tétetvén, a 118. §-t az eredeti szövegezés szerint elfogadottnak jelentem ki.

Baross Gábor jegyző *(olvassa a 119. §-t, mely észrevétel nélkül fogadtatik el; olvassa a 120. szakaszt).*

Gulner Gyula: T. ház! Nekem csak egy igen rövid módosítványom van, melyről azt hiszem, hogy az a t. minister urnak is tetszését meg fogja nyerni. A törvényjavaslat oeconomijára vonatkozik, mert a szakasz nem ezen helyre való, hanem a másodfokú bíróság alakításáról szóló 121. szakasz után. Ennélfogva kérem a t. házat, méltóztassék a 120. §-t a 121. után tenni. És e szerint, ha elfogadni méltóztatik, a 121. §-ból 120. lesz. A 119. szakasz szól azon hatóságról, mely a másodfokú birói hatóságot képezi, a 121. szakasz pedig ezen bíróság alakításáról rendelkezik; ezen két szakasz közé, melyek egymásután következő dolgot tartalmaznak, beszuratott a 120., a mely a semmiségi panaszról szól, melyben a Curia határoz, holott ennek ezek után kell következnie.

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister: Én részemről elfogadom a módosítványt.

Elnök: A §. ellen észrevétel nem tétetvén, azt elfogadottnak nyilvánítom. Most következik a 121. §.; ha ez is elfogadtatik, akkor teszem fel a kérdést, elfogadja-e a t. ház azon módosítványt, hogy a 120. §. a 121. §. után tétessék.

Baross Gábor jegyző *(olvassa a 121. §-t).*

Gulner Gyula: T. ház! A 121. §-ra vonatkozólag egy módosítványt leszek bátor előterjeszteni, mely részint irályi, részint pedig némely

részek kihagyását hozza javaslatba, melyeket a §-ban feleslegesnek tartok, miután az előbb elfogadott §-ban már benne foglaltatnak.

A 121. §. harmadik sorában az mondatik: „négy tagot és négy póttagot választ“. Ez módosítványom irányi része.

A §. többi része módosítványom szerint ezen szavaktól; „a kik közül felváltva, kettő az alispán, illetőleg a polgármester“ . . . kihagyandók. Ezt azért kérem, mert a mi itt mondatik, a 119. §-ban már elő van sorolva, elmondván, hogy „a birói hatóságot az alispánból, illetőleg polgármesterből s a közigazgatási bizottság két tagjából alakított bíróság gyakorolja.“ Ezen szót pedig „felváltva“ már magában sem helyeselhetem, mert az alispán, vagy polgármester a tagokat természetesen felváltva fogja behívni, a szerint, a mint ez ügy érdekében állónak tartja a tények és viszonyok szerint. De azt nem tartom helyesnek, hogy ez a törvényben helyet foglaljon.

Antal Gyula jegyző (olvassa a módosítványt): E helyett „négy tagot és négy póttagot választ“ tétessék „négy rendes tagot és négy póttagot választ“, a többi része e szótól kezdve „a kik“ hagyassék ki.

B. Kemény Gábor földmívelés-, ipar- és keresk. minister: A mi a 3-ik sorra tett styláris módosítványt illeti, azt elfogadom; de a §. második részének kihagyását megfontolandónak vélem. Méltóztatassanak figyelembe venni, hogy mi van itt eredetileg szövegezve és mi következnie abból, ha elfogadtatnék az, a mit a t. képviselő ur ajánl. Négy tag van választva, kik az erdei biráskodásban közreműködnek. A 119. és 121. §. közt különbség van. Az egyik azt mondja, hogy felváltva ketten viszik, tehát felosztva a munkát mindig. Ha pedig az alispánnak kénye kedvére van bizva, az egyik túlterhelhetik, a másik pedig kibúzhatja magát. Tehát a munka megosztásának céljából van kitéve, és így nem felesleges. Ha méltóztatnak talán másképp intézkedni, hogy t. i. hónapról hónapra felváltva, vagy esetről esetre felváltva, ez elfogadható volna, de a felváltás eszméjét nem tartom elejtendőnek és egyáltalában nem vélem helyesnek, hogy kimondassék az alispán szabad rendelkezése az iránt, hogy kivel akarja az ügyet elintézni. Nem fogadom el Gulner t. képviselő ur módosítását.

Csider Károly: Én igen helyesnek tartom azon indokot, melyből a törvény alkotója kiindult és melyet a minister ur itt jelzett. Nekem csak arra nézve van aggodalmam, hogy ha ezen szó így megmarad, illetékességi kifogásokra adhat okot. Mert ha a törvény azt mondja, hogy a másodfokú bíróságot a megválasztott tagokból felváltva alakított collegium képezi, ebből valaki könnyen azon következtetést vonhatná, hogy ugyanazon bírónak egymásután többször való

részesülése a tanácsban törvényellenes és hogy a ki már a közelebbi ülésben részt vett, az többé nem competens itélni a közvetlen utána következő ülésben, minthogy kell, hogy felváltva ítéljenek. Én részemről óhajtanám a helyes intentiót megmenteni és megelőzni az illetőségi kifogásokat, és pedig az által, hogy közbeszúrnám ezt a szót: „lehetőleg“.

Antal Gyula jegyző (olvassa Csider Károly módosítványát). A „felváltva“ szó elé jöjjön „lehetőleg“.

Gulner Gyula: Styláris módosítványom fenntartása mellett, 2-ik módosítványomat visszavonom és hozzájárulok Csider Károly képviselő ur módosítványához.

Elnök: Méltóztatik-e a t. ház elfogadni Gulner képviselő ur módosítványát, miszerint a harmadik sorban a „tagot“ szó elé „rendes“ tétessék? *Elfogadjuk!* Elfogadtatott. Csider képviselő ur módosítványa abban áll, hogy ez tétetnek „kik közül fölváltva“ közbeszúratnék „lehetőleg fölváltva“. Méltóztatnak ezt elfogadni? *Elfogadjuk!* E szerint a 121. §. e módosítvánnyal elfogadtatott. Most szavazni kell Gulner képviselő ur azon indítványa felett, hogy a 120. §. a 121. §-sal felcseréltessek. Méltóztatnak ezt elfogadni? *Igen! Nem!* Kérem azon képviselőket, kik ez indítványt elfogadják, méltóztassanak felállani. *Megtörténik.* Az indítványt a többség elfogadta, e szerint a 120. §. a 121. §-sal felcseréltetik.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 122. §-t).

Csider Károly: Sokkal fontosabbnak látom, t. ház, e szakasz második kikezdését, illetőleg az abban foglalt rendelkezést, mintsem hogy így átmenőleg lehessen azt tárgyalni és azt elbírálni, mert ezen rendelkezés, hogy t. i. „a kir. ügyész távolléte azonban az eljárást és határozathozatalt nem akadályozza“, szoros kapcsolatban és összefüggésben áll a 155. és az utána következő §-okkal, melyekben a másodfokú bíróságnál való fölülvizsgálat módja szabályoztatik. Ennélfogva bátor volnék indítványozni és kérni, hogy e szakasz a 155. és a következő §-okkal kapcsolatosan tárgyalassék, és illetőleg tárgyalása akkorra halasztassék. Az esetben, ha ez nem fogadtatnék el, akkor e tekintetben bátor leszek egy indítványt előterjeszteni.

Elnök: Csider Károly képviselő ur azt indítványozza, hogy e §. tárgyalása halasztassék el akkorra, mikor majd a 155. §. tárgyalatik. Ha a t. ház belenyugszik, akkor a 122. §. a 155. §-sal együttesen fog tárgyalatni. *(Helyeslés).*

Baross Gábor jegyző (olvassa a 123. §-t).

Gulner Gyula: T. képviselőház! Én e szakaszt nem tartom helyesnek és azért annak kihagyását vagyok bátor indítványozni.

E szakaszban ugyanis az van mondva, hogy

mindenki tartozik a bíróságba való megválasztást elfogadni s az erről alapos indokok nélkül való lemondás, egyszersmind a közigazgatási bizottsági tagságról való leköszönésnek tekintetik.

T. képviselőház! Méltóztassék ezen szakaszt összevetni a már elfogadott 26. §-sal, mely szerint az erdőügyi viszonyok rendezésére és a törvényben körülírt teendők ellátására, a közigazgatási bizottság formá szerint mint ilyenek megválasztott tagjain kívül, a belügyminister a törvényhatóság indokolt kérésére még más egyéneket is fölruházhat, illetőleg fölruházhatja a közigazgatási bizottságot azon joggal, hogy ezen ügyek ellátására még pedig szavazási joggal — azon kérdésben — a közigazgatási bizottság keretén kívül álló egyéneket is, vagy mint az idézett 26. §. mondja, a közigazgatási bizottságon kívül álló erdészeti ügyekben jártas tagokat is választasson. Gondolom, hogy akkor, a midőn a törvényjavaslat szerkesztője a 26. §-t ezen szerkezetben projectálta, szeme előtt kellett, hogy lebegjen és lebegett is azon körülmény, hogy vagy nem lesznek a közigazgatási bizottságnak oly tagjai kellő számban, a kik eléggé jártasak az erdészeti ügyekben, vagy pedig a közigazgatási bizottság tagjai esetleg a közigazgatási bizottság más teendői által történt elfoglaltatásuk miatt azon hosszadalmas és sokszor fáradságos ülésezésekre nem fognak magukat elszánni és elszánhatni, melyeket az erdőügyek ellátása szükségessé tesz.

Hát én azt gondolom, t. ház, hogy ezekre nézve van provideálva különösen a 26. §. azon, szerintem helyes intézkedésében, hogy a közigazgatási bizottságon kívül álló, az erdészeti ügyekben jártas tagok is választhatók ezen ügyekbe való befolyásra, még pedig szavazási joggal. De ezen intézkedést azután elégségesnek is tartom, sőt hosszabb gondolkodás után sem vagyok képes belátni indokát annak, mivel lehessen indokolni azt, hogy ha valaki — mondjuk hát alapos ok nélkül, — amely kifejezés mindenestre annyira ruganyos és subjectiv valami, hogy mindig csak az egyén megbíráására lesz bízva, mit tart alaposaknak és mit nem, mert ez törvényben körül írva nincs, — a mint hogy nem is lehet — mondom, mivel lehessen indokolni azt, hogy azért, hogy valaki, fölteszem 8—10 mértföldről eljár a közigazgatási bizottság üléseibe rendszerint minden hónapban egyszer, esetleg rendkívüli esetekben többször is és ez által eleget tesz kötelességének; de azután azért, mert nem szánja el magát, vagy talán körülményei olyanok (de ezen körülmények megítélésénél mások nem tekintik azt alapos oknak), hogy ő időközben napokat töltsön el az erdőügyi bíráskodással és ez maga után vonja a közigazgatási bizottsági tagságának elvesztését:

ennek okát, sem előnyét ezen törvény végrehajtására nézve belátni nem tudom. Hiszen én helyeslem azt, hogy az önkormányzati elemekben, mindenestre kell a kötelességérzetet ébreszteni és ha a kötelességérzet önmagától nem támad, nem növekedik és nem istápoltatik, akkor, ha szükség van azon önkormányzati elemek befolyására a közügyek elintézésénél: meg van adva a törvényhozásnak oly törvényhozási intézkedéseket léptetni életbe, melyek által azok részvétét a közügyekben biztosíthatja. Ámde, t. ház, a túlság mindig többet árt, mint használ. Én azt gondolom, hogy ezen intézkedés mely a 123. §-ban be van iktatva, nem fogja a közigazgatási bizottság tagjait arra ösztönözni, hogy ők attól való félelmükben az erdőügyi bizottsági tagságot is elfogadják, hanem fogja az ellenkezőt előidézni, a mitől én félek és a mi alapját képezi felszólalásomnak, hogy t. i. önkényt fognak lemondani a k. i. bizottsági tagságról is épen azért, mert ily módon mintegy kényszerítettnek az erdőügyi bírósági tagságnak elvállalására.

Én, t. ház, merem állítani, hogy ezen 123. §-nak, ha alkalmazásba hozatik, semmi sikere nem lesz egyéb, mint azon káros és hátrányos eredmény, hogy a legjobb erők fognak visszavonulni a közügyekbeni részvételtől, a kiket talán e szakasz megtartani óhajt.

Meggyőződéseim szerint, a közigazgatási bizottságokból, ugyis, a mint a törvényjavaslat elő írja csak a választott tagok jutnak az erdőügyi bíróságba sem a megyei illetőleg városi tisztviselők, sem az állam hivatalnokok, a kik tagjai a közigazgatási bizottságnak az erdőügyi bíróságnak tagjai nem lehetnek; és kérdelem, hogy miért ilyen kényszerítő szabályt fölállítani a törvényekben azon tagokat illetőleg, a kiket a törvényhatóság a közönség közbizalma kifolyásaként kell, hogy tekintsünk; miért ezen tíz tagot — hogy úgy mondjam — kényszerhelyzetbe hozni az által, hogy elveszítsék tagsági jogosultságukat, hogy ha ők az adminisztráció egyéb ágaiban szolgálatot, még pedig ingyenes szolgálatot tesznek, sokszor idejüknek elfecsérlésével, költségekkel, de talán nem képesek arra, hogy ezen áldozatot, a melyet törvényjavaslat ezen §-a előír, hogy az erdőügyi bíróságot elvállalják, elfogadhassák. Akkor a törvény ezen §-a szerint ki lennének zárva abból, hogy az adminisztráció más ágaiban a közügyeknek, mint a közigazgatási bizottság tagjai szolgálatokat tehessenek.

Én, t. ház! kötelességemnek tartottam és hozzáteszem, másoknak is alapos és a gyakorlati életből merített nézetei folytán ezen aggodalmait előadni. Lehet, hogy másoknak nem lesznek ezen aggodalmai, de én azt gondolom, hogy ártani e §. kihagyása semmi esetre sem

fog, mert a törvényjavaslat 26. §-a, ha hozzá vesszük a közigazgatási bizottságnak különbeni szerkezetét, elég biztosíték, hogy ezen erdő-bíró-ságot helyesen lehessen összealkotni; ha pedig benne marad, nagyon félek, hogy a közigazgatási bizottságok kénytelenek lesznek erőiket elveszteni azért, mert ezen erdőbíró-sági tagságot talán nem lesznek hajlandók elfogadni.

Azért bátor vagyok a t. ház becses figyelmébe a következő módosítványt elfogadás végett ajánlani: „A 123. szakasz hagyassék ki.

Tisza Lajos: T. ház! Én igen röviden kívánok szólni, mert valóban az idő drága arra, hogy egy szakasszal nagyon hosszasan foglalkozzunk.

Ezen bíróság ily módon való összealkotásának az volt célja, hogy azon legtekintélyesebb tagjai a megyének képezzék mintegy a garanciáját ezen bíróságnak, a kiket a megye közbizalma különben is megtisztelt azzal, hogy a közigazgatási bizottságba bevásztattak. Ezen intézkedés épen ezen bíróság tekintélyének emelésére volt számítva. És miután megeshetik, hogy nem akad elég szakértő az illető tagok között, mintegy ezen hiány pótlásául engedtetik meg, hogy esetleg póttagok is választassanak, kik már azonban nem a közgyűlés által választatnak, hanem a kik csakis az esetleges hiány pótolására birnak az illető ügyekre szavazati joggal.

Mondom, az intézmény tekintélyének emelése céljából állapítottatott meg, hogy a közigazgatási bizottság választott tagjaiból alakíttassék meg ezen erdőügyi bizottság; természetesen, provideálni kellett, hogy a választást az illetők vissza ne utasíthassák. Tudjuk, hogy nagyon sokan vannak, kik midőn valamely tisztességről, méltóságról van szó, ambiálják azt, de az azzal összekötött teendőket nem szívesen teljesítik és szeretik magukat kivonni ez alól. Igaz, hogy ingyen kell szolgálniok, sőt költekezniök is, de ez az autonómiával együtt jár. Fizetett autonómiát én nem ismerek. De meg van adva a lehetőség arra is, hogy ne mondathassék, hogy ez summum jus, summa injuria, mert ha alapos indokai vannak az illetőnek, elfogadtatik lemondása, s ha gyakorlatilag vesszük a dolgot, nem lesz nehéz az alapos indokokat elfogadtatni.

Minthogy kétségtelenül emeli az intézmény tekintélyét, ha mintegy garantírozva van, hogy a közgyűlés által választott tagok, kik, a közigazgatási bizottságnak különben is tagjai, jutnak e bíróságba, kérem ezeknél fogva a §. megtartását. *(Helyeslés a jobboldalon.)*

Baross Gábor: Alakjában osztózom azon aggodalomban, melynek Gulner t. képviselő ur kifejezést adott és indokaihoz csak azon egyet vagyok bátor hozzáadni, hogy ezen szakasz intézkedése nem általános. Mert vegyük csak azt:

mi történik e bíróság azon tagjaival, kik nem tagjai a közigazgatási bizottságnak, s a 26. §. értelmében a belügyminisztérium engedélyével nem a bizottság köréből választatnak. Mert a 121. §. szerint ezen bíróságba bevásztathatók a közigazgatási bizottságnak a közgyűlés által választott tagjai, vagy a jelen törvény 26. §-ában megjelölt erdészeti szakértő tagok. A közgyűlés által választott közigazgatási bizottsági tagokra áll ezen büntetés; de mi történik azon tagokkal, a kik nem tartoznak a közgyűlés által választott közigazgatási bizottság tagjai közé és nem fogadják el a tagságot? Minthogy én a szakasz szövegében az el nem fogadás következményét nem látom egyenlően kiterjesztve minden tagra nézve, részemről sem fogadom el a §-t. *(Helyeslések.)*

Elnök: Észrevétel nem lévén, a vitát be-rekesztem. A 123. §-ra nézve Gulner Gyula képviselő ur azon indítványt tette, hogy az kihagyassék. Kérem azokat, a kik a 123. §-t az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadják, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik. Felkiáltások: Ellenpróba!)* Kérem most azokat, a kik nem fogadják el a 123. §-t az erdőügyi bizottság szövegezése szerint, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)* Minthogy a többséget nem tudom kivenni, kérem a jegyző urakat, szíveskedjenek megszámolni a szavazókat. *(A jegyzők megszámolják a szavazókat.)*

T. ház! Hatvankét képviselő ur nem fogadja el a 123. §-t, 58 képviselő ur elfogadja, ennél fogva Gulner Gyula képviselő ur indítványa szerint a 123. §. kihagyatik.

Baross Gábor jegyző *(olvassa a 124. §-t).*

Hosztinszky János: T. ház! Az elnök és a bírák közt nincs oly viszony, hogy az elnök berendeltesse a bírákat. Ez nagy alárendeltségre mutatna, sőt nem is volna tanácsos, s annak talán káros következményei is lehetnének a vélemény szabad nyilvánítására nézve. Az elnök nem rendelheti be a bírákat az ülésekre, hanem csak meghívja. E törvényjavaslat 63. §-ában szintén e kifejezés használtatik a szakértők irányában is.

Kérem tehát a következő módosítványom elfogadását: „a 124. §. második bekezdésének első sorában e szavak helyett, „rendeli be“ teendő „hívja meg“.

Baross Gábor jegyző *(olvassa a módosítványt).*

Báró Perényi Zsigmond előadó: Részemről hozzájárulok e módosítványhoz. *(Helyeslés.)*

Elnök: A t. ház a 124. §-t e módosítvánnyal fogadja el.

Baross Gábor jegyző *(olvassa a 125. §-t).*

Elnök: Észrevétel nem tétetvén, elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző *(olvassa a 126. §-t).*

Csider Károly: T. ház! E szakasz rendelkezik arról, hogy azok, a kik a másodfokú bíróság tagjai, e hivatásukra nézve esküt tesznek le, a 3-ik bekezdés pedig előírja és szabályozza ezen módot, mely szerint az esküt leteszik a közigazgatási bizottság ülésében. Azonban a harmadik bekezdésben ismét az van mondva, hogy azok teszik le az esküt, a kik nem esnek ezen § rendelkezése alá, a kik tehát nem bíraskodnak. Ebben ellentét van. Én tehát azt gondolom, hogy az ezen bekezdésben előforduló „nem” szó, nemcsak nem helyes, de értelemzavaró és azért kihagyandó.

Báró Perényi Zsigmond: T. ház! Ezen harmadik alineában az van mondva, hogy „a másodfokú bíróságnak a jelen szakasz intézkedései alá nem eső tagjai”. Csakis azokról szól, és csakis azok tartoznak a közigazgatási bizottság ülésében az esküt letenni. A többi tagokra nézve már előbb történik rendelkezés, hogy azok esküt tesznek. A harmadik alinea magyarázatára nézve szükséges tehát, hogy ez a „nem” szó bennfoglaltassék, mert ezen bekezdés csak azokra vonatkozik, a kik az illető fórumok előtt esküt nem tettek.

Elnök: Észrevétel nem tétetvén, ezen 126. §. az eredeti szövegezés szerint elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 127—129. §§-at, melyek változatlanul elfogadtatnak; olvassa továbbá a 130. §-t).

Csider Károly: Én úgy látom, t. ház, hogy ebben a §-ban vagy nyomtatási- vagy stylaris hiba van, de miután azt is látom, hogy az én felfogásom a helyes irány tekintetében nem egyezik meg a t. előadó uréval, én csak alkalmat akarok adni figyelmét arra felhívni, hogy hiba van, ha azonban a t. előadó ur oly hibát nem lát, mely kiigazítandó volna, én abban megnyugszom. (Derűltség.)

Báró Perényi Zsigmond előadó: Méltóztassék tehát megmondani, hol itt a hiba, mert én részemről nem találok hibát. (Helyeslés.)

Csider Károly: Akkor bátor leszek megmondani, csak kérem méltóztassék meghallgatni. Nézetem szerint a hiba ott van, a hol az mondatik: „az előbbi §-ban megjelölt személyeknek stb. cselekvényei, hatályra és hitelességre nézve”. Ha úgy állana ez, hogy „hatályára és hitelességére nézve”, akkor lenne értelme a kifejezésnek, de így nincsen értelme. (Derűltség és felkiáltások jobbfelől: Így is rossz!)

Elnök: Kérném azon képviselő urakat, a kik a 130. §-t az eredeti szövegezés szerint elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) A többség a 130. §-t elfogadja.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 131. §-t.)

Hosztinszky János: T. ház! Ezen §-ban, a melynek eleje így hangzik: „a sértett fél tet-

szésétől függ, az eljárást akár a tett elkövetési helyének, akár a tettes lakhelyének illetőleg tartózkodási helyének bírósága előtt stb.”, igen sokszor használtatik a helyének szó, ezt össze lehetne vonni s akkor így hangzanék a szöveg: „akár a tettes lak- illetőleg tartózkodási helyének bírósága előtt stb.” (Helyeslés.) Ez az egyik irályi észrevételem.

Ugyanezen szakasz második bekezdésének 6. sorában az mondatik „nagyobb számú személy által”. Én nem tudom, hogy mit akar e szakasz e kifejezés által, mert így nincsen értelme, csak sejtem azt, t. i. azt akarja, hogy a személyek nagyobb száma által ismertetett fel; de meg ekkor sincs határozott értelme, mert bizonyos attributomokat kell ezen személyeknek adni; és azt mondani csupán, hogy „személyek”, nem elég. Azt kell mondani, hogy oly személyek a kik az illető tettet üldöztetése közben látták és épen arra kell fektetni a fősúlyt, hogy üldöztetése közben látták a tettet. Ennek következtében bátor vagyok a következő módosítványt benyújtani. (Olvassa): „A 131. §. az első bekezdésben e helyett „lakhelyén”, tétessék „lak”. A második bekezdés hatodik sorában e szavak helyett „nagyobb számú személy által felismertetett” tétessenek „olyan személyek által nagyobb számban felismertetett, (Hosszas derűltség) a kik őt üldöztetése közben látták”.

Molnár Aladár jegyző (olvassa Hosztinszky módosítványát).

Baross Gábor: T. ház! Azt hiszem, hogy a házban uralkodó derűltség felment engem annak bizonyításától, hogy a t. képviselő úr módosítványának második része nem helyes. Nézetem szerint „nagyobb számú személy” helyett ez volna teendő „de többek által felismertetett, habár” (Helyeslés) stb. marad.

Báró Perényi Zsigmond előadó: Én Baross Gábor t. képviselő úr módosítványához hozzájárulok.

Csider Károly: Én azt az észrevételt vagyok bátor tenni, hogy a szakaszban a birói illetékeségre vonatkozó határozat hiányos. A 117. §. ugyanis, hol az első fokú hatóságok vannak elősorolva, nincs megmondva, hogy melyik bíróság illetékes? a kártevő és panaszló személye szerinti, vagy a kár elkövetésének helye szerinti? Én, t. ház, helyesnek és szükségesnek tartom, hogy a választás a bíróságok között meg legyen a törvényben engedve, és hogy a szabad választás minden körülmények között a sértett fél illesse. Azonban meghatározandónak tartom azt, hogy, mert e törvény szerint némely kihágások hivatalból és nem a sértett fél kívánatára üldözendők, a hivatalból üldözendő kihágások esetében az eljárás kezdeményezése melyik bíróság hatáskörébe tartozik.

Elnök: Bocsánatot kérek, de úgy látszik, hogy a t. képviselő ur a 131. §-hoz szól.

Csider Károly: Engedelmet kérek, de engem a 131. §-nál szólítottak fel. (*Derültség.*) Remélem, hogy ha eddig nem sikerült, jövődöben sikerülni fog kitüntetnem, hogy csakugyan a 131. §-hoz óhajtok szólni, a melyben nincsen kimondva, hogy a hivatalból üldözendő kihágások esetében melyik bíró hatáskörébe tartozik az eljárás megindítása. A dolgot úgy fogom fel, hogy a hivatalból üldözendő kihágásoknál a tett elkövetésének helye szerint illetékes, a sértett fél panaszára üldözendő kihágások esetében pedig a károsult személye szerint illetékes bíróság köteles az eljárást megindítani. Azonban nemcsak ezen aggodalmam van ezen szakaszra nézve, hanem az is, hogy szükségtelen, céltalan, sőt modhatnám szándékosan megszorítja a sértett fél szabadválasztási jogát a két bíróság között. A szakasz ugyanis azt mondja: „A sértett fél tetszésétől függ az eljárást, akár a tett elkövetési helyének, akár a tettes lakhelyének bírósága előtt megindítani; tehát azon esetben, ha a tettes közvetlenül a kihágás elkövetésén kaptatott. Ha nem kaptatott a kihágás helyén, vagy nem üldöztetett, akkor kérdem, melyik bíróság hatásköréhez tartozik e kérdés? Miután én ezen szakasznak oly szabatos szöveget óhajtok, melynél fogva a sértett fél mindenestre szabadon választhasson a két bíróság között, ennél fogva annak vagylagos szerkezetét megváltoztatni óhajtom az által, hogy a három első sor megmaradna, a többi pedig nézetem szerint kihagyandó lenne; annyival inkább, mert ha vagylagos competentia állittatik fel, hogy a tettes tetten éretik-e, akkor a bírói illetékesség feletti elmagyarázása- és hosszas vitára adathatik alkalom, (*Helyeslés*) hogy valaki tetten kaptatott-e vagy üldöztetett-e vagy nem. És ez annál könnyebben megtörténhetik, mert a szöveg ezt oly feltételekhez köti, melyeknek Hosztinszky képviselőtársam oly értelmet tulajdonított, hogy szükséges, hogy egy egyén több személynek léssek. (*Derültség.*)

Én tehát legcélszerűbbnek tartom, ha a szakasz első bekezdésének azon szavai, hogy a sértett fél tetszésétől függ, az eljárást akár a tett elkövetési helyének, akár a tettes lakhelyének, illetőleg tartózkodási helyének bírósága előtt megindítani, kihagyatik. Bátor vagyok e részben módosítványomat beterjeszteni.

Baross Gábor jegyző (*olvassa Csider Károly módosítványát: az első három sor megtartásával a §. többi része hagyassék ki*).

Teleszky István: Igazat kell adnom előttem szólott t. képviselőtársamnak, hogy a 131. §-nak az illetőség megállapítására vonatkozó intézkedése hézagos, mert csakugyan nem állapítja meg a bírói illetőséget azon esetre, midőn az eljárás

nem a sértett fél fellépésére vagy panaszára, hanem hivatalból indítandó meg. Már pedig a 82. §. szerint a 109., 110. és 113. §§. eseteiben az eljárás csakugyan erdei kihágások eseteiben is hivatalból indítandó meg. Tehát e részben tökéletesen igaza van előttem szólott t. képviselőtársamnak: de ha jól értettem módosítványát, az nem pótolja a hézagot, mert az sem állapít meg az illetőségre nézve általános szabályt, t. i. azt, mely ezen ügyre nézve elfogadandó, hogy az erdei kihágások iránti eljárás rendszerint a panaszlott bírói illetősége előtt indítandó meg. Ez lenne nézetem szerint a szabály, s ha ez elfogadtatnék, akkor tekintet nélkül arra, vajjon a sértett fél fellépésére indittatik-e meg az eljárás vagy hivatalból, kimondanám azt, a mit körülbelül most a 131. §. tartalmaz, hogy t. i., ha az illető tettes a kihágás elkövetésén rajtakapatott, vagy ha tőle zálog vétetett, vagy ha zálogot adott, az eljárás a tett elkövetése helyének bírósága előtt is megindítható. Ismétlem, tekintet nélkül arra, hogy a sértett fél indítványára vagy hivatalból indittatik-e meg az eljárás. Ily módon vélem a 131. §. első bekezdését átalakítandónak, a mikor aztán a második bekezdés, mely a tettenkapás fogalmát szorosabban körülírja, megmaradhatna azon módosítással, melyet Baross t. képviselőtársam előterjesztett. Módosítványomat azonnal szövegezve be fogom nyújtani.

Elnök: Az alatt, míg a t. képviselő ur szövegezi módosítványát, ezen §. függőben hagyása mellett folytathatók a tárgyalást. (*Helyeslés.*)

Baross Gábor jegyző (*olvassa a 132., 133., 134., 135., 136., 137. §§-at, melyek változtatás nélkül elfogadtattak. Olvassa a 138. §-t*).

Csider Károly: Legyen szabad kérnem a t. házat, hogy az ezen szakasz feletti elhatározás függőben hagyassék addig, míg azon módosítvány tárgyalatik, melyet Teleszky képviselő ur beadni kívánt, mert ha ott nem foglaland helyet az illetékesség meghatározása az üldözés iránt, akkor ezen szakaszban kell azt megállapítani.

Baross Gábor jegyző (*olvassa Teleszky módosítását*): „A 131. §. a következőképen szövegezendő: „Az eljárás rendszerint a tettes lakhelyének, illetőleg tartózkodási helyének bírósága előtt indítandó meg. Ha azonban a tettes közvetlenül a kihágás elkövetésén kaptatott, vagy ha tőle zálog vétetett, vagy ha ő zálogot adott: az eljárás a tett elkövetésének bírósága előtt is megindítható. A 2-ik bekezdés marad Baross Gábor módosítványa szerint.

Elnök: Teleszky képviselő ur módosítványa a 131. §-nak tulajdonképen első bekezdése lenne.

A 131. §-hoz a következő módosítások adattak be.

Hosztinszky János: Én hozzájárulok Baross képviselő ur módosításához.

Elnök: E szerint a Hosztinszky képviselő ur által beadott módosítvány esedett. Az ellen ugyanis, hogy a 131. §. első bekezdésében a „lakhelyének, illetőleg tartózkodási helyének“ kitételében a „helyének“ szó ismétlése elmaradjon, azt hiszem, nincs észrevétel.

Következik Csider Károly képviselő ur módosítványa, a ki a 131. §. első bekezdését addig akarja meghagyni, a hol van „előtt megindítani“ s a §. többi részét ki akarja hagyni. Azután következnek Teleszky képviselő ur módosítása a §. első bekezdésére vonatkozólag, mely az imént felolvastatott.

Fel fogom tenni a kérdéseket, még pedig legelőször az eredeti szövegre fogom feltenni a kérdést. (*Helyeslés.*) Azok, a kik az első bekezdést az eredeti szövegezés szerint fogadják el, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*)

Nem fogadtatik el.

Már most következnek a hozzá legközelebb álló módosítás, t. i. a Teleszky képviselő ur módosítványa. Kérem azon képviselő urakat, kik a Teleszky képviselő ur módosítása szerint fogadják el a 131. §. első bekezdését, szíveskedjenek felállani. (*Megtörténik.*)

A többség a 131. §. első bekezdését Teleszky képviselő ur módosítása szerint fogadja el, s ennél fogva a Hosztinszky és Csider képviselő urak módosításai elesnek.

Most következnek a második bekezdés, melyhez Baross Gábor képviselő ur adott be módosítást. E szerint ezen szavak helyett: „nagyobb számú személy“ volna teendő „többek“. (*Helyeslés.*) Ez ellen észrevétel nem tétetvén, a második bekezdés Baross Gábor módosítása szerint fogadtatik el.

Baross Gábor jegyző: (*olvassa a 138. §-t*)

Csider Károly: Ezen §. módosításának szüksége megszűnik, mert a rendes bíróság illetékessége most már a 131. §-ban kimondatott.

Elnök: E szerint a §. elfogadtatott.

Baross Gábor jegyző: (*olvassa a 139. §-t.*)

Teleszky István: T. ház! A 139. §-ra vonatkozólag bátor vagyok egy módosítást előterjeszteni, vagyis a t. ház figyelmébe ajánlani. Ezen §-ban az van mondva, hogy ha az erdei lopás által okozott kár meghaladja azon 30 frtnyi összeget, mely összeg a cselekvényt erdei kihágásra minősíti, a károsított félnek feltétlen jogában áll, nagyobb összeget 30 frtra, vagy 30 frton alóli összegre, a mennyiben községi biráskodásról van szó, 10 frtra leszállítani, s ez által a cselekvény, mely különben nem lett volna erdei kihágás, hanem szigorúbb elbánás alá eső cselekmény, kihágássá lesz. Én elismerem, hogy gyakorlati szempontból bizonyos

latitudeöt engedni a feleknek, de nézetem szerint a képviselőház által már meghozott, habár életbe még nem léptetett büntetőtörvénykönyv még is megállapít egy határvonalat, melyen túl lopásokra nézve ezen leszállítási jogot megadni nem lehet. Ezen határvonal az, hol az összeg szerint a lopás megszűnik vétség lenni, hanem büntetett képez, t. i. hogy a büntető törvénykönyv szerint 50 frtot meghaladó összeg nem vétség, hanem büntett, mely börtönnel, esetleg fegyházzal is büntetendő. Én tehát, t. ház, igénytelen szavazatommal ahoz nem járulhatok, hogy egyedül a káros tetszésétől legyen függővé téve az, hogy oly cselekvény, melyet a törvény, mint büntetett súlyosan büntetendőnek rendel, a legenyhébb pénzbüntetéssel legyen sújtható. Hanem, ha megengedem a leszállítást az erdei kártételeknél, de az erdei lopásoknál nem engedhetem meg a kárleszállítást, csak az 50 frton alóli összegeknél a 30 frton alóli összegekre helyett, Ennél fogva bátor vagyok a következő módosítványt ajánlani. A 139. §. első bekezdésének végszavai helyett: „vagy azon túl is leszállítani“ a pont helyett pontosvessző tétetvén, e szavak tétessenek: „erdőlopás esetében azonban csak akkor, ha a lopott tárgy értéke az 50 frtot meg nem haladja.“ Ajánlom módosítványomat elfogadásra. (*Helyeslés.*)

B. Kemény Gábor földművelési miniszter:

T. ház! Én a Teleszky képviselő ur módosításához hozzájárulok. Elismerem, hogy itt bizonyos hézag volt a szövegezésben. Teleszky képviselő ur által benyújtott módosítvány pedig nem alterálja a törvény intentióját, a mely nem egyéb, minthogy ezen kisebbnemű károsítások, kihágások, lopások a lehető legegyszerűbben, rövid uton és gyorsan bíraltassanak el. Az, hogy bizonyos ilyenemű kártételek, vagy lopások a melyek bűntényeknek tekintendők, az illető panaszló tetszése szerint megszüntethetők legyenek, szándéka nem volt ezen törvénynek. S miután e tekintetben aggodalmak merültek fel, annyival szívesebben hozzájárulok a módosításhoz, mert már a büntető törvénykönyvben a határvonal meg van jelölve és meg vagyok győződve, hogy ezen módosítás magának a törvénynek gyakorlatiasságát egyáltalán nem viciálja. Itt nem 50 vagy 30 frton felüli károkról van szó, mint a melyek talán nem oly gyakran jönnek elő, hanem szó van ama két-három frtos, 50—60 kros kártételekről, a melyek gyakran előfordulnak, és ezek azok, a melyeket ha nem lehetne gyorsan elintézni, az a törvény intentiójával ellenkeznek. Ezért elfogadom a Teleszky t. képviselő ur által beadott módosítványt.

Elnök: Szólásra nem lévén feljegyezve senki, következik a szavazás.

A 139. §. első bekezdése ellen nem tétet-

vén észrevétel, azt elfogadottnak nyilvánítom. Már most ezen első bekezdéshez Teleszky István képviselő ur, mint hozzápótlást, a következő módosítványt terjesztette be.

Antal Gyula jegyző (olvassa Teleszky módosítványát).

Elnök: Méltóztatnak elfogadni? (Elfogadjuk!) Tehát elfogadtatott.

A második bekezdés ellen észrevétel nem tétetvén, azt szintén elfogadottnak nyilvánítom, és így e 139. §. Teleszky képviselő ur módosítványával elfogadtatott.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 141—143. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak).

Elnök: Bátor vagyok megjegyezni, hogy a 143. §-ban hivatkozás történik a 140. és 141. §§-ra. Minthogy a t. ház határozata folytán a 123. §. kihagyatott, most már a 123. §-tól kezdve a számozásnak változnia kell, és a hivatkozás is a szerint módosítandó. Ha a t. ház méltóztatik belenyugodni, ezen változtatások a harmadszori felolvasásnál lesznek megtehetőek, úgy, hogy a harmadszori felolvasás már a kiigazított számozással és idézéssel történék. (Helyeslés.)

Baross Gábor jegyző (olvassa a 144—150. §§-okat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak. Olvassa a 151. §-t).

Hosztinszky János: Tiszt. ház! Hogy a „tetten kapott vagy folytonosan üldözött tolvaj által eltulajdonított erdei termékek, a rendőri vagy erdei közegek által onnan vehetők el, a hová azok elhelyeztettek“; ez helyes és igazságos intézkedés: de hogy azok ellen, a kik tetten nem kapottak, és így esetleg ártatlanok is lehetnek „a házkutatás elrendelése és foganatosítása tekintetében, a fennálló szabályok s a gyakorlat irányadók“; ez elégtelen s nézetem szerint a házkutatás elrendelése iránt szabatosabb szövegezésre van szükség. Tudni kell jelesen azt, mi csoda czímen rendeltetik el a házkutatás, s azután annak foganatosítása tárgyában bizonyos határozott szabályokat kell megtartani. E szempontból vagyok bátor a következő módosítást ajánlani:

„a második bekezdés szövege helyett tétessék; „Ezen eseteken kívül az eltulajdonított erdőtermékek kutatása céljából a házmotozás elrendelése és foganatosítása tekintetében a fennálló szabályok és a törvényes gyakorlat irányadók.“
Ajánlom módosítványomat. (Élénk helyeslés.)

Baross Gábor jegyző (olvassa a módosítást).

B. Kemény Gábor földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter: A magam részéről e módosításhoz hozzájárulok.

Hg. Odescalchy Arthur: Tiszt. ház! Én csak egy igére vagyok bátor figyelmét felhívni, a mely tegnap egy más ige által cseréltetett fel. Midőn az erdőügyi bizottság működött, az „eltulajdonította“ helyett ildomosnak tekinté ezt az igét „elsajátította“ alkalmazni. Közbejött tegnap Teleszky István képviselő ur indítványa és elfogadtatott e kifejezés „eltulajdonított“. Itt már némi ellentétben vagyunk a tegnapi határozattal, a mennyiben itt a tolvaj nem lop, nem sajátít el, hanem eltulajdonít. (Derültség.)

Már azon szempontból, hogy ily kihágásoknál a mérsékeltebb kifejezés használtassék, szeretném, ha Teleszky István képviselő ur erre módot találna, mert most már arra a kifejezésre visszatérni nem lehet. Talán az „ellopott“ szóval lehetne helyettesíthető. (Helyeslés a szélső balon.)

Madarász József: Bocsánatot kérek, én talán nem értettem az előttem szólott t. képviselőtársamat. A t. képviselő ur azt mondja, hogy tegnap szelidítettett egy szó egy bizonyos §-ban, vagyis, hogy a miről most szó van, t. i. az erdei termékekről, melyek alatt gomba, eper, vagy galy is értendő, hogy ha azok szedetnek, vagy egy galy letöretik, ne mondassék, hogy az ellopatott, hanem hogy eltulajdonított. Már bocsánatot kérek, a 151. szakasz elején ott van „az üldözött tolvaj által eltulajdonított erdei termékek“. Már ha t. képviselőtársam szelidíteni akarja a kifejezést, akkor nem azt kellene mondani, hogy lopott, hanem azt, hogy a folytonosan üldözött tolvaj, vagy az eltulajdonító. (Derültség.) De ha azt méltóztatik akarni, hogy az tétessék, hogy ellopta, akkor épen az a szelidítés lesz tönkre téve. Már most, ha ezen eltulajdonítani kihagyatik, miután erdei termékekről van szó. tökéletes a lopás és az csakugyan tolvajlássá lesz. (Halljuk!) Én hát azt óhajtom, hogy ezen

szerkezet vagy maradjon meg úgy, a mint van, és ne tétessék hozzá semmi, hogy ellopta, vagy hogy ha ezen szó „tolvaj“ tétetik az eltulajdonítás helyébe, akkor a „tolvaj“ után tétessék az is, hogy „eltulajdonító“, mert igen sokan lesznek, a kik sem tolvajlasi, sem lopási vágyból nem követték el a tettet, hanem csak gyenge kihágóknak lehet tekinteni. (*Derűltség.*)

Tisza Lajos: Csak röviden kívánok a tárgyhoz hozzászólni. Az előttem szólott t. képviselő ur nem fogta fel helyesen hg. Odescalchy Arthur t. képviselőtársam intentióját, ha ezen kifejezést „eltulajdonított“, ne degradáljuk az által, hogy hozzátesszük a „tolvaj“-t. Mert tegnap azt akaruk, hogy ne mindjárt tolvajjá bélyegeztessék az, a ki valamit eltulajdonít. Oly csekély különben a dolog, hogy én nagyon szívesen elfogadom azt, hogy maradjon a szöveg úgy, a mint van.

Elnök: Szólásra senki sem levén feljegyezve, felteszem a kérdést. (*Halljuk!*) Azon képviselő urak, kik az első bekezdést az erdőügyi bizottság szövegezése szerint elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*) A többség elfogadja.

A második bekezdéshez Hosztinszky képviselő ur adott be módosítást. (*Halljuk!*)

Antal Gyula jegyző (*olvassa*).

Elnök: Kérem azon képviselő urakat, kik a második bekezdést az eredeti szövegezés szerint elfogadják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*)

A többség nem fogadja el. Most méltóztassanak felállani azok, kik e szakasz második bekezdését Hosztinszky János képviselő ur módosítása szerint fogadják el. (*Megtörténik.*) A többség elfogadja.

Baross Gábor jegyző (*olvassa a 152., 153. szakaszokat, melyek változatlanul elfogadtatnak, továbbá a 154. szakaszt*).

Hosztinszky János: T. ház! E szakaszra rövid módosítást ajánlok, t. i. „a kinyilatkoztatott“ vagy beterjesztett szavak helyett, a mely erőszakos magyarság, méltóztassanak azt a kifejezést tenni, a melyet a törvény is használ: „szóval vagy írásban bejelentett“. (*Helyeslés.*)

Baross Gábor: Én csak egy kérdést vagyok bátor intézni a t. előadó urhoz, t. i. arra nézve, hogy mi történik az élőszóval „bejelentett felebbezésekkel“. E kérdést azért teszem, mert arról, hogy az élőszóval bejelentett felebbezések mily elbánás alá esnek, ezen törvényjavaslat nem intézkedik; tehát kellene valamit tenni, hogy a javaslat ezen, a gyakorlati életben sokszor veszélyessé válható hiánya pótolassék.

B. Perényi Zsigmond előadó: Hogy a szóval bejelentett felebbezésekkel mi történik, azt meghatározza a gyakorlat és az ügyrend.

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter: Bátor vagyok megjegyezni, hogy az eljárás minősége már tegnap is szóba hozatott, és már akkor constatáltatott az, hogy ha az eljárást teljes mértékben körül akarjuk írni, akkor a törvény egész codexé válik. Ez majd eljárási rendszabályok által fog elintéztetni, hogy minő eljárási mód szerint történjék a felebbezés.

Elnök: T. ház! E szakasz lényege ellen észrevétel nem tétetett, csak stylaris módosítvány. Azt hiszem, hogy e szakasz Hosztinszky képviselő ur módosítványával elfogadtatik, a mely szerint a „kinyilatkoztatott vagy beterjesztett“ szavak helyett „szóval vagy írásban bejelentett“ szavak tétessenek. (*Helyeslés.*)

Baross Gábor jegyző (*olvassa a 155. §-t*).

Csider Károly: Kérem most a 122. §-t is felolvasatni, a mely ezzel a szakasszal összefügg és azért tegnap nem intéztetett el.

Baross Gábor jegyző (*olvassa a 122. §-t*).

Csider Károly: Én nagyon szívesen melőzném azon jogot, illetve kötelességet, a mely, azt hiszem, a törvényjavaslatok, különösen pedig az ily codificált törvényjavaslatok tárgyalásánál egyenként mindnyájunkat megillet, hogy az észrevett hiányokat, meggyőződésünk szerint lehetőleg orvosolni és azokat javítani igyekezzünk. De annyi-val inkább tartom most kötelességemnek e joggal élni, mert velem egynézetű kijelentések történtek arra nézve, hogy e törvényjavaslat azon fejezeteit, a melyek a jogszolgáltatásra vonatkoznak, az igazságügyi bizottsághoz kellett volna átdolgozás végett utasítani. Célom tehát kimutatni, hogy a törvényjavaslatnak idevonatkozó rendelkezései hiányosak, kétértelműek és irányi szempontból sem tökéletesek. Mellőzném azonban t. ház a felszólalást, ha a 122. §-nál történt felszólalásomnál fogva nem volnék kötelezve igazolni azt, hogy miért kértem e §-nak ide leendő át-tételét. Ezt azért kívántam, mert aggodalmaim vannak az iránt, hogy a törvény a maga rendelkezésének megfelelően akkor, midőn a másodfokú igazságszolgáltatásban az esetben, ha a királyi ügyésznek részvéte, jelenléte nincs egyenesen kötelezőleg kimondva, ha tetszésére bizatik a megjelenés és az mondatik ki, hogy a kir. ügyész jelen nem léte nem akadályozza a bíraskodást.

Azt hiszem, hogy a törvényhozónak volt valami célja, midőn e passust beigtatta, mely szerint a királyi ügyész tagja legyen a másodfokú bíróságnak. Ez kitűnik a 156—158. §-okból.

a melyekben a kir. ügyész szerepe a legnagyobb részletességgel van megállapítva, úgy, hogy az itt foglaltak inkább az ügyrend körébe tartoznak. Midőn a törvény e szakaszban azon véleményének adott kifejezést, hogy a kir. ügyész e bíróságnál a főszemély, akkor a 122. és 125. §-ban nem jogosíthatja fel a bíróságot, hogy a kir. ügyész jelentése nélkül is határozzon. Ha már a t. ház bölcsessége jónak látta a közigazgatási bizottság egymást felváltó tagjaiból alakítani egy másodfokú bíróságot, a mely véglegesen határoz és a melynek határozatai ellen csak akkor lehet semmiségi panasszal élni, ha azok a kompetencia, vagy a tényállás qualificatioja megállapítására vonatkoznak: akkor ezen intentió megmentésére és igazolására okvetlenül szükségesnek tartom, hogy kimondassék, hogy a kir. ügyész jelentése nélkül érvényes határozatot hozni nem lehet.

Indokoltnak találom e javaslatomat az által, mert a minister ur javaslatára e törvény egyik szakaszába felvétellett az, hogy a közigazgatási bizottságnak ezen másodbíróság tagjaiul kirendelt 8 tagja egymást felváltsa a bíraskodás és ítélet-hozásban.

Bocsánatot kérek, reflectálnom kell arra is, hogy ha még ezzel is szaporítjuk a közigazgatási bizottság tagjainak teendőit, e bizottság tagjai egy-két év múlva örömet kíválnak e testületből, mert oly munka háramlik rájuk, melynek megfelelni állami alkalmazásban levő hivatalnoknak is elég, s ha ezek kíválnak, akkor egyöntetű másodbíróságot alkotni igen nehéz lesz, különösen ha a királyi ügyész úgyszólván csak önkénytes szereplő lesz e bíróságban. Nem is látok egyébiránt nehézséget abban, hogy rendesen részt vegyen benne, mert hiszen a királyi ügyész tagja a közigazgatási bizottságnak s ülésén jelen van; és ha kötelezni lehet az ingyenes bírói személyeket, akkor lehet kötelezni a királyi ügyészeket is arra, hogy e bíróságban jelen legyenek. Ennélfogva nem akarván tovább visszaélni a ház türelmével, bátor vagyok benyújtani módosítványomat. (Olvassa):

„A 122-ik szakasz 2-ik bekezdése, a mely t. i. azt mondja, (Tudjuk!) hogy a királyi ügyész távolléte azonban az eljárást és a határozathozatalt nem akadályozza, hagyassék ki.“

Ezuttal egyszersmind röviden utalok arra, hogy a 155. szakasz a másodfokú bíróságba előadókat rendel, és azokat megbizsa azzal, hogy a cselekvény minőségére nézve stb. részletes előadványt tegyenek, és ezen előadó tisztet, mint a szövegből látszik, a közigazgatási bizottságnak e bíróságba választott tagjaira ruházza. Nem kétkeltem, hogy a bizottság tagjai a legnagyobb kedvvel és készséggel vállalkoznak a munkára, de még kérdés az is, vajjon képesek-e ily előadvá-

nyok fogalmazására, és ha képesek, másodszor kérdés, ha vajjon készek-e rá? Mind ebből az látszik, hogy e bíróságok munkája jelentékenyen meg lesz nehezítve az ügyek hátrányára. Ennélfogva a 155. szakaszhoz módosítványt vagyok bátor indítványozni, mely így szól: „az előadói tisztet rendszerint a jegyző teljesíti.“ Azt gondolom, hogy ezen szabatos meghatározás előnyére lesz a bíróságoknak, s megnyerik a bírák a közönségnek annyira szükséges bizalmát.

Baross Gábor jegyző (olvassa a módosítványokat): „A 122. szakaszhoz: a második bekezdés hagyassék ki.

A 155. szakasz végéhez tétessék: az előadói tisztet rendszerint a jegyző teljesíti.“

Teleszky István: Röviden indokolom, miért nem járulhatok Csider képviselő ur ezen indítványához, hogy a 122. szakasz második bekezdése hagyassék ki és ez által mintegy az mondassék ki, hogy ezen bíróságban, mely a közigazgatási bizottság kebelében fog mint másodfokú hatóság megalakittatni, a királyi ügyésznek okvetlenül jelen kell lennie, annyira, hogy az ügyésznek nemcsak meghívása szükséges, de ha meg nem jelennek, mit egyébiránt rendszerként feltenni nem lehet, ez a bíraskodást megakasztaná. Nem fogadom el, mert azon keretben, melyet a törvény tartalmaz, a királyi ügyész szerepe főleg arra van irányozva, hogy a kihágásokra illetékes másodfokú bíróságok eljárását e tekintetben ellenőrizze, hogy ezen bíróságok ne lépják túl hatáskörüket, vajjon valamely cselekmény, mely büntettet vagy vétséget képez, erdei kihágásnak minősítve, nem vonatik-e el az igazságszolgáltatás súlyosabb megtorlása elől. Ámde esetleg a kir. ügyésznek máskép is lesz alkalma előzetesen az iratok betekintése által meggyőződni arról, vajjon a felebbezett ügyek, melyek a következő napon a másodfokú bíróságnál elláttatnak, tartalmazznak-e ily esetet, hol a hatáskör áthágása észlelhető; s ha úgy találja, hogy csakugyan ily eset nem forog fenn, és nem megy el az ülésbe, e miatt az eljárást megakasztani nem volna czélszerű. Egyébiránt ismétlem, hogy ha egyszer a királyi ügyész a törvény által azon hatáskörrel ruháztatnék fel, hogy ellenőrzi a bíróságot a hatáskör megtartása tekintetében, és ha ő meg is hivatik a tárgyalásra, bizonyára fontos ok nélkül nem fog elmaradni. De ha ő előre meggyőződött az ügyállásról és elmarad, e miatt az eljárást megakasztani nem volna czélszerű. Én tehát a módosítványt nem fogadom el.

Nem járulhatok a 155. §-hoz tett azon módosítványhoz sem, miszerint kimondassék, hogy az előadói tisztet a másodfokú bíróságnál rendszerint a jegyző teljesíti. Azt hiszem, hogy legjobb erről a törvényben nem intézkedni, és e kérdést a kereskedelmi minister ur által kilátásba helyezett el-

járási szabályrendelet számára fennhagyni, melyre különben a 164. §. is utal. Ezen indoknál fogva a második módosítványt sem fogadhatom el.

Gulner Gyula: T. ház! Én az erdőügyi bíróság hatáskörét nem tekintem oly csekély dolognak, hogy azt merném állítani, miszerint egy oly testületre, mely sokszor igen érzékeny pénzbüntetést fog az illetőkre kiróni, sőt melynek hatáskörébe a törvényjavaslatintézkedése folytán az egyéni szabadság szintén belevonatnak annyiban, hogy elzáratást is kimondhat, sőt a pénzbírság megállapításánál azt ki is kell mondania, mi vagyontalanság esetében végrehajtható — mondom, nem tekintem az erdőügyi bíróság szerepkörét oly csekélynek, hogy azt merném állítani, hogy a mostani közigazgatási szerkezet szerint egy esetleg minden jogi készültséget nélkülöző testületre egyszerűen rá lehetne bízni; és ha én helyesebbnek tartom az ügyek gyorsasága és folytonossága szempontjából, hogy ne a rendes bíró lássa el ezen ügyeket, hanem egy közigazgatási forum, mint az a 117. §-ban megállapított, akkor bocsánatot kérek, nem tudnék abban megnyugodni, hogy egy oly forumhoz apelláltassék az ügy, mely fontosabb kérdésekkel kell, hogy foglalkozzék és határozatot hozzon, mely esetleg az illetőnek elzáratásával végződhetik a nélkül, hogy egy jogtudós egy olyanak, ki a törvényben jártas, jelenléte conditio sine qua non-ként kikötve legyen. Mert ha, t. ház, nekünk volnának qualificationalis törvényeink, olyanok, melyek meghatároznák, hogy az alispánnak ilyen, pl. jogi készültséggel kell birnia, kik az erdőügyi bizottságnak tagjai lesznek, ily qualificatioval kell birniok; ha ez volna, nem látnék: veszedelmet de fájdalom, nincs ilyen törvény és így a tényleges állapottal kell számolnunk. Bekövetkezhettek azon eset, t. ház, hogy oly bírák fognak másod sorban itélni és esetleg elzáratást megállapítani, kik patriarchalis módon intézik el az ügyeket, azonban a törvényekben nem fognak birni semmi jártassággal, melytől én legalább szeretném függővé tenni valakinek egyéni szabadságát.

Én tehát, t. ház, azt, hogy az ily határozathozatalnál egy jogtudós jelen legyen, szükségesnek tartom. Megvallom, hogy azon interpretációja a kir. ügyész szerepkörének és az ő befolyásának, működésének az erdőügyi bizottságban, melyet Teleszky képviselő ur felhozni méltóztatott engem legkevésbé sem nyugtat meg. Mert ő úgy állítja elő a dolgot, hogy a kir. ügyész majd azon ügyekről a második szerepkörnél fogva mint közvádó, mint kir. ügyész, ha azon ügyek büntetett vagy vétséget involválának, különben is informálva lesz és akkor azért megy el az erdőügyi bíróságba, hogy ezen ügyek tárgyalását megakadályozza.

Azt hiszem, ily szerepköre a kir. ügyésznek,

hogy böngészszén a hivatalokban, az irományokban, hogy micsoda összefüggésben van azaz ügy az erdei kihágással és csak azen esetben menjen el az erdőügyi bizottságba részt venni, ha látja, hogy súlyos beszámítás alá eső vétség, vagy büntetett forog fenn, melynek elbírálását az erdőügyi bíróságnál meg kell akadályozni, azt hiszem, nem lehet helyes.

Azt gondolom, t. ház, nem is helyes a törvényjavaslatnak azon propositiója, hogy ezen, különböző egyéb elemekből, a közigazgatás tényezőiből összeállított bírósághoz a kir. ügyész vonassék be. Sokkal helyesebbnek tartom a törvényhatóság azon közegét bevonni, mely fölött az alispán rendelkezik, mely rendes tisztviselője a törvényhatóságnak, mely a mellett jogtudós is és a törvényes szempontok tekintetében a törvénynek megtartása felett őrködik. És pedig senki sem lehet más, mint a törvényhatóság tisztviselője. A törvényhatóság tisztviselőjét kell tehát szerintem helyesen alkalmazni az ily bíróságnál, melynek elnöke az alispán, tagjai nem jogtudósok; az legyen ott jelen mindig, a nélkül határozni ne lehessen. Ez által kettőt látok elérve: először azt, hogy legalább legtöbb esetben ki van zárva annak a lehetősége, hogy jogismerettel, jogtudománnyal foglalkozó egyének befolyása nélkül hozassanak fontos ítéletek, határozatok, melyek az illetők személyes szabadságára is vonatkozhatnak.

Másodszor elérve látom azon célt, hogy a két ügyész azon felesleges munkától, ha ezen törvény csak úgy alkalmaztatik, a mint Teleszky képviselő ur méltóztatott mondani, meg legyen óva. En tehát arra volnék bátor kérni a t. házat, hogy ezen §-t úgy méltóztassék elfogadni, hogy a „kir. ügyész“ helyett „törvényhatósági ügyész“ tétessék, a második bekezdés pedig kihagyandó lenne. Ebben aztán, ha a második bekezdés kihagyatik, bennfoglaltatik az, hogy az ügyész jelenléte szükséges a határozathozatalnál. *(Helyeslés balfelől.)*

Csanády Sándor: T. ház! Ha a képviselőház többsége elfogadja előttem szóló Gulner képviselő ur indítványát, miszerint a „királyi ügyész“ helyett köteles jelen lenni a törvényhatósági ügyész, semmi kifogásom az indítvány ellen. De ha az indítvány el nem fogadtatnék, megvallom egész őszinteséggel, hogy a második bekezdés kihagyását nem tudom összeegyeztetni Gulner képviselőtársam azon nyilatkozatával, mely hallható volt ugyanezen törvényjavaslat 123. §-ának tárgyalása alkalmával. Ugyanis a t. képviselő ur ellene nyilatkozott a törvényjavaslat azon pontjának, hogy ha a közigazgatási bizottság tagjai nem akarnak részt venni az erdőügyi bíráskodásban, fosztassanak meg közigazgatási bizottsági tagságuktól. És ezen nézetét azzal indokolta, hogy a közigazgatási bizott-

ság tagjai különben is igen nagy mérvben elvannak foglalva. Már kértem én a képviselő urtól, hogyan kívánhatja különösen a közigazgatási bizottság tagjaitól, kik éppen azért mondanak le az erdőügyekbeni biráskodásról, mert igen sok a teendőjük, hogy azon oknál fogva, mert nem tetszik a királyi ügyésznek megjelenni, szétmenjenek és mit se végezessenek, s kétszer, háromszor összejöjjenek tanácskozni a nélkül, hogy a kir. ügyész távollétében határozatképességgel birjanak. Én ez esetben határozottan kimondom, hogy egyes ember önkényétől sohasem föltételezném azt, hogy egy bíróság hatásköre megszoríttassék, következőleg a tárgyalás alatt lévő §-nak második bekezdését is elfogadom úgy, a hogy az a törvényjavaslatban kifejezést nyert.

Baross Gábor: T. ház! A 122. §. második bekezdésére vonatkozólag előttem szólott Csanády és Teleszky képviselő urak eléggé nyilatkoztak, s én annak fentartását óhajtom.

A 155. §-hoz Csider képviselő ur által beadott módosítványt elvben teljesen helyesnek találom, s csak annyit leszek bátor megjegyezni, hogy ne méltóztassanak mindent a 164. §-ban jelzett ügyrendtartásra bízni, mert vannak oly intézkedések, melyekre vonatkozó eljárást szükséges e törvényjavaslatban praecise körülírni, különben a gyakorlati életben előfordulható igen sok intézkedés iránt nehéz lesz az utbaigazítás.

De a t. képviselő ur módosításában érint egy égető szükségletet, mert itt csak úgy futva előadót említ, a nélkül, hogy teendőire nézve valami tájékoztatást nyújtana. Azt meg kell engedni, hogy a közigazgatási bizottságnak tagjai, a kik helyben nem laknak, a kik nincsenek is mindig azon helyzetben, hogy az illető actákkal foglalkozhassanak, talán alkalmasak lesznek ítélethozatalra, de arra, hogy tollat vegyenek és egy részletesen indokolt referátát készítsenek, arra sem idejük s talán kedvük sem lesz. Bátor vagyok tehát indítványozni, hogy méltóztassék azon módosítványt, azonban más szövegezéssel elfogadni; más szövegezéssel azért, mert a t. képviselő ur hivatkozik ugyan a jegyzőre, de úgy látszik, nem tudja, hogy annak másfelől van elfoglaltatása. Én tehát bátor vagyok a következő közvetítő módosítványt ajánlani:

A 155. §. végéhez tétessék: „az előadói tisztet vagy a bírák, vagy szükség esetében az alispán (polgármester) által e célra kirendelt törvényhatósági jegyző teljesíti. Ez utóbbi azonban szavazati joggal nem bír.“

Miklós Gyula: T. ház! Valóban bennem is felmerült azon kétely, hogy az újabb törvényjavaslatok által mindig újabb forumokat teremtünk. A közigazgatási bizottságnak előadója különösen a közigazgatási ügyekben a tiszt

ügyész s nézetem szerint a tiszt ügyész lenne hivatva az ilyen erdő kártételek ügyében is az irományokat átvizsgálni, az erdő-bíróság elé jogi véleménynyel járulni és annak ülésein jelen lenni. Azt hiszem, hogy a közigazgatási bizottság az ilyen erdőkártételi ügyek elbírálását a rendes közigazgatási bizottsági havi ülésekre fogják kitűzni. Mert azt nem kívánhatjuk, hogy fizetés nélküli egyének havonként még a rendes havi ülésen kívül is újra összegyűljenek az erdő-kihágások megbírálása végett. Ha a közigazgatási ügyekben az alispán a tiszt ügyésznek kiadja az actákat véleményadás végett, azt hiszem, ezt megteheti az erdő-kihágási ügyekben is.

Vagy talán a törvény azért mellőzi a tiszt ügyészeket, mert az az intentio, hogy ezen intézmény eltöröltessék? Akkor kötelezni kell a királyi ügyészt, hogy jogi véleményt adjon. De ismét, ha a királyi ügyész megjelenni nem akar, hogy akkor el is maradjasson, ez olyan eljárást fog előidézni, a mely az ügyek elintézését meg fogja akadályozni; mert lehet, hogy olyan kérdések fognak előfordulni, hogy a jogi vélemény okvetlenül szükséges lesz és az illető tagok nem fognak határozhatni.

Én tehát óhajtom, ha már a tiszt ügyészben nem bíznak, mert úgy látszik a törvény intentiója szerint nem bíznak benne. pedig ez lenne hivatva ezen ügyekben is, a mint a közigazgatási ügyekben teszi, véleményt mondani, akkor mondjuk ki, hogy a királyi ügyész köteles az ülésen megjelenni.

Bátor vagyok tehát ezen értelemben a 122. §-hoz a következő indítványt beadni: „Az erdőkihágási másodfokú bíróság ülésein a tiszt ügyész jelen lenni, és jogi tanácsával az eljárást támogatni köteles. A 155-ik §-hoz pedig a negyedik sorba ez jöjjön: „királyi ügyész“ helyett „tiszt ügyész.“

Baross Gábor jegyző (olvassa a módosítványt).

B. Perényi Zsigmond: Én azt hiszem, hogy e §§-ok már kellőleg meg vannak világítva, s azért én hozzájuk szólani nem kívánok, csak arra kérem a t. házat, hogy a 122. §-t úgy a mint szövegezve van, méltóztassanak elfogadni, a 155-ik §-t pedig Baross Gábor képviselő ur módosításával.

Szilágyi Dezső: T. ház! Daczára annak, hogy a t. előadó ur azon véleményben van, hogy e szakasz már kellőleg meg van vitatva, minék a beadott indítványok éppen ellenkezőjét mutatják: én nem tartózkodom véleményemet elmondani, és sajnálom, hogy e törvényjavaslatnak ugy eljárási, mint a kihágásokról szóló része, bármennyire méltóztattak is hivatkozni a tüzetes átvizsgálásra, el van hamarkodva, és mindunta-

lan minden egyes §-nál azt tapasztaljuk, hogy a §§-ok nincsenek egymással összhangban, és nincs elég téve az igazságszolgáltatási szempontoknak.

A mi a 122. §-t illeti, én bátor vagyok a t. ház figyelmébe egy szempontot ajánlani: azt, hogy én nem ismerek Európában országot, hol közigazgatási bíróságnak második foruma volna szervezve a nélkül, hogy legalább egy jogtudós-nak jelenléte biztosítva ne volna; és nem ismerek oly országot, hol a kihágási ügyekben a másodfokú forumban a kir. ügyészségnek bármely alakban való meghallgatása kötelező ne volna. Ez tehát lényeges és szükséges garancia. Ha már most attól méltóztatnak tartani, — mert én egyéb okot Teleszky t. képviselőtársam módosításából nem vettem ki, — mint hogy lehet eset, hogy nem ér rá a kir. ügyész jelen lenni, akkor méltóztassanak a helyettesítésről gondoskodni; de első és elengedhetetlen kelléke annak, hogy a másodfokú forum jó bíróság legyen, az, hogy egy jogtudós is meghallgattassék. — Ennélfogva én, mint nézetemhez legközelebb állót, Csider képviselőtársam módosítását fogadom el.

A mi pedig a másikat illeti, t. i. az előadónak meghatározását, én abban igazat adok Teleszky képviselőtársamnak, hogy az előadónak meghatározása inkább vitatásba való. De ugyan kérdelem: hogyan lehet ezen javaslatnál ilyen okkal élni? Holott éppen a 155. §. az előadmánynak minőségét, tartalmát, s még azt is megszabja, hogy egy ítélet-tervezetet kell rá vezetni, tehát oly dispositiókat tartalmaz, melyek a magánjogi törvényhozásban rendszeren az utasításban fordulnak elő. Én pedig ennél, egy tiszteletbeli tagokból álló bíróságnál fontosabbnak tartom meghatározni azt, ki legyen az előadó. Gondolom, hogy e tekintetben Baross képviselőtársam módosítványa megegyez Csider módosításával, de kénytelen vagyok ahoz a módosítványhoz csatlakozni, a melyet értettem, — sajnálom, t. barátomét nem értettem. Pártolom és helyeslem azt, hogy az előadói tiszttel a jegyzők bizassanak meg. És így azon nézetben vagyok, hogy Csider képviselőtársam mindkét módosítványa elfogadandó.

Elnök: Szólásra többé feljegyezve senki nem levén, a vitát berekesztem.

B. Kemény Gábor kereskedelmi minis-ter: Mindenekelőtt legyen szabad kérnem, hogy Gulner képviselő ur indítványa felolvastassék, minthogy az még nem olvastatott fel.

Molnár Aladár jegyző (olvassa Gulner Gyula módosítványát): „A 122. §-ban e helyett „királyi ügyész“ tétessék „tisztai ügyész.“ A második bekezdés kihagyandó. A többi szakaszok ehhez képest módosítandók.“

Báró Kemény Gábor földművelési minis-ter: Két indítvány adatott be. Egyik Gulner, a másik Csider t. képviselő ur által. A két indítvány egymástól különbözik. Csider képviselő ur a 122. §-ban a kir. ügyészt nem akarja a tisztai ügyésszel helyettesíteni, Gulner képviselő ur pedig helyettesíteni kívánja. Csider képviselő ur azonban a mellett, hogy kimondja, hogy a tisztai ügyész meghivandó, a megjelenést nélkülözhetlennek tartja. Mindenekelőtt azt vagyok bátor megjegyezni, hogy nem a tisztai ügyésznek, hanem a kir. ügyésznek jelenlétét tartom szükségesnek; de úgy, hogy ez ne legyen nélkülözhetlen kellék, hanem hogy a tisztai ügyész tudja és tájékozva legyen a felől, hogy mily ügyek, kisebb vagy nagyobb fontosságúak tárgyaltnak, s csak akkor tartozzék jelen lenni, ha ez szükséges a végett, hogy nyilatkozzék, vajjon valamely ügy csak kihágás-e vagy bűnügy. Ha pl. valakinek a kecskéjét behajtották, a mire másfél forintnyi pénzbüntetést, vagy ennek megfelelő eljárást kell kiszabni, vagy ha valakinek a libáit hajtják be; ezek mind oly kérdések, melyek előreláthatólag nem fognak bűnügyi kérdéseknek kimondatni, és így az ilyen ügyeknél a királyi ügyész jelentése szükségtelen.

A mi pedig azon kérdést illeti, hogy a királyi ügyész, vagy a tisztai ügyész jelenléte szükséges-e, én a királyi ügyész feladatává kívánom ezt tenni, minthogy ő foglalkozik bűnügyi kérdésekkel és az ő hivatását képezi a bíróság illetőségét meghatározni. A tisztai ügyésznek más feladata van. Ő fegyelmi ügyekben, árvaügyekben, stb. ad véleményyt, és neki is van elég dolga. Ha tehát abból méltóztatnak kiindulni, hogy melyik van inkább elfoglalva, az mindegy, mert mind a kettőnek van elég dolga.

Miklós Gyula t. képviselő ur bizonyos anomáliának tartja, hogy egy közigazgatási hatóságnál, mely mint ítélő bíróság működik; nem a tisztai ügyész, hanem más legyen hivatva az ellenőrzést gyakorolni. Hivatkozom Szilágyi Dezső t. barátomra, a ki azt mondta, hogy egyenesen, határozottan, szakszerűen és hivatásánál fogva ezen tárggyal foglalkozó egyéniségnek kell lenni, a ki ellenőrizze a közigazgatási hatóság eljárását. Már hogy ebben a tekintetben a kir. ügyész, különösen állami szempontból, illetékebb, azt nem lehet tagadni. Én tehát szükségesnek tartom a kir. ügyész meghívását, de csak az említett ügyeknél. (Zaj.) Ha minden ügynél kívántatik a kir. ügyész jelenléte, megtörténhetik, hogy ezrivel marad a restantia, még pedig oly dolgokból, melyeket határidő alatt el kell végezni. Én tehát a szakasznak ezen második alineáját, mely szerint a kir. ügyész távolléte az eljárást meg nem gátolhatja, szükségesnek és helyesnek

tartom, tehát kérem a 122. §-t úgy elfogadni, a mint az szövegezve van.

A mi Csider képviselő urnak a 155. §-hoz beadott módosítását illeti, úgy, a mint ő azt szövegezte, nem tehetem magamévá; a mennyiben én nem óhajtom pusztán csak a jegyzőre bízni, az ő szövegezése szerint pedig tisztán ő reá volna bízva az előadás. Ezt nem tartom helyesnek, hanem helyesebbnek tartom azt, mi Baross szövegezésében foglaltatik, de úgy, hogy szakszerű ismereteket nem igénylő ügyekben a bizottság többi tagjai és talán a közigazgatási bizottság tagjai is jogosítva legyenek az előadói tisztre.

Ezek következtében elfogadom Baross Gábor képviselő urnak a 155. §. utolsó alineaájához tett módosítását.

Kérem tehát a 122. §-t megtartani, a 155. §-t pedig Baross képviselő ur módosítása szerint elfogadni.

Elnök: T. ház! A 122. és 155. §§-ok felett be lévén zárva a vita, mielőtt felteszem a kérdést a beadott indítványokra nézve, bátor vagyok a következőket megjegyezni.

A 122. §-hoz ellenindítványt adott be Csider képviselő ur, ki a 2-ik bekezdést ki akarja hagyatni.

A második módosítás Gulner képviselő uré, a ki a kir. ügyészt a törvényhatósági és tiszti ügyészszel akarja helyettesíteni és azt a módosítványt hozza javaslatba, hogy az első bekezdésben a helyett „kir. ügyész“ tétessék „törvényhatósági tiszti ügyész“; a második bekezdést pedig egészen kihagyandónak véli.

A harmadik módosítást Miklós Gyula adta be, ki a 122. §. első bekezdését így kívánja szövegeztetni: „az erdei kihágási másodfokú bíróság ülésein a tiszti ügyész jelen lenni, s jogi tanácsával az eljárást támogatni köteles.“

Az ugyan az indítványban nincs, hogy a második kikezdés kihagyandó, de ez magától értetődik.

A szerint, a mint ezen 3 módosítvány közül egyik, vagy másik elfogadtatnék, válnék a 155. §-hoz beadott módosítványok egyike vagy másika szükségessé, vagy nem. Felkérem azon képviselő urakat, kik a 122. §-t a bizottság szövegezése szerint fogadják el, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)* A többség elfogadja, s e szerint mind a három módosítvány elesik.

Következik a szavazás a 155. §. felett. Miután a 122. §-nál Miklós Gyula képviselő ur módosítványa, mely a királyi ügyész helyett a tiszti ügyészt kívánja — elesett, az itt is elesettnék tekintendő; csakis azon két módosítvány felett kell szavazni, melyet Csider Károly és Baross Gábor képviselő urak adtak be.

Baross Gábor jegyző *(olvassa Csider Károly és Baross Gábor módosítványát).*

Elnök: Kérem azon képviselő urakat, kik a 155. §-t a bizottság szövegezése szerint elfogadják, méltóztassanak felállani; a mi még a módosítványok elfogadását nem fogja kizárni. *(Megtörténik.)* A többség elfogadja.

Most következik Csider Károly módosítványa.

Csider Károly: Az indítványt megtettem, minthogy azonban Baross Gábor képviselő ur azt formulázta s indítványa ugyanazt fejezi ki, a magamét visszavonom.

Elnök: Kérem tehát azon t. képviselő urakat, a kik Baross Gábor képviselő ur módosítványát elfogadják, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)* A többség elfogadja.

Baross Gábor jegyző *(olvassa a 156. §-t és 175. §-t, mely változatlanul elfogadtatik. Olvassa a 158. §-t).*

Csider Károly: Befejezésül, t. ház, bátor leszek az igen t. minister urnak szives figyelmébe ajánlani azt, hogy e pontban mi foglaltatik? *(Halljuk! Derűltség!)* Foglaltatik abban olyasmi, a mire nézve nem tudom, hogy az ügyrendtartásban lehet-e segíteni, és ha lehet, ajánlanám annak idején a javítást. T. i. az mondatik ki, hogy ha a másodfokú bíróság határozatot hoz valamely tény felett és azt nem kihágásnak, hanem bűnténynek qualificálja, a kir. ügyész hozzájárulása nélkül is, tehát proprio motu, s az ügyet átteszi a kir. törvényszékhez: ezen határozata annyira kötelező a törvényszékekre, a felekre is, hogy a bíróságok végérvényesen kötelesek azt elfogadni, s az elintézészt nem tagadhatják meg és az ügyet nem utasíthatják vissza. E szerint, ha ezen politikai bíróság valamely bűntényt constatal, a competentia fölött már nem határozhat, még ha ellenkező meggyőződése volna is, mert ez itt egyenesen ki van zárva. Kénytelen lesz tehát saját meggyőződése ellenére vagy egy szigorúbb büntetési tételt alkalmazni, vagy ha arra méltónak nem találta a panaszlottat, a büntetést teljesen megszüntetni; vagy ha olyannak találja az ügyet, mely az erdei kihágások közé sorozható, akkor az erdei kihágásokra szóló ezen törvény e szerint, mely azonban más bíróságok számára van alkotva, fogja az ügyet elintézni. Én nagy ellenmondást látok ebben és megvallom aggályt táplálok a miatt, hogy ha ezen politikai bíróságok határozatai a rendes bíróságoknak, mintegy zsinórmértékül fognak szolgálni.

Nagyon örvidenek, hogy ha ezen felfogásomnak ellenkezőjét mutathatnék ki azok, a kik ezen törvénynek jogi részét fogalmazták; de én a szakaszt most, tekintettel különösen arra, hogy e politikai bíróság már most a királyi ügyész

jelenléte nélkül is hozhat határozatot, aggályosnak tartom. Én ugyan konkrét indítványt tenni tartózkodom, csak konstátálom azt, hogy a hozott határozat következményeit is tekintetbe kell vennünk. (*Helyeslés a balon.*)

Bárá Kemény Gábor kereskedelemügyi miniszter: Bátor leszek elmondani, hogy hogyan értem én az eljárást. Nem vonom kétségbe, hogy minden ember csalatkozhatik, a törvényszékek is csalatkozhatnak, de azért a felebbezéseknek meg is van bizonyos határa. Itt a másodfokú bíróság határozata végérvényes és megtörténhetik, hogy, miután az ember csalatkozhatik, hogy ez a politikai bíróság valamely ügyet, mint a melyet ő kriminalitásnak, bűnténynek tekint, áttesz a törvényszékhez, mi következik belőle? Magának ezen közigazgatási bíróságnak hatásköre és illetősége a határozat hozatalával bevégeződött; s e határozatnak koránt sincs azon hordereje, hogy utasíthatja az igazságügyi közegeket, a törvényszéket, hogy e szerint ítéljenek benne. A mint a törvényszék úgy van meggyőződve, hogy az áttett ügy nem képez bűntettet, hanem vétséget, ítélt a fölött a maga meggyőződése szerint, s a mint azt a törvény hozza magával. Ez a dolognak menete, így értem én, kérném tehát a §. elfogadását.

Gulner Gyula: T. ház! Én osztózom azon aggodalmakban, a melyeket Csider t. képviselő ur felemlített. Az idézett §. második bekezdéséből merem állítani, hogy per absolute nem az következik, és interpretatio útján nem lehet azt belőle kivonni, a mit a t. miniszter ur méltóztatott abból kivonni, mert ezen §-nak világos szövege — expresse — szigorúan azon értelmezés mellett szól, a melyet Csider képviselő ur felemlített. Méltóztassanak meghallgatni a második bekezdést: „A másodfokú bíróságnak ezen határozata”

Azon határozat, t. i. a másodfokú bíróság kimondja, hogy nem illetékes, mert vagy bűntényt, vagy vétséget foglal magában az eset, tehát az iratok átteendők:

„melylyel a fennforgó ügyet az erdei kihágási bíróság hatósági körébe nem tartozónak állapítja meg, mind a kir. ügyész és a felekre, mind pedig a bíróságokra nézve végérvényes, s ez utóbbiak ellenkező felfogása indokából, az eljárás és elintézés nem tagadható meg s az ügy nem utasítható vissza.”

Már bocsánatot kérek, t. ház, én nem tudok más értelmezést adni ezen szavaknak, melyeket az imént felolvasni bátor voltam, mint azt, hogy azon esetben, ha a bíróság azt mondja, hogy ez nem tartozik reám, ezzel már bűntényt vagy vétséget konstátált. A bíróságnak, ha alkalmazzuk így az expressokat, legfeljebb a között van választása, hogy bűntény-e vagy vétség; de ezen

túl nem mehet. Miért nem? Azért, mert ha ellenkező felfogása van is a bíróságnak, ha tudja is, hogy nem bűntény, sem vétség a fennforgó cselekmény, azért ezen ellenkező felfogás indokából az eljárást és elintézését nem tagadhatja meg, és pedig oly irányban, a mely irányban a közigazgatási bíróság áttette az iratokat a rendes bírósághoz.

De ha nem ez az értelme e szakasznak és csak oly értelmezés van czélozva ezen második bekezdés által, mint a minőt a t. miniszter ur méltóztatott felvilágosításképen adni: akkor ne méltóztassanak ezen szövegezés fenntartása mellett lenni; mert ebből legalább, nem mondom, hogy minden ember, de méltóztassanak elhinni, igen sok ember azt a felfogást fogja kiolvasni, a melyet Csider Károly képviselő ur kiolvasott és én is kiolvastam; mert az alatt, hogy ha a bíróság ellenkező felfogásban van is, az eljárást még akkor sem változtathatja meg, csak azt lehet érteni, hogy csak a között választhat: bűntény-e, vagy vétség, habár a bíróság felfogása ezzel homlokegyenest ellenkezik is. (*Helyeslés a baloldalon.*)

Teleszky István: Az előttem szóló képviselő ur aggodalmaiban nem osztózhatom, mert a 158. §. szerint a másod fokú erdei kihágási bíróságok határozatával nem válik több végérvényessé, mint az, hogy az ügy az erdei kihágási bíróság hatáskörébe nem tartozónak találtatott. Ennyiben van res judicata; de arra, hogy van-e bűntett vagy vétség, nincs ítélet. E tekintetben tehát a bíróságok keze megkötve nincsen, s áttehetik az ügyet a rendes bíróságokhoz, a melyek az ügyben határozni tartoznak. Azon okoskodása sem áll a t. képviselő urnak, hogy a rendes bíróság bűntettet, vagy vétséget köteles kimondani. Bátor vagyok a t. képviselő urat arra figyelmeztetni, hogy akár hányszor megtörténik, hogy midőn a vád bűntetre, — vagy vétségre szól, a bíróság a végtárgyaláson kihágásról szóló marasztaló ítéletet hoz. Ebből az következik, hogy a felmerült esetben a bíróságok nem látják a bűntettet vagy a vétséget megállapítva, a kihágást fogják megállapítani. Ha a rendes bíróság fog ítélni a felmerült esetben és ez azt fogja látni, hogy tévedés forog fenn, mert nem vétségről, hanem kihágásról van szó, akkor a véghatározat a kihágást fogja megállapítani. E szakasz intentiója az, hogy az ügyek a felfogás különbsége folytán egyik hatóságtól a másikhoz és ismét visszautasíthatók ne legyenek. Egyébiránt a kir. ügyész teszi az indítványt.

Gulner Gyula (közbeszól): Hátha nincs jelen!

Teleszky István: De jelen van, mert különben nem indítványozhat, s én ebben garantiát

látok a tekintetben, hogy azon ügyek, melyekben a büntett, vagy vétség jelenségei nem fognak fenn, nem fognak más hatósághoz át-tétetni. Részemről elfogadom a szakaszt. *(Helyeslés.)*

Elnök: Méltóztassanak azok, a kik a 158. §-t az eredeti szövegezés szerint fogadják el, felállani. *(Megtörténik.)* A többség a szakaszt változatlanul elfogadta.

Baross Gábor jegyző: *(olvassa a 159., 160., 161. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak. Olvassa a 162. §-t.)*

Ormay Károly: E szakasznál egy új ki-kezdést vagyok bátor indítványozni, a melyben az mondatnék, hogy a másodfokú erdei kihágási bíróság határozata, a mennyiben az a 159. §-ban körülírt semmiségi esetekre nem vonatkozik, végérvényes. E gondolat végig vonul az egész fejezeten és ennek világos kifejezését a netaláni kételyek elhárítása végett nem lesz felesleges világosabban kitenni egy második bekezdés alakjában.

Baross Gábor jegyző *(olvassa a módosítványt):* „A 162. §. toldassék meg a következő második bekezdéssel:

A másod fokú erdei kihágások bíróság határozatai a 159. §-ban foglalt eset kivételével, végérvényesek.“

Elnök: Maga a szakasz ellen észrevétel nem tétetvén, az elfogadtatik.

Most bátor vagyok feltenni a kérdést Ormay képviselő urnak e szakaszhoz beadott toldására nézve, mely az imént felolvasott új bekezdést hoz javaslatba. A kik a pótléket elfogadják, méltóztassanak felállni. *(Megtörténik.)* A ház a javaslatba hozott második bekezdést elfogadja.

Baross Gábor jegyző: *(olvassa a 163. §-t.)*

Gullner Gyula: A 163. §. igen rövid és igen egyszerűnek látszik, pedig igen fontos. Ezt mondja: A kártérítés és pénzbüntetésnek végrehajtás útján leendő behajtása az adóbehajtásra nézve fennálló szabályok szerint eszközöltetik.“ T. ház! Én azt hiszem, hogy magánjogi viszonyokból eredő polgári természetű ügyekből folyó végrehajtási eljárást nem egészen célszerű és helyes csak ily általános kifejezéssel azon schemára rávonni, melyet az 1876: XV. t.-cz. állapít meg. Nagyon sajnálom, hogy nincs kezemnél

a törvény, mert abból bátor volnék több oly intézkedést felolvasni, melyet ily viszonyokra alkalmazni nem lehet. Péld. a törvény az adók behajtásának első stadiumául a megintést rendeli; kérdem a minster uraktól és a t. háztól, vajjon ily magánjogi természetű ügyben is a megintést fogja alkalmazni? Én azt hiszem, ez nem lehet; bocsánatot kérek, a polgári perrendtartású ítélet alapján keletkezett eljárásnak kell lennie, az ítélet kézbesítettik, az illető tartozik fizetni, s ha nem tud, rámennek és exequálják, de oly eljárást, mely az 1876: XV. t.-cz.-ben az adóbehajtásra nézve megállapítottatik, azt gondolom, hogy itt nem lehet alkalmazni.

Én tehát azt vagyok bátor indítványozni, hogy utasíttassék vissza e szakasz akár az erdőügyi bizottsághoz, akár pedig — és ezt még jobban szeretném — az igazságügyi bizottsághoz, mert ez jogi természetű dolog, a hol az eljárási formákat össze kell egyeztetni. Én nem mondom, hogy péld. azon kedvezményeket, melyek az adótörvényjavaslatban a zálogolás alól kivett tárgyakra vonatkozólag benfoglaltatnak, nem kell-e ide alkalmazni, de aggodalmamat kell kifejezni, hogy mind azt, a mi az adó behajtására nézve kiveendő és alkalmazandó a magán viszonyok közt is, kell és lehet is kivenni és alkalmazni. Én tehát ezen szakaszt, mely egész általánosságban egy nagy apparatussal járó eljárást, egy egészen más indokokból vezérelt és más nézpontok által dominált törvényben megállapított eljárást ily magánjogi természetű ügyre is reá akar vonni, és azt így általánosságban szövegezve odaállítani, ezt nem tartom helyesnek, sem kivihetőnek.

Azért bátorkodom beadni azon módosítványomat, hogy ezen szakasz újabb szövegezés végett az erdőügyi bizottsághoz utasíttassék. Tudom, hogy ily módosítvány a legtöbb ellen-szenvvel találkozik a minster ur és a t. képviselő urak részéről. Ismerem ennek okát is. Van némi jogosultsága. Az ok az, hogy a törvényjavaslat megalkotását hátráltatja. De megvallom, ezen szakaszt annyira fontosnak és nagy horderejűnek tartom, hogy nem érezhetem magamat feljogosítva arra, hogy szövegezni merészeljem. Kérem tehát a t. házat, méltóztassék ezen szakaszt az erdőügyi bizottsághoz utasítani. *(Helyeslés balfelől.)*

— Május hó 15-én 1879. —

Baross Gábor: Azon tiszteletteljes kéréssel vagyok bátor a t. ház elé járulni, kegyeskednék megengedni, hogy a 164. §. is felolvastassék. *(Helyeslés.)*

Antal Gyula jegyző *(olvassa a 164. §-t.)*

Baross Gábor: T. képviselőház! A tegnapi napon a 163. §. tárgyalásánál Gullner Gyula

képviselő ur indítványt adott be, mely szerint a 163. §. az erdőügyi bizottsághoz volna vissza-utasítandó. Indokolta ezen indítványát azzal, hogy a 163. §. intézkedéseit nem tartja célirányosaknak és azoknak a gyakorlatban való alkalmazhatósága tekintetében, aggályai vannak; különösen a kártérítési összegek, valamint a

bírságpénzek behajtására vonatkozólag. Én osztozom t. képviselőtársam aggályaiban és magam is azt tartom, hogy e szakasz intézkedései nem egészen felelnek meg a célnak; alaki tekintetben azonban röviden azt kívánom megjegyezni, hogy ha már ezen paragraphus visszautasítását kívánja, sokkal célszerűbb lett volna azt indítványoznia, hogy az, mint jogi szempontokból intézkedő, a jogügyi bizottsághoz utasíttassék. *(Felkiáltások balfelől: Azt mondta!)* Engedelmet kérek, mondta ugyan, de indítványa mégis úgy szól, hogy a szakasz az erdőügyi bizottsághoz utasíttassék vissza.

De egyáltalán nem tartom szükségesnek ezen szakasznak bármely bizottsághoz való visszautasítását azért, mert a végrehajtás kérdése valóban szerfelett nehéz. Egyrészt azt kívánja, hogy itt nem tudom, hány szakaszból álló codicált munka jöjjön létre a végrehajtásra vonatkozólag; másfelől pedig mindnyájunknak óhajtunk kell, hogy ezen törvényjavaslat lehetőleg minél előbb törvényté váljék; ha pedig visszautasítjuk ezen szakaszt, meglehet, hogy oly javaslat fog előállni, a melynek elkészítése és e házban való tárgyalása ismét hosszú időre halasztaná ez ügy végleges befejezését. De végül nem tartom szükségesnek a visszautasítást, mert nézetem szerint itt a t. házban is lehet intézkedni és ezen intézkedés minőségére nézve legyen szabad egy pár indokot felhozni.

Ezen 163. §-ban a végrehajtás röviden meg van említve, hogy az a fennálló adóvégrehajtási szabályok szerint eszközöltetik; de arról nincs intézkedés, hogy mily esetben lehet a végrehajtást elrendelni és foganatosítani, mert különbség van azon helyzet között, a mely egy jogerejűvé vált határozat folytán és azon helyzet között, a mely nem egészen jogerejű, hanem csak az egyik eljárás bíróság ítélete folytán áll be. Így megtörténhetik, ha ez iránt határozott intézkedés nincs, hogy már az elsőfokú erdőbíróság határozata folytán az illető fél a végrehajtást kéri és a bíróság azt elrendeli, mert az sehol mással általában véve korlátozva nincs. Nézetem szerint tehát ki kell mondani, mikor kérhető és mikép rendelhető és foganatosítható a végrehajtás. De másfelől, t. ház, a végrehajtás eszközöltetik az adóbehajtásra nézve fennálló törvény, t. i. az 1876: XV. t. cz. és nem szabályok szerint. Ha tehát egy törvényben hivatkozás történik valamely intézkedésre és eljárásra, s azon intézkedést és eljárást a törvény szabályozza: még se lehet akkor szabályra, de igenis törvényre kell hivatkozni. Végül harmadszor, ha az ember végrehajtás iránt kíván intézkedni s ezen tárgy nem homogen a többi tárgyakkal, a melyekre már a végrehajtások iránt intézkedő törvény vonatkozik, de igenis szükséges épen különlegességénél fogva, hogy specialiter itt is történjék a végrehajtást

illetőleg a viszonyoknak megfelelő intézkedés s célirányos megérteni azt, hogy a végrehajtás szabályai combinative mi módon és ki által állapítandók meg. Combinative mondom azért, mert lehet a perrendtartás- lehet a nélkül, az adóvégrehajtásra vonatkozó törvény rendelkezése szerint csinálni meg a végrehajtási szabályokat, lehetne egyszerűen és lehetőleg a gyakorlati életnek megfelelőleg intézkedni.

Ezen röviden és általában elmondott, remélem senki által meg nem czáfolható tételek alapján engedje meg nekem a t. ház, hogy a 163. §-hoz módosítványt nyujtsak be; de mert egyuttal azt is kértem a t. háztól, hogy a 164. §. is felolvastassék, hogy így egyszerre történhessék meg a módosítvány beadása és motivációja, bátor vagyok röviden azt pár szóval indokolni. A 164. §. így szól: „Az ügyrendtartás szabályozása iránt a belügyminister rendeletileg intézkedik.“ Nézetem szerint ez sem formulázásában, sem tartalmában nem helyes, mert a belügyminister intézkedik ugyan, de csak annyiban, a mennyiben azt közzé teszi, szeretném azonban, hogy ezen specialiter a t. földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister ur körébe vágó törvényre nézve ő is meghallgattassék. Lehet, hogy talán meg fog hallgattatni a hivatalok kölcsönös érintkezése folytán, de ezt itt meg kell érinteni.

Mindkét módosítványom e következő:

„A 163. §. helyére teendő:

Ha a jogerejűvé vált ítélettel elmarasztalt fél a kártérítés és a pénzbüntetés összegét az ítéletben meghatározandó határidő alatt le nem fizeti, végrehajtásnak van helye.

A végrehajtásnak közigazgatási úton elrendelése és foganatosítása iránt az eljárás elsőfokú bíróság hivatalból intézkedik.

A végrehajtás iránt egyébként a jelen törvény a perrendtartás, valamint az 1876. évi XV. évi t. cz.-nek az egyenes és közvetített adók végrehajtás utjáni behajtásáról szóló rendelkezésre való tekintettel, a következő §-ban érintett ügyrend részletesen intézkedik.

A 164. §. helyébe teendő: „Az ügyrendtartást a belügyminister egyetértőleg a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministerrel, rendeletileg állapítja meg és teszi közzé.“

Még csak azt kívánom röviden megjegyezni, hogy t. képviselőtársam, a ki tegnap a visszautasító indítványt megtette, felemlített egy körülményt, mely szerint ő ezen törvényjavaslat körébe foganatosítandó végrehajtásoknál bizonyos nemeket szeretne kivételni, a melyeket különben az adótörvény nem enged végrehajtatni. Így péld. a gazdaság folytatására nélkülözhetlenül szükséges igás marhát, a mely a kivett tárgyak közé tartozik az LIV. t. cz. 11. §-a szerint. De bátoé

vagyok figyelmeztetni a t. képviselő urat, hogy a perrendtartás sem tesz egyebet, a mely habár nem fejezi magát így ki, de mégis a 339. §-ban kivételt enged azokra nézve, a melyek a gazdaság folytatására okvetetlenül szükségesek, Utóvégre ezt részletesen megemlíteni nem tartom szükségesnek, mert felteszem azt, hogy a t. minister ur, mikor e szabályzatot szerkeszteni fogja, nem fog felvenni azok közé olyanokat, a melyek absolute nem volnának felveendő; azért vettem fel e módosítványomban is az illető törvény megemlítését, hogy a kormány azon kivételekre reflectáljon a szabályzat megállapításánál. Ismételve kérem, méltóztassék módosítványomat elfogadni, mely mindezen nehézségeknek elejét veszi.

Horváth Gyula jegyző (olvassa Baross Gábor módosítványát).

Elnök: Szólásra feljegyezve senki nem lévén . . .

Gulner Gyula: Én, t. ház, a tegnap beadott módosítványomra vonatkozólag annyit vagyok bátor megjegyezni, hogy elértem czélot, a mely szerint a törvényjavaslat 163. §-a nem marad oly ártalánosságban, mint az tervezve volt. Részemről tehát tegnap beadott indítványomat visszaveszem. (Helyeslés.)

B. Kemény Gábor: Akkor én is csak azt vagyok bátor jelenteni, hogy a cél, mely contemplálva volt, ezen módosítvány által jobban eléretik és csak az eredeti szövegezésnek igazolásul azt hozom fel, hogy azon bírságokat, a melyek behajtandók, nem lehet tisztán olyanoknak tekinteni, mint egyeseknek más magánfelek irányában fennálló követelését; mert a 208. §-s szerint ezen bírságoknak jelentékeny része a szegény-alap és az erdei alap javára lesz fordítandó. Miután pedig közérdekű pénzeket illetőleg a magántermészetű ügyekben is adóvégrehajtási eljárás alkalmaztatik, mint péld. a vízszabályozási társulatoknál, nagy veszélyt abban sem láttam volna, ha az eredeti szöveg megmarad; de miután magam is elismerem, hogy a módosítvány correctebben fejezi ki ez eszmét, szívesen hozzájárulok ahhoz. (Helyeslés.)

Elnök: T. ház! Miután a 163. és 164. szakaszra Baross Gábor képviselő ur által beadott módosítvány ellen egy oldalról sem tétetik észrevétel: ennél fogva a 163. és 164. szakaszokat a Baross Gábor képviselő módosítása szerint elfogadottaknak nyilvánítom.

Gulner Gyula: T. képviselőház! A most elfogadott 163., illetőleg 164. §. után egy új szakaszt vagyok bátor ajánlani a t. ház figyelmébe. Nevezetesen nem tudom ugyan, hogy azon ügyrendtartás, a miként magát a törvényjavaslat kifejezi, ki fogna-e arra terjedni, a mit az én indítványom érint, vagy nem; de én a hatóságot,

a forumot, a hol a felek a felmerült sérelem vagy panaszok esetén fordulni jogosítva vannak, szeretem a törvényben körülírni, mert azt fontosnak tartom. Ugyanis ha az adóvégrehajtó adókat a panaszra, a finánczhatóságnál kell az ellen keresni az orvoslást; ha a gyámügyi törvény végrehajtásánál merül fel panasz, a felett a gyámhatóság intézkedik, azután intézkedik a belügyminister. A polgári peres eljárásnál felmerülő panaszoknál megvan a rendes orvoslási módja a rendes bíróság előtt.

Én tehát azt gondolom, t. ház, hogy nem fogunk felesleges dolgot elkövetni, ha ezen törvényjavaslatba beleiktatjuk azon forumokat, melyek a végrehajtások körül felmerült panaszok elintézésére hivatva lesznek. Ennél fogva minden további indokolás nélkül — mert azt hiszem, hogy a tárgy oly világos, miszerint az semmiféle további indokolásra nem szorul — egyszerűen a következő szerkezetet vagyok bátor ajánlani a t. háznak új szakasz gyanánt (olvassa): „A végrehajtás szabályszerűsége ellen felmerült panasz felett első fokban a közigazgatási bizottság, másodfokban a belügyminister határoz.“ Így lesz ez azután azon törvényekkel is összhangban, melyek azt rendelik, hogy az adóvégrehajtás körül felmerült panaszok esetén, részint a közigazgatási bizottság, részint a finánczminister, más panaszoknál a közigazgatási bizottság s a közmunka-minister határoz és így tovább. Szóval meg kell nevezni itt is a hatóságokat, melyek az eljárás elleni panasz esetében határoznak.

Antal Gyula jegyző (olvassa).

B. Kemény Gábor kereskedelmi minister: T. ház! Nem látok valami nagy fontosságot ezen indítványban. Annak, a mit a t. képviselő ur mondott, benne kellett volna lenni az ügyrendtartásban, ha azonban a t. ház úgy kívánja, nekem nincs kifogásom ellene, hogy itt a törvénybe fölvetessék.

Baross Gábor: Én csak annyit kívánok megjegyezni, hogy az előző 163. §-ban méltóztattak már elfogadni azt, hogy a végrehajtás szabályozása iránt részletesen a ministerium intézkedik. Ennél fogva az eljárás elleni panaszok fölötti döntő forumokról is ama szabályok intézkednének.

Gulner Gyula: Ezt nem ismerem el.

Baross Gábor: Miután tehát már minden irányban el méltóztatott fogadni, hogy a minister intézkedjék, én megvallom, hogy szükségesnek nem tartanám, mert ez a dolog lényegéből folyik.

Elnök: A kérdés az, t. ház, méltóztatik-e elfogadni Gulner képviselő ur módosítványát, igen vagy nem? (Elfogadjuk!) A kik elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) A ház többsége elfogadja. Ennél fogva a Gulner kép-

viselő ur által beadott módosítvány szerint egy új szakasz fog beiktattatni.

Bátor vagyok megjegyezni, hogy ezen §. elfogadása folytán a §§. számai ismét helyreállnak és változatlanul maradnak.

Még csak azt vagyok bátor kérdezni, hogy ezen elfogadott új §. hova igttattassék be? Mert nézetem szerint ennek a §-nak a régi 163. és 164. §§. közé kell jönnie. (*Helyeslés.*) Ennélfogva a t. ház kívánságához képest ezen új §. a régi 163. és 164. §. közé fog igttattatni.

Antal Gyula jegyző (olvassa a 165—168. §§-okat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak).

Baross Gábor jegyző: (olvassa a 169. 176. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak. Olvassa a 177. §-t).

Mocsáry Lajos: T. ház! Én a harmadik cím végére, mely a kopár területek befásításáról szól, és a mi nézetem szerint, igen fontos culturalis feladat, egy újabb szakaszt leszek bátor indítványozni. Indítványom a vizmosásokra vonatkozik, melyek az erdőterületeken, és kizárólag csakis erdőnek alkalmas területeken, az ország nagy részében igen nagy mértékben elvannak terjedve és az illető vidékeknek igen nagy calamitását képezik. A t. háznak igen sok tagja van azon szerencsés helyzetben, hogy alig ismeri e bajt, mely az ország némely részében általában nem fordul elő; de vannak ország-részek, melyekben igen sűrűn jelentkezik, így Nógrád, Borsod, Gömör és Heves összefekvő részeiben nemcsak hogy a hegyoldalak és rétek váltak a vizmosások miatt haszonvehetetlenekké; hanem a völgyek magok is az eliszaposodás által teljesen kivétettek formájukból és haszonvehetetlenekké lettek; mindig mélyebben vágja be magát, az esős idő következtében folytonosan rosszabb anyagot hozva le a hegyekről a völgybe, elrontja a réteket, a patakok folyását, sokszor a csinált utakat is elülteti az iszapba, úgy, hogy azokat újra kell emelni, s egész közlekedési vonalak fenyegetve vannak.

Én e bajt olyannak tartom, t. ház, hogy nagyon is szükséges rajta segíteni s ezen pedig csupán magán úton segíteni lehetségesnek nem tartom; de szükségesnek vélem, hogy a törvényhozás, az állam is beleavatkozzék.

E törvény egy szakaszában van ugyan szó oly kopár területek befásításáról, melyek hegyomlások, kő- és hógörgetegek, szélvésznek és a vizek rombolásának, futóhomok tovább terjedésének meggátlására alkalmasak. De úgy látom, hogy a vizmosásokra, melyek pedig nálunk specialis calamitást képeznek, nincs figyelem fordítva. Lavinákról intézkedni majdnem felesleges. Alig fordul elő eset, hogy nálunk lavina kárt okozzon. Ellenben a vizmosás nálunk specialitást képez, melyekben intézkedni kell. A mi itt álta-

lánosságban ki van mondva, azt nagyjából erre is lehetne talán érteni; de én ezt nem tartom elégségesnek. Itt leginkább nagyobb területek megóvásáról és befásításáról van szó, de kisebb területeknek, egyes birtokosoknak okozható károk elhárításáról nem történik intézkedés. Nem hiszem, hogy az ezen §-ban foglalt határozmány nyomán e tekintetben valamit lehetne tenni. Továbbá itt csakis befásításról van szó, holott nemcsak befásításra, hanem másra is van szükség. A vizmosások fenekét elgátolni kővel vagy fonásokkal, de leginkább befásítással, ez a feladat. Ezért tartozik az ügy az erdőtörvény keretébe.

Szükséges volna, hogy a kormány e tárgyat alaposan tanulmányozza. Ki kellene küldeni gazdákat, erdészeket, mérnököket és általában szakértőket, kik az ügyet minden oldalról és minden tekintetben megvizsgálják, úgy, hogy aztán a kormány a törvényhozás elé léphetne a baj orvoslásának módjával.

Erre vonatkozik indítványom, mely nem tartalmaz egyebet, mint azt, hogy a ház utasítja a kormányt, miszerint a vizmosások ügyét részletes és tüzetes tanulmányozás tárgyává tegye s mihelyt e tanulmányozás következtében arra, hogy törvényhozási intézkedéseket concipálni és proponálni lehet, ezt megtegye. Hogy a kormány meg fogja ezt tenni és hogy az eredmény nem fog elmaradni, arra nézve kedvezőnek tartom azon körülményt, hogy jelenleg éppen olyan földművelési miniszterrel bir az ország, a ki ezen tárgyat ismeri, minthogy tudtommal maga is birtokos oly vidéken, a hol a vizmosások a legnagyobb mértékben fordulnak elő; a ki pedig ismeri a tárgyat, az inkább van hivatva, hogy intézkedjék iránta s az inkább érez is kedvet arra, hogy foglalkozzék vele.

Ezek alapján bátor vagyok a következő indítványt elfogadásra ajánlani:

A 177. §. után mint új szakasz iktatandó be: „A földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister ur utasittatik, hogy a vizmosások által megrongált területek viszonyait a helyszínére küldött szakértőkkel tanulmányoztatván, a megrongált területek befásítása és más alkalmas eszközök által megjavításáról és a vizmosások és az azok által okozott károk megakadályozásáról a képviselőház elé törvényjavaslatot terjeszsen.

Antal Gyula jegyző (olvassa a módosítványt, melyet aláírtak: Mocsáry Lajos, Katona Lajos, László Imre, Thaly Kálmán, Csanády Sándor, Turgonyi Lajos, Hevesy Benedek, Szongott Jakab, Majzik Viktor).

B. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister: T. képviselőház! Igenis ismeretesek előttem azon szomorú talajviszonyok, melyek Magyarország némely részé-

ben, különösen Borsod, Gömör és Nógrád megyében annyiszor ismétlődnek, a melyek minduntalan nyomról-nyomra láthatók és melyeket oly élénken ecsetelt az előttem szóló képviselő ur. Tudom, hogy az e tekintetben való intézkedés igen fontos; hogy egyesek ily esetekben nehezen tudják a szükségést megtenni, és hogy társulási uton a kormánynak közreműködésével lehet egyedül a kellő sikert biztosítani. De legyen szabad megjegyeznem az előttem szóló képviselő ur indítványát illetőleg, hogy kívánságának egy jelentékeny része benne van az erdőtörvényjavaslatban, a mennyiben a 165. §. első alineájában ki van mondva az, hogy oly kopár területek, melyeken hegyomlások, hó vagy kőgörgöttegek megakadályozása, szélvész és „vizek rombolásának”, valamint a futóhomok tovább terjedésének meggátlása végett stb. stb. a talaj megkötése szükséges, beerdősítendő. Van tehát már e tekintetben intézkedés; a 166. §. pedig intézkedik arról, hogy bizonyos körülmények közt kötelesek az illető birtokosok társulatba állni, hogy e munkát eszközöljék. A 177. §. pedig elmondja azt, hogy mily eszközöket alkalmazzon a kormány, illetőleg az állam az erdősítés előmozdítására. Minthogy tehát ezen törvénybe fel van véve mindaz, a mi a vizmosások meggátlása végett a beerdősítés szempontjából szükséges, azt hiszem, hogy itt e részben további intézkedésre nincs szükség. A t. képviselő ur azonban tovább ment, és olyanokat is javasol, a mik ezen törvényjavaslat keretén túlmennek. Nem arról szól többé, hol történjenek ültetések, miképen kezeltesse, mozdíttassanak elő az erdőültetvények, hanem arról szól, hogy miképen eszközöltessék az, hogy a nagy mosások, melyek mint magam is tudom, egy pár évtized alatt némelykor, lemosatván a hegy oldaláról azon tertiaer formatiojú ugynevezett veres nyirok, az alatta levő laza talajban medret váj magának a víz és oly mélyedéseket szokott vájni, melyekbe tornyokat lehet beleállítani és a teteje még se látszanék ki. Hogy ez miképen enyészettessék el és azon talaj miképen javíttassék meg, ez nem az erdőtörvényjavaslat feladata, mert ez az erdészeti törvényjavaslat keretén túlmegegy. Hogy mindamellett a kérdés nagy mértékben megérdemli a figyelmet és hogy bárki legyen Magyarország földművelési minisztere, szükségesnek fogja tartani, hogy e részben tanulmányok tétessenek, ezt már kijelentettem. Szándékozom is a kérdést tanulmányozni és alkalomszerűleg kész vagyok arról előterjesztést tenni. De ismétlem, ez a kérdés nem az erdészeti törvényjavaslat keretébe való s midőn a t. képviselő ur szíves volt az indítványt velem előlegesen közölni, már akkor volt szerencsém kijelenteni, hogy az intentiót tökéletesen osztom, de nem tartom helyénvaló-

nak, hogy az ezen törvényben s egyáltalán törvény alakjában mondassék ki, hanem határozat alakjában adassék a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek utasításul. Én ehez hozzájárulok, különösen ha azon részei, melyek az erdőültetésre vonatkoznak, melyekre nézve már intézkedik a tárgyalás alatt lévő törvényjavaslat, módosíttatnának, akkor a többire nézve, mint péld. a szakadások meggátlása, azok hasznosítása vagy hasznosságuk előmozdítása, e tekintetben kész vagyok ahoz, mint határozati javaslatához hozzájárulni. (Helyeslés.)

Mocsáry Lajos: T. ház! Miután 10-en irtuk alá az indítványt, jogom lenne még egy pár szót azokra nézve mondani, miket a miniszter ur elmondani méltóztatott. (Halljuk!) Azt mondta az igen t. miniszter ur, hogy egy része annak, a mit kívánok benn van a javaslatban. Nem kívánok a fölött a t. miniszter urral szót váltani, hogy mennyiben van benne, vagy mennyiben elégséges az, a mi e tekintetben a javaslatban benne van. De a mi már azt illeti, hogy némely része annak, a mit én szükségesnek tartok, a mi a dolog természetéből foly, nem is illenék az erdőtörvényjavaslatba; erre nézve meg kell jegyeznem, hogy a mi az erdők conserválását, új erdők teremtését eszközli, ha az nem is szorosan faültetés, azért beleillik az erdőtörvényjavaslatba. Mert hiszen itt erdőconserválásról van szó és erre alkalmas mód lehet más is, nemcsak a befásítás. Hanem miután a miniszter ur lényegben azon kifogást méltóztatott tenni az indítvány ellen, hogy az nem törvénybe való, hanem inkább határozat formában lenne beterjesztendő; én ehez részemről hozzájárulok és bátor vagyok arra kérni a t. házat, méltóztassék tehát indítványomat, mint határozati javaslatot tekinteni és mint olyat elfogadni, s akkor én indítványomhoz nem ragaszkodom. (Helyeslés.)

B. Kemény Gábor kereskedelemügyi miniszter: Az ellen nincs, mint előbb is mondtam, elvileg kifogásom, de arra kérném, méltóztassék a szövegezést egy kissé meggondolni. Nem mondom, hogy nem volna helyesen szövegezve, de az indítványnak egy része, miként már mondtam, meg van oldva a jelenleg tárgyalás alatt lévő törvényjavaslatban. Én tehát arra kérem a t. házat, méltóztassék azt kimondani, hogy elvileg elfogadja ez indítványt, mint határozatot, de szövegezésére nézve méltóztatnék egy közelebbi napot, talán a holnapi napot kitűzni. E célra talán legüdvösebb, leghelyesebb lenne az indítványt kinyomatni, hogy azt közelebbről megvizsgálhassuk, nehogy olyasmit tegyünk bele, a mi oda nem való. Kérem tehát az indítvány kinyomatását. (Helyeslés.)

Tisza Lajos: T. ház! Én azt hiszem, hogy

a tett indítványnak intentiójára nézve nincsen véleménykülönbség a házban. Itt tulajdonképpen csak az a kérdés, hogy hol és mily alakban oldassék meg ez az ügy. Én azt hiszem, hogy ilyen határozata a háznak már több is volt, melyben az egyik vagy másik minister figyelmét egy ilyen határozat által felhívja egy vagy más sürgős elintézendőre; de ez szerény nézetem szerint nem a törvény keretébe való, ez egy teljesen önálló indítvány. Én a magam részéről is bátor leszek az erdőtörvény indokából, ha az letárgyalatik, egy pár ilyen határozati javaslatot indítványozni s azt hiszem, hogy ugye ezekkel, mint a most szóban levőre nézve a leghelyesebb elbánási mód az lesz, hogy ha a t. ház kiadja az erdőügyi bizottságnak véleményes jelentéstétel végett és akkor a bizottság egészen függetlenül magától az erdőtörvénytől fog ez iránt határozni. *(Helyeslés.)* Ha méltóztatnak ebbe belenyugodni, akkor talán tovább mehetnénk a tárgyalásban. *(Helyeslés.)*

B. Kemény Gábor földművelési minister: T. ház! Ha az erdőügyi bizottsághoz utasítatik az indítvány, ahoz magam is hozzájárulok és akkor nem szükséges kinyomtatni, mert hisz a bizottság jelentése annak idején ugy is ki fog nyomtatni és napirendre tűzetni. *(Helyeslés.)*

Tisza Lajos: Szabad legyen megjegyeznem, hogy ez természetesen egészen független tárgy az erdőtörvénytől. *(Helyeslés.)*

Elnök: Talán találkozom a t. ház helyesléseivel, ha határozatkép kimondom, hogy a Mocsáry képviselő ur által eredetileg új szakasz gyanánt beadott, de most már általa is határozati javaslatná változtatott indítvány, az erdőügyi bizottsághoz utasítatik, hogy azt mielőbb tárgyalás alá vegye és annak idején a háznak jelentést tegyen róla. *(Helyeslés.)*

T. ház! A mai ülésben egy törvényjavaslatot a jogügyi bizottsághoz méltóztattak áttenni a pénzügyi bizottság javaslatára; hogy ez mielőbb megtörténhessék, a jegyzőkönyv erre vonatkozó pontjának hitelesítése szükséges. Méltóztassék tehát a t. ház e célból meghallgatni a jegyzőkönyvi kivonatot.

Molnár Aladár jegyző *(olvassa a jegyzőkönyvnek ide vonatkozó pontját).*

Elnök: Észrevétel nem tetetvén, a jegyzőkönyvnek ezen pontja hitelesítettik.

Baross Gábor jegyző *(olvassa a 178—208. §§-t, a melyek észrevétel nélkül elfogadtattak).*

Baross Gábor jegyző *(olvassa 209. a §-t).*

Molnár Aladár: Legyen szabad a t. előadó urhoz azon kérdést intéznem, hogy mit akar kifejezni ezen paragraphus? „Az országos erdei alapot erdészeti célokra a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister kezeli.“

B. Perényi Zsigmond előadó *(közbeszól):* Tessék módosítványát jelezni.

Molnár Aladár: Azt akarja-e mondani, hogy az erdészeti célokra szolgáló országos erdei alapot kezeli a minister, vagy azt, hogy az országos erdei alapot erdészeti célokra kezeli?

B. Kemény Gábor földművelési minister: A minister kezeli az alapot, és erdészeti célokra fordítja.

Molnár Aladár: Akkor világosabb volna azt mondani, hogy az erdészeti célokra szolgáló országos erdészeti alapot a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister kezeli. *(Helyeslés.)*

Azon kérdést is vagyok bátor fölvetni, vajjon nem méltóztatik-e szükségesnek látni, hogy a kezelés módja iránt is történjék intézkedés?

Br. Kemény Gábor földművelés-, ipar- és keresk. minister: Akkor ismét ott volnánk, hogy egy sereg paragraphust kellene fölvennünk, melyek specialiter ezen kérdéstről intézkednének. Pl. hogy mennyiben fordítottassék újonnan befásítandó területekre, mennyiben hivatalnokok fizetésére vagy valamely erdészeti iskola segélyezésére; és részemről nem tartom helyesnek, hogy a törvénybe ily csekélyebb jelentőségű intézkedések felvétessenek.

Baross Gábor jegyző *(olvassa Molnár Aladár módosítványát):* „A 209. §. mellé teendő: Erdei alap kezelése. 209. §. Az erdészeti célokra szolgáló, országos erdei alapot a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister kezeli.“

Elnök: Méltóztatik a 209. §-t ezen szövegezésben elfogadni? *(Elfogadjuk!)* Ennélfogva kimondhatom határozatképen, hogy a 209. §. Molnár Aladár képviselő ur szövegezése szerint elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző *(olvassa):* Hatodik cím. Zárhatározatok.

Elnök: Észrevétel nem lévén, a cím elfogadtatik.

Baross Gábor jegyző *(olvassa a 210. §-t).*

Tisza Lajos! T. képviselőház! A 210. §-t, a mint fogalmazva van, elfogadom, de bátor vagyok ahoz egy második bekezdést javaslatba hozni. Indoka az, hogy intézkedés történjék az iránt, nehogy az erdők azon öt év alatt, a mely alatt az állam felügyelete alá rendelt erdőkben a rendszeres üzemterv megállapítása megtörténik, pusztíttathassanak. Azt hiszem, nem szükséges bővebben indokolni, hogy szükséges a törvényben ez iránt intézkedni.

Indítványom így hangzik *(olvassa):* „A 210. §-hoz második bekezdésül tétessék: Azon közben eső időre, míg ezen törvény 2. és 18. §§-nak rendelkezései életbe fogtak lépni, a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister, a mennyiben tudomására jönne annak, hogy a 2., 4., 5. és 17. §§.

által az állam felügyelete alá helyezett erdőkben észszerűtlen és az erdő-állagot megtámadó üzem folytattatnék, azt esetről esetre rendeleti uton betiltja és a tulajdonosnak, az erdőfelügyelőnek és a közigazgatási bizottságnak meghallgatásával azon erdők számára ideiglenes gazdasági tervet állapít meg“.

Kérem a t. házat, méltóztassék ezen új bekezdést elfogadni.

Elnök: Ha nincs ellene észrevétel, akkor ez új bekezdést a ház által elfogadottnak nyilvánítom.

Baross Gábor jegyző (olvassa a 211—213. §-okat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak).

Elnök: Végig lévén tárgyalva e szerint az erdőügyi törvényjavaslat az holnap fog felolvasatni és végleg megszavaztatni.

Tisza Lajos: T. ház! Ezen törvényjavaslatlaltal kapcsolatban vagyok bátor a t. háznak még egy határozati javaslatot ajánlani.

Minden törvélynél ugyanis, a mely ennyi szakaszból áll, a melynek alapján eljárni a legalsóbb fokú közigazgatási és bírói tisztviselők vannak hivatva, szerintem szükséges, hogy az magyarázattal kísértessék és népszerűvé tétessék mindazon közegek számára, kik alsóbb fokon ennek alapján eljárni hivatottak, mind pedig azok számára, kik részére ez hozatott s a kiket ez legközelebből érdekel. Ez a külföldi törvényhozásoknál nem új intézmény s általában gyakorlatban van.

Szintén ezen eszme alá sorozandó az, hogy a törvénynek több rendelkezése van, melyben

például egyes beadványok, egyes folyamodások nem fognak bélyeg alá esni. Nagyon kíváncsok tehát, hogy azok, kik e törvény alapján eljárnak, azt konkrét kifejezve tudják, mely esetek azok, melyekre nem szükséges bélyeget alkalmazni. Mindezeket egy népszerű utasítás útján a ministerium eszközölheti és azt hiszem csak a törvénynek keresztülvitelét fogja elősegíteni, hogy ha e tekintetben a közvélemény tájékozva lesz.

Bátor vagyok tehát a t. háznak a következő határozati javaslatot ajánlani, hogy méltóztassék ezt is az erdőügyi bizottsághoz, talán helyesebb formulázás végett, azon megbizással utasítani, hogy azt a Mocsáry Lajos képviselő ur által ma beadott határozati javaslattal tárgyalván, erre vonatkozó jelentését a háznak beadja.

Határozati javaslatom a következő: „Mondja ki a t. képviselőház, miszerint szükségesnek tartja, hogy félreértések s félremagyarázások kikerülése végett, a törvény életbeléptetésekor és ezzel egyidejűleg az ezen törvényt magyarázó népszerű utasítás adassék ki; továbbá, hogy a kopár erdők beerdősítésére szánt kölcsönök fizetési feltételei s kamatja ezután évenként köztudomásra hozandók; végre, hogy a törvényt magyarázó utasításban határozottassanak meg mindazon folyamodványok, bizonyítványok és beadványok, melyek a törvény értelmében bélyegmentesek lesznek.

Elnök: Ugy hiszem, a t. ház méltóztatik elfogadni ezen indítványt, hogy ez a határozati javaslat szintén az erdőügyi bizottsághoz tétessék át. (Elfogadjuk!) Elfogadtatott.

— Május hó 19-én 1879. —

Br. Perényi Zsigmond az erdőügyi bizottság előadója: A képviselőház folyó hó 10-én tartott ülésének határozata folytán a Mocsáry Lajos és Tisza Lajos képviselő urak által benyújtott határozati javaslatokra nézve van szerencsém az erdőügyi bizottság jelentését bemutatni. Kérem, hogy azt kinyomatni és annak

idején az osztályok tárgyalásának mellőzésével a napirendre kitűzetni méltóztassék.

Elnök: Ezen jelentés ki fog nyomatni, a t. képviselő urak közt kiosztatni és a legközelebbi ülések valamelyikének napirendjére kitűzetni.

— Május hó 24-én 1879. —

Elnök: Következik az erdőügyi bizottság jelentése.

Beóthy Algernon jegyző (olvassa a jelentést).

„Az erdőügyi bizottság elismeri, a Mocsáry Lajos képviselő és társai által beadott indítvány fontosságát s azt, hogy hazánk több vidékén a vizmosások nagymérvű elterjedése és az ezek által okozott rombolások figyelmet igényelnek; és habár úgy van meggyőződve, hogy e baj, a legújabban letárgyalt erdőtörvény keretén belül is, legnagyobb részben orvosolható, és hogy e törvény által felállított szakközegek egyik legelső és főteendője lesz, az ily vizmosások által megrongált területek megfigyelése, s indítványozása az e baj terjedésének meggátlására szolgáló intézkedéseknek: — mégis a felvetett kérdés fontosságánál fogva, szükségesnek tartja javasolni, hogy mondja ki a képviselőház:

„A földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister felhivatik, hogy a vizmosások által megrongált területek viszonyait, a helyszínére küldött szakértőkkel különösen tanulmányoztassa, és a mennyiben az erdőtörvény keretében, az irányban a szükséges orvoslás elérhető nem lenne, a vizmosások és az azok által okozott károk terjedésének megakadályozására, annak idején, a képviselőház törvényjavaslatot terjesztszen be.“

Elnök: Nem lévén észrevétel, az imént felolvasott határozati javaslat elfogadtatik.

Beóthy Algernon jegyző (olvassa):

„A Tisza Lajos képviselő által beadott határozati javaslatot, azon részének kivételével, mely a befásításra szánt kölcsönök fizetési feltételeinek stb. évenkénti köztudomásul hozatalára vonatkozik, minthogy azok, kik ily kölcsönrel élni kívánnak, a részletes feltételeket igen könnyen megismerhetik, és azokra nézve maguknak mindig tudomást szerezhethetnek, — a bizottság magáévá teszi, mivel az abban kifejezett intézkedéseket szükségesnek és gyakorlati szempontból célra vezetőknak tartja; ajánlja tehát, hogy mondja ki a ház:

„az erdőtörvény életbeléptetésével egyidejűleg, félreértések kikerülése végett, egy a törvényt magyarázó népszerű utasítás adandó ki, mely utasításban egyszersmind soroltassanak fel és határozottassanak meg mindazon, e törvény értelmében szükséges folyamodványok, bizonyítványok és beadványok, melyek bélyegmentesek lesznek.“

Elnök: Senki által észrevétel nem tétetvén, az imént felolvasott határozati javaslat szintén elfogadtatik.

— Május hó 31-én 1879. —

Andaházy Pál: Van szerencsém az igazságügyi és az erdőügyi bizottság együttes jelentését a főrendiház által az erdőtörvényjavaslaton tett módosítások tárgyában a t. háznak azonnal tárgyalás végett bemutatni.

Elnök: Beleegyezik-e a t. ház abba, hogy a jelentés, mely ki van nyomatva és szét van osztva, azonnal tárgyalassék? (Igen!)

Horváth Gyula jegyző (olvassa a jelentést).

Elnök: Ha észrevétel nincsen, az egyesített jogügyi és erdőügyi bizottság szerint, a főrendek által a 23., 37., 40., 41., 48., 60., 75., 82. és 85. §§-hoz tett módosításokhoz a képviselőház hozzájárul.

Horváth Gyula jegyző (olvassa):

A 90. §-on tett módosítást, miután e szerint egyfelől a kártérítés és büntetés módjának megválasztása esetleg a tettesre bíztnék, a mi a

büntetőjog elveivel ellenkezik; másfelől pedig a legközelebbi raktárba való szállítás sok esetben aránytalanul terhelné a tetteket, gyakran pedig épen kivihetetlen volna: — a bizottság elfogadásra nem ajánlhatja — s ezzel szemben, a §-nak a képviselőház által megállapított eredeti szerkezetében való fentartását javasolja.

Elnök: Ha a t. háznak észrevétele nincsen, a 90. §. a főrendek által tett módosítások ellenében megmarad az eredeti szövegében.

Horváth Gyula jegyző (olvas):

A 97. §-ra vonatkozó módosítást a bizottságok elfogadásra ajánlják a t. háznak, valamint a 111. §-ra vonatkozót is, a „polgári“ szó kihagyásával.

Elnök: A t. ház elfogadja.

Horváth Gyula jegyző (olvas):

Továbbá hozzájárulnak a főrendiháznak a 118., 119., 120., 131., 136. és 154. §-okra tett módosításaihoz, és hasonlóan elfogadásra ajánlják a t. háznak.

Elnök: Észrevétel nem tétetvén, a t. ház a véleményt elfogadja.

Horváth Gyula jegyző (olvas):

A 178. §-ra vonatkozó főrendiházi módosításokat a bizottságok, „a hátrányok és“ szavak kivételével, szintén elfogadásra ajánlják. A „hátrányok“ szó által jeleztetni kívánt fogalom már a „kárak és költségek“ szavak által határozottan kifejeztetik, — míg a „hátrányok“ kitétel, határozatlanságánál fogva, könnyen félreértésekre adhatna alkalmat.

Elnök: Észrevétel nem tétetvén, az egyesített bizottság véleménye elfogadtatik.

Horváth Gyula jegyző (olvas):

Végül a 179., 208. és 212. §-okra vonatkozó főrendiházi módosításokat, valamint a 174. §-nál „az 1868. évi LV. t.-cikkre“ való hivatkozás kiigazítását, a bizottságok szintén elfogadják s elfogadásra ajánlják a t. háznak.

Elnök: Észrevétel nem lévén, az egyesített bizottság véleménye elfogadtatik.

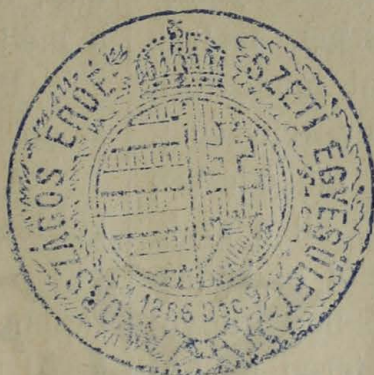
E szerint végig levén tárgyalva az erdő-törvényjavaslatot illetőleg a főrendek által tett módosítások: erről a méltóságos főrendek értesíttetni fognak. Hogy ez mielőbb megtörténhesék, talán még a mai ülés végével hitelesíthető lesz az erre vonatkozó jegyzőkönyvi kivonat.

— Junius hó 5-én 1879. —

Báró Nyáry Jenő, a főrendiház jegyzője: Nagymélt. elnök ur, t. képviselőház! Van szerencsém jelenteni, hogy a főrendiház az erdő-törvényjavaslatra vonatkozólag a t. képviselőház határozataihoz hozzájárult.

Baross Gábor jegyző (olvassa a jegyzőkönyvi kivonatot).

Elnök: E szerint az erdő-törvényjavaslat legfelsőbb szentesítés alá fog terjesztetni.

— Május 28. 1879. —

Következik a hármass állandó bizottság jelentése az erdőtörvényjavaslatról.

Pallavicini Ede örgr. jegyző *(olvassa a jelentés általános részét).*

Elnök: Eddig terjed a hármass állandó bizottság jelentésének általános része.

Mielőtt ez iránt nyilatkoznának a méltóságos főrendek, van szerencsém jelenteni, hogy az erdőtörvényjavaslat szakszerű részére Bedő Albert főerdőtanácsos ur fogja a szakszerű felvilágosításokat a méltóságos főrendek kívánságára megadni.

Van-e a méltóságos főrendeknek a törvényjavaslatra nézve észrevételök? *(Felkiáltások: Nincs!)* Ha nincs észrevétel, a méltóságos főrendek elfogadják az erdőtörvényjavaslatot általánosságban a részletes vita alapjául.

Méltóztassék pontonként olvasni a törvényjavaslatot.

Pallavicini Ede örgr. jegyző *(olvassa a törvényjavaslat 1—11. §§-ait, melyek észrevétel nélkül elfogadtatván, olvassa a 12. §-t).*

Majthényi László b.: Nagymélt. elnök, mélt. főrendek! Az erdőégés, főleg ha nagyobb dimenziókat ölt, kétségtelenül igen jelentékeny értéket szokott elpusztítani, a mi annál figyelemre méltóbb, mert ezen érték reproductiója rendszerint igen hosszú időn át történik és ez időt legalább is évtizedek szerint kell számítani. Azt gondolom tehát igen természetes, hogy minden oly intézkedés, mely ily csapás elhárítására, vagy ha az elhárítható nem volt, annak korlátozására, localisálására

van irányozva, lehetetlen, hogy meg ne nyerje a méltóságos főrendek méltánylását és ebből következőleg támogatását.

En mindamellett azt gondolom, hogy a mélt. főrendház azon tagjai, kik állásuknál fogva hivatva vannak megfigyelni a mindennapi élet mozzanatait, főleg azokat, melyeknél a gyakorlati cselekvés czélszerűsége mintegy próbakövíl kínálkozik, t. i. a főispánok, kötelesek a mélt. főrendház figyelmét felhívni, midőn azon nézetben vannak, hogy a törvényjavaslatnak egy, önmagában csak helyeselhető intentióját más eszközökkel, mint a melyek a törvényjavaslatban kijelölve vannak, sikeresebben, biztosabban valósíthatónak tartják.

Ezen eset forog fenn, nézetem szerint, ezen szakasznál, melyre nézve több, velem hasonló nézetűekkel egyetértőleg leszek bátor egy módosítványt benyújtani.

Azon theoriát, mélt. főrendek, a mely szerint hajdan a külön hatalmak és külön működési körök egymástól való merev elkülönözésben kerestek bizonyos panaceát a gyakorlat tökéletesen halomra döntötte; maga az alkotmányosság ez időszerint legczélszerűbbnek ismert módoszata, a parlamentarismus, merőben lehetetlen volna, ha a végrehajtó és döntő hatalom működésében egymástól elkülönöztetik; sőt egészen megfordítva két tényezőnek összeműködése épen a parlamentarismusnak jellege, mellőzhetetlen feltétele. Egy másik téren is consecratiót nyert ezen elv, midőn a közigazgatási bizottság a közigazgatási rendszerke

felvételre és midőn ezen intézmény mellett felhozott érvek közt, leginkább az birt nyomatékkal, hogy azon hivatalos közegek, melyek eddig egymástól külön, sőt, mint mondatott, egymás ellenében gyakorolták a tevékenységet, ezután egymással összhangzatos működésben teljesítendik hivatásukat. Ugyanez áll a szakértelemre nézve, mely a tisztviselői működésben és a tisztviselői intézkedésekben irányul szolgál. De áll ez még egy más téren is, hol nem a tanácskozás, mint a közigazgatási bizottságban és törvényhozási téren, hanem egyenesen a cselekvés pontosságától függ a feladat sikere, t. i. a harcztéri mozdulatoknál, a hol a hadvezér nem egyedül, hanem egyetértőleg a a tábornoki főnökkel, mint a szakértelem képviselőjével intézi e csapatmozdulatokat.

Méltóztassanak megengedni, hogy a gyakorlati térről meritsek érveket nézetem támogatására. Tudvalevő dolog, hogy vannak esetek, hogy az erdei égéseket másképen sikeresen meggátolni nem lehet, mint úgy, ha az erdőnek távolabb eső része mesterségesen felgyújtatik. Én ugyan nem hiszem, hogy az illető birtokos, a kinek erdejét ily módon felgyújtják, ennek különösen megörülne, de legalább megnyugszik ezen intézkedésben, ha azt hatósági tisztviselő teszi, kiről tudja, hogy egészen részrehajlatlan, míg az ellenkezőleg áll, ha ezt egy vele egyenlő állású magán ember vagy annak tisztje tenné, — mert ily esetben azt is feltehetné, hogy csak azért gyújtották fel, az ő erdejét, hogy ha a másé ég, égjen el az övé is. De más eset is fordulhat elő.

Ezen erdőtisztek ugyanis nagyobb számmal lesznek kinevezve és pedig kötelezőleg az illető birtokosokra nézve s megtörténhetik, hogy ezen erdei tisztek közül több hasonló rangu egyén lesz jelen az égés színhelyén, és akkor ezen erdőtisztek közt bizonyos versengés támad az iránt, hogy melyiket illesse az oltási intézkedés vezetése.

Mindezen nehézségek elháríthatók lennének nézetem szerint a 12. §. 2. bekezdésének egy igen csekély módosításával, melynek értelme az volna, hogy az oltási művelet vezetésére hivatott közegek ne taxatim, ne egymásután, hanem egyszerre működjenek közre, és működésök egyszerre

vétessék igénybe. Bátor vagyok módosítványomat, melyet több igen tisztelt társam is támogat, a mélt. főrendek figyelmébe ajánlani.

Pallavicini Ede örgróf jegyző (olvassa):
Módosítás az »erdőtörvény« 12-ik §-ához.

A törvényjavaslat 12-ik §-ának utolsó bekezdése ekép szövegezendő:

»Az oltást a szolgabíró, a helyszínén lévő, rangban első erdőtisztel vezeti, s ha ezek közül senki sem volna jelen, azon község előljárója, melynek határában, vagy legközelebbi szomszédságában az erdőégés van. Beadják: B Majthényi László, Báró Miske Imre, Báró Nyáry Jenő, b. Fiáth Ferencz, id. b. Vay Miklós, Ürményi József ifj. b. Vay Miklós, Kubicza Pál, gróf Szapáry István, Beliczey István «

Czirák János gr. főtárnokmester:
Miután ezen módosítvány, ily jeles nevek aláírásával ékeskedve jelenik meg, elesik a házban különben szokásos szabályszerű azon eljárás szükségse, hogy az indítványt támogatni kell, mert támogatva van az azon aláírások által, melyek azon tündökölnék. Én részemről, daczára annak, hogy alaposoknak találok azon indokokat, melyeket nagyméltóságú barátom és módosítványának támogatói felhoztak a mellett, hogy a 12. §. 2-ik bekezdése módosíttassék, mégis kénytelen vagyok ellenkező nézetemet kijelenteni.

Az első indok, mely erre vezet, az, hogy arra hogy bármely intézkedés czélszerűen történhessék, szükséges, hogy annak vezetése egy kézbe legyen összpontosulva. Ha az mondatik, hogy egyetértően vezeti az intézkedést az erdőfőtiszt és a szolgabíró, akkor ez annyit tenne, mintha valamely ezred felett két ember parancsnokolna, ebből pedig többnyire nehézségek, zavarok támadnak, mert különösen veszély idején igen szükséges, hogy egy kézbe legyen összpontosítva a vezető hatalom.

A második szempont az, hogy minden dolognál szükségesnek tartom, hogy a szükséges intézkedések vezetése szakemberekre bízassék; és ily kérdésekben minden esetre az erdőfőtisztet tartom leghivatottabbnak mint szakképzett egyént, bármennyire jeles tulajdonokkal birjanak különben a közigazgatási tisztviselők. De a közigazgatási tisztviselők egyébként is annyi mindenféle teendővel vannak elhalmozva

hogy nem tehetem fel rólok, hogy még erre nézve is szakismerettel birjanak. Az ország minden részében fennállanak újabb időben tűzoltó testületek és ezek parancsnokaira van ruházva az intézkedés joga, és minden hivatalos közegnek alá kell rendelnie magát a tűzoltó parancsnoknak és segédkezet nyújtani, rendeletei végrehajtásában. Ez is egy újabb érv, mélt. főrendek, arra nézve, hogy azon intézkedés, mely a szakaszban foglaltatik, helyes.

A harmadik ellenvetés, melyet t. barátom tett, t. i. hogy ha többen vannak jelen, az esetben kétség támad, hogy kit illet az egyenlő rangúak közül a főintézkedés; erre nézve bátor vagyok megjegyezni, hogy ez épen úgy előfordulhat a szolgabíróval szemben, mert megtörténhetik, hogy az erdőégés épen két kerület vagy megye határán történik és akkor a két szolgabíró közt merülhet fel a kérdés, hogy kit illet az intézkedés joga.

Ezen indokoknál fogva, kérem a mélt. főrendeket, méltóztassanak a szakasz szövegét a módosítvány ellenében megtartani. (*Helyeslés.*)

Id. Vay Miklós b. koronaőr: Nagymélt. elnök, mélt. főrendek! Nem úgy szólalok fel, mint valami inveterált municipalista, mert nem tagadom, hogy e tekintetbeni nézeteim mindinkább alább szállanak. Nem azon szempontból indulok ki tehát, mint a honti főispán ő nmltga, és a kik vele együtt az indítványt aláírták; hanem úgy hiszem, hogy a törvényjavaslat szövege eléggé világos, midőn az mondja, hogy az intézkedés az oltásnál a rangban első erdőtisztet illeti; már az, hogy első, vagy második-e valamelyik, ugysis akadályt nem fog képezni, de az mondatik benne, hogy »különben a szolgabíró« illeti az intézkedés. Mit tesz ez? Azt, hogy ha az erdőtiszt nincs ott, és a szolgabíró ott van, akkor ezt illeti. És ha egyik sincs ott? Akkor is világos a dolog, mert akkor a szomszéd községi előljárót illeti. De hát ha mind a kettő, a szolgabíró is, az erdőtiszt is ott van? Ha az mondatik, hogy a szolgabírónak semmi dolga, ha az erdőtiszt ott van, akkor a szolgabíró elmegy, hogy az erdőtisztnek meg legyen azon egész befolyása, mint azt a 12. §. megjelöli. De az a kérdés, hogy lesz-e ezen erdőtisztnek, mint új organumnak az a tekintélye

s befolyása a népre, mint a szolgabírónak? Én azt hiszem, hogy úgy, a mint a módosítvány kívánja, a kettő együtt működhetnék és azért, miként a tárnokmester ő excellentiája mondta, egy kézben maradhat a vezénylet, a mennyiben a szolgabíró az erdőtiszt kezére fog dolgozni.

Ennek következtében ezen csekély változtatás elfogadható.

A tűzoltókra nézve másképp áll a dolog, mert azok minden esetre rendezve és szervezve vannak, a kik jól tudják teendőjüket; ellenben azok az emberek, a kiket a veszély pillanatában a falukról kell behajtani, bizony azok az erdőtisztre nem igen hajtanak, hanem a szolgabíró azokra is teljes befolyással bír. Ennélfogva kérem a mélt. főrendeket, méltóztassanak a módosítványt elfogadni.

Ürményi József zalamegyei főispán: Nagyméltóságú elnök ur, mélt. főrendek! Én teljesen magamévá teszem a Cziráky János gr. ő excellentiája által felhozott theoriákat. Természetesen tagadni nem lehet, hogy a czélszerűbb vezetés és vezénylet a szakértőt illeti meg. De kérdés, hogy a czélszerű vezénylet fogja-e azt az eredményt biztosítani? Teheti-e azon szakértő vezérő más megszokott hatalomnak hozzájárulása nélkül, hogy a nép az ő parancsait kövesse? Én azt hiszem, hogy nem. De itt más tekintetek is forognak fenn. Tegyük fel, hogy azon szolgabíró vagy épen nem szakértő, vagy közömbös az iránt, a mint a szakértő vezénylet és miután ezen törvény által, ha így marad, alá van rendelve, azt egyéni gyengeségénél fogva talán érzékenyen fogja venni, hogy ő csak másoknak rendeleteit teljesíti, mikor nincs arra kötelezve.

Már most a szolgabírónak befolyása a közigazgatás terén általában oly lényeges, oly életbevágó az egész népességre nézve, hogy annak hatalmát minden erkölcsi módon okvetlenül fenntartani szükséges. A szolgabírónak a nép bármely veszély idején készséggel fog engedelmeskedni, míg ellenben azon erdőtisztnek, a kivel tudjuk, hogy a localis viszonyoknál fogva bizonyos faizási kérdésekben nem igen van egy értelemben, sőt némileg ellenkezésben szokott lenni, nem szívesen engedelmeskedik. Már most, ha tekintjük ezen erkölcsi körülményt,

lehetetlen be nem látni, hogy ezen ellenséges viszonynál fogva a nép csak a szolgabíróra fog hallgatni és csak azt fogja megtenni, a mihez a szolgabíró is hozzájárulását adja.

Ez már magában olyan ok, a mi, ha nem állanának is a többi okok, már is a módosítvány elfogadását indokolja.

Azonban méltóztatott ő excellentiája felhozni, hogy a tűzoltó-társulatok parancsnokai vezénylik az oltást. Ezt látjuk mindennap, az igaz. De ezek nem parancsolnak a népnek és a segélyező közönségnek, hanem parancsolnak a maguk legénységének, a kik be vannak tanulva és tudják teljesíteni és teljesítik is feladatukat; de azt nem is kísérlik meg, hogy a népnek parancsoljanak, ha csak nincs ott azon közeg, a kihez szokva van a nép, és az parancsol.

Én különben nem képzelhetem, hogy a szolgabíró ellenkezőt parancsolna, ha csak azon közeg — a kinek szintén lehet emberi gyengesége — valami szemmel látható helytelenséget, vagy ki nem vihetőt rendel. Ekkor a szolgabíró ellenkezőt fog parancsolni és akkor az fog történni, a mit a szolgabíró mond, az bizonyos.

Az az eset, hogy két szolgabíró is jöhet össze, az megtörténhetik, azonban ezt csak nagyon ritka esetben tartom valószínűnek.

Ezen okoknál fogva én is Majthényi ő excellentiája javaslatához járulok.

Kemény Gábor b. keresk.-, földmív.- és ipariügyi minister. Nagyméltóságu elnök ur, méltóságos főrendek! Én magam igen nagy hive vagyok a municipalis életnek, azon korlátok között, a melyek közt azt egy civilisált, egy parlamentáris állami igazgatással fenntartani csak lehetséges. De ha még is kérném az eredeti szöveg megtartását, és a szolgabírónak ezen hatáskörrel való fel nem ruházását; akkor ne méltóztassanak ezt municipális tekintetek alá vetni, és ne méltóztassanak ezt legkevésbé a municipiumok elleni ellenszenvnek tulajdonítani. Egészen tárgyilagos okok azok, a melyeknél fogva kötelességemnek tartom kérni az eredeti szöveg megtartását.

Megvallom, nem hiszem, hogy a módosítás a gyakorlati életben, valami nagy különbséget tehetne. Az erdőégéseknél igen kevés esetben van a szolgabíró maga jelen. És nem is szólva

azon esetekről, a melyeket b. Majthényi ő nagyméltósága és vele többen ajánlanak, mert megtörténhetik, hogy a szolgabíró és az erdőtszít ugyanegy eljárást kíván követni, s így összeütkezés nem lesz, hanem együtt közös erővel fognak intézkedni; méltóztassanak figyelembe venni, hogy az erdőégési esetek csaknem egészen olyanok, mint bármely vész pillanatában való intézkedések, a melyekben rögtön saját felelősségére kell valakinek közvetlenül intézkednie, mert különben az eltérő intézkedések egymást megsemmisítenék.

Majthényi b. ő nagyméltósága hivatkozott a harci mozzanatokra. Nem tartom ezt egészen találónak. Azt szokás mondani »omnis similitudo claudicat« de azt hiszem, hogy ez nagyon is sántikál.

Mert a hadseregnél a főparancsnok intézkedik feltétlenül; a táborszernagy és táborkar véleményezőleg járul eléje a maga nézetével, de a feltétlen intézkedési jog a főparancsnokot illeti. S én abban az esetben, hogy ha nem méltóztatnának az eredeti szöveget elfogadni, inkább azt kérném: méltóztassanak egyenesen kimondani, hogy a szolgabíró és nem más, mert ilyen esetekben csakis egy egyénnek lehet intézkednie. Már pedig, ha egynek kell intézkednie, akkor ki van arra leginkább hivatva?

Bizonyára az az erdőtszít, a kinek, közbevetőleg legyen mondva, mindig civilisált és academicus embernek kell lennie, a kit szakmájában külön megtanítanak azon módokra, melyeket az erdőégés oltásánál alkalmazni kell. Vajjon derogálhat-e a szolgabírónak, hogy azon eszközöket, melyeket a cél elérésére alkalmazni kell, a szakértő erdőtszít határozza meg? Ez nem azt teszi, hogy a szolgabírónak semmi köze nincs a dologhoz; épen úgy, mint minden városi tűzoltó testületnek alapszabályaiba fel van véve az a rendelkezés, hogy vész alkalmával a helyszínén feltétlen rendelkezési joggal az illető főparancsnok bír. Ez nem azt teszi, hogy a rendőri hatóságok ott semmiféle szerepkörrel nem bírnak. Megjelennek a tűzoltók, a parancsnok a serget rendezi és a közrendészeti hatóság útján rendelkezik az összes népesség működéséről. — Én magam láttam olyan tüzesetet, hol a tűzoltó parancsnok felhívása következtében egész sor

magán ember állíttatott ki, a kik a vedret kézzel kézre adván, nagy mennyiségű vizet szolgáltatnak a fenyegetett pontokra. Én igen veszedelmesnek tartanám ha meg nem határoztnának az, hogy ki parancsnokol. Ennek valakinek és mindenestre csak egynek kell lennie. — És ha a szolgabíróról s erdőtisztről van szó, megvallom, én a szakképzettségénél fogva inkább ajánlom az erdőtisztet, mint a szolgabíró. De ha ezt méltóztatnak is elfogadni, akkor is csak egy parancsnokot méltóztassanak rendelni.

Egyébiránt a gyakorlatban, ha elfogadtatik is a módosítvány, csak az lesz az eset, mintha nem fogadtatnék el; mert a szolgabíró rendesen az erdőségektől távol lévén, a helyszínén meg nem jelenhet. A kanapé-processus a gyakorlatban meg lesz oldva a szöveg által s azért kérem, méltóztassanak azt, mint czélszerűbbet elfogadni. *(Helyeslés. Felkiáltások: Szavazzunk!)*

Majthényi László b.: Nagyméltóságú elnök, méltóságos főrendek! — Mint indítványozó, pár percze óhajtom a méltóságos főrendek figyelmét igénybe venni, főleg azért, hogy észrevételeket tegyek azokra, miket módosítványom ellen a főtárnokmester és a minister ur ő excellentiája felhoztak.

Ő nagyméltósága megengedi annak lehetőségét, hogy az egyidejűleg jelen lévő erdőtiszt és szolgabíró közt meglesz az egyetértés. Én azt gondolom, hogy ezt nem mint lehetőséget, hanem mint biztosat kell feltenni, mihelyt a törvény őket együttesen állítja oda hivatottakul a szükséges intézkedések megtételére. Én meg vagyok győződve, hogy a módosítás elfogadásával minden rivalitásnak elejét vesszük, és hogy a két tisztviselő a legszebb egyetértésben fog együtt működni. Ha a szolgabíró nincs jelen, ugyis minden nehézség magától elenyészik, akkor nincs pamlag-vitának helye. Mondatott, hogy hátha két szolgabíró fog jelen lenni? Én nagyon fogok örülni, hogy ha csak egy is lesz jelen. Különben én még a theoria mezején is felveszem a kesztyűt, melyet ő nagyméltósága a tárnokmester ide dobott, támogatva a minister ő excellentiája által. Magam is elismerem, hogy az ilyen műveletek vezetésére szakértelem kell, hanem azt bátor vagyok tagadásba venni, hogy az ilyen műveleteknél való

szakértelmet egyedül az erdőtiszt képviseli. Itt kétféle szakértelemről van szó. A közigazgatási tisztviselőnek, a kiról mellékesen fel akarom tenni, hogy civilisált ember, ha nem is academicus, szintén kell bizonyos szakértelemmel bírnia, ha nem is azzal, melyet egyetemen vagy polytechnicumon lehet elsajátítani, hanem azzal, melylyel okvetlenül bírnia kell annak, ki a néppel mindennap hivatalosan érintkezik. — Nem lehet tehát állítani, hogy a szolgabíró szakértelem nélküli közeg. Kell szakértelemmel bírnia azon irányban, hogy a néppel miképen kell tapintatosan bánni tudni. És így az én módosítványom szerint a kettős szakértelemnek együttes működése fog a cél elérése szolgálni.

A mi a tűzoltó-egyleteket illeti, azok tudomásom szerint inkább csak városokban működnek — kisebb-nagyobb eredménnyel, de mindenütt, — mint Ürményi ő méltósága igen helyesen megjegyezte, rendelkeznek saját legénységökkel. A ki valaha falun tüzet látott, az fogja tudni, hogy ott az egységes vezénylet egyáltalában ki nem vihető. Ott több csoportban történik az oltás, valamint az a körüli működések vezénylete is. Nem hiszem, hogy legyen ember, ki hangját valamely faluban több helyen képes legyen megértetni.

Ezeket kívántam módosítványom támogatására felhozni, s van szerencsém kérni a méltóságos főrendeket, hogy azt elfogadni méltóztassanak.

Czirák János gr. (szólni kíván).

Elnök: Személyes kérdésben, vagy szavai félremagyarázása következtében méltóztatik szólni? — Mert más esetben nincs joga szólni.

Czirák János gr.: Akkor elállok a szótól, de azt hittem, hogy ha a módosítványt beadó kétszer szólhat, joga van az eredeti szerkezet támogatójának is kétszer szólni.

Kemény Gábor b. kereskedelmi minis-ter: Csak egy szót kívánok szólni. Sohasem tagadtam meg magam sem a közigazgatási hivatalnokoktól azt, hogy civilizáltak. Azt mondtam, hogy az erdőtisztek civilizált emberek, de egyuttal academicusok is már állásuknál fogva. Nem tagadom, hogy lehet a szolgabíró szintén academicus. Csak azt voltam bátor mondani, hogy az erdőtisztnek szakbeli hivatásához tar-

tozik megtanulni, hogy milyen módon eszközöltessék a tűzoltás, holott a szolgabírónak ez szakszerű hivatásához nem tartozik.

Elnök: Az indítvány még egyszer fel fog olvastatni.

Pallavicini Ede örgr. jegyző (olvassa *Majthényi báró módosítványát*).

Elnök: A kik ezen indítványt elfogadják, méltóztassanak azt felállásukkal jelezni, és állva maradni. (*Megtörténik.*) A többség az indítványt nem fogadja el.

Következik a másik módosítvány, melyet gróf Pálffy Móríczt adott be.

Pallavicini Ede örgr. jegyző (olvassa): A 12-ik §. első bekezdése végéhez toldandó:

»Ha pedig az előjárásnak egy tagja sem volna található, a megeskettett erdészeti személyzet felhívására köteles minden általuk felszólított férfi a tűzoltásra kimenni. Vajjon az ily módon az oltáshoz alkalmazott egyének fizetésben részesítendő-e vagy sem, az illetékes erdőhatóság által meghatározandó.«

Pálffy Móríczt gr.: Nagymélt. elnök ur, mélt. főrendek! Az általam benyújtott alázatos indítvány azon tényben leli indokolását, hogy ha valamely tűzvész kezdődik, annak oltása kevesebb munkással is eszközölhető, tudniillik míg kisebb terjedelmű; ha egy egész falu ég, a tűzvész oltása majdnem lehetetlen, ez annál bajosabb erdőégéseknél, hol a tűzveszély nemcsak egy irányban, hanem minden irányban terjed. Tudva van, hogy erdőégések többnyire száraz időben és szélvészek alkalmával fordulnak elő, mivel ha szárazság és szél nincs, az erdészeti személyzet és a legközelebbi lakosság azon helyzetben van, hogy képesek a támadt tüzet maguk eloltani. Ennek folytán azt a törvényhozás nemcsak az erdők fenntartása hanem a lakosság és munka, megtakarítás, illetőleg a célszerűség érdekében, arra terjeszse ki gondját, hogy az oltásra szükséges munkaerő minél előbb jelenjék meg a helyszínén. Mindazonáltal a törvényjavaslatban rendeltetik, hogy a lakosság csak a szolgabíró vagy az előjáróság felhívására köteles kimenni az erdőégés oltására. A szolgabíró azonban sokszor két és több mértföldnyi távolságra, az előjáró pedig vagy a földeken vagy másutt elfoglalva lévén, különösen az újabb időkben,

midőn a községi előjáróknak rendszerint egyszer de kétszer is be kell menniök egy hétben a szolgabíróhoz, ritkán lesznek találhatók a községekben. Igaz, hogy rendén volna, hogy minden előjárónak helyettese legyen; de hogy az ily rendeletek egyáltalában, különösen pedig midőn senki sem akarja elvállalni a felelősséget, miként szoktak teljesíteni, azt mindazok tudják, kik a falun élve, érintkezésbe jönnek a községek előjáróival.

Azt hiszem tehát, hogy okvetlenül szükséges, hogy azon erdőtisztek, a kik leg hamarabb veszik észre a tűzvészt, felhatalmaztassanak, hogy felszólítsák az egyeseket az oltásra és hogy mindenki köteles legyen ezen felszólításnak megfelelni.

Jól tudom a kifogásokat, a melyek ez irányban felhozhatók, t. i. hogy az erdészeti személyzetnek, mely némi ellentétben szokott lenni a községekkel, a törvényhozás ne adjon oly hatalmat, mely ilyenkor káros következtésű lehetne, és ép azért az ez iránti ellenvetéseknek az által kívántam elejét venni, hogy indítványom szerint nem az egész lakosság szólíttatnék fel az erdészeti személyzet által, hanem az egyének szólíttassanak fel, és különösen csak a férfiak. Én iparkodtam indítványomban mindent kerülni, a mi méltó aggodalomra adhatott volna alkalmat. Indítványom szerint az erdészeti személyzet által közvetlenül felszólított egyének kötelesek volnának kimenni az oltásra, s hogy ne talán még messzebb terjedő féltékenység miatt, fennakadás ne legyen, bátor voltam felvenni indítványomba azt, hogy a fennebb említett, az erdőégés oltására az erdészeti személyzet által felszólított egyének csak akkor fognak az oltást ingyen teljesíteni, ha a felszólítás nem történt alaptalanul, illetőleg az erdőhatóság megfogná határozni, hogy ha a felszólítás alap nélkül nem történt, az illető egyének az oltásért jutalmaztassanak. Mindezeknél fogva bátor vagyok indítványomat a mélt. főrendek figyelmébe ajánlani. (*Felkiáltások: Maradjon a szerkeztet!*)

Kemény Gábor b., földművelési miniszter: Nagyméltóságú elnök ur, méltóságos főrendek! Én ő excellentiájának intentióját legnagyobb részben magamévá teszem, sőt felfogásom szerint az a törvényjavaslatban is kifejezést nyert.

Csupán egyben térnek el véleményeink és erre nézve legyen szabad pár szót mondanom. (*Halljuk!*)

A törvényjavaslat 11. §-a azt mondja: »A ki erdőben vagy annak közelében elhagyott tüzet talál, tartozik azt lehetőleg eloltani.« A 12. §-ban pedig ez van: »A szolgabíró, illetőleg a községi előljáró, mihelyt valamely erdőégés tudomására jut, tartozik azon község lakosságát, tehát az egyeseket — az oltásra kirendelni.« A 13. §. azt mondja: »Az oltást vezetőnek az oltás iránt tett rendelkezéseit, a megjelentek feltételül, minden munkabérre vagy jutalomra való igény nélkül teljesíteni tartoznak.« A 109. §. intézkedik a felől, hogy ha valaki ezen kötelezettségnek nem tenne eleget, mily büntetés alá esik.

A javaslat intentiója tehát azon egy kérdés kivételével, hogy követelhet-e valaki jutalomdíjat azért, hogy más embernek veszélyben lévő erdejét oltja, egészen megegyez Pálffy gr. ő excellentiájának intentiójával. De ezen egy pontra nézve nem lehetek egy nézetem ő exciájával. Méltóztassanak meggondolni, hogy ez ellentétben van az országszerte fennálló rendőri intézkedésekkel és így nem volna tanácsos azt a törvénybe igtatni. A vízveszély és tűzvész esetén mindenki tartozik embertársainak azon segítséget megadni, mely hatalmában áll s ezért fizetést megállapítani, azt hiszem, ellentétben volna a humanismus követelményével.

Kérem tehát a mélt. főrendeket, méltóztassanak az eredeti szöveget elfogadni.

Andrássy Aladár gr.: Minthogy az indítványnak, hogy szavazás alá bocsáttathassék, a házszabályok értelmében támogatva kell lennie, részemről Pálffy Móríc gr. indítványát magamévá teszem, annál inkább, minthogy az előttem szólott t. minister ur nézetében mindenben nem osztozom. Itt ugyanis szerintem inkább arról van szó, hogy mielőtt a tűzvész constatálható a szolgabíró vagy az erdőtiszt által, mert azt, hogy a tűz hol van, az ítéli meg, a ki az erdőt kezeli, mert nem az erdőtiszt felszólítására jelenik meg a segítség. Ha ezen egyének közül senki sem található, akkor senki sem tartozik elhinni, hogy tűz van. Ha látja a tüzet, akkor tartozik segédkezet nyújtani, és ez helyes, — de hogy van-e tűz, azt nem tartozik elhinni az

erdőtisztnek, ha nincs kimondva, hogy tartozik engedni az erdőtiszt felszólításának. (*Felkiáltások: Maradjon a szerkezet!*)

Id. Vay Miklós b.: Itt a 12. §-ban benne van, hogy a szomszédos község »lakosságát« tartozik értesíteni. Ebből az következik, hogy nem egyénenként Pétert és Pált hívja fel őket, hanem a lakosságot egészben véve. Hogy pedig még diurnumot is fizessenek, azt nem tartom elfogadhatónak.

Elnök: Miután a módosítvány támogatott, szavazással kell döntenie felette.

Pálffy Móríc gr.: A mélt. főrendek engedelmevel, élek azon jogommal, hogy szavazás előtt még egyszer felszólaljak. A minister ur azt méltóztatott mondani, hogy módosítványom már a törvény keretében bennfoglaltatik. Lehet, hogy foglaltatik valami olyas benne, a mi azt mondja, hogy e szerint is lehet eljárni, de épen azért, mert büntetések vannak kiszabva: azt hiszem, szükséges lesz mennél világosabban ezt kifejezni, mert a mint ez csekély tehetségem figyelmét kikerülte, megtörténhetik egy bíróval is. Ennek következtében, mert azon nézetben vagyok, hogy a törvény sohasem lehet elég világos, kérem a mélt. főrendeket, méltóztassanak módosítványomat elfogadni.

Elnök: Most felteszem a kérdést. Méltóztassanak felállani azok, kik a módosítványt elfogadják. (*Megtörténik.*)

A többség nem fogadja el.

Pallavicini Ede örgr. jegyző (*olvassa a 13—21. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak; olvassa a 22. §-t.*)

Pálffy Móríc gr.: Nagyméltóságu elnök, méltóságos főrendek! Én bátor voltam egy indítványt terjeszteni ezen §-hoz, kérem méltóztassék azt felolvasni.

Pallavicini Ede örgr. jegyző (*olvassa*): »A 22. szakasz végéhez toldandó: és hogy a csősz egyszersmind erdőőr is lehessen«.

Pálffy Móríc gr.: Nagyméltóságu elnök, méltóságos főrendek! A beavatkozásnak barátja nem lévén, a hol az okvetlenül nem szükséges, előterjesztettem azon módosításomat, »hogy a csősz egyszersmind erdőőr is lehessen«. Szükségesnek tartom pedig ezt azért, mert ha az erdőhatóság külön engedelme szükséges arra,

hogy az erdőtiszt erdőőr is lehessen, még szűkebbnek tartom kifejezni a törvényben azt, hogy a csősz erdőőr is lehessen.

Ezen pár szóból álló indítványom annyival nagyobb fontossággal bír, mert összefüggésben van a község kiadásaival, és így közvetve az adópótlékkal. Tudjuk, hogy a községben azon hajlam létezik, hogy e költségeket mindig feljebb emeljük és tudjuk, hogy a nagybirtoknak hivatásában is fekszik, a községekre ezen irányban üdvös befolyást gyakorolni; bátor vagyok e tekintetben a jelenlevő főispán urakra hivatkozni, kik meg fogják erősíteni ebbeli állításomat, mely abban gyökerezik, hogy oly esetben, a hol az erdőbirtokosok szerződésre lépnek a községekkel, úgy, hogy bizonyos százalékot fizetnek az egyenes adó után pótlék fejében azon feltétel alatt, hogy a községnek számadásaira befolyást nem fognak gyakorolni, és a hol ez a megállapodás a megyéhez felterjesztetik, a megyék részéről az engedély erre nézve rendesen megtagadtatik.

Tehát a község rendezésénél a törvényben gyökerezvén az, hogy a nagybirtokosoknak nemcsak szabadságában, hanem köteletségében is áll e tekintetben kellő befolyást gyakorolni a községek költségvetésére, mint a magas főrendiház igen szerény tagja, kötelmemnek tartom ezen gondoskodást mindenhová kiterjeszteni, a hol káros következtetések foglalhatnak helyet, egy szakasznak nem eléggé szabatos szerkesztése következtében.

Ez annyival inkább nagy fontosságú kérdés, mert ha pl. száz holdas vagy talán kisebb területű erdőre mindig külön erdőőr fog alkalmaztatni, az fog belőle következni, hogy ez által az erdő egész jövedelme vagy legalább annak legnagyobb része fel fogna emésztetni, az erdőtiszt, vagy erdőőrre költött túlzott költségek által.

Alázatos indítványom elfogadása, mely általam tulajdonképp csakis a községeknek érdekében tétetett, mely remélhetőleg a képviselőházban is el fogna fogadtatni, mert a képviselők épen a községek érdekeit bizonyosan szem előtt fogják tartani, és a melyet, a mint értettem, a kereskedelmi miniszter ur ő nagyméltósága is pártol, minthogy hajól értettem, kifejezni méltóztatott, hogy ezen lehetőség magától értetik, nézetem szerint nehézségekbe nem ütközhetvén:

annak a szakaszba való felvételét a méltóságos főrendeknek ajánlani bátor vagyok.

Czirák János gr.: Nagyméltóságú elnök ur, méltóságos főrendek! Ha a törvényben az foglaltatnék, hogy az erdőcsősznek nem szabad erdőőrnek lennie, akkor felfognám azon nehézségnek súlyát, a melyet ő excellentiája felhozott, hogy t. i. ezen szakaszt módosítani kell; hanem az, a mit a t. indítványozó ur kíván, a törvény szövegében nincs kizárva, hiszen a törvénynek egyetlen egy szakaszában sincsen kimondva az, hogy a csősz egyszersmind bizonyos körülmények közt erdőőr is ne lehessen. Egyébiránt vagy nagyobb, vagy kisebb területű az erdő. Ha kicsiny, és kapcsolatban van a földekkel, és a földek képezik a nagyobb területet, akkor semmi akadály nem lesz arra nézve, hogy a csősz egyszersmind erdőőr is legyen. Ha pedig nagy az erdő, akkor esetleg több erdőőrt is kell tartani, s akkor a csősznek és erdőőrnek egy személyben egyesítése nem mindig lesz lehetséges, hanem ezen expedienst csak kisegítőképp lehet alkalmazni. Én nem látom be, hogy ezen nehézség miatt miért kellene változtatást tenni a szövegen, s azért a módosítványt nem fogadom el.

Majthényi László b.: Én magam is azt hiszem, hogy a Pálffy ő nagyméltósága által kifejtett aggodalmak nem olyanok, melyek már bizonyos mérvben a törvény rendelkezései által eloszlatva nem volnának, a mennyiben azt kívánja, hogy az erdőkerülő, sőt a vadászati őr is lehessen erdőőr. Erre nézve a közigazgatási bizottság az engedélyt megadhatja. Ez facultative benn van a törvényben. Imperative kimondani pedig bajos volna, mert lehetnek esetek, hogy a községben olyan nagy a más művelési ág alatt levő terület, hogy egy ember mind a kettőnek, t. i. ezeknek és az erdőnek az őrzését nem végezheti. De ő nagyméltóságának főaggályát sem tartom alaposnak, mely a község nagyobb terheltségére vonatkozik. Én azt gondolom, hogy a községi csősz fizetése nem tartozik a község költségvetésébe. Az őrzi azon területet, mely az urbéreseknak jutott, s így nincs egyetlenegy oly költségvetés sem, a melyben tudomásomra a csősz fizetése be volna véve.

(*Helyeslés.*) Én kérem a szöveg változatlan fenn-tartását.

Pálffy Móríc z gr.: Az indítványoknak czélja nem mindig az levén, hogy elfogadtas-sanak, hanem olykor az is, hogy a hivatottak részéről adandó megnyugtató nyilatkozatokra alkalmat adjanak, melyek okvetlenül az állami és megyei közegeknek irányul is fognak szolgálni, indítványommal e czélt elérve látván, azt ezennel visszavonom.

Rudnyánszky József b. jegyző (*olvassa a 23. §-t*).

Elnök: E §-nál a hárm as bizottságnak módosítványa van.

Nyáry Jenő b. jegyző (*olvassa*):

»A 23. §. első bekezdése utolsó sorában a bizottság az intézkedés czéljainak inkább megfelelőleg, ezen szavak helyett: »eszközli az ő költségökön a kinevezést« Következő mondatot a szövegbe felvenni javasolja: »az illető birtokosok költségére eszközli a kinevezést«.

Cziráky János gr.: A bizottsági jelentés ugyan kellőleg jellegzi a módosítványt, mindam ellett annak rátióját vagyok bátor pár szóval érinteni. Itten az mondatik: eszközli a ő költségökön a kinevezést. Ez bizonyos esetben méltánytalan volna, mert a község tág kifejezése alá tartoznak pusztabirtokosok és mások is, olyanok, a kiknek az erdőben semmi részök nincsen, abból semmi hasznót nem huznak. Igen igazságtalan volna tehát, ha azoknak kellene mégis, valamely költséggel e részben terheltetni. Azért a bizottság indítványozza, hogy a szerkezet így állapittassék meg: Az illető birtokosok költségére eszközli a kinevezést. A módosítványt a mélt. főrendek figyelmébe ajánlom. (*Helyeslés.*)

Kemény Gábor b., kereskedelmi minis-ter: Bátor vagyok kijelenteni, hogy e módosítványhoz hozzájárulok, mert az a törvény inten-tiójának egészen megfelel és a szöveget tisztábbá teszi.

Elnök: Ha senkinek nincs ellenvetése, kimondom, hogy a mélt. főrendek a módosítást elfogadják.

Pallavicini Ede örgr. jegyző (*olvassa a 24. §-t, a 3-ik fejezet címét, melyek észrevétel nélkül elfogadtatván, olvassa a 25. §-t*).

Sztáray Antal gr.: Az igen t. kereskedelmi minis-ter ur az imént azt mondá, hogy ő a municipiumnak nagy barátja. Ha igen, akkor tudja, hogy a közigazgatási bizottság a megyékben, mily csekély hatással bír. E hatás-kört az által, hogy az erdőrendészeti hatóság-nak első forumát képezze, még szaporítani practicusnak nem tartom, kivált azért, mert nézetem szerint két teendője volna a közigazga-tási bizottságnak, egyrészt t. i. a törvénykezésnek egy részébe belevágni, másrészt pedig rend-őrségi ügyekben is intézkedni fogna. De minthogy ez már a törvényjavaslatban van és talán hozzá kellett volna szólnom az általános vitánál, most csak egy megjegyzést vagyok bátor tenni. (*Halljuk!*)

Előfordul ugyanis, hogy vannak erdőtestek, melyek két-három megye területén vannak és alig képzelhető, hogy viszonyaink közt és a különféle megyei közigazgatási bizottságok, erre vagy amarra való tendenciáját tekintve, a két-három megyében elterülő erdőtestre nézve egy-öntetű eljárást kívánunk elérni. Czélszerűnek tartanám tehát, hogy nagyobb erdőtestekre nézve, melyek több közigazgatási hatóság terü-letén fekszenek, a törvényben kimondatnék, hogy csakis egy hatósághoz tartozzanak.

Kemény Gábor b. földművelés-, ipar-és kereskedelmi minis-ter: Nagymélt. elnök, mélt. főrendek! Legyen szabad a mélt. gróf szavaira pár megjegyzést tennem. (*Halljuk!*) Igenis azt mondtam, hogy én a municipiumok-nak lehetőleg hive vagyok, de hozzátettem, hogy a municipalis életet azon korlátok közt kívá-nom fenntartani, melyek közt az parlamentar is alkotmányos igazgatás mellett fennállhat. Azt tartom, hogy a municipiumoknak az a valódi hive, a ki azt nem azon hatáskörben kívánja fenntartani, melyben 2—300 évvel ezelőtt oly nagy szolgálatot tettek az országnak, de a melyben a mai fejlettebb és civilizáltabb világ követelményeivel meg nem egyeztethetők: hanem az a valódi hive, a ki azokat a jelen viszonyok-hoz kívánja alkalmazni. Ezt czélozta a közigaz-gatási bizottságokról szóló törvény, melylyel a szóban levő intézkedés tökéletesen megegyezik.

Az erdőfelügyelők intézményének életbe léptetése által el lesz kerülve az, a mitől a

mélt. gróf tart, minthogy az erdőfelügyelők hatásköre nagyobb területre fog kiterjedni, és így a nagyobb erdőtestekre nézve lehetséges lesz az egyöntetű eljárás. *(Helyeslés.)*

Elnök: Az indítvány nem támogatván, a 25. §. elfogadtatik.

Zichy F. Lajos gr. jegyző *(olvassa a 26. és 27. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatván; olvassa a 28. §-t).*

Sztáray Antal gr. Egy kérdést vagyok bátor a t. minister urhoz intézni. A törvényben sehol sincs kimondva, hogy hány erdőfelügyelő lesz, és mibe fog kerülni a segédszemélyzet, a mi pedig financiai viszonyaink közt mindenestre megfontolást érdemel.

Kemény Gábor b., földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister: Habár indokoltnak tartom a mélt. gróf kérdését, indokolni kívánom, hogy miért nem vétetett fel a törvényjavaslatba erre nézve részletes terv. A törvényjavaslatban csupán az intézmény eszmei megállapítása foglaltatik. A keresztülvitel módozatai csak a törvény megalkotása után fognak megállapíttatni, és a legközelebbi budgettárgyalás alkalmával lesz módja a törvényhozásnak nyilatkozni a kormány erre vonatkozó előterjesztése iránt.

Főbb vonásaiban azonban már most is nyújthatok tájékoztatást a méltóságos főrendeknek. *(Halljuk!)* 12—14 kir. erdőfelügyelő-kerületre czéloztatik az ország felosztatni, még pedig tekintettel arra, hogy az országnak melyik környékén és vidékén van több erdő és melyen kevesebb. Az országnak némely vidékén igen jelentékeny erdőségek vannak ugyan, de mint-hogy rendben kezeltetnek, — nevezetesen nagy uradalmakról szölok — az ily nagyobb erdők kétségkívül kevesebb ellenőrzést is igényelnek, mint oly területek, a hol sok kisebb apró rendetlenül kezelt erdő birtokosaival kell az erdőfelügyelőnek országos szempontból küzdeni. 12—14 erdőfelügyelő volt contemplálva és segédszemélyzet is, a mennyiben egy segéde mindenkinek lesz, lehet hogy kettőt is kell néhol felállítani és talán irodai személyzetet is; de mindezek még nincsenek határozottan megállapítva.

Átalánosságban mondhatok annyit, hogy mintegy 4,500 forintba kerül egy-egy felügyelő

költsége, személyzeteinek fizetését és utazási költségeit is odaszámítva. Ebben nem foglaltatik a központi hatóság költsége, mely egyik ministeriumnál, valószínűleg a kereskedelmi ministerium kebelében fog felállíttatni, melynek jelenleg erdészeti közegei általában nincsenek. Természetesen az erdészeti törvény végrehajtásával e ministerium bizatván meg, e központi hatóság fogja fenntartani az érintkezést az ellenőrzés és felügyelet tárgyában a felügyelőségekkel.

E szerint, ha 12 erdőfelügyelő lesz, ez körülbelől 54,000 frtot fog igénybe venni, és azon esetben, ha 14 erdőfelügyelő lesz, 9.000 frttal több lesz az összes kiadás, tehát körülbelül 63,000 frt. De megjegyezni kívánom, hogy ezen nyilatkozatom csak fővonásaiban tünteti elő a kiadásokat, úgy hogy egy pár ezer forintban eltérés igen könnyen beállhat.

Sztáray Antal gr.: Köszönöm a minister ur szives felvilágosítását, és kívánom, hogy szerencsésebben járjon el a felügyelők kinevezésében, mint az más felügyelőknél történt.

Zichy F. Lajos gr. jegyző *(olvassa a 29—36. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak; olvassa a 37. §-t).*

Nyáry Jenő b. jegyző: A hármass bizottság jelentése e §-ra nézve következőleg hangzik *(olvassa):*

»A 37. §. b) pontja első sorában lévő pontos vessző után következő szöveget ezen pontból kihagyni és összefüggésénél fogva mint egy bekezdést a c) pontba áttenni, illetőleg azzal oly módon egybekapcsolni javasolja, hogy a b) pontból kihagyott szöveg a c) pontnak kezdetét képezze.«

Cziráky János gr.: Ez azért vált szükségessé, mert az a) b) pont alatt foglaltak általában minden erdőre vonatkoznak, míg a b) pontnak elkülönzendő része a 17. §-ban foglalt erdőkről szól, és ha együtt maradna e rész, a b) pont alatt félremagyarázásokra adna alkalmat. *(Helyeslés.)*

Ürményi József főispán: Az új c) pontból a »pedig« szócska kihagyandó. *(Helyeslés.)*

Elnök: A módosítványok elfogadtatnak. Azonban arra vagyok bátor figyelmeztetni a

mélt. főrendeket, hogy a módosítások a képviselőházra való tekintetből indokolandók.

Kemény Gábor b. földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter: Ez tisztán csak irányi módosítás, mely nem szorul bővebb magyarázatra.

Majthényi László b.: Itt a módosítványok felvilágosítási szóval kísértetnek, a mit a képviselőházhoz átküldendő ikenetben az indokolás pótol.

Pallavicini Ede örgr. jegyző (olvassa a 38—39. §-t, a mely észrevétel nélkül elfogadtattak. Továbbá olvassa a 40. §-t).

Nyáry Jenő b. jegyző (olvassa):

»A 40. §. utolsó sorában ezen kifejezést: »vadászati jegy adómentes« helyesb értelmezés végett ezen szóval »vadászatjegy adómentes« felcsérelendőnek véleményezi.«

E szerint a módosított szakasz így fog hangzani:

(Olvassa a módosítás szerint kiigazított §-t).

Elnök: Ha nincs észrevétel, a 40. §. ezen módosítással elfogadtatik.

Pallavicini Ede örgr. jegyző (olvassa a 41. §-t).

Nyáry Jenő b. jegyző (olvassa):

»A 41. §. harmadik bekezdése 1. sorában levő eme szó után: »aláírni« következő szöveget mint felesleges intézkedést, a bizottság elhagyni indítványozza.«

Cziraky János gr.: Nagymélt. elnök ur, mélt. főrendek! Ha jól emlékezem, a bizottság ezen módosítást azért tette, mert nemcsak az erdőör tapasztalhat ilyen kihágást, hanem az erdőtiszt is; tehát az erdőtiszt azon esetre, ha ezt a naplóba bevezeti, azt ő alá is írja. Ez vezérelte tehát a bizottságot, hogy ezen »aláírni« szó, mint felesleges, kihagyassék.

Kemény Gábor b. földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter: Én azt vélem, hogy az vezette a bizottságot, hogy az erdőtiszt a naplóba azon napokat is bejegyzí, a melyekben kártétel nem fordult elő. (Helyeslés.) Nem nagy fontosságú a kérdés és nincs kifogásom ellene, ha a módosítás elfogadtatik.

Nyáry Jenő b. jegyző: Akkor így hangzanek a szakasz. (Olvassa a módosítás értelmében kiigazított szakaszt.)

Elnök: Ha a mélt. főrendek hozzájárulnak, akkor elfogadtatik.

Pallavicini Ede örgr. jegyző (olvassa a 42—47. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtattak. Olvassa a 48. §-t).

Nyáry Jenő b. jegyző (olvassa):

»A 48. §. második sorában levő ezen szavak helyett: »beerdősítését nem eszközölte«, tüzetesb szövegzés szempontjából ezen szavakat: »beerdősítését célzó munkálatokat egész terjedelmökben teljesíteni elmulasztotta«, a szövegbe igtatni javasolja.

Cziraky János gr.: Nagyméltóságú elnök ur, mélt. főrendek! A hármás bizottságot az vezérelte, hogy e szóból: »eszközölte« azt lehetne következtetni, hogy a dolog már teljesezésbe is ment, pedig az itt nem kívántatik, csupán az, hogy az erre célzó munkálatokat tegye meg; de azt nem lehet akarni, hogy azon munkálatokat egyszerre be is fejezhesse; mert hiszen ez a legjobb szándékkal sem függ magától a birtokostól, és ez hosszú időt igénybe vevő munka, a mit egyszerre eszközölni nem lehet. (Helyeslés.)

Elnök: Méltóztatnak hozzájárulni a módosítványhoz? (Elfogadjuk!) Ha igen, akkor elfogadtatik.

Pallavicini Ede örgr. jegyző (olvassa a 49. §-t, mely észrevétel nélkül elfogadtatik; olvassa az 50. §-t).

Sztáray Antal gr.: Én az 50. §-t illetőleg azon nézetemet akarom a mélt. főrendekkel közölni, hogy az üzemtervek beadása sok helyen igen nagy nehézséggel jár, mivel az ős erdőket, melyekben az erdő kihasználása nem képzelhető, más vidékekhez viszonyítani nem lehet. Nézetem szerint nem kellene ezt tisztán az erdőfelügyelők belátására bízni, hanem szabályok által nekik némileg irányt kellene adni.

Pálffy Mórícz gr.: Bátor vagyok az 50. §-hoz módosítványt beadni.

Nyáry Jenő b. jegyző (olvassa): »Az 50. szakasz végéhez toldandó: »e büntetés mindazonáltal csak akkor alkalmazható, ha az erdei személyzet tartására fordított évi költség kevesebb volna, mint az erdő tiszta jövedelmének 20%-a.«

Pálffy Mórícz gr.: Indítványom abban áll, hogy én nem birom meggyőződésémmel össz-

hangba hozni azt, hogy e törvényben oly érzékeny büntetések szabassanak oly egyénekre, kik talán nem is képesek annak megfelelni, a miért a büntetés reájok szabattathatik. Mert igaz, benn van a törvényben, hogy a közigazgatási bizottság fog e tekintetben határozni; de minden tisztelet-becsület mellett, melylyel én a közigazgatási bizottságok iránt már jelenleg és az újonnan alkotandó erdőhatóságok iránt előlegesen viseltetem, azt hiszem, hogy ha e tekintetben a közigazgatási bizottságnak, illetőleg az erdőhatóságnak nem fog bizonyos meghatározott szabály megállapíttatni, akarva nem akarva igazságtalanságok fognak elkövetettni. Hallottam ugyan, hogy e tekintetben a törvényben gondoskodva van az által, hogy az üzemtervtől, illetőleg az abból kivehető jövedelemtől fog függeni, vajjon az erdőszemélyzet elégséges-e vagy sem, de ez engem nem nyugtatott meg, mert az üzemterv a jövedelemmel igen csekély összeköttetésben van; csak azt foglalván magába, mi azon fakészlet mennyisége, mely rendelkezésre áll; mennyi az, mit évenként letarolni lehet. De ebből még a jövedelmet meghatározni nem lehetséges; mert a jövedelem nagy része attól is függ, mennyi fa árúsítható el tetteleg és mi annak az ára. Tehát csakis az üzemtervet a jövedelem kulcsául venni nem tartom lehetségesnek, veszedelmesnek tartom pedig azért, mert ellentétbe fog jönni ezen kiszámítás a cataster által kiszámított tiszta jövedelemmel és a földadó bizottságok által megállapított tiszta jövedelemnek megtámadtatására fog adni alkalmat a már ugyis adóval túlterhelt erdei birtok kárára. Azonkívül ez alkalmat fog adni az erdőhatóságok, illetőleg az erdőfelügyelők munkával túlterheltetésére, illetőleg az ennek elintézésére szükségrendő segédszemélyzet szaporítására. Ennek következtében azt hiszem, hogy szükséges e szakaszba felvenni bizonyos korlátokat és azt tartom, hogy igazságtalanság volna valakit megbüntetni, ha kimutatja, hogy a catasteri munkálatok által kipuhított tiszta jövedelemnek 20%-t az erdőszemélyzet tartására fordítja. Ezt kimondani én nélkülözhetlennek tartom, nemcsak azért, mert nem esik jól azt látnom, ha valaki másnak megkötött kézzel hatalmába adatik, hanem azért is, mivel oly

vidéken, hol az erdőnek alig van jövedelme, túlságos nagy személyzet tartására való kötelezettség a legnagyobb igazságtalanság lenne. Mindezeknél fogva bátor vagyok módosítványomat a mélt. főrendek pártolásába ajánlani.

Kemény Gábor b., kereskedelmi minis-ter: Én csak arra bátorodom figyelmeztetni a mélt. főrendeket, hogy a mélt. gróf által előadott aggodalmakat illetőleg vannak intézkedések e javaslat 19. és 20. §-ában. A 19. §-ban ez van:

»Gazdasági terv készítése a jelen fejezet határozatai alá eső erdők közül csak azon erdők-nél mellőzhető, a melyek rendes gazdálkodásra nem alkalmasak, mi felett az illető erdőbirtokos bejelentése folytán, a közigazgatási bizottság és felebbezés útján a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minis-ter határoz.»

A közigazgatási bizottságban van e tekintetben a garancia, visszaélés nem történhetik, mert birtokosok birtokostársaik felett ítélnék, és magok épen azon helyzetbe jöhetnek, mint más birtokos jött.

Minthogy már felszólaltam, bátor vagyok azt is megjegyezni, hogy az üzemterv nem követelheti egy és más erdőségnél bizonyos olyan területek levágatását, melyekről a levágott fa nem volna elárúsítható. Az üzemtervnek alkalmazkodnia kell a fennálló viszonyokhoz, és így nem lehet követelni, hogy ha valamely területen nem lehet a fának hasznát venni, az mégis levágassék. Nemcsak a ministertől és az erdőfelügyelőtől függ e tekintetben az intézkedés, hanem a közigazgatási bizottságtól is. Ha attól lehetne tartani, hogy netalán olyan erdőségnél, melynek csekély jövedelme van, költséges üzemterv állíttatik fel, ellátva nagy személyzettel: akkor indokoltnak tartanám a benyújtott módosítványt, így azonban nem.

A mi pedig azt illeti, hogy az üzemtervek minőségét illetőleg szabályok vétessenek fel a törvénybe: azt nem tartom lehetségesnek. A talaj minősége, a hegy meredeksége, a fának neme, elárúsítási lehetősége s más tekintetek mind figyelembe veendőek az üzemterv megállapításánál. Ha mindezekről itt részletesen intézkedni kellene, akkor e törvényből egész codex lenne, s célra még sem vezetne. Egyszerűbben

intéztethetik ez el azon hatóság által, a mely hivatalban van a törvényt alkalmazni. (*Helyeslés.*)

Sztáray Antal gr.: Én csak azért hoztam ezt szóba, mert hazánk némely részeit oly őserdők borítják, a melyek semmi jövedelmet nem hajtanak és ezekre való tekintetből kívánatos, hogy a jelen fejezetben levő gondozási szabályok némiképp módosíttassanak. Méltóztatnak tudni, hogy oly területek, melyek egy erdőcsősz kezében vannak, az ország más részén, 20—30-ra lehetnek bizva.

Kemény Gábor b. földművelési miniszter: Épen ezért voltam bátor megjegyezni, hogy az üzemterv megállapításánál tekintettel kell lenni arra, hogy valamely erdőség mily viszonyok közt van. Kétségtől indokolatlan lenne, hogy oly erdőre nézve, mely majdnem semmi jövedelmet sem hoz, habár nagy terjedelmű is, drága üzemterv, költséges személyzettel állítsák fel; és meg vagyok győződve, hogy ez nem is fog bekövetkezni. Azonban az erre vonatkozó intézkedéseket nem tartom a törvényben részletezendőknek, hanem a kivitelt azon közegekre kell bízni, a kik a törvény alkalmazására lesznek hivatalosok.

Pálffy Mór gr.: Ismételve elolvastam ezen szakaszt, de most sem vagyok megnyugtatta. Benne csak azt olvasom, hogy »gazdasági tervek, tekintettel az erdő terjedelmére, állapotára, az erdőbirtokos szükségleteire és az erdők okszerű jövedelmezésére is, aként készítendő, hogy az erdők jó karban tartása és használatuk tartamossága biztosíttassék és a fatenyésztésén kívül az erdei melléktermények használata is szabályoztassék.«

Az előzményben van ugyan szó a jövedelmezésről, de a corollariumban nincs és az utóbbi épen az, a mit óhajtottam volna, t. i. hogy a tiszta jövedelem bizonyos %-ának meghatározása által az illető erdőbirtokos megóvassék attól, hogy túlszigorúan vagy inkább igazságtalanul ne bánhassék vele senki és azért az általam indítványozott százalék meghatározását nem tartom oly részletnek, melynek felvétele aggályra adhatna okot.

Id. Vay Miklós b.: Nagymélt. elnök, mélt. főrendek! Én azt tartom, hogy itt több corollariumot lehetne húzni, de ha egy ily részletet

felvesszünk a törvénybe, lesz azután akárhány más részlet, melyeknek felvétele hasonlóképpen indokolt volna. Részemről tökéletesen kimerítőnek tartom a szakaszt, különösen azért, mert a mint igen helyesen említettett fel, az őserdők és másféle erdők nézve a terv úgy is időről-időre változni fog. (*Helyeslés.*)

Czirák János gr. Bátor vagyok figyelmeztetni a szakasz befejezésére, hol az mondatik: »a 17. §-ban megjelölt erdőbirtokosok.« Itt tehát csak az állami, a közalapítványi és a hitbizományi erdőkről van szó. A magán erdőségeken alkalmazott erdőszemélyzetre nézve itt semminemű intézkedés nem foglaltatik. Azt pedig nem lehet tagadni, hogy azon nagyobb kiterjedésű erdőknél ily intézkedések szükségessé válnak. De másfelől nem hiszem, hogy az állam szükségtelenül akarná az erdőszemélyzetet szaporítani, és hogy túl fogna menni az okvetlenül szükséges határon. (*Felkiáltások: Maradjon a szerkezet!*)

Elnök: A többség, úgy látszik, megtartani kívánja az 50. §. szerkezetét. (*Felkiáltások: Elfogadjuk!*)

Pallavicini Ede örgr. jegyző (olvassa az 51—59. §§-at, melyek változtatás nélkül elfogadtnak. Olvassa a 60. §-t).

Nyáry Jenő b. jegyző: A 60. §. második sorában ezen szó helyett »uton« szabatosabb kifejezés szempontjából a bizottság ezen szavakat ajánlja: »eljárás útján.« (*Helyeslés.*)

Elnök: A bizottság módosítása elfogadatik.

Pallavicini Ede örgr. jegyző (olvassa a 61—68. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtnak).

Rudnyánszky József b. jegyző (olvassa a 69—74. §§-okat, melyek észrevétel nélkül elfogadtnak. Olvassa a 75. §-t).

Nyáry Jenő b.: A hármass bizottság e szócskát »csakis« kihagyni javasolja.

Czirák János gr.: Ha e szócška a törvényben megmaradna, akkor csakis pénzbüntetés alkalmazásáról lenne szó, holott a 76-ik §. ezzel ellentétben azt mondja, hogy a pénzbüntetés behajthatlansága esetében elzárás is alkalmazandó.

A két szakasz szövege tehát ellentétbe

jönne egymással, mert nemcsak pénzbüntetés, hanem elzárás is alkalmaztatik. (*Helyeslés.*)

Rudnyánszky József b.: E 75. szakaszhoz nekem is van egy módosítványom, itt ugyanis egy tétel foglaltatik, mely később a 83. §-ban is előfordul. Módosítványom következőleg hangzik (*olvassa*):

»Módosítvány a 75. §-t illetőleg. Miután a pénzbüntetésnek tárgyi kihágás-halmazat esetén leendő megállapítására nézve maga helyén, a 83. §-ban, a 75. §-nak megfelelő intézkedés foglaltatik, a szükségtelen ismétlések elkerülése céljából tiszteletteljesen indítványozom, mikép a 75. §-ból a tárgyi kihágás-halmazat esetére nézve javaslatba hozott intézkedés is kihagyatván, a 75. §. következőleg szerkesztessék:

75. §.

Erdei kihágás miatt pénzbüntetés állapítandó meg és pedig a kihágást elkövetett mindenik személyre nézve külön tételben.

Kemény Gábor b. minister: Kérem a mélt. főrendeket, méltóztassanak e szakaszt illetőleg a 83. §. tárgyalásáig elhalasztani a határozathozatalt. (*Helyeslés.*)

Rudnyánszky József b. jegyző (*olvassa a 76—81. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak. Olvassa a 82. §-t.*)

Nyáry Jenő b. jegyző (*olvassa a bizottság jelentését*):

»A 82. §. első bekezdés második sorában e szót: »indítványára« helyesb szövegezés szempontjából ezen szóval: »panaszára« felcserélni indítványozza.

Elnök: Ha nincs észrevétel elfogadtatik.

Rudnyánszky József b. jegyző (*olvassa a 83. §-t.*)

Elnök: Most kerül eldöntés alá a 75. §-ra vonatkozó módosítvány.

Pallavicini Ede örgr. jegyző: Azt gondolom, mélt. főrendek, hogy a 75. §. megmaradhat, úgy a mint van, nem említve a »csakis« szó kihagyását, mely elfogadtatott és helyes, mert itt elvileg van kimondva, hogy minden kihágásért pénzbüntetés éri az illetőt tárgyi kihágás-halmazat esetén; a 83. §. pedig folyománya a 75. §-ban kimondott elvi kijelentésnek. (*Helyeslés.*)

Kemény Gábor b. minister: Nagy különbséget nem látok benne, mert a 75. csak elvi megállapodást tartalmaz, a 83. §. pedig megmondja, hogy mily esetben alkalmazható. Azonban, ha méltóztatnak elfogadni, nincs ellenvetésem. (*Felkiáltások: Maradjon a szerkezet!*)

Elnök: Támogatva nincs az indítvány, tehát marad mind a 75. §., mind a 83. §. változatlanul.

Zichy Lajos gr. jegyző (*olvassa a 84. §-t, a mely észrevétel nélkül elfogadtatik. Olvassa a 85. §-t.*)

Nyáry Jenő b. jegyző (*olvassa*): »A 85. §. negyedik bekezdés első sorában lévő ezen szó elé: »követendő« ezen szavakat »elv és« a szövegbe felvenni kívánja, minthogy az érték és árszabályzat készítésénél az elvek is figyelembe veendők.

Elnök: Méltóztatnak elfogadni? (*Elfogadjuk!*) Elfogadtatik.

Zichy F. Lajos gr. jegyző (*olvassa a 86—89. §§-at, a melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak. Olvassa a 90. §-t.*)

Pallavicini Ede örgr. jegyző: E szakaszhoz Pálffy Móríc gr. a következő módosítványt nyújtotta be (*olvassa*):

»A kártérítő az eltulajdonított tárgyat visszaszolgáltatás céljából a károsított birtokos legközelebbi raktárába ingyen szállítani köteles, mely esetben nem tartozik annak értékét megtéríteni. A ki ezt teljesíteni vonakodik, a fuvarbérben is elmarasztalendő, melyért ezen szállítás eszközölhető.

Pálffy Móríc gr.: Nagymélt. elnök ur, mélt. főrendek! Bátor vagyok ezen indítványomat azzal indokolni, hogy bár magától értetlik, hogy mindenki visszatéríteni köteles a tulajdonosnak az eltulajdonított tárgyat, mindazonáltal valamint magam, úgy mindnyájan, a kikkel ez iránt értekeztem, tapasztalásból tudják, hogy ezen visszatérítés csak akkor történik, ha az eltulajdonított jószág, legyen az fa vagy egyéb tárgy, már ott van, a hol el is árusítható, különben pedig soha. Ha e tekintetben a törvényben gondoskodva nem lesz, akkor valamint eddig, úgy jövőre sem fog az eltulajdonított jószág visszatérítettetni, mi igen természetes; mert ha a tárgy az erdőben a kártevőtől elvétnék, az

illető erdőbirtokos kénytelen lenne azt beszál-
littatni a faluba vagy raktárba, minek költsége
sokszor tizszer annyiba is kerül, mint az az
eltulajdonított tárgy értéke. Ennek következté-
ben, és minthogy számtalan esetről képes
volnék bizonyítékot szerezni, hogy a kere-
setek kedvező elintézésében is a lopott tárgyak
visszatérítéséről szó sem található, az eltulaj-
donított tárgyak a legritkább esetekben koboz-
tatnak el, hanem az illető kártevőnek birtoká-
ban maradnak, mi tetemesen hozzájárult eddig
ama demoralisatiohoz, illetőleg communisticus
nézetek szaporításához, a melyek az erdőben
lévő tulajdon iránt léteznek és ez még inkább
gyökeret fog verni akkor, ha e törvényben
orvoslás nem foglaland helyet. Különben az
indítványozott intézkedést a népnevelés érde-
kében is okvetlenül szükségesnek tartom, mert
bármiképen oktattatik is a gyermek, ha látja,
hogy szülői büntetlenül eltulajdoníthatják az
idegen tárgyat, azon oktatásnak igen kevés
sikere lesz.

Különben indítványom főmomentuma abban
rejlik, hogy a lopott tárgy kiszállíttassék az erdő-
ből a tulajdonos lakhelyébe vagy raktárába,
a hol az őriztethetik és értékesíttethetik, mert
mi haszna bele venni a törvénybe valamit, a
mi már előbb is magától értetődött ugyan, de
a mi nem alkalmaztatott épen ott, a hol annak
alkalmazása nemcsak legszükségesebb, hanem
talán leggyakoribban is kellett alkalmazni. Gon-
dolom, hogy mindez bővebb indokolást nem igé-
nyel; bátor vagyok tehát ajánlani indítványomat a
mélt. főrendek pártfogásába.

Vay Miklós b. koronaőr: Nagymélt. elnök,
mélt. főrendek! Nekem csak egy észrevételem lenne.
Gondolom, úgy állana a dolog a módosítvány
szerint, hogy az, a ki a birtokosnak fáját el-
lopja, azt, ha nála találtatik, vigye el a birto-
kosnak házához vagy raktárához. Hanem itt
tekintetbe kell venni, hogy a tulajdonos igen
sok esetben nem is kívánja azt, hogy vigyék el
neki az udvarába, mert ha oda viszik, ott nem
tudja eladni. És így általánosságban azt mon-
dani, hogy az mint szabály álljon, hogy a
tulajdonosnak házához vitessék, igen sok ember-
nek nincs érdekében, mert úgy gondolkozik; ha
megfizetted a pénzt, az zsebemben van, ha pedig

a fát ide hozod, azzal csak alkalmatlanságot
csinálasz nekem. A birtokos legtöbb esetben
inkább szereti, ha készpénzben fizetik ki neki
a lopott fát, mint ha azt természetben hozzák
vissza az udvarába. Én tehát a módosítást nem
tartom helyesnek.

**Kemény Gábor b. kereskedelmi mi-
nister:** Koronaőr ő excellentiájának felfogását
nagy részben magam is helyesnek tartom, csupán
még kissé megtoldandónak vélem.

Pálffy gr. módosítványa felfogásom szerint
is nemcsak nincs előnyére a megkárosított bir-
tokosnak, de gyakran kivihetetlen. Megtörtén-
hetik, az, hogy a lopott fa meg van félegesítve,
egy részét felhasználták; teszem fel műfának
volt szánva, s annak többé nem használható.
Vagy megtalálják a fát a vásáron, kisül, hogy
lopott fa és elkobozzák. Ez esetben azt álla-
pitni meg kényszerítőleg a törvényben, hogy a
fa mindenesetre visszavitessék a tulajdonos
házához vagy raktárába, magának a tulajdo-
nosnak sincs érdekében, sőt nem is kivihető.
Már pedig nagyon kell vigyázni, hogy olyasmi
ne legyen a törvényben megállapítva, a mi ki-
vihetetlen.

Ugy látszik, Pálffy gr. azon nézetből indul
ki, mintha akkor, ha valakire rásüttetik, hogy
fét lopott, a lopott fa az eltulajdonító birto-
kában marad, ha megtéríti a fa értékét és
kiállja a büntetést. Ez szerintem nem áll. Ha
megállapított, hogy bizonyos famennyiség,
mely valakinél találtatik, lopott tárgy, meg-
szűnik annak az illetőnek ahoz minden tulajdon-
joga, s az illető hatóság teendője, úgy a kár-
térítésre, mint a lopott tárgyra nézve intéz-
kedni. Tehát minden egyes esetben a hatóság
feladata azt megállapítani, hogy a lopott fával,
ha megtalálható, mi történjék. Kívül áll ezen
büntetésen az, hogy kártérítésül megállapíttatik
a fának teljes értéke, azon felül még egy bizo-
nyos rész és azután megbüntettetik, mint kihágó,
a ki fát lopott.

Én nem tartom kivihetőnek és igen sok
esetben nem tartom a károsult érdekében lévő-
nek azt, mit Pálffy ő excellentiája indítványoz
s azon felül olyannak tartom ez ügyet, mely
az erdőhatóság által esetről esetre megoldandó.

Ez okokból nem szeretném változtatni a jelenleg tárgyalás alatt lévő szakaszt.

Pálffy Móricz gr.: Ő nagyméltósága a minister ur azt méltóztatott mondani, hogy ha valamely városba már beszállított az eltulajdonított jószág, igazságtalanság volna, hogy a kártevő a tárgyat még a faraktárba visszaszállítani köteles legyen. Ez az eset soha sem fog előfordulni, mert ha ezt kívánná a birtokos, akkor csak magának ártana. Indítványommal én arra czéloztam, hogy a lopott fa kiszállíttassék az erdőből, mert ott van a baj, hogy mikor a tolvaj az erdészeti személyzet által tetten kaptatik, rendesen oda veti az eltulajdonított fát, azon nyilatkozattal, hogy tessék azt haza vinni, és mondhatom, hogy legérzékenyebb büntetése a tolvajnak az, ha köteleztetik maga a fát az erdőbirtokosnak falujába vagy raktárba vinni vagy szállítani. Engem indítványom tételénél nem az vezérelt, hogy a birtokos érdekeit előmozdítsam, mint inkább, sőt mondhatnám, egyedül az, hogy a kártételeket megakadályozzam, hogy hacsak a nép morálisára, hogy legyen béke és rend és tulajdonbiztosság, a mi — sajnosan kell azt itt kiemelnem — tetteleg nem létezik, mi a perek szaporítását, a bíróságok túlterhelését, és ez által az állam kiadásait ad infinitum szaporítja, a népeiséget tönkreteszi, mely bajok orvoslása szerint különös összeköttetésben van a nemzeti vagyonnal, a népesség jólétével, és egyáltalában a haladás lehetőségével. Mindezeknél fogva bátor vagyok kérni a méltóságos főrendeket, hogy mivel indítványom elfogadása sok baj és kár megakadályozására nagy befolyással fog birni, méltóztassanak módosítványomat elfogadni.

Sztáray Antal gr.: Én a t. előttem szólott indítványát pártolom, de mivel a Vay báró ő excellentiája által felhozottak igazságát szintén kénytelen vagyok belátni, egy közvetítést vagyok bátor ajánlani, azt t. i., hogy Pálffy gróf indítványa úgy módosíttassék, hogy az illető a tulajdonos kívánságára legyen kénytelen a fuvart megtéríteni.

Majthényi László b.: A magyar jogéletben van egy elv, mely latinul így hangzik: Jus clamat ad dominum. E jogelv szerint intéztetik el minden olyan károsítási eset, mikor valaki

tudtán kívül kárt szenved. Hogy ha a lopott tárgy természetben megvan, akkor az úgy adatik vissza; ha pedig így nem lehet, akkor az illető káros tartozik az értékkel megelégedni. Én azt gondolom, nem czélszerű, hogy mi a lopott fát más elvek szerint ítéljük meg, mint bármely más értékesíthető lopott jószágot. Én tehát azon véleményben vagyok, mondassék ki, hogy ha a lopott fa természetben megvan, adassék vissza; ha pedig nincs meg, akkor becsára téríttessék meg. Így az elbánás ugyanazon helyzetben van tartva, mely bármely más tárgyra nézve is áll. Azt hiszem, legczélszerűbb az általános szabály mellett maradnunk.

Ürményi József: Ha kimondatik az, mit báró Majthényi az imént kifejtett, nekem lényeges okom nincs ellenkezni vele; meg kell adni a tulajdonosnak az optiót akkor, ha az a tulajdonosnak újabb kára nélkül történhetik. Mert ha a tolvaj meglepetik, utjában le fogja rakni a lopott fát és akkor aztán a tulajdonos kénytelen újabb megterheléssel odavitetni a fát, a hol eladhatja. Azért én Sztáray gróf ő méltósága indítványához járulok, hogy a tolvaj a tulajdonos kívánságára kénytelen legyen a fát a birtokoshoz szállítani.

Czirák János gr.: Elfogadom a honti főispán ő nagyméltóságának indítványát, de azon hozzátétellel, melyet Zala megye érdemes főispánja ajánlott, hogy t. i. ha a tulajdonos azt kívánja, vagyis az ő optiója szerint. Mert különben meglehet, nagyobb kár okoztatik neki, mint a mennyit a fa ér. Az esetben, ha nagyon értékes fa vágatott ki, azon kár, mely a kivágás által okoztatik, ha az a fa ott fekszik, nem volna kárpótolva. — Elfogadom tehát a módosítványt az említett hozzátétellel, hogy t. i. a tulajdonosnak szabad választás engedessék.

Elnök: Ha a méltóságos főrendiház megnyugszik abban a mit Sztáray gróf ő méltósága almódosítványképen ajánlott, felkérném ő excellentiáját a honti főispánt, hogy intentióját formulázott indítványban méltóztassék kifejezni.

Majthényi László b.: Én azon momentumot, mely a zalai főispán ő méltósága és a főtárnokmester előadásában mintegy kidomborodott, hogy t. i. a tulajdonosnak optiója legyen

az eltulajdonított dolgot az illetőnek költségén visszaszállítani, a kártérítés kérdésére tartozónak vélem és nem is tudom magamnak más-kép képzelni, mint ha a tulajdonos optió alapján, a mely őt a rendes jogfogalmak szerint különben is megilleti, arra határozza el magát, hogy az ellopott fát természetben kívánja vissza, akkor a fát az általa kijelölendő helyre kell szállítani. Ezt én egyenesen a kártérítés fogalmában bennfoglalttnak tartom.

A szakaszra nézve a következő szöveget ajánlom: »A ki valamely erdőben létező előfát vagy ott létező, de eladásra vagy felhasználásra még fel nem dolgozott fát lop, ha megvan, természetben, különben pedig az ellopott fa értékét stb. . . .« a többi maradna.

Kemény Gábor b., földművelési minis-ter: Részemről a birtokos osztály, jelesen az erdőbirtokosok érdekeit az eredeti szövegben sokkal hatályosabban látom megvédve, mint a beadott módosítványok által. A törvényjavaslatban csak az van, hogy a tolvaj az ellopott fának értékét először tartozik megtéríteni annak, a kitől lopta; másodszor tartozik megtéríteni ezen érték $\frac{1}{4}$ részét és a két összeggel egyenlő pénz-büntetésre ítéltetik; a fa pedig még sem az övé, hanem a fa felett való rendelkezés magát az erdőhatóságot illeti. Megtörténhetik ugyan, hogy habár constatálható, hol van a fa, még sem lehet azt természetben visszaadni; például ha valamely jó hiszemű vevő kezében van, például ha felvidéki fa Bécsbe vitetett. Ha azonban megtalálható az ellopott jószág, az a hatóság intézkedése folytán mindig visszaadandó a tulajdonosnak.

Én tehát sokkal hatályosabb intézkedést látok a törvényjavaslatban, az erdőbirtokosok érdekeinek megvédésére, mint az előterjesztett módosítványokban és azért kérem a méltóságos főrendeket, méltóztassanak az eredeti szöveget elfogadni.

Elnök: Több al módosítvány hozatott fel; nem tudom Pálffy gróf ő nagyméltósága ezekkel szemben fenntartja-e saját szövegét, vagy valamelyikhez járulni méltóztatik?

Pálffy Móricz gr.: Ő nagyméltósága azon felvilágosítás adására méltóztatott felszólítani, hogy Sztáray gróf ő méltósága által

ajánlott módosításhoz járulok-e, vagy t. barátom Majthényi főispán urhoz. Ha a kettő között választanom kell, pártolom Sztáray gróf indítványát, mert az szemmel is tartja azt, a mire indítványomban különös súlyt fektettem. Valamint már előbb mondani bátor voltam, nem arra fektetem a fősúlyt, hogy az mondassék ki, a mi magától értetik, t. i. hogy az ellopott jószág visszatéríttessék; hanem annak kimondását tartom leginkább szükségesnek, hogy az ellopott tárgy ki az erdőből, tudnillik oda szállíttassék, a hol az értékesíthető.

Vegyük pl., hogy az ellopott jószág értéke 20 kr., fog-e a tulajdonosa azért oda menni, ha a fuvar 2 frtba kerül? A fa tehát ott fog elrotladni.

Méltóztassanak meggondolni, kik követik el leginkább a károkat. Azok, a kiknek nincs birtokuk. S mikép fog a károsított tulajdonos kártalaníttatni ugyanaz által, a kinek nincs semmije?

Azért én azt hiszem, hogy ez az intézkedés okvetetlenül szükséges, és sem igazságtalan, sem túlzottan terhes a kártevőre nézve, mert az illető, a ki a fát eltulajdonította, nem hagyta volna a fát az erdőben, hanem vitte volna haza, tehát abban semmi méltánytalanság nincsen, hogy ha azt, a mit haza akart vinni, a tulajdonosnak házához vagy raktárába viszi. Ha tehát az elnök ur ő excellentiájának felhívása szerint választanom kell, mindenekelőtt azon módosítványt fogadom el, a melyet Sztáray Antal gr. ő méltósága tett; ha ez nem fogadtatnék el, akkor Majthényi László főispán úr ő méltósága módosítványához járulok.

Elnök: Az imént hallott nyilatkozat szerint a két eszme összeegyeztethető. És pedig azon alapeszméhez, a mely Pálffy Móricz gr. ő nagymélt. módosítványában foglaltatik, az a mit Sztáray Antal gr. ő méltósága és illetőleg Zalamegye érdemes főispánja előadott, mint al módosítvány kapcsolható.

Ekkor így állana gr. Pálffy indítványa.

»A kártevő az eltulajdonított tárgyat visszaadás céljából a károsított birtokos raktárába — idejönne: a károsult kívánatára — ingyen szállítani köteles.« Így az optió is ki lenne fejezve.

Méltóztassanak felállani azok, kik a módosítványt elfogadják, (*Megtörténik. Felkiáltások: Ellenpróbát!*) Most méltóztassanak felállani azok, a kik nem fogadják el a módosítványt. (*Megtörténik.*) A többség a módosítványt elfogadja.

Zichy Ferraris Lajos gr. jegyző (*olvassa a 91—96. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak. Olvassa a 97. §-t.*)

Nyáry Jenő b. jegyző (*olvassa*): »A 97. §. második bekezdés 2-dik sorában irányi szempontból e szót »tettesek« ezen szóval: »tettesekkel« felcserélni indítványozza.«

Cziráky János gr.: Ez valószínűleg nyomtatási hiba.

Kemény Gábor b. minister: Nyomtatási hiba; a nálam levő kéziratban úgy van »tettesekkel«.

Chotek Rezső gr.: Felvilágosítást kérek a 94. §-ra nézve. E szakaszban és a megelőző szakaszokban tulajdonkép csak a végrehajtott lopás eseteiről van intézkedés téve, de nincs gondoskodva oly esetekről, a midőn pl. valaki levág egy fát, azonban el nem viszi, mert rajta kapják, vagy akármiképp gátolva, a fát a kártétel színhelyén eldobni vagy szóval elhagyni kénytelen. Ily esetben jogilag és szigoruan véve, a lopás cselekvénye nem létezik, mert ez csak megkiséreltetett. Pedig itt is kár ejtetik a tulajdonoson; én nem látom a szövegben, hogy miképp fog büntettetni az illető.

A minister ur ő nagyméltósága talán oly kegyes lesz, bennünket ez iránt felvilágosítani?

Kemény Gábor b. földművelési és kereskedelmi minister: Ha a 21. lapra méltóztatik tekinteni, a B) betű alatt az eredeti károk elősorolásával méltóztatik találkozni a 100—116. §-okig. A méltóságos ur által felhozott eset tehát ide tartozik, a hol megkiséreltetik a lopás, de el nem vitetik a tárgy. Ott a kártevő mint olyan büntettetik meg, de kétségkívül, nem mint lopást elkövető, de mint ilyen büntetendő és azon §-ban, a büntetés ki is van szabva. (*Helyeslés.*)

Sztáray Antal gr.: A 94. §-hoz nekem is volna egy észrevételem.

Elnök: Már a 94. §-on tul vagyunk, ez is csak elnézésből volt, hogy a mélt. gróf fel-

szólalása megengedett. Egyébként azon eszme, a mely a 94. §-ban van, az kétségkívül ismételtetni fog még a későbbi §§-okban.

Zichy F. Lajos gr. jegyző (*olvassa a 98. §-t, mely észrevétel nélkül elfogadtatik; olvassa a 99. §-t.*)

Elnök: E §. is részben arra vonatkozik, hogy ha netalán kísérlet történt a lopásra.

Chotek Rezső gr.: Tökéletesen megvagyok nyugtatva.

Zichy-Ferraris Lajos gr. jegyző (*olvassa a 100. §-t.*)

Pálffy Móríc gr.: Nagymélt. elnök, mélt. főrendek! E §-hoz bátor vagyok egy indítványt előterjeszteni a szakasz bevezetésére nézve, a melynek, ha nem is fogadtatnék el, mégis azon előnye lesz, hogy figyelmeztetni fogja a mélt. főrendeket és egyáltalában a törvényhozást, ezen intézkedés mielőbb életbeléptetésére, mert csak is a 48-iki állapot és az akkor érvényben levő törvényeken alapuló legeltetés az erdőkben mérvadó, nem pedig azon kihágások, visszaélések, a melyek akár akkor, akár későbbben történtek. Ezen figyelmeztetés után bátor vagyok indítványomat felolvasni. (*Olvassa.*)

A 100. szakaszhoz hozzá toldandó a következő:

»Idegen erdőkben legeltetésnek gyakorolhatására jogosultak tartoznak nyájukat csoportokban együtt legeltetni, a mennyiben az illető erdőbirtokos részéről ettől eltérő engedélyt nem nyernének, különben a legeltetés mindenesetre csak e törvény korlátai közt gyakorolható.«

Itt bátor vagyok ismét fölhozni, a mit az előbb érintettem, hogy nem szokáson, hanem visszaélésen alapszik többnyire ezen legeltetésnek helytelen használása, mely erdőket pusztít, az erdőültetést lehetetlenné teszi, a káros vizeket szaporítja és a hegyeket Karst-féle sivatagokká változtatja át. És ha a törvényhozás e tekintetben ezen erdőtörvényjavaslat tárgyalása alkalmával nem gondoskodik, a baj tovább is fenn fog maradni, sőt elterjedni.

Nincs itt szó arról, hogy megfosztassék valaki a jogosult élvezettől, hanem egy bizonyos irányt szükséges adni az erdőhatóságnak és a közigazgatási bizottságnak is, hogy azon

visszaélések megszüntetessenek, mely hatóságok, valamint a megyei tisztviselők, úgy elvannak foglalva teendőikkel, hogy az említett bajok orvoslására, különben szükséges sok időt igénybe vevő tárgyalások és vizsgálatokra rá sem érnek, míg indítványomnak elfogadása hathatós támogatásul szolgálna a bíróságoknak, valamint a politikai hatóságoknak is intézkedéseiknél. Sajnosan látjuk, hogy órajárásnyi területek csak mogyorófa bokrokkal vannak benőve a helyett, hogy ott erdők lennének, a melyek az éghajlatra is kedvező befolyást gyakorolnak s ennek oka egyedül a legeltetéssel való visszaélésben rejlik; ennél fogva szükséges, hogy e tekintetben intézkedés történjék, és azért bátor vagyok indítványomat, mely csak a törvényes állapot fenntartását tartja szemmel, a mélt. főrendek pártfogásába ajánlani.

Kemény Gábor b., földművelési és kereskedelmi miniszter: Nagymélt. elnök, mélt. főrendek! Azt hiszem, hogy Pállfy gr. ő exciája a legeltetési visszaélésekre méltóztatik czélozni. — Ezek kétféleképen származhatnak: vagy úgy, ha valakinek erdejében egy bérlő által az önkénytes egyesség folytán megállapított feltételek megszegetnek. Akkor birói uton kell az orvoslást megszerezni, hogy a bérlő a kiszabott módon gyakorolja legeltetési jogát. De talán nem is ide czéloz ő exciája, hanem az urbéri szolgálomakkal terhelt erdőkre.

Méltóztatassék meggondolni, hogy az urbéri

kérdéseket helyes lesz lehetőleg kerülni az erdőtörvényben, épen azon czélból, hogy az erdőtörvényben létrejövetelét ne kockáztassuk.

Ha azon visszaélések, melyek, nem tagadom, egyszermáskor felmerülhetnek, ha felmerülnek, nincs más mód az orvoslásra, mint a törvényes bíróság útja s e tekintetben már vannak törvényeink, a melyekben mindig azon alaptétel van felállítva, hogy az urbéri szolgálomak, a meddig az urbéri rendezés befejeztetik, oly módon teljesítettnek, a mint azok 1848-ban fennállottak. És ha e tekintetben valami kérdés merül fel, azt nem lehet az erdőtörvény útján elintézni; ha úgy könnyű szerrel lehetne ezen visszaéléseknek útját állani, magam is szívesen hozzájárulnék, de miután nem hiszem, hogy helyes volna itt erről intézkedni, kérem, méltóztatassanak az eredeti §-t módosítás nélkül elfogadni.

Elnök: Ha az indítvány nem támogatattik, az esetben marad az eredeti szerkezet.

Zichy F. Lajos gr. jegyző *(olvassa a 101—103. §§-okat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak).*

Nyáry Jenő b. jegyző *(olvassa a 104—108. §§-okat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak).*

Elnök: Minthogy a tárgyat ma úgy sem végezhetnők be, holnap 10 órakor folytathatjuk a tanácskozást.

— Május 29. 1879. —

Elnök: Méltóztassanak az utóbbi ülés jegyzőkönyvét meghallgatni.

Nyáry Jenő b. jegyző (*olvassa a május 28-án tartott ülés jegyzőkönyvét*).

Majthényi László b.: Nagyméltóságu elnök, mélt. főrendek! A 90. §-ra nézve ő nagyméltósága az elnök ur mind a két módosítványt, t. i. a Pálffy Móricz ő excellentiájáét és az általam tett módosítványt együttesen méltóztatott elfogadottnak kijelenteni. Ha ez nem így történt, akkor nincs szavam, ha azonban úgy történt volna, a mint előadni szerencsém volt, akkor bátor vagyok figyelmeztetni, hogy a tegnap kimondott elnöki határozatnak nem egészen felel meg a jegyzőkönyv ezen pontja.

Elnök: Én a Pálffy ő excellentiája és Sztáray Antal gróf és a zalai főispán indítványát értettem együttesen a tegnap kimondott határozatban.

Majthényi László b.: Nagymélt. elnök! Ha jól emlékezem, azon elv lett megállapítva, hogy ha a fa természetben meg van, akkor a kárositottnak választásától függjön a fát természetben, vagy pedig annak értékét visszakövetelni. S csupán a körül forgott a véleménykülönbség, hogy azon ellopott fát az illető károsító a tulajdonosnak legközelebbi raktárába tartozik elszállítani. A többire nézve teljesen egyetértésben vagyok s azt hiszem, hogy ezzel azon elvek, a melyek általában a kártérítésre nézve az országban fennálló törvények szerint irányadók, teljesen meg vannak tartva. Abból, ha a károsító a lopott fát a kárositottnak leg-

közelebbi lévő raktárába szállítani tartozik, a kárositottnak semmiféle túlságos előnye a károsító érdekei ellenére nincs.

Ha pedig az illető nem oda tartozik szállítani, hanem más helyre, abból meglehet, hogy nehézségek fognak származni.

Én tehát azt gondolom, igen könnyen lehet a dolgot elintézni, ha a 90. §-t a következő szövegezésben méltóztatnak elfogadni: »A ki valamely erdőben lévő élőfát vagy ott létező levágott, de eladásra vagy felhasználásra még fel nem dolgozott fát lop, ha természetben megvan, a károsított választása szerint vagy a lopott fát természetben saját költségére vissza szállíttatni, vagy az ellopott fa értékét megtéríteni s kártérítésül minden esetben értékét«, a többi marad.

Egy ilyen szövegezésben nézetem szerint mindaz, a mi a jogosultság szempontjából büntetésképen a fatolvajra kiszabathatik, bennfoglaltatik annak minden túlságos megterheltetése nélkül. A szakaszt ezen szövegezésben volnék bátor a mélt. főrendeknek elfogadásra ajánlani.

Elnök: Én azt hiszem, hogy a tegnapi szavazás által ez iránt határozott a ház s a különbség csakis az, hogy Pálffy ő excellentiája a lopott fát a legközelebbi raktárba vagy a házhoz kívánja visszaszállíttatni. S miután ezt a többség elfogadta, ettől, azt hiszem, most bajos volna eltérni. Egyébként nekem nincs észrevételem, mert ő nagyméltóságának intentiója úgy is benne értetik, csak hogy nincs oly határozottan kifejezve az elfogadott szövegben az,

hogy hova szálltassék vissza a fa. Egyébként az indítványt tevő nyilatkozhatik.

Pálffy Móricz gr.: Nagyméltóságu elnök ur, méltóságos főrendek! Ha szabad felvilágosítást adnom az iránt, hogy mi vezérelt engem módosításom tételénél, méltóztassék megengedni, hogy azt egy pár szóval kifejtsem.

Szándékom nem lehetett, hogy a fa visszaszállítása által az illető kártevőnek valami igazságtalan nagy költség okoztassék. Az indítványomban foglalt kifejezés: a raktárba való szállítás, úgy legyen értve, hogy az eltulajdonított tárgy csak is az erdőből a raktárba, illetőleg oda vitessék, a hová a tettes azt különben is tulajdon hasznára szállította volna, ha az eltulajdonítás nem lett volna megakadályozva. Ezen felvilágosítás, gondolom, eloszlathatja ő nagyméltóságának aggodalmait, ki attól tartott, hogy még az eltulajdonított tárgyaknak a városból az erdőbe való viszaszállítása is követeltethetnék, az általam indítványozott szerkezet következtében.

Különben az illető károsítottnak hatalmában állván az optio, ez bizonyára a maga érdeke ellen cselekedni nem fog.

Indítványomnak célja nem az, hogy nyerészkedés foglalhasson helyet, mert bizonyára minden erdőbirtokos lemond ilyféle előnyről, ha képes lesz a rendet és azon tulajdon biztonságot fenntartani, mely, azt hiszem, az egész országnak és azon népnek érdekében is van, melylyel a birtokos jó és rossz sorsát megosztani kénytelen.

Czirák János gr.: Én kérném, hogy méltóztassék a tegnap elfogadott szöveget még egyszer felolvasni.

Nyáry Jenő b. jegyző *(olvassa a jegyzőkönyvnek a 90. §-ra vonatkozó pontját).*

Elnök: Ezen szöveg megfelel annak, a mit a többség tegnap határozott; a különbség csak az, hogy nagy méltóságod azt mondja, hogy visszaszolgáltassék, itt pedig praecisirozva van: a házhoz vagy a raktárba.

Kemény Gábor b. kereskedelmi minis-ter: Én már bátor voltam e tekintetben való aggodalmaimnak tegnap kifejezést adni, de mindamellett kötelességemnek tartom most is kijelenteni, hogy az én értelmem és emlékezetem szerint a határozat úgy, a mint felolvastattott a

jegyzőkönyvben, megfelel a tegnapi tényleges határozatnak. Az, a mit Majthényi b. t. barátom jelenleg ajánl, bizonyos és pedig nem lényegtelen tekintetben, attól eltérő, és én legalább nem emlékezem, hogy ez benne lett volna a tegnap hozott határozatban.

Pálffy Móricz gr.: Minthogy ő nagyméltósága Majthényi b. a hitelesítés alkalmával a tárgyaláson már keresztül ment pont megváltoztatása mellett felszólalni méltóztatott, bátor vagyok a 108. §. iránt én is aggodalmaimat egy másik pont iránt a mélt. főrendek elé terjeszteni. *(Felkiáltások: Nem lehet!)*

Elnök: Csak azon esetre van excellentiádnak joga most felszólalni, ha a jegyzőkönyv nem hiven tartalmazza a tegnapi határozatot.

Pálffy Móricz gr.: Nekem csak annyiban van aggodalmam, hogy a 108. §-ból netalán tévedésből néhány szó kimaradt. Már pedig úgy a mélt. főrendeknek, valamint az országnak és a kormánynak is érdekében lévén, hogy a törvény minél szabatosabban és czélszerűben alkottassék, én nem hiszem, hogy az, a mit előadni bátor leszek, másképp, mint tévedésből maradt volna ki.

A 108. §. következőleg van szerkesztve: *(Olvassa.)*

»A ki idegen erdőben a faizási vagy alomhordási vagy egyéb termékszedésre engedéllyel bír, de a fát, galyat, almot vagy egyéb erdei terméket, nem a meghatározott mennyiségben, időben, vagy nem azon erdőrészből viszi, melyből annak vitelére jogosítva van, ötven krajczártól tiz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanezen büntetéssel büntetendő az is, a ki az alomgyűjtésnél, vagy galyszedésnél vasgereblyét vagy vágó eszközt használ, vagy pedig az őt illető faizási vagy erdőtermék-szedési jogával visszaélve, azt vagy másra ruházza, vagy másnak érdekében gyakorolja; vagy pedig a szedett fát, illetőleg erdei terméket eladja, egyáltalán, ha a megjelölt jogának határain túllép.«

Én nem hiszem, hogy az, a mit előadni bátor leszek, másképp, mint tévedésből maradt volna ki. A törvény szerkezetéhez szorosan kívánok mindig ragaszkodni, azért a törvény-

javaslat mostani szerkezetéhez minél szorosabban ragaszkodni kívánván, a nézetem szerint kimondottak pótlása után a szakasz következőleg fogna hangzani: »nem a meghatározott mennyiségben, időben, s nem azon erdőrészben és azon célra viszi, a melyből és a melyre annak vitelére jogosítva van«. Tegnap ismét nagy örömmel tapasztaltam, a mélt. főrendek mily szorosan ragaszkodnak a még fennálló törvényeink legcsekélyebb árnyékolatához, és minthogy azt a törvényes szokást mindenki tudja, mely szerint a faizásra jogosult csak tulajdon használatára fordíthatja a fát, azért figyelmeztetni bátorkodom, hogy ha az általam felolvasott, és nézetem szerint csak tévedésből kimaradt szavak el nem fogadtatnak, akkor más célra is fordíthatja az illető a fát, pl. szemet égethet vele és azzal kereskedést üzvé, közvetve fával való kereskedésnek gyakorlatába fog járni. Tervezett kiigazításom folytán pedig ez nem csak megakadályoztatik, hanem lesz bíróság, a mely az ilyen eljárást megtorolni képes leend, mi tetteleg nem történik. Bátor vagyok a kiigazítást a mélt. főrendek figyelmébe ajánlani.

Kemény Gábor b., kereskedelmi minis-ter: Ha jól emlékszem, e szakaszhoz tegnap semmi módosítvány nem nyújtott be, hanem az változatlanul elfogadtatott. Pálffy gr. ő excellentiájának nézetem szerint alapos lenne felszólalása, ha itt valamely nyomtatási vagy írásbeli tévedésről lenne szó. Ő e tekintetben azon kérdést vetette föl, hogy vajjon nem tévedésből maradt-e ki azon pár szó, melyet betétni indítványoz. Bátor vagyok kijelenteni, hogy nem. Az, a mit ő excellentiája felemlített, nem a kártérítés eszméje, hanem a felhasználás céljának, s a tett kihágás nagyságának megítélése. Már pedig nem az a kérdés, mi célra vitték el a fát, s mire akarják azt felhasználni, hanem az, hogy elvitték-e. Ennek következtében azon eszmét, melyet ő excellentiája felemlített, szándékosan hagyta ki az erdő bizottság.

Elnök: Én nem reflectálok a dolog érdemére, de minthogy a mélt. főrendek emlékezete szerint a 108. §. észrevétel nélkül fogadtatott el, a mi pedig itt indítványoztatik, az nem tollhiba kijavítása, hanem lényeges módosítás, mely, meglehet, más helyen, mint elvetett mag-

csirázni fog, de itt mégis a jegyzőkönyv hitelesítése alkalmával nem érvényesíthető. (*Helyeslés.*) A jegyzőkönyv tehát, ha egyéb észrevétel nincs, hitelesíttetik.

A mai ülés jegyzőkönyvét vezetni fogja Nyáry Jenő b., a szólan kívánókat jegyezni fogja Rudnyánszky József b.

Folytattatni fog a tegnapi tanácskozás.

Rudnyánszky József b. jegyző (*olvassa a 109. §-t.*)

Szapáry István gr. jegyző: Pálffy Móricz gr. ő excellentiája a következő módosítást ajánlja: A 109. szakasz kezdete következőleg indítványoztatik: »Az érték és kártérítésen felül«.

Pálffy Móricz gr.: Indítványom abban leli indokolását, hogy a tűzvesztekre nézve nem találok a törvényjavaslatban e tekintetben a szükséges intézkedéseket, természetesen a 30 ftnyi kártételek korlátán belül. Bátor voltam azért többekhez, e tekintetben hivatottakhoz kérdést intézni, hogy a törvényjavaslat melyik §-ában van ez iránt intézkedés, de épen erre nézve nem kaptam kellő felvilágosítást és nem találtam, hogy a szükséges intézkedések megvolnának. Azt hiszem, módosítványom nem szorul bővebb indokolásra s azért ajánlom azt elfogadásra. (*Fölkiáltások: Maradjon a szerkezet!*)

Kemény Gábor b., földművelési minis-ter: Nagy hálával tartozom ő excellentiájának, hogy oly figyelemmel kíséri a törvényjavaslat minden §-át; bátor vagyok azonban jelen indítványára megjegyezni, hogy az nagy részben benne van a javaslatban; sőt indítványának van egy része, melynél a javaslat sokkal többet mond.

Méltóztassék figyelembe venni, hogy a 109. §. hivatkozik a 9. és a 11. §-ra (*Helyeslés.*). Ezekben oly cselekmény is büntetettik, mely kárt nem okoz. Hogyan lehessen tehát a szakaszt úgy kezdeni, hogy »A kártérítésen felül«? Ha a tűzgerjesztés az erdő közelében 100 méternyi távolságon belül történik, a vétkes büntetettik, ha égés nem is következett be; ha pedig égés történt, két cselekménnyel állunk szemben: Először veszélyes cselekménnyel, másodszor kárral. A veszélyes cselekmény megbüntetettik úgy, a mint ezen szakasz megállapítja; a kár pedig a kártételekről szóló szakasz szerint

Nem tartom tehát a módosítványt szükségesnek és elfogadhatónak. (*Helyeslés.*)

Elnök: Minthogy az indítvány támogatva nem lett, a szerkezet marad.

Zichy F. Lajos gr. jegyző (olvassa a 110. §-t, mely észrevétel nélkül elfogadtatván, olvassa a 111. §-t).

Nyáry Jenő b. jegyző: A hármass bizottságnak azon észrevétele van, hogy a 111. §. 2-ik bekezdése harmadik sorában e szó helyett: »polgárjogi« e szó tétessék: magánjogi.

Nyáry Gyula b.: A 111. §-ban fölveendőnek tartom a hamuzsír főzést is. A 117-ik §-ban van ugyan említés a hamuégetésről, de e közt és a hamuzsír főzés közt különbség van. Bátor vagyok felolvasni a Divald Adolf és Wagner Károly által szerkesztett. »Erdészeti műszó-tárnak« ide vonatkozó cikkeit: »Hamuégetés, (Aschenbrennen) a hamuzsír-főzéshez szükséges hamunak nyerése végett fát, lombot és egyéb növényanyagokat hamuvá égetni.« »Hamuzsír-főzés (Potaschensiederei)«. Tehát a hamuégetés szükséges a hamuzsír-főzéshez. Minden további indokolás nélkül hivatkozom Bedő főerdőtanácsos urra, mint az »Erdőör« szerzőjére és a t. minister urra, mint kitűnő gazdára. Ajánlom módosítványomat.

Czirák János gr.: Ha a törvényjavaslat eddig tárgyalt szakaszaira nézve nem tettünk volna észrevételeket, talán ezen módosítást is mellőzhetnők. De minthogy már eddig is több módosítást elfogadtunk és a mélt. báró észrevételét részemről helyesnek és némileg hiányt-pótlónak tartom: pártolom azt.

Kemény Gábor b., földmívelési minis-ter: A törvényjavaslat szerkesztői előtt feleslegesnek látszott a hamuzsír-főzést is felvenni, minthogy a hamuzsír-főzéshez szükséges a hamuégetés, ez iránt pedig intézkedik a törvényjavaslat. Minthogy azonban a módosítás nem vitálja a törvény szellemét, nincs kifogásom ellene, hogy az elfogadtassék.

Pálffy Mór gr.: Pártolom ő méltóságának indítványát. (*Felkiáltások: Elfogadjuk!*)

Minthogy előbb tett indítványom, mely a mint észrevettem, pártolásra talált, csupán formai nehézségek miatt mellőztetett, bátor vagyok azt itt újból előterjeszteni, minthogy

azt hiszem, hogy annak itt a 111. §-ban helye lehetne. Ha a minister ur ő nagyméltósága beleegyezik, azt hiszem, itt lehetne oly kifejezést használni, a mit a 108. §-nál felemlíteni bátor voltam. (*Ellenmondások: Maradjon!*) Ha már előre is azt méltóztatnak mondani, hogy »maradjon«, akkor felesleges azt indokolni. (*Felkiáltások: Ismerjük már!*)

Elnök: Nagyméltóságodnak mindenestre jogában áll a 111. §-ra nézve módosítványt benyújtani; előbb azonban az előbb tett két módosítványra szorítkozunk. Az első, a hármass bizottság módosítványa, hogy a »polgári jog« helyett »magánjog« tétessék. (*Felkiáltások: Elfogadjuk!*)

Majthényi László b. főispán: Hogy a 111. §. eredeti szövegében használt polgári jogi kifejezés nem helyes, nem kíván bővebb indokolást, ugys én voltam bátor indítványozni a módosítást a hármass bizottságban. A kérdés most csak az, hogy vajjon ezen »magánjogi« kifejezés helyett nem találhatnánk-e valami más, még szabatosabb kifejezést. A »magánjog« elnevezése alatt némely specialis törvények is értetnek, pl. váltótörvény stb. Ha most a kifejezést itt megváltoztatjuk, oly kifejezést kell helyette alkalmazni, mely a hármass bizottság által javasolt módosítás eszméjét még szabatosabban kifejezi, s azon felül az újabban hozott törvényekben is előfordul, és ez a »polgári magánjogi« kifejezés. (*Elfogadjuk!*)

Szögyény László: Én elfogadom báró Majthényi ő nagyméltóságának jobbitmányát, noha kénytelen vagyok megjegyezni, hogy midőn a hármass bizottságban a »polgárjogi« kifejezést elfogadhatónak nem tartottuk, megkérdeztük az igazságügyminister urat mint illetékest, hogy melyik kifejezés lenne itt leginkább megfelelő. Tudjuk, hogy a különféle nyelvekben különféle kifejezések használtatnak, németül pl. »Privatrecht« Bürgerliches Gesetzbuch«; latinul »jus privatum« »leges civiles, emendatio legum civilium« stb.; ha most a »polgári magánjogi« kifejezést elfogadjuk, akkor mind a két szokásos kifejezést egyesítve találjuk benne. (*Helyeslés.*)

Elnök: Ha méltóztatnak hozzájárulni, e kifejezés fog használtatni »polgári magánjogi«.

Most következik Nyáry Gyula b. ur módosítványa. (*Felkiáltások! Elfogadjuk!*)

Ennélfogva a szöveg így fog hangzani: »meszet, vagy szemet éget, szurkot hamuzsirt vagy kátrányt főz« a többi része marad.

Zichy F. Lajos gr. jegyző (olvassa a 112., 113. §-okat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak. Olvassa a 114. §-t).

Cziráký János gr.: E szakaszra nézve egy általános észrevételem van. E szakaszban az foglaltatik, hogy ha az erdőszemélyzet valami gyanus egyént lát az erdőben, azt onnan kiutasítani tartozik; de ez még nem terjeszti ki a személyzetre azon jogot, hogy az ily gyanus személyt le is tartóztassa és az illető előljáráshoz bekísérhesse, pedig ez fennállott és most is megtörténik, hogy az ily kóbor személyek az előljáráshoz bekísértetnek. Azon reményemnek adok kifejezést, hogy bár ez a szakaszban felemlítve nincs, megyei vagy általában hatósági rendeletek útján már csak rendőri szempontból is intézkedés fog történni ily irányban.

Kemény Gábor b. földmívelési minster: Bátor vagyok megjegyezni, hogy felfogásom szerint, ez nem erdészeti, hanem rendőri intézkedés, mert bizonyos gyanus személyeket minden hatósági közeg köteles letartóztatni. Természetes, mint közhitelű személy, az erdész személyzet tagja is köteles minden kóbor személyt és például egy currentált egyént, kinek leírása a kezében van, letartóztatni és bekísérni. De mondom, ez nem erdészeti, hanem rendészeti intézkedés.

Elnök: A szakasz elfogadtatik.

Rudnyánszky József b. jegyző (olvassa a 115—117. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak; olvassa tovább a 118. §-t).

Nyáry Jenő b. jegyző: A hármass bizottság javaslata szerint a 118. §. harmadik bekezdésében előforduló ezen szavak: »az indítvány (panasz) tételével« helyett szabatossági szempontból e szó: »panasztétellel« teendő.

Elnök: Méltóztatnak elfogadni? (*Elfogadjuk!*) Elfogadtatik.

Rudnyánszky József b. jegyző (olvassa a 119. §-t).

Nyáry Jenő b. jegyző: A hármass bizottság javaslata szerint a 119. §. első sorában

lévő ezen szó után »hatóságot« a többi törvényekben használt kitételekkel összhangzólag: »a főispánból (fővárosban a főpolgármesterből) akadályoztatása esetében« teendő.

Szögyény László: Nagyméltóságú elnök ur, mélt. főrendek! Én bátor vagyok a hármass bizottság által javaslatba hozott ezen módosítás indokolására megjegyezni, hogy itt a szövegben úgy tűnik fel, mintha a hármass bizottság csupán egy szerkezeti kiigazítást akarna elérni, holott mi érdemleges intézkedést, a mely korábbi törvényeinknek megfelel, nevezetesen a közigazgatási bizottságokról és a fegyelmi bíróságokról szóló 1876-iki és az árva ügyekről szóló 1877. évi törvényekben benne van; hogy t. i. midőn a közigazgatási bizottságból választott küldöttség vagy bíróság alakittatik, annak elnöke mindig a főispán és csakis akadályoztatása esetében helyettesíti őt az alispán; holott a képviselőház szövegezése szerint itt csak az alispán van említve.

A hármass bizottság tehát azon intézkedést kívánja itt behozni, hogy ezen bizottságnak, melynek hatásköre később lesz körülírva, elnöke a főispán legyen.

Ez nézetem szerint nem is szorul bővebb indokolásra és csupán azt vagyok bator hangsúlyozni, hogy ez nem valami styláris módosítás, hanem előbbi törvényeinkben foglalt intézkedésnek kifolyása és a dolog érdemébe vág. Ennélfogva bátor vagyok a módosítást elfogadásra ajánlani.

Vay Miklós b. koronaőr: Csekély véleményem szerint szükséges, hogy ez a jegyzőkönyvbe is bevételessék, hogy a hármass bizottság módosítása ezen érdemleges okokból fogadtatott el.

Kemény Gábor b. minster: Én elismerem az indítványnak nyomós voltát s csupán azt kívánom egy pár szóval igazolni, hogy miért hagyatott itt ki a főispán és miért bizatnék ezen teendők vezetése az alispánra.

Méltóztatnak tudni, hogy a főispán jelenlegi állásában a közigazgatási bizottságról szóló törvény megalkotása óta igen sok teendővel van elfoglalva.

Másfelől köztudomásu dolog, hogy némely megyében ezerekre megy az ilyen kihágások

száma, a melyek legnagyobb részt csekélységekre vonatkoznak. Ennélfogva alig lehetséges az, hogy a főispán specialiter maga foglalkozzék ezen kérdésekkel. Már pedig azt hiszem, helyes, hogy az, a ki az egész megyei közigazgatást vezeti, és a ki előtt ezen kérdések is megfordulnak, benne legyen ezen viszonyok ismeretében, és tudja, mikor előjön, hogy pl. Péter már többször követett el ilyen kihágást, tehát reá nagyobb büntetést lehet szabni, míg Pál soha sem követett el ilyen kihágást, tehát irányában elnézőbb lehet a bíróság. De mindazáltal, miután a szöveg azon értelmezésére adhat alkalmat, hogy itt talán a főispán mellőzéséről van szó és miután kétségen kívül áll, hogy az ő excja által említett törvények megállapodása szerint mindenütt a főispán van elnöknek kijelölve s csak akadályoztatása esetében helyettesítheti őt az alispán, illetőleg polgármester: én ezen módosítványhoz szívesen hozzájárulok. (Helyeslés).

Elnök: A mélt. főrendek a módosítványt tehát elfogadják és egyuttal a hármass bizottság elnöke részéről előadott indokolást a jegyzőkönyvbe föl vesszük.

Rudnyánszky József b. jegyző (olvassa a 120. §-t).

Nyáry Jenő b. jegyző (olvassa a hármass bizottság módosítását).

A 120. §-nál negyedik sor e szó »kettő« után a 119. §-nál tett módosítás folytán e szavak: »a főispán (főpolgármester) akadályoztatásuk esetében« teendők.

Elnök: Elfogadtatik.

Rudnyánszky József b. jegyző: (olvassa a 121. §-t).

Elnök: Erre nézve én vagyok kénytelen felvilágosítást kérni. Itt t. i. az van mondva, hogy a jelen törvény 158. §-ában meghatározott semmiségi panasz esetében a Curia mint legfőbb ítélőszék határoz.

Ez a bíróságok jelenlegi szervezete mellett nem lehet, miután a Curia mint legfőbb ítélőszék semmiségi panaszokban nem szokott határozni. Ez talán azon tervet contemplálja, a mely jelenleg a képviselőház előtt van, és a mely szerint igenis a magyar kir. Curianak mindkét osztálya egyesíttetni fog és akkor mind a semmi-

ségi esetekben, mind érdemleg a legfelsőbb bírálati joggal fog birni. Tehát itt ellenmondás van e kifejezésben, hogy a semmiségi esetekben a Curia mint legfőbb ítélőszék határoz. Ha megtörténik az egyesülés, akkor természetes, hogy a Curia mint olyan fog a semmiségi panaszok fölött határozni, ha pedig nem történik meg, akkor a Curia egyik osztálya fog határozni. Ennélfogva e szakasz végére ezen szavak után: »semmiségi panasz esetében«, teendő: »a magyar kir. Curia« s ennélfogva a szakaszból e szavak: »mint legfőbb ítélőszék« kihagyandók. (Helyeslés.)

Elnök: Tehát ezt méltóztatnak elfogadni?

Rudnyánszky József b. jegyző (olvassa a 122—130. §§-kat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatván, olvassa a 131. §-t).

Nyáry Jenő b. jegyző: A hármass állandó bizottság a következő módosítványt ajánlja:

»A 131. §. első sorában levő ezen szavak helyett: »egyike elleni illetőség a részesek elleni illetékeséget« ezen szavak teendők »egyikének illetékesége, a részesek illetékeségét«.

Elnök: Észrevétel nem tétetvén, elfogadtatik.

Rudnyánszky József b. jegyző (olvassa a 132—135. §§-okat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatván, olvassa a 136. §-t).

Nyáry Jenő b. jegyző: A hármass bizottság itt következő módosítványt ajánlja:

»A 136. §. első bekezdés második sorában lévő e szó helyett »indítványára« e szó »panaszára« teendő, és az utánna következő e szó »indítvány« a szövegből kihagyandó.

A harmadik és negyedik bekezdésben »az indítvány« helyett »a panasz« teendő.

Elnök: Észrevétel nem lévén, elfogadtatik.

Rudnyánszky József b. jegyző (olvassa a 137. §-t).

Nyáry Jenő b. jegyző: A hármass bizottság indítványa szerint e §. utolsó sorában e szó »indítvány« ezen szóval cserélendő fel »panasz«.

Elnök: Elfogadtatik.

Rudnyánszky József b. jegyző (olvassa a 130—141. §§-kat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak).

Zichy F. Lajos gr. jegyző (olvassa a

142—153. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatván, olvassa a 154. §-t).

Nyáry Jenő b. jegyző (olvassa a 154. §-t): »A hármass állandó-bizottságnak következő módosítványa van:

»A 154. §. harmadik bekezdés második sorában »alispán (polgármester)« helyett »elnök« a szövegbe felveendő.» (Helyeslés.)

Elnök: Elfogadtatik.

Zichy F. Lajos gr. jegyző (olvassa a 155—159. §§-at).

Elnök: Itt az előbb tett és elfogadott módosításhoz képest a legfőbb ítélőszék helyett kir. Curia teendő, habár nekem e tekintetben némi scrupulusom van, mert meglehet, hogy a képviselőház csakugyan a legfőbb ítélőszéket kívánja idéztetni. Minthogy azonban az előbb már az erre vonatkozó módosítványom elfogadtatott, itt is czélszerű e módosítást megtenni.

Szögyény László: Talán úgy kellett volna tenni: a kir. Curia legfőbb ítélőszéki osztálya.

Czirák János gr.: Ha az elfogadott indítvány nyomán indulunk, nem fogunk tévedést követni el, mert a legfőbb ítélőszék a kir. Curiának ma is egyik integrans része s ha a totumot a pars helyett tesszük, semmi esetre sem követünk el hibát.

Zichy F. Lajos gr. jegyző (olvassa a 160—164. §§-at, melyek elfogadtatván, olvassa a 165. §-t).

Nyáry Gyula b.: A 165. §. utolsó bekezdése így hangzik: A beerdősítés kötelezettsége első helyen azt vagy azokat terheli, kinek vagy kiknek birtoka általa megvédtetik. »Az 1844: X. t. cz. 2. §-a pedig némileg idevágólag ekkép rendelkezik: A homokfolyás elfojtására szükséges munkálatokhoz megkívántató mindenemű költségeket mindazon egy vagy több határbeli birtokosok, kiknek birtokai az elfojtandó homokos tértől elboríttatnak, vagy elborítás veszedelmébe kerülhetnek, az ily veszélynek kitett birtokaiknak terjedelméhez, s a tőlök eltávolítandó kárnak mennyiségéhez aránylag közösen viselni tartoznak.«

Én sem az egyiket sem a másikat nem pártolom, mert nem tartom sem igazságosnak sem méltányosnak, hogy a földtulajdonos saját

birtoka befásításához még csak ne is járuljon, és hogy mások az ő erdejét ingyen beültessék. Bátor vagyok tehát azt indítványozni, hogy a 165. §. utolsó bekezdése hagyassék ki, annál inkább, mert a 166. §. szerint azon esetben, ha a földtulajdonos beerdősítési jogával élni nem akarna, a befásítási műveletek az érdekelt birtokos társulata által érvényesíthetők.

Ajánlom indítványomat a méltóságos főrendeknek elfogadásra.

Szapáry István gr.: Az érdekelt birtokos nem lehet más, mint a tulajdonos.

Kemény Gábor b., földművelési minis-ter: Az érdekelt földbirtokos alatt nemcsak a tulajdonos értetik. Ha valamely hegyoldalban a víz nagy szakadásokat mos azért, mert nincs erdő, mely a víz gyors lefolyását némileg késleltetné, érdekében áll a földtulajdonosnak magának, de azon földbirtokosoknak is, kik a hegyoldal alatt talán szántóföldeket, kaszálókat birnak, hogy közreműködjenek a befásításnál. Ugyanez áll a futóhomoknál. A futóhomok megkötése érdekében lehet a tulajdonosnak, de annak is, a kinek vetését a ráhordott homokmennyiség elnyomja és lehetetlenné teszi a helyes gazdálkodást.

Részemről tehát megtartandónak vélem ezen szakasz utolsó bekezdését, annál inkább, mert a 166. §. ezen kötelezettséget, — mely, ha a birtokos irányában egész mereven mondatnék ki, rendkívül sujtóvá tenné a földtulajdonosra nézve — az által, hogy bizonyos esetekben társulat állítandó fel és annak működése kormányfelügyelet alá helyeztetik, a kormány felügyelet pedig a közigazgatási bizottság közbejöttével, tehát az érdekelt és a helyi viszonyokkal ismerős földbirtokosok közbenjöttével eszközöztetik, — jelentékenyen enyhíti.

Azt hiszem, ezen rendelkezés helyesen vétett fel a törvényjavaslatba és kérem a méltóságos főrendeket, méltóztassanak a 165. §. utolsó bekezdését megtartani. (Helyeslés.)

Elnök: Ha nincs, a ki az indítványt támogatja, marad a szerkezet.

Zichy F. Lajos gr. jegyző (olvassa a 166—177. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak. Olvassa 178. §-t).

Nyáry Jenő b. jegyző (olvassa): A

178. §. harmadik sorában lévő ezen szavak »rendeltetésök helyére« kihagyandók; az ötödik sor végéhez: »költségek, hátrányok és« a szövegbe felvették, a 6-ik sorban lévő kezdő »vagy« szó kihagyásával; az ugyane sorban lévő »magánutnak« helyett »magánutak és hidak« szók teendők, és mint második bekezdés következő mondat felveendő:

»A fuvarosoknak a szállitmányt szabatosan megjelelő igazolvánnyal kell ellátva lenniök.«

A szakasz következőleg fog hangzani:

»Minden földbirtokos tartozik megengedni, hogy idegen erdei termékek bármily mívelési ághoz tartozó földjein, illetőleg magán-útjain átszállíttassanak, ha azok az erdőből különben — vagy épen nem, vagy csak tetemesen nagyobb költséggel lennének elhordhatók, azon feltétel alatt, hogy a termékek szállítója a netalán okozandó károk, költségek, hátrányok és a használt magánutak és hidak előbbeni jó karba helyezésére szükséges kiadások megtérítésére nézve, az illetékes elsőfoku erdőrendészeti hatóságnál megfelelő pénzbeli biztosítékot tesz le.

A fuvarosoknak a szállitmányt szabatosan megjelelő igazolvánnyal kell ellátva lenniök.«

Cziráký János gr.: Nagymélt. elnök úr, mélt. főrendek! A hármás bizottság e szakaszra nézve több lényeges módosítást hoz, javaslatba melyek felolvastattak, az indokolás azonban nem foglaltatik a jelentésben. Első módosítás az, hogy e két szó: »rendeltetésök helyére« kihagyandó. Ennek oka az, hogyha az követeltetnék, hogy valaki a maga erdejéből elszállíthassa a szállitmányt, az utra vagy a megjelölt közelebbi helyre — ez tán kissé túlmenő engedékenység lenne az illető tulajdonos rovására; mert a rendeltetés igen távol lehet; és ebből azt lehetne következtetni, hogy egy erdőből nemcsak azon helyen, a hol tovaszállítani lehet, hanem kényelem szempontból még egy újabban nyitandó uton eszközöltetnék a szállítás, másoknak nem csekély terheltetésével. A kihagyott kifejezés igen tág értelmű volt és azért találta azt a bizottság mellőzendőnek.

A másik pedig azon esetekre vonatkozik, hogy mikor a szállítás történik igen nagy károk okoztathatnak, a melyekből költségek és hátrányok származhatnak az által, hogy új utat

kell építeni. Itt tehát a hármás bizottság, a tulajdon szentségének szempontjából szükségesnek látta meghatározni, hogy a magán utakat a hidakkal megtoldani kell, hogy arról is tétessék itt említés, mert méltóztatnak tudni, hogy az ilyen szállítás alkalmával leginkább a hidak rongáltatnak, mert az erdőutaknál többnyire olyan hidak alkalmaztatnak, a melyek egy pár terhes kocsi átszállítása után okvetlenül megrongáltatnak és kiigazítást igényelnek, a mi tetemes költségbe kerül. Tehát a hármás bizottság ezeknek jó karban tartása végett szükségesnek látta itt a hidakat is feltüntetni. Továbbá a visszaélések kikerülése végett, hogy egyedül azok szállíthassák a fát, a kik arra jogosultak, szükségesnek tartotta a hármás bizottság a §. végéhez ezen pótlást hozzátenni: »a fuvarosoknak a szállitmányt szabatosan megjelelő igazolvánnyal kell ellátva lenniök.«

Ezek azon indokok, a melyeknél fogva a bizottság ezen módosításokat javaslatba hozta, és ezeknél fogva bátor vagyok azokat elfogadásra ajánlani.

Kemény Gábor b. minster: Talán nem fog ártani, ha pár szóval jelezni fogom álláspontomat ezen módosítvány irányában. A harmadik sorban lévő ezen szavak kihagyását »rendeltetésök helyére«, megvallom, a §. világossága érdekében helyesnek tartom. Ez olyan kifejezés, a mely nagyon sok félreértésre adhatott volna alkalmat, mert a rendeltetési hely alatt értetett volna a fűrészmalom vagy a piac vagy talán épen az asztalos, a ki a deszkát felhasználja. (*Helyeslés.*) Tehát ez javítás, a mihez magam is hozzájárulok.

A mi a »költségek, hátrányok és« szavak fölvetelét illeti, az ugy volt eredetileg is a szakaszban és épen így volt a hidakra nézve is. Minthogy pedig ez különben is az eszme praecisirozására czéloz, ehez is szívesen hozzájárulok.

A mi az utolsó pontot illeti, hogy a fuvarosok igazolvánnyal legyenek ellátva, ez a dolog természetében fekszik; ezt az utastársokban véltem eszközölhetőnek, de ha a mélt. főrendek inkább megnyugosznak abban, hogy ez magában a törvényben is kifejeztessék, az ellen kifogásom nincs és ennél fogva a hármás-bizott-

ság módosításához szívesen hozzájárulok. (*Helyeslés*).

Elnök: Tehát a módosítás elfogadtatik.

Szapáry István gr. jegyző (*olvassa a 179. §-t*).

Nyáry Jenő b. jegyző (*olvassa a bizottság módosítványát*).

»A 179. §. első sorában lévő »és« szó kihagyatván, e szó »módozatai« után a szövegbe következő toldalék felveendő: »és lehető legkevesebb károsítással való keresztülvitele.« (*Helyeslés*.)

Elnök: Ezt a mélt. főrendek elfogadják.

Szapáry István gr. jegyző (*olvassa a 180—197. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak. Olvassa a 198. §-t*).

Kemény Gábor b. földművelési miniszter:
A 174. §-ban nyomtatási hiba folytán történik a hivatkozás az 1868: XV. t.-cikkre, az 1868: LV. t. cz. helyett, melyre ezen 198. §-ban is hivatkozás van. Bátor vagyok tehát arra kérni a mélt. főrendeket, hogy ezen nyomtatási hiba, melyre csak most figyelmeztetett Rudnyánszky József b. jegyző ur, most utólag kijavíttassék. (*Helyeslés*.)

Elnök: Ezen nyomtatási hibák tehát ki fognak javíttatni.

Zichy-Ferraris Lajos gr. jegyző (*olvassa a 199—207. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak. Olvassa a 208. §-t*).

Nyáry Jenő b. jegyző (*olvassa a bizottság jelentését*).

»A 208. §. első sorában lévő e szó után »alapján« e szavak »a kártérítésen felül megmaradó behajtható«, a »behajtandó« szó elhagyásával; valamint a második sorban lévő »szegény« szó után »vagy betegápolási szavak« közbeszúrások.«

A szakasz ennél fogva következőleg fog hangzani:

»A jelen törvény alapján a kártérítésen felül megmaradó behajtható pénzbüntetésekől és az elkobzott tárgyak eladásából befolyt összegek $\frac{1}{5}$ részben az illető községi szegény- vagy betegápolási alap, $\frac{4}{5}$ részben a képezendő országos erdei alap javára fordíttatnak.«

Cziráky János gr.: A módosítás indoka az, hogy a kártérítésnek mindenesetre egyebet

meg kell előznie és ha valami a kártérítésen felül megmarad, akkor jut a megnevezett alapoknak.

A betegápolási alap azért vétetett be, mert e kik megyei gyűlésekben részt vesznek, tapasztalatból tudhatják, mily nagy teher hármlik az ország lakosaira abból, hogy a külön ápolásokban gyógyított betegekért járó díjak, esetleg be nem hajtathatván, a törvényhatóságoknak a hiányt pótlódó kivetése által kell fedezniük. Ezért vette be a hármass bizottság a betegápolási alapot, (*Helyeslés*) sőt azt esetleg első helyen óhajtotta volna megemlíttetni.

Elnök: Ha nincs észrevétel, a módosítvány elfogadtatik.

Zichy F. Lajos gr. jegyző (*olvassa a 209—211. §§-at, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak. Olvassa a 212. §-t*).

Nyáry Jenő b. jegyző: (*Olvassa a bizottság módosítványát*).

A 212. §. kezdő szavaiként a bizottság következő szavakat hozza javaslatba.

»Az 1807: XX. tvczikk, valamint a« továbbá ugyanezen §. első sorában lévő »valamint« szót »ugyszintén« szóval felcserélendőnek véleményezi.

A szakasz szövege következőleg hangzanék:

Az 1807: XX. törvényczikk, valamint a mezei rendőrségről szóló 1840: IX. t. cz., ugyszintén a vizek és csatornákról szóló 1840: X. t. cz. intézkedései — a mennyiben a jelen törvénnyel ellenkeznek, — hatályon kívül helyezettnek.

Elnök: Ha nincs észrevétel, a mélt főrendek a módosítványt elfogadják. (*Elfogadjuk!*) Elfogadtatik.

Zichy F. Lajos gr. jegyző (*olvassa a 213. §-t, mely észrevétel nélkül elfogadtatik*).

Elnök: Ha nincs a ki szólni kíván, méltóztassanak felállani azok, a kik a törvényjavaslatot úgy lényegére, mint szerkezetére nézve elfogadják. (*Megtörténik.*) Az erdőtörvényjavaslatot a mélt. főrendek a már elfogadott módosításokkal együtt magukévá teszik és erről a képviselőházat értesíttetni rendelik azon kéressel, hogy azt alkotmányosan tárgyalni és egyuttal a tett módosításokhoz hozzájárulni szíveskedjék.

